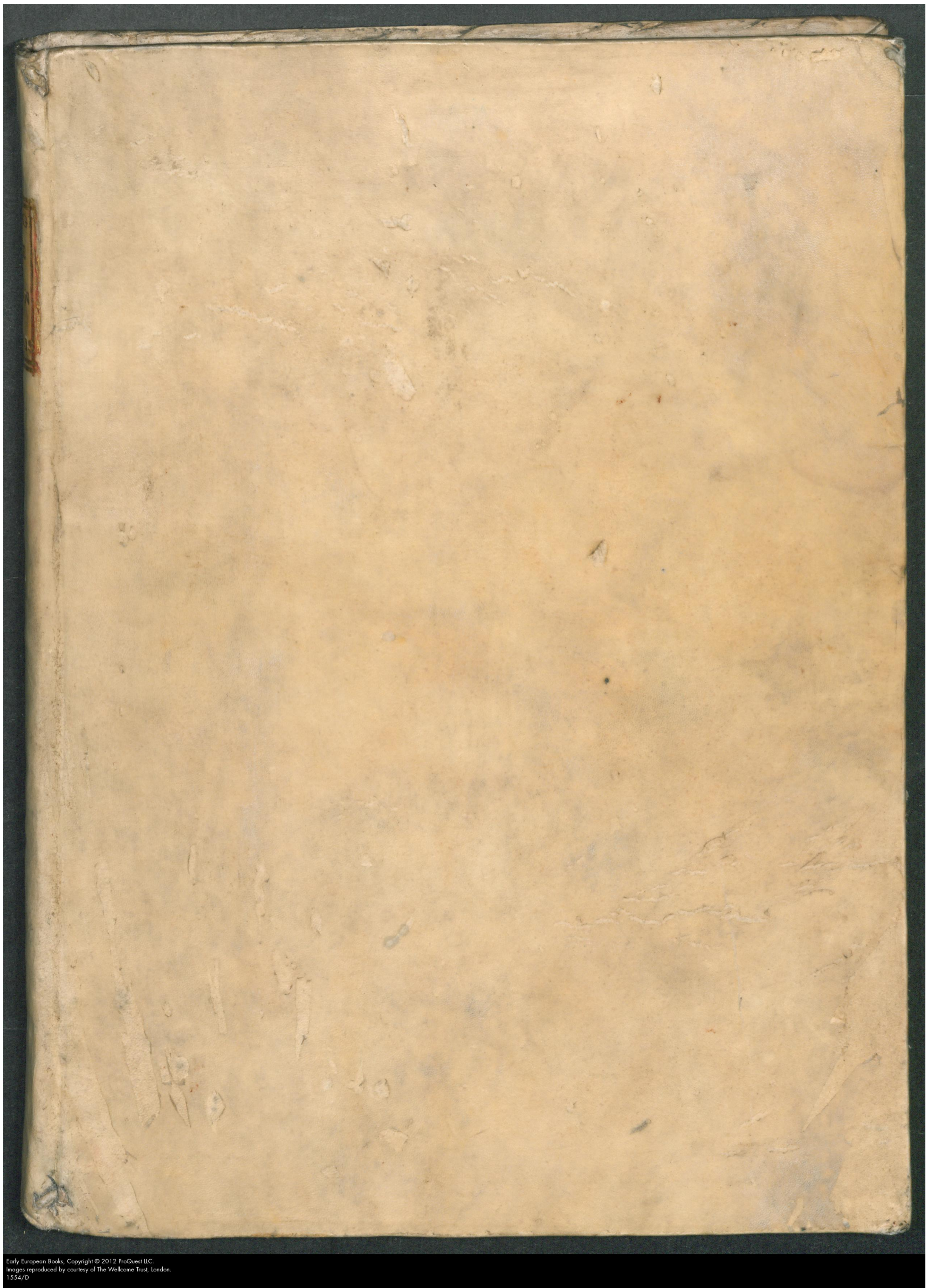
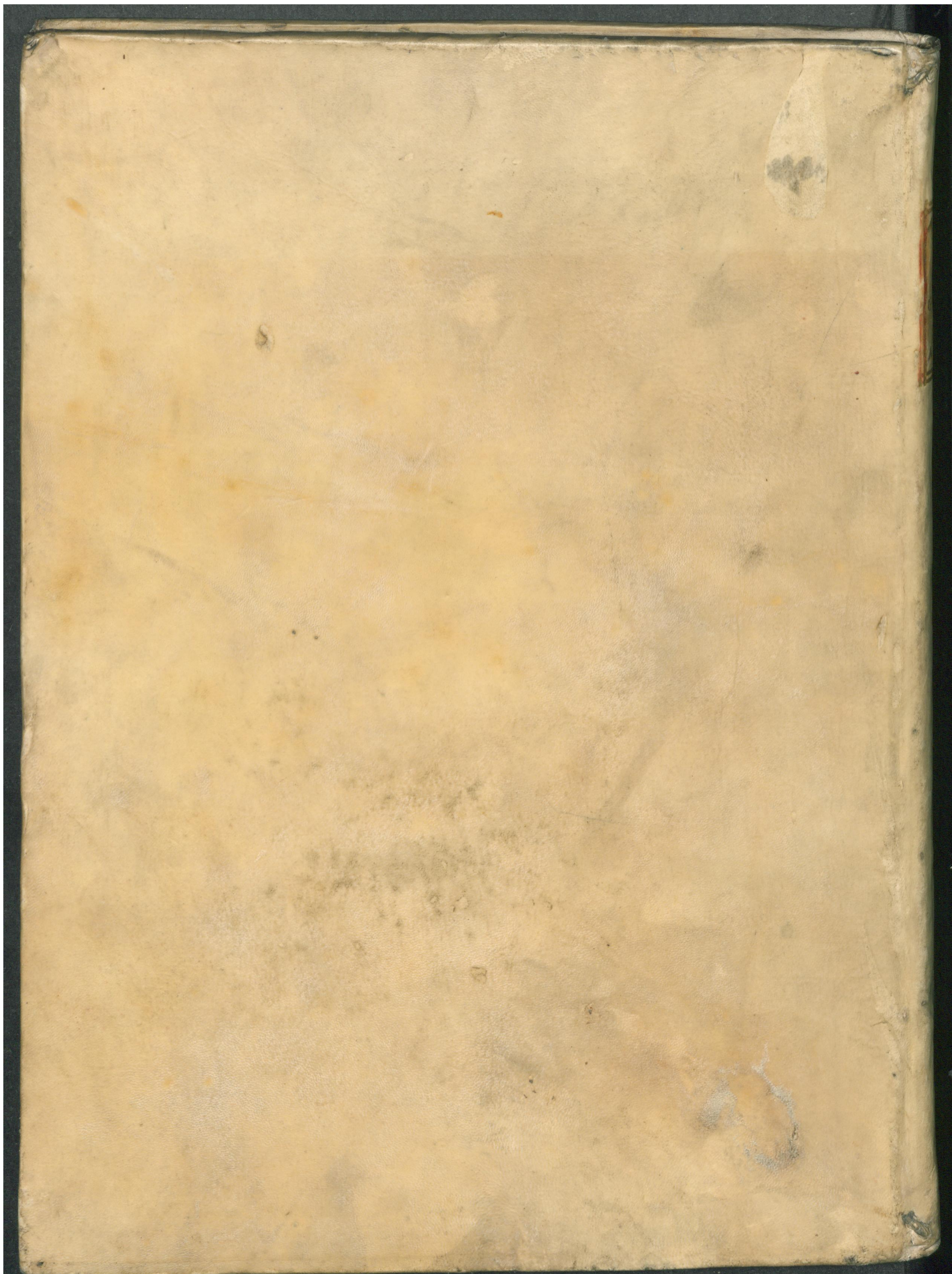
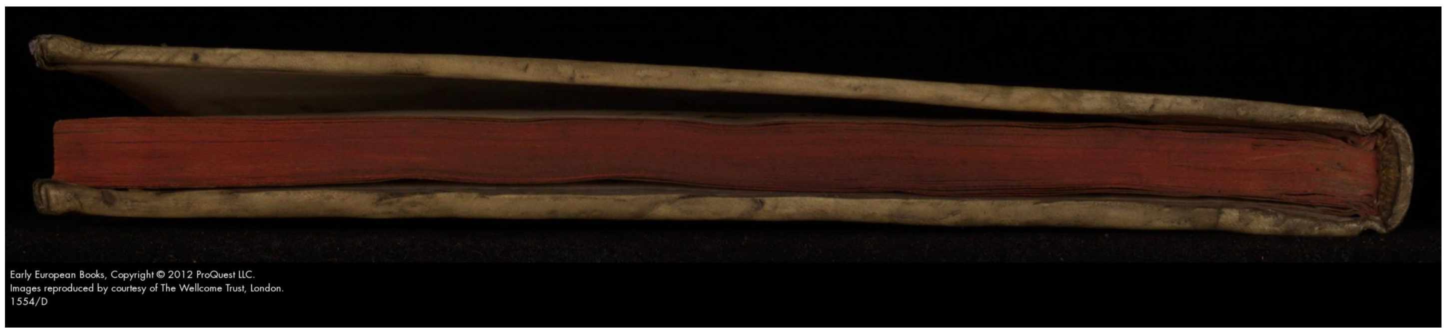

AEG
DE
GEN
ARI

1554
7752

Columna (Aegidius) [& others]

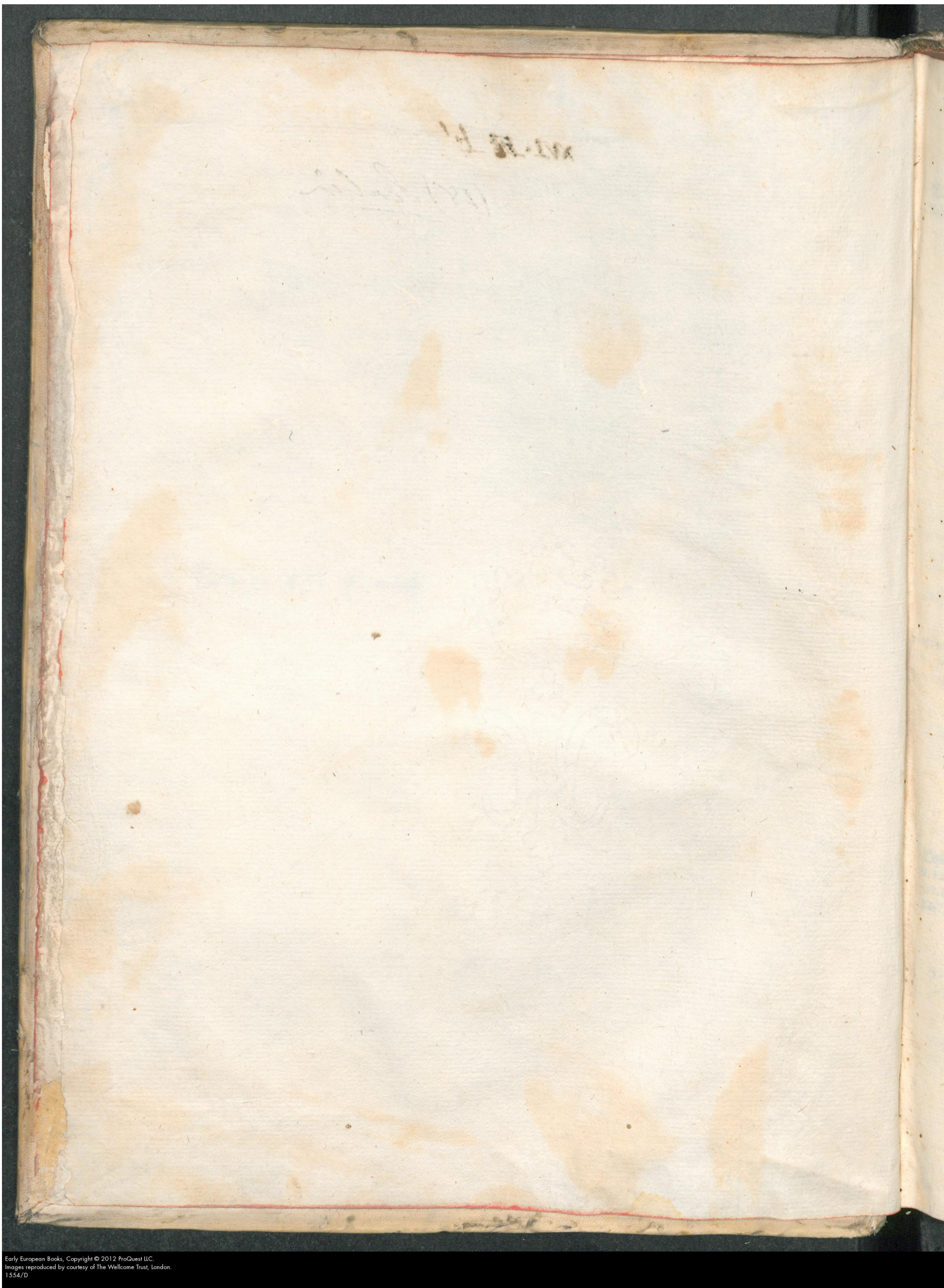
Commentaria in libros Aristotelis de generatione et corruptione.

L. A. de Giunta

Venice

1518

See Panzer. VIII p 449

47031

1

Egidius cuz marsilio ⁊ alberto de generatione.

Commentaria fidelissimi expositoris. B. Egidij Romani in libros de generatione ⁊ corruptione Aristotelis cuz textu intercluso singulis locis.

Questiones item subtilissime eiusdez doctoris super primo libro de generatione: nūc quidē primū ī publicū prodeūtes.

Questiones quoqꝫ clarissimi doctoris Marsilij Inguez ī prefatos libros de generatione.

Item questiones subtilissime magistri Alberti de saxonia in eosdem libros de gene. nusqꝫ alias impresse.

Omnia accuratissime reuisa: atqꝫ castigata: ac quantū ars eniti potuit Fideliter impressa.

C. 1500

¶ Textus Arist. de generatione et corruptione cum expositione omnium expositorum eius optimi domini Egidij Romani Feliciter incipit.

T.c.37. 7.38.

Nima vt testatur phus in 3° de
aia: ē quodāmō oia: qc/
qd.n.est vel est sensibile:
vel itelligibile.aia.n.per
sensum ē quodāmō oia
sensibilia.7 p itellm oia
itelligibilia.nā sicut ma
nus est organū organo
rū.sic intellectus ē spēs
spēꝝ itelligibiliū. 7 sen/
sus spēs est spēꝝ sensibi
lium. Nā.n.aliqb9 aiali
bus tanq̄ istrm 7 orga
nū ad sui tuitionē dedit cornua aliqbus vō vngues.hoi
aūt dedit manus: 7 dādo sibi hō organū quodāmō dedit
ei oia organa.q2 p manū qōlibet organū 7 qōlibet instrz
sibi fabricare pōt.iō dicta ē manus organū organoꝝ.q2 ē
quodāmō oia organa. Sic ēt nā aliqbus corpibus dedit
hāc sensibilē formā.vt albedinē.aliqbus vō colorē alium
vt nigredinē. Homini qdem 7 cūctis aialib9 pfectis dedit
pupillā 7 oēs sensus: 7 dando eis pupillā quodāmodo de/
dit eis oēm colorē. Est enim pupilla aliquo mō ois color:
q2 est susceptiua spērū oium coloꝝ. Sic etiā dādo eis oēm
sensum.dedit ipsis oēs formas sensibiles.pp qō dictus est
sensus spēs spēꝝ sensibiliū: q2 est q̄dā virtus cōprehēdens
oēs spēs sensibiles.bñ igitur dictū est: q aia p sensum est
quodāmō oia sensibilia. Et qō ondsum est de sensu respectu
sensibiliū: intelligēdū est ēt de itellectu respectu itelligibili
um.nā itellectus est susceptiuus oiuz formaꝝ itelligibiliū.
7 q2 vnūqōq3 recipit diffōnem 7 oīiam ab eis a qbus reci
pit eē 7 spēm.cū intells informet spēbus oboꝝ: 7 recipiat
formā 7 spēm ab ipsis obiectis: op3 q ea q̄ sunt in intellu:
recipiāt esse 7 spēm ab ipsis obiectis.pp qō op3 talia diuer
sificari fm diuersitatē obiectoꝝ. Scie ergo q2 sunt i itellu
diuersificabunt fm diuersitatē obiectoꝝ: siue fm diuersi/
tatē rerū q̄ determinant in scia. Hec aūt diuersitas duplr
pōt accipi: vel fm essentiā: vel fm intētionē. Cū3.n.dicim9
scias diuersificari fm ea q̄ determinant in ipsis: nō ē acci/
pienda ista diuersitas fm eēntiā.vt q de vna 7 eadē re per
essentiā nō possint diuerse scie tractare. methaphisic9 eni 7
phycus ɔsiderāt de mā p9: vt dicit Cōmen.in.7. metha. s3
nō fm eādē rōnē. Methacus.n.cōsiderat de ea vt h3 rōne
entis.phycus vō vt ē subta trāsmutationi 7 motui. Suffi
cit ergo diuersitas itētionū ad diuersitatē sciarū. Et q2 fz
aliā 7 aliā intētionē accipit aliqd sub esse cōi: 7 sub eē spā/
li: nō est incōueniēs vnū 7 idē ɔsideratū sub esse cōi 7 spā/
li: ptinere ad diuersas scias: vt de corpore mobili determi/
nat phycus sub esse spāli.vt sub rōne q̄ mole. methacus vō
deteriat de eo sb eē cōi 7 sub rōne entis. Et sicut cōe 7 spā/
le sufficiūt ad diuersitatē diuersaꝝ sciarū: nulli dubm esse
d3 q sufficere psit ad diuersitatē diuersoꝝ libroꝝ in eadez
scia. Cū g tota phia nālis sit de corpe mobili 7 de hñtibus
analogiā ad tale corp9.possumus prima facie diuidere li/
bros nāles: q2 vel in eis determinat de corpe mobili in cōi:
vel de his q̄ quodā mō spāli vel q̄si pticulari hñt analogiā
ad tale corpus.liber.n.phicoꝝ.de celo 7 mūdo: 7 de gnō/
ne sunt q̄si libri cōes.ceteri vō sunt q̄si spāles. S3 iter ipsos
cōes est ordo qdā.q2 liber phycoꝝ est cōior libro de celo 7
mūdo. 7 liber de celo 7 mundo libro de gñatione. In libro
eniz phycoꝝ pncipalr itēdit de corpe mobili simpr: nō ɔ/
hēdo ipsuz ad sitū vel ad formā. 7 si ibi determinat de mo

Com.9. 7.12.m. 5.7.2.ph 22.

tu ad sitū: vel ad formā: h ē iquātū in talib9 motib9 reperit
rō mot9 simpr.liber vō de celo 7 mūdo: 7 de gnōne sūt aliq
mō ō motu ɔcto. In nullo.n.istoꝝ pncipalr itēdit ō moti
simpr: s3 i li° de ce.7 mū.itēdit de motu ad sitū. In li° de gnō
ne de mobili ad formā.mobile aūt ad sitū ē cōi9 mobili ad
formā.mot9.n.localis cōpetit oi corpi fm phm. Ille est.n. T.c.32. 7.86.
mot9 ō quo pbat.6.phycoꝝ q oē corp9 mobile: 7 oē mole
corp9. Q ō vtꝝ veꝝ sit.vl sit dare aliqō corp9 imobile nō ē
pñtis speculationis.repit.n.mot9 localis: ta3 i supcelestib9
q3 in spa actiuoꝝ 7 passiuoꝝ.iō liber de celo 7 mūdo: qui
ɔtinet libros quatuor: sic noiatus est: q2 pmi duo libri sunt
magis de celo.alij vō duo: vt tertius 7 q̄rtus: videntur ma/
gis esse de mūdo 7 de motu actiuoꝝ 7 passiuoꝝ. Nō est g
dum librū de celo 7 mūdo pcedere librū de gnōne: cū mo/
tus ad formā nō repiat nisi i spa actiuoꝝ 7 passiuoꝝ: mo
tus vō ad sitū repiat in spera actiuorū 7 passiuorū 7 in ce
lestibus. ¶ S3 forte dubitaret aliqs q liber phycoruz nō
debeat pcedere librū de celo 7 mūdo.nā cū mot9 ad situ3:
vt dictū ē: repiat i oi mobili: determinata in li° phycoꝝ nō
se extēdēt ad plura mobilia q3 determinata in li° de celo 7
mūdo. ¶ Ad qō dici pōt q etsi determinata i li° phycorū
nō sint vliora fm numerū mobiliū. Sunt tñ magis vlia
fm intētionē ɔsiderationis. Intēdit vō in lib° phycorū de
mobilib9 sub eē cōi: put in eis repit mot9 simplr. In lib° vō
de celo 7 mūdo: prout in eis repitur motus ad sitū: 7 h suf
ficit: vt ille liber pcedat istū. P3 ergo qd sit subiectū in li°
de gnōne: q2 corpus mobile ad formā.p3 ēt quē ordinē h3
in numero librorū nālium.q2 est tertius. 7 quo differt ab
oib9 libris.q2 subiectu3 in hoc libro est min9 cōe q3 in libro
phycorū 7 celi 7 mū. Est tñ cōius subiecto aliorū librorū.
Hoc viso ad expositionē littere accedamus.

T.c.p.

E generatione autē 7 corruptio/ ne. 7 de natura generatoꝝ 7 corru ptorū: 7 vlr de oib9: 7 cās diuidē/ dū: 7 rōnes eoꝝ determinādū.

¶ Cōsuetudo phi est suis libris pmittere phemia: qō 7 in
hoc libro fecit.possum9 g hūc librū diuidere i ptes duas.s.
in phemiū 7 tractatū. 2ª icipit ibi. (Antiquorū g hi qdē.)
In phemio aūt narrat ea q̄ dicēda sūt i executiōe. ¶ Ad
c9 euidētiā nōnm: q l3 motus large sumpt9 sit in 4or gñib9
.s.in suba: q̄titate.q̄litate. 7 vbi.vt probat in 3° phycoru3: T.c.4.
mot9 tñ ad formā nō pōt eē i vbi.q2 p talē motū nō acqrit
noua forª: s3 nou9 sit9.accipiēdo g motū vt includit muta
tionē: dicem9 motū ad formā eē i trib9 gñib9.s.i sba. 7 h dr
gnō vel corruptio.in q̄titate vt augmētū 7 diminutio. in
q̄litate vt alteratio. Si g phs in h li° vult determinare de
oi motu ad forās: op3 eū determinare nō solū ō gnōne.s3 ēt
de augmēto. 7 alteratiōe. S3 q2 gnō iter ista ē pncipalior:
iō augmētū 7 alteratio psit dici ānexa.sic ēt tractare ō dñia
inter gnōnē 7 alterationē: multo forti9 qd annexū d3 dici:
exquo alteratio ipsa qd ānexū dr.ex h patere pōt: q̄re iste li
ber ititulat liber de gnōne.cū nō solū in eo de gnōne deter
minetur: s3 ēt de alteratione 7 augmēto.q2 denoiaº d3 fieri
a pnli: nō ab ānexis. Diuidit g ps phemialis i ptes.2.q2 p
enumerat pncipalr intēta i h li° 2° enūerat ānexa ibi. (Am
plius aūt 7 de alteratione.) Nōnm aūt q phs i h li° t3 hūc
ordinē.q2 p determinat de gnōne 7 corruptione fm se. 7 h
in p li°. 2° ondit gnōnē 7 corruptionē eē nālē. 7 h in pn° se
cūdi libri. 3° determinat de causis gnōnis 7 corruptionis A.t.c.p.
q̄tū ad ea q̄ dicunt circa finē scdi h9. h ē g qō ait: q vult vsq3 ad
determinare de gnōne 7 corruptione fm se: qō facit i p li°. te.cc.51.
Et de nā gñatorū 7 corruptoru3.i.vult ondere gnōnem 7 a.t.c.51.
corruptionē ineē gñabilib9 7 corruptibilibus nālr: qō fac vsq3 i fi/
in pn° secūdi h9. 3° circa finē libri determinabunt cāe 7 rō nem.
nes.i.diffōnes. Vel ly 7 sumat expositiue p.i.vt sit sensus. T.c.51.

causẽ ⁊ pro. i. rõnes. nã assignare rõnẽ rei est assignare cãz eius. Uel alr̃ ⁊ forte meli⁹. determinãde sunt cãe ⁊ rõnes. i. cãe rõnabiles siue vl̃es. rõ. n. circa vl̃ia versatur. vñ alia lr̃a. vbi nos hẽmus ꝙ dã de sunt cãe ⁊ rõnes hꝫ ⁊ determinan de sunt cãe vl̃es oĩum gñatorũ ⁊ corruptoꝝ: qõ multũ cõ cordat cũ serie text⁹. qꝛ circa finez libri assignant̃ vl̃es cãe
Nõndũ oĩum gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ. ❡ Sciendũ aũt oĩa p̃dicta es se aliquo mõ eẽntialia doctrine: nã ẽm pħm ꝑ posterioꝝ. cap̃ de vnitate sciarũ. Scĩa est vna q̃ est vnius gñis subie cti ptes ⁊ passiones ꝯsiderãs. eẽntiale est ergo scie ꝙ consi deret passiones ⁊ subm̃. siue ptes eius ⁊ ea p q̃ ꝓbant̃ pas siones de subo. vel de ptibus ei⁹. cũ ḡ erit. ꝙ vult determi nare de gñõne ⁊ corruptione tãgit passiones ⁊ ꝓprietates: ipsoꝝ gñabiliũ ⁊ corruptibiliũ. Cũ võ subdit determinan dũ esse de nã gñatorũ ⁊ corruptorũ. i. de gñatis ⁊ corrupt nãliter: tãgit subiectũ gñationis ⁊ corruptionis. nõ solum ẽm se: sed ẽt ẽm partes suas: cũ noĩet tale subm̃ particula tim ẽm diuersas partes. corp⁹. n. mobile ad formaz: qõ est subm̃ in hoc libro est corpus gñabile ⁊ corruptibile: qꝛ võ addidit dõm esse cãs ⁊ rõnes horũ: tangit ea p que ꝓbant̃ passiones de subo, ⁊ de suis ptibus. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Amplius de augmẽtatione ⁊ alteratione quid vtrũqꝫ. ⁊ vtrũ existimãdũ eandẽ eẽ naturã alterationis ⁊ generationis: aut semotam vt ⁊ determinata sunt ⁊ nominibus.

❡ Narrat ea q̃ sunt ãnexa negotio ꝑncipali dicẽs. Ampli⁹ . i. ꝑter illa q̃ dicta sunt q̃ sunt ꝑncipalr̃ itẽta. dõm ẽ de his q̃ aliquo mõ sunt annexa. qꝛ dõm est de alteratione ⁊ aug mẽtatiõe. qd sit vtrũqꝫ eoꝝ. ⁊ ẽt dõm ẽ vtrũ estimãdũ sit a nobis eãdẽ eẽ nãm gñationis ⁊ alterationis: vel nõ est ea dẽ nã vtriusqꝫ: sed est semota ⁊ distĩcta: sicut gñõ ⁊ corru ptio sunt determinata ⁊ distincta nominibus: qꝛ sicut hñt alia ⁊ alia noĩa: sic hñt aliã ⁊ aliã nãm. Declabit̃. n. vtrum gñõ ⁊ corruptio differãt ẽm rẽ: sicut differũt ẽm nomen.

[T.c.p. **Philosophus** in prima pte huius prohemĩ tria tãgit. ꝑ enim dicit ꝙ vult tradere notitiã de gñatione ⁊ corruptione. 2° dicit talia eẽ nãlia. 3° adducit ꝙ vult tradere doctrinã ꝯtẽtiuã causarũ ⁊ rõnũ gñatorũ ⁊ corruptorũ. ⁊ qꝛ pñt fieri rõnes de reb⁹ nõ exñtib⁹. vĩ inuere ꝙ velit tradere sciam q̃ nõ corrũpat̃ ꝑ corruptionẽ sn̄bilium: cũ possint fieri rõnes ⁊ argumenta de pluuia: pluuia nõ exñte: tria ḡ sunt declarãda. ꝑ vtrum de istis sensibilibus ⁊ corruptibilibus possit eẽ scĩa ⁊ dato ꝙ de his possit esse scĩa. dubitat̃ adhuc vtrũ corruptio sit qd nãle. ⁊ vtruz scĩa de corruptibilibus possit dici nãlis. 3° declarãdũ erit. vtrũ re corrupta remaneat scientia.

p̃ᵐ duᵐ **Circa** p̃ᵐ arguit̃ sic. vĩ ꝙ de istis sensibilib⁹ ⁊ corruptibi libus nõ possit eẽ scĩa. nã sensibilia sunt sola ꝑticu
T.c.35. laria: ꝑticulariũ aũt nõ est scĩa nec diffõ. vt dĩ. 7. metha. er go ⁊c. ❡ Ꝑ. arguebat Eraclit⁹ ꝙ taliũ nõ ẽ scĩa: cũ sint in ꝯtĩnuo fluxu. scĩa. n. est de necessarijs siue de his q̃ nõ ꝯtin git alr̃ se hr̃e qõ ꝯcordat cũ verbis Boetij in ꝑn° arismetri ce dicẽtis sciam eẽ eorũ que ĩmutabilẽ subam sortiuntur. ❡ Nõ iᵐ ad euidẽtiã q̃siti difficultatẽ qõnis ex duob⁹ con surgere dicẽtis. sciam esse de sensibilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹: de talib⁹. n. eẽ sciam vĩ repugnare rõni. tũ qꝛ sensibilia: tuz qa
Rñsio q̃rundã. corruptibilia. ❡ Ad vitãdũ aũt difficultates has dixerũt qdã pħicã sciaz esse de sensibilib⁹: sed nõ de his sensibilib⁹. abstrahit. n. pħycus ab hoc sensibili ⁊ ab illo: sed nõ a sen sibili simpl̃r. ꝓpter qõ nõ est scĩa de ꝑticularib⁹. sed de vl̃i bus. pñt. n. formari incorruptibiles rõnes de sensibilibus ⁊ corruptibilibus sic acceptis. ḡ de eis esse sciam nõ est incõ
Ꝯ istam rñsionẽ uenĩẽs. ❡ Hoc aũt: lꝫ verũ sit difficultatẽ quesiti nõ videt̃ euacuare: imo vĩ ꝙ ꝯdictionẽ iplicet. nã qcqd sensus sen tit est hic. ⁊ nũc. nõ eni sentit sensus nisi hoc vel illud. si er go abstrahat̃ ab hoc: ⁊ ab illo: illius abstracti nõ est vlte rius sensus. nõ ḡ vlteri⁹ meret̃ dici sensibile. ꝓp qõ vĩ oĩno idez eẽ abstrahere ab hoc sensibili ⁊ ab illo: ⁊ abstrahere a sensibili simpl̃r: cũ simpl̃r nõ remaneat sensibile: si nõ sit h̃
Rñsio ꝓpria. vel illud. ❡ Scieᵐ ḡ ꝙ ẽm pħm circa finẽ scõi posteriorũ: sensus ẽ vl̃is: lꝫ sentire sit singularis. possum⁹. n. dicere po tẽtiã vl̃iorẽ esse actu. potẽtia. n. sumit̃ respectu obti simp̃r: lꝫ ẽm actũ possit ferri in hoc obm̃. itell̃s est ꝙ qd ẽ simpl̃r. tñ ẽm actũ fert̃ po° itellectiua in hãc qditatẽ: vel in illaz. vt in qditatem leonis vel lapidis. sic ẽt visus est respectu colo ris: nunq̃ꝫ tñ sentit nisi hũc colorẽ. Si. n. visus eẽt hui⁹ co loris determinati ẽm ꝙ h⁹. aliũ colorẽ non sentiret. cũ er go oẽm colorẽ sentiat erit visus ẽm ꝙ hui⁹ colorati lucidi: nõ aũt h⁹ colorati vel illi⁹ lucidi. ⁊ sic visus ẽ coloris. videt tñ hunc colorẽ. ita sensus est q̃lis. sentim⁹ tñ hoc q̃le. q̃ꝫdiu ergo nõ abstrahimus a q̃li simpl̃r nõ abstrahimus a sensi bili simpl̃r. ⁊ qꝛ pħycus nõ abstrahit a q̃li simpl̃r: ideo h⁹ scĩa simpl̃r est de sensibilib⁹. lꝫ h⁹ sensibilia vt dicebat̃ non sunt ꝑticularia. sed vl̃ia. dicunt̃. n. talia eẽ sensibilia magis a sensu q̃ꝫ a sentire. h̃ aũt sic declarat̃. qꝛ res sic se hꝫ ad eẽ: ita se hꝫ ad cognosci. ⁊ qꝛ ꝑus: ꝑ se loquẽdo ⁊ ẽm qõ hui⁹ ad sui esse nõ indiget posteriori: ita ad sui itell̃m posteriori nõ eget. q̃ꝫtũcũqꝫ ergo sit ꝑus simul cũ posteriori: põt tñ i telligi ꝑus posteriori nõ itellecto. ẽm aũt ꝑoritatẽ ⁊ poste rioritatẽ hec se hñt ꝑ ordinẽ. s. qditas q̃ꝫtitas ⁊ q̃litas. põt ḡ itelligi qditas nõ ꝯsiderata q̃litate vel q̃ꝫtitate. ⁊ hec cõ sideratio vĩ magis ꝑtinere ad metha. sic ẽt põt itelligi q̃ꝫti tas nõ itellecta q̃litate: qꝛ p̃ᵐ qõ adheret sube ẽ q̃ꝫtitas: sic
Com. 2. vult Themisti⁹. vt recitat Cõmẽtator. 12. metha. ⁊ hec cõ sideratio est magis mathe^ca: ideo mathe^cus nõ abstrahit a mã simp̃r: cũ n̄ possit itelligi q̃ꝫtitas ñ intell̃a mã. abstrahit tñ a mã q̃li cũ cõsideret mãz q̃ꝫtã: nõ tñ ꝯsiderata q̃li^te: per quã est res sensibilis pħyc⁹ võ ꝯsiderat subam vt est ꝯiun cta q̃litatibus ⁊ q̃ꝫtitatib⁹: iõ non soluz nõ abstrahit a mã simpl̃r: sed ẽt nõ abstrahit hoc a mã sensibili. qꝛ nõ abstra hit a mã q̃li. Ultra aũt nõ ẽ descẽsus: nisi descẽderem⁹ ad hãc q̃litatẽ particularẽ. lꝫ illius sic accepti nõ est vlterius scĩa lꝫ sensus. ex hoc aũt apparere põt itell̃s illius dĩ. 6. me T. cõ. 2.
tha. ꝙ tres sunt eẽntiales modi pħie physic⁹ mathemati cus ⁊ diuin⁹: q modi q̃uo se hñt ꝑ ordinẽ: ⁊ q̃uo ĩfra istos nõ ẽ descẽsus: ⁊ q̃uo isti ꝑ se ad sciam ꝑtineãt: cum ĩfra eos nõ sit scĩa lꝫ sensus: ꝑ ea q̃ dicta sunt clare est maniᵐ. ex q bus patere põt q̃re scĩa nãlis ẽ de sensibilib⁹ ⁊ corruptibili bus. nã cũ ꝯsiderata i scĩa nãli ẽm ꝙ hui⁹ sint ꝯiũcta q̃lita tibus ⁊ v̓tutib⁹ actiuis ⁊ passiuis ꝑ q̃s est aliqd sensibile ⁊ corruptibile: iõ h⁹ scĩa de sensibilib⁹ ⁊ corruptibilibus esse dicit̃. non qꝛ sit de ꝑticularibus: sed de vl̃ibus de qbus rõ nes inuariabiles fieri pñt. est ḡ declarata veritas primi.

Secundo declarãdũ ẽ. vtꝝ corruptio sit qd nãle. ⁊ vtrũ proprie dictũ sit ꝙ scĩa de corru ptione sit scĩa nãlis: in hoc aũt q̃sito duo vident̃ facere du bium. p̃ᵐ sumit̃ ex pte ipsius nãe scđm võ ex pte corruptio 3ᵐ duᵐ
nis. nã enim vt dĩ 2° pħycoꝝ ⁊ 5° metha. ꝑ se ⁊ ꝑ° dĩ de for ma. de alijs aũt in tm̃ dĩ inq̃ꝫtũ hñt ordinẽ ad formã. vt si T.c.12.
materia dĩ nã hoc est qꝛ suscipit formã. si aũt motus dĩ nã T.c.5.
hoc est: qꝛ est via in formã. Si ergo nã ꝑ se ⁊ ꝑ° dĩ de forma qõ simpl̃r repugnat forme ad nãm nõ vĩ ꝑtinere: nec dꝫ di ci qd nãle. Cũ ergo forme ꝑ se sit dare esse. ꝑuatiões ⁊ cor ruptiones: qꝛ de se sunt nõ ens: vt vĩ: nãlia esse non pñt. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ vident̃ ꝑtinere ad cõsiderationem scie nãlis. 2ᵐ aũt qõ facit duᵐ in q̃sito est ipsa corruptio. nã cũ nã agat ꝓp fi nem. vt dĩ 2° pħycorũ ⁊ finis. ⁊ bonũ sint quasi idẽ. vt ĩnu it pħs 2° metha. qõ nõ hꝫ rõnem boni ẽm qõ huius nõ po 2ᵐ
test eẽ qd intẽtũ a nã: nec ẽt ab aliquo agẽte propter finẽ. T.c.74
corruptio ergo: qꝛ nõ habet rationem boni non põt esse de T.cõ.8.

Rñsio q̄rundā ɔrñsio/ nē illoꝝ

intentione nature:⁊ ꝑ ɔñs nō vr̄ pertinere ad cōsideratio/
nem scie naturalis. ¶ Ad has aūt difficultates vitādas
dixerūt qdā corruptionē esse de intētione nāe nō nāe que
est forma:sed nature que est mā. Sed hoc non est veꝝ. nā
corruptio:per se loquendo:nec est de intentione nāe forme/
nec nature materie. per accidēs tñ est de intentione vtriusq3.
materia enim nō intendit corruptionē forme sub qua
existit:sed intēdit perfectionem sui. ⁊ q2 vna forma suū ap
petitum satiare nō pōt:ideo cum est sub vna forma appe/
tit esse sub alia:propter qd̄ ꝑ accñs appetit corruptionem
forme illius sub qua existit. sic ēt ⁊ ignis per formam suā
agens in aquā non intēdit corruptionē aque sed intendit
inducere formā suam in mām aque:qd̄ intendendo ꝑ ac/
cidens intendit corruptionē aque. nullo modo ergo:per se
loquēdo est de intētione nature corruptio:ꝑ accñs tñ non
solū mā:sed etiam agens ⁊ forma corruptionē intendunt.

Rñsio ꝓpria.

¶ Incedēdū est ergo alr̄. propter qd̄ notandū q̄ triplici
via venari possumus q̄ determinare de corruptione perti/
net ad sciam naturalē:⁊ q̄ etiā ipsa corruptio pōt:dici na
turalis. ꝓma via sumitur ex pte ipsius scie naturalis scd̄a

pᵃ via

ex parte nāe māe. tertia ex parte nāe forme. ¶ Prima via
sic ostēditur. differētia est enim inter sciam practicā ⁊ spe/
culatiuā. scia enī vt practica est:⁊ vt operaṫ. cū efficit vnū
oppositoꝝ non efficit alterū. facere enim vnū oppositorū
nō ordinatur ad factionē alteri⁹:sed ad destructionē eius.
sed in speculatione non sic est:q2 vt dicitur in 6° topicorū:
qui bene diffinit cōtraria significat:notitia enī vnius con
trarij facit ad notitiā alterius. rectum enim est iudex sui ⁊

T.c.85.

obliqui:vt dicitur in ꝑ de aīa. rectū enim licet ɔtrietur obli/
quo:facit tñ ad cognitionē obliqui. ⁊ scientia q̄ cōsiderat
de recto h3 considerare ⁊ de obliquo. Si ergo scia natura
lis esset practica:⁊ per sciam nālē quā habemus naturas
reꝝ ꝑduceremus in eē:forte esset dubiū vtrū ad eā ſm q̄
huius ptineret corruptio. sed cū sit speculatiua si eius ē cō
siderare de generatione nō ē dubiū q̄ ad ipsā spectat cō/

2ᵃ via

siderare de corruptione. ¶ Scd̄a via sumiṫ ex parte nāe
māe. nō enim op3 q̄ sit de intētiōe nature q̄ diciṫ nāle:q2
sufficit q̄ naturaliter eueniat. Cū ergo per nām māe eue/
niat corruptio:q2 mā est per quā res potest esse ⁊ non esse.
vt dicitur. 7. meta. cōruptio qd nāle dici potest. ¶ Tertia

T.c.22.
3ᵃ via

via sumiṫ ex pte nāe forme. nunq̄ enim aliqd sic corrūpiṫ
simpl̄r:vt in nihil redigaṫ:sed semper gñatio vnius est cor
ruptio alterius ⁊ eꝯ. vt infra patebit. Si enī aliqd in peni/
tus nihil redigereṫ talis corruptio forte esset cōtra naturā
cuiuslibet forme:sed cū ex quolibet corrupto aliqd gene/
retur:nulla erit corruptio que sit cōtra nām forme simpl̄r:
licet sit ɔ naturā hui⁹ forme vel illius. In corrupto. n. tria
est cōsiderare formā que abijciṫ. formā que introducitur.
⁊ mām successiue subiectā vtriq3 forme. Corruptio ergo
l3 sit cōtra nām forme abiecte:non est tñ contra naturam
māe:vel forme introducte. Si ergo queratur. vtrū corru/
ptio sit de consideratione scie nālis:planū est q̄ sic:q2 ⁊ si
violenta existeret. nullo modo tñ de cōsideratione scientie
nālis esset:cū eiusdē artificis sit ɔria cognoscere. Sed si q̄/
ratur. vtrū possit dicit naturalis:p3 q̄ accipiēdo natura/
le large ſm q̄ naturale est qcqd considerat nālis:dici pōt
corruptio quid nāle. est etiā naturalis:q2 est ſm nām māe
⁊ 3° quid naturale dici pōt:q2 non est ɔ nām cuiuslibet for

Rñsio. ad arg.

me. ¶ Que aūt faciebant dubiū de facili soluuntur. nā
prima dubitatio qua dicebaṫ corruptionē esse ɔ naturam
forme:p3 q̄ nō est ɔ nām forme simpl̄r:l3 sit cōtra nām h⁹
vel illius. Scd̄a etiā de facili soluiṫ:q2 nō op3 per se esse de
intentione nature q̄ naturalis considerat:vel etiam q̄ est
qd naturale:sed ēt nāle dici pōt qd̄ nāliter euenit.

3ᵐ dubᵐ

Tertio restat declarandū. vtrum corrupta re rema/
neat eius scia. que aūt circa hec dubitare fa/
ciunt sunt auctoritates Arꝭ. nā in predicamētis vult dif/
ferentiā esse inter sciam ⁊ scibile:q2 scia sublata non aufer/
tur scibile:scibili aūt sublato auferṫ scia. corrupta ergo re
scibili. nō remanet scia eius. ¶ Amplius in ꝑ posteriorū 2
vult q̄ de subiecto op3 supponere:q2 est ⁊ qd est : qd̄ ergo
nō est non pōt esse subiectū in aliqua scia:sed qd̄ nō potest
esse subiectū in scia non pōt esse scitū. non ergo existente re
nō pōt eē scia de ea. ¶ Amplius 2° posterioꝝ vult q̄ de eo 3
qd̄ non est sciri nō pōt nisi quid est qd̄ significat nomē. sed
hoc scire nō est sciam habere de re:cū de chymera hoc sciri
possit. nō ergo existēte re perit rei scia. ¶ Amplius in pri/ 4
mo posterioꝝ vult falsum non sciri:q2 nō est. q̄ bonā cā3
assignat sufficit rem nō esse:vt de ea nō possit esse scientia.
¶ Rursū rō ad h̄ adduci posset. scie. n. accipiūt eē ⁊ spē3 5
ab ipsis subiectis:siue ab ipsis rebus de qbus sunt : sed nō
exñte eo a quo aliqd h3 esse ⁊ spēm:illud remanere nō pōt.

Rñsio q̄rūdam.

corrupta ergo re scibili scia nō remanebit. ¶ Has aūt dif/
ficultates quidā vt euaderent dixerūt q̄ res h3 duplex eē.
esse essentie ⁊ esse actuale:corrupta autē re quantū ad esse
actuale remanet q̄tum ad esse essentie:⁊ q2 remanet quan

ɔrñsio/ nē illorū

tum ad tale esse pōt de re corrupta esse sciētia. ¶ Sed hoc
improbaṫ:q2 res ſm esse actuale h3 particulare esse. sed esse
essentie h3 esse. vl̄e vl̄ia aūt:l3 nō corrūpanṫ per se:tñ corrū
puntur per accñs. corrupto. n. sorte corrūpiṫ hō q est in sor
te. iō dr̄ in p̄dicamētis q̄ destructis ꝓmis ipossibile est ali/
quid alioꝝ remanere. corrupta ergo re q̄tū ad esse actua/

Rñsio Alioꝝ

le corrūpiṫ q̄tū ad eē eēntie. ¶ Et iō alij dixerūt q̄ re nō
exñte pōt hēri scia de re:s3 sub ɔditione. posse ē. n. hēre sciam
de pluuia:pluuia nō exñte. sed illa scia esset ɔditionata. vi

ɔ rñsio/ nē illorū

del3 si pluuia esset:v̄a essent q̄ de pluuia proferrē. ¶ Sed
hoc iprobari pōt:q2 cū aliqd nō est alr̄. verū nisi sub cōdi/
tione. nō stāte ɔditione nō stat v̄itas eius. si ergo re nō exi/
stente nō hr̄ scia nisi sub ɔditione. vtputa si res esset cū ipsa
res ponaṫ nō existere. verū erit dicere q̄ non est scia rei q̄/
diu res nō existit. Sed h̄ stare nō pōt:q2 pluuia non exñte
pñt v̄e rōnes formari de pluuia:sed talib⁹ rōnib⁹ formatis
v̄e habeṫ scia de pluuia. pluuia ergo non exñte scia de plu
uia haberi poterit. ¶ P̄. vr̄ oio ridiculū dicere q̄ si habeo
sciam de rosa adueniente hyeme pdā sciam meā:eo q̄ ro/
sa pereat. nā cū scia sit in aīa ⁊ ex corruptione reꝝ non fiat
variatio circa aīā:nō o3 q̄ ꝑ corruptionē reꝝ tollaṫ scia.

Rñsio ꝓpria.

¶ Ad declarationē ergo v̄itatis ꝓtacte duo sunt declarā/
da. Primo declarādū est q̄ re corrupta idē signat nomē
⁊ re exñte. q2 si nō idē significaret nomē:tūc qcqd diceret
de pluuia:pluuia nō exñte diceret equoce. ⁊ q2 in equocis
nō est disputare pirent rōnes de pluuia pluuia non exñte:
Scd̄o viso nomē idē significare re exñte ⁊ corrupta ōndeṫ

pᵐ.

sciā remanere corrupta re. ¶ Propter pᵐ nōndū noīa si/
gnificare res nō absolute:s3 vt sunt apprehēse ab itellu. iō
modi significādi sequunṫ modos itelligēdi. formale ğ i si/
gnificatione vr̄ esse modus itelligēdi ⁊ apprehēsio intelle/
ctus. s3 remanēte formali alijs variatis nō tolliṫ id cui⁹ est
illud formale. si ğ res significaṫ ꝑ nomē vt ē ab intellectu
ɔcepta:q2 abeuntib⁹ sensibilib⁹ remanēt in nobis sensus ⁊
fantasie. ⁊ destructa re remanent in nobis cōceptiones in/
tellectus. vt destructa pluuia remanere pōt in itellu conce
ptus pluuie:q2 remāet id qd̄ est formale i significato noīs
pluuie. idē significabit nomē pluuie pluuia exñte ⁊ corru/
pta. pōt aūt hec v̄itas declarari ꝑ sīle. nā sicut in significa/
to aliqd est māle vt res:⁊ aliqd formale vt ɔceptio. sic i lo/
co ē aliqd māle vt corp⁹ ɔtinēs vtputa aer:vel aq̄. ⁊ aliqd
formale vt ordo ad vniuersū. si ğ aliqs esset in aliquo lo/
co. ⁊ vento flante tolleret totus aer qui est circa ipsum:q2
ipse semꝑ haberet eūdem ordinē ad vniuersum: propter h̄
non mutaret locū:q2 licet amotum esset id quod est mate
riale in loco:vt aer vel superficies aeris:manet tñ id qd̄ est

formale vt idem ordo vniuersi: sic etiam naui existente ligata apud stipitē semper manet in eodem loco: licet semp aqua moueat̄ subtus ipsam: q̄ꝛ nauis sic fixa semp hꝫ eūdem ordinē ad totū fluuiū: licet varieṫ respectu partis fluuij sic est in ꝓposito: cuꝫ per nomē significeṫ res vt ꝯcepta q̄ꝫtūcūq̄ꝫ varieṫ res: ex quo manet cōceptio a quo significatum recipit formā ⁊ speciē: significatū ipsum non variabitur. Idē ergo significat nomē re existēte ⁊ corrupta: nec tñ ꝓp hoc arguere ē possum⁹ ꝙ ipsa cōceptio sit ꝑncipale significatū ⁊ nois: sed res vt cōcepta: est id qđ ꝑncipaliṫ significatū ē: sicut ipse ordo vniuersi nō est loc⁹: sꝫ corp⁹ cōtinens: vel superficies corpis cōtinentis vt in ea reseruat̄ talis ordo vniuersi hꝫ rōnem loci. ℂ Uiso ꝙ non equiuoce sumūtur nomina rebus existentibus ⁊ corruptis: de facili est videre q̄ūo manet scientia re corrupta. ℂ Ad cui⁹ euidentiam notandū ꝙ res hn̄t tripl̄r esse. in seipsis. i suis causis. ⁊ apud intellectum. ⁊ hoc tripliciter esse se habet ꝑ ordinem: q̄ꝛ quicq̄d hꝫ esse actuale ⁊ in seipso: habet eē in suis causis. sed non cōuertitur. multa enim sunt in suis causis: q̄ in seipsis actual̄r nō existunt. Sic q̄cq̄d hꝫ esse actuale in suis causis hꝫ esse rōnis ⁊ apud intellectū. sed nō conuertitur. chimera enim est q̄d apud animā: ⁊ tñ non est aliquid in se: nec in suis causis. cū ergo scire sit per cām. vt potest haberi ex ꝑmo phisicoꝝ. ⁊ ꝑmo posterioꝝ. q̄ꝫtūcunq̄ꝫ res corrūpatur ꝭm actuale esse ex quo remanet i suis causis nō tollitur scientia ipsius. ℂ Est aūt vlterius diligēter notanduꝫ ꝙ existentia rei in suis causis facit vt de re possit esse scia non solum vt per cognitionem cause cognoscitur effectus: sed q̄m sufficit ad rōnē quiditatis ꝙ sit in potentia ad esse. Res ergo q̄ꝛ eo ipso ꝙ sunt in causis sunt in po⁹ ad esse: ⁊ eoipso ꝙ sunt in suis causis cōpetit eis habere quiditatē: ⁊ q̄ꝛ qđ quid est: est obiectū intellectus: iō que sunt in causis suis pn̄t sciri ⁊ pn̄t esse obm̄ itell̄s. Res ergo vt sunt aliq̄d in seipsis cū destruunt̄ ꝭm eē actuale destruuntur ꝭm esse essentie. Ideo dicere ꝙ res cū corrūpuntur q̄ꝫtum ad esse actuale remanēt ꝭm esse essentie non est bene dictum. potest enim congrue dici ꝙ esse est preter rationē quiditatis. ⁊ potest intelligi qđ quid est rei absq̄ꝫ eo ꝙ intelligatur esse absolute. Proprie ergo loquēdo non remanet res nisi vt est aliq̄d in seipsa: sed si dicentes res remanere ꝭm esse essentie: cū corrumpuntur ꝭm esse actuale: sed ꝑmanere rem ꝭm esse essentie: intelligere vellent existentiam earū in suis causis: ꝭm quam cōpetit rebus vt sint obm̄ intellectus: ⁊ vt pn̄t intelligi ꝭm suam quiditatē: bonū intellectum haberēt: iō improprie loquerentur. ℂ Hoc viso pꝫ q̄d sit de q̄ōne tenēdū: q̄ꝛ q̄ñ queritur. vtꝝ re corrupta manet scia rei si hoc quesitū introducitur propter ipsa nomina per que exprimit̄ veritas reꝝ: q̄ꝛ credat aliq̄s equiuoce nomina significare re existēte ⁊ corrupta. Questio nō hꝫ dubiū: ostēsum est enim nomen vniuoce significare rebus existētibus ⁊ corruptis. Sed si introducit̄ questio ꝓpter ipsas res. Dicēdū est ꝙ si res corrūperetur. ita ꝙ nec remaneret in se: nec in suis causis: sed solum esset ens apud animam: nō remaneret sciētia rei. si eniꝫ corrūperetur pluuia in se: ⁊ in suis causis: ⁊ solum esset ens apud aīam: ⁊ nō eēt plus ens q̄ꝫ chimera. de pluuia scia esse non posset: tñ quia corruptibilia ista nunq̄ꝫ sic corrūpunt̄ quin remaneāt in suis causis: q̄ꝛ ꝓpter talia est q̄ō itroducta. Dubitabat̄. n. cū ista n̄alia corrūpant̄. vtrū scia eorum remaneat eis corruptis. vt ergo satisfaciamus q̄ōni cū talia remaneāt i suis causis dicam⁹ sciam taliuꝫ remanere eis corruptis. ℂ Aduertendū tñ ꝙ ꝑticularib⁹ corruptis nō remanēt i suis causis ꝭm ꝙ h⁹. hec enim pluuia corrupta ꝑ cās n̄ales nō potest redire eadē numero: q̄ꝛ quoꝝ substātia deperit non redeunt eadē numero: vt dr̄ circa finē h⁹ scđi. redeūt autē eadem spē. vtrū aūt sit aliqua cā q̄ possit corrupta eadeꝫ numero reficere nō est pn̄tis speculationis. Sufficit auteꝫ ad presens negociū corrupta remanere in suis causis q̄ꝫtū ad identitatem spēi: lꝫ nō maneant q̄ꝫtū ad identitatē numeralē. si ergo scia naturalis eēt de ꝑticularibus cū talia corrupta ꝭm ꝙ h⁹ nō remaneant: nec in se: nec in suis causis: rōnabile videretur dictā sciam non remanere oīno corruptis: sed q̄ꝛ scia est de vl̄ibus: ⁊ q̄ꝫtū ad identitatē specificā: ⁊ vl̄em manent res in suis causis ipsis corruptis: nulli dubium esse dꝫ ꝙ manet scientia pluuie ⁊ rerū corruptibiliū non existente pluuia: vel nō exn̄tibus corruptibilib⁹ reb⁹.

ℂ Auctoritates pħi de facili soluūtur: q̄ꝛ rōnes fundate sup eas peccabāt per fallaciam accn̄tis. Cū. n. dr̄ ꝙ sublato scibili auferet̄ scia. cōstat ꝙ re corrupta nō aufertur in eo ꝙ scibilis: cū remaneat in suis causis. Sic ēt: cū dicitur ꝙ de subiecto opꝫ supponere: q̄ꝛ est: vel opꝫ subiectū sciētie esse. Dōm est ꝙ si sit scia sufficit subiectū scie esse i eo ꝙ scibile. est aūt h⁹ si est in suis causis. Quod aūt dicebat̄ tertio ꝙ de eo qđ nō est nō scit̄ nisi q̄d est qđ sign̄at nomē. itelligendū est de eo qđ nō est: nec in se nec in suis causis: sed solū est apud aīam vt chimera. corrupta aūt vt dictū ē: remanēt in suis causis. Qđ v̄o dicebat̄ quarto de falso: dōꝫ ꝙ nō est sile: q̄ꝛ falsum ꝭm ꝙ h⁹ est sola priuatio: ⁊ est simpliciter nō ens: nec est ꝭꝫ ꝙ h⁹ res predicamēti. Corrupta aūt nō sic: cū sint in suis causis. Ratio aūt facta contra veritatem predictā de facili soluit̄. scia enim nō recipit esse ⁊ spēm a re nisi vt est scibilis. re aūt corrupta remanet. vt est scibilis: q̄ꝛ remanet in suis causis: vt dictū est.

Ntiquorū quidē igitur hi quidē vocatā generationē simplicē alterationeꝫ esse inquiūt. hi v̄o aliud generationē ⁊ aliud alterationē.

ℂ Posito prohemio ponit̄ ⁊ tractat⁹. ⁊ vt diuidamus tractatū ꝭm ea q̄ tacta sunt in ꝓhemio dicam⁹ ꝑtē hanc executiuā diuidi in ꝑtes tres. q̄ꝛ in ꝑma parte determinat̄ de generatione ⁊ corruptione ⁊ de eius annexis. In secunda v̄o tractatur de vera generatorū ⁊ corruptoruꝫ. In tertia v̄o de causis vl̄ibus rōnibus oīum generatoꝝ ⁊ corruptorum. Prima ps continet totū primū librū. 2ª incipit in ꝑncipio scđi libri ibi. (De mixtione ⁊ tactu.) 3ª ps incipit circa finē scđi libri ibi. (Quia v̄o sunt q̄dā ḡn̄abilia.) annexa aūt generationi vt tāgebatur in prohemio sunt alteratio ⁊ augmētū. ⁊ dr̄ia que est inter generationem ⁊ alterationem. sed hec nō sunt ān̄exa generationi equal̄r: q̄ꝛ alteratio ⁊ augmētum annectūtur generationi ꝭm se. sed tractare de differentia inter generationē ⁊ alterationē potissime videtur annecti principali proposito propter dicta antiquoꝝ pħoꝝ: inter quos diu fuit dubitatū de dr̄ia predicta. ⁊ q̄ꝛ diu dubitatū fuit de questione predicta: iō in ꝑn° libri sui pħs inquirit vtrum generatio ab alteratione differat. ꝑmus ergo liber diuiditur in partes duas. q̄ꝛ ꝑmo determinat de differētia generationis ⁊ alterationis. 2° determinat de ipsa generatione ⁊ de alijs motibus annexis. secunda ibi. (Uīr itaq̄ꝫ de generatione.) Circa primū duo facit. q̄ꝛ ꝑmo ꝑmittit qđ intendit. scđo exequitur de intento ibi. (Quicūq̄ꝫ igitur vnū.) Dicit ergo ꝙ hi q̄dē de numero antiquoꝝ vocatā simplicē ḡn̄ōnē inq̄unt. i. dicūt eē alterationē. ⁊ hi. i. alij antiq pħi dicebant aliud esse ḡn̄ōneꝫ ⁊ alterationē. ⁊ dicit vocatā simplicē ḡn̄ōnē: q̄ꝛ ꝭm v̄itateꝫ alteratio quedaꝫ generatio est: sed non debet vocari generatio simpliciter. Deinde cum dicit.

ℂ Quicūq̄ꝫ igitur vnuꝫ aliq̄d omne eē dicūt ⁊ omnia ex vno generāt his quidē necesse ē vtiq̄ꝫ ḡn̄ationē alterationeꝫ esse dicere ⁊ qđ principaliter fit alterari. Quicūq̄ꝫ āt plures

materias vna ponunt vtpote Empedocles ⁊ Anaxagoras ⁊ Leucippus ⁊ Democritus his aliud.

¶ Exequitur de intēto ⁊ tria facit. q2 ꝓ dicit ꝙ ponētes vnū mãle pn^m oportebat dicere gñatione esse alteratione: ꝫ ponentes plura mãlia pn^a nō cōueniebat hoc dicere. scdo ꝓbat qđ dixerat. 3° q2 ponētes plura mãlia pn^a videbant peius dicere ꝙ vnū redarguit ponētes pluralitatē mãlium pn^orum. 2ª pars ibi. (His qdē igit oib^9.) 3ª ibi. (Necesse est autem eis.) Circa pmum facit tria. q2 ꝓ facit quod dictū ē. scdo spālr increpat anaxagorā. 3° narrat ponentes plura pn^a mãlia. 2ª ibi. (Sed tñ anaxagoras.) 3ª ibi. (Empedocles enim.) Dicit ergo ꝙ qcūqꝫ dicūt oīa esse vnū quid vt vnum mãle pn^m: ⁊ oīa generāt ex vno principio mãli: necesse est dicere gnōnē esse alteratione his: ⁊ ꝙ pncipalr fit siue pncipalr fieri. ⁊ alterari esse idē: ⁊ dicit pncipalr fieri: q2 licet alteratio sit qđā factio: nō est tñ factio pncipalis: ꝫ qui ponunt plures mãs ꝙ vnā: vt Empedocles ⁊ anaxagoras ⁊ Leucippus. his necesse est dicere generationē esse aliud ab alteratione. ¶ Deinde cum dicit.

Anaxa. ꝓpriā vocē ignorauit. ꝯdicē positioni sue.

¶ Sed tñ Anaxagoras ꝓpriā vocē ingnorauit. dicit. n. ꝙ fieri ⁊ destrui idē existit alterari. Multa āt dicit elā queadmodū ⁊ alij.

¶ Specialiter increpat anaxa. dicēs ꝙ anaxagoras ignorauit ꝓpriā voce. i. ꝯdixit positioni sue. Qui. n. ꝯdicit verbis suis ignorat quid pōderat vox ꝓpria. ꝙ aūt sibi ꝯdixerit anaxa. pꝫ: dicebat enim ꝙ fieri ⁊ destrui existebāt idē qđ alterari. ⁊ tñ dicebat. i. ponebat multa elementa mãlia queadmodum multi alij. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Empedocles qdē enim corpora qtuor: oia aūt cū mouētib^9: sex numero. Anaxagoras aūt īfinita ⁊ Leucippus ⁊ Democritus.

¶ Narrat ponētes plura principia materialia. ⁊ duo facit. q2 primo narrat dictas positiones. 2° declarat pōnes illas. scda ibi. (Hic quidē omiomera) dicit ergo. ꝙ de ponentibus plura pn^a mãlia fuit Empedocles: q2 posuit principia mãlia esse qtuor ꝟ corpora sensibilia: videlꝫ ignē ⁊ aerem aquā ⁊ terrā: ⁊ posuit duo pncipia mouentia: litē. s. ⁊ amicitiam. ꝓpter ꝙ pn^a mãlia cū mouētibus dixit esse sex numero: qtuor materialia: ⁊ duo mouētia. sic ēt anaxa. Leucippus ⁊ Democritus posuerūt plura mãlia principia: qa dixerunt ea esse infinita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hic quidem omiomera elemēta ponit. vtpote os: carnem ⁊ medullam ⁊ alia quorum vniuscuiusqꝫ sinonima pars est.

¶ Declarat positiones predictas. ⁊ tria facit: q2 primo manifestat positionē anaxa. 2° positionem Democriti ⁊ Leucippi. 3° cōparat opinionē anaxa. ad opinionē Empedoclis. scda ibi. (Democritus aūt.) 3ª ibi. (Contrarie autem.) Dicit ergo ꝙ hic quidē. i. anaxa. cū suis sequacibus ponit plura pn^a mãlia: q2 ponit corpora omiomera. i. siliū ptium esse elementa materialia oium: vtpote os carnē medullā. ⁊ oia alia: quorum vniuscuiusqꝫ ps est sinonima. i. est ꝯsilis. dicūtur enim talia eē siliū ptiū: q2 quelꝫ ps carnis est caro: ⁊ qlꝫ ps ossis est os: ⁊ sic de alijs. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Democritus autem ⁊ Leucippus ex corporibus indiuisibilib^9 hec ⁊ alia cōponi inquiūt: hec aūt infinita ⁊ multitudine ⁊ morphea esse. Illa autē ab illis differunt his ex quibus sunt ⁊ pōne ⁊ ordine horum.

¶ Manifestat pōnē Democriti ⁊ Leucippi dicens ꝙ Democritus ⁊ Leucippus inquiunt: hec oīa alia mixta: q̄ videmus cōponi ex corporibus indiuisibilibus. ponebat enī athomos ⁊ corpora indiuisibilia eē pncipia mãlia oium: ⁊ hꝫ corpora dicebat esse infinita multitudine. i. numero: ⁊ morphea. i. forma: siue figura: q2 aliqua dicebat eē figure triangularis. aliqua quadrāgularis. aliqua piramidalis: ⁊ sic in infinitū. ⁊ per hꝫ pn^a mãlia distinguebat oīa cōposita ex eis. Dicebat enī ꝙ illa. i. cōposita ex athomis differunt ab illis. i. ab alijs cōpositis his: ex qbus sunt ⁊ positione ⁊ ordine horum athomorum. tripl̄r. n. ꝟm eum ꝑ athoma distinguebant composita. vel quia ex alijs athomis cōponebat vnū ꝙ aliud: vt q2 vnū componebatur ex quadrangularibus: ⁊ aliud ex triāgularibus athomis: ⁊ hoc appellat differre ex his ex qbus sunt: vel erat huius differentia propter ordinē ⁊ propter positionē athomorum.

¶ Notandū est enim ꝙ ꝟm Democritū athomi tripliciter differebāt. pmo figura: q2 quidā erant triangulares. quedam quadrāgulares. 2° ordine: q2 quidam erant anteriores: qdam erant posteriores. 3° situ ⁊ positione. q2 quidam erāt supiores: qdā vo inferiores. Scdm aūt hanc triplicē dr̄iam athomorum sumebat differentia eorum que ex athomis cōponebantur. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ Contrarie autem vidētur dicere qui circa Anaxagoram eis qui circa Empedoclē. hi quidem enim inquiūt ignem ⁊ aquam ⁊ aerē ⁊ terram quatuor elementa: simplicia magis esse ꝙ carnē ⁊ os ⁊ talia similiū partium. hi autē quidem hec simplicia ⁊ elemēta. terram autem ⁊ aquam aerem ⁊ ignem composita. panspermiam enim horum esse.

¶ Comparat pōnē Anaxa. ad positionē Empedoclis dicens. ꝙ qui circa Anaxa. i. anaxa. cū suis seqcib^9 vidētur esse dicētes ꝯrie eis q circa Empedoclē. nam hi. s. empedocles cū suis seqcib^9 inqunt qtuor elemēta ignē aquā aerem ⁊ terrā eē magis simplicia ꝙ carnē ⁊ os ⁊ alia talia siliū ptiū. hi vo. s. Anaxa. ⁊ sui sequaces dicebāt eꝯ: q2 hec. s. corpora siliū ptiū dicebāt esse simplicia ⁊ elemēta oium. terram aūt ⁊ ignē aerē ⁊ aquā dicebāt eē cōposita ex eis. ponebant. n. hui^9 corp^9 siliū ptiū eē pansꝑmiā. i. eē vl̄e semen ⁊ totale pn^m horum dictorum corporum. ¶ Tūc seqtur illa ps.

¶ His quidem omnibus igit qui ex vno oīa cōstituūt necesse est dicere gñationē ⁊ corruptionē alterationē. semp enī manere subm vnū ⁊ idē. tale autē alterari dicimus.

¶ In qua: vt dicebat: ꝓbat que dixerat. ⁊ duo facit ꝟm qđ duo dixerat. ꝓ enim ꝓbat ꝙ ponētes vnā mãm necesse est dicere generationem esse alterationē. scdo ostēdit ꝙ ponētes multas non opꝫ. 2ª ibi. (His aūt qui genera.) Dicit ergo. ꝙ his oībus qui ex vno mãli pricipio oia cōstituūt necesse est dicere generationē ⁊ corruptionē esse alterationē: nam cū pncipia oporteant manere ꝟm substantiam semp manebunt vnū ⁊ idē subiectū ꝟm substantiam suā vt illud materiale pn^m. sed tale dicimus alterari qñ manente suba fit transmutatio in alijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His aūt q genera multa faciūt differre generationē ab alteratione: cōueniētibus enim ⁊ dissolutis generatio cōtingit ⁊ corruptio.

¶ Probat 2^m ⁊ tria facit. q2 primo facit quod dictum est. secundo qđ dixerat manifestat per dictum Empedoclis. 3° epylogat circa determiata. secūda ibi. (Ideo dicit hoc modo.) tertia ibi. (Qm̄ igitur proprius.) Dicit ergo ꝙ his q faciunt multa genera mãliū principiorū ꝯuenit dicere ge

nerationem differre ab alteratione. Isti enim ſm apparentiã saluare poterãt gñonẽ ⁊ corruptionẽ: qꝛ ꝯuenictib⁹ illis ꝑncipijs cõtingebat generatio. dissolutis vo contingebat corruptio. Supplendũ est aũt ꝙ alijs variationib⁹ factis cõtingebat alteratio sicut diceretur ꝙ cõuenientibus lapidibus generatur paries: dissolutis corrũpitur. alia aũt variatione facta alteratur. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ideo dicit hoc modo Empedocles. quoniam natura nullius est. sed solum mixtura ⁊ segregatio mixtorum.

¶ Manifestat qð dixerat ꝑ Empedoclẽ. Empedocles enim dicebat h̃ mõ ꝙ nullius nã est aliqd aliud a mixtione: sed nã cuiuslibet est solũ mixtura quedã. ⁊ corruptio supple ẽ segregatio mixtoꝝ. Concordabat ergo dictũ empedoclis cũ hoc: qꝛ ponebat generationẽ esse congregationem. corruptionẽ esse segregationẽ. ¶ Ultimo cũ dicit.

¶ Qm̃ igit̃ ꝓprius hic sermo eoꝝ suppõne ita loq: manifestũ ẽ ⁊ qm̃ dicunt hoc mõ.

¶ Epylogat circa determinata dicens manifestum esse ꝙ sic supponi sicut suppositum est: ⁊ ita loqui vt locutuꝫ est. est proprius sermo eorũ. i. illorũ pħorũ. ⁊ manifestum est etiam: qm̃ dicunt hoc modo vt dictum est.

Hic declaranda sunt tria. primo videnduꝫ est de positione Democriti. vtrũ fuerit possibile democritũ ponere corpora indiuisibilia diuersarũ figurarũ esse alioꝝ principia. vt habet̃ in littera. scðo declarabitur vtrũ positio anaxa. cõtradicat positioni Empedoclis: ꝙ terra aq̃ ⁊ alia elementa sint principiata respectu carnis ⁊ ossis. 3° videndũ erit vtruꝫ ponẽtes vnã materiã opꝫ dicere gñonẽ esse alterationeꝫ. vt pħs ait. ¶ Circa primum sic proceditur. videtur ꝙ non fuerit possibile fuisse de intẽtione democriti ꝙ sit dare corpora indiuisibilia diuersarũ figurarũ. corpus enim si vnuꝫ est qd cõtinuũ nominat. de rõne aũt cõtinui est esse diuisibile. sed qñ predicatuꝫ ẽ de ratione subiecti propositio dicit̃ esse per se nota. est ergo quodãmõ per se notuꝫ. corpus est quid diuisibile: sed talia que sunt quodammõ per se nota vt inuit Cõmentator supra 2° metha. sunt quasi locus ianue in domo quã nullus ignorat. nõ ergo videt̃ esse poſe ignorasse democritũ ꝙ quodãmõ oẽs sciũt. ¶ Amplius pħs cõmẽdat Democritũ supra platonẽ vt habebitur infra ⁊ ait. democritũ melius potuisse saluare ꝯfessa ⁊ appentia q̃ plato: ⁊ est causa: qꝛ ipse plus insudauit naturalibus ⁊ plus fuit expertus in natura rerũ q̃ plato. dicere ergo hominẽ tam diutius expertuꝫ ignorare que quasi qlibet de vulgo cõcederet: nõ videt̃ conueniens nec possibile. ¶ Sed forte diceret aliqs nõ esse incõueniens Democritũ negasse cõtinuum esse semp diuisibile: qꝛ ⁊ antifon qui forte diu insudauerat geometricis negauit continuũ esse diuisibile in semper diuisibilia. ⁊ hoc principio visus quadrabat circulum vt inuit pħs primo pħycoꝝ. ideo ad quadraturã eius non erat geometrice respõdere: qꝛ negabat cõtinuũ semp esse diuisibile: qð geometer supponit tanq̃ pn̄m. sed si hoc cõcederetur non fuisset incõueniens democritũ fuisse deceptum circa diuisionẽ corpoꝝ cum antifon ⁊ forte plures alij circa hoc decepti fuissent. Omnino tñ videt̃ absurdum eũ posuisse corpora illa esse indiuisibilia: ⁊ tñ esse diuersaꝝ figurarũ: qꝛ aliq̃ illarũ dicebat quadrãgularia. aliq̃ triangularia. aliq̃ pyramidalia: ⁊ sic de alijs. eo enim ipso ꝙ ponebat ista corpora esse pluriũ angulorũ ponebat ea diuisibilia. Ipse enim sensus iudicat q̃dratũ diuisibile esse in duos triangulos. non ergo videt̃ possibile fuisse de intẽtione democriti qð ei imponit pħs. ¶ Notãdũ ergo ꝙ corpora illa que ponebat democritus erant quanta ⁊ erant pħica. rõne aũt quanta diuidi poterant in semper diuisibilia. est enim de rõne cõtinui ꝙ diuidatur in partes semp diuisibiles. sed rõne qua erant pħica non sic. Est enim dare minimum corpus pħicum licet nõ sit dare minimũ mathematicum. corpus enim pħicum dicit materiã cuꝫ forma coniunctam qualitatibus actiuis ⁊ passiuis. ⁊ qꝛ actus actiuorum sunt in patiẽte ⁊ disposito: posset adeo diuidi corpus pħicum: ꝙ si vlterius diuideret̃ forma ⁊ qualitates illius corporis inuenirent sibi mãm improportionatã: ꝓpter qð in eo natura illius corporis reseruari nõ posset. vñ ⁊ pħs ꝑmo pħicoꝝ. disputans cõtra Anaxa. dicit ꝙ est dare minimam aquã ⁊ minimã carnẽ. vñ ibidẽ ait: ꝙ est determinata q̃titas carnis magnitudine ⁊ paruitate. Q. si forte de magnitudine dubitaret aliqs vtrũ sit determinata q̃titas. qꝛ ignis videt̃ posse crescere in infinitũ si haberet infinitum cõbustibile. tñ cũ possit esse corpus adeo paruuꝫ ꝙ reddat̃ improportionatũ forme: nõ videt̃ dubitandũ: naꝫ ſm Cõmentatorẽ 3° pħicoꝝ. crescente corpore crescit ⁊ virtus ⁊ fortificatur. diminuto ergo minuit̃ ⁊ debilitat̃. ⁊ cũ semper passio magis facta abijciat a substantia: vt innuit pħs 6° topicoꝝ. corpus adeo poterit debilitari per cõtinuã diminutionem ꝙ de necessitate tolletur virtus ⁊ forma illius corporis. Cum ergo democritus tradiderit principia nãlium ⁊ mathematicoꝝ: qꝛ est dare minimũ corpus pħicum: lꝫ non sit dare minimũ corpus mathematicũ. verba democriti possent aliquo modo intelligi ad bonum intellectum. vtrum tñ sic intellexerit democritus vt dictum est vel non plene scire nõ possumus: qꝛ libri sui ad nos nõ peruenerunt. tñ ſm ꝙ Ar. ei imponit magis videt̃ ꝙ habuit malũ intellectum q̃ bonum. credidit ergo Democritus (vt Ar. ait.) ꝙ verum esset in apparẽdo: ita ꝙ sensus haberet virtutem discipline. ⁊ quicqd apparet sensui esset verum: ⁊ qꝛ ſm sensuꝫ est deuenire ad corpora indiuisibilia. credidit vt videt̃ ei imponere Ar. ꝙ ſm veritatẽ esset dare indiuisibilia corpora. quicqd tñ sit de hoc pꝫ qdeꝫ ꝙ hoc modo aliqualr̃ saluari poterat dictum eius. s. corpora illa esse indiuisibilia vt erant pħica ⁊ vt erãt principia rerũ naturaliũ: esse tñ diuisibilia vt erant quanta: ⁊ qꝛ in quolibet q̃to põt describi quelibet figura: simul tñ cum hoc ꝙ erãt indiuisibilia: vt erant qd nãle: poterãt esse diuersaꝝ figurarum: cũ essent q̃ta. vtrũ aũt dato ꝙ possent poni corpora sic indiuisibilia: ⁊ sic figurata sit eẽt dare talia corpa possent dici ꝑncipia vel nõ: infra dicet̃. ostẽditur. n. ꝙ si ex talibus corporibus cõponeret̃ aliqð cõpositũ magis illud cõpositũ haberet rõnem ꝑncipij respectu illoꝝ corpoꝝ indiuisibiliũ q̃ ecõuerso. ibi enim forte de diuisione ptinui: ⁊ qño est dare minimuꝫ in nãlibus ostẽdetur: ⁊ supplebitur qð hic vr̃ esse dimissum. Ad pñs autẽ in tantũ dictũ sit ꝙ si sit poſe esse corpora pħica indiuisibilia diuersarũ figurarum illa magis debent dici principiata q̃ principia: vt infra clarius ostendet̃. ¶ Scðo declarãda est dñia inter positionẽ anaxa. ⁊ Empedoclis. videt̃ eni falsum esse ꝙ Ar. ait videlꝫ anaxa. ꝯdixisse Empedo. qꝛ posuit carnẽ ⁊ os esse ꝑncipia respectu ignis ⁊ terre. Empedocles vo ecõtrario ignẽ ⁊ terrã esse elementa respectu carnis ⁊ ossis. nam anaxa. vt habet̃ in textu posuit corpora similiuꝫ partium esse ꝑncipia oĩum. corpus enim est similiũ partium cuꝫ partes recipiũt predicationẽ totius: ⁊ qꝛ quelibet ps ignis ẽ ignis ⁊ q̃libet ps terre est terra: terra ⁊ ignis sunt corpora similium partiũ. ergo hñt rõnẽ ꝑncipij nõ ꝑncipiati: positio ergo Empedoclis ad positionem anaxa. non se videtur habere vt ꝯtria: sed vt ps ad totũ. nam Empedocles solum q̃tuor elementa dixit esse ꝑma corpora ⁊ ꝑncipia oĩum aliorum. Anaxa. vo oĩa corpora siliũ ptiũ dixit eẽ alioꝝ. ꝑncipia. de quoꝝ numero sunt quatuor elemẽta. ¶ Amplius videt̃ positionẽ anaxa. quasi eandem fuisse cũ positio-

T. cõ. p. ꝑ{m} dũ{m}
Com. p.
T. c. 5. ⁊ 8.
T. c. 11.
Nõndũ
T. c. 38.
2{m} dũ{m}
3{m}

Corpora qua ta sõt quãtitatis sunt diuisibilia ꝙ pħica non sic
saluatur quomodo demo...

ne Empedo. nā corpus quāto magis est ꝯpositū tāto ma
gis est eteroclitū: ⁊ magis est dissilium ptiū. man⁹. n. q̄ cō-
ponit carne ⁊ osse est ptium dissimiliū. nō. n. q̄libet ps ma-
nus est manus. caro aūt ⁊ os que manū cōponūt sūt ptiuȝ
silium. si ergo silitudo ptium seqt simplicitatē ꝓncipali⁹
repit in elīs q̄ȝ in elemētatis: pp qō caro pōt dici similiuȝ
ptium. ignis ⁊ terra ⁊ alia elā ꝓncipalius debēt dici simili
um ptium q̄ȝ caro ⁊ os q̄ sunt elemētata. ḡ ſm positionem
.38. Anara. ignis ⁊ terra magis erant pncipia q̄ȝ caro ⁊ os: q꞉
vt ondsum est: ꝓncipalius in eis repit cōuenientia partium.
Nōndū ¶ Nota ḡ Anara. de oibus corpibus silium ptium po-
suisse duo gn̄a: q꞉ q̄dam erāt talia ſm veritatē. q̄dā vō ſꝫ
apparētiā: vt erat caro ſm apparentiam: ⁊ caro ſm vītatē
⁊ ignis ſm apparētiā ⁊ ſm vītatem: ⁊ sic de alījs. Differen
tia aūt istoꝝ sic accipiebat: q꞉ ea que erāt ſm vītatē talia
nūq̄ȝ inueniebant p se exn̄tia ⁊ sepata: sed semp erant alījs
cōiuncta. de nullo enim. p se exn̄te verum erat dicere ꝙ eēt
pure caro vel pure aq̄. que vō erāt talia ſm apparentiam
inueniebant p se exn̄tia ⁊ sepata. Jnueniebat. n. aliqd p se
exn̄s qō apparebat auꝝ: ⁊ aliqd qō appebat caro: non ꝙ
illud esset pure aurū: nec illa pura caro: ſꝫ in quolibet eoꝝ
erant oia: sed vnū eoꝝ videbat auꝝ: q꞉ ⁊ si in eo erat caro
⁊ os ⁊ cetera talia: tn̄ q꞉ inerat plus ex auro q̄ȝ de alījs: vi-
debatur aurū. aliud vō vbi erat plus de carne q̄ȝ de alījs:
videbat caro. ¶ Ulteri⁹ volebat ꝙ corpa omiomera ⁊ si-
milium partium ſm vītatem essent ꝓncipia eoꝝ que erāt
talia ſm appentiam. nō. n. posuit ꝙ ignis esset simplicior
carne: vl vnū corpus simplicius alio. sed solū saluabat rō-
nē ꝓncipij ⁊ ꝓncipiati per corpa omiomera ſm vītatē ⁊ ſꝫ
apparētiā. ex hoc appet qūo ponebat carnē: ⁊ os esse prin
cipia ignis ⁊ terre: ⁊ qūo non. nam si accipiat ignis ⁊ terra
⁊ caro ⁊ os ſm vītatem: nullū illoꝝ habebit rōneȝ ꝓncipij
respectu alterius: q꞉ nullū erit ꝓncipiatum: sed quodlibet
illoꝝ habebit rōnem ꝓncipij: sic etiam si sumantur predi-
cta ſm apparentiam non poterimus saluare ſm positionē
Anara. ꝙ vnū illoꝝ sit ꝓn^{m}: ⁊ aliud ꝓncipiatū: ſꝫ q̄libet
habebit rōnē ꝓncipiati. tn̄ si sumat caro ⁊ os ſm veritateȝ
⁊ terra ⁊ aqua ſm apparentiaȝ: caro ⁊ os erunt ꝓncipia
respectu illoꝝ. dictum est. n. ꝙ in quolibet corpe omiome
ro ſm apparentiam sunt oia corpa omiomera ſm verita-
tem: vt in terra ſm apparentiā sunt caro ⁊ os ⁊ cetera alia
corpa ſm vītatē: que sunt ꝓncipia illius corpis qō est terra
ſm apparentiam. qūū tn̄ nō sit pura terra: sed denomina-
T.c.34 tio semp fit a ꝑdomināti: vt dr̄ in ꝑ phycoꝝ. vbi pō Ana.
diffusius recitat. terrā ergo ſm apparentiā ⁊ q̄libet cor-
pus: qō videmus est cōpositū ex oib⁹ corpib⁹ omiomeris.
¶ Hoc viso apparet qūo positio Anar. ꝯdicebat positioni
Emped. Empedocles. n. posuit terraȝ aquā: ⁊ ista elā que
per se existūt: vel que nos sentimus esse principia omniuȝ
corpoꝝ. ponebat. n. ꝙ vera caro ⁊ veꝝ os erāt composita
ex istis elementis que sentimus: Anar. aūt ecōtrario. Jsta
elā que sentimus vt terram aquā aerem ⁊ ignem dicebat
esse talia ſm apparentiā nō ſm vītatem. q꞉ lꝫ vt dictum est
non sit dare aliquod per se exn̄s: qō sit pure tale: terra ista
quā nos videmus nō est pura terra nec aqua pura aq̄: iō
caro ⁊ os ſm vītatē: ⁊ cetera talia corpa omiomera sunt
semp de cōpōne terre aque aeris ⁊ ignis q̄ nos sentimus. p-
pter qō apparet manifeste pōnem Anar. ꝯdicere positio-
ni Empedo. ea aūt per que ondebat vnam pōnem nō ꝯdi
cere alteri ꝓcedebant de falso intellectu pōnis Anar. qua
3m dubm pōne manifestata declarata est vītas quesiti. ¶ Tertio de
clarandū est vtrum ponentes vnam mām oporteret dice-
re idem esse generationem ⁊ alterationem: vt Arist. eis ipo
nit. ⁊ videt Arist. ignorasse nās ⁊ differentias motuū. mo
tus enim recipiūt spēm non a subiectis in quibus sunt sed
T.c.4: a rebus ad q̄s est motus. vn̄ in. 3. phycoꝝ dr̄ ꝙ motus est
in eodem genere cū rebus ad q̄s est motus. qūū ergo gene
ratio sit motus in subam. alteratio vō sit motus in q̄lita-
tem. qcqd dicerent phi de māli ꝓncipio saluare poterāt ge
nerationem esse aliud ab alteratione: q꞉ forma substan- 2°
tialis alia est ab accn̄tali. ¶ Amplius nos ipsi ponimus T.c.p.
vnū esse māle ꝓncipium. dicimus. n. vt infra ꝓbat vnam
esse mām oium hn̄tium transmutationem ad seinuicem.
⁊ tn̄ distinguimus gn̄ationem ab alteratione. ¶ Ampli⁹ 3°
phs in suis dictis vr̄ petere qō est in ꝯrio. arguit. n. opposi-
tum non propositum. oēs. n. motus saluamus propter vni
tatē subiecti: ⁊ omnes transmutationes ad formā pp vni-
tatem materie: vnum enim ꝯriorum non fit aliud: sed mā
q̄ est sub vna forma efficit sub alia: ⁊ successiue subijcit vtri
q̄ȝ ꝯrioꝝ. Jō in primo phycoꝝ: ⁊ in. 12. metha. vt saluare T.c.53.
mus transmutationes quas videmus: ait ꝙ opꝫ dare ter- T.c.6.
tium: qō subijciat ꝯrijs per vnitatē. ergo subiecti saluam⁹
omnes transmutationes. si ergo tollatur talis vnitas nul-
la erit transmutatio. non ergo erit aliud generatio ⁊ alte-
ratio posita pluralitate mālis ꝓncipij: quia tales mot⁹ oēs
cessarent. ¶ Notandū ḡ ꝙ si antiqui phi recte posuissent Nōndū
vītatem mālis ꝓncipij vt nos ponimus saluassent oēs mo
tus vt nos saluamus. ⁊ phs iniuste increpasset eos: ſꝫ oēs
ipsi errauerunt credentes mām esse aliquod corp⁹ i actu.
nam aliqui posuerunt māle ꝓncipium esse ignē aliqui ae-
rem aliqui vō aquā. aliqui aūt medium inter aquam ⁊ ae
rem. aliq vō oia quatuor elemēta: vt Empedo. nullus aūt
phantium posuit solā terrā esse principium. ideo dictū est
oia elementa accepisse iudicē ꝑter terrā Esiodus auteȝ po-
suit terram esse principium alioꝝ: sed ipse non fuit phs: ſꝫ
legista: vt cōmentator ait ⁊ quia omnes phantes posuerūt
māȝ esse aliquod corpus in actu. ideo reprehēdit eos phs
ꝓmo metha. dicens ꝙ fuit modus erroris eoruȝ. i. errabāt
q꞉ ponere mām elemētū corpus. i. de numero corporum.
dixerūt. n. mām esse corpus. ¶ Hoc viso satis apparet sic
loquentes non potuisse saluare gn̄ationem: sed oportuisse
eos dicere generationem esse idem ꝙ alterationem: mā. n.
semper manet eadem ſm essentiam in oi transmutatione.
Si ḡ mā esset aliquod corpus in actu: vt ignis vel aer vel
qōcūq̄ȝ aliud. q꞉ mām opꝫ manere. maneret illud corpus
in actu ſm subam: sed manēte corpe in actu ſm substātiā
non ꝯuenit ei generatio. lꝫ possit alterari. vel ergo ad posi-
tionē prefataȝ nulla erit gn̄atio: vel si gn̄atio erit esset idē
quod alteratio. Est. n. dr̄ia iter gn̄ationē ⁊ alterationē. vt
dr̄. 9. metha. q꞉ in gn̄atione subijcit ens in potētia. in alte- T.c.12.
ratione vō subijcit ens i actu. si vō in gn̄atiōe subijciat ens
in actu: qō faciebāt ꝑdicti phi: nihil aliud restat nisi ꝙ ge
neratio sit alteratio vt phs ait. Rōnes aūt incōtrariū ꝓce
debant ex falso intellectu pōnis dictoꝝ phoꝝ.

Ecesse est autem ⁊ his alterationē
esse aliud dicere preter generatio-
nem. Jmpossibile tamen ſm que
ab eis dicuntur. hoc autem quoni
am recte dicimus facile est videre. Quēad-
modum enim videmus quiescente substan
tia in ea transmutationem fieri ſm magni-
tudinem: que vocatur augmentatio ⁊ dimi-
nutio: sic ⁊ alterationem.

¶ Supius ondit phs quid cōuenit dicere ponētibus vnū
materiale ꝓncipium: ⁊ qd ponentibus plura: ⁊ q꞉ ponen-
tes plura materialia ꝓncipia videbāt peius dicere q̄ȝ ponē
tes vnum. Jdeo in parte ista increpat oēs sic opinantes. ⁊
duo facit: q꞉ primo facit qō dcm̄ est. secundo specialiter de
scendit ad increpandū Empedoclē. scda ibi (Empedocles

quidē igit.) Circa p̄m̄ duo facit: q2 p̄ ꝯtinuat dicta dicen/
dis. 2° exeqt de intēto ibi (Queadmodū. n. videm⁹.) Dic̄
ergo ꝙ his. i. ponētib⁹ plura mālia p̄n̄ª necesse est dicē alte
rationē eē aliud p̄ter gn̄ationē: ⁊ q̄uis h̄ sit necessariuz ⁊
cōueniēs: tn̄ b̄m ea q̄ dr̄ ab eis impoſe ē saluare verā gn̄a
tionē ⁊ alterationē. h̄ aūt qm̄ dicim⁹ recte: ⁊ icrepam⁹ eos
mō debito facile ē vidē si ꝯsidereſt q̄ sequūt. ℂ Deiñ. c. d.

ℂ Queadmodū. n. videm⁹.) Exeqt de itēto ⁊ tria facit: q2
primo oñdit eos b̄m dicta eoꝝ non posse saluare alteratio
nem. secūdo ꝓbat ꝙ saluare nō p̄ñt aliquā transmutatio
nem. tertio redit ad oñdēdum sp̄al̄r eos alterationem nō
posse saluare. scd̄a ibi. (Aut ⁊ manifestū.) tertia ibi. (Am
plius aūt sil̄r.) Circa p̄m̄ duo facit: q2 primo declarat qd ē
alterari. scd̄o ex h̄ ꝓbat ꝙ p̄dicti ph̄i alterationez saluare
nō p̄ñt. secūda ibi. (Sed tn̄ ex q̄bus.) Dicit ergo ꝙ quem/
admodum videmus ꝙ quiescente sub̄a fit in ea transmu/
tio b̄m magnitudinē que vocat augmentatio ⁊ diminu/
tio. sic sub̄a quiescente videmus in ea alterationē fieri sup
ple ꝑꝑ transmutationem in qualitate. est ḡ alteratio trās/
mutatio in qualitate manente sub̄a. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Sed tamen ex q̄bus dicunt plura princi/
pia facientes vno impossibile alterari. pas/
siones enim b̄m quas hoc dicimus contin/
gere differentie elementorum sunt. dico au/
tem puta calidum ⁊ frigidum. humidum ⁊
siccū: album ⁊ nigrū: durum ⁊ molle ⁊ alio/
rum vnumquodq3 vt inquit Empedocles
solem. i. ignem album videre ⁊ calidu3: im
brem. i. aquam in omnibus frigidum nigꝝ
⁊ nebulosum. sil̄r aūt determināt de reliq̄s.
Quapropter si nō est possibile ex igne fieri
aquam: nec ex aqua terram: nec ex albo ni/
grum erit aliq̄d. nec duꝝ ex molli. eadē eni3
ratio ⁊ de alijs. hec autē erat alteratio.

ℂ Oñdit eos non posse saluare alterationez. cōtinueſt ergo
sic l̄ra. diximus ꝙ alteratio est transmutatio i q̄litatib⁹: s3
tn̄ ea que dicunt facientes plura p̄ncipia vno impossibile ē
aliq̄d alterari. nam passiones ⁊ q̄litates b̄m quas dicmu
hoc contingere sunt qualitates prime: per q̄s differunt ele
menta puta calidū: frigidum: albū: nigrū: siccū: hūidum
molle: durū: ⁊ aliorum vnūq̄dq3. per que differūt elemen/
ta. noiat aūt h̄ albū ⁊ nigrū inter p̄mas q̄litates: q2 sic loq̄
bantur antiqui ph̄i. nam Empedo. dicebat solem. i. ignem
esse albū ⁊ calidū: ymbrem aūt. i. aquā i oībus. i. vl̄r ⁊ sim
pliciter dicebat esse nigram frigidā ⁊ nebulosam: ⁊ sil̄r de
terminant de reliq̄s passionibus adaptando reliq̄s q̄lita/
tes reliquis elemētis. quapropter q2 p̄cipia opꝫ manere.
h9 prima corꝑa ⁊ el̄a ex quo ponunt esse principia mane/
bunt ⁊ non fient ex seinuicem. principia. n. nec sunt ex alijs
nec seinuice3: vt ꝓbat p̄ ph̄ycoꝝ: sed si nō est poſe ex igne
fieri aquā nec ex aqua terrā. i. si nō est possibilis transmu/
tio in sub̄a elemētoꝝ: nō fiet transmutatio in qualitatib⁹
eorum. non ergo fiet ex albo nigrum: nec ex molli duru3.
⁊ eadē demonstratio est de alijs. i. si nō fit transmutatio in
qualitatibus elementoꝝ siue in qualitatibus p̄mis nō fiet
in alijs. i. in secūdis: ⁊ q2 h̄ erat alteratio trāsmutatio in q̄/
litate ex quo nulla pōt fieri talis trāsmutatio nulla erit al
teratio. ℂ Est ergo vis rōnis ꝙ b̄m ponentes plura mate
rialia principia si non potest fieri transmutatio in sub̄a ele
mentoꝝ non fiet transmutatio in qualitatibus eoꝝ. ⁊ per
ꝯñs nec in qualitatib⁹ alioꝝ. ⁊ si in nullis q̄litatib⁹ cōtin/
gat trāsmutatio nulla erit alteratio. ℂ Deinde cū dicit.

T. c. 50.

ℂ Aut ⁊ manifestū qm̄ vnam semꝑ contra/
rijs supponendā esse naturā: siue transmu/
tetur b̄m locū: siue b̄m augmētationez ⁊ di/
minutionem: siue b̄m alterationem.

ℂ Adducit scd̄am rōnē per quam oñdit eos non posse sal
uare aliquā transmutationē. nā quū oīs transmutatio fit
a ꝯrio in ꝯriū: cū vnū ꝯriū non fiat essentialr̄ aliud ꝯriu3:
manifestum est: quoniam semꝑ supponēdū est vnam ma
teriam ipsis ꝯrijs: siue fiat transmutatio b̄m locū: siue b̄m
augmētū ⁊ diminutionē: siue b̄m alterationē: siue supple
b̄m gn̄ationē ⁊ cor. q ḡ negat vnitatē subti siue vnitatem
mālis p̄ncipij nullā trāsmutatiōez saluare p̄t. ℂ Deiñ. c. d.

ℂ Amplius autē sil̄r necesse est esse hoc ⁊ al/
terationem. si enim alteratio est ⁊ subiectu3
vnum elementum ⁊ vna oīum materia ha/
bentium adinuicem transmutationem ⁊ si
subiectum vnum est alteratio est.

ℂ Sp̄aliter adaptat istam rōnem alterationi dicens ꝙ h̄. s.
mutatio materialis p̄ncipij. sil̄r necesse est esse circa altera/
tionem. nam si alteratio est. est vnum subiectum ⁊ vnum
māle elemētum. est. n. vna mā oīum hn̄tium ad seinuice3
trāsmutationē: ⁊ cōuertit: q2 si vnum subiectum ē altera/
tio est. Si ergo vnitas materie ita conuertibiliter respicit
alterationem: qui negat vnitatez materialis principij alte/
rationem saluare non potest. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Empedocles quidez igit videt contraria
dicere ⁊ apparentia ⁊ ad seipsum ipse.

ℂ Sp̄aliter descendit ad increpationem pōnis Empedo. ⁊
duo facit: b̄m ꝙ dupl̄r ipsum increpat. primo. n. increpat
eū de ꝯdictione. secūdo de insufficiētia ibi. (Incertū autez
⁊ vtrū.) Circa primum duo facit: q2 primo p̄mittit qd̄ in
tēdit. secūdo d̄clarat ꝓpositū. 2ª ibi. (Simul aūt nō.) Dic̄
ergo ꝙ ipse Empe. vr̄ dicere ꝯria: ⁊ ad ea que apparent ⁊
ad seipsum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Simul aūt nō dicit alteꝝ ex altero fieri ele
mentorum nullum. Sed alia oīa ex his.

ℂ Manifestat ꝙ dixerat: ⁊ tria facit: q2 primo manifestat
Empedo. ꝯdicere apparentibus. scd̄o oñdit eū ꝯdicere sibi
ipsi. tertio remouet quādam cauillationem. scd̄a ibi. (Sil̄r
aūt qm̄.) tertia ibi. (Et nō tunc solū.) Sed nunc cōtinueſt
sic: verū est Empedoclem ꝯdicere apparentibus: q2 sil̄r cu3
h̄ ꝙ dicit. nullum alterum elementoꝝ fieri ex altero. dicit
etiam oīa alia fieri ex ipsis elemētis. h̄. n. ꝯdicit his que ap
parent. si. n. el̄a non possent transmutari ad seinuicem: nō
possent ex eis generari alia mixta. Empedocles ergo negā
do transmutationem elemētorum in seinuicem: ꝯdicit ap/
parentibus: vel q2 ꝯdicit sensui: cum ad sensum videamus
ꝯrium: vel q2 ꝯdicit apparenti rōni: cū manifesta rō con/
trarium probet. ℂ Deinde cum dicit. T. c. 54

ℂ Simul autem quoniam in vnum contin/
git omnem naturam preter litem. Rursum
vnumquodq3 ex vno fieri: quapropter ex
vno aliquo manifestum quoniam differen
tijs quibusdam diuisoru3 ⁊ passionibus fa/
ctum est. hoc quidem aqua. hoc autē ignis
queadmodū dicit solē hoc quidē albū ⁊ ca/
lidū ⁊ leue. terram autez ⁊ graue ⁊ durum.
Ablatis igit his differētijs. sunt enim aufe
ribiles genitēq3 manifestum est qm̄ necesse

est fieri ꝛ aquã ex terra ꝛ terraꝫ ex aq̃. similr autem ꝛ alioꝝ vnumquodq̃ꝫ.

℄ Ostēdit Empedo. sibi ipsi ꝯdicere dicens: ꝙ Empedo. dr supple cū hoc ꝙ ait vnum elemētoꝝ nō fieri ex alio. dixit ꝙ qñ est amicitia vlis cōtingit oēm nām elementoꝝ cōgregari in vnum chaos cōfusum preter litem. ꝛ rursum lite supple adueniente ex illo vno chaos confuso fieri vnum quodq̃ꝫ elementoꝝ. Sed si ex oībus elemētis pōt generari vnū aliquid: ꝛ ex illo vno aliquo iterum possent generari elementa: manifestū ꝙ aduenientibus quibusdā differētijs de numero diuersoꝝ: ꝛ quibusdam passionibus diuersis factū ē ex illo vno chaos cōfuso. h aqua. hoc aūt ignis. nam si ꝭm empe. ꝯtingit solē. i. ignē esse albū calidum ꝛ leuem. terram aūt grauē ꝛ durā: quū hꝰ elemēta multū differant ad inuicē si ex eis dꝫ generari vnum aliud opꝫ hoc fieri ablatis his differentijs. dr̃ie ergo elementoꝝ sunt auferibiles: quum ex elementis possit generari vnum aliqd: ꝛ hꝰ dr̃ie sunt ēt genite. i. possunt iterū generari: quia elementa pñt recuperare dr̃ias suas cum ex illo vno pñt regenerari elementa: sed si elemēta possent amittere ꝛ recuperare dr̃ias suas: manifeste apparet ꝙ necesse est fieri ex aq̃ terrā: ꝛ ex terra aquaꝫ: ꝛ silr alioꝝ vnūq̃dq̃ꝫ ad seinuicē: q2 alia elemēta hñt trāsmutationē. ꝯdicit ergo Empedocles sibi ipsi dicendo elementa posse perdere ꝛ recupare passiones ꝛ formas per quas differunt. ꝛ negādo ea ꝑ seinuicem hr̃e transmutationem. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Et nō tunc solū: sed ꝛ nūc trāsmutātia passionibus. sunt aūt ex quibus dicit Empedocles possibiles aduenire ꝛ separari rursus ꝛ aliter aduersantibꝰ adinuicē lite adhuc ꝛ amicitia. Ideo tūc ex vno generata sunt. Nō eni vtiq̃ ignis ꝛ terra ꝛ aq̃ entia vnū erāt oē.

℄ Remouet quādam cauillationem. diceret forte aliquis. ꝙ solum tunc quando ex elemētis generatur illud vnum chaos: possunt elemēta perdere differētias suas: ꝛ quādo ex illo regenerantur elemēta: possunt huiusmodi differentias recuperare. sed hoc est ridiculuꝫ dicere: q2 cum corruptibile ꝛ incorruptibile fundentur in ipsa natura rei: naturaliter loquendo: nūquam corruptibile potest fieri incorruptibile nec ecōuerso. ideo si tunc elementa poterāt trāsmutari ꝭm dr̃ias ꝛ passiōes: necesse est dicē ꝙ ꝛ nunc possunt transmutari passionibus. nam passiones ꝛ forme: ex qbus empedo. dicit differre elementa: si tunc erāt possibiles aduenire elemētis: ꝛ rursum separari ab eis: adhuc nunc ē possibile: aliter ꝛ aliter aduersantibus adinuicem lite ꝛ amicitia: nam si prius aduersante lite ꝛ amicitia dicē poterant separari ab elemētis ꝛ aduenire eis: cum ꝛ nunc talia adinuicē aduersari possint: nunc ēt poterit hoc cōtingē. ꝙ autē tunc amiserint elemēta differētias suas: quādo erāt in illo vno chaos cōfuso: patet: q2 ideo tunc ex vno generata sunt: q2 in eo nō erat elētoꝝ dr̃ia. nō. n. ignis ꝛ aer aq̃ terra erant entia vnum oē. i. vnū totū ꝛ vnū chaos ꝯfusum si retinebant dr̃ias ꝓprias. ℄ Deinde cum dicit.

T. c. 3. ℄ Incertū aūt ꝛ vtrum ꝑncipium ea ponendum multa: aut vnū. dico aūt ignē ꝛ terram ꝛ systica hoꝝ. ꝭm id enim qđ vt mā supponitur ex quo transmutantia pp motū fiunt: ignis ꝛ terra ꝛ aqua vnum elementū. ꝭm id aūt qđ hoc ex compōne fit conuenientibus illis. Illa autem ex dissolutione magis elementa quatuor illa ꝛ prima natura.

℄ Reprehēdit Empedo. de insufficiētia. Insufficiēter enim loquebatur. Empedo. cum non certificat nos vtrum eēt ponēda multa ꝑncipia aut vnum. aut vtrum ignis ꝛ terra ꝛ systica. i. media hoꝝ: vt aqua ꝛ aer eēnt supple ꝑncipia respectu illius chaos ꝯfusi: vel econuerso. nam si illud chaos confusum suppoiꝉ tāq̄ mā: ex quo ꝑncipia agentia sūt trāsmutātia ipm. ꝛ pp huius motū ꝛ transmutatione fiūt ignis terra aq̃: tunc est vnuꝫ elīntum: q2 hoc posito illud chaos hꝫ rōnem ꝑncipij: ꝛ ista elementa hñt rōnem ꝑncipij: sed si illud chaos cōfusum sit ex cōpōne elemētuꝫ: ꝛ conuenientibus illis elīs. illa aūt elemēta generantur ex eo tanquam ex dissolutione eius: tunc illa quatuor corpa magis ꝛ potiꝰ dñt dici elīa ꝛ ꝑnª ꝛ nō ꝑª: ꝛ illud chaos magis dꝫ dici ꝑncipiatū. ℄ Notādū aūt ꝙ alr fiunt diuersa instra ex ferro ꝛ alr diuersi lapides ex piete. nā diuersa instra ex ferro fiūt tāq̄ ex eo ꝙ ē subm in actiōe ꝛ transmutatione agētis. iō ferrum hꝫ rōnē principij respectu instrumentoꝝ: sed lapides generanꝉ ex pariete tanq̄ ex dissolutione ꝛ corruptiōe eius. Si ergo elīnta fiunt ex illo chaos sicut diuersa instrumenta ex ferro: tunc illud chaos habꝫ rationem principij: ꝛ est vnum ꝑncipium pp vnum chaos sed si elīa fiūt ex eo tanq̄ ex dissolutione ꝛ corruptione eiꝰ: sicut lapides fiunt ex pariete: tunc elemēta sunt principia ꝛ non illud chaos ꝛ erunt plura ꝑncipia pp pluralitatem elementoꝝ: ꝛ q2 non certificauit nos Empedo. vtrum illud chaos haberet rōnem principij vel quattuor corpora insufficienter loquutus est. Nōndū

Hic declaranda sūt tria. Primo vtrū ponētes plures mās possint saluare gñationem ꝛ alterationem cum in textu dicaꝉ ꝙ impossibile sit eos saluare ꝑdicta. Scđo dubitaꝉ de eo: quod habetur in littera ꝙ si elementa nō possent trāsmutari ꝭ3 subām ꝙ cessaret alteratio. Tertio declaranda erit propō illa que hr̃ in textu. vꝫ. ꝙ vna est mā oīum habentium ad seinuicem transmutationem.

Circa primum quesitū difficultatem faciunt v̾ba textus. nā ꝭ3 pħm ponentes plures materias necesse habeat dicere gñationē esse aliam ab alteratione: ꝫ nō haberent necesse hoc dicere nisi illa sequerentur ex dictis eoꝝ. ꝭm. n. eoꝝ dicta tam gñationeꝫ q̄ alterationē saluare poterāt. ℄ Amplius phs reprehendit Anaxagoram ꝙ ignorauit ꝓpriam vocē ꝛ ꝯdixit sermoni suo ponēdo plures mās: ꝛ nō distinguēdo inter gñationē ꝛ alterationē: ꝫ hoc nō esset nisi tā gñationeꝫ q̄ alterationē ꝭm dicta sua saluare posset. ℄ Amplius hr̃ i lr̃a ꝙ iste est ꝓprius ꝭmo ponētiū plures mās vt saluēt gñationē ꝛ alterationē ꝛ distinguāt inter eas. ℄ Amplius Plo posuit vnitatē ex pte forme ꝛ pluralitatē ex pte māe. posuit. n. puum ꝛ magnū ex pte māe. ꝛ ydeam ex pte forme. vt hꝫ declarari ꝑ physicoꝝ. ꝛ tñ nō negauit trāsmutationē ꝛ motū ergo ponētes plures materias pp hꝰ pluralitatem non v̾r ꝙ opꝫ eos negare motū ꝛ trāsmutatiōnē. littera tñ dicit oppᵐ. ℄ Notādū q̄ ꝙ aliter est saluare gñationē ꝛ corruptiōnē vt reperiunꝉ in artificialibus: ꝛ aliter ꝓut repiunꝉ in nālibꝰ. generatio. n. est motus de non esse ad esse. vt dr̃. 5. phycoꝝ. ens aūt ꝛ vnum cōuertūꝉ. sicut ergo cōpetit rebus vnitas sic cōpetit eis entitas: ꝛ sicut cōpetit eis entitas sic competit eis esse: ꝛ sicut competit eis fieri competit eis gñari. artificialia. n. nō sunt qđ vnū vt naturalia: q2 nō repiꝉ in eis vnitas ꝭm vnitatem vnius nature vel vnius forme. sed in eis vnitas dicitur ꝭm quādam aggregationem: ꝛ ꝭm quēdā ordinē ꝛ cōtactū. ptes. n. artificialiū retinēt suū actuꝫ ꝛ spēm. pies. n. ex pluribus lapidibꝰ gñatus non est vnus ꝭm vnam naturam ꝛ vnam formā. sed ꝭm vnitatē cuiusdā ordinis ꝛ cōtactus. iō talia q2 nō hñt aliquā vnaꝫ naturalē positionem: ꝛ ptes eoꝝ retinēt suū actū ꝛ spēm gñari hñt

Right margin notes: ꝑᵐ duᵐ T. c. ꝑ. — 2º T. c. ꝑ. — 3º T. c. ꝑ. 4º — T. c. 53. — T. c. ꝑ. Nōndū — T. c. 7.

per congregationem suaruz partium ⁊ corrumpi per dis/
gregationē: ꝓpter quod de hꝰ artificialibus aliquo modo ve
rificatur: quod dicebat Empedo. ꝙ natura eoꝝ nō est ni/
si mixtura quedam. ¶ Cum ergo queritur vtruz ponē/
tes plures materias saluare possint generationez ⁊ corru/
ptionem ⁊ alios motus. dici potest ꝙ generationem ⁊ cor
ruptionem ſm veritatem: ⁊ vt habent ista esse in naturali/
bus saluare non poterant: ſm tamen quādam apparētiā:
⁊ vt talia repiunt in artificialibꝰ: poterāt huiusmodi mo/
tus ⁊ transmutationes saluare. pꝫ igitur differentiam esse
inter antiquos philophos ponentes vnam mãz: ⁊ ponen/
tes plures: qꝛ ponentes vnam cum ponerent illam esse ali
quod corpus in actu ſm veritatem saluare poterāt altera
tionem naturalem. generationem vero ⁊ corruptionē nec
ſm veritatem: nec ſm apparentiam saluare poterant. po/
nentes vero plures materias ſm veritatem trāsmutatiōes
nāles: siue trāsmutatiōes ꝑ quas acqrit aliqua nā vel aliq̃
forma saluare nō poterant: sed tamē ſm quādam appen/
tiam quaslibet transmutationes saluabāt. iō in vna pte te
T.c.p xtus ait phs. ꝙ oportebat eos distinguere inter gñationez
⁊ alteratiōem. qa loquēdo de trāsmutabilibꝰ vt ipsi loque
banī seq̄baī ex dictis eoꝝ gñatōez eē aliā ab alteratione.
In alia vō pte textꝰ ait ꝙ h̄ saluare nō poterāt: qꝛ ſm veri/
tatē loq̄ndo de trāsmutationibus nō vt ipsi loquebanī: sꝫ
vt de eis dꝫ loq nālis ⁊ negantes vnitatez mãe negant oēs
transmutationes naturales: ⁊ omnem motū ad formā: qꝛ
vt supius innuebaī: vna forma nō fit alia: sed mā que ṗus
erat sub vna forma fit postea sub alia. Et per hoc soluiī re
pugnantia textus. ¶ Qđ vō addebaī de Platone dicen/
dū ꝙ nō posuit pluralitatem ex pte materie cū non pone/
ret oium gñabilium ⁊ corruptibiliū vnā mām ṗmam: sed
pluralitas illa mãe ſm magnum ⁊ paruum vel referēda
est ad mãs ꝓximas: ⁊ ad mãs dispositas: vt ſm maiorez ⁊
minorē dispōnē mãe fiat aliter ⁊ alr susceptio forme: ⁊ cō/
stat ꝙ lꝫ mā prima sit vna omnium gñabilium. mā tñ ꝓ/
xima ⁊ disposita est alia ⁊ alia. vel illa magnū ⁊ puū refe
rendū est ad diuersos gradus entium. posuit tñ Plato ꝙ
ydee erāt in ṗmo gradu. post has erāt intelligētie. post in/
telligentias aīe: post aīas corpa: ⁊ ab vna ⁊ eadē ydea deri
uabitur similitudo ⁊ forma tā in intelligentias q̄ꝫ in aīas:
q̄ꝫ etiam in mãs corporales: ⁊ qꝛ oē receptm̄ ⁊ potentiale ē
māle respectu eius qđ influit ⁊ est in actu: corpa ⁊ anime
intellectiue erant quasi mālia rōne ydee imprimentis sili/
tudinē ⁊ formā in eas: ⁊ qꝛ illa silitudo ⁊ illa forma non
eodē modo recipiebaī in omnia predicta: sed in intelligen
tijs recipiebatur magis vlr: in aiabus minus vlr: in corpi/
bus vō mālr ⁊ pticulr: iō posuit vnitatez forme: qꝛ ab vna
ydea erant oēs isti influxus: posuit vō pluralitatē ex parte
mãe: ⁊ illā pluralitatē appellauit magnū ⁊ puū: qꝛ cū hꝰ
receptiua: ⁊ mālia que ponunī esse intelligētie aīe ⁊ corpo
ra sint in alio ⁊ alio ordine entium. ⁊ ſm ꝙ sunt in magis
supiori vel magis inferiori ordine: sic hꝰ receptiua magis
⁊ minus participabāt de illo influxu. Influebat ergo vna
ydea in diuersas mãs siue in diuersa genera receptiuoruz.
Unitas ergo Platonis ex pte forme ⁊ pluralitas ex parte
mãe nō ꝯdicit his que diximus. Equiuoce. n. ponebat pla
to pluralitatē mãe ⁊ alij phi. Utrū aūt positio pl'onis sit ve
ra vel nō. nō est pñtis speculationis. sed si sup librꝝ phyco/
rum cōtingeret nos scribere clarius elucidaremus ipsam.

Secundo restat declarare vtrū si nō esset trāsmuta
tio in suba nō esset trāsmutatio in q̄lita
2m dum te: vel qđ idē est si esset īpossibilis gñatio ⁊ corruptio vtrū
T.c.p. eēt possibilis alteratio. lꝫ. n. in lr̄a hēaī ꝙ si nō possent ele
mēta trāsmutari ſm subam nā possent trāsmutari ſm q̄li
tates. hoc tñ difficile est videre. nam ṗus nō depēdet ex po
steriori: corrupto ergo posteriori non opꝫ ꝙ corrumpatur

prius: erit ergo possibilis corruptio qualitatuz absq3 eo ꝙ
sit possibilis corruptio sube cū: suba sit ṗor qualitate. pote
rit ergo esse motus ad qualitatē nō existēte motu ad sbaz.
¶ Amplius que separi possunt abinuicē nō hñt eēntialē 2°
ordinē sed nō hñtiū essentialē ordinē nō oꝫ si vnū est pos/
sibile ꝙ aliud sit poſe. sed alteratio multotiens sepaī a ge
neratione. nō. n. oꝫ ꝙ q̄ñcūq3 fit trāsmutatio in qualitati/
bus ꝙ fiat transmutatio in suba. alteratio vō ⁊ gñatio nō
hñt eēntialem ordinez. poterit ergo esse gñatio impoſis ⁊
alteratio possibilis. ¶ Amplius videmus aliq̃ alterari q̄ 3°
ſm subam transmutari nō possunt. lux. n. est quedam sen
sibilis qualitas. ſꝫ aūt sensibiles qualitates attendiī ꝓpa
alteratio: ⁊ tñ luna eclipsaī ⁊ illuminaī ſm rei veritatem.
sed ſm subam incorruptibilis manet. ¶ Notādū ḡ ꝙ tri Nōndū
plici via declarare possumus esse poſe gñationē ⁊ corrup
tionē ⁊ trāsmutationem eē in suba: si sit possibilis vā alte/
ratio ⁊ trāsmutatio in q̄litatibꝰ actiuis ⁊ passiuis. Prima
via intelligiī ex pte nāe forme. 2a ex pte nāe mãe. 3a ex pte
nāe motus ⁊ trāsmutationis cui suba mā tēdit in formā.
¶ Prima via sic oñdiī. nam aliq̃ non sunt de rōne alicuiꝰ p°via
vno mō: que tñ sunt de rōne eiꝰ alio mō. videmꝰ. n. ꝙ con/
ditiones mãe nō sūt de rōne rei absolute: sunt tamen de rō
ne eius vt hꝫ esse pticulare: sic ēt esse nō est de ratione essen
tie in se cōsiderate. est tamen de rōne eiꝰ vt hꝫ eē in effectu:
oīs. n. factio ⁊ oīs cāsitas determiaī ad aliqđ eē: cōueniūt
enim oēs cāe in h̄ ꝙ est dare esse: ꝓpter qđ nō bñ argueret: qui
diceret eēntia est prior q̄ꝫ esse: ⁊ esse nō est de rōe essentie: ḡ
aliqua causa siue aliqđ agens ꝓducē poterit eēntiam sine
esse: qꝛ vt dictū est: esse lꝫ nō sit de rōne essentie absolute est
tamē de rōe eius vt est in effectu: ⁊ qꝛ res ꝓ tāto habet cāꝫ
qꝛ habet rōnē effectus: nulla res ꝓduci poterit ab aliqua
cā: nisi inquantum est cōiuncta ipsi esse: ⁊ sicut cōditiones
mãe nō sūt de rōe rei absolute: sed sūt de rōe eius. vt hꝫ eē ꝑ
ticulare: ⁊ sicut esse non est de rōne essentie de se: sed est de
rōne eius: nō hꝫ esse in effectu: sic dicere possumus ꝙ quali
tates actiue ⁊ passiue nō sunt de rōne forme simplr: sed sūt
tamen de rōne eius: vt hꝫ esse phycum ⁊ nāle: ⁊ qꝛ ista cor/
ruptibilia que videmus: ꝓpter que mota est qđ: vt sunt in se
ipsis hñt esse nāle ⁊ phycum: q̄ñ tolliī ab eis hꝰ esse phycū
⁊ nāle: vlterius nō remanēt in seipsis: sed corrumpūī ſꝫ eo
rū subaz. Si ḡ ab aliquo corpe possent auferri oēs sue q̄li/
tates: qꝛ vlterius nō cōpeteret ei esse phycū ⁊ esse nāle cor/
rumpereī a sua nā: ⁊ qꝛ alteratio expoliat rem a qualitati
bus ꝓprijs ad vltimū expoliat eā a nā ꝓpa. Pꝫ ergo ex pꝛ/
te nāe forme: cū de ratione forme (vt est nā quedā: ⁊ vt ha/
bet eē nāle ⁊ phycū) sit ꝙ sit ꝯiuncta qualitatibus ꝓprijs
vt actiuis ⁊ passiuis si est poſis alteratio ꝓprie dicta ⁊ res
pōt amittere q̄litates suas erit possibilis gñatio: ⁊ poterit
res amittere nām suam. Si ergo ponis alterationem esse
poſem necesse est te ponere esse poſem gñationē: ⁊ si negas
poſitatem gñationis ⁊ corruptionis: poſitatem alteratōis
saluare non poteris. ¶ Scđa via sumiī ad oñdendum h̄
idem: silr exñtia mãe. agens. n. nāle expoliando mām vna 2a via
forma inducit in ea formā oppositam: qꝛ sp gñatio vniꝰ ē
corruptio alterius ⁊ eꝯ. Et qꝛ mā suba cū forma ē cā oīuz
accñtium q̄ fiunt in ea: vt dr̄ ꝑ phycoꝝ. qualitates exñtes T.c.80.
in mā sequentes eā vt est suba alicuius forme reddūt māz ip/
sam ꝓportionatā forme sub qua existit si ergo expolietur
materia ex illis q̄litatibus per quas est ꝓportionata for/
me sue: qꝛ h̄ nō erit nisi ꝑ introductionē oppositaruz qua/
litatū: cū nō sit corruptio vnius oppositi sine gñatione al/
terius: ꝑ talē trāsmutationē ⁊ alterationē mãe q̄ ṗus erat
disposita ⁊ ꝓportionata sue forme efficietur disposita ⁊ ꝓ
portionata alterius forme. Cum ergo actus actiuoꝝ sint
in patiēte ⁊ disposito: mā ꝑ alterationē facta ꝓportionata
alterius forme introduceī in ea alia forma ⁊ nō vlteriꝰ re

manebit in ea substantialis forma que erat actio ꝛ perfe/
ctio eius: pꝫ ergo ex ipsa natura materie ꝙ si est possibilis
alteratio: est possibilis generatio. ideo bene dictū ē ꝙ sem/
per passio magis facta abijcit a suba: qꝛ omne tale facit i/
3ª via proportionatam materiam sue forme. ¶ Tertia via su/
mitur ex parte nature motus: motus. n. ē quasi via in ter/
minum. Cum ergo proprie loquendo generatio nō sit mo
tus: sed mutatio: mutatio autem semper est terminus ali/
cuius motus: motus quidē cuius generatio est terminus
est ipsa alteratio: ꝛ qꝛ si est possibilis motꝰ: est possibilis ter
minus: ꝛ si nō est possibilis terminus: nō est possibilis mo
tus: aliter. n. natura ociose ageret si motū inchoaret quē
terminare non posset: ideo qui negat generationē negat
alterationem: sicut qui negat possibilitatem termini ne/
gat possibilitatem motus. Ex quo appere potest ꝙ non
q̄libet alteratio arguit possibilitatē generationis ꝛ corru/
ptionis: sed alteratio ꝓprie dicta: ꝛ realis: qꝛ talia videtur
esse via in formā: ꝛ iō lꝫ intelligere sic qōdam pati: ꝛ aiam
ꝑm ptem intellectiuā aliquo mō alterari: nō tñ opꝫ eaꝫ ꝑm
talē ptem esse subaꝫ corruptioni: qꝛ in pte intellectiua non
est ꝓprie alteratio: sic ēt luna eclipsaꝛ: tñ qꝛ illa alteratio ē
magis intentionalis q̄ꝫ realis: non opꝫ lunā corruptionis
esse subm̄. Opposita aūt dictis soluere nō est difficile. Naꝫ
cū dr̄ ꝙ suba est ꝓor q̄litate: qualitates nō faciūt ad eē for
me vel nō sūt de rōne eius: pp qō nō oꝫ ꝙ si q̄litas tolli po
terit ꝙ forma tolli posset vl̄ rei suba ꝛ nā: pꝫ p habita: lꝫ q̄/
litates non sint de rōne forme subalis simplr̄: sunt tamē de
rōne sube rei ꝛ forme: vt hꝫ esse phycum ꝛ nāle ꝙ sit cōiun
cta q̄litatibus ꝓprijs: ꝛ hoc sufficit ad ꝓpositum. ¶ Qō
vō adducitur ꝙ gñatio ꝛ alteratio nō hñt ordinē eētialeꝫ:
qꝛ separi pñt: dici pōt pose esse eas separi ꝑm actum nō ꝑm
possibilitatē: nō. n. semper qñ aliqd alteraꝛ generaꝛ ꝛ cor/
rumpiꝛ: sed si polis est alteratio possibilis est gñatio ꝛ cor/
ruptio. Cā aūt: q̄re ꝑdicta separi pñt ꝑm actū ꝛ nō ꝑm pos/
sibilitatē patere pōt per iam dicta. habitū est. n. alteratio/
nem ꝛ corruptionē hr̄e analogiam adinuicē: sicut motus
ꝛ terminus. Nō. n. oꝫ ꝙ cū aliquis actu moueꝛ ꝙ actu sit
in termino: sed si possibilis est motus possibilis ē terminꝰ:
alr̄. n. ociose ꝛ frustra esset ille motus: cum non esset pose
terminari. si ergo possibilis est alteratio: possibilis est gña/
tio ꝛ corruptio: ad q̄s ordinaꝛ motus vt ad terminum.
Vtꝝ aūt ꝯpetit alterationi aliꝰ terminꝰ ꝑter gñationē ꝛ cor
ruptionem: ꝛ quomodo vnius motus pñt esse plures ter/
mini non est presentis speculationis.

3ᵐ duᵐ T.c.12. Tertio declarandū est vtrū sit vna mā oium hñtiū
transmutationē ad seinuicē. Et vr̄ ꝙ nō: qꝛ
phus. 5. metha. ca. de vno: distinguens. 4. modos vnius. s.
vnū numero: vnū forma: vnū genere: ꝛ vnū analogia. Ait
ꝙ illa sunt vnū numero: quoꝝ est vna mā: sꝫ nunquā ali/
qd transmutaꝛ in idē nūo: sed oīs trāsmutatio est i oppᵐ
ergo nulla hñtia trāsmutationē ad seiuicē hēbūt vnā ma
2º teriā. ¶ Amplius nō qōlibet ē in poª ad qōlibet: spma. n.
equi nō est in poª ad gñationē leonis: sꝫ cū eētiale sit māe
esse in poª: vt dicit Cōmētator in de suba orbis: sic debemꝰ
loqui de mā: sicut loquimur de potētialitate: sed in oibus
istis corruptibilibus nō repiꝛ vna rō potētialitatis: cū ex q̄
libet non fiat qōlibet. ergo in eis nō repitur vna materia.
3º ¶ Amplius si oium talium est vna mā: vel hoc est ꝑm eē:
vel ꝑm eētiam ꝑm esse nō: qꝛ si oium gñabilium esset vna
mā: ꝑm esse oium eoꝝ esset vna forma: cū mā nō hēat esse
nisi ꝓut est sub forma: sed cū diuersoꝝ generabiliū sint di
uerse forme nō poterit eoꝝ esse vna mā q̄ꝫtū ad esse nec ēt
quantum ad eētiam: qꝛ cū diuersoꝝ generabiliū sint di/
uerse eētie: mā q̄ est de essentia vnius nō poterit esse de eēn
Nōndū tia alterius: nullo ergo modo ē eoꝝ vna mā. ¶ Notādū
ergo quosdam dixisse mām duplr̄ ꝯsiderari posse quantū
ad actū ꝛ q̄ꝫtuꝫ ad rōnē: ꝑm ꝙ in actu: sic nō est vna oium
sed ꝑm ꝙ est in poª vna ꝛ eadē est: qꝛ mā cuiuslibet genera
bilis pōt eē sub foꝛa vniuscuiusqꜫ. h aūt. vꝫ. ꝙ mā vt est in
potētia sit vna oium: lꝫ aliquā ꝟitatem: hꝫ tñ vt ipsi expo/
nūt hoc dictū nō videꝛ veritatē hr̄e. Mā. n. que est in gra/
no milij nūqꜫ est in poª: vt possit in ea induci forma leonis
mā eni vr̄ esse in poª ad formā: vt ē sub aliq̄ q̄ꝫtitate: alr̄. n.
ex q̄cūqꜫ ꝑuo corpe posset fieri magnū nihil addito vel re
moto: ꝛ eo nō rarefacto: qō est incōueniēs: sꝫ mā vt est sub
q̄litatibꝰ hꝫ diuisionē ꝛ ptes: ꝛ est alia ꝛ alia. g̊ nō pōt dici
illo mō eadē vt ponebaꝛ. Propter hec cōiter poniꝛ ꝙ mā
dupliciter cōsiderari pōt: vel vt est pª: vel vt est ꝓprima ꝛ di
sposita ad susceptionem forme. Si cōsidereꝛ vt est pª: sic ē
vna. In quolibet. n. genere cāꝝ est status: ꝛ ē deuenire ad
vnum primum vt ꝓbaꝛ in 2º metha. sicut ergo est deueni/ T.c.5.
re ad vnū primū efficiētem: ꝛ ad vnū vltimū finē: ꝛ ad vnā
ꝑmordialē formā: sic est deuenire ad vnā ꝑmam materiā.
Sed si cōsidereꝛ mā: vt est ꝓprima ꝛ disposita respectu su/
sceptionis forme: qꝛ alij ꝛ alij actus requirunt mām alr̄ ꝛ
aliter dispositā: ꝛ diuersaꝝ formaꝝ sunt diuerse māe vt li/
quabiliū est aqua ypercaumatoꝝ ꝛ ignitoꝝ sunt sicca ꝛ
vnctuosa: ꝛ alioꝝ alia. ¶ Viso mām esse vnā nō q̄ꝫlibꝫ: sꝫ
primā: ne laboreꝛ in equiuoco: restat videre qs modus vni
tatis ei cōpetat. Sciendū ergo ꝙ ꝑm Cōmentatorē in. 12.
metha. mā nō est vna ꝑ aliquā vnā indiuidualem formā:
sꝫ ē vna per indifferētiā: qꝛ si omnis materia absolueretur
ab oi forma: vel cōsideratur absoluta ab omni forma nō
remanet nisi vna. Nā cū actus sit q distinguit: vt dr̄. 7. me T.c.49.
tha. vbi nullus actus ibi nulla distictio: ꝛ qꝛ in fundamē/
to nāe. i. in mā nō est aliquid distinctū: sed est ibi pura po/
tētialitas: vt vult phs ꝑ metha. ex quo pura potentialitas
excludit oēm actū ꝛ oēm distinctionē: mā oio ꝑma: ꝛ ꝑꝫ se T.c.17.
cōsiderata est vna oiuꝫ per indifferētiā: qꝛ nō hꝫ ꝑ qd diffe
rat. vñ phs. 5. metha. ca. de vno: vult ꝙ vnitas māe ē quasi T.c.10.
vnitas generis. genus aūt nō est qd vnuꝫ ꝑ vnitatē forme
licet. n. species sit forma vna: genus aūt nō est forma vna.
Nam ꝑm Themistium in ꝑ de aia: ꝯceptui spēi rñdet ypo
stasis: ꝯceptui aūt quē hēmus de ipa spē corrñdet in natu
ra vnū aliqd vt vna forma in quā respicit talis conceptio:
vt ypostasis ꝛ fundamētū: sed generi nō cōpetit talis vni/
tas: iō generis cōceptus: siue ypostasis sūptus est ex tenui
singulariū silitudine: vnitas ergo generis est ex quadā te/
nui silitudine: ꝛ ex remotione driarum: vt remouendo ab
hoie ꝛ leone rōnale ꝛ irrōnale remanet aial. bene g̊ dictuꝫ
est ꝙ vnitas generis ē vnitas. māe ꝛ eᵒ: cum quelꝫ istaꝝ
sit ꝑ quādam driam nō ꝑ vnitatē forme: pꝫ igiꝛ mām esse
vnā: nō qualꝫ sed: ꝑmā: ꝛ pꝫ qua vnitate est vna: qꝛ ꝑ quā/
dā indifferētiā. vtrū aūt ꝑter hanc vnitatē sit in ea alia vni
tas forte infra patebit: vbi de vnitate māe non solū q̄ꝫtum
ad gñabilia: sed ēt q̄ꝫtū ad supercelestia disputari poterit.
Opposita aūt dictis nō est difficile soluere. Nam cū dr̄ ꝙ
hñtes eandē mām sunt vnum numero. intelligendū est de Rº
vnitate māe ꝑm indiuidualē formā. nos aūt loquimur de
vnitate eius ꝑ indriam: nā illa sūt vnum nūero que habēt
vnā mām ꝑm vnā indiuisibilē ꝛ singularē formā. ¶ Qō 2
vō vlterius adduciꝛ nō qōlibꝫ eē in poª ad qōlibet veꝝ est
de poª ꝓpinq̄: sed ex quolꝫ pōt fieri qōlꝫ ꝑm pōm remotaꝫ
loquēdo ꝑ se: nisi forte impediretur per accñs pp improporr
tionatā quantitatem: ex grano. n. milij non posset fieri leo:
sed tñ mā que est sub grano milij cōiuncta tante māe que
sufficeret ad quātitatē: leōis: posset esse sub forma leonis:
bñ ergo arguiꝛ per rōnem ꝑdictā: ꝙ mā ꝓprima nō est vna
oium: vt spma eq non est mā ꝓprima leonis: tñ de mā pª: de
qua nos loqmur nō arguit argᵐ. ¶ Qō vō addebaꝛ ter/
tio ꝙ in diuersis generabilibus nō est eadē materia: nec ꝑꝫ 3
rōnē: nec ꝑm esse: dici pōt mām diuersoꝝ generabiliuꝫ nō

esse eandẽ ƀm esse τ per se: sed nõ eẽ eadẽ ꝑ eẽntiam est per
accñs. accidit. n. mãe ꝙ in diuersis gñabilib⁹ sit differẽs ꝑ
essentiam: qꝛ hoc nõ hꝫ esse ex se: sed conuenit ei vt est cõiũ
cta q̃ttitati τ forme: nã si absolueret mã huius gñabilis τ
illius ab oĩ q̃ttitate τ ab oĩ forma nõ esset diuersa per essen
tiam: qꝛ vt dictum est non haberet per quid differret.

Niuersaliter itaqꝫ de generatione
T.c.4. τ corruptione simplici elemẽtorũ
dicẽdum. vtrũ est aut nõ est τ quõ
est: τ de alijs simplicibus motib⁹.
puta de augmẽtatione τ alteratione.

¶ In pte ista vt dicebat: incipit ph̃s determinare de gñatiõe
τ de alijs motibus: τ duo facit: qꝛ ꝑ ↄtinuat se ad dicẽda.
2° exeqr de intento: 2ª ibi. (Plo. n. igit.) Dicit ergo ꝙ ipse
T.c.5. vult dicere vlr de simplici gñatione τ corruptione elor.
vtrꝫ est aut nõ est: τ si est quõ est. vtrũ nãlr vel aliter: τ etiã
vult dicere de alijs simplicibus: puta de augmẽtatiõe τ al
teratiõe: τ dicit de gñatione simplici vt distiguat eã ab al
teratiõe q̃ lꝫ possit dici mot⁹ simplr: nõ tñ gñatio simplr: sꝫ
ƀm' q̃d. Addit ẽt elor: qꝛ cũ iste liber cõputet inter libros
cões τ vles: nõ intendit descendere spãliter ad gñationem
huius mixti vel illius: descendet tamen ad gñationẽ hui⁹
elemẽti vel illius: vel dicit elementorꝫ: qꝛ simplr fuit cõtro
uersia inter antiquos de gñatione elementorũ magis q̃
de gñatione mixtorꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.5. ¶ Plato. n. igit solũ de gñatione scrutat⁹ ẽ
τ corruptiõe quõ existit in reb⁹: τ de gñatio
ne nõ oĩ. sꝫ de ea que elemẽtorꝫ. quõ aũt car
nes fiãt aut ossa aut aliorum q̃d taliũ nihil.

¶ Ex. qr de intẽto: τ duo facit: qꝛ ꝑ determinat de hꝫ motĩ
bus ƀm opinionẽ aliorꝫ. secũdo ƀm ꝑpriã: scõa ibi. (Deter
T.c.1 minatis aũt his. Circa ꝑm duo facit: qꝛ ꝑmo põit opiones
T.c.6. ipsas. secundo pertractat eas: scõa ibi. (Q̃ões hñt.) Inter
aũt istos antiquos ph̃os forte q̃ magis rõnabilr loquebã
tur fuerũt Plo τ Democriti. ideo solum horꝫ opiones re
T.c.5. citat. duo igit facit: qꝛ ꝑ ponit opionem Plonis. scõo opi.
Democriti: ibi. (Democrit⁹ aũt.) In ponẽdo ãt põnẽ Pla
tonis: tria facit: qꝛ ꝑ increpat eũ: qꝛ insufficienter locutus
fuerat de gñatione rerꝫ. scõo increpat ipm: qꝛ insufficiẽter
tractauerat de alijs motibus. 3° ait oẽs antiquos ph̃os ꝑ
ter Democritũ fuisse valde insufficiẽter locutos de nãlib⁹
motibus: scõa ibi. (Amplius nec.) 3ª ibi. (Vlr aũt.) Dicit
ergo Platonẽ rephẽsibilẽ eẽ de insufficiẽtia. qꝛ scrutatus
de gñatiõe τ corru. quõ existit in reb⁹: scrutat de gñatione
ñ oĩ. sꝫ solũ de ea q̃ ẽ elorꝫ: nã quõ fiãt carnes τ ossa aut ali
q̃d aliorꝫ taliũ istorꝫ nihil vlteri⁹ dixit. ¶ Deinde cũ dic.

¶ Amplius neqꝫ de alteratiõe neqꝫ de aug
mentatione quõ existit in rebus.

¶ Reprehẽdit de insufficiẽtia q̃tum ad alios motus: nam
Plo nõ solũ insufficienter determinauerat de gñatiõe: cũ
nõ determinauerit de gñatione oĩuꝫ: sꝫ qd̃ plus est: ĩsufficiẽ
ter dixit q̃ ad alios mot⁹: qꝛ nõ dixit de alteratõe τ augmẽ
tatione: quo existũt rebus. i. in rebus. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Uniuersaliter aũt extra ea que superficie
tenus de nullo aliqs ↄstituit preter Demo
critum: hic autem videtur de oĩbus curam
habere. Iã aũt in qualiter τ quomodo dif
ferunt. De augmentatione aũt nullus deter
minauit quidẽ vt dicim⁹: nisi contingens ꝙ
τ quis diceret: qm̃ adueniente simili augmẽ
tatur: quomodo aũt hoc non adhuc nec de

mixtione nec de aliorꝫ ↄsimili vt ita dicã nul
lo: vt puta de facere τ pati: quõ hoc q̃dẽ fa
cit. hoc aũt patit ƀm naturales opationes.

¶ Ait oẽs antiquos ph̃os valde insufficienter locutos fuis
se de talibus motib⁹ excepto democrito: iõ ait ꝙ vlr extra
ea q̃ superficietenus appent: de nullo tali motu aliquis an
tiquorꝫ ↄstituit sermonẽ ꝑscrutatũ ꝑter democritum: hic
aũt vr̃ de oĩbus hr̃e curam τ de oĩbus reddere causam ex
h ãt iã appet qualr τ quõ differt opinio Demo. ab alijs: qꝛ
nullus aliorꝫ determinat de augmẽtatiõe vt dicimus. i. vt
ita loquamur ꝙ nõ q̃libet diceret. Dicebant. n. ꝙ aduenię̃
te sili fiebat augmentũ: h. n. q̃s. i. q̃libet de populo sciuisset
dicere: sed quõ fit augmẽtũ nõ dixerunt: adhuc autẽ neqꝫ
de mixtione: neqꝫ de nullo alio ↄsili: vt ita dicam dicti ph̃i
tractauerunt: vt puta de facere τ pati: quõ hoc quidem fa
cit. hoc autẽ patit ƀm naturales operationes nullus eorꝫ
dixit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Democritus aũt τ Leucipp⁹ faciẽtes figu
ras alterationẽ τ gñationẽ ex his faciunt se
gregatione quidẽ τ ↄgregatiõe gñationẽ τ
corruptionẽ. ordĩe aũt τ põne alterationẽ.

¶ Narrat opionẽ Demo. τ duo facit: qꝛ ꝑ ponit dictã opi
nionem. scõo subiũgit opinionis rõnẽ: ibi. (Q̃m existima
bant.) Dicit g̃ ꝙ Demo. τ Leucip. Leucippus. n. fuit soci
us Democriti. τ qd̃ vnus dixit alius dixit: ꝑꝑ qd̃ qd̃ dr̃ de
vno de alio dꝫ itelligi: vñ ph̃i faciẽtes figuras. i. athomos
figuratas alterationẽ τ gñationẽ ex his faciũt: qꝛ segrega
tione τ congregatione saluabãt gñationẽ τ corru. ordine
aũt τ põne saluabãt alterationem. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Quoniã aũt existimabãt verũ in apparen
do cõtraria aũt sunt τ infinita q̃ in sensu ap
parent figuras infinitas faciunt.

¶ Assignat dicte opionis rõnem: τ duo facit: qꝛ ꝑ oñdit di
ctam põnẽ fuisse aliquo mõ rõnabilẽ in ponẽdo ꝑnª. scõo
in ponẽdo ea que sequit ex ꝑncipijs: ibi. (Q̃uapp trãsla
tione.) Fuit. n. Democri. motus aliquali rõne in ponendo
athomos infinitarꝫ figurarꝫ esse rerꝫ ꝑnª: qꝛ existimabant
ipse τ Leucip. verꝫ esse in appendo: crediderũt enim ꝙ q̃c
q̃d appet eẽt verꝫ: τ qꝛ ↄ̃ria fiũt ƀm appentiã: τ vni appa
rent vnum: τ alij aliud. τ quasi infinita sunt que apparent
in sensu: vt oẽs istas apparentias saluarent infinitas figu
ras fecerant. Deinde cum dicit.

¶ Quapropter trãslatione cõpositi idẽ ↄ̃riũ T.cõ.7
vr̃ alij τ alij τ transmutat ꝑuo adueniente τ
vlr aliud appet vno trãsmutato: ex eisdẽ. n.
tragedia τ comedia fit litteris.

¶ Ostenso qua rõne mouebant ad ponẽdũ ꝑnª: oñdit quõ
mouebant ad ponendum que sequunt ex ꝑncipijs: τ qꝛ ex
ꝑncipijs suis saluabãt alterationẽ τ gñationẽ: iõ duo fac:
qꝛ ꝑmo oñdit quõ saluabãt alterationem. 2° quõ gñatio
nẽ: ibi. (Oĩm aũt vr̃.) Alterationẽ aũt vt dcm̃ est: saluabãt
ex ordine τ põne: qꝛ eo ꝙ ordinabant alr τ alr athomi: τ T.c.6.
hẽbant aliã τ aliã põnem: vt qꝛ athomus supior fiebat in
ferior: dicebat alterationem fieri: h aũt erat satis rõnabile:
supposito suo ꝑncipio: nam si verum est in apparẽdo: tñ ꝑ
trãslationẽ cõpositi idẽ vr̃ ↄ̃riũ alij: vt collũ colũbe trãsla
tum τ motũ alterius τ alterius coloris apparet: qꝛ ita est:
vt appet si ꝑ trãslationẽ cõpositi τ ꝑncipati cãt alteratio.
ergo multo magis hꝫ hoc fieri ꝑ trãslationẽ athomorũ τ
ꝑncipiorꝫ: ideo dicebat ꝙ vno athomo ꝑuo adueniente τ
trãsmutato trãsmutat ↄpositũ: τ vlr alterat τ appet aliũ:

nam vt dicebat sicut ex eisdem litteris aliter ꝛ aliter ordinatis fit commedia ꝛ tragedia.i.fiunt versus alīj: ꝛ alīj vt versus in laudem ꝛ vituperium: sic supple ex eisdem athomis aliter ꝛ aliter ordinatis fit compositum alteratum et variatum. ℭ Deinde cum dicit.

T.cō.6. ℭ Quoniaʒ autem videtur oibus pene esse aliud generationem ꝛ alterationem generari. quidem enim ꝛ corrumpi congregata et disgregata. alterari autem translatis passionibus de his scientibus cōsiderandum.

ℭ Ostendit q̄ uo videbaꝶ saluare rōnabiliter gn̄ationem ꝛ corruptionē. nam si quicq̄d videtur est verū cū fere oibus videatur gn̄ationeʒ esse aliud ab alteratione ꝛ fere oibus cōgregata generari ꝛ disgregata corrumpi: ꝛ trāslatis passionibus alterari. cū ista esset positio democriti: ꝛ hoc videtur fere ꝛ h. ꝛ qō vī est vere arguebat Democritus veram esse positionē suā. addit aūt ad cōmendatione Democriti ꝙ de his est sciētibus cōsiderādum. forte hoc ideo dixit: q2 sic rōnabiliter Democritus fulciebat rōnem suā ꝙ dignū erat scientes ꝯsiderare de ipsa. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Questiones aūt habēt hec ꝛ multas ꝛ rōnabiles. Siquidē igitur generatio est cōgregatio multa īpossibilia cōtingunt. sunt autē rursus rōes alie cogētes ꝛ nō habiles solui ꝙ nō ꝯtingit aliter se habere: ꝛ si nō est gn̄atio ꝯgregatio aut vl̄r nō est gnō: aut si ē alteratio ē: aut si h difficile dissoluere tētādū est.

ℭ Pertractat dictas opiniones. ꝛ duo facit. q2 p̄mo ostēdit huius pertractationē esse rōnabilē. 2° incipit eas pertractare ꝛ dat modos p̄cedēdi cōtra dictas opiniones. ibi. (Principium aūt hoꝝ.) Ex h enim rōnabile est aliquā mām pertractare: q2 ex eo oriuntur multe rōnabiles q̄ōnes. ideo ait ꝙ hoc. i. dicte opiniones habent questiōes ꝛ rōnabiles. q2 si generatio est solū congregatio multa impossibilia ꝯtingunt. q2 tunc generatio esset motus localis: ꝛ genituʒ non haberet mām vnā: ꝛ alia. ꝛ si hoc non ponimus. sunt rursus alie rōnes cogentes non habiles solui probantes ꝙ nō ꝯtingit aliter se habere. vsq3 enim ad tēpora Ar̄. dicentes ꝙ generatio nō est cōgregatio: ducebantur ad h inconueniens ꝙ vel vl̄r gn̄atio non erat: vel si erat alteratio erat: q2 hoc est difficile dissoluere: ideo temptandum est dissoluere dictam difficultatem. ℭ Deinde cum dicit.

T.cō.7. ℭ Principiū autem hoꝝ omnium vtrū sic generātur ꝛ augmētātur ꝛ alterantur entia: ꝛ cōtraria his patiūtur: primis magnitudinibus existētibus principijs omnium entiū īdiuisibilibus: aut nulla est indiuisibilis magnitudo. differt enim multū: ꝛ rursus si magnitudies sint vtrū vt Democrit9 ꝛ Leucippus he corp̄ee sunt: vel vt ī timeo planities.

ℭ Posita rōnabilitate pertractationis incipit pertractare dictas opiniones: ꝛ duo facit. q2 primo dat modū procedēdi contra huius opiniones. 2° procedit cōtra ipsas ꝛ pertractat eas ibi. (Hoc quidem igitur.) Dicit ergo ꝙ principiū pertractationis horū oīum siue principiū per qō inquirēda est veritas circa dictas opiniones est inquirere vtrum sic generātur alterātur ꝛ augmentantur entia ꝛ patiūtur cōtraria his. i. corrūpunꝶ ꝛ diminuunꝶ existentibus p̄mis magnitudinibus principijs oīum entium indiuisibilibus. aut nulla est magnitudo īdiuisibilis: q2 multū differt vtrū debeant poni principia magnitudies indiuisibiles aut nō ꝛ rursum si esset possibile esse magnitudies indiuisibiles restaret pertractandum vtrum he magnitudines sint corporee vt posuerunt Democritus ꝛ Leucippus vel sint sicut planities idest superficies. vt Plato posuit in thimeo. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Hoc quidē igiꝶ ipsum vt in alijs diximus incōueniēs vsq3 ad planitiē dissoluere. ideo magis rōnabile corp̄a indiuisibilia esse. sed hec q̄dem multā h̄nt irrōnabilitatem.

ℭ Inquirit ꝛ p̄tractat dictas opiones ꝛ duo faꝶ: q2 p̄ p̄tractat opionē P̄lonis. 2° democriti. ibi (Habet. n. questionē) T.cō.8. In p̄tractādo Platonis opinione inquirit de ea cōpando ipaʒ ad opionē Democriti. ꝛ 4^or^ facit. s̄m ꝙ in 4^or^ ostēdit opionē Platonis defecisse ab opione Democriti. p̄. n. defecit hec pō ab illa q̄tū ad p̄n^a^. 2° q̄tum ad ea que sequūꝶ ex p̄ncipijs. 3° q̄tū ad viā p quā adiuēta fuit dcā pō. q̄rto q̄tū ad rōnes p q̄s p̄fata pō fulciebaꝶ. 2^a^ pars incipit ibi. (Sed tn̄ ꝛ his.) 3^a^ ibi. (Tn̄ aūt ꝙ vnus.) 4^a^ ibi. (Uidebit aūt q2.) Fuit aūt melior ꝛ sufficiētior pō Democriti pōne Platonis in ponendo p̄n^a^. iō ait ꝙ hoc ipsum. i. ponere sup̄ficies p̄n^a^ corp̄alitū reꝝ est valde incōueniens: q2 vt diximus in alijs circa p̄n^m^ tertij celi ꝛ mūdi. inconueniēs fuit dictū Platonicoꝝ: q2 vsq3 ad planities dissoluerūt corp̄a ideo magis rōnabile fuit dcm̄ Democriti ponentis p̄n^a^ rerū nō sup̄ficies s3 corp̄a īdiuisibilia: l3 ī h nō sit simpl̄r bn̄ dcm̄: sed multā h̄eat irrōnabilitatē. rōabilius. n. est corp̄a resolui in corp̄a: vt dixit Democrit9: q̄3 resolui in sup̄ficies vt posuit Plato. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Sed tn̄ ꝛ ex his ꝛ alterationē ꝛ gn̄ationeʒ contingit facere vt dictum est. aliter conuersione ꝛ contactu transmutāte ydealem ꝛ figuraꝝ differentijs qō fecit Democritus ꝛ ideo colorē hoc nō inq̄t esse: cōuersione enī colorari. His aūt q̄ in planitiē diuidunt non adhuc. nihil. n. fit preter solida ex cōpositis. passionē. n. nō suscipiūt gn̄ari aliquā ex ipis.

ℭ Ostēdit positionē democriti esse sufficientiorem positione Platonis quantum ad ea que sequuntur ex principijs. Democritus enim per sua principia saluabat tam generationem q̄3 corruptionem ꝛ alterationem. Plato vero alterationem nō solū vere: sed etiam apparenter saluare non poterat. ideo ait ꝙ ad Democritū ꝯtingit ex his. i. p h sua p̄ncipia facere alterationē ꝛ generationem: q2 vt dictuʒ ē cōuersione ꝛ contactu. i. ordine ꝛ positione transmutante ydealem idest formam actualem in materia supple saluabat alterationē Democritus: ꝛ faciendo figuram differentiam supple saluabat gn̄ationeʒ: nā s̄m qō alīj ꝛ alīj athomi aliaꝝ ꝛ aliaꝝ figuraꝝ cōgregabanꝶ: generabanꝶ diuersa gn̄abilia. prout v̄o illi athomi diuersificabanꝶ in positione ꝛ ordine inducebaꝶ alia ꝛ alia qualitas. ꝛ q2 ex solo situ ꝛ ex solo ordine diuersificabātur qualitas ꝛ color. Democritus ꝛ Leucippus non inquiunt colorem esse h. i. esse aliquid fixū in natura: sed sola conuersione inquiunt rem colorari ꝛ alterari. sed his. i. Platonicis qui diuidunt ꝛ resoluunt corpora in planities. i. superficies. l3 s̄m quendam apparentiam saluent generationem corpoꝝ. alterationeʒ vero ꝛ transmutationem in passionibus nō adhuc saluare possunt. nam ex compositis superficiebus nihil fit s̄m Platonicos p̄ter solida. i. p̄ter corp̄a passionē tn̄ ꝛ q̄litatē nō suscipiūt gn̄ari ꝛ ex ipsis sup̄ficiebus sup̄ficies. n. vn̄r esse q̄d mathe^cum^: ꝛ talia sunt abstracta a qualitatib9 ideo p eas passiones gn̄ari nō possunt. ℭ Deinde cū dicit.

¶ Cã aũt quare nõ potuit confessa videre in
experiẽtia fuit. Jdõq; quicũq; magis insuda
uerũt naturalibus magis possunt suppone
re talia ꝑncipia qbus multa possunt cõplica
re: q ex multis ſmonibꝰ idocti exñtũ entes
ĩtuẽtes ⁊ ad pauca respiciẽtes facile enũciãt

¶ Oñdit positionem Democriti fuisse meliorẽ põne Plo
nis q̃tũ ad viã ⁊ modũ ꝑ quã Demo. deuenerat in põnez
suam. Democritus. n. deuenit in positionem suam diu ĩsu
dando ⁊ per multã experientiam. Plo võ q̃si inexptus de
rebus sensibilibus dixit q̃ dixit: ⁊ cõstat expientiã deficere
ab expientia: ideo ait ꝙ cã quare plato minus patuit vide
re confessa ⁊ apparentia fuit inexpientia: iõ Demo. ⁊ Leu
cippus qui magis insudauerãt nãlibus magis pñt suppo
nere talia ꝑncipia ꝑ que pñt multa cõplicare ⁊ multa eli
cere. Platonici võ qui fuerunt entes de numero existentiũ
indocti ex multis sermonibus respicientes ⁊ intuẽtes ad
Nõndũ pauca enunciauerũt facile. i. debiliter. ¶ Notandum au
tem ꝙ vniuersalia respectu singularium sunt pauca. Plo
enim ⁊ phs tenuerunt modũ oppositũ: phs. n. ex sensibili
bus ascendit in intelligibilia. Plato võ ex intelligibilibus
voluit descẽdere in sensibilia: despicientes ergo ista sensibi
lia ⁊ ista multa: respiciens ad vlia ⁊ ad pauca proferebat
debiliter: q2 in talibus experientia ⁊ cognitio particulariũ
multum ꝓficit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uidebit aũt aliqs ex his quãtum differũt
phisice ⁊ logice intẽdẽtes: qui enim indiui
sibiles magnitudines: hi quidem inquiunt
q2 ante trigonũ mlta erũt. ¶ Democritꝰ ãt
vĩ ꝓprijs ⁊ phisicis sermonibus ꝑsuadere.
Manifestũ aũt erit qd̃ diximus ꝓcedẽtibꝰ.

¶ Oñdit põnem Plonis deficere a põne Democriti q̃tum
ad rõnes per quas suas põnes fulciebat. Plo võ adduce
bat rõnes extraneas. Democritꝰ võ quodãmodo propas:
iõ ait ꝙ ex his. i. ex dictis Democriti ⁊ Plonis videbit qs
q̃tum differunt phyce ⁊ logice intendentes: naz hi. s. Pla
tonici q ponunt magnitudines. i. superficies indiuisibiles
arguunt logice. i. extranee: inquiunt. n. ꝙ si non esset dare
indiuisibiles superficies. i. superficies non resolubiles neq;
alias superficies multa. i. multe figure essent ante trigonũ
idest ante triangulũ: voluit. n. Plato: ⁊ voluerunt omnes
mathematici oẽs figuras recti lineas resolui in triãgulos
triangulos vero nõ resolui in alijs: ⁊ q2 i triãgulis erat sta
tus: ⁊ ipse erant prime figurarum: ideo posuit eos esse pla
nities indiuisibiles ⁊ esse ꝑncipia omnium corpoꝝ. huius
aũt rõ logica erat: q2 erat extranea a nãli ꝓposito. Demo
critus vero videt ꝓprijs ⁊ phicis. i. nãlibus sermonibus ꝑ
suadere: ꝙ aũt ita sit vt dicimus ꝓcedẽtibꝰ. i. ꝑ sequentia
Nõndũ erit manifestũ. ¶ Notandum aũt Plonem fuisse loculũ
nõ solũ extranee. q2 loquens de nãlibus non loquebat na
turaliter: sed ad lrãm quodãmõ loquebat logice: sed quõ
hoc sit in declarationibus dicet. intendimꝰ enim deinceps
facere declarationes sepatas a snĩa ne volentes solam hr̃e
sententiam declarationum tedijs sint affecti.

T.c.8. Abet autẽ questionẽ si quis ponat
corpus esse ⁊ magnitudinẽ passiz
diuisibilẽ: ⁊ hoc quidẽ enim possi
bile quid erit ꝙ diuisiões effugiat
si eni omnino diuisibile: ⁊ possibile hoc: ⁊ si
mul hoc passim diuisũ: ⁊ si nõ simul diuida
tur: ⁊ si hoc fiat: non erit impossibile.

Nõndũ ¶ Posita põne Platonis hic ingrit phs de põne Democri
ti. ¶ Ad cuius euidentiã notandũ ꝙ cũ Democritus po
neret corpora indiuisibilia: ⁊ oẽ corpus sit quid ꝯtinuum
oportebat eũ dicere esse aliqua signa cõtinuatiua per que
nõ erant diuisiua. Corpora ergo ſm ipsum erant diuisibi
lia ſm qd̃libet signum diuisiuũ: non aũt ſm qd̃libet conti
nuatiuum. Ex his aũt dupliciter venabatur esse corpa in
diuisibilia: primo ex eo ꝙ corpa erant diuisibilia ſm qd̃li
bet signum diuisiuũ: nam ſm eum hac diuisione facta vt
patebit nõ remanebant nisi corpora indiuisibilia. 2° ꝓbat
hoc idem: eo ꝙ corpora nõ erant diuisibilia ſm qd̃libet si
gnum cõtinuatiuũ non facta diuisione: sed oĩa signa diui
siua remanebãt corpora cõtinua indiuisibilia: cũ essent in
eis signa que erãt: ita incõtinuatiua ꝙ nõ erant diuisiua.
duo ergo facit: q2 ꝑmo ponit primã viã: ⁊ soluit eam breui
ter. 2° ponit scđam viam ⁊ soluit eam diffuse supplẽdo que
in prima solutione dimiserat. 2ª pars ibi. (Esse autẽ simul
T.c.9. oĩa.) Circa ꝑmũ duo facit: q2 ꝑ̇ ponit dictam viã. 2° eã sol
uit: ibi. (Sed ⁊ hoc ponẽtibus non ⁊ minus.) Prima via
sic oñditur. Democri. in ponendo prima corpora indiuisi
bilia ex aliorum principia mouebatur hac ratiõe. dicebat
enim possibile esse corpus actu diuisum ſm quodcũq; si
gnũ diuisiuũ: vbicũq;. n. in hac lectiõe fit mẽtio de signis
referendũ est ad signa diuisiua: q2 ſm talia ſm eũ fit diui
sio: sed hac diuisione facta non remanẽt nisi corpora indi
uisibilia. g̃ indiuisibilia corpa sunt ꝑncipia oĩum corpoꝝ
cũ ad ea fiat resolutio oĩum corpaliuz: in ꝑdicta aũt rõne
duo videntur esse dubia. vz. ꝑmum nõ esse inconueniens
ponere corpus esse simul actu diuisum ſm vnumquodq;
signũ. ⁊ scđo ꝙ tali diuisione facta iret resolutio ad corpo
ra indiuisibilia. His declaratis vr̃ sufficienter argui corpa
indiuisibilia esse alioꝝ corpoꝝ principia postq̃ ad ea stat
vltimo resolutio oĩum alioꝝ. Diuidit ergo phs ps i duas
partes: primo oñditur quõ Demo. ꝓbabat nõ esse incõue
niens corpus esse simul actu diuisum ſm vnũqđq; signũ.
scđo manifestat quõ oñdebat ꝙ tali diuisiõe facta stabat
diuisio ad corpora diuisibilia. scđa ps ibi. (Qm̃ ergo oĩo
tale.) Circa ꝑmum duo facit ſm qđ duplr̃ probat non esse
incõueniens ponere corpus esse actu diuisum ſm qđcũq;
signum. scđa pars ibi (Quapp ⁊ ſm medium.) Dicit g̃ ꝙ
hz questionem rationabilem dictum democriti: q2 siquis
ponat corpus ⁊ magnitudinez diuisibilẽ passim: ⁊ ſm qđ
cũq; signũ: q2 hoc est possibile si ponatur in esse quid erit
qđ diuisionem effugiat. hoc ergo posito nihil remanebit
diuisibile. est ergo vis rationis ꝙ q2 non est inconueniens
possibile poni iesse si corpus est omnino diuisibile ⁊ hoc ẽ
possibile non est inconueniens ꝙ simul sit hoc passum ⁊ si
mul sit hoc actu diuisum: nam etsi simul non diuidatur:
tamen ⁊ si hoc fieret ⁊ poneret in esse nõ sequeretur tñ im
possibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter ⁊ ſm mediũ similiter: ⁊ vni
uersaliter aũt si omnino in actu est diuisibi
le: ⁊ si diuidatur nullum erit impossibile na
scens: qm̃ neq; si in mille milia diuisa fuerit
nullũ impossibile ⁊ si nullus vtiq; diuidat.

¶ Adducit scđam rõnem: nam qua rõne corpus est diuisi
bile ſm mediũ signũ si ponat supple actu diuisuz ſm tale
signũ non sequitur incõueniens: silr̃ ergo ⁊ pari ratione: si
est corpus vniuersaliter diuisibile: aut si est omnino inna
tum esse diuisibile si diuidatur supple omnino vt est natũ
diuidi nullũ erit impoẽ nascens: nam sicut neq; si in mille
milia priũ diuisa fuerint corpora nullũ impossibile nascet
inde: lz vtiq; nullus ea diuidat: ita ex quo ponunt oĩo di

uisibilia si ponantur ꝫm omnia signa diuisiua si ponantur omnino sic actu diuisa non erit inconueniens: licet nõ omnino actu diuidantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam ergo omnino tale corpus. diuidatur. quid ergo erit reliquum? magnitudo: non erit possibile erit enim quid non diuisum. erat autem omnino diuisibile.

¶ Ostenso non esse inconueniẽs ponere corpus esse actu diuisum ꝫm omne signum: tum q2 possibili posito in esse nõ sequitur inde inconueniẽs: tum q2 qua rõne potest poni actu esse diuisum ꝫm vnum signum: pari ratione põt poni esse diuisum ꝫm omne signuꝫ. In parte ista adducitur ratio Democriti qua videbatur ostẽdere ꝙ hac diuisione facta stabat resolutio ad corpora indiuisibilia. erat autẽ ratio sua talis. diuiso corpore ꝫm vnũquodqꝫ signum qđ relinquitur ex diuisione. vel erunt magnitudines: diuisibiles: vel puncta: vel nihil: vel superficies vel passiones: vel corpora indiuisibilia: sed non est aliquod ꝓdictorum. relinquitur ergo esse corpora indiuisibilia. In hac autẽ ratione sic ꝓcedit: q2 ꝓmo ostẽdit ꝙ ex diuisiõe ꝓdicta non põt relinq aliquid aliud a corpibus indiuisibilibus. 2° q2 plato ꝛ vl'r oẽs mathematici videbantur resoluẽ corpora in superficies. superficies in lineas. lineas in puncta. ideo adducit plures rõnes ad ostendendum non posse corpa resolui in puncta. 3° recolligit succincte rõnẽ totam concludẽs talem diuisioneꝫ stare ad corpa diuisibilia. 2ª pars incipit ibi. (Amplius aũt vbi erãt.) 3ª ibi. (Quapropter si sic hꝫ manifestum.) Circa ꝓmũ quatuor facit. nam ꝓmo ostendit ꝙ ꝓdicta diuisio non stat ad magnitudines diuisibiles. 2° ꝙ nõ stat ad puncta vel ad nihil. tertio ꝙ nõ ad superficies. q̃rto ꝙ nõ ad passiones. 2ª ibi. (Sꝫ si nullũ erit.) 3ª ibi. (Sed ꝛ siqua diuisio.) 4ª ibi. (Si autem non est corpus.) ¶ Dicit ergo ꝓmo ꝙ si corpus est oĩno tale. i. omnino diuisibile. ponatur g° in esse ꝛ diuidatur. quid g° erit reliquũ facta tali diuisiõe erit poẽ ꝙ relinquatur magnitudo diuisibilis: q2 hoc posito erit corpus nõ diuisuꝫ oĩno cũ possit plus diuidi. erat autẽ vt dicebatur oĩno diuisibile ꝛ ponebatur supple oĩno actu diuisum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed si nullũ erit corpꝰ. neqꝫ magnitudo. diuisio aũt erit. aut ex pũctis. aut ꝛ sine diuisiõe ea erũt ex qbꝰ cõpositũ ẽ aut nihil oĩno.

¶ Ostenso nõ stare diuisionem ad magnitudines diuisibiles: ostendit ꝙ non stat: nec ad pũcta: nec ad nihil. ꝛ duo facit. q2 ꝓmo ꝓmittit quod intẽdit. 2° manifestat quod dixerat ibi. (Quapropter ꝛ generabitur.) Dicit ergo ꝙ si facta ꝓdicta diuisione nõ relinquitur aliquod corpꝰ diuisibile neqꝫ magnitudo. dices forte ꝙ diuisio erit: aut ex pũctis: ita ꝙ ea ex quibus est compositum corpus. erãt sine diuisione: q2 erãt pũcta indiuisibilia. aut forte dices ꝙ relictum ex diuisione non erit puncta: sed oĩno nihil: vtrũqꝫ autẽ istorũ est impossibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter ꝛ generabitur ex nihilo ꝛ erit corpus compositum ꝛ omne vtiqꝫ nihil et non erit existens sed apparens tantum.

¶ Probat neutrum ꝓdictorum esse poẽ. ideo duo facit. q2 p° ostendit ꝙ non põt stare diuisio ad nihil. scdo ꝙ nõ ad puncta ibi. (Similiter autem ꝛ si erit.) Dicit ergo ꝙ quia vt ex eisdem componitur aliquid in que diuiditur: si esset possibile corpa diuidi in nihil: generabitur corpus ex nihilo: ꝛ erit corpus compositum ex nihilo. ꝛ omne. i. ꝛ totuꝫ corpus erit vnum nihil: ꝛ non erit aliquid existens sed apparens tantum. ꝛ q2 hec sunt inconueniẽtia: inconueniẽs est corpus diuidi in nihil. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autem ꝛ si erit ex punctis non erit quantum. quando enim tangebant se ꝛ vna erat magnitudo vel simul erant non faciebant maius omne. diuisio enĩ in duo vel plura. neqꝫ maius neqꝫ minus omne priore. quapropter: ꝛ si omnes componantur nullam facient magnitudinem.

¶ Ostẽdit stare diuisionẽ ad pũcta: q2 si erit diuisio ex pũctis corpus sic diuisum non erit quantum: q2 ex punctis nõ potest fieri magnitudo: quod sic ostenditur. q2 quãdo puncta tangebãt se. i. quãdo erat magnitudo ꝯtinua in q̃ puncta quodãmodo se tangebãt: q2 simul erãt: ꝛ vna magnitudo erat continẽs omnia illa pũcta. ꝛ oĩa illa puncta nõ faciebãt illud oẽ. i. illud totum corpus: siue illã totam magnitudinẽ esse aliquid maius. est ergo vis rõnis ꝙ: q2 oĩa pũcta existẽtia in magnitudine ꝯtinua nõ faciũt magnitudinẽ maiorẽ. iõ ex pũctis nõ põt fieri aliq̃ magnitudo. ꝙ aũt pũcta nihil augeãt pꝫ. nã in linea ꝯtinua nõ sũt nisi duo pũcta in actu: si tñ diuidatur fiẽt ibi plura pũcta in actu q̃ꝫ duo. si ergo puncta aliquid augerẽt: q2 in magnitudine diuisa sunt plura pũcta in actu q̃ꝫ in continua oẽs partes magnitudinis ꝯtinue simul sumpte essent plus q̃ꝫ suũ totũ: qđ erat iconueniens. g° q2 diuisio magnitudinis in duo vel in plura oẽs ptes magnitudinis simul sumpte nõ sunt neqꝫ maius: neqꝫ minꝰ. oẽ. i. tota priori magnitudine. ꝛ q2 p'alitas pũctorũ nihil auget: si omnes pũcti cõponãtur nullam faciũt magnitudinẽ. si igitur ex pũctis nõ põt fieri magnitudo sequitur ꝙ non possit diuidi in puncta: quod declarare volebamus. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Sꝫ ꝛ siqua diuisio quasi rasura fiet ex corpore: ꝛ sic ex magnitudine quidem corpus egrediatur idẽ ꝓmo illud aũt qũo diuisibile.

¶ Ostẽdit diuisionẽ corporis non posse stare ad supficies: q2 si fiat aliq̃ diuisio: ꝛ q̃si rasura. i. supficies que põt dici rasura: q2 est in extremo corpis: ꝛ ꝓmo videtur attingi rasorio. sed si hꝰ rasura ꝛ hꝰ superficies fiat de corpe vt ꝙ corpus resoluatur in supficies: q2 ex eisdem aliquid cõponitur in que resoluitur sequitur ꝙ corpus egrediatur. i. ꝙ corpus fiat ꝛ ꝯstituatur ex magnitudine vel ex dimẽsione vt hẽt alia lr'a. i. ex supficie que põt dici magnitudo ꝛ dimẽsio ꝫm lõgitudinem ꝛ latitudinẽ: lꝫ nõ sit magnitudo ꝫm profunditatẽ: sed si hoc ponatur ꝙ fiat corpus ex supficie: cum corpus sit magnitudo ꝫm ꝓfunditatẽ: ꝛ nõ supficies: erit idẽ ꝓmo q ꝓus: ꝛ dicemꝰ: id qđ ꝓus dicebamꝰ: videlicet qũo corpus quod est diuisibile ꝛ est magnitudo ꝫm ꝓfunditatem fiet supple ex nõ magnitudine ꝫm ꝓfunditatem. sequitur ergo icõueniẽs quod prius dicebatur. s. ex nõ magnitudine magnitudinẽ fieri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autẽ non est corpus sed spẽs aliqua segregabilis aũt passio quidem qua secessit.

¶ Ostẽdit nõ stare diuisioneꝫ ad passiones. ꝛ duo facit. ꝫm ꝙ dupliciter hoc probat. 2ª ratio ibi. (Et est magnitudo puncti.) Prima ratio talis. quod relinquitur ex diuisione nõ est corpus diuisibile: nec nihil: neqꝫ puncta nec superficies. sed si dices forte ꝙ est species aliqua: aut passio: sequitur iconueniens contra re. naꝫ cum ea in que diuiditur sint per se existentia: si in passiones divideretur corpus: passio secederet: ꝛ esset separabilis: ꝛ posset per se existere: quod est inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et est magnitudo pũcti vel ꝛ tactꝰ hꝫ patiẽtes inconueniẽs ꝛ ex nõ magnitudine esse.

¶ Adducit 2am rõnem que talis est. passioni de se non com

petit magnitudo. omnis enim passio per se loquēdo dicit quid īdiuisibile. vnde magnitudo eius est quasi magnitudo puncti siue magnitudo tacti: pꝛo eodem enim hic accipitur pūctus ꝛ tactus. dicitur enim punctus tactus: quia est ratio: quare linee se cōtingāt. Si ergo passioni nō competit magnitudo dicēs coꝛpus diuidi in passiones erit patiēs hic incōueniēs: videlicet ex nō magnitudine esse magnitudinem. cum dictum sit ex eisdem aliquid componi in que resoluitur. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Amplius autem vbi erūt immobiles aut mutati puncti.

¶ Quia videbaꝛ magis ratiōabile coꝛpoꝛa vltima resolui in pūcta. quia Platonici ꝛ mathematici hoc dicere videbātur. ideo adducit plures ratōes ad ostēdēdum hoc specialiter esse impossibile. ꝛ tria facit ſm qꝺ tres ratiōes adducit. 2ª ibi. (Tactus. n. semper.) 3ª ibi. (Amplius si diuidēs.) Ad euidētiam pꝛime ratiōis notādum ꝙ circa factionē magnitudis ex pūctis fuerūt duo modi dicēdi. qdam. n. posuerūt hoc esse per motuꝫ vt ꝙ pūctus motus facit lineā. linea mota supficiē. supficies mota coꝛpus. qdaꝫ vero dicebāt ꝙ absꝙ tali motu ꝛ absꝙ tali fluxu magnitudo fiebat ex pūctis. arguit ergo Democritus: ꝙ siue ponātur puncti mobiles siue mutati: si magnitudo diuidatur in pūcta erūt vbi. i. alicubi. qꝛ partes in quas diuiditur coꝛpus: opoꝛtet alicubi esse. sed pūctis nō potest cōpetere locus: cum locus sit quid q̄ꝫtum: ꝛ q̄ꝫtum nō possit adequari nō quāto: quia locus equatur locato: in puncta nō poterit diuidi coꝛpus. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Tactus enim semper est vnus duoꝛum quoꝛundam quasi ente altero pꝛeter tactuꝫ ꝛ diuisionem ꝛ punctuꝫ. Si vtiꝙ quis pꝛedictoꝛum ponet quodlibet aut quantitateꝫ aut coꝛpus omnino esse diuisibile hec contingunt.

¶ Ponit 2am ratiōem. nam sicut in agēte nāli est assignare quod agit ꝛ que est ratio agēdi. vt calidum agit: ꝛ caloꝛ est ratio agēdi: ꝛ id quod est ratio agēdi nō per se existit. vt caloꝛ nō est quid per se existēs: sed est existens in calido: quod est aliquid aliud excepto caloꝛe: sic in tāgente aliud est quod tāgit: aliud est ratio tāgēdi. naꝫ habētia vltima se tāgūt. ipsa vero vltima sūt ratio tāgendi: ꝛ ideo talia nō per se existūt: sed sunt in tāgentibus. punctus ergo qui potest dici pūctus tactus ꝛ diuisio. pūctus. n. dicitur inquātum est quid īdiuisibile. diuisio vero dicitur: quia semper super aliqua pūcta diuiditur linea. tactus autem nomiaꝛ inquātum est ratio quare se linee tāgunt. ꝛ quia talia. vt dictū est: nō possunt per se existere: cum ea in que diuiditur coꝛpus per se existāt. in pūcta nō poterit fieri talis diuisio. ideo ait ꝙ tactus. i. pūctus nunꝙ̄ supple per se existit: sed semper est vnus duoꝛum quoꝛūdam se tāgentium. i. semper est cuiusdam tāgentis. pūctus. n. est aliquid tangētis sicut passio est aliquid subi. vn̄ semper est in quodam tāgēte quasi ipso tāgente ente altero pꝛeter pūctum: qui dicitur tactus ꝛ diuisio. si ergo vtiꝙ quis pꝛedictoꝛum philosophoꝛum qꝺlibet siue quālibet magnitudinem vt coꝛpus: aut quātitas ponat esse oīno diuisibile ꝛ diuidi in pūcta: h̄ ipossibilia cōtingūt ei: qꝛ supple ponet pūcta per se existere cum nō possint per se esse. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Amplius si diuidens lignum compono aut quid aliud equaliter ꝛ vnum.

¶ Ponit tertiam rationem. qꝛ si aliquis diuidēs lignū vel aliqꝺ aliud coꝛpus ꝛ ponit singulas ptes: tūc omnes partes simꝛ sumpte sunt quid equale: ꝛ quasi quid vnuꝫ suo toti. sed pūcta nō possunt equari magnitudini. ergo in ea nō potest diuidi magnitudo. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Quapꝛopter si sic habet manifestum qm̄ ꝛ incido lignū scd̄m quodcūꝙ signū. oīno igitur diuisum est potestate. quid ergo erit p̄ter diuisionē. Si enim ꝛ est aliqua passio: sed quomodo in hec resoluuntur ꝛ generātur ex his. aut quomodo seperabūtur hec. Quapꝛopter si est impossibile ex tactibꝰ aut ex punctis magnitudinē esse necesse est coꝛpoꝛa indiuisibilia esse magnitudines.

¶ Resumit totā rōnē vt cōcludat intētum dicēs. ꝙ si coꝛpus diuisibile sit hꝫ medium signum ꝛ quodlibet aliud signū: qꝛ pōt ſm qꝺcūꝙ signū diuidi: qꝛ pōt scidi lignū ſꝫ quodcūꝙ signum. si ergo ponatur oīno diuisum: vt potestate est diuisibile qd erit p̄ter diuisionem: idest qd relinquitur diuisiōe facta. si dicatur ꝙ est passio aliq̄ quomodo in passiōes dissoluūtur coꝛpa ꝛ gn̄antur ex ipsis. aut quō separabūꝛ h̄. s. passiōes a subiecti. impoſſe est ergo ꝙ fiat diuisio in passiōes: sicut supple impoſſe est pꝛedictaꝫ diuisionē stare ad magnitudines diuisibiles. vel ad nihil: vel ad superficies vel ad puncta. quapꝛopter si esset possibile stare supple diuisionem ad puncta esset possibile supple ex tactibus: aut ex pūctis esse magnitudinem. quod est inconueniēs. vult ergo phus breuiter ꝛ succicte resumere rationem ꝙ ad nihil pꝛedictoꝛū potest stare diuisio coꝛpoꝛis si diuidaꝛ ſm qꝺcūꝙ signum: sed vel stabit ad aliqꝺ pꝛedictoꝝ vel ad coꝛpa īdiuisibilia: cum ostensum sit nō posse stare ad p̄dicta necesse est esse coꝛpoꝛa indiuisibilia ꝛ magnitudines īdiuisibiles: ad q̄ supple stat vltima resolutio. ꝛ qꝛ talia sunt p̄ncipia rerū: ad q̄ stat vltima resolutio cōpositoꝛum. arguebat Democritus coꝛpoꝛa īdiuisibilia eē rerum pꝛīcipia vt ipse ponebat. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Sed ꝛ hoc ponentibus nō minus contingit impoſſe. Scrutatum est autē de his ꝛ in alijs. ¶ Sed hic tentandum est soluere: iō rursus a pꝛincipio questionem dicendum. T. co. 9.

¶ Soluit ad q̄sita q̄ solutio magis est ad veritatem q̄stionis ad q̄ꝫ formā q̄rēdi. duo auteꝫ facit: qa pꝛimo ꝯtinuat se ad dicēda ꝛ dat modum soluēdi. 2° ponit ipsam solōnē. ibi. (Oē qdem coꝛpus.) Dicit ergo ꝙ ponentibus hoc qꝺ posuit Democritus nō minus. i. nihilominus cōtingit impossibile qꝛ multa impossibilia sequūꝛ si possit diuidi coꝛpus vsꝙ ad coꝛpoꝛa īdiuisibilia. De his autē īpossibilibꝰ seq̄ntibus ad positionē tactam scrutatuꝫ est in alijs. vt in 3° celi ꝛ mūdi. ꝛ lꝫ ibi posita sint huiusmodi incōueniētia: sed tn̄ hoc qꝺ Democritus q̄rit temptandum est soluere. ideo vt illud soluamus dicēdum est rursus ꝛ repetēdum questionem a pꝛīcipio. ¶ Deīde cum dicit. a. t. cō. p. in fine

¶ Omne quidem igitur coꝛpus sensibile diuisibile esse secundum quodcunꝙ signum ꝛ indiuisibile non est inconueniens. hoc eni potestate. hoc enim endelechia existit.

¶ Ponit solutionē repetēdo q̄stioneꝫ a pꝛīcipio. i. ab eo in quo p̄ncipaꝛr qꝺ ꝯsistit. p̄ncipaꝛr autem q̄stio cōsistit inuidēdo quō coꝛpus sensibile esset diuisibile ſm vnūquodꝙ signum: ꝛ quomodo nō. naꝫ omne coꝛpus sensibile est diuisibile ſm qꝺcūꝙ signū: ꝛ esse diuisibile non est inconueniēs: aliter tn̄ ꝛ aliꝛ. naꝫ hec. s. diuisibilitas ſm quodcūꝙ signum competit coꝛpoꝛi potestate. h̄ aūt. s. īdiuisibilitas existit siue competit coꝛpoꝛi actu. potentia ergo est diuisi

bile corpus secūdum quodcūqꝫ signum: sed non actu: qꝛ
nūquam actu erit diuisum ẜm vnūqđqꝫ signum. So/
luta est ergo q̄stio q̄ꝫtum ad difficultatez quesiti. lꝫ nō sit
soluta quantum ad formam querendi. sed ꝙ h̄ dimittit̄
infra supplebitur.

Esse autem potestate simul omni/
no diuisibile impossibile videtur
esse vtiqꝫ. Si enim possibile. ⁊ fie/
ret vtiqꝫ non vt sint simul actu am
bo indiuisibile ⁊ diuisum. sed diuisum scđꝫ
quodcūqꝫ signū. Nullū igitur erit reliquū.
⁊ in incorporeū corpus corruptū. ⁊ gn̄abi/
tur vtiqꝫ quidem rursus aut ex punctis aut
omnino ex nihilo. ⁊ hoc quomodo pot̄e.

¶ Posita via Democriti per quā ostendebat corpora esse
indiuisibilia. quia corpus poterat diuidi ẜm vnūquodqꝫ
signum diuisiuum: quo facto erant ergo residuum diui/
sionis corpora indiuisibilia: ⁊ posita solutione q̄ꝫtum ad
difficultatem questionis: licet non quantum ad formam
querendi. In parte ista ponit modum ⁊ viā Democriti ꝑ
quā venabatur corpora esse indiuisibilia: eo ꝙ non possit
diuidi corpus ẜm quēlibet punctum continuatiuū: ⁊ sol/
uit simpliciter ad hanc viam supplendo ꝙ fuerat in solu
tione alia pretermissum: ⁊ duo facit: qꝛ ꝑmo ponit dictaꝫ
T. cō. 9. viam ⁊ dictam dubitationē. 2° ponit solutionē ibi. (Quo
niam autem latet.) Circa primuꝫ duo facit. ẜm ꝙ Demo
critus dupliciter venātur quod dictum est: ꝑmo enim ve/
natur dictum modum via ad impossibile. 2° via ostensiua
ibi. (Sed qm̄ diuidit̄.) dicebat. ergo ꝙ necesse erat ponere
corpora indiuisibilia: qa videtur vtiqꝫ esse impossibile cor
pus esse simul diuisibile potestate omnino. i. simplicit̄ ẜm
omne signum. nam si esset hoc possibile: ꝙ corpus diui/
di posset ẜm omne signum tam diuisiuum q̄ꝫ continuati
uum: fieret. i. posset fieri poni in esse non ꝙ simul h̄ ambo
inessent corpori actu ꝙ esset indiuisibile ⁊ diuisum. sed eēt
diuisum actu ẜm qđcūqꝫ signuꝫ ex quo ponitur potētia
sic diuisibile. sed diuiso corpore ẜm vnūqđqꝫ signum nō
solum diuisiuum: sed etiam cōtinuatiuum. facta diuisio/
ne nō remanebit aliqđ cōtinuū: qa qđ nō est cōtinuum nō
est corpus. nulluꝫ ergo erat reliquū corpus. erit ergo cor/
pus corruptum ⁊ incorruptuꝫ ⁊ generabitur rursus ex in
corporeo: aut ex punctis: aut oīno ex nihilo. qꝛ qđ non est
cōtinuū: vel est icorporeum vel punctus: vel nihil: ⁊ qa im
possibile est ẜm talia cōponi ⁊ dissolui corpus: impossibile
est corpus diuidi ẜm qđlibet signum cōtinuatiuū. Com/
pleta ergo diuisione ẜm signa diuisiua remanētibus solū
signis cōtinuatiuis: reliquū erāt cōtinua corpora idiuisibi
lia. est ergo dare talia corpora vel ducimur ad icōueniēs.

nōnduꝫ ¶ Notādum autem talem esse hāc rationeꝫ Democriti:
ꝙ nō solum est ad ꝓpositū: sed etiam destruit solutiōem
iam factam a ph̄o. dicebatur. n. in soluēdo corpus esse di
uisibile ẜm quodlibet signum potestate nō actu. ꝯ̄ hoc ē:
qa si esset possibile ⁊ fieret. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Sed quoniam diuiditur inseparabilia et
semper in minores magnitudines. ⁊ in se
mota ⁊ disgregata manifestum. Neqꝫ itaqꝫ
scđm partem diuidenti erit infinita fractu/
ra. neqꝫ possibile est simul diuisum esse scđꝫ
omne signum. non enim possibile omnino
sed vsqꝫ ad qđ. necesse est igitur indiuisibi/
les existere magnitudines ⁊ inuisibiles.

¶ Ponit ratiōes ostēsiuas: ⁊ duo facit ẜm ꝙ duas tales ra
tiones ponit. 2ª ibi. (Et aliter sic erit.) Credebat enim. De
mocritus ꝙ qcqđ apparet esset verum: propter hoc quod
erat indiuisibile ẜm apparentiam: ⁊ ẜm sensum ponebat
esse indiuisibile ẜm v̾itatez: ⁊ qa magnitudo diuiditur in
separabilia. i. in partes seꝑabiles. ⁊ qa pars magnitudinis
semota ⁊ cōgregata semper diuiditur in minores magni
tudines dicebat maniᵐ esse ꝙ ẜm partem diuidenti. i. ẜm
partem diuisiuam nō erat infinita diuisio: nec īfinita fra/
ctura: nec simul est possibile diuidere corpus ẜm omne si/
gnum continuatiuū. non enī est illud possibile: sed est pos
sibile ipsuꝫ diuidere vsqꝫ ad qđ idest vsqꝫ ad aliqđ. ⁊ vsqꝫ
ad partes inuisibiles inseparabiles ⁊ indiuisibiles ẜm ap/
parētiam: ⁊ per cōseqn̄s idiuisibiles ẜm veritatem. conclu
debat igitur ꝙ necesse erat existere magnitudines indiui
sibiles ⁊ inuisibiles. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et aliter sic si erit generatio ⁊ corruptio. ⁊
hec quidem segregatione hec congregatio
ne. cogens igitur sermo esse magnitudines
indiuisibiles hic est.

¶ Ponit aliam rōnem ostēsiuam dicens. ꝙ aliter. i. ⁊ alio
modo supple arguebat Democritus esse magnitudines
indiuisibiles. qa sic ponēdo erit generatio ⁊ corruptio. nā
hoc qdem idest corruptio erit segregatiōe dictorum phy/
sicorum corporū: ⁊ h̄. i. generatio erit congregatiōe. ⁊ qa
ponēda sunt ea per q̄ possit saluari generatio ⁊ corruptio.
ponēda sunt corpora idiuisibilia. videbatur enim Demo
crito nō esse generatiōem ⁊ corruptioneꝫ nisi aggregatio
ne ⁊ segregatione ꝑncipiorum. ⁊ qa primum dicit qđ mi/
nimum ⁊ indiuisibile. ideo ẜm Democrituꝫ qui negabat
corpora indiuisibilia negabat pꝛīcipia ⁊ negabat motus
naturales q saluātur per pꝛīcipia talia. ideo concludebat
Democritus ꝙ h̄ erat sermo cogēs ad ponēdum magni
tudines idiuisibiles. omnes autem iste rationes fundant̄
super hoc ꝙ corpus nō est diuisibile ẜm quodcūqꝫ signuꝫ
cōtinuatiuū. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Quoniam autem latet paralogiçans: et
quomodo latet dicamus. Quoniam enim
non est punctus puncto vndiqꝫ contiguus
oīno esse diuisibile. est quidem qualiter exi/
stit magnitudinibus. est autem q̄liter non.

¶ Soluit ⁊ tria facit. qa primo soluit ad primam ratiōem
ducētē ad īpossibile. 2° soluit ad ꝑmam ratiōem ostēsiuā.
3° soluit ad aliam. 2ª ibi. (Quapropter est congregatio.) 3ª T. c. 10.
ibi. (Sed nō simplex ⁊ perfecta. ¶ Ad euidētiam prime Nōndū
solutiōis notādum nō esse differentiam realem īter signū
diuisiuū ⁊ continuatiuum. corpus enim est diuisibile ẜm
omne signū ꝯtinuatiuū: sed hec potētia nunq̄ꝫ reducetur
ad actū completū: nec propter hoc negatur illud pꝛīcipiū
ꝙ possibili posito ī esse nullū seqtur impossibile. nam pos/
sibile debet poni in esse respectu actus ẜm quem est possi/
bile. actus autem duplex est. in fieri ⁊ in facto esse. cōtinuū
autem vt est diuisibile in īfinitum ⁊ ẜm qđcūqꝫ signum:
nō est hmōi respectu actus in facto esse: sed ī fieri: ideo nō
debet poni actu diuisum ẜm qđcūqꝫ signū. potest tamen
poni in actu in fieri. nam poneret̄ ipsum non esse diuisum
ẜm qđcūqꝫ signū actu diuiso ⁊ in facto esse sed semper in
diuidi: ⁊ ī fieri nullū nasceretur ide inconueniens. sed de h̄
plenius in declarationibꝰ tractabit̄. Ad p̄ns tñ tm̄ dictum
sit ꝙ cōplete soluit̄ dubitatio Democriti q̄ꝫtū ad omnem
viā si ostēdat̄ ẜm omne signū tam diuisiuū q̄ꝫ etiam con
tinuatiuū esse diuisibile corpus potentia ⁊ respectu actꝰ in
fieri. qꝛ respectu talis actus sumit̄ illa possibilitas: nō aūt

esse diuisibile actu ⁊ in facto esse: qꝛ nunqꝫ potest diuisibile esse actu diuisum ⁊ indiuisibilia: quia indiuisibilia existētia in re diuisibili sibĳnuicem: nec continuātur nec contiguātur: nec cōseqnter se habēt. duo autem facit phus in ponēdo solutiōem hāc: qꝛ primo ponit eam sub modo cōfuso quasi in vli. 2° specificat ipsam. ibi. (Uidetur autem quādo h.) Dicit ergo ꝙ Democritus latet. i. latēter est paralogiçās. sed nos dicimus quomodo latet. nam qm̄ pūctus nō est pūcto vndiqꝫ continu⁹ nunqꝫ supple diuisibile diuidit in diuisibilia. ⁊ pars diuisibilis nō potest separari a diuisibili. ⁊ qꝛ hoc est ꝙ pūctus nō cōtinuat pūcto corpus esse diuisibile oīno. i. ꝑm omne signū. est aūt qualiter existit magnitudinibus. est aūt q̄liter nō. i. vno modo est verū alio modo est falsum. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Uidetur autem quādo hoc ponitur ⁊ vndiqꝫ ⁊ vbiqꝫ esse punctus. quapropter necesse diuidet magnitudinem in puncta. vbiqꝫ enim est punctum. quapropter aut ex tactibus aut ex punctis esse.

¶ Manifestat qd̄ dixerat. ⁊ duo facit: ꝑm ꝙ duo predixerat. pmo enim ostēdit quomodo magnitudo nō est vndiqꝫ diuisibilis. 2° quō est vndiqꝫ diuisibilis. ibi. (Hoc autē est ꝙ existit.) Notādū aūt ꝙ semper cū diuidit aliqd̄ diuisibile fit diuisio super aliquo indiuisibili vt si diuiditur linea diuidit super pūcto. in linea autē sunt quedā pūcta in actu: quedam in potētia. in actu autē sunt puncta existentia in extremitatibus linee. puncta autem in potentia sunt existentia in ipsa linea. si ergo diuiditur linea non potest dici ꝙ diuidatur in pūcto terminatiuo: ⁊ ꝙ est in extremitate linee: qꝛ vltra illum pūctū nihil est de linea. qui ergo poneret instrumētū in illo puncto nihil abscideret. in alio ergo pūcto fiet diuisio: sed cum illi pūcto nō continuet: nec cōtinguet alius punctus. sed semper inter illum pūctū ⁊ īter aliū pūctum cadat linea media nūqꝫ a linea abscidi potest nisi linea ⁊ a diuisibili nisi diuisibile. oportet ergo īdiuisibile esse contiguū indiuisibili. si deberet ps indiuisibilis abscidi: ⁊ si vndiqꝫ deberet indiuisibile abscidi. vndiqꝫ deberet ei indiuisibile ꝯtiguari. ideo ait ꝙ quādo hoc ponitur videlꝫ ꝙ indiuisibilia possint diuidi diuisibile. videtur poni ꝙ vndiqꝫ: ⁊ vbiqꝫ potest esse pūctus: ita ꝙ pūctus continuabitur pūcto quapropter necesse. i. necessitate diuident magnitudinem in puncta. cū vndiqꝫ sit pūctum. quapropter ex tactibus ⁊ ex pūctis necesse est esse lineam: quod est inconueniēs. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hoc autem est quod existit vbiqꝫ. quoniam vna vtiqꝫ ⁊ omnis ⁊ vnusquisqꝫ. plures autem vna non sunt. consequenter enim nō sunt quapropter non vbiqꝫ. Si enim secundum medium diuisibile. ⁊ secundum contiguum punctum erit diuisibile. non autē possibile. non enim est contiguum signum signo. aut punctum puncto. hec enim est diuisio aut compositio.

¶ Ostenso quō nō est ꝯtinuū vbiqꝫ diuisibile: qꝛ nō est vbiqꝫ punctus: cum nō sit pūctus iuxta pūctum. ostēdit quomodo pōt cōcedi corpus esse vbiqꝫ diuisibile ⁊ vbiqꝫ esse pūctum dicēs: ꝙ h videlicet ꝙ vbiqꝫ existit pūct⁹ veritatē hꝫ qm̄ vtiqꝫ magnitudo supple est vna ⁊ cōtinua. ⁊ qa oēs pūcti: siue vnusquisqꝫ pūctus cōtinuant lineam exq̄ linea est vbiqꝫ continua vbiqꝫ necesse est esse punctum. est ergo pūctus vbiqꝫ per compositionem ad partes linee: qꝛ in omni parte linee ⁊ iuxta quālibet ptē linee est pūct⁹. sed non est punctus vbiqꝫ per compositionem ad punctum: qꝛ nō est pūctus iuxta pūctum. ideo subdit ꝙ plures pūcti non sunt vna. i. nō sunt simul: qꝛ nō sunt coniuncti q̄propter non vbiqꝫ est punctus: cū non sit cōiunctus alteri pūcto. nam si pūctus cū pūcto cōiunctus esset: qua ratione esset cōtinuū diuisibile ꝑm pūctum mediū īter duas partes linee pari rōne esset diuisibile ꝑm pūctū contiguū signo alĳ pūcto. posset ergo fieri diuisio linee continue in lineas ⁊ ī pūcta: ⁊ qꝛ hoc non est possibile: ideo non est signum contiguū. si ergo neqꝫ punctum pūcto. h. n. fuit ꝑꝫ h: idest ꝑm pūcta est compositio. i. continuatio ⁊ diuisio. pūctus enim est continuatiuus ⁊ diuisiu⁹ linee: ⁊ qꝛ semper super indiuisibili fit diuisio illud per diuisionem absciditur quod indiuisibili est coniunctū: ⁊ qꝛ in continuo indiuisibile nō est coniūctum indiuisibili. imo inter duo indiuisibilia cadit continuū medium nunqꝫ ab indiuisibili potest separari pars indiuisibilis. nec continuū diuidi potest in partes indiuisibiles. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter est congregatio aut disgregatio. sed neqꝫ ī athoma ⁊ ex athomis. multa enim impossibilia. neqꝫ vtiqꝫ vt diuisio fiat vbiqꝫ. Si autem esset contiguus punct⁹ puncto hoc vtiqꝫ esset sed parua ⁊ minima est congregatio ⁊ segregatio ex minimis.

¶ Soluit scd̄am ratiōē. soluit autē eā ostēdendo quid cōtinebit veritatis quid falsitatis. nam diuidi continuū in indiuisibilia ꝑm veritatem falsum est: sed in indiuisibilia ꝑm sensum ⁊ apparentiam verum est. ideo ait ꝙ congregatio ⁊ segregatio. i. compositio ⁊ diuisio continui supple fieri potest: sed non in athoma: nec ex athomis ꝑm veritatem qꝛ hoc posito multa impossibilia contingunt. non. n. ita diuiditur continuū ꝙ diuisio fiat vbiqꝫ cum non sit vbiqꝫ punct⁹. qꝛ non est vnus punctus iuxta alium punctū. si enim pūctus esset contiguus pūcto hoc vtiqꝫ eēt ꝙ esset ꝯtinuū vbiqꝫ diuisibile ⁊ fieret diuisio in minima ꝑm veritatem qd̄ nō est verū: sed in parua: ⁊ minima ⁊ ex minimis nō ꝑm veritatem: sed supple ꝑm apparentiā est congregatio ⁊ segregatio. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed non simplex ⁊ perfecta generatio cōgregatione ⁊ segregatione determinata est autem vt quidam inquiunt in continuo vero trāsmutatio est alteratio. Sed hoc est in quo falluntur omnia. Est igitur generatio simplex ⁊ corruptio non congregatione et separatione sed quoniā transmutatur hoc in hoc totum. alĳ autem existimant alterationem esse omnem talem trāsmutationē in hoc autē differunt. In subiecto hoc quidem est secundum rationem hoc autē secundū materiam. quando quidem igitur in his transmutatio generatio erit ⁊ corruptio. quando autē in passionibus ⁊ secundū: accidens alio. T.c.10.

¶ Soluit tertiam rōnē ⁊ duo facit. qꝛ pmo soluit rōnē dictam ostēdendo generationem ⁊ corruptionem nō esse cōgregationem ⁊ segregationem. 2° ostēdit ad quid talia deseruiant generationi ⁊ corruptioni. ibi. (Segregata autē ⁊ cōgregata.) Dicit ergo ꝙ simplex ⁊ perfecta generatio nō determinat: siue nō diffinit q̄tum ad id qd̄ est per congregationē ⁊ segregationē vt quidam inquiūt voluerūt

enim aliqui ꝙ manēte continuo quacūqꝫ trāſmutatione facta in ipa eſſet alteratio ſolū. hoc eſt in quo fallunt omnia dicta antiquoꝝ. alia aūt littera hꝫ. oīno: qꝛ in hoc oīno decipiebant antiqui. nō eſt eniꝫ generatio ⁊ corruptio ſimpliciter cōgregatione ⁊ ſepatōe. ſed eſt generatio ⁊ corruptio cum trāſmutat hoc totum in hoc totuꝫ. exponūt autem qdam in generatiōe trāſmutari totum in totum: qa materia ⁊ forma trāſmutant in mām ⁊ formam. hoc aūt etſi poſſet aliquo mō trahi ad bonum itellectum nō eſt tamē de itentiōe Ariſ. ſed de intētione eius eſt poſſe eſſe gn̄ationē ⁊ corruptionē abſqꝫ diuiſiōe continui. ita ꝙ totum nō diuiſum trāſmutat in totū. aliȷ̄ autē ab Ariſ. omnē talē trāſmutationem exiſtimabant alterationem eſſe. nō enī differt generatio ab alteratione: ꝙ vna fiat diuiſione continui. in alia vero non. aere. i. non diuiſo pōt alterari ⁊ corrumpi. ſed in hoc differt generatio ab alteratione: quia in aere ⁊ in quolibet alio corpore ſubiecto tranſmutationibꝰ naturale eſt hoc ſm rationem ⁊ formam: hoc autem ſm mām quādo igit eſt trāſmutatio in his. ſ. in ſubſtātialibꝰ ⁊ eſt reſolutio vſqꝫ ad materiam tūc eſt generatio ⁊ corruptio. quādo vero eſt trāſmutatio in paſſionibus ⁊ ſm accidens ⁊ manet aliquid nō ſm materiam tantum. ſed ſm rōnē ⁊ formam tūc eſt alteratio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Segregata autem ⁊ ꝯgregata leuiter mutabilia ſunt. Si enim in paruiſſimas aq̄s aq̄ diuidatur citius aer generat. Si autē cōgregetur tardius. Magis hoc erit manifeſtuꝫ in ſeq̄ntibꝰ. nunc autē tantū determinatū ſit qm̄ impoſſibile eſt gn̄ationem eſſe congregationem qualem quidam inquiunt.

¶ Quia dixerat phs ꝙ errabant dicētes generationē eſſe cōgregationem: ne crederet aliquis eos oīno a veritate deuiaſſe ⁊ in nullo talia ad gn̄ationē ⁊ corruptionē deſeruire. oſtēdit quomō hec ad illa faciūt dicens. ꝙ que ſunt leuiter cōgregata leuiter ⁊ ſegregata leuiter mutabilia ſūt. que. n. de facili diuidunt de facili corrūpunt. naꝫ ſi aqua diuidatur in paruiſſimas aquas. citius aq̄ generat ⁊ corrūpitur. hoc autem magis manifeſtū in ſeq̄ntibus dicet:
ꝑ° de ge. qꝛ in capitulo de mixtiōe: vbi dicetur ꝙ parua ſecus par-
T.c.49 uis poſita facilius inuicem trāſeūt. nūc autē tm̄ determinatum ſit: quoniam impoſſibile eſt generationem eſſe cōgregationem: ſicut quidam inquiunt.

T.c.xj. DEterminatis aūt his primo vidēdum eſt vtrū gn̄at aliqd ſimpliciter ⁊ corrumpitur. aut ꝓprie quidē nihil: ſemper aūt ex aliquo eſt aliquid. dico aūt puta ex laborante ſanū aut laborans ex ſano. aut paruū ex magno aut magnū ex paruo ⁊ alia oīa fieri hoc modo.

¶ Poſtq̄ phs determinauit de generatione ⁊ de aliȷ̄s motibus ſm opiniones alioꝝ. In parte iſta determinat de eis ſm opinionē propriam. ⁊ diuiditur pars iſta in duas: qa pmo determinat de generatione ſm ſe: ſiue de generatio-
T.c.23. ne ſimplici. 2° determinat de aliȷ̄s motibus ānexis ibi. (De generatione autē ⁊ alteratione dicimus.) Circa primum duo facit: qꝛ pmo pmittit q̄ſtionē hanc vtruꝫ aliquid generet. 2° arguit ad q̄ſtionem ꝓpoſitam ibi. (Si enim ſimpliciter erit.) Dicit ergo ꝙ determinatis his q̄ dixerūt antiq de generatiōe ſimplici: ⁊ de aliȷ̄s motibꝰ: qꝛ ipſi ſimplicē gn̄ationē ſaluare nō poterant rationabile eſt ꝙ pmuꝫ videamꝰ vtrum gn̄at aliqd ſimplr ⁊ corrumpitur aut ꝓprie quidē nihil generat ſimplr. ſed omnis generatio eſt ſm quid: ⁊ in gn̄atōe nō eſt trāſmutatio ex ſimplici in ſimplr: ſed ſemp ex aliquo in aliqd: puta ex laborāte ſanum: aut ex ſano in laborās. aut paruū ex magno aut magnuꝫ ex paruo: ⁊ omnia alia fieri hoc mō. in quibꝰ eſt ſola gn̄o q̄dā ⁊ trāſmutatio ſm accn̄tia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si enī ſimplr erit gn̄atio: ſimpliciter qdē qd generabit ex non ente. q̄propter verum erit dicere ꝙ exiſtit quibuſdam nō ens. quedam enim generatio eſt ex non ente aliquo. puta vt ex nō albo albuꝫ. aut ex nō bono bonū. ſimplr autē ex ſimplr non ente. ſed ſimplr aut ex nō bono aut ex nō ente aliquo.

¶ Arguit ad q̄ſtioneꝫ ꝓpoſitā. ⁊ duo facit. qꝛ pmo arguit 2° ſoluit. ibi. (De his aūt in aliȷ̄s.) Circa pmum duo facit ſm ꝙ dupl'r ꝓbat non poſſe aliqd generari ſimplr. 2° ibi. (Aut primuꝫ ſignificat.) Dicit ergo ꝙ ſi erit gn̄atio ſimpliciter: tunc ſimplr aliqd gn̄atur ex nō ente. quapropter erit verum dicere ꝙ quibuſdam exiſtit tanq̄ ſubiectū generationis non ens ex quo generātur: qđ eſt incōueniens. nam accipiendo non ens ſimplr vt hic de non ente loquimur: nō poterit eſſe gn̄ationis ſubiectuꝫ. ꝙ aūt ſic oporteat eſſe pꝫ. qꝛ ſicut gn̄o q̄daꝫ eſt ex non ente aliquo. ſiue ex nō ente ſm quid. vt ex non albo albū: aut ex non bono bonum. ſic generatio ſimplr erit ex nō ente ſimplr. ⁊ qꝛ hoc eſt icōueniēs ſupple nulla eſt generatio ſimpliciter: ſꝫ ſimpliciter ideſt vl'r. ſupple omnis gn̄atio erit: aut ex non bono: aut ſupple ex nō albo: aut ex nō ente aliquo. nunq̄ tamen erit ex nō ente ſimplr. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut pmū ſignificat ſcđm vnūquodqꝫ pdicamentū entis: aut vniuerſale ⁊ oīa comphēdens. Siqdē pmū ſubſtantie generatio erit ex nō ſubſtantia. cui enim nō exiſtit ſubſtantia manifeſtum eſt quoniam neqꝫ hoc neqꝫ aliorum nullū pdicamentoꝝ puta neqꝫ quale neqꝫ q̄ntū neqꝫ locus. Separate enim eſſent ꝑ ſe paſſiones a ſubſtantiȷ̄s. ſi autē non ens vl'r. negatio vniuerſaliter erit oium. q̄propter ex nullo neceſſe generari gn̄atum.

¶ Adducit ſecūdam rationē ⁊ ne laboret in equiuoco diſtinguit quot modis dicitur ſimpliciter dicens. aut ſupple ſimpliciter vno modo ſignificat pmuꝫ ſcđm vnūquodqꝫ predicamētum entis: ideſt ſignificat ſubaꝫ qđ eſt pncipiū inter pdicamēta entis. alio modo ens ſimplr idē eſt ꝙ ens vniuerſale omnia cōprehēdens. quocunqꝫ autē modo ſumatur ſimpliciter nō cōuenit ſimplr generari. naꝫ ſi ſumatur ſimpliciter ꝓut eſt idem ꝙ pmū ⁊ ꝓut ſignificat ſubſtātiam: qꝛ ergo generatio ſimplr eſt ex nō ente ſimplicit gn̄atio ſube erit ex nō ſuſtātia. ſed cuꝫ nō exiſtit ſuba: que eſt ens ſimplr: manifeſtum eſt ꝙ nō erit hoc. i. nō erit accidēs: qꝛ nō eſt ens aliquod: qm̄ nō erit nulluꝫ alioꝝ pdicamētorum puta neqꝫ tale: ideſt neqꝫ q̄litas neqꝫ q̄tum neqꝫ locus. ſepate. n. eſſent per ſe paſſiones a ſubſtantiȷ̄s. eſſet ergo generatio ex nihilo: ſi vō nō ens ſimpliciter idem eſt qđ nō ens vl'r. adhuc ſeq̄tur generationem eſſe ex nihilo. qꝛ ſi erit negatio vniuerſaliter omnium entium neceſſe eſt generatum generari ex nihilo. ¶ Deide cum dicit.

¶ De his quidem ⁊ in aliȷ̄s dcm̄ eſt ⁊ determinatū ſermōibus. Amplius aūt breuiter ⁊ nūc dicēdum quoniā modo qdeꝫ aliquo ex nō ente ſimplr generat. modo autē alio

quod modis dicit simp

ex ente semp. ꝑtāte aūt ens actu autē nō ens necesse est qȯ dicit̃ p̄existere vtroqʒ modo.

¶ Soluit ⁊ tria facit. qꝛ p̄mo soluit. 2° obijcit contra solu-
tionē. 3° mouet quādam questiōem ex cuius solutione ap
T.c.12. paret veritas quesiti. 2ª ibi. (Qꝛ autem ex his determina-
tis.) 3ª ibi. (De his igitur q̄ʒtuʒ contingit.) Solutio autē
stat in hoc: qꝛ ratiōes procedebāt ex insufficiēti diuisione:
quia nō ens simpliciter dicit̃ tripliciter. vel nō ens substan
tia. vel nō ens vniuersalr̃. vel nō ens actu. generatio ergo
simpliciter fit ex nō ente simplr̃: qꝛ fit ex ente in potentia.
ideo aīt ꝙ de his dictum est ⁊ determinatū in alijs sermo
T.c.75 ⁊.76. nibus. vt in primo physicorū. tamē amplius ⁊ tunc breui
ter dicēdum est aliquid de hoc. nam vno modo generatio
est ex nō ente simpliciter. alio mō ex ente. naʒ id ex quo est
gñatio simplr̃ supple est potestate ens actu aut non ens.
necē est. n. qȯ dr̃ subm̃ gñatiōis p̄existere vtroqʒ modo. i.
p̄existere nō ens actu sed poª. ¶ Deīde cum dicit.

T.c.12. **¶ Qȯ aūt ex his determinatiʒ habet mirabi lē q̄stionē rursus repetendū. q̄uo est substā- tie simplex generatio. siue ex potestate ente siue q̄liter aliter. q̄ret enim qs an est substā- tie gñatio ⁊ hoc q̄nti ⁊ qualis ⁊ vbi eodem vtiqʒ modo ⁊ de corpore queritur.**

¶ Arguit contra determinata. ⁊ duo facit: qꝛ p̄mo innuit determinata habere mirabilem questionem ānexam ⁊ repetit questionem a principio. scdȯ contra determinata arguit. ibi. (Si eniʒ quid generabitur.) Dicit ergo ꝙ his determinatis habet dicta determinatio mirabilem questionem. ideo repetēdum est rursus questionē a pricipio quo modo est generatio substantie quomodo simpliciter siue hoc ponatur ex potestate ente siue qualiter aliter. Quereret enim aliquis vtrum possit saluari vtraqʒ generatio. s. generatio simpliciter vt generatio substantie ⁊ generatio huius ⁊ generatio quanti qualis ⁊ vbi. ⁊ quod dictum est de generatiōe eodem modo queret̃ ⁊ de corruptione. vetꝰ autem trāslatio vbi nos habemus q̄ʒta habet: sed nō quāti. ⁊ tūc totum referēdum est ad generationē sube. textus tamē nouus bonus est vt patuit. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Si enim qd gñabit̃ manifestum est ꝙ erit substantia aliqua potestate. actu auteʒ non: ex qua generatio erit. ⁊ in quam necesse est transmutari quod corrumpitur. vtrum quidem igitur existit qd alioꝝ actu dico aūt puta aut erit q̄ntuʒ aut quale aut vbi aut vero potestate ens ⁊ hoc ens. simpliciter autē neqʒ ens. neqʒ hoc ens. Si eni nihil sed oīa potestate ⁊ separatum cōtingit ꝙ sit non ens.

¶ Resumpta questione arguit ꝯ determinata. soluebat̃. n. qȯ ꝙ fiebat gñatio ex nō ente simpliciter: qꝛ ex ente in potentia ⁊ ꝙ generatio substantie est ex potētia substantia. Sed tūc consurgit mirabilis questio: qꝛ generatiōis subiectum qȯ ponitur potentia substantia: vel est actu aliqd aliorum p̄dicamētorum vel nullū. qȯcūqʒ eniʒ det̃ sequitur icōueniēs. duo ergo facit. qꝛ p̄mo ostendit subiectuʒ generationis non posse esse sic potentia substantia ⁊ non actu: ꝙ etiam nō sit actu aliqȯ aliorum predicamētorū. 2° destruit aliud mēbrum: videlʒ nō esse possibile subiectū generationis nō esse actu substātia: esse tamen actu aliqȯ aliorum p̄dicamētorum. 2ª ibi. (Si autē hoc quidē.) Circa p̄mū duo facit: s̃m ꝙ duplr̃ ꝓbat ꝓpositū. 2ª ibi. (Amplius ꝙ maxime.) Dicit ergo ꝙ si generabit̃ quid. i. substātia manifestū est ꝙ subiectuʒ gñonis: siue mā ex q̄ erit gñatio ⁊ in quā necesse est transmutari qȯ corrumpit̃. illa scʒ huius materia erit aliqua substātia potestate: actu vero nō: ⁊ cum nō sit actu substātia est questio vtrū existat actu aliquod aliorū: puta vtrū erit actu q̄ʒtum: aut quale: aut erit potestate ens. i. substātia: ⁊ potestate hoc ens. i. accidens. simplr̃ auteʒ actu nec erit ens. nec hoc. i. nec erit substātia. nec accidēs. si auteʒ nihil est actu: sed est omnia potestate: ergo cōtingit esse aliquid separatum qȯ non sit substātia nec accidēs: ⁊ per ꝯsequēs ꝙ nō sit ens actu: qȯ est incōueniēs. pura enim potētia nō potest habere esse separatum. ⁊ per se existēs. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Et amplius ꝙ maxime timentes erant p̄mi philosophantes ex nullo gñari p̄exñte.

¶ Ponit scdȧm rōnē. nā qȯ nō est actu aliquid potest dici nō illud. non. n. est album nisi qȯ est actu albū. si. n. qȯ est potētia albū esset album: nigrum esset albuʒ. ꝙ ḡ nec est actu substātia nec accidēs: nec est substātia nec accidens: ⁊ qꝛ substātia ⁊ accidens sufficiēter vidētur diuidere genꝰ entis. quod ponit̃ esse tale ponit̃ esse nihil: ꝓpter qȯ si ponitur gñatiōis subiectum nō esse actu substātiam: nec accidēs: icidimus in illud quod maxime p̄mi pħantes erāt timētes. i. generari aliquid ex nullo p̄mo existēte. i. ex nullo p̄existēte siue ex nihilo. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Si autem hoc quideʒ esse aliquid non existit aliorum autem predicamentorum erūt quemadmodum diximus separate passiones a substantijs.

¶ Improbat aliud mēbrū: qꝛ si ponat̃ gñatōis subiectum esse h̄ aliorum predicamētorū: ita tamē ꝙ non existit aliquid. idest aliqua substantia erunt sicut diximus separate passiōes a substātijs: quod est incōueniēs.

E his autem quantuʒ contingit tractanduʒ ⁊ que causa quare generatio semper fit. ⁊ que simplex ⁊ q̄ secundum partem. T.c.13.

¶ In p̄te ista vt dicebatur ānectit predictis quādā qōnem ex cuius solutiōe habet̃ via ad soluēdū questiōem propositam ⁊ etiā apparet p̄ncipalis qō rōnabilis. duo ergo facit: qꝛ p̄mo p̄mittit dictā qōnē ⁊ soluit. 2° ex solutione eius icipit īuestigare de p̄ncipali qōne ibi. (Propter quid autē
hoc.) Circa p̄mum duo facit: qꝛ p̄mo ꝓponit dictam qōnez. 2° exequit̃ de ea. ibi. (Habet aūt questionē sufficiētē.) T.c.18. T.c.16.
Prima pars diuiditur in tres partes: qꝛ p̄mo ꝓponit qōnē. secūdo oñdit qualiter qō est itroducta. tertio assignat
cām dicti 2ª ibi. (Existēte autem causa.) 3ª ibi. (De illa quidem eni dictum est.) Dicit ergo ꝙ de his tractandum est q̄ʒtum cōtingit. i. q̄ʒtum decet: vt habet alia littera. Et qa ad euidētiam dictorum spectat inq̄rere de continuatione generatiōis. querēdum est supple que est causa vt generatio sit semper tam simplex q̄ʒ s̃m partē. i. quare nō deficit generatio nec hec nec illa. ¶ Deīde cum dicit. T.c.4.

¶ Existente autem causa vna quidem vnde principium motus dicimus esse. vna auteʒ materia. talem autem causam dicendū esse. T.c.14

¶ Oñdit q̄re est itroducta talis qō. nā cā cōtinuatiōis gñatiōis est duplex. vna quā dicimꝰ esse p̄nᵐ. vñ motus. i. causa efficiēs ⁊ vna alia talis cā est mā. talē aūt cām esse dicēdū est. i. cum q̄rit̃ de causa cōtinuāte gñationem. nō itroducit̃ questio propter causam efficiētem: sed propter cām talem. i. propter materialem. ¶ Deīde cum dicit.

¶ De illa quidem enim dictuʒ est p̄us in de

motu sermonibus. Quoniaz autem hoc q-
dem imobile per omne tempus. hoc autez
mouetur semper. horum autem de imobi-
li ꝛ primo quidem diuidere alterius philo
sophie est opus. De continue autem moue
ri alia mouente post hec dicendum quid ta
le singularium dictorum causa est.

¶ Assignat ratiõem ꝛ causam eius qd̃ dixerat. ꝛ duo facit
ſm ꝙ duo dixerat. pmo. n. ostẽdit q̃re nõ est questio intro
ducta propter causam efficiẽtẽ. scdõ q̃re ẽ introducta pro
T.c.15. pter causam materialem ibi. (Nũc autem vt in materie.)
Dicit ergo ꝙ de illa. i. de causa efficiẽte dictum est ꝑus in
T.c.85. ſmonibus de motu. i. in. 8. physicorum. ibi. n. ostẽsum est
hec mobilia reduci in duo mouẽtia. quorum hoc qdẽ est
imobile per omne tempus vt prima causa. hoc autẽ mo-
uetur semp vt celum. ꝛ iste sunt due cause efficientes conti
nuationẽ gñonis. Determinare ṽo de imobili causa que
est de numero harum dictarum causarum est opus alte-
rius phie q̃ʒ naturalis. spectat. n. ad phiaz pmam. Deter-
minare ṽo de alia causa mouẽte q̃ cõtinue mouetur vt de
corpore celesti ꝛ de motu solis in obliquo circulo. dicẽduz
a.t:c.55. in finem est post hic: vt in fine scdi huius. Ibi. n. ostẽdet quomodo
talis est causa dictorum singularium. i. dictorum gñabi-
liũ ꝛ corruptibilium. ĝ per cãm efficiẽtez nõ est ĩtroducta
qõ. qa determinare de ea ſm subam nõ spectat vlr ad phi
losophiam naturalẽ: vt q̃ʒtum ad eam q̃ est imobilis: vel
nõ spectat ad p̃ñtem tractatũ: sed ad finẽ libri vt q̃ñtũ ad
eam q̃ semper mouetur. ¶ Deide cum dicit.

T.c.15. ¶ Nunc autem vt in materie specie positaz
cãm dicamus ꝑpter quã semper generatio
ꝛ corruptio nõ deserunt naturam. simul. n.
forsitan fiet ꝛ hoc manifestũ ꝛ de nũc quesi-
to quomodo oporteat dicere. ꝛ q̃uo de sim
plici generatione ꝛ corruptione.

¶ Ostẽdit q̃liter est ĩtroducta q̃stio per causam materialẽ
dicẽs. ꝙ nũc dicamus causam positam idest propositam
vt causam cõtinuatiõis gñatõis: ꝛ dicamus eam vt in ma
terie specie. i. vt speciali modo tãgit materiaz ex parte ma
terie q̃ri potest propter quam causam gñatio ꝛ corruptio
sunt semp ꝛ nõ desunt. manifestũ est. n. ratiõabile hoc q̃re
re: qꝛ eo declarato simul forsan fiet manifestum de q̃sito.
nũc quomodo oportebit dicere: ꝛ etiam erit manifestum
q̃modo est dõm vel q̃uo est rationabilis q̃stio de simplici
gñatione ꝛ corruptiõe. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.16. ¶ Habet autem questionem sufficientem ꝛ
que causa est ꝙ complicaꝛ generatio si qd̃
corrumpitur ad non ens secedit. nõ ens au
tem nihil est. neqꝫ enim illud q̃dem. neqꝫ q̃-
le neqꝫ quantum neqꝫ vbi. qd̃ nõ ens. si igi-
tur semper quod non ens secedit q̃re nõ cõ
sumptum est olim ꝛ maxime omne si finitũ
erat ex quo fit generatorum vnumquodqꝫ.

¶ Exeq̃tur de dicta q̃stiõe ꝛ duo facit. qa primo repetit q̃-
stionẽ. secũdo soluit eam ibi. (Nõ eniz vtiqꝫ propter.) Di-
cit ergo ꝙ habet q̃stionẽ sufficiẽtẽ. i. ratiõabilem ꝛ bonaz
q̃ est causa ꝙ gñatio complicatur. i. multiplicaꝛ ꝛ ꝯtinua
tur ꝛ nũq̃ʒ deficit. cũ id qd̃ corrumpiꝛ secedat ad non ens.
id aũt qd̃ est nõ ens nihil est. ostẽsum est. n. id ex q̃ est gña
tio esse id in qd̃ trãsmutatur quod trãsmutatur vt gñatio
nis subiectum. nam q̃cq̃d corrumpitur in hoc abibit vlti
mum. cedit. n. id qd̃ corrumpiꝛ in mãm siue in eius potẽ-
tiã. si ergo tale subiectũ qd̃ poniꝛ nõ ens: nec est actu sub-
stãtia nec aliud: qa nec est quale: nec quãtum: nec vbi: qd̃
corrumpitur supple semper videtur anichilari vt cedat in
nõ ens. ꝛ si per generationez semper quod est ens secedit:
q̃re non est totum consumptum elemẽtum. i. pricipiũ qd̃
est subiectum gñationis: ꝛ q̃re omne. i. totum nõ est factũ
inane ꝛ vacuum: si finitum erat ex q̃ fit vnũquodqꝫ gene
ratorum. ¶ Deide cum dicit.

¶ Non enim vtiqꝫ propter infinitum esse ex
q̃ generaꝛ nõ deficit. hoc enim ipossibile ẽ.
non enim est actu infinitum.

¶ Soluit ꝛ duo facit: qa primo remouet q̃sdam solutiões
falsas. scdõ ponit solutionem veram. ibi. (Quocirca pro T.c.17
pter hoc.) Circa primum duo facit ſm ꝙ duas tales solu
tiões remouet. 2ª ibi. (Potestate autem est.) Diceret forte
aliq̃s generationem nõ deficere: qa subiectum generatio-
nis est ĩfinitum. hoc remouet phus dicẽs. ꝙ nõ est bñ dcm̃
ꝙ generatio nõ deficit propter ĩfinitum esse subiectum ge
neratiõis ex quo fit generatio. hoc. n. est impossibile ꝙ ali-
quid sit infinitum in actu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Potestate autez est vt in diuisione. Qua-
propter oportet hanc esse soluz causam nõ
deficientẽ. quoniam generaꝛ q̃dem semper
min⁹. nũc aũt videmus hmõi nõ.

¶ Remouet aliam sophisticam solutionẽ. diceret forte ali
quis. licet nõ sit infinitum in actu: est tamẽ in potestate ꝛ
diuisiõe. semper. n. potest aliq̃d abscindi a continuo: ꝛ nũ-
q̃ʒ deficiet cum sit diuisibile in infinitum. q̃propter diceret
forte aliquis hanc solũ esse causam generatiõis arguẽtẽ
ipsam non esse deficiẽtem: quoniam semper generaꝛ mi-
nus semper minus fit continuum nũquam deficit si sem
per diuidatur in minores ꝛ minores partes. hoc autẽ im-
probat philosophus: qa repugnat sensui dicẽs: nũc autẽ
nõ videmus h̃ supple: qa semper generetur minus semp
minus. imo de materia ꝛ de subiecto generatiõis nihil de-
perit vt hic ostẽdetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quocirca ꝑꝑ hmõi corruptionẽ alterius T.c.17
gñationẽ esse. ꝛ hmõi gñationẽ alterius eẽ
corruptionem inquietam esse necẽ est trans
mutationẽ. de gñatione q̃dẽ ꝛ corruptione
silr semper circa vnũq̃dqꝫ entiũ. hanc existi
mãdũ esse sufficiẽtem cãm in omnibus.

Causa cõtin generationis

¶ Dat veram solutiõem dicens. ꝙ qa corruptio huius est
generatio alterius: ꝛ econuerso generatio huius est corru
ptio alterius. ideo necesse est esse transmutationem ꝛ gña
tionem inq̃etam. i. continuam ꝛ sine defectu. ideo eñi sub
iectum gñatiõis nũq̃ʒ deficit simplr. qa cũ amittit formã
vnã acq̃rit formã aliã. qa cum vnũ corrumpitur aliud ge
neratur. de gñatione ergo ꝛ corruptione semper est simili
ter. i. eodẽ modo absqꝫ discõtinuatione circa vnũquodqꝫ
entium existimãdum est hãc esse causam sufficiẽtem om-
nibus: qa. s. corruptio vnius est gñatio alterius ꝛ eꝯ.

T.c.18. PRopter q̃d autem nũc hec q̃dem
simpliciter dicunꝛ generari ꝛ cor
rumpi. hec autem non simpliciꝛ.
rursum scrutandum.

¶ Posita q̃stiõe predicta ꝛ soluta. In parte ista ex solutio-
ne eius ĩcedit ad iuestigãdum de ꝑncipali q̃sito. ꝛ tria fa-
cit. qa pmo resumit q̃stionẽ pricipalẽ. 2º ex solutiõe qõnis
ꝑdicte ostẽdit eam esse rõnabilẽ. 3º exeq̃tur de ea. scdã ibi.

(Si idem est generatio.) tertia ibi. (Dicimus enim quoniam.) Dicit ergo rursus perscrutandum esse de questione principali: videlicet propter quid hec dicuntur generari ꝛ corrumpi simpliciter: hec autē non simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si idem est generatio quidem huius: corruptio autem huius. ꝛ corruptio autez huius: generatio autem huius. queret autem aliquis rationem.

¶ Ostendit hanc questionem esse ratiōabilem ex solutiōe qōnis predicte. nam si idem est generatio huius ꝛ corruptio huius. ꝛ econuerso qꝛ corruptio huius est generatio huius nulla est generatio simpliciter: nec corruptio simpliciter. Si ergo aliqs querit: vtrum contingat esse generationē simplr q̄rit rōnē. i. q̄rit questionez rationabilem.

Nōndū ¶ Nōndum autē ꝙ q̄stio prius ānexa fuit q̄re non erat totum inane: ꝛ q̄re nō erat consumptum totum materiale pncipium. ad hoc autē soluebat: qꝛ in natura nihil deperit simpliciter. sed corruptio vnius est generatio alterius. cum ergo aliqd corrumpitur nō perit materia eius: sꝫ efficitur sub forma alia. ex hac autem solutiōe soluitur illud dubiū: videlicet cuz illud ex quo generat substantia non sit actu substātia: vtrum sit actu aliorum predicamētorū. pꝫ. n. esse actu substātiam ex quo generat substātia. nō. n. opꝫ esse nullam substātiaz que generatur. si. n. ex aliquo debet generari leo sufficit ꝙ illa materia non sit sub forma leonis. est tñ sub alia substantiali forma: ꝛ cuz hoc contingat ꝙ generatio vnius est corruptio alterius. ideo illud dubium depēdebat ex solutione questionis interposite. rursus ex dicta solutiōe apparet pncipalis questio ratiōabilis. nam si illud ex quo gñatur substātia nō eēt simpliciter ens: possemus absqꝫ difficultate saluare gñationē simpliciter. sed cū sit actu substātia ꝛ simpliciter ens: illud ex quo generat suba: cum gñatio vnius sit corruptio alterius: nūq̄ꝫ erit generatio ex nō ente simplr: sed ex nō ente hoc. Rōnabile est ergo q̄rere quomodo possumus saluare gñationem simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicimus enim quoniā corrumpitur nūc simpliciter ꝛ non solum hoc. Hec autez est generatio simpliciter. hec autem est corruptio. hoc autem generatur quidem simpliciter. hoc autem generatur quidē non simpliciter. dicimus enim discentem scientem fieri: generari autem simpliciter non.

¶ Ostensa ratiōabilitate questionis exequitur de ea. ꝛ duo facit. qꝛ primo dicit ꝙ conuenit vtroqꝫ modo aliquid generari. 2° docet nos saluare vtrāqꝫ gñationem ibi. (Quēadmodum. n. determinauimus.) Dicit ergo. querendum esse nunc quomodo dicimus ꝙ corrumpit aliqd simpliciter ꝛ nō solum hoc. nam hec est generatio simplex: hec autem est corruptio simplex. hoc autem generat quidez simplr hoc autem gñatur qdē non simplr. q. d. ꝙ vtroqꝫ modo fit gñatio: cū aliqua gñent simplr: aliqua vero nō. Exemplificat aūt de his que generant nō simpliciter. naz cū dicimus fieri discētem dicimus gñari ꝛ fieri hoc: vt fieri scientē. nō autem gñari simpliciter. Aliq autem textus habent dicētem: sed est forte littera corrupta vel pro tanto dictum est: qꝛ nisi per accidēs impediatur sciens est dicēs ꝛ eloquēs. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quemadmoduz enim determinauimus multotiens dicentes quoniam hoc quidez hoc significat: hoc autem non propter hoc contingit quod queritur.

¶ Quia dixerat generationem fieri nō solum sm quid sed simplr. ostēdit quomodo possumus talia saluare. ꝛ duo facit: qꝛ primo docet hoc prout simplr sumit cōparatiue. 2° put sumit absolute. ibi. (Dicitur aūt h qdem.) Circa pmum duo facit: qꝛ pmo docet sm modum tactum saluare gñationē simpliciter sm veritatem. 2° docet hoc sm q̊rūdam opinionē ibi. (Videt autē magl.) Prima pars diuidit in duas. qꝛ pmo docet qō dictum est faciēdo cōparationē in diuersis generibus. 2° in eodez gñe. ibi. (Differt enim.) Dicit ergo ꝙ ppter hoc contingit quod q̄ritur: videlicet aliq̄ generari simpliciter: aliq̄ vero non: qꝛ quēadmodū multotiēs determinauimus dicētes. quoniam hoc significat h. s. substātiā h aūt nō: supple significat subam: ꝛ qa suba est ens simplr respectu accidētꝫ eius generatio dicitur generatio simpliciter. ¶ Deide cū dicit. T.c.20.

¶ Differt enim in quod transmutatur transmutans. puta forte que in ignem iam generatio simpliciter. corruptio autem alicuius est. puta terre. terre autez generatio aliqua generatio: generatio autē non simplex. corruptio autem simplex puta ignis. T.c.19.

¶ Quia saluauit generationē simpliciter ꝛ sm qd comparando substātiam ad accidēs que sunt diuersorū generū. h aūt saluat hoc idem faciēdo comparationē in eodē genere. ꝛ duo facit: qꝛ pmo facit qō dictū est descendēdo ad genus substātie. 2° descendendo ad genus accidentis. ibi. (Quemadmodum parmenides.) Circa primum duo facit: qa primo facit qō dictū est. 2° qō dixerat manifestat p dictū parmenidis. ibi. (Quēadmodū parmenides.) Dicit ergo ꝙ differt in qō transmutat trāsmutans. pñt. n. eē diuerse trāsmutatiōes: ꝛ ideo diuersimode est loq̄ndum. nam si fiat transmutatio in ignem erit generatio simpliciter. erit tamē corruptio aliqua: vt puta terre si in estu ex terra generatur ignis: si autem fieret econuerso esset generatio non simpliciter: sed aliqua: quia terre: ꝛ esset corruptio simpliciter. quia ignis. non solum ergo reperitur generatio simpliciter comparando substantiaz ad accidēs: eo ꝙ plus habet de entitate substantia: sed etiaz reperitur hoc comparando substantiam ad substantiam cum cōpletiori modo reperiatur natura entis in vna substātia q̄ꝫ in alia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quēadmodum Parmenides dicit duo ipsum ens ꝛ non ens esse inquiēs ignem et terram.

¶ Manifestat quod dixerat per dictuz parmenidis. ꝛ tria facit. quia primo facit quod dictum est. scōo ostendit ad quid introductum est dictum parmenidis. tertio dat vniuersalem modum ad cognoscendum quomodo aliquid generatur simpliciter ꝛ quomodo non. secunda ibi. (Hec qdem.) tertia ibi. (Non tamen ens igitur.) Continuetur sic. ꝙ autem in genere substantie possit saluari generatio simpliciter ꝛ generatio aliqua patet per dictum parmenidis qui dicebat duo esse: videlicet ipsum ens ꝛ ipsum non ens. appellauit. n. ignem ens: terram vero non ens. generatio ergo vnius erat simpliciter cum esset entis: alterius vero erat generatio aliqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec quidem aut talia alia supponere nihil differt: modum enim querimus: sed nō subiectum.

¶ Ostendit ad quid introductum est dictum parmenidis: nam exempla ponimus non vt ita sint: sed vt sentiat qui

discit: ideo h autem talia alia supponere nihil differt secundum quod spectat ad propositum: moduz enim querimus non subiectum: querimus enim investigare in ipso genere substãtie hunc moduz generationis: videlicet ꝙ est generatio simpliciter ⁊ aliqua: sed in qua subiecta materia hoc contingat vtrum generatio ignis sit simpliciter: vel etiã alterius nõ est de principali proposito: dictũ ergo pmenidis soluz ꝓpter h fuit introductum ꝙ in vna substãtia reservaṫ cõpletius natura entis q̃ʒ in alia: vtruʒ autem illa sit ignis vel terra non diversificat principale propositum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In nõ ens igitur simpliciter est corruptio simpliciter. In simpliciter autẽ ens est generatio simpliciter. Quibus igitur determinatũ est sive igni ⁊ terre sive aliqbus alijs. erit hoc qdẽ ens: hoc autẽ nõ ens: vno quidem igitur modo differt in hoc generari simpliciter ⁊ corrũpi aut simpliciter.

¶ Dat vniversalem modum generationis ⁊ corruptionis simplr: dicens ꝙ quando est transmutatio in nõ ens simpliciter est corruptio simpler: quãdo autẽ in ens simpliciter est generatio simpler: sed quibus est determinandũ eẽ ens simpliciter vtrũ igni aut terre: sed aliquibus alijs nihil ad propositum: sufficit autẽ ꝙ hoc erit ens simpliciter: hoc autem non ens ad hec vt salvetur generatio ⁊ corruptio simpliciter. Epilogat autẽ circa determinata: ꝙ vno quidem modo differt simplr generari ⁊ corrumpi simplr: in h quod dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alio aũt modo qualitercũqꝫ materia quedam vtiqꝫ: cuius enim magis differẽtie hoc aliquid significant magis substãtia: cuiꝰ aũt privationẽ nõ ens: puta si calidũ predicamẽtum aliqð ⁊ spẽs: frigiditas autez privatio: differunt eniz ignis ⁊ terra his differẽtijs.

¶ Salvat generationẽ simplr comparando vnũ accidens ad aliud dicens: ꝙ alio modo differt generari simplr a secundum quid non ratione materie: vt forte: qꝛ genitum est magis materiale: vt terra: vel formale vt ignis: sʒ qualitercũqꝫ sit materia quedam: sive aliqua illud cuius differentie significant magis hoc aliquid. i. magis actum ⁊ habitũ est magis substantia ⁊ magis ens: cuius autem differentie privationem significant est magis non ens: puta si calidum est predicatum aliquod est aliquid in actu ⁊ species ⁊ frigiditas est privatio: tunc vnum est ens aliud quodãmodo non ens: vnius erit generatio simpliciter alterius secundum quid. videtur autem calidum magis importare habitum ⁊ frigiduz privationem: qꝛ ignis ⁊ terra differunt his differẽtijs: ⁊ cõstat ignem formaliorem esse terra: quomodo autem ignis ⁊ terra differant dictis differentijs: ⁊ quomodo vna substãtia est magis ens q̃ʒ alia id i declarationibꝰ patebit. ¶ Notandum autẽ ꝙ sub conditione dicit si calidum est species ⁊ frigidum privatio: quia vt dictum est modum intendit tradere generationis simpliciter ⁊ alicuius: non autem est sua principalis intẽtio in qua materia h verificatur. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.19. ¶ Videtur autẽ magis multis sensato ⁊ nõ sensato differre: quãdo quidẽ eniz in sensibilez transmutatur materiã: generari inquiũt. quãdo autẽ in nõ materiã corrũpi: ens ⁊ nõ ens in sentire ⁊ nõ sentire determinant: quẽadmodum quidez scibile ens: ignotuz autẽ non ens: sensus eniz scientie habet virtutez. Quẽadmodũ igitur in sentire ⁊ posse vivere ⁊ esse existimant: ita ⁊ res modo quodaz persequentes veritatez.

¶ Determinat de generatione simplr secundum opinionẽ aliorũ: ⁊ tria facit: quia primo ponit opinionẽ huius. secundo improbat. 3° epilogat circa determinata. secũda ibi. (Id autẽ dicentes.) 3ª ibi. (Esse quidez igitur.) Dicit ergo ꝙ multis videtur differre generationem simpliciter: ⁊ secundum quid p sensatum ⁊ non sensatum: vt qñ transmutatur aliquid in rez sensibilem ⁊ in materiã. i. in rem mãlem inquiunt eaz generari simpliciter: quãdo autẽ trãsmutaṫ in rem nõ manifestaz sensui dicunt eam corrũpi simplr: ens enim ⁊ non ens in sentire ⁊ non sentire determinãt. ¶ Credebant. n. intellectum esse sensũ: ꝓpter qð quẽadmodũ scibile est ens: ignotum autẽ nõ ens: qꝛ quod non est scibile non est ens: ⁊ quãto magis est ens magis est scibile: ita credebant ꝙ quanto magis esset sensibile magis esset ens: existimabant. n. sensũ habere virtutem scientie: imo quod plus est sicut existimabant animal supple posse vivere ⁊ posse esse in sentire: eo ꝙ sentiebat: qꝛ animal est aĩal pp sensum: ita ⁊ res credebant esse ex eo ꝙ sentiebaṫ: propter quod nõ sensibilia non reputabant entia: sicut nõ sentiẽtia nõ sunt animalia: ⁊ hoc modo. s. per sensum ⁊ per esse sensibile persequebantur. i. investigabant veritatem vel persequebantur eam. i. inimicabantur veritati: cum non determinarent de ea vt debebãt. ¶ Deinde cum dicit. T.c.20.

¶ Id aũt dicẽtes nõ verũ cõtingit vtiqꝫ. Naz secundum opinionẽ ⁊ secundum veritatẽ aliter ⁊ generari simpliciter ⁊ corrumpi: spiritus quidez eni ⁊ aer secundum quidez sensum minus sunt: ideo ⁊ quecũqꝫ corrũpuntur simpliciter in hac trãsmutatione hec corrũpi dicuntur: generari autez quando est intangibile vt terraz, mutatur. secundum veritatem autez magis hoc aliquid ⁊ species hec q̃ʒ terra.

¶ Improbat opinionem eorum dicens: ꝙ dicentes illud nõ contingit dicere verũ: nam secundum opinionem: rectam: ⁊ secundum veritatem: aliter contingit generari ⁊ corrũpi simpliciter q̃ʒ ipsi dicunt: spiritus enim: idest res subtiles ⁊ aer secũdũ sensum sunt minus q̃ʒ res grosse: ideo secũdũ opinionẽ eorum quecũqꝫ corrumpuntur in hac transmutatione: idest in talia non sensibilia videntur corrumpi simpliciter: quãdo ãt mutantur in tangibile: vt in terram generari supple dicũtur simpliciter: sed secundum veritatem hec res subtiles ⁊ ĩsensibiles sunt magis hoc aliquid completuʒ ⁊ species q̃ʒ terra. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.20. ¶ Esse quidẽ igitur hanc simplicẽ generationem alicuius corruptionẽ entez: corruptionem autez simplicez generationez alicuius esse dicta est causa. Propter materiã enim differre: aut quod substãtia est aut nõ: aut ꝙ hec magis: huius vero nõ: aut ꝙ hec qdem magis sensibilis est materia ex q̄ res in quã est: hec vero minus est.

¶ Epilogat circa determinata dicẽs: ꝙ dcã est cã: q̄re ꝯtingit hãc qdẽ gñationẽ simplicẽ esse corruptionẽ alicuius ⁊ entez simplicẽ corruptionẽ generationẽ esse aliter: nam vt

patet per habita: vno modo ē generatio simpliciter pp materiaz differentie .i. propter differentiaz materialem: vt cum generatur ignis qui est imaterialior terra. aut secūdo modo hoc contingit: quia hoc quod generatur est substātia. aliud vero supple est accidēs: aut q2 hoc est magis habit9: illius vero est magis priuatio: ⁊ hi tres modi sunt ſm veritatem: ſm autē opinionē hoc contingit cum h. s. res generata est magis sensibilis ⁊ minus: q2 tūc est generatio simpliciter: cum vo res ex qua est magis sensibilis: illa vero in quā generatur est minus sensibilis tunc supple est corruptio simpliciter: p3 ergo q ſm veritatem generatio simpliciter est generatio substantie respectu accidentis: ⁊ generatio substantie formalis respectu materialis ⁊ accidentis habitus respectu priuationis: ſm autē opinionē est generatio rei sensibilis respectu insensibilis.

Dicūtur autē hec quidē simpliciter generari: hec autē aliquid solum: nō ex adinuicem generatione: sed ſm quem dicimus nunc modū.

¶ Supius ostēdit phs quō potest saluari generatio simpliciter: ⁊ generatio aliq: accipiendo simpliciter comparatiue. In parte ista ostendit hoc idem accipiendo simplr absolute: ⁊ tria facit: q2 primo dicit hanc qōnē differre a premissa. secūdo assignat cām differentie huius qōnis ad aliā. tertio soluit eā. 2a ibi. (Nunc qdē. n.) 3a ibi. (Hec autē determinata.) Dicit ergo q hec quidē dicūtur generari simpliciter: h aūt aliquid solū non ex adinuicē generatione .i. non cōpando generationes eoꝝ ad seinuicem: s3 supple absolute: ſm quē modum nunc dicimus .i. nunc intendimus loqui de generatione simplr: ⁊ dicit non ex adinuicem generatione: q2 simplr ⁊ ſm quid absolute sumpta nūq reperiuntur in eodē genere nec in his que hūt generationē ad seinuicē: s3 in vno genere reperit simplr gn̄atio vt in substa: in alio vo ſm quid vt in accidēte. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nūc quidē eni tantū determinatū est: quare omni generatione ente corruptione alterius: ⁊ oi corruptione ente generationē alterius nō simpliciter attribuimus generari ⁊ corrūpi adinuicē trāsmutabilibus. Qō autē postea dicetur nō hoc queret. s3 quare discēs qdē nō dr simplr generari: s3 qd generari sciens ⁊ disciplinatū: plāta aūt generari.

¶ Assignat cām dicte drie dicens q nunc determinatū est: quare omni gnōne ente corruptione alterius: ⁊ omni corruptione ente alterius generatione: in his que sunt adinuicem transmutationibus non dicimus: nec attribuimus generari simplr: nec corrumpi: ita q generatio simplr fit corruptio simpliciter ⁊ econuerso: imo vt dictum est generatio simplr est corruptio ſm quid ⁊ econuerso: ideo prius .i. proposita qstio que dicet modo nō queret h .i. nō queret d generatione simpliciter in his que transmutātur ad seinuicē in quibus nō repitur generatio simplr absolute loqndo s3 comparatiue: s3 qō nostra absolute queret de gn̄atione simpliciter: vt quare discēs non dr generari simplr: s3 generari aliquid: vt generari sciens ⁊ disciplinatum: sed planta ⁊ vniuersaliter omnis substantia potest dici generari simpliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec aūt determinata sunt i predicamētis. Sed hoc qdē hoc aliquid significat: hoc autem equale: hoc autē quātū. Quecūq igit non substantiaz significāt nō dicunt simpliciter generari: sed ſm quid fieri. Sed tamē in omnibus simplex generatio quidem ſm qō in aliquo ordine dicitur: puta in substātia quidē si ignis: s3 nō si terra: i qualitate aūt sicut sciēs ⁊ disciplinatū: sed nō quādo nesciens ⁊ indisciplinatum.

¶ Soluit: ⁊ tria facit: q2 pmo soluit. scōo epilogat. tertio determinat quasdā alias questiones annexas. secunda ibi. (De generari qdem.) tertia ibi. (S3 nūc querere oportet.) T.c.21.
Dicit ergo q h ex quibus dependet solutio pretacte questionis: determinata sunt in predicamentis: nā q2 ibi dcm est q h significant hoc aliqd .i. substā. h aūt quale. h autē qtum: quecūq igit non significant substātiam nō dicuntur generari simplr: sed generari ⁊ fieri aliquid. ¶ Notādum ergo q hec generatio substātie est generatio simpliciter cōparatiue ⁊ absolute: inqtum .n. generatio est simpliciter cōparatiue: sic ptinet ad qōnē pcedentē. Inqtū vero absolute loquēdo generatio substātie est generatio simpliciter: ⁊ simpliciter: ⁊ sic spectat ad ppositā qōnem: absolute .n. substātia est ens: accidēs vo nō ē ens sed entis: vt dicit. 7. metha. ideo ſm istū modū ⁊ ſm istū ordinem: ſm quē loquimur de simplr nō repitur simplr ⁊ ſm quid i eodem genere: nec in his q hūt trāsmutationē ad seinuicem: sed tū accipiendo simplr: ⁊ ſm aliū ordinē. ⁊ ſm aliū modū: vt accipiendo simplr cōparatiue nō absolute: sic in oibus supple generibus reperitur simplr generatio: puta in substantia erit generatio simpliciter si generetur ignis: sed non si terra: in qualitate autē simplr generabit si fiat sciēs disciplinatum: sed non erit generatio simpliciter quando fit nesciens ⁊ indisciplinatum. ¶ Deinde cum dicit.

Nōndū

T.c.ꝑ.

¶ De gn̄ari quidē hoc simpliciter. hoc autē ſm quid: ⁊ vniuersaliter dictū est in substātijs ipsis ⁊ qm̄ generatiōis esse cōtinue causa: vt materia subiectū: quoniā trāsmutatur in contraria: ⁊ est alterius semper generatio in substātijs alterius corruptio: ⁊ alterius corruptio alterius generatio.

¶ Epilogat circa determinata dicēs q de generari quomodo hoc quidem generatur simpliciter: h quidem ſm quid dictū est: ⁊ etiam dictum est vniuersaliter in ipsis substantijs: quando est generatio simpliciter: ⁊ quando ſm quid: ⁊ cum hoc dictum est que est causa continue generationis quia id quod est vt materia: ⁊ subiectum est semper transmutatiuum in contraria: ita q quando amittit vnum cōtrarioꝝ efficitur sub reliquo. propter quod in substantijs semper generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ corruptio alterius est generatio alterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nūc querere oportet quare generat aliquid semp ex corruptis alijs. T.c.21.
Queadmodum eni3 ⁊ corrūpi hoc simpliciter inquiūt quādo ad isensibile venit: ⁊ nō ens similiter: ⁊ generari ex nō ente inquiunt quādo ex insensibili. Siue igitur aliquo ente subiecto siue nō: generatur ex nō ente. Quare ⁊ similiter generatur ⁊ corrumpitur in nō ens.

¶ Annectit quasdā alias questiones: ⁊ duo facit: quia primo mouet questionem de ipsa generatione. secūdo de generationis subiecto: ibi. (Sed h nō ens simplr.) Circa primum tria facit: q2 primo mouet qōnem. scōo soluit. tertio T.c.22.
infert quoddam correlarium ex predictis. scōa ibi. (Quē-

admoduz enim. 3ᵒibi. (Merito igitur.) Est ergo qō: quare semper generaꝛ aliqd ex alijs corruptis: soluit aūt ad hanc qōnez ꝙ quēadmodū corrūpiꝛ h̄ simplr: vt multi inqunt qn̄ venit ad aliqd: qō est insensibile: quod ſm eos est non ens: ita: supple qꝛ vbi terminaꝛ corruptio ibi incipit generatio: opꝫ ꝙ generari sit: vt inqunt: ex non ente ꝛ ex insensibili: siue igitur aliquo ente subiecto generationis siue non. i. qcqd de subiecto generationis semp generaꝛ aliquid ex nō ente: qꝛ ꝛ simile est de pnᵒ generatiōis ꝛ termino corruptionis: similiter. i. eodē modo: ꝛ generaꝛ aliqd ex nō ente ꝛ corrumpitur in nō ens. ¶ Notandū aūt ꝙ multi. i. vulgares qꝛ non percipiunt nisi sensibilia ꝛ mālia: ideo ſm cōez modus loquendi non est aliqd generatū: nisi cū efficiꝛ sensibile nec est corruptuz: nisi cū efficitur insensibile: ꝛ qꝛ generatio semp est ex oppositis erit generatio ex sensibili ad sensibile: si ergo insensibilia ſm ꝙ huius dicunꝛ esse corrupta: qꝛ ſm cōez moduz loquendi generatio semp est ex insensibilibus ſp gn̄abiꝛ aliqd ex corruptis. ¶ Deinde cū dicit.

T.c.21. Nondū

¶ Merito igitur non deficit generatio: generatio enim entis: corruptio est nō entis: corruptio autē entis generatio non entis.

T.c.2?

¶ Infert quoddā corelariū. vꝫ. ꝙ merito ꝛ rōnabiliter nūꝗ̄ deficit gn̄atio: qꝛ. n. generatio entis est corruptio nō entis: ꝛ corruptio entis generatio nō entis: semper poterit generatio continuari. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

T.c.22. **¶ Sed hoc non ens simpliciter queret aliqs vtrum aliquod cōtrariorū est: puta terra ꝛ graue nō ens: ignis autē ꝛ leue ens: aut nō sed est ꝛ terra ens: non ens autē materie terre ꝛ ignis similiter.**

¶ Mouet qōnē de subiecto generationis: ꝛ duo facit ſꝫ qō duas tales qōnes mouit: 2ᵒibi. (Et an alia.) Dicit ergo ꝙ q̄ret aliquis: vtrū hoc quod poniꝛ generationis subm: ꝛ dicitur nō ens simplr: vtrū sit aliqd ꝯtrioꝝ: puta vtrum sit terra qō est qd graue ꝛ non ens vel sit ignis qō est leue ꝛ ens: soluit dicens: aut nō. i. mā ꝛ subm generationis non est aliquod predictorū: ꝛ est rō: qꝛ non solum ignis: sed etiam ipsa terra est ens absolute loquēdo: lꝫ forte comparatiue possit dici nō ens: mā āt ignis ꝛ terre nō potest simplr dici ens: cū simplr non sit ens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et an alia vtriusqꝫ materia. Aut nō generātur ex inuicē neqꝫ ex cōtrarijs. His enim exiſtūt ꝯtraria. Igni igiꝛ ꝛ terre aque ꝛ aeri. Aut est quidē qualiter eadē: est aūt qualiter alia. Quod quidē enim aliquādo ens subijcitur idem. Esse autem non idē de his qdez igitur in tantum dictuꝫ est.

T.c.21.

¶ Mouet aliā qōnez: qꝛ dato māꝫ non esse aliqd ꝯtrioꝝ ꝛ non esse ignē nec terrā est qō: an sit alia mā vtriusqꝫ: ꝛ non esse eā dem materiā: qꝛ non generarenꝛ ex seinuicem nec esset generatio ex ꝯrijs: si esset alia ꝛ alia materia generabiliū ꝛ corruptibiliū: vnum. n. ꝯtriorū non fit aliud: sed mā que est sub vno efficiꝛ sub alio: ꝛ qꝛ his. i. terre aque aeri ꝛ igni existunt ꝯria: ꝛ simplr generanꝛ ex seinuicem vna erit mā eoꝝ: ꝛ per ꝯn̄s vna mā erit omniū habentiuꝫ ad seinuicem trāsmutationē: ꝛ ne aliquis crederet oīo esse taliuꝫ vnam mām ostendit quō est vna: ꝛ quō non: dicēs ꝙ materia horuꝫ est quidē qualiter eadē: ꝛ qualiter alia: qꝛ q̄tum ad essentiam: prout est aliquid ens ꝙ q̄nqꝫ subijcitur vni ꝯtriorū: q̄nqꝫ alij est ideꝫ māle principium: sed q̄tuꝫ ad esse non est idem. ¶ Ultimo epilogat. ꝙ de his tantum dictuꝫ est.

T.c.22.

De generatione autē ꝛ alteratione dicamus quid differunt: dicimus enim alteras esse trāsmutationes adinuicem. T.c.23.

¶ Postq̄ ph̄s determinauit de generatione ꝛ corruptione. In parte ista determinat de alijs motibus simplicibꝰ ꝛ duo facit ſm quod superius dixerat duos tales motus esse: videlicet alteratio ꝛ augmētū: primo ergo determinat de alteratione. secundo de augmento. secūda ibi. (De augmentatione autē reliquū.) In determinando aūt de alteratiōe determinat de ea in comparatione ad generationem: dcm̄ est enim alterationē ad generationē ordinari: ꝛ rursum alteratio: qꝛ est motus ad qualitatē maiorem cōuenientiam hꝫ cum motu ad substantiam q̄ aliquis alius motus: ipsa enim forma substantialis que per generationem introducitur quedam qualitas dici potest: vt dicitur. 5. metha. non autēꝫ potest dici quedaꝫ q̄titas vel quoddam vbi. Potissimus igitur modus determinandi de alteratione est determinare de ea per comparationem ad generationeꝫ. In cōparando autem alterationem ad generationem duo facit: qꝛ primo dicit eas esse differētes. secūdo huius differentiaꝫ manifestat: ibi. (Quoniā igitur est aliud.) Dicit ergo ꝙ ipse vult dicere de generatione ꝛ alteratione: quid. i. ſm qd ꝛ qualiter differunt: dicimus. n. trāsmutationes has. i. transmutationes ſm has transmutationes siue transmutatiōes huiusmodi esse alteras adinuicem: bonum est ergo earum differentias cognoscere. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.25.

T.c.19.

¶ Quoniaꝫ igitur ē aliud subiectum ꝛ aliud passio: que de subiecto inata est dici: ꝛ ē trās mutatio vtriusqꝫ horum.

¶ Assignat differentiaꝫ inter eas: ꝛ duo facit: qꝛ primo assignat dictam differentiaꝫ. scdo qꝛ per huius differentiā quā habet generatio ad alterationem differt etiaꝫ a ceteris motibus assignat differentiaꝫ generationis ad omnes motus: ibi. (Quoniaꝫ quidem igitur.) Circa primum duo facit: quia primo tangit quedaꝫ per que haberi potest differētia alterationis ad generationē. secūdo ex his que tetigerat assignat differentiam inter ea ostendendo quid sit vtrūqꝫ eorum: ibi. (Alteratio quidem est.) Dicit ergo ꝙ in re transmutabili est aliquid subiectum ꝛ aliquid aliud quod est passio que est innata dici de subiecto: ꝛ subdit ꝙ est transmutatio vtriusqꝫ eorum: subiecti: scilicet ꝛ passiōis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alteratio quideꝫ est quādo manēte subiecto sensibili ente trāsmutatur in eius passionibꝰ aut ꝯtrarijs aut medijs: puta corpꝰ sanū est: ꝛ rursus laborat manēs idē: ꝛ metallum q̄nqꝫ rotūdū q̄nqꝫ angulare idem ens.

¶ Ex dictis venatur differentiam inter generationem ꝛ alterationem ostendendo quid sit vtrūqꝫ eoruꝫ: ꝛ duo facit: quia primo facit quod dictum est. secundo declarat quedam dubia que possent oriri ex dictis eius: ibi. (In his autem si aliqua.) Circa primum duo facit: quia primo ostendit quid est alteratio. secūdo quid generatio: ibi. (Quando autem totum.) Dicit ergo ꝙ tunc est alteratio quādo manente subiecto sensibili ente actu transmutatur huiusmodi subiectum in eius passionibus: ꝛ h' aut a contrarijs vt si a nigro in albuꝫ: aut medijs vt si a fusco in pallidus: ꝛ exemplificat dicens: puta corpus est sanum ꝛ rursus postea laborat ꝛ fit egrum manens illud idem corpus ꝛ metallum quādoqꝫ est rotundum quādoqꝫ est angulare manens idem ens ſm subam ꝛ subm. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Quādo autem totum trāsmutatur nō manente aliquo sensibili vt subiecto eodē: sz q̄n ex semine toto sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere omni aqua generatio iam hoc tale. huius autem corruptio.

¶ Ostendit quid est generatio ⁊ quō hz esse ⁊ duo facit: q2 pmo ondit quō hz esse generatio simplr. scdo ondit quō esse habeat generatio manifesta. scda ibi. (Marie autez generabitur.) Dicit ergo ꝙ qn̄ totū trāsmutaꝛ in totuz non manente aliquo sensibili nec eodez subiecto. i. nō manente eadez suba: ⁊ non ente sensibili ⁊ in actu: vt ex semine totuz i. ex seie totalr fit sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere oi. i. toto fit aq̄: h qō est totale. i. cā totalis trāsmutationis est generatio huius. corruptio aūt huius. ¶ Deinde cuz dicit.

T.c.24 ¶ Marie autē generabitur ⁊ trāsmutabitur ex insensibili in sensibile: aut tactu: aut omnibus sensibus. puta qn̄ aqua generaꝛ aut corrūpitur in aerem: aer eniz valde insensibile.

¶ Ostendit que sit generatio manifesta. nā quotiēscūq3 totū trāsmutaꝛ totū pōt dici gn̄atio simplr: sz tunc est generatio maxima ⁊ manifesta si trāsmuteꝛ ex insensibili in aliō sensibile: sensibile dico aut tactu aut oibus sensibus: ꝯdiuidit aūt tactuz cōtra oēs sensus: q2 est sensibilior ⁊ materialior omni sensu: ideo qn̄ aqua generaꝛ ex aere est generatio sensibilis: qn̄ corrumpitur in aerem corruptio est sensibilis: aer. n. valde insensibiles hz passiones: tum q2 rarus: tuz etiā quia prius cōpetit ei humiditas que est virtus passiua q̄3 caliditas que est actiua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In his aūt si aliqua passio manet eadez cōtrarietatis in generato ⁊ corrupto puta quādo ex aere aqua: si ambo dyaphana aut humida: non opz huiusmodi alteram passionem esse in quod transmutatur.

¶ Declarat q̄daz dubia possibilia oriri ex dictis: dixerat eni in generatione totū transmutari in totū: crederet ergo aliquis cōtra rōnem generationis esse si aliqd remaneret: iō duo facit: q2 primo ondit ꝙ remanere passionē ꝓm ꝙ hꝰ non vr cōtradicere generationi. scdo manifestat ꝙ remanere idem subiectum generationi ꝯdicit: ibi. (Si aūt nō.) Dicit ergo ꝙ in his generationibus ⁊ corruptionibus dubitaret aliqs si passio aliqua ꝯrietatis. i. alicuius ꝯrietatis manet eadez in generato ⁊ corrupto: puta quādo ex aere fit aqua: ⁊ subdit ꝙ passio simbola pōt remanere: q2 si ambo sint dyaphana vel frigida: non opz hmōi in quod trāsmutatur esse alterum. i. esse alteratum quātum ad passionem simbolam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt non erit alteratio. v. g. musicus homo corruptus est. homo autē imusicus generatus est: hō aūt manet illud idē: siqdem igitur huius nō passio eēt ꝓz se musica ⁊ imusica: huius quidē generatio esset: huiꝰ autem corruptio: ideo hominis quidē hec est passio: hominis autē musici ⁊ hois imusici generatio quedaz ⁊ corruptio: nūc autē passio hec manente: iōq3 alteratio ꝓm talia.

¶ Ostendit esse cōtra rōnem generationis manere idez subiectum. Continuetur aūt sic: lz non videatur cōtra rōnē generationis manere eādez passionē. est tn̄ cōtra rōnem eius manere idem subiectuz: q2 si non. i. si non esset trāsmutatio ꝓm substātiaz ⁊ subiectū erit alteratio non generatio. v. g. musicus hō corruptus est: hō aūt imusicus generatus est. in hac aūt trāsmutatione manet idē subiectum. siquidem igitur musica ⁊ imusica ꝓm se nō esset passio huius. i. hois: sz supple ecōuerso. hō esset passio musici cuz ex imusico fieret musicus esset simplr generatio qdē huius. i. musici: corruptio aūt huius est. s. imusici. naz in hac generatione maneret hō: qō ponitur esse passio: ⁊ nō maneret musicus: qō ponitur esse subiectū: verū q2 ꝓm veritatē: homo non se hz vt passio: sed vt subiectū. q2 hec. s. musica est passio hois: iō hois musici ⁊ hominis imusici non est generatio simplr: sz generatio q̄daz ⁊ corruptio quedam: ideo subdit: ꝙ q2 nō ita est: ꝙ hec. s. musica se hz vt passio ⁊ manēte subiecto fit talis trāsmutatio: ideo ꝓz talia est alteratio non generatio.

¶ Notanduz autem non esse de intentione. Ar. diffinire h: vtruz maneat eadem passio aut eadem qualitas simbola in generato ⁊ corrupto: q2 de hoc infra diceꝛ: sed intentio sua est ꝙ si non manet idem subiectuz ⁊ fit variatio in forma substantiali: quātūcūq3 maneat eadem passio: non tolliꝛ generatio ⁊ corruptio: vtrū autez sit possibile eandez qualitatem remanere: ⁊ quō potest manere eadem non est p̄ntis negocij: tn̄ si esset pose ⁊ remaneret eadem passio trāsmutato subiecto talis idēptitas non faceret generationem esse alterationem. nec hoc ꝯdicit superius dictis: videlz tūc generationez esse cū totū trāsmutatur in totum: vt cū ex toto semine sanguis fit aīal. nam accidētia nō sunt entia: nisi q2 sunt entis ⁊ si accidētia sunt entis: h accidens huius est entis: transmutato ergo subiecto totum dicitur trāsmutari ⁊ totum corrūpi: ⁊ si maneret q̄litas vna aliqua: q2 illa non remaneret: vt est corrupti: sed vt est generati: sicut accidens in tm̄ est ens inq̄ztum est entis: ita in tm̄ remanet in quātuz remanet entis. Cū ergo ex aq̄ fit aer: q2 quicquid ē in aere generato totum est ibi vt est aeris: non autez vt est aqua: tota aqua dr̄ trāsmutata in totū aerem: imo cum in tali transmutatione planū sit manere mām eādem p essentiam: ⁊ tn̄ diciꝛ tota aqua trāsmutari in totū aerem: q2 nō manet mā: vt est aq̄: sed vt est aeris: sic si maneret eadē passio: q2 maneret: vt est generati non vt est corrupti totum in totuz transmutari diceretur. si ergo fiat trāsmutatio in subiecto ⁊ in forma substantiali: q2 mā simplr habet esse p formam ⁊ accidēs: per subiectum q̄ztūcūq3 maneat eadē materia ⁊ eadem passio nō tollet rōnem generationis simplr: vtrū autē esset magis generatio simplr si nō remaneret eadem passio: ⁊ vtrū sit possibile eādem passionē remanere in secundo huius dicetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quādo quidez igitur ꝓm quātuz est transmutatio ꝯtrarietatis augmētum ⁊ diminutio: quādo autez ꝓz locuz latio: quādo autē secūdū passiones ⁊ quale: alteratio est: quādo autez nihil manet cuius alteruz passio ⁊ accidens vniuersaliter ⁊ generatio est: huiꝰ autez corruptio.

¶ Ostendit per hāc dr̄iaz quā hz generatio ad alterationē: videlicet: q2 in ea est transmutatio substātialis ostendit generationem differre ab alijs motibus: sed in transmutatione substātiali est duo cōsiderare: id quod per generationez acquiritur: ⁊ id quod generationi subijcitur: duo itaq3 facit. primo. n. ostendit generationem differre ab oibus motibus q̄ztum ad id: quod per generationem acquiriꝛ. 2° quātuz ad id qō generationi subijciꝛ. 2a ibi. (Est aūt hyle.) Dicit ergo ꝙ quando est transmutatio cōtrarietatis ꝓm quātum: q2 acquiriꝛ ꝯria q̄ztitas: tunc est augmētatio ⁊ diminutio: quādo vero ꝓm locum dicitur latio siue loci mutatio: qn̄ aūt ꝓz passionē ⁊ qualitatē diciꝛ alteratio: sz quādo

Nōndū

7.m.p.

No^m nihil manet ⁊ fit resolutio ſm formam ſubſtãtialem: ⁊ nõ manet idem ſubiectum: ſed factuꝫ eſt alterũ ⁊ diuerſuꝫ: cuius ſubiecti paſſio ⁊ accidens eſt generatio ⁊ corruptio vſr i. ſimpliciter. ¶ Notandum ergo ꝙ ad hoc ꝙ ſit generatio non ſufficit ꝙ fiat trãſmutatio in ipſis accidentalibus vel in paſſionibus: ſed oportet eſſe tranſmutationem in ipſo ſubiecto: cuius ſunt accidentia ⁊ paſſiones. ¶ No^m Notandum etiam ꝙ eo ipſo ꝙ nõ manet paſſio vt eſt ſubiecti corrupti dicitur non remanere: imo q2 nec materia nec aliquid manet: vt eſt corrupti dicitur nihil remanere: ſ3 totũ tranſmutari in totum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Eſt autẽ hyle maxime ſubiectuꝫ quidem propriũ generationis ⁊ corruptionis ſuſceptibile: modo autẽ aliquo alijs trãſmutationibus: quoniã omnia ſuſceptibilia ſubſtãtia contrarietatum aliquorum.**

¶ Separat generationẽ ab alijs motibus q̃tuꝫ ad id qȯ in ea ſubijcit. naꝫ nõ ſoluꝫ differt generatio ab alijs motibus q̃tum ad id qȯ per eam acquiritur: vt q2 acquirit ſuba. in alijs autem motibus acquiritur accñs: ſed etiam differt ratione ſubiecti: q2 maxime ⁊ proprie quidẽ ſubiectũ ſuſceptibile generationis ⁊ corruptionis eſt hyle. In alijs aũt trãſmutationibus nõ eſt hyle ſubm ꝓprie: ſ3 aliquo mõ: nam oĩa ſubiecta aliaꝝ trãſmutationũ ſũt ſuſceptibilia aliquarũ ꝯrietatũ: ⁊ q2 ſcḋa reducit in primã: oẽs ꝯrietates aliorꝝ generũ reducunt in formaꝫ ⁊ priuationeꝫ: que ſunt prima ꝯrietas in genere ſube: q2 ſicut ꝯrietates reducuntur in ꝯrietatem: ſic ſubiecta reducunt in ſubm. ſubiecta aliarum trãſmutationũ reducunt in hyle: qȯ ſubijcitur in trãſmutatione ſubali: iõ hyle eſt aliq̃ mõ ſubꝫ aliaꝝ trãſmutationũ.

¶ **De generatione quidẽ igitur ſiue eſt ſiue nõ eſt ⁊ quomodo eſt ⁊ de alteratione determinatum ſit hoc modo.**

¶ Ultimo epilogat dicens. littera plana eſt.

T.c.25. **E augmẽtatiõe reliquũ eſt dicere quõ differt a generatione ⁊ alteratione: ⁊ quõ augmẽtatur vnũqȯq3 quod augmentatur ⁊ diminuitur quodcũq3 diminuitur.**

¶ In pte iſta determinat phs de augmẽto: ⁊ duo facit: q2 p̊ cõtinuat ſe ad dicenda. 2° exequitur de intento: ibi. (Scrutandũ vtiq3 primũ.) Dicit ergo ꝙ reliquũ eſt dicere de augmentatione. dicetur ergo de augmentatione ꝙ differt a generatione ⁊ alteratione: ⁊ etiam dicetur quõ augmentatur vnũquodq3 qȯ augmentatur: ⁊ quõ diminuũtur quecũq3 diminuuntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Scrutãduꝫ vtiq3 primũ vtruꝫ ſoluꝫ in circa quid eoꝝ differentia adiuiceꝫ: verbi gratia: qm̃ hoc quideꝫ ex hoc i hoc trãſmutatio vt ex potẽtia ſubſtantia in actu ſubſtãtiaꝫ generatio eſt. que autẽ circa magnitudineꝫ augmẽtatio ⁊ diminutio. que autẽ circa paſſionem alteratio. vtrorũq3 auteꝫ ex potẽtia entiuꝫ in actum trãſmutatio dictoruꝫ eſt.**

¶ Exequitur de intẽto: ⁊ duo facit ſm ꝙ duo p̃miſerat: primo eniꝫ determinat de dr̃ia augmenti ad alios motus. 2° declarat circa qd ⁊ qualr h3 eſſe augmentum: ibi. (Circa
T.c.26. quod aũt.) Circa primum tria facit: q2 p̃mo diſtinguit augmentuꝫ a generatione ⁊ alteratiõe. 2° ſeparat ipſuꝫ a motu locali. 3° epilogat circa determinata. ſcḋa ibi. (Alio autem modo.) tertia ibi. (Qm̃ igit tranſmutatio.) Circa primuꝫ T.c.26. duo facit ſm qȯ aſſignat duplicem differentiam augmẽti ad generationem ⁊ alterationẽ. ſcḋa ibi. (Aut ẽt modus.) Dicit ergo primo ſcrutandũ eſſe vtrũ horũ motuuꝫ ſit ſolum differentia eorũ adinuicem q̃tum ad genera ſiue quãtum ad predicamenta: circa que fiunt. nam hmõi mot' verſari circa diuerſa genera non eſt dubiũ. v̇.g. qm̃ tranſmutatio que eſt ex hoc in hoc. i. ex ſubſtantia in ſubſtantiam: vt ex potentia ſubſtantia in actu ſubſtãtiaꝫ eſt generatio: que eſt circa magnitudinem augmentatio. que eſt circa paſſionem: ideſt circa qualitatem alteratio: tranſmutatio enim vtrorũq3 dictorum. ſ. tam alterationis q̃ augmenti eſt ex potentia entium in actu: omnis. n. motus eſt ex potentia in actum: cum ſemper motuꝫ mobile acquirat aliquid quod non habebat actu: erat tamen in potẽtia ad habendum illud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Aut etiã modus differt trãſmutatiõis. Uidetur auteꝫ ꝙ alteratur nõ ex neceſſitate trãſmutans ſm locum neq3 quod generatur. Quod autẽ augmentatur aut diminuitur.**

¶ Ponit ſecũdam differentiam. nam augmentuꝫ non ſolũ differt a generatione ⁊ alteratione: rõne generis circa qȯ eſt: vt q2 eſt circa q̃titatem: generatio vero circa ſubſtãtiã: alteratio aũt circa qualitatem: ſed etiam ſm trãſmutationem localem. nam modus tranſmutationis augmenti differt a modo tranſmutationis generationis ⁊ alterationis: q2 illud quod alteratur non de neceſſitate tranſmutatur ſm locũ: neq3 qȯ generatur neceſſe eſt tranſmutari ſm locum: ſed quod augmentatur aut diminuitur ſupple de neceſſitate tranſmutat locum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Alio autẽ modo ab eo qȯ fertur: qȯ fertur quidem enim vniuerſum alterat locuꝫ. Qȯ augmẽtatur quideꝫ quẽadmodũ quod deducitur. hoc enim manente particule tranſmutarentur ſecundum locum.**

¶ Separat motum augmenti a motu locali. Et notanduꝫ No^m ꝙ ſeparare motum augmenti a generatione ⁊ alteratione pertinet directe ad iſtud capitulum ⁊ quodãmodo ad hũc librum: in quo intenditur de motu ad formam: ſed ſeparare augmentum a motu locali eſt quodãmodo incidens: cũ hic non intendatur de motu ad vbi: hoc tamen incidens ex hoc venit: dixerat enim augmentum ⁊ diminutionem mutare locum: ne ergo aliquis crederet ꝙ ſimiliter eſſet tranſmutatio localis in augmento ⁊ in motu ad vbi oſtendit ꝙ non: ideo duo facit ſm quod dupliciter ſeparat motuꝫ augmenti a motu locali. nam primo ſeparat ipſum a motu locali recto. ſecundo a ſperico: ibi. (Non quemadmoduꝫ.) Dicit ergo ꝙ augmentum mutat locum: ſed hoc eſt alio modo ab eo quod fertur localiter. nam quod fertur loquẽdo de motu recto alteratur. i. tranſmutatur ſm vniuerſuꝫ locum: ſed quod augetur non mutat totũ locum: ſed quẽadmodum illud quod deducitur. i. quod extenditur manente eo in eodem loco. particule tranſmutantur ſm locũ quia non mutat locum ſm totum: ſed ſm partem: ſic etiaꝫ quod augetur ſm partem mutat locum prout occupat locum maiorem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Non quẽadmoduꝫ que ſpere. he eniꝫ i ſimili loco tranſmutantur manẽte toto. q̃ aũt eius qȯ augetur ſemp in ampliorẽ locuꝫ: in minorem aũt que eius quod diminuitur.**

¶ Oſtendit augmentũ non tranſmutare locũ: ſicut ſpa dicens: particulas augmenti non tranſmutare locũ cuꝫ ſint

sicut particule que sunt spere: quia in motu sperico manē te toto in simili loco. i. in loco equali ⁊ eodem: he. s. particule spere transmutantur sm locum: augmentatum. n. ⁊ diminutuz nunq̄ est in loco simili vel equali: sed partes que sunt eius quod augetur sunt in locum plenum occupando maiorez locū: pars vero que est eius quod diminuitur i minorem. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.29. ¶ Quoniā aūt trāsmutatio differt nō solum in circa que: sed sic eius quod generatur ⁊ alteratur ⁊ augmentatur manifestum est.

¶ Epilogat circa determinata dicens: manifestū esse ꝙ trāsmutatio eius: quod generatur ⁊ alteratur ⁊ augmentatur non solum differt in generibus circa que sunt tales motus: vt q2 augmētuz est circa q̄titatē ⁊ nō alie transmutatōes sed etiam differt i situ. i. in modo transmutationis localis: quia augmentata de necessitate transmutant locum: non tamen sic est de generato ⁊ alterato.

Circa quid autez est trāsmutatio augmētatiōis ⁊ diminutionis. circa magnitudinē āt videt esse augeri
T.c.27 ⁊ diminui. Et qualiter suscipiēdū.

¶ Ostenso quō differt augmētuz ab alijs motibus. In parte ista ostēdit circa quid ⁊ qualiter habet esse augmētuz: ⁊ duo facit: q2 primo premittit qd̄ intēdit. secūdo exequitur de intēto: ibi (Utrū ex impotentia.) Dicit ergo ꝙ dicendū est circa quid est trāsmutatio augmētationis ⁊ diminutionis: naz augeri ⁊ diminui videntur esse circa magnitudinē ideo suscipiendum est qualiter circa magnitudinem talia contingant. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Utrū ex impotētia quidē magnitudine ⁊ corpore: actu vero incorporeo ⁊ sine magnitudine generari corp⁹ ⁊ magnitudo: ⁊ hoc dupliciter contingit dici: qualiter augmētatio fit: vtruz ex sepata ipsa sz eē materia: aut existente in alio corpore.

¶ Exequit de intēto: ⁊ duo facit sm ꝙ augmētuz dupliciter potest sumi: large ⁊ proprie: large. n. semper cum q̄tum additur quāto augmētuz efficitur: sm quē moduz ⁊ inaiata crescunt: augmentatur. n. paries cuz lapis lapidi addit: proprie autē augmētuz sumitur cū quelibet pars aucti est aucta: vt cū per nutrimētuz ad singulas partes alimētuz trahitur: ⁊ sic nō augmētātur nisi aiata. Et sicut dupliciter potest sumi augmētuz: large: ⁊ proprie: sic ⁊ aliqua possunt respicere augmētuz cōiter: aliq vero proprie: duo ergo facit phs: primo. n. inquirit que respiciunt augmentū cōiter: vt ꝙ augmentuz fit ex aliquo corporeo ⁊ q̄to. secūdo iuestigat respiciētia augmētuz proprie: vt ꝙ quelibet pars aucti debet esse aucta: ⁊ quelibet pars diminuti diminuta:
T.c.32. No^m ⁊ cetera hmōi: secūda ibi. (Suscipiēduz vtiq3 magis.) Notāduz autē ꝙ subm circa quod versatur augmētū pōt accipi dupliciter. s. radicaliter ⁊ proprie. Radicaliter. n. subm in generatione est aliquo modo subm in alijs trāsmutationibus: vt supra dicebatur. proprie tñ quelibet trāsmutatio habet subz suū ⁊ addit subz cuiuslibet trāsmutationis supra subz generationis. duo ergo facit sz qd̄ ex subiecto augmenti dupliciter ostendit augmētuz fieri ex q̄to ⁊ corporeo. naz primo ostēdit hoc ex subiecto augmēti siue ex eo circa quod versatur augmētū radicaliter. 2° ex eo circa qd̄
T.c.31. versatur proprie. 2ª ibi. (Amplius aūt talis.) In prima pte intendit talez rōnez: materia circa quā versatur generatio naturalis nūq̄ est sepata a corporeitate ⁊ magnitudine: ⁊ ab hmōi formis ⁊ morpheis: sed idē est subm generatiōis naturalis ⁊ augmenti: ergo idem circa quod versabitur augmētū nūq̄ erit separatuz a corporeitate ⁊ magnitudine. tria ergo facit sz ꝙ hec ratio tres partes habet. Nā primo ostēdit materiā nūq̄ separari a corporeitate ⁊ magnitudine. secūdo manifestat eādez esse materiā: ⁊ idē esse subiectuz augmēti ⁊ generatiōis naturalis. tertio cōcludit id circa quod versatur augmētū: ⁊ ex quo fit augmētuz non esse separatū a magnitudine ⁊ corporeitate. 2ª ps ibi. (Q̄m autē est ⁊ sube corporee materie.) 3ª ibi. (Mānifestuz autez ex quesitis.) Prima pars in qua ostendit materiā generationis naturalis nō separari a magnitudine ⁊ corporeitate: diuiditur in partes duas sz qd̄ duplr hoc osidit. p̄ enim ostēdit hoc rōnibus ad impole. 2° rōnibus ostēsiuis. 2ª ibi. T.c.31.
(Sed nec pūctos.) Circa primū tria facit: q2 p̄mo sub distinctione p̄mittit modos qbus pōt intelligi materiā esse separataz a corporeitate ⁊ magnitudine. 2° modos illos improbat. 3° cōcludit mām inseparataz esse 2ª ibi. (Aut impossibile.) 3ª ibi. (Melius ergo oībus.) Dicit ergo inquirenduz esse vtrū corpus ⁊ magnitudo generari possit ex corpore ⁊ magnitudine in potētia nō in actu: sed actu erit icorporeū ⁊ sine magnitudine: ⁊ q2 vt circa finez lectionis dicetur idē est subiectum generationis naturalis ⁊ augmenti: si generabitur corpus ex non corpore augmētabitur etiaz ex nō corpore: ⁊ q2 fieri generatio ⁊ augmētum ex non corpore ⁊ ex materia nō separata a corporeitate simplr dupliciter ptingit dici: iō ingrēduz si hoc est verū qualiter fiat augmentatio vtrum fiat ex materia separata sm se non soluz sm esse sed in loco: aut fiat ex materia separata a corpore sm locū: sed existente in aliquo corpore. ¶ Deinde cum dicit. T.c.29. T.c.29.

¶ Aut ipossibile vtrūq3: sepata enim ens: aut nulluz possidebit locuz: vt punctus aliquis: aut vaccū erit: aut corpus nō sensatū. Horū autez hoc quidez tūc contingit: hoc autem necesse in aliquo eē. Sēper enim alicubi erit quod generatur ex eo. Quapropter ⁊ illud aut sm se aut sm accidens.

¶ Improbat vtrūq3 mēbrū. Ad cuius euidētiā notanduz materiā sm veritatē non esse separataz a corpore loco: ita ꝙ mā sit qd per se exñs sine corpe: imo q2 est in ipso corpe in eodē loco existit in quo est corpus. rursum nō est separata sm esse: vt sic sit in eodē loco mā ⁊ corpus in quo est sicut vinū ⁊ doliū sunt in eodem loco: q2 aliud est esse vini ⁊ aliud dolij. duo ergo facit: q2 prio pbat mām nō esse sepatam a corpore loco. 2° osidit eaz nō esse sepatam sm esse: ibi. (Sed si in aliquo existit.) Dicit ergo ꝙ aut impossibile est vtrūq3 videlz materiā esse sepataz ⁊ loco ⁊ esse: q2 si est ens i. exñs sepata loco a corpore tūc nullū possidebit locū: erit ergo vel sicut aliqs pūctus vel sicut vacuū siue sicut corp⁹ insensatū: vacuū. n. ⁊ corp⁹ isensatū idē est: vel erit sicut corpus isensatū. i. sicut corpus nō occupās locū: h aūt hoz dictorum qd̄cūq3 ponat nō ptingit rōnabiliter ponere. nam h. i. mā ⁊ subm ex quo generatur aliquid necesse est esse in aliquo loco. In eodē. n. loco in quo erat id qd̄ est corruptū est postea id qd̄ est generatū: ⁊ q2 qd̄ generat ex eo. i. ex subiecto aliquo semp est alicubi: quapropter: ⁊ illō ex quo fit generatio, vel sm esse vel sm accidēs supple necesse est alicubi esse: sz si materia poneretur separata magnitudine ⁊ poneretur per se existere non esset in loco: nec per se nec per accidens: ergo nihil potest fieri: quia tūc factum ex ea nusq̄ esset. ¶ Deinde cum dicit. T.c.

¶ Sed si in aliquo existit siquidem separatū ita vt nullius sz se aut sz accidēs aliquid sit cōtingunt multa ⁊ impossibilia. T.c.28

¶ Improbat scđm mēbrum. vȝ. ꝙ materia non est separata ſm esse: ⁊ duo facit: quia primo dicit ad hanc positionē sequi impossibilia. secūdo narrat impossibilia illa: ibi. (Dico autem.) Continuetur sic: vt patet non potest poni materia separata: ⁊ per se existere: sed si diceretur ꝙ est in aliquo corpore: ⁊ non est separata loco: sed existit siquidē qd sepatum. supple ſm esse: ita vt nullius corporis sit aliquid per se nec per accidens: sicut vinum est in vase: tamen quia separatum est a vase ſm esse: nihil est vasis nec per se nec ꝑ accidens: si sic dicamus de materia multa impossibilia contingunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dico aūt. v. g. si generabitur aer ex aqua non aqua erit transmutata.

¶ Narrat illa īpossibilia q̃ contingūt sic dicētibus: ⁊ tria facit ſm ꝙ tria talia incōuenientia adducit. 2ª ibi. (Sed propterea.) 3ª ibi. (Amplius neq̃.) Dicit ergo: bene dico ꝙ multa impossibilia sequuntur ad dicētes materiā esse in corpore: ⁊ non esse separatam ab eo loco ſm esse: quia si hoc esset aer posset generari ex aqua siue ex materia que est ī aqua: aqua nō trāsmutata: qđ est icōueniēs: cū. n. generatio vnius sit corruptio alterius: q̄. n. differunt ſm esse per se loquendo: ⁊ ſm ꝙ hꝰ potest esse trāsmutatio in vno: alio nō transmutato: non opȝ ergo aquā trāsmutari: ad hoc ꝙ ex materia que est in ea aliquid generet̃: cū ponatur non esse idē esse aque ⁊ materie que est in aqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed propterea ꝙ vt in vase aqua inest materia eius cuius est. Infinitas eni nihil prohibȝ materias esse. Quapp ⁊ generari actu.

¶ Adducit scđm incōueniēs dicens: ꝙ ꝓpterea q̄ ponitur ꝙ vt aqua est in vase: sic materia est eius in quo est: nihil ꝓhibet infinitas materias esse in aliquo: vt infinitas materias esse in aqua: nam cum materia non occupet locum: ⁊ ponatur sic esse in aqua: vt aqua in vase: qua rōne in aqua pōt esse vna mā: pari rōne in ea poterunt esse infinite materie: nam si aqua non occupat locum infinite aque possunt esse in eodem vase: ⁊ q̄ semp ex mā potest aliquid generari infinita actu possent generari ex ipsa aqua in qua essent infinite materie: quod est incōueniēs: nō. n. ex eodē finito infinita actu generari possent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius neq̃ sic videtur generari aer ex aqua vt exiens a. manente.

¶ Adducit 3ᵐ incōueniēs: nā est incōueniēs hec pō: q̄ repugnat apparētibus: naȝ si mā esset in aq̄: sicut aqua in vase generatio nihil esset aliud: nisi exitus a manēte: sicut enim aqua exit a vase manēte: ⁊ permanēte vase sine transmutatione: sic exiret ab aqua: quod generaretur ex materia existēte ī ipsa aqua: sed hoc repugnat apparētibus: nō. n. videtur generari aer ex aqua vt exitus a manēte: imo nō ex aq̄ manēte: sed ex aqua trāsmutata ⁊ corrupta est aer generatus. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Melius ergo omnibus inseparatam facere materiā esse: vt entem eandem ⁊ vnaȝ numero: rationem autem non vnam.

T.c.29. ¶ Cōcludit materiā inseparatam esse dicens ꝙ oībus. i. inter oīa melius est facere mām esse inseparatam a corpore ⁊ a magnitudine: ⁊ facere eam nō entem eādem: ⁊ vnam numero per essentiam: ratione autem. i. ſm formam ⁊ esse debemus eam facere non vnam.

Ed neq̃ pūcta ponēdū neq̃ lieas corporis materiā: ꝑꝑ easdē causas: illud autem cuius hec vltia materia est: quare neq̃ vnq̃ȝ neq̃ sine passione possibile est esse neq̃ sine forma.

¶ Positis rōnibus ad impossibile ꝙ mā nō potest separari a magnitudine ⁊ corporeitate. In ꝑte ista ponūtur tres ostensiue. ¶ Ad cuius euidentiā aduertendū ꝙ indiuisibile ſm ꝙ hmōi: ⁊ sine magnitudine pōt intelligi aliquid dupl̃r. negatiue ⁊ priuatiue: negatiue. n. punctus est indiuisibilis: q̄ non potest diuidi: sic etiā ⁊ linea est indiuisibilis: nō simpliciter: sed ſm latitudinem: priuatiue vero materia ſm se cōsiderata est indiuisibilis: q̄ non potest diuidi ſm se: est tn̄ apta nata diuidi per quātitatē: priuatio eniȝ supra negationem addit aptitudinem. pūctus igitur est indiuisibilis solum negatiue: q̄ nec diuiditur: nec est aptus natus diuidi. duo ergo facit philosophus in ostēdendo materiaȝ ſm quod existit: ⁊ vt est aliqd in effectu: nō esse separatam a magnitudine: ⁊ nō esse quid idiuisibile negatiue: sicut pūctus: vel etiam sicut linea que aliquo modo est indiuisibilis negatiue: inquātum ſm latitudinem nec diuiditur: nec est apta nata diuidi. secūdo ostendit eam nō esse quid indiuisibile priuatiue: vt ꝙ actu mā nullam habeat magnitudinem nec q̄titatem: sed solum sit potētia diuisibilis: ⁊ sit apta nata ꝙ sit q̄ta ⁊ magna. scđa ps ibi. (Generatur qdē igitur.) Dicit ergo ꝙ nō est ponēdū mām esse pūctos neq̃ eē lineas corpis ꝑꝑ easdem causas. i. ꝓpter easdeȝ positiones: quas superius tetigimus. Ille enim eedem rōnes ducētes ad impossibile ostēdentes materiaȝ nō esse separataȝ a magnitudine: q̄ tunc materia non esset alicubi: ostendere possunt mām nō esse puncta per se exn̄tia: nec linee ꝑ se existentes: punctis. n. ⁊ lineis ſm ꝙ hmōi nō debetur locus: ⁊ sicut ꝓpter illas cās: ⁊ ꝓpter illas rōnes ducentes ad impossibile superius tactas ostendi potest materiā nō esse pūcta nec lineas: ita possunt adduci rationes ostēsiue ad ostēdendum hoc idem: nam puncti ⁊ linee habent rationē vltimoꝝ ⁊ terminoꝝ: mā enim de se est quoddā interminatū: interminatum. n. non est ipsi termini: sed est id quod per terminos terminatur ⁊ vltimat̃: materia igitur non est pūcti nec linee: sȝ est id cuius h. s. linee ⁊ puncti sunt vltima ⁊ termini: ⁊ q̄ terminabile non separatur a suo termino: cū materia terminetur ⁊ finiatur per puncta lineas formas ⁊ passiones: sicut nūq̄ȝ est mā sine punctis ⁊ sine lineis vel sine magnitudine: ita nūq̄ȝ est possibile eaȝ esse: neq̃ sine passione: neq̃ sine forma. ¶ Deinde cum dicit. T.c.30.

¶ Generatur quidē igit̃ simpliciter alteꝝ ex altero: quēadmodū ⁊ in alijs determinatuȝ est: ⁊ ab alio aut actu ente aut homogenus aut homoideus. verbi gratia: ignis ab igne aut homo ab homine aut ab actu: duꝝ eniȝ a non duro generatur. T.c.30.

¶ Post q̄ȝ ostēdit materiam non esse quid indiuisibile negatiue: q̄ non est puncti neq̃ linee ostēdit eam non esse quid indiuisibile priuatiue: vt ꝙ sit actu separata ab omni magnitudine ⁊ ab omnibus passionibus: ⁊ est ratio sua talis quicquid fit: fit a sibi cōuenienti aliquo modo: nam vt est determinatum in alijs: vt in. 7. metha. cum generatur alterum ex altero simpliciter: ⁊ generatur ab alio ente actu: vt T.c.30. ⁊.31. generatur ab eo: quod ē actu hōgeneos. i. eiusdem generis vel ab eo quod est actu homoideos. i. eiusdeȝ spēi. ver. g. generatur homo ab homine: ⁊ ignis ab igne: sunt aūt eiusdem spēi homo cum hoīe: ⁊ ignis cum igne: sed aliqn̄ generatio est ab actu ſm ideȝ genus: generat̃. n. duꝝ a nō duro: q̄ generat̃ a frigido: frigidū. n. cōstringit ⁊ indurat: qcqd tn̄ fit semꝑ generat̃ aliqd a sibi cōuenieti aliquo mō: ita ꝙ agēs ⁊ patiens in ꝑncipio sunt dissimilia: in fine vō silia: sȝ supplēdū ꝙ mā sepata ab oī actu ⁊ ab oī corpeitate: nec est silis: nec est dissimilis: opȝ ergo tam generans q̄ȝ id ex quo

generatur esse aliquid in actu: nūq̄ȝ ergo materia ex qua fit generatio erit indiuisibilis priuatiue: vt q̄ sit sepata ab omni actu ⁊ ab omni magnitudine: licet sit apta nata esse q̄ta ⁊ magna. ¶ Item sequitur illa pars.

T.c.31. ¶ Quoniam autez est ⁊ substantie corporee materia corporis talis: corpus eniz cōe nullum. eadem passionis ⁊ magnitudinis est: rōne quidem separata. loco autez non separata. nisi ⁊ passiones separabiles.

¶ Que fuit diuisa ɔtra totū precedens. Cōtinuetur autem sic. Postq̄ȝ ostēdit materiā generationis naturalis nō esse separataȝ ab omni corporeitate ⁊ ab omni magnitudine. In parte ista ostēdit eādem esse materiā augmenti ⁊ generationis naturalis. Intēdit autem talem rationē. augmētum videtur respicere corpus: ⁊ q̄tum ꝑm se. generatio vō respicit corpus i eo q̄ naturale: sed idem est corpus: ⁊ corpus naturale: cum nō sit dare aliquod corpus sepatuȝ: qđ sit cōe ad corpus ꝑȝ se: ⁊ ad corpus nāle. ergo eadē erit materia substātie corporee: ⁊ substātie talis corporis. i. corpis naturalis: ⁊ si eadeȝ est materia corporis: ⁊ corporis naturalis: eadem erit materia passiōis. i. corporis passionati siue corporis naturalis: ⁊ p ɔñs generatiōis que respicit corpus tale ⁊ magnitudinis. i. augmētatiōis que respicit corpus magnū. rōne ergo ⁊ intellectu separata est materia generatiōis ⁊ augmēti. loco autem. i. subiecto ⁊ re nō est separata materia huius ⁊ illius: nisi quis poneret passiones separabiles a substātijs: si enim passiones separabiles essent: alia esset materia magnitudinum ⁊ passionum. ⁊ aliud est corpus: ⁊ corpus naturale: ⁊ per cōsequēs aliud esset materia generationis ⁊ augmēti: sed de hoc in declarationibus tangetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū aūt est ex quesitis. quoniā non est augmentatio trāsmutatio ex potētia magnitudine: actu autem nullam habentē magnitudinem. Separatum enim esset cōmune quidem. hoc autem quomodo impossibile dictum est in alijs prius.

¶ Cōcludit cōclusionē principalr intētā: naȝ si materia generationis naturalis nūq̄ȝ est sepata a magnitudine ⁊ corporeitate: ⁊ eadem erit mā generatiōis ⁊ augmenti: manifestum est ex quesitis. i. ex inuestigatis: q̄m augmētuȝ non est transmutatio ex potentia magnitudine: actu auteȝ nullam magnitudineȝ habenteȝ: q̄ si hoc esset: sepatum esset quideȝ quod est quid cōe. i. separata esset materia a corporeitate: qđ est quid cōe: ⁊ vna in habētibus eaȝ: vel aliter separatum esset quid cōe. i. separatum esset aliqđ corpus: qđ est cōe ad corpus ꝑm se sumptū vel ad corpus nāle: quod ē incōueniēs: vt prius dicebatur: vel etiaȝ vt dictū est in alijs q̄ in de celo ⁊ mūdo ostensum est hoc esse impossibile: ⁊ si nō est aliquod corpus: ⁊ corpus naturale: ⁊ nō est alia materia ꝑm rem augmēti a generatiōis nūq̄ȝ materia augmēti separata erit a magnitudine ⁊ corporeitate sicut nec materia generationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius aūt talis trāsmutatio nō augmētationis ꝓpria: sed generatiōis. Augmētatio enī est existētis magnitudinis additamētum. diminutio aūt minoramentū. ideo opȝ habere aliquā magnitudinē qđ augetur. q̄propter nō ē sine magnitudine materia. oȝ autem etiam ⁊ augmentationē ⁊ in actu magnitudinis. generatio autem magni corporis non augmentatio.

¶ Adducit rōnem sumptaȝ ex pte ꝓprij subiecti augmēti: nam q̄ subiectum in generatione est corpus ⁊ ens in actu: hoc est per accidens: q̄ ens in potētia est proprium subm generationis: cuȝ illud ens in potētia nūq̄ȝ actu separatur a corporeitate: sed in augmēto hoc est per se: q̄ subiectum propriuȝ in augmentatione est corpus habēs magnitudinem in actu: ideo ait q̄ talis trāsmutatio in qua propriuȝ subiectum esset ens in potētia nō corpus in actu nō esset ꝓpria materia augmētationis: sed generationis: ⁊ dicit propria: q̄ aliquo modo est eadem: ⁊ idem subm generatiōis ⁊ alterationis. propriū tñ subiectum h̄ ⁊ ibi differt: q̄ autē in augmento non solum fit per accidens: sed etiam per se supponere corpus ⁊ magnitudineȝ: pȝ: q̄ augmentatio est exñs additamentum magnitudinis: ⁊ diminutio est minoramentum: ideo opȝ aliquā magnitudinē habere: qđ augetur ⁊ qđ auget. quapropter non sine materia magnitudine. i. nō sine materia cū magnitudine opȝ esse augmētū: ⁊ etiā oȝ esse materia in actu. i. ꝑm actuȝ magnitudinis. aliter enim magis esset generatio corporis: non augmētatio.

¶ Sȝ videtur q̄ sibi phs ɔ̄dicat. nam supius dixerat materiā generationis nō separi a magnitudine: h̄ autē videt̄ innuere q̄ in augmento materia nō separatur a magnitudine: in generatiōe aūt nō sic. ¶ Ad qđ dici potest q̄ tam in augmento q̄ȝ in generatione semp materia est coniuncta magnitudini: sed in augmentatione vr̄ esse per se: in generatione autem non est per se: sed per accidens. Dub^m

T.c.32.

uscipiēdū vtiq̄ȝ magis q̄si tāgentes questionem a principio. qualis alicuius entis augmentari ⁊ diminui causas querimus.

¶ Superius phs inquisiuit que vident̄ respicere augmentum cōiter. In pte ista venat̄ que vidētur respicere augmētum specialiter: ⁊ duo facit: q̄ primo cōtinuat se ad dicenda. scđo exequitur de intētō: ibi. (Uidetur vtiq̄ȝ eius.) Dicit ergo q̄ suscipiendum est vtiq̄ȝ quasi magis specialiter tangentes qōnē a principio. i. ad ꝑncipale quesitum: nam q̄ aliquo adueniente fit augmentū: ⁊ recedente fit diminutio: ideo queramus cās ⁊ rōnes de illo aliquo quo contingit augeri ⁊ diminui: cuius ⁊ q̄lis sit entis. i. entitatis: vtrūvȝ. sit corpus vel incorporeū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ur̄ vtiq̄ȝ eius quod augetur quecūq̄ȝ ps aucta esse. similiter aūt in diminutiōe minor esse generata. Amplius aūt adueniente aliquo augmentari ⁊ recedente diminui.

T.c.35. ¶ Exequitur de intētō: q̄ primo venatur causas ⁊ ratiōes augmenti: ⁊ ea que spālit̄er requiruntur ad augmentuȝ arguendo. scđo soluendo: ibi. (Q̄m autem quesituȝ est.) Circa primū duo facit: q̄ primo premittit duas conditiones que requiruntur ad augmentuȝ. scđo arguit cōtra ea que dixerat: ibi. (Necesse est augeri.) Una conditio que reqrit̄ ad augmentum est: q̄ videt̄ eius qđ augetur quecūq̄ȝ ps esse aucta: ⁊ in diminutione silr̄ quelibet pars videtur esse generata minor. Amplius alia conditio que requirit̄ ad augmentum est aliquo adueniente augmentari: ⁊ aliquo recedente diminui. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse autem augmentari aut incorporeo aut corporeo.

¶ Arguit contra predicta. Ad cuius euidentiam notandū predictas duas cōditiones sic se habere q̄ destructa secunda destruitur prima: destructo enim non fieri augmentuȝ

aliquo adueniente destruitur ꝙ quelibet pars augmenti sit aucta. nam ideo q̄libet ps aucti est aucta: q2 cuilibet pti aliqd additur ⁊ ad quālibet partez aliquid aduenit: ideo solum arguit cōtra scđam conditionē ꝙ nō fiat augmentum aliquo aduenięte: ⁊ duo facit. q2 ꝑmo facit qđ dictū est. 2° remouet quādaz cauillationē ibi. (Sed nec sic cōtin
T.c.33. git.) Circa primū duo facit: q2 ꝑmo ponit quandā distinctionē. 2° destruit vtrunqz mēbroꝝ ibi. (Si quidē igitur.) Dicit ergo ꝙ si fit augmētū aliquo adueniente necesse est augmētari aut corporeo aut in corporeo. illud. n. adueniens vel erit corpꝯ aut nō corpus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Siquidem igitur incorporeo est separatū qđ cōmune. impossibile autem materiam a magnitudine separari vel esse separabilem. quēadmodum dictum est prius.

Nōndū ¶ Destruit vtrūqz mēbrū. ꝑmo. n. ostendit nō fieri augmētum aduenięte incorporeo. 2° aduenięte corporeo ibi. (Si autem corporeo.) Ad euidentiā aūt prime partis notandum phm supponere ꝙ de necessitate reqratur materia i augmento ⁊ in transmutatione. hoc aūt supposito: ait ꝙ si fiat augmentū aduenięte icorporeo: q2 semꝑ fit augmētum adueniente mā que supponitur in omni trāsmutatione seq̄tur ergo ipsum materiale elementū qđ est qd cōe oībus generabilibꝯ esse separatum a corporeitate: sed quēadmodū dictū est primo. impossibile est mām esse separabilez a magnitudine: ⁊ a corporeitate. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si autem corporeo duo in eodē loco corpora erunt: ⁊ quod augetur ⁊ quod auget. est autem ⁊ hoc impossibile.

¶ Destruxit 2^m membrum: q2 fieret augmentuz adueniente corpore. duo corpora erunt in eodem loco qđ augetur ⁊ quod auget. est autem hoc impossibile ꝙ duo corpora simul ita sint. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.33. ¶ Sed nec sic contingit fieri ac generari dicere augmentationem et diminutionem. vt quando ex aqua aer. tunc eniz maior tumor generatus est.

¶ Remouet quandā cauillationē: ⁊ duo facit. q2 primo ponit cauillationē. 2° eam destruit. ibi. (Nō. n. augmētatio.) Dicit ergo ꝙ non cōtingit sic dicere: sic generari ⁊ fieri augmentum ⁊ diminutionē sicut quidam dicebant. cauillose enim ⁊ sophistice aliqui de augmento determinātes dicebant ꝙ cū ex aqua fit aer factum est augmentū: q2 tunc maior tumor generatur. hec aūt positio si vera eēt adnihilaret argumēta phi: q2 nec aduenięte corporeo nec incorporeo fieret augmentū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non autē augmētatio hec. sed generatio quidē eius i qđ trāsmutatur erit: corruptio autē cōtrarij. Augmentatio aūt neutrius.

Nōndū ¶ Destruit hanc cauillosam ostēsionem. ¶ Ad cuius euidentiam notandū in predicta generatione tria esse consideranda. aquā q̄ corrūpitur. aerē q generatur. ⁊ qđ est idē vtriqz. tria aūt facit. q2 ꝑmo ostendit in ꝑdicta transmutatione nō saluari augmentum quātuz ad aquā que corrūpitur: vel q̄ꝫtum ad aerē qui generatur. 2° ostendit nō posse saluari augmentū q̄ꝫtū ad id qđ est cōe vtriqz. 3° narrat conditiones augmenti vt magis manifesta sint que dixerat. 2ª ibi. (Sed aut nullius.) 3ª ibi. (Hec aūt tria sunt.) Dicit ergo ꝙ h. scilicet predicta transmutatio nō est augmētatio nec aeris nec aque: sed est generatio eius in qđ transmutatur. scilꝫ aeris: ⁊ erit corruptio contrarij. i. aque que transmutatur in aerē: augmentatio tamen erit neutrius.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed aut nullius aut si aliquod cōe amborum existit eius qđ generatur ⁊ eius qđ corrumpitur. verbi gratia. si corpus. aqua autē non aucta est. neqꝫ aer. hoc quidez deperijt. hoc autem generatum est. corpus autez est siquidem auctum est. sed ⁊ hoc impossibile. oportet autem saluare rationem ⁊ existētiaz eius quod augetur ⁊ diminuitur.

¶ Ostendit nō esse augmētū eius qđ est cōe vtriqz. augmētatum eñi debet manere ⁊ esse in tota trāsmutatione. ergo cum ex aqua fit aer: aqua nō potest esse aucta: q2 non manet: nec est in fine transmutationis. nec aer ē auctus: q2 solum incipit esse in fine trāsmutationis. aut ergo nullius est augmētatio: aut si aliquo mō volumus saluare augmentum dicemus ꝙ aliqd existit cōe amboruz: eius. s. qđ generatur: ⁊ eius qđ corrūpit. vbigratia. si corpus vel si mā est huius cōe id forte dicet auctū. aqua ergo nō est aucta: qa deperit. nec est aer q est generatus. si qđ ergo auctū est corpus: aut materia que est quid cōe ꝑdictis videtur auctuz esse: sed ⁊ hoc est impossibile: licet habeat q̄ꝫdā apparētiā: qa oportet saluare rōne ⁊ existentia substantiam eius qđ augetur ⁊ diminuit. sed substantia materie non manet eadem ꝭm existentiaz ⁊ rōnem. i. ꝭm esse ⁊ diffōnem in aqua corrupta ⁊ in aere generato. ideo eñi non cōpetit ei augeri. ¶ Notandū autē ꝙ existentia ⁊ ratio cōpetit māe per formā: ideo ꝭm qđ mutat formā mutat rōnez ⁊ esse. Item notandū ꝙ phs cū loquitur hic de materia que est quid cōe aeri ⁊ aque nominat ipsum corpus: qa antiq phi oēs posuerunt materiā esse corpus. ideo ꝯ eos disputās more eoꝝ loqtur nominando materiā esse corpus. vtrum autē possit intelligi qđ h Arꝫ. ait de ipso corpore: forte in declarationibus dicetur. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ Hec autem tria sunt: quorum vnū est quātacunqꝫ partem maiorez esse eius quod augetur magnitudinis. vbi gratia. si caro carnis. ⁊ adueniente aliquo. ⁊ tertium vt saluetur quod augetur ⁊ maneat.

¶ Narrat ꝯditiones augmēti vt magis manifesta sint que dixerat. ⁊ duo facit: q2 ꝑmo facit quod dictum est. 2° q2 ex cōditionibus augmēti apparet solutio cuiusdā qōnis. mouet questionē illā ibi. (Queret autem aliquis.) Circa primum tria facit: q2 primo narrat dictas cōditiones. 2° propter predicta cōparat augmentū ad generationē ⁊ alterationem. 3° per hꝯ conditiones augmenti redit ad destruendam cauillationē prius positaz. 2ª ibi. (Cum generatur.) T.c.34
3ª ibi. (Si itaqꝫ erit.) Dicit ergo. ꝙ hec tria sunt que requiruntur ad augmentū. quoruz vnū est. q̄ꝫcūqꝫ partē eiꝯ magnitudinis qđ auget esse auctā ⁊ esse maiorē. verbi grā. si caro sit aucta quelibet pars carnis dꝫ esse aucta. 2ª cōditio augmenti est. ꝙ aduenięte alio fiat augmentū. 3^m autē est ꝙ saluet ⁊ maneat qđ auget. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum generatur quidem aliquid simpliciter ⁊ corrūpitur: non manet idem. quod autez augetur: aut alteratur: aut minuitur manet idem. Sed tamen quidez passio aut magnitudo non manet eadem.

¶ Propterea que dixerat cōparat augmentū ad alterationem ⁊ generationē. dixerat eñi augmentū manere. in hac aūt cōditione augmētū conuenit cuz alteratione: ⁊ differt a generatione: ideo ait: ꝙ cū aliqd generatur simpliciter:

aut corrūpitur non manet. cū autē alteratur aut augetur aut minuit manet idē qd̄ augetur aut alterat: sed tñ non manet eadē passio: nec eadē magnitudo: manet eni quod alterat. sed mutat passionē ⁊ qualitatē ꝓcedēdo ab vno in aliā: sicut augmētatū mutat ſm q̄titatem procedēdo a minori in maiorem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si itaq; erit predicta augmentatio contin get nullo adueniente neq; augeri ⁊ nullo re cedente diminui: ⁊ non manere quod auge tur. sed oportet hoc saluare. subiecta eniz est augmentatio talis.

¶ Redit ad destruēdū cauillationē tactā per ꝯditiones q̄s predixerat de augmēto. dicēs: ꝙ si erit ṗdicta positio vera vt dicamus fieri augmētū cū ex aq̄ fit aer q est rarior ⁊ fieri diminutionē cū ex aere fit aqua q̄ est densior non saluabuntur cōditiones augmenti: q2 vt p3 ponendo ṗdicta cōtinget augmentatio nullo adueniente: ⁊ ꝯtiget aliquid diminui nullo recedente. rursum vt p3 per habita: continget non manere qd̄ auget: sed op3 saluare h. i. has ꝯditiones. subiecta enim est. i. supposita est augmentatiuo esse talis. supponebat eni ṗus aliquo adueniēte fieri augmentū saluari atq; manere qd̄ auget. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.34 ¶ Queret autē aliquis ⁊ quid est quod auge tur vtrum cui apponitur aliquid aut qd̄ ap ponitur. verbi gratia. si crus quod augetur hoc maius: qd̄ auget cibus. quare igitur nō ambo aucta sunt. maius enim quod appo nitur ⁊ cui: queadmodū ⁊ quando miscens vinum aqua similiter enim plus vtrunq;.

¶ Ponit questionē quādā cuius solutio habetur ex predictis: ⁊ tria facit: q2 primo ponit q̄onem. 2° soluit. 3° manifestat qd̄ in solutione sua posuerat. 2a ibi. (Aut q̄m hui⁹.) 3a ibi. (Silr ⁊ in alteratione.) Dicit ergo ꝙ queret aliquis qd est qd̄ augetur: vtru3 augeatur id cui aliquid apponitur. verbigratia. si auget crus h ē: ꝙ efficitur maius ⁊ cui aliquid apponitur an supple auget: id quod auget. quod aūt auget est cibus: ⁊ quare non ambo dicuntur aucta. totum enim videt maius qd̄ apponit: ⁊ cui apponit. i. cibus ⁊ crus. queadmodū q̄n miscens vim aque vtrūq;. i. totum videt silr auctū ⁊ esse plus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut quonia3 quidē huiusmodi substātia manet. huiusmodi autem non. verbi gratia. cibi quoniā ⁊ hic dominans dicitur in mixtione: vt quoniā vinum. facit. n. vini opus. sed non aque vniuersa mixtura.

¶ Soluit dicens. ꝙ aut supple augmētatur crus cui apponitur aliqd vt cibus qui apponitur: ⁊ est rō: q2 manet. substantia huius. h⁹ aūt nō manet suba. verbi gr̄a. cibi nō manet suba. sicut ergo in mixtione dn̄ans dī augeri: ita ⁊ hic. crus aūt qd̄ dn̄atur ⁊ cōuertit cibū ad naturā suā est id qd̄ augetur. si ergo misceat aqua cū vino ⁊ vinū cōuertat ad se aquā. vinū dicet auctū q̄m manet. facit. n. vini opus: sed illa vniuersa mixtura aque ⁊ vini nō dicet aucta. nō enim est aucta aqua ⁊ vinū: sed solum vinū: cū solū cu3 ponitur faciat vini opus: ⁊ non aque. ¶ Deinde cum dicit.

In mixtione dominans dr augeri

¶ Similiter ⁊ in alteratione q̄m si manet caro ens ⁊ quod aliquid est. passio autem aliq̄ existit eorū que secūdū se accidentiū que prius passio nō existebat alteratum est hoc.

¶ Manifestat qd̄ in solutione supposuerat. ⁊ duo facit ſm qd̄ duplr manifestat qd̄ dixerat. 2a ibi. (Q2 aūt alteratum est.) supposuerat. n. ꝙ q2 nō manet cibus: sed manet crus. augetur crus ⁊ nō cibus. hoc autē manifestat p silr dicēs. ꝙ silr ⁊ in alteratione: q2 manet caro ens: ⁊ ꝙ est aliquid permanens. passio aūt aliqua de numero eo2 accn̄tiū ſm se. i. passio aliqua que ſm se est accidens existit que passio non existebat prius. ideo. s. alteratū est h. idest alteratū est subiectū qd̄ manet nō passio supple que est de nouo introducta ⁊ nō manet: ⁊ tūc cōplenda est rō videl3 ꝙ est silr in alteratione ⁊ augmētatione cum in alteratione: q2 manet subiectū: ⁊ nō passio: alteratum est hoc. i. subiectu3 qd̄ manet. ergo in augmento: q2 manet crus ⁊ nō cibus augmentatum erit crus qd̄ manet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quomodo aūt alteratū est. hoc q̄nq; qui dem nihil passu3 est: neq; alterata est substā tia. q̄nq; aūt ⁊ illud. Sed alterans est princi pium motus in eo ꝙ augmētatur ⁊ alterat in his mouens q̄m ⁊ ingrediens generatur vtiq; magis ⁊ accipiens illud corpus. verbi gratia. si ingrediēs fiat vtiq; id spē op3 cor ruptū esse hoc patiens ⁊ mouēs nō in hoc.

¶ Manifestat hoc idē alio modo distinguēdo de ṗncipio alterato dicēs. id quo alteratū est hoc tale ṗncipium alteratiuum: q̄nq; quidem nihil est passum: neq; alterata est substātia eius. i. vnū principiū effectiuū alteratiōis est alterans in alteratū vt anima vegetatiua. aliud alterās alteratum vt cibus. ideo subdit ꝙ q̄nq;: ⁊ illud supple quod alterat alteratur. alterās ergo primū quod est principiū motus: vt aīa vegetatiua est in eo qd̄ augetur ⁊ alterat: sed in his. i. in alterātibus alteratis: ideo est mouēs q̄m est ingrediens. ideo enim cibus alterat: q2 ingreditur mēbrū: ⁊ trāsit in substātiam eius: q2 si cibus esset accipiens id corpus. i. reciperet formā illius corporis ad quod trahitur. i. si reciperet formam carnis exn̄s per se: ⁊ vt ingrediēs ad membrum generaret vtiq; magis. i. esset ibi generatio magis q̄3 augmentū. verbi gr̄a. si cibus ingrediens fiat vtiq; species. i. accipiat illā spēm ⁊ illam formā carnis ad qua3 ingreditur: ⁊ hoc patiens corrūpitur: ita ꝙ est mouens non h. i. non ad formā propriā: sed mouet ad formā carnis: vel mouēs nō i hoc ꝙ mouēs ṗncipale. i. aīa vegetatiua. cum non in hoc. i. in cibo: sed in carne. ¶ Notandu3 ex verbis phi haberi: ꝙ cū duplex sit alterans vnū inalteratū aliud alteratū. alterans inalteratū est in carne non in cibo: ideo caro manet: cibus aūt qd̄ est alterans alteratū nō manet: ⁊ tunc supponēda est ratio eius ꝙ caro auget q̄ manet ⁊ nō cibus. ¶ Itē nōndum ꝙ accipere aliqd formā carnis pōt intelligi duplr vel per se existēs: ⁊ tūc est gn̄o: vel vt cōiunctum alteri: ⁊ tūc est augmētū. vt infra dicet. cibus ergo accipit formā carnis: sed accipit eā nō p se existens: sed vt cōiungitur mēbro. ideo dixit phs. ꝙ si cibus nō eēt ingrediens ad corpus qd̄ est mēbrū ⁊ acciperet formā eius magis vtiq; eēt gn̄o q̄3 augmentū. ¶ Itē notandū ꝙ cum cibus ingredit ad mēbrū resoluitur in partes subtiles: ⁊ quia corpus subtile pōt dici spūs: io in illa transgressione pōt dici fact⁹ spūs: ideo cū aliq textus habeant. si cibus ingrediens fiat vtiq; spūs: ⁊ aliqui habeant. fiat vtiq; spēs. si considerentur predicta vtrunq; exponi potest.

Nōndū

Nōndū

Quoniam autem de his quesitum est sufficienter oportet questionis tentare solutionem inuenire.

¶ Postq̄3 phs venatus ē ꝯditiones augmē-

ti inquirendo ⁊ arguendo. In parte ista exequitur de intē to soluendo ⁊ veritatem determinando. ⁊ duo facit. q2 primo cōtinuat se ad dicenda. 2° exeqtur de ꝓposito ibi. (Saluantes manere id.) Dicit ergo quoniā quesitum est. i. querendo ⁊ arguendo quesitū est sufficienter de his que requiruntur ad augmentū op3 deinceps temptare inuenire solutionem questionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Saluantes manere id qd augetur ⁊ adueniente aliquo augeri. recedente autem diminui. Adhuc autē quodcunq3 signum sensatum aūt maius aut minus generatum est: ⁊ nō vacuū esse corpus. neq3 due magnitudines in eodem neq3 incorporeo augeri.

¶ Exequit de proposito. ⁊ duo facit: q2 primo narrat conditiones augmēti. 2° dat modū augmēti saluando conditiones illas. 2a ibi. (Suscipiendū determinantes.) Ad euidētiam autē prime partis notandū ꝙ quedam cōditiones augmenti requruntur ad augmentū tanq3 saluanda. queda3 vo tanq3 vitanda. saluanda enim sunt tria. primo ꝙ maneat id qd augetur. 2° ꝙ augeri fiat aliquo adueniente: ⁊ diminui aliquo recedente. ad hoc aūt saluandū est tertiu3 ꝙ quelibet pars aucti sit aucta ⁊ diminuta: ita ꝙ augmētū sit generatū maius sm qdcūq3 signū sensatum. i. sm quācunq3 partē formalē ⁊ diminutū sit generatū minus. conditiones aūt vitāde sunt tres. primo ꝙ nō sit vacuū corpus. scdo ꝙ non sint due magnitudines in eodē loco. 3° ꝙ non cōtingat augeri adueniēte incorpeo. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Suscipiendū determinātes prius vnūqd q3 qm anomiomera augent. cū omiomera augent. cōponitur eni3 ex his vnūqdq3.

¶ Dat modū augēdi saluās cōditiones predictas ⁊ ostendit augmētū fieri non per vacuu3: nec propter esse duo corpora in eodē loco. nec adueniente incorporeo: sed q2 attrahitur alimentu3 ad singulas partes formales ipsius aliti: sm quē modū saluantur omnia que requiruntur ad augmentum. duo ergo facit: q2 primo sm dictū modum saluat oēs cōditiones augmēti. 2° q2 per alimentū saluare nititur cōditiones illas que requruntur ad augmentū. ideo de ipso
T.c.39. alimento mouet quasdā questiones. 2a ibi. (Queret aute3 aliquis.) Circa primū tria facit sm ꝙ tres cōditiones sunt saluāde. primo eni3 saluat ꝙ quelibet pars aucti est aucta. 2° quō manet id qd augetur. 3° quō adueniēte aliquo fit aug
T.c.36. mentum. 2a ibi. (Oportet aūt intelligere.) 3a ibi. (Maius
T.c.38. aūt toto.) In saluando quālibet partē aucti eē aucta3 tria facit: q2 primo ostendit quō fiat augmentu3. 2° distinguit inter partē mālem ⁊ formalē. 3° ex his que dixerat determinat veritatē intentam. 2a ibi. (Deide ꝙ caro.) 3a ibi. (Quātumcunq3 igitur.) Dicit ergo ꝙ suscipiēdū est quomodo possit saluari cōditiones tacte. sed anteq3 hoc fiat determinemus prius vnūqdq3 quō augetur. na3 anomiomera: idest corpora partiū dissimiliū augētur cu3 augent omiomera .i. corpora similiū partiū. vnūqdq3 enim dissimiliū partiū cōponitur ex his que sunt similiū partiū. manus eni3 que est dissimiliū ptiū: q2 quelibet pars manus non est manus cōponitur ex his q sunt similiū ptiū: q2 componit ex carnibus ossib9: ⁊ neruis que sunt similiū ptiū. qlibet eni3 pars carnis est caro ⁊ ossis os: ⁊ nerui neruus. ꝓpter qd augmētatis carnibus ossibus: ⁊ neruis: que sunt silium partiu3: ⁊ cōponūt manū augmētat ⁊ manus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Deide qdē caro ⁊ os. ⁊ vnaqq3 taliū ptiū est duplex: queadmodū ⁊ alioꝝ i mā speciē hñtiū ⁊ eni3 mā dr ⁊ spēs: caro aut os.

¶ Ponit quādā distinctionē de parte sm formā: ⁊ sm materiam. ¶ Ad cuius euidentiā notandū ꝙ ps sm formā dr omne illud qd in se acceptū potest habere actionē talē: ⁊ in se cōsideratū habet formā talis. pars vo sm mām est illa que nō nisi coniuncta potest habere actionē talem. ex quo apparet ꝙ nō quelibet pars q̄tūcūq3 minima est ps sm forma3: q2 posset accipi ita modicū de carne: ꝙ si acciperetur minus: iam nō haberet actionem carnis: vel non remaneret ibi species carnis: sed quelibet pars quantūcunq3 minima est pars sm materiā: nulla est enim pars adeo modica in qua non reseruetur species carnis: vt est cōiuncta alij. l3 nō seruaretur ibi talis species si accipetur sm se. ⁊ quod dictū est de carne intelligendū est de cibus habentibus formā in mā. predictam enim distinctionē omnibus istis rebus mālibus adaptare possumus: q2 est vinum sm spēm ⁊ sm materiā: vt dicatur vinu3: vel lapis sm speciem qd in se acceptū habet actionem vini: vel lapidis. sm materiam vo que vt alteri cōiuncta habet actionē talem. hoc viso leue est imaginari quō fit augmentum. In augmēto enim trāsmutatur cibus ad singulas ptes mēbri ad singulas partes q̄tūcūq3 minimas. sed ad tales partes in qbus possit reseruari virtus ⁊ actio conuertendi ad se transmissum alimentū. ⁊ q2 tales ptes sunt sm formā fit transmissio ad quālibet partē sm forma3: ⁊ augetur quelibet pars sm formā: non aūt qlibet sm mām: q2 nō fit trāsmissio ad partes minimas: in qbus nō possit reseruari virtus: ⁊ actio per que fiat cōuersio alimenti. primo ergo premittit talē distinctionem que est caro: ⁊ os: ⁊ vnaqueq3 taliū partiū ex quibus cōponitur animal est dupliciter. videlicet sm spē3: ⁊ sm mām: q2 queadmodum distinguendū est in alijs rebus materialibus: q2 vnumqdq3 alioꝝ habentiū spēm ⁊ mām potest distingui hoc sm spēm ⁊ hoc sm materiā. est enim lapis sm speciē: ⁊ sm mām: ⁊ vinu3 ⁊ sm spēm ⁊ sm mām. ⁊ sic caro ⁊ os distinguenda sunt. est enim caro mā: ⁊ caro spēs: ⁊ os mā ⁊ os spēs. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ Qualemcūq3 igitur partē augmentari ⁊ adueniente aliquo secūdū quidē spē3 est cōtingēs. secūdu3 aūt materiam non est.

¶ Premisso ꝙ etherogenea vt manus ⁊ caput augentur ꝑ homogenea. i. per corpora similiu3 partium. ⁊ ostenso ꝙ caro ⁊ os ⁊ talia similiū partiū dicūtur duplr: sm spēm et sm materiam: determinat h veritatem intentam quomodo h corpora similium partiū augentur sm quālibet partem. nam q3libet partem taliū corporum augeri adueniente aliquo est contingens ⁊ est verum sm speciē: non aute3 est verum sm mām. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oportet autem intelligere queadmodu3 si aliquis mensurabit eadē mensura aqua3. semper eni3 aliud ⁊ aliud quod generatur. sic vtiq3 augmentatur materia carnis: s3 nō partium cuiuscunq3 aliquid generatur. S3 hoc quidem defluit. hoc autem aduenit forme: aut ⁊ cuicunq3 speciei particule. T.c.36.

¶ Ostenso quomodo quelibet pars aucti est aucta: qa est verum sm spēm non sm materia3. ostēdit quomodo: op3 saluari ⁊ manere idem quod augetur ⁊ quod minuit ide3 sm forma3 non sm materiam. duo autem facit. q2 primo facit quod dictū est. 2° redit ad manifestandū quomodo qlibet pars aucti est aucta: adducēs quoddam ydoneum exēplum ad propositu3. ibi. (In anomiomeris.) Ad euiden- T.c.37.
tiam aūt prime partis notandū ꝙ forma magis continet T.c.90.
materiā q̄3 materia formā. vnde sic circa finē primi de aia scribitur ꝙ aia magis continet corpus q̄3 corpus aiam sic

ergo imaginari debemus ꝙ q̄ꝫdiu viuit animal tam diu manet idē ſm aiam: ⁊ ſm formam: ſed tñ aia ⁊ forma aialis. lꝫ ſemper maneat eadem: aliquando tñ eſt in plꝰ materia: vt cū animal augetur: aliqñ in pauciori. vt cuꝫ minuitur. forma ergo manet eadeꝫ. materia vō fluit ⁊ refluit. iō ait: ꝙ oportet ſic intelligere augmentum: quēadmodum ſi aliquis menſuraret aquā eadē menſura: vt eodeꝫ corio: ſiue eodem vtre: qꝛ ſi ab eodem vtre flueret ⁊ reflueret aq̄: ſemper aliud ⁊ aliud ageretur: qꝛ ſemper alia ⁊ alia aqua flueret ⁊ reflueret: ſed ſupple nunc cōtinens aquas ſemper maneret idem. ſic vtiqꝫ cū augmētatur aliquid materia carnis fluit ⁊ refluit: ſed continens huiuſmodi materiam ſemper manet idē. Jdeo ait ꝙ cuiuſcūqꝫ partiū ſm formā aggeneratur aliquid: ſed partes ſm materiā hec quidem defluit h̄ aūt aduenit: ita ꝙ materia non manet. ſed defluit ⁊ aduenit forma aūt ſupple manet ⁊ cuiuſcunqꝫ ꝑticule ſpēi. ⁊ ſint aliqd aggenerat̄ manet: ergo id qꝺ auget̄ manet ſm formā non ſm materiā. ℭ Deinde cū dicit.

T.c.37. ℭ Jn anomiomeris autē hoc magis manifeſtum. verbi gratia. manui quoniā proportionaliter auctum eſt manifeſtum.

ℭ Redit ad oſtendendū quomodo quelibet pars aucti eſt aucta: ⁊ duo facit: qꝛ primo adducit quoddam exempluꝫ ad propoſitum. ſcđo oſtendit illud exemplum eſſe ydoneum ⁊ bonum ibi. (Materia enim alia.) Dicit ergo ꝙ hoc .ſ. videre quomodo quelibet pars aucti eſt aucta eſt magis manifeſtum in anomiomeris. i. in corporibus diſſimilium partium. verbi gratia. in manu videtur ꝙ organū manus proportionaliter eſt auctū: qꝛ proportionaliter quilibet digitus: vel quelibet pars manus augetur: qꝺ non eſſet niſi ad quālibet partē tranſmitteretur alimentuꝫ: ⁊ quelibet pars eſſet aucta. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Materia enim alia ens manifeſta magis hic q̄ꝫ in carne ⁊ omiomeris.

ℭ Oſtendit hoc exēplū eſſe cōueniens ⁊ ydoneum: ⁊ tria facit: qꝛ ꝑmo facit qꝺ dictū eſt. 2° qꝺ dixerat probat. 3° ꝯcludit ꝑncipale intētuꝫ. 2ª ibi. (Jdeo ⁊ mortui.) 3ª ibi. (Quapropter eſt qdeꝫ.) Dicit ergo ꝙ materia que eſt alia ens ⁊ differēs a ſpē eſt magis manifeſta h̄. ſ. in manu ⁊ brachio: ⁊ in alijs que ſunt diſſimiliū partium q̄ꝫ in carne vel in oſſe: vel in alijs omiomeris que ſunt ſimiliuꝫ partiuꝫ ⁊: quia in iſtis ſunt magis manifeſta que ſunt ſꝫ ſpeciē: ⁊ que ſunt ſm materiā. ideo in talibus eſt manifeſtuꝫ quod diximus: videlꝫ q̄ō quelibet pars aucti eſt aucta ⁊ q̄ō quelibet ps ſm ſpeciē augetur. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Jdeo ⁊ mortui magis videtur eſſe caro ⁊ os q̄ꝫ brachium ⁊ manus.

ℭ Probat qꝺ ſuppoſuerat. dixerat eniꝫ ꝙ in manibus: ⁊ in talibus que ſunt diſſimiliū partiū eſt magis manifeſtū qd eſt ſm materiā ⁊ quid non: vel quid eſt ſm ſpeciē: vel quid nō: q̄ꝫ in his que ſunt ſimiliū partiū. ℭ Ad cuius euiden- Nōdū tiam notandū ꝙ actio facit ſcire formā: ⁊ qꝛ actio manus ⁊ brachij ⁊ hꝰ organoꝝ quoꝝ ē mouere: ⁊ agere aliquas actiones extrinſecas eſt magis nota: q̄ꝫ actio carnis: vel oſſis: quorū eſt conuertere alimentū ⁊ agere actiones extrinſecas: ⁊ ideo mortui magis videntur eſſe caro: ⁊ os q̄ꝫ manus ⁊ brachiū. ſm enim intentionē ph̄i mortui nihil taliū ſunt: ⁊ nihil taliū habent: qꝛ ſcđm ipſum caro mortua nō eſt caro: nec manus mortua ē manus niſi equiuoce: tamē non eſt ita notē carnem mortuā non eſt carnē: ſicut manū mortuā non eſſe manuꝫ: qꝛ non eſt ita nota actio carnis ſicut actio manus. ergo eo ipſo ꝙ caro mortua magis apparet caro q̄ꝫ brachiū mortuum appareat brachium. probatum eſt quod fuit ſuppoſitum: videlꝫ ꝙ in carne ⁊ oſſe magis latet qd eſt ſm ſpeciē: ⁊ quid ſm materiā q̄ꝫ in manu ⁊ brachio. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Quapropter eſt quidē ſic quātūcunqꝫ carnis auctum eſt: eſt etiam vt non. ſecundum ſpeciem quidem enim quodcunqꝫ aduenit: ſecundum materiam non.

ℭ Concludit concluſionē intentā: videlꝫ q̄ꝫcūqꝫ partē carnis eſſe auctā: ⁊ qꝺcūqꝫ ſignū eē auctum. eſt aūt vt ſic. eſt aūt vt nō: qꝛ ſm ſpēm vnicuiqꝫ parti aliquid aduenit ⁊ q̄libet ps eſt aucta: ſed ſm mām nō. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Maius autem totum generatur aduenīete aliquo quod vocatur cibus: ⁊ contrariuꝫ tranſmutante in eandem ſpecieꝫ. verbi gratia. ſi ſicco adueniat humidum. cum autem adueniat tranſmutatur humiduꝫ ⁊ generatur ſiccum. Eſt quideꝫ ſint ſimile ſimili augmentatur: eſt autem vt diſſimili. T.c.38.

ℭ Oſtenſo q̄ō ſaluatur vna ꝯditio augmenti: vt quomodo quelibet pars aucti eſt aucta: qꝛ q̄libet pars ſm formaꝫ nō ſm mām. ⁊ oſtenſo quomodo manet id qꝺ auget̄ ⁊ diminuitur: qꝛ manet ſm formā non ſm materiā: cum materia fluat ⁊ refluat. oſtēdit quomodo aduenīete aliquo fit augmentum. dicēs ꝙ totum mēbrū generatur maius adueniēte aliquo qꝺ vocatur cibus: ⁊ hꝰ cibus in principio eſt ꝯtrius ipſi membro: mēbro dico tranſmutante ipſuꝫ cibum in ſpēm eandē. i. in ſpēm propriā: qꝛ trahit ipſum ad mām ſuam. verbi gratia. ſi mēbro ſicco adueniat alimentum humidū cū aduenerit tale: tale mēbro ſicco trāſmutatur in naturā mēbri: ⁊ generat̄ ⁊ efficit̄ ſiccuꝫ qꝺ erat ꝑꝰ humidū. ⁊ ex hoc ſoluta eſt queſtio quā antiqui difficileꝫ reputabant: vtrū augeret̄ aliqd per ſimile: vel diſſimile. nā vno modo ſimile augetur a ſimili. alio modo a diſſimili. alimentū eniꝫ per quod fit augmentū in principio eſt diſſimile: in fine ſimile. ℭ Notandū auteꝫ ꝙ ph̄s ſigillatim Nōdū oſtendit quomodo ſaluātur conditiones ſaluande in augmento: qꝛ oſtēdit quomodo quelibet pars aucti eſt aucta: ⁊ q̄ō manet illud qꝺ augetur. ⁊ ꝙ aliquo adueniente fit augmentū. Q̄ō autē vitantur conditiones vitande non oſtendit: qꝛ poteſt eſſe per habita manifeſtū. nam cum fiat augmentū per cibū: ⁊ cibus ſit corpus: non fit augmentū adueniente incorporeo. rurſum cū augeatur mēbrum: qꝛ conuertitur cibus in ipſum: non fiet augmentū per vacuitatem: ſed per cibi cōuerſionem. Amplius cum non cōuertatur cibus in mēbrū: niſi qꝛ cuilibet parti ſm formaꝫ aduenit aliquid ipſius cibi: cum ex hoc non ſequatur duo corpora eſſe in eodem loco: non opꝫ ꝙ ſint duo corpora in eodem loco: ſi debeat fieri augmentum.

Q Ueret aūt aliquis quale opꝫ eē ex quo auget̄. Manifeſtuꝫ vtiqꝫ q̄m potētia eſt illud. verbi gratia. ſi caro potentia carnē: actu aūt aliud: corruptio vtiqꝫ hoc caro generatū eſt. T.c.39.

ℭ Poſt q̄ꝫ ph̄s dedit modū augmenti oſtendēdo augmentum fieri per attractionem alimenti ad ſuas partes formales ſm quē modū abſqꝫ inconuenienti aliquo ſaluātur q̄ regruntur ad augmentū. Jn parte iſta mouet quaſdā qōnes circa alimentū ⁊ alitū. ⁊ duo facit: qꝛ primo mouet qōnes ꝑdictas. 2° qꝛ ad augmentū cōcurrit tam gnō q̄ꝫ nutritio. cōparat augmentū ad generationeꝫ ⁊ nutritionē. ibi. (Quātū aūt nulle.) Circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo mouet T.c.40 qōneꝫ de alimento ſm qꝺ patitur ab alito. 2° mouet que-

ktionem de eo prout alitũ patiẽ ab ipso. ibi. (Quod igitur ⁊ ab hoc.) Circa pmũ duo facit: q2 primo ostẽdit quomodo alimentũ patitur ab alito qḋ ɔuertitur in ipsum. 2° dat moduz huius conuersionis ibi. (Non igitur h̄ est.) Dicit ergo ꝙ queret alquis quale opz esse quo augetur. i. alimẽtum quo aliqd augeẽ. ⁊ soluit ꝙ alimẽtũ est potẽtia id qḋ auget. verbi gratia. si caro est illud qḋ augetur per alimẽtum: opz ipsum alimentũ esse potentia carnem. actu autez aliud: q2 corrupto hoc. i. alimẽto generatũ est: id quod est caro. ex quo apparet ꝙ alimentuz patiatur: q2 corrumpitur ⁊ cõuertitur in alitũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non igitur hoc ipsum secunduz se. generatio autem esset non augmẽtatio: sed quod augetur hoc.

¶ Dat modum conuersionis: nam ꝙ in cibo generẽ forma carnis potest intelligi dupliciter: vel ꝙ cibus per se existat ⁊ accipiat formã carnis: vel ꝙ huiusmodi cibus non per se existẽs: sed cõiunctus mẽbro accipiat talem formaz. igitur in augmento hoc ipsum alimentũ nõ ſm se existẽs conuertitur in carnẽ: q2 tunc esset generatio non augmentatio. sed qḋ augetur est hoc supple ꝙ in se manet ⁊ ɔuertit ad se alimentũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quod igitur ⁊ ab hoc est patiens: auctuz est aut mixtuz. quẽadmoduz si quis vino superfundat aquã: hoc aũt potest vinũ facere: quod mixtũ est. quẽadmodũ ignis facit vstũ tangens vrenda. Ita in eo qḋ augetur ⁊ est actu caro qḋ inest augmentatiuũ adueniente potentia carne facit actu carnẽ.

¶ Ostenso quomodo mẽbrũ agit in cibũ: ostendit quomodo patitur ab eo. ⁊ duo facit: q2 primo facit quod dictum est. secũdo assignat modum talis passionis ibi. (Igitur simul ente.) Dicit ergo quod auctuz igitur. i. mẽbruz quod augetur est patiens ab hoc. i. ab alimento. ⁊ soluit aut mixtum. i. patitur mixtionem quandam. nam quẽadmoduz si aliquis vino perfundat aquaz: hoc quod mixtũ est potest facere quod vinuz. i. potest facere opera vini: sed tamẽ non est vinum puruz: sed vinum mixtũ: ita alimentũ conuersum in carnem facit carnez mixtam: q2 non est caro ita pura sicut prius. ⁊ si queratur quomodo caro potest ad se cõuertere alimentum: dicemus ꝙ quẽadmodũ ignis tangens vrenda facit id quod tãgit vstum. i. adustuz ⁊ ignitũ ita in eo qḋ augetur quod est actu caro augmentum. i. alimentum qḋ inest sibi: ⁊ qḋ aduenit ei facit ipsum actu carnem. alimẽto dico adueniente existente carne potẽtia. q. d. ꝙ sicut ignis: q2 est actu talis facit potentia ignita. ita mẽbrum quod est actu caro facit cibum: qui est potentia caro actu carnem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Igitur simul ente si enim seorsum generatio est. Est enim ignem facere ad existentem adiungentes ligna. sed sic quidẽ est augmẽtatio. quando autem ipsa ligna per se incenduntur generatio est.

¶ Dat modum illius passionis. nã hoc modo mẽbrũ patiẽ a cibo mixtionẽ quãdaz: q2 cibus simul mẽbro cõiũgitur. ideo ait. simul igitur ente. si eniz alimentũ seorsum ⁊ separatũ acciperet formã carnis vt superius dicebatur generatio esset. est itaq3. i. contingit duobus modis ex lignis facere ignem. vno modo ꝙ ad ignez existentem adiungantur ligna: ⁊ sic qdẽ illud est augmẽtatio: sed si ipsa ligna ꝑ se incenderentur esset generatio. sic si cibus acciperet formam carnis per se existens generatio esset: sed si sit coniunctus membro augmentatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quantum autez vniuersale quidez nõ generatur. quẽadmodũ quidẽ nec animal: nec quidem homo: nec aliqd singulariũ. sed vt hic vniuersale: illic autẽ quantũ. T.c.40

¶ Determinat de augmento per cõparationem ad generationem ⁊ nutritionẽ. ⁊ duo facit: q2 pmo cõparat augmẽtũ ad generationẽ. 2° ad nutritionẽ. ibi. (Caro aũt.) Dicit ergo ꝙ simile est de generatione ⁊ augmẽtatione: ꝙ nunquã generatur: nec fit q̃tũ vniuersale: sicut nec generatur animal vle: nec homo nec aliquid aliud singulariũ taliuz quale singulare est huiusmodi. consuetudo autem est phi appellare speciẽ singularem respectu generis. cuz ergo ait ꝙ nõ generatur: vle nec singulare intendit ꝙ non generatur genus nec spẽs. alia aũt littera. vbi nos habemus nec. hz nisi. ⁊ tũc est planus textus: q2 nõ generatur vle nisi aliquid singulariũ ⁊ tũc exponendũ est singulare pro indiuiduo non pro spẽ. addit aũt ꝙ sicut h̄: vt in generatione fit vle: ita illic generatur quãtũ: siue generatur qui est q̃tus: ⁊ qḋ est q̃tũ: q2 generato q̃to particulari generatur q̃tũ vniuersale: sicut generato particulari homine generatur vniuersalis homo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Caro autẽ aut os aut manus ⁊ horꝫ omiomera adueniente quidez aliquo quanto: sed nõ carne quãta. ¶ Secũdũ id igitur qḋ potentia vtrunq3. vbi grã. q̃ta caro sic auget: eteni quãtã oportet generari ⁊ carnẽ. ſm id eniz ꝙ solũ substantia caro nutrit. etenim sic differunt cibus ⁊ augmẽtatiuũ ratione. T.c.41.

¶ Cõparat augmentũ ad nutritionez: ⁊ duo facit: q2 pmo facit qḋ dictum est. 2° dat causam tam augmenti q̃ nutritionis. ibi. (h̄ spẽs si materia.) Circa primuz tria facit: qa primo comparat nutrire ad augere. secũdo dat differentiã inter ea. tertio cõcludit nutrimentuz ⁊ augmentũ aliquo modo esse eadem aliquo modo diuersa. 2° ibi. (Ideo nutritur.) 3° ibi. (Et nutrimentuz.) Dicit ergo ꝙ caro ⁊ os que sunt corpora similium partium: ⁊ manus que est quoddã totum ad horum omiomera. idest ad carnẽ: ⁊ os: et ad corpora que sunt de numero taliũ similiũ partium. talia autem augẽtur aliquo quanto adueniente: sed non carne q̃ta in actu. cibus enĩz qḋ auget ⁊ est caro q̃ta in potentia: ⁊ ſm ꝙ potentia vtrũq3 auget ⁊ nutrit. verbigratia. nam ſm ꝙ est caro q̃ta auget. opz enim augmẽtari carnẽ quãtam. i. carnem magnam siue carnẽ maiorẽ ad hoc vt fiat augmẽtũ. ſm id aũt qḋ est solum caro nutrit: ⁊ illo modo differunt cibus ⁊ nutrimentũ: q2 alia ratione fit augmentum: ⁊ alia nutrimentũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ideo nutritur quis quousq3 saluatur ⁊ diminuitur. augmentaẽ autẽ non semper.

¶ Dat quandam differẽtiam inter augere ⁊ nutrire. dicẽs. ꝙ quousq3 diminuitur animal: ⁊ ẽt quousq3 saluaẽ. semper nutritur: qa semper generatur caro: sed nõ semꝑ augetur: q2 non semper generatur caro q̃ta. i. caro magna siue caro maior. aliqñ enim est maior deperditio q̃ restauratio: ⁊ tunc lz ex nutrimento generetur caro: non tñ efficitur caro q̃ta. i. magna cũ restauratio sit minor deperditione.

¶ Notãdũ aũt spãliter phm dixisse ꝙ q̃diu diminuitur aial: ⁊ etiã q̃diu saluaẽ ꝙ semꝑ nutritur: q2 nõ est dubiuz quin cuz augmentatur nutritur. Cũ generatio carnis q̃te presupponat generationez carnis. sed dubiuz forte esset vtrum cũ diminuitur: vel etiam vtrum quãdiu viuit animal possit dici ꝙ nutritur. ¶ Deinde cum dicit. Nõndũ

¶ Et nutrimentū augmentationi id idez est quidē esse aūt aliud. Secundū id eniz ꝙ id quod aduenit potentia quanta caro augmētatiuum carnis est. secunduz id autez quod solum potentia caro nutrimentū.

¶ Concludit nutrimentū ⁊ augmentuz esse aliquo modo aliud. dicens. ꝙ nutrimentū est id idem augmētationi: qꝛ idem est subiectū vtriqꝫ ꝑm rem ⁊ essentiam: tñ ꝑm rōnem ⁊ ꝑm esse est aliud. nam ꝑm qđ aduenit mēbro: ⁊ est caro q̄ꝫta potentia est augmentū carnis. ꝑm vō qđ est solū po° caro nutrimentū facit. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hec autem species sine materia: vt imaterialis potētia aliqua in materia est. similiter autem ⁊ aliud quodcūqꝫ organū. si autē aduenit aliqua materia ens potentia imaterialis habēs ⁊ quantū potentia he erūt imateriales maiores. ¶ Si aūt amplius facere nō potest: sed vt aqua vino semp amplius. mixta in fine aquaticū facit ⁊ aquam. tunc diminutionem faciet quanti species aūt manet.

¶ Assignat cām tam nutrimenti q̄ꝫ augmenti. causa enim hoꝝ est natura animalis: sed natura aīalis potest mihi dicere vel materiam tantum vel formaz tm̄: vel cōgregatuz ex vtroqꝫ. ⁊ qꝛ actiones sunt suppositoꝝ tota natura aīalis est qđ operatur in cibū ⁊ conuertit ipsum: ⁊ licet a tota natura sit hꝰ actio: est tñ a tota natura rōne forme: nō rōne materie: ita ꝙ ꝑncipale in actione est forma. ideo ait ꝙ hec causa nutrimēti ⁊ augmēti est spēs. i. forma ⁊ natura carnis siue materia: qꝛ ratio ⁊ principium huius actionis non debet attribui materie: sed aliqua potentia vt est immaterialis. i. vt est formalis siue ipsa forma que habet esse in materia est causa huius nutrimenti ⁊ augmēti. ⁊ quod dictum est de carne dictū est de manu ⁊ de quocunqꝫ alio organo: siue de quocūqꝫ mēbro: qꝛ natura ⁊ forma existens in tali mēbro est ratio augendi ⁊ nutriendi. ideo ait: ꝙ si adueniat mēbro siue carni aliquid qđ est ens in materia ⁊ ens in potentia respectu eius vt cibus qui est caro in potentia: tunc potentia imaterialis. i. potentia ⁊ virtus formalis: siue spēs ⁊ forma sic habens virtutem ⁊ potentiam qua possit facere potentia q̄ꝫtum. i. potentia magnū: vt ꝙ possit plus conuertere q̄ꝫ fiat deperditio erunt augmentū: ⁊ he partes imateriales erūt maiores: qꝛ forma erit in pluri materia. cum autē non potest amplius facere: tunc deficit augmentum: vel etiaz deficit animal: tanta potest esse debilitatio virtutis. sic etiā imaginari debemus ꝙ alimento semper generatur caro mixta ⁊ impura ⁊ propter huiꝰ impuritatem: ita debilitatur virtus ꝙ non potest plus cōuertere: vel etiam nec tm̄ quanta fit deperditio: ⁊ tunc cessat tempus augmenti. ad vltimū autē debilitatur in tm̄ ꝙ non potest vlterius cōuertere: ⁊ tunc deficit ⁊ moritur animal. vnde est sicut aqua vino mixta que semper amplius mixta in fine facit vinū aquaticū ⁊ quasi aquaz: ⁊ tūc qñ erit caro aquatica ⁊ impura faciet diminutionem quātī: qꝛ cessabit tēpus augmenti cū non possit plus restaurare q̄ꝫ fiat depditio: tñ qꝛ non statim cū cessat augmentū deficit aīal. ideo species ⁊ forma manet. sed ad vltimum. vt dictum est: opꝫ ꝙ totū fiat aqua ⁊ ꝙ animal deficiat.

T.c.43
Uoniam autez oportet primū de materia: ⁊ de vocatis elementis dicere: siue sint siue non. ⁊ vtrū sempiternale vnumquodqꝫ aut generatur qualiter. ⁊ si generatur vtrū exinuicez generent omnia eodez modo aut aliqđ primum eorū vnū est. Necesse est vtiqꝫ priꝰ dicere de quibus indeterminate dicit nunc.

¶ Ut dicebatur superius in hoc libro intēdit philosophus determinare de ipsa generatione: ⁊ de alijs motibus annexis. In secundo vō de ipsis naturaliter generatis. Determinabitur enim in secundo de materia ⁊ de elemētis quo modo ex se inuicem naturaliter generantur: ⁊ qꝛ determinare de tactu. ⁊ de actione ⁊ passione ⁊ de mixtione deseruit taz generationi de qua determinatur in ipso q̄ꝫ ⁊ ipsis generatis de quibus determinatur in secūdo. ideo anteq̄ꝫ incipiat materiaz secundi libri exeqtur de predictis: ⁊ duo facit: qꝛ primo ostendit ꝙ determinare de actione ⁊ passione ⁊ tactu ⁊ mixtione spectat ad presens negocium. secundo exequitur de predictis. 2ª ibi. (Principiū autez.) Circa primū duo facit. qꝛ primo ostendit ꝙ determinare de predictis spectat ad presens negociū: qꝛ deseruit materie secūdi libri. scđo ostēdit ꝙ determinare de talibus deseruit ipsi generationi: de qua tractatur in ꝑmo libro. 2ª ibi. (Est aūt cōgregatio.) Circa primū duo facit: qꝛ primo facit qđ dictum est. 2° assignat causam dicti. ibi. (Omnes enim q elementa.) Dicit ergo ꝙ in secūdo restat dicere primū. i. ꝑncipaliter de materia ⁊ de vocatis elementis siue sint huiusmodi elemēta siue non. ⁊ dato ea esse ostēdetur vtrū vnūquodqꝫ elementoꝝ sit sempiternum aut generatur: qualiter. i. aliqualiter vnū ex alio: vtruz eodem modo generentur oīa ex seinuicez aut eorū elementoꝝ est aliquod vnum p° op.
primū. ¶ De elementis enim fuit triplex opinio apud antiquos. quidam enim posuerunt oīa elementa ingenerabilia ⁊ incorruptibilia: vt empedocles ⁊ sui sequaces. Quidam autē dixerunt solum vnuz elementum esse tale: ⁊ ꝑm 2° op.
hunc moduz omnia elementa acceperunt iudicem preter terram: qꝛ nullus dicit illud corpus incorruptibile ⁊ principium omniū esse terrā: sed aliqui dixerunt ipsuz esse ignē aliqui aerem aliqui aquam. Quidā vō posuerunt omnia 3° op.
elementa generabilia ⁊ corruptibilia partim ⁊ eodem modo: qꝛ nulliū elementorum posuerunt principiū omnium: sed aliquod medium inter ea dixerunt esse alioꝝ ꝑncipiū: qualitercūqꝫ tñ elemēta sunt generabilia si de ipsis elemētis generatis volumus tractatū facere. necesse est vtiqꝫ dicere prius de illis de quibus nunc ab antiquis dicitur indeterminate. i. necesse est dicere de mixtione tactu actione et passione: qꝛ antiqui de talibus non protulerunt determinatam sententiam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnes enim qui elementa generātes et que ex elementis segregatione vtuntur ⁊ cōgregatione ⁊ facere ⁊ pati.

¶ Manifestat qđ dixerat dicēs. ꝙ oēs generantes elementa ⁊ ea q̄ sunt ex elemētis vtuntur ꝯgregatione ⁊ segregatione: ⁊ ita mixtione vtunť ⁊ tactu: qꝛ in cōgregatione quedam mixtio ⁊ qdā tactus reseruatur. determinare ergo de istis deseruit ipsis elementis generatis. inquātum antiqui determinando de eis vtebantur istis ⁊ non manifestāt qđ noīe talium importabatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est autem congregatio mixtura quomodo autem misceri dicimus non determinatum est manifeste.

¶ Ostenso ꝙ determinare de predictis deseruit ipsis elemētaribus corporibus generatis. In parte ista ostendit ꝙ determinare de his deseruit ipsi generationi simpliciter sumpte. ⁊ qꝛ in primo libro magis determinatur de generatione simpliciter, in 2° libro magis de gñatione hac, vt de ge-

neratione elementoꝝ. ideo ostensum est quomodo tractatus iste deseruit materie scđi libri. nūc aūt restat ostendere quō deseruiat materie primi libri. Circa qđ tria facit: qꝛ pͥmo ostendit hoc de mixtione. 2° ostendit hoc de agere ⁊ pati. 3° de tactu. 2ª ibi. (Sed nec alterari.) 3ª ibi. (Sed si de facere ⁊ pati.) Dicit ergo ꝙ qꝛ congregatio est mixtura quedam: ⁊ supple: qꝛ ſm opinionē omniū antiquoꝝ generatio quedā congregatio est. vel etiam ſm veritatem cōgregatio ⁊ segregatio ad generationem faciunt: qꝛ segregata ⁊ congregata existunt leuiter generabilia ⁊ corruptibilia. cū aūt sit ab aliis phis determinatū manifeste quēadmodum contingit aliquid misceri ⁊ congregari. ꝯgruum est supple ꝙ nos determinemus ⁊ ostēdamus quō fit mixtio: cū hoc deseruiat ipsi generationi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nec alterari possibile nec segregari ⁊ congregari nullo faciente aut patiente.

¶ Ostendit hoc idem de agere ⁊ pati ⁊ duo facit. qꝛ primo ostendit hoc ex parte modi ſm quem fit generatio. secundo ex parte materialis pͥncipij. quod in generatione subijcitur ibi. (Etenim plura.) Generatio autem fit per hunc modum: videlicet per congregationem ⁊ segregationem: vel saltem fit per ipsam alterationem: qa non est possibile generationem realem esse nisi precedat alteratio: cum nō sit possibile neqꝫ alterari neqꝫ segregari ⁊ congregari nullo faciente neqꝫ patiente: determinandū est supple de ipsa actione ⁊ passione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Etenim plura elementa facientes generant in faciēdo ⁊ patiendo adinuicem.

¶ Declarat hoc idem ex parte materialis principij quod in gñatione subijcitur ⁊ duo facit: qꝛ pͥmo ostendit hoc quātum ad ponētes plura pͥncipia materialia. 2° quātū ad ponentes vnū tantū. ibi. (Quāuis ex vno.) Dicit ergo ꝙ facientes plura elemēta mālia generant in patiēdo ⁊ faciendo adinuicem. ergo etiā ſm sic ponentes determinandum est de actione ⁊ passione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quāuis quidem ex vno necesse est dicere factionem. ⁊ hoc recte dicit Diogenes quoniam si non essent ex vno omnia nec esset facere ⁊ pati adinuicez. verbi gratia. calidū infrigidari: ⁊ hoc calefieri rursus. non eniz caliditas ⁊ frigiditas transmutātur adinuicē: sed manifestuz quoniaz subiectum.

¶ Ostendit hoc idē q̄ꝫtū ad ponentes vnū materiale pͥnm. ⁊ duo facit: qꝛ primo facit qđ dictuz est. 2° concludit quō se habet vnitas materialis principij ad actionem ⁊ passionem ibi. (Quapropter in quibus.) Cōtinuetur autem sic. ꝙ q̄ꝫuis facientes plura materialia pͥncipia ponerēt actionem ⁊ passionē: tñ si faceremus oīa ex vno pͥncipio necesse esset dicere actionem ⁊ passionem esse. ⁊ ideo dyogenes recte dicebat qm̄ si non essent oīa ex vno māli principio non esset facere ⁊ pati adinuicem. verbi gratia. negata vnitate materie calidū non infrigidaretur: ⁊ rursus hoc. s. infrigidatum non calefieret: ⁊ est ratio: qꝛ nō transmutatur forma in formā. caliditas aūt ⁊ frigiditas nō trāsmutanᵗ adinuicem: ita ꝙ vna fiat alia: sed est manifestius. i. est valde manifestū qm̄ est dare subiectuz vtriqꝫ forme si volumus transmutationem saluare. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quapropter in quibus facere est ⁊ pati. necesse est vnam substantiam horum naturā. omnia igitur talia esse dicere non veruz. sed in quibus ꝙ adinuicem sunt est.

¶ Ostendit quomodo se habet vnitas materialis principij ad actionem ⁊ passionem. quo ostenso apparet in quo bene dicebat dyogenes ⁊ in quo nō. Nam dicere ꝙ in quibus est agere ⁊ pati necesse est horuz vnā esse subiectā materiam verū est: sed dicere omnia esse talia ⁊ omnia cōmunicare in materia que est transmutationis subiectum: non est verū: sed solum in quibus est veruz dicere ꝙ sunt adinuicem transmutabilia: est dare vnam talē materiam. dyogenes ergo ponendo vnitatem vt saluaret transmutationem in hoc recte dixit. sed dicendo omnia eē talia: ⁊ oīa eq̄liter esse ex vna materia: male dixit. Quomodo autez sunt intelligenda verba Arꝭ. in declarationibus patebit. ostendetur enim quomodo est vna materia omnium corporalium ⁊ quomodo non. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed si de facere ⁊ pati ⁊ mixtura videndū necesse est ⁊ de tactu. non enim facere hec et pati possunt proprie que non possibile adinuicem tāgere nec non tangentia adinuicem qualiter contingit misceri primū. Quapropter de tribus his est determinanduz quid tactus quid mixtura: ⁊ quid factio.

¶ Ostendit ꝙ etiam oportet determinare de tactu dicens. ꝙ si videndum ⁊ determinandum est de facere ⁊ pati ⁊ de mixtura: determinandum est de tactu: qꝛ non possunt bene. i. agentia ⁊ patientia facere proprie ⁊ pati: quod nō est possibile tangere adinuicem. rursum quaľr ꝯtingit misceri pͥm. i. pͥncipaľr ⁊ proprie q̄ nō sunt tangentia adinuicem ergo tā ad agere q̄ꝫ admisceri seqtur tactus. quapp de his tribus est determinādū: videlꝫ qđ sit tactus quid mixtura ⁊ qđ factio: vel ēt qđ passio. actio eniꝫ ⁊ passio idē dicunt.

Rincipium aūt accipiamus hoc. necesse enim quibus est mixtura entium esse hec adinuicem tangibilia ⁊ si aliquid facit: hoc autē patitur principaliter. ⁊ his similiter: ideo primo dicendum est de tactu.

¶ Ostenso de predictis tribus determinanduz esse. In parte ista exequitur de eis: ⁊ tria facit: qꝛ primo determinat de tactu. 2° de actione ⁊ passione. 3° de mixtura. 2ª pars ibi. (De facere ⁊ pati.) 3ª ibi. (Reliquum autem videndum.)
Circa primū duo facit: qꝛ primo dat causam ⁊ rationem: T.c.46
quare determinandum est prius de tactu. 2° incipit deter- T.c.81.
minare de ipso ibi. (Fere quidē igitur ⁊c̄.) Dicit ergo. pͥnm
accipiamus hoc. i. tactū: vt ꝙ prius determinemus de ipso t.c.44.
q̄ꝫ de mixtione ⁊ actione: qꝛ h̄ que sunt de numero entiuz quibus est mixtura necesse est adinuicem esse tangibilia: ⁊ si h̄ aliquid agit aut patitur principaliter. i. proprie vel his similiter supple inest tactus ergo tactus videtur eē qđ cōius ⁊ prius actione: ⁊ mixtione: qꝛ sequitur ad vtrunqꝫ. ideo pͦ dđm est de tactu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fere quidem igitur ⁊ aliorum nominum t.c.44.
vnūquodqꝫ dicitur multifariam ⁊ hec quidem omonyme: hec autez altera ab alteris ⁊ prioribus sic habet ⁊ de tactu.

¶ Determinat de tactu: ⁊ duo facit: qꝛ primo ostēdit tactū multipľr dici. 2° determinat de vnaq̄qꝫ acceptione ipsius ibi. (Sed tñ pͥncipaľr.) Dicit ergo ꝙ vt fere vnūqđqꝫ aliorum nominū dicit̄ multifariaꝫ. i. multipliciter: qꝛ quedam omonyme. i. equiuoce. quedam vͦ analogice: qꝛ dicuntur altera ab alteris ⁊ prioribus. i. ſꝫ prius ⁊ posterius: sic ⁊ de tactu quasi dicat: ꝙ sicut fere omnia dicunt̄ multipliciter: sic ⁊ tactus. ⁊ dicit fere qꝛ forte non oīa nomina sunt mul-

tiplicia. multiplicitas autē tactus in hoc cōsistit: q2 potest sumi proprie ⁊ metaphorice. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed tñ principaliter dictum existit in habentibus positionez. positio quidez quibus ⁊ locus. Etenim in mathematicis similiter dandum est tactum ⁊ locum: siue est separatum vnūqđq3 eorum siue alio modo.

¶ Ostēso tactū sumi multipliciter determinat de vnaquaq3 acceptione eius: ⁊ duo facit: q2 primo determinat de tactu vt proprie sumitur. 2° vt sumit metaphorice ibi. (Quoniam autem mouens.) Circa primū duo facit: q2 ꝑmo venatur diffinitionē tactus proprie sumpti. 2° concludit diffinitionē illam tanq3 venatā. 2ª ibi. (Quapropter manifestum.) Circa ꝑmū tria facit ſm q tria venatur circa tactum. ꝑmo eni ostendit tāgibilia habere positionē. 2° habere vltima simul. 3° esse actiua ⁊ passiua adinuicem. ex quibus oībus habetur diffinitio tactus: videlz q tactus est in habentibus positionē: quoꝛu3 vltima sunt simul actiuis ⁊ passiuis adinuicem. 2ª pars ibi. (Si igitur est vt determinatum.) 3ª ibi. (Quonia3 aūt positio.) Dicit ergo q tactus si sit quid dictū principaliter. i. proprie existit in habētibus pōnem. pō aūt inest quibus ⁊ locus. ⁊ supplēdū est: q2 nō possunt se tangere aliqua nisi sint in loco: op3 quibus inest tactus inesse positionē. addit aūt ad maiorē expressionez veritatis q tactus ⁊ locus ita se cōitant q mathematicis silr dandū est tactū ⁊ locū: siue est separatū vnūqđq3 eoꝝ siue alio mō.

Nōndū

¶ Notandū aūt q de mathematicis fuit duplex pō. vna fuit Platonis qui posuit ea esse separata ſm esse a sensibilibus. alia fuit Ar. qui posuit ea esse in sensibilibus: sed ſm cōsiderationē ea esse separata. est ergo intētum Ar. q locus ⁊ tactus: ita se inseparabilr cōcomitantur q vbi ponimus vnū ⁊ aliud ⁊ eodez modo: ⁊ similiter sicut ponimus vnū ⁊ aliud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur est vt determinatū est prius. tangere vltima habere sil. hec vtiq3 se tangunt adinuicē quecūq3 determinatas magnitudines ⁊ pōnem hñtia simul habent vltima.

T.c.22. ¶ Inuestigat scđam ꝯditionē dicens. q si ita est vt est determinatū prius. s. in. 6. phisicoꝝ. vbi dictū est q tāgere est habere vltima simul: op3 tangentia habere vltima simul. h ergo vtiq3 tāgēt adinuicē quecūq3 hñt determinatas magnitudines ⁊ pōnē ⁊ hñt vltima simul. ¶ Deide cū dicit.

¶ Quoniā aūt positio qdē in qbus ⁊ locus existit. loci aūt differentia sursuz ⁊ deorsuz ⁊ ꝑma talia oppositoꝝ oīa ad seinuicē tāgētia grauedinē vtiq3 habent aut leuitatē aut ambo aut alterū. talia aūt passibilia ⁊ actiua.

¶ Inuestigat tertiā cōditionē: q tangētia debēt esse actiua ⁊ passiua adinuicē dicens. q pō inest quibus existit locus. loci aūt ꝑma differentia est sursum ⁊ deorsum. talia autez sunt oppositoꝝ: op3 aūt q se tangentia habeant aliquaz oppositionē adinuicē. iō ait q oīa se tangentia adinuicez hñt grauitatē: aut leuitatē: aut ambo: q̄3tū ad elemēta media. aut alteꝝ q̄3tū ad extrema. terra. n. est solu3 grauis: ⁊ ignis solu3 leuis. aer aūt ⁊ aqua habēt vtrūq3: q2 respectu ignis sunt grauia: respectu terre leuia. q2 g talia se tāgētia sunt in loco ⁊ cōpetit eis differētia loci vt sursu3 ⁊ deorsu3: cū hoc nō sit sine oppōne: op3 q talia oppōnē habeāt: ⁊ q sint actiua ⁊ passiua adinuicē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter manifestū est qm̄ hec tāgere nata sunt adinuicē. quoꝝ diuersis magnitudinibus simul vltima sunt existentibus motiuis ⁊ mobilibus adinuicem.

¶ Concludit diffinitionē tactus tanq3 venatā dicens. manifestum esse q illa sunt apta nata se tāgere adinuicē quorum existentibus diuersis magnitudinibus: q̄3tū ad conditionem primā q debet habere magnitudines determinatas ⁊ positionē: sunt vltima simul: q̄3tum ad cōditionē scđam: motiuis ⁊ mobilibus adinuicē. i. actiuis ⁊ passiuis q̄3tum ad cōditionez tertiam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniā autē mouens nō similiter mouet qđ mouetur. sed hoc quidē necesse est motū ⁊ ipsum mouere. hoc autē imobile ens. manifestū qm̄ in faciente dicemus similiter. T.c.45

¶ Postquam inquisiuit de tactu proprie incipit inquirere de tactu metaphorice. ⁊ duo facit. q2 primo cōparat actionem ad motum: ⁊ agentem ad mouentem. scđo ex huius comparatione facta venatur quomodo habeat fieri tact⁹ mathematicus ibi. (Id igitur manifestum.) Circa primū duo facit: q2 primo comparat mouentem ad agentez ſm conuenientiam. secundo ſm differentiam ibi. (Et eni mouens.) Ostendit ergo q q2 mouēs nō similiter mouet mobile qđ mouet. sed hoc quidē mouens necesse est ipsu3 mouere motū: hoc mouet ens imobile. manifestū est quonia3 in agente dicemus similiter: q2 quoddā agens cū agit patitur: qđda3 agit ipassibile manēs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Etenim mouens facere aliqd inquiunt ⁊ agēs mouere. S3 tñ differūt ⁊ op3 determinare. nō. n. possibile ⁊ mouēs oē agere ⁊ facere si facere opponit pacēti. h aūt in oībus in quibus est motus passio autem secūdu3 q alteratur solū. verbi gratia. calidum ⁊ album. Sed mouere amplius agere est.

¶ Posita cōuenientia inter agentē ⁊ mouentē q est deuenire ad agēs impassum sicut ad mouēs imobile: ponit hic differentia3 inter ea dicens. q quidam inquiunt mouens agere aliquid ⁊ agens mouere: sed tñ non est ita: imo differunt: ⁊ op3 determinare quō differūt. Si vō facere opponitur patiēti: nō est poſe oē mouēs agere: sed tūc solū mouēs agere cū mobile patitur. ergo h verū est solu3 in his in quibus motus est passio: ⁊ exponit quid appellat passionez dicens: passio autem est id ſm quod aliquid alteratur solū. verbigratia. calidū albū ⁊c. talia sunt passiones: ſm quas est alteratio. differt ergo mouere ab agere: q2 est vniuersalius. q2 oē qđ agit mouet: sed non ecōuerso. ideo ait: q mouere amplius agere est. i. est magis amplu3 ⁊ est vniuersalius ⁊ in plus q̄3 agere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Illud igitur manifestū qm̄ est qdē vt motiua imobilia tāgūt. ē aūt vt sic. est aūt nō sic.

¶ Ex cōparatione ꝑmissa venatur tactū methaphoricu3. h⁹ aūt tactus duplr sumi potest. tactus eni3 semper est aliquid duoꝛum. vel ergo sumetur huiusmodi methaphora tam ex parte tangentis q̄3 tacti vel ex parte tangentis tantum. duo ergo facit: q2 primo venatur tactum methaphoricum ex vtraq3 parte. 2° ex altera parte tantu3. 2ª ibi. (Est quidē igitur vel multū.) Circa primu3 duo facit: q2 ꝑmo facit qđ dictū est. 2° exponit diffinitionē tactus supius datam: siue addit ad diffinitionē illā ibi. (Sed determinato tāgere.) Dicit ergo q id nō est imanifestū qm̄ motiua vniuersalia siue motiua imobilia: vt habet alia littera. vt tangunt mobilia. i. vt tāgunt corpora supcelestia q̄ mouētur ab eis. est autē vt sic. est autem vt non. i. vno mō tangunt

ea:alio modo nõ:q꞉ tangunt ea methaphorice nõ ꝓpẽ: ⁊ ꝙ ſit huiuſmodi tactus methaphoricus cã ẽ ex vtraqꝫ pte:q꞉ nec illa proprie agunt:nec celeſtia proprie patiuntur. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Sed determinato tangere vſr quidem ꝙ eſt poſitionẽ habentiuꝫ:⁊ hoc quidem motiuo:hoc aũt mobili abinuicẽ aut motiuo ⁊ mobili in qbus exiſtit agere ⁊ pati.

ℭ Exponit diffinitionem tactus ſuperius datam: vel addit ad ipſam dicens.ꝙ ſic determinato tangetur:vt dictum ẽ vniuerſaliter.i.ſimpliciter ẽ tact⁹ habentium poſitionem. hoc quidem motiuo.ħ autem vt mobili abinuicẽ aut motiuo ⁊ mobili.q.d.non ſufficit ad hoc ꝙ ſit tactus ꝙ vnuꝫ ſit mouens ⁊ aliud motum: ſed ſequitur quod mobile ſe hẽat motiue:ita quod viceuerſa ſe habeat mouens: ⁊ mouens non moueat immobiliter:ſed ſit motiuum mobile ſiue motiuum motum: ⁊ hic quibus exiſtit facere ⁊ pati ſuperius autem data diffinitione de tactu dicebat tactũ eẽ in habentibus poſitionem:quoruꝫ vltima ſunt ſimul motiuis ⁊ mobilibus adinuiceꝫ.que diffinitio non arguit tactum ꝓprie ſumptũ:niſi ꝑ motiua ⁊ mobilia intelligam⁹ agentia ⁊ patientia:qđ ĝ ħ hĩ vel eſt expoſitiuũ diffõnis illius vel eſt cõpletiuũ eius. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Eſt quidẽ igitur vt multũ tactũ quod tangit tangens.n.mouet mota oĩa fere que ⁊ in cõſpectu noſtro:quibus neceſſe eſt ⁊ videt tactum tangere qđ tangit.eſt aũt vt aliquãdo inquimus mouẽs tãgere ſolũ id qđ mouetur:qđ tangitur aũt nõ tangere qđ tãgit. Sꝫ que mouet mota: q꞉ hõgenea: neceſſe videtur eſſe quod tangitur tangere.

ℭ Inueſtigat tactũ methaphoricũ cuius cã maxime videt eſſe ex altera parte tantum:⁊ duo facit:q꞉ primo oſtendit ꝙ vtplurimuꝫ in his que videmus eſt tactus proprie ſumptus:ſed aliquãdo eſt in eis motus methaphoricus. ſcđo concludit quomodo contingit inuenire tactũ methaphoricum:ibi.(Quapropter ſiquidem.) Oſtendit ergo ꝙ eſt in multum.i.vtplurimum ꝙ tactu:ita tangitur ꝙ etiã tãgit tangẽs:q꞉ fere omnia que ſunt in cõſpectu noſtro mouent mota quibus neceſſe eſt:⁊ videtur ſic eſſe dicendum tactum tangere quod tangit.i.tangenteꝫ.eſt autem vt aliquãdo inquimus.i.dicimus mouens ſolum tãgere id qđ mouet:ita ꝙ tãgit.i.tangenteꝫ:ſed ea que mouent mota: q꞉ ſicut homogenea.i.eiuſdem nature neceſſarium videt eſſe qđ tangit tãgere:⁊ qđ tangit tangere tactum:vel qđ mouet mouere motũ. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Si quidẽ mouet imobile ens illud qdẽ tãgit qđ mouetur:illud autem nõ. Inquimus enim aliquando triſtantẽ tãgere nos:ſꝫ nos non eum. De tactu quidẽ igitur in naturalibus determinatũ ſit hoc modo.

ℭ Concludit qũo contingit inuenire tactum methaphoricum dicens:ꝙ ſi aliquid mouet ens immobile:tunc illud tangit qđ mouet:ſed illud quod mouet non tangit ipſuꝫ. inquimus n.i.dicimus aliqñ triſtantem tangere nos:⁊ tñ nos non tangimus eum:⁊ illo modo videntur tãgere corpora ſupceleſtia. ℭ Notandũ aũt tactuꝫ triplicem eẽ:ꝓprium ⁊ methaphoricum duplicem:vel q꞉ cã huius eſt in vtroqꝫ extremoꝝ vel in altero tm̃. videmus.n.ſubãs ſeparatas mouere corpora ſuperceleſtia:corpora ſupceleſtia mouere ħ inferiora:⁊ hec inferiora mouere ſeipſa adinuicem

Nõdũ

intelligentie auteꝫ mouent ſuperceleſtia corpora non mote nec paſſe:ſuperceleſtia mouent hec inferiora mota: ſed non paſſa.hec aũt inferiora mouent ſeipſa adinuiceꝫ mota ⁊ paſſa:ideo qñ intelligentie mouẽt corpora ſuperceleſtia eſt oĩo tactus methaphoric⁹ tam ex pte tãgentis q̃ꝫ tacti:q꞉ nec intelligentie ꝓprie agunt:nec ſupceleſtia corpa patiunt:ſed cuꝫ ſuperceleſtia corpora mouent hec inferiora:eſt ibi tactus methaphoricus:ſed cauſa huius vĩ oriri ex altera pte tm̃:nam ex pte horum inferioꝝ bñ eſt aptus natus repiri tactus ꝓprie:ſed nõ ex parte ſuperceleſtium: q꞉ tangunt impaſſibiliter. Cum vero hec inferiora ſe tangunt adinuicem eſt ibi oĩno tactus proprie ⁊ q꞉ pluribus modis ſm ꝙ ſpectat ad nãlem repitur tactus:ideo pħus ſolum determinat de hoc triplici tactu vno proprio:⁊ duplici methaphorico.qũo aũt ⁊ in qua parte determinat de vnoquoqꝫ iſtoꝝ pꝫ per ea que in ſententiando dicta ſunt. Ultimo epilogat.ꝙ de tactu ĩ nãlib⁹ determiatũ ſit ħ mõ.

E facere ⁊ pati dicendũ deinceps ſuſcepimus enim a prioribus ſubcõtrarios ſermones adinuicem. T.c.46

ℭ Poſtq̃ꝫ pħs determiauit de tactu. In pte iſta determinat de agere ⁊ pati:⁊ duo facit:q꞉ p̄ determiat de actione ⁊ paſſione ſm opinionẽ alioꝝ.ſcđo ſm ꝓpaꝫ: ibi.(Qũo aũt exiſtit generare in entibus.) Circa primum T.c.47
duo facit:q꞉ primo oſtendit quid ſenſerunt antiqui de agere ⁊ pati quantum ad qualitates actiuorum ⁊ paſſiuoruꝫ ſecundo quantum ad modum agendi ⁊ patiendi: ibi. (Quomodo autem cõtingit.) Circa primum duo facit: T.c.55.
q꞉ primo continuat ſe ad dicenda ⁊ p̄mittit intẽtionẽ ſuã. circa opiniones antiquorum.ſecũdo exequitur de eis:ibi. (Multi qdem enim.) Dicit ergo ꝙ deinceps poſtq̃ꝫ dcm̃ eſt de tactu:dicendum eſt de facere ⁊ pati:⁊ addit ꝙ a ꝑoribus.i.ab antiquis ſuſcepit de agere ⁊ pati ſermones adinuicem ſubcontrarios. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Multi quidẽ eniꝫ dicunt hoc cõcorditer. ꝙ ſimile quidem a ſimili omne impaſſibile eſt propter non magis actiuũ q̃ꝫ paſſiuũ eẽ alterũ ab altero:oĩa eni ſimiliter exiſtũt hec ſimilibus:diſſimilia auteꝫ ⁊ differentia facere ⁊ pati adinuicem ſunt innata.

ℭ Exequitur de dictis opinionibus.dixerat enim antiquos ſubcontrarie ſenſiſſe de agere ⁊ pati:ideo duo facit:q꞉ primo narrat hmõi opiniones.ſcđo oſtendit eas eſſe ſubcon- T.c.48
trarias:ibi.(Uidentur auteꝫ hoc modo.) Circa p̄mũ duo facit:q꞉ primo ponit opinionem dicentiuꝫ diſſimile a diſſimili pati.2° ponentiũ ꝙ ſile a ſimili patit.2ª ibi.(Democri- T.c.47
tus autem vltra.) Circa primum duo facit:q꞉ primo narrat opinionem predictam quantum ad agentes ⁊ patientes.ſcđo quantum ad rõnem agendi ⁊ patiẽdi:ibi.(Etenĩ qñ minor.) Dicit ergo.ꝙ multi dicunt hoc cõcorditer:ꝙ oẽ ſimile eſt ĩpaſſibile a ſuo ſimili:⁊ dicit multi: q꞉ plures erant de hac opinione q̃ꝫ de alia.aſſignabant aũt cauſam ⁊ rõnem:quare ſimile non patitur a ſimili:q꞉ vt dicebant non eſſet alterum magis paſſiuũ ab altero q̃ꝫ actm̃. Cũ ĝ ſimilibus ſm ꝙ huius omnia exiſtant ſimilia non poteſt poni ſimilia ſm ꝙ hꝰ actiua ⁊ paſſiua eſſe: q꞉ tunc idem ſm ꝙ idem ageret ⁊ pateretur:quod eſt incõueniens.diſſimilia ergo ⁊ differẽtia ſunt innata facere ⁊ pati adinuicẽ: ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Etenim qñ minor ignis a maiori corrumpit propter contrarietatem hoc inquiunt ⁊ pati adinuicẽ. cõtrariũ.n.eſſe multũ pauco.

¶ Narrat poſitionem quantum ad rationem agendi ⁊ pa
tiendi: predicti enim non ſolum ponebant diſſimilia agere
⁊ pati adinuicē: ſed ⁊ volebant ꝙ rō agendi ⁊ patiendi eēt
diſſimilitudo: qꝛ quando minoꝛ ignis a maioꝛi coꝛrumpi
tur inquiunt minoꝛem ignem coꝛrumpi ⁊ pati a maioꝛi ꝓ
pter diſſimilitudinē ⁊ contrarietatem: qꝛ contrarium eſt
multum pauco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Democritus autē vltra alios dixit ſolus
ſingulariter. Inquit enī idē ⁊ ſimile eſſe fa
T.c.47 **ciens ⁊ patiens: qꝛ altera ⁊ differētia nō con**
tingit pati adinuicem.

¶ Narrat pōnem dicentiū ſiſe a ſimili pati: ⁊ duo facit: qꝛ
ꝓ narrat hanc pōnem q̄ntum ad actiua ⁊ paſſiua. 2° q̄ntū
ad rōnem agendi ⁊ patiendi: ibi. (Sed ſi altera entia.) Di
cit ergo ꝙ democritus vltra alios. i. preter alios vel vltra
alios: qꝛ quodāmodo ſubtilius alijs ſolus dixit ſingulari-
ter. inquit. n. idem ⁊ ſimile eſſe faciens ⁊ patiens: qꝛ altera
⁊ dr̄ia non contingit pati adinuicē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ S3 ſi altera entia faciūt aliqd inuicē nō ſm
ꝙ altera: ſ3 ſm ꝙ idē aliqd exiſtit ſic hoc ac-
cidere eis. Que dicuntur igiꝛ hec ſunt.

¶ Narrat dictā pōnem q̄ntum ad rōnē agendi ⁊ patiendi:
non ſolum enim. Demo. ponebat ſiſe a ſimili pati: ſ3 adde
bat ꝙ rō paſſionis erat ſilitudo. volebat. n. ꝙ ſi entia alte
ra. i. diuerſa faciunt aliquid inuicē hoc nō eſt ſm ꝙ ſunt
altera: ſed dicebat accidere. i. ꝙ agerent ⁊ patereꝛ adinui
cem ſm ꝙ exiſtit eis aliquid idem. i. ſm ꝙ cōueniunt: ad-
dit autem quaſi epilogando ꝙ que dicūtur ab antiquis.
h̄ ſunt que dicta ſunt. ¶ Deinde cū dicit.

T.c.48. **¶ Videntur aūt hoc mō dicentes ſubcōtra**
rios dicere ſermones: cauſa autem cōtradi-
ctionis eſt qm̄ opportunum totū aliquid in-
ſpicere partē aliquā dicunt ambo.

¶ Dicit dictas opiniones eſſe ſubcōtrarias. ⁊ duo facit: qꝛ
ꝑmo premittit qd̄ intēdit. ſcd̄o manifeſtat propoſitum: ibi
(Simile. n. oīſariā.) Dicit ergo ꝙ dicētes hoc modo vidē
tur dicere ſermones ſubcōtrarios: ⁊ eſt rō: qꝛ cā ꝯdictionis
eoꝛum fuit quātū opportunū fuit totū aliqd̄ inſpicere am
bo. i. ambe predicte opiniones dicunt ꝑtē aliquā nō totū.
Nōndū ¶ Notādum aūt ſubcōtraria opponi ſm particularem
oppōnem: ⁊ ideo nō eſt inconueniens ſubcontraria eſſe ali
quo mō vera alr̄ ⁊ alr̄ accepta: vt hoiem currere poteſt ve-
rificari pro ſoꝛte: ⁊ non currere pro platone. quicunq3 ergo
dicit aliqd: ꝙ vno mō eſt verū: ⁊ alio mō: ſi particulariter
⁊ defectiue loquiꝛ: ⁊ in talibus ſermonibus eſt oppō ꝯria.
ſimile enim pati a ſimili ē verū: vno mō ⁊ falſum alio. anti
qui ḡ ſic loquētes ſubcōtrarie loquebanꝛ: ⁊ l3 quelibet di-
ctarū opionū aliquo modo eēt vera reſpiciendo particula
rē ꝯdictionem: reſpiciendo tn̄ totū negociū quelibet ſim
pliciter erat falſa. nō. n. abſolute dicēdum ē ſimile pati a ſi
mili: vel diſſimile a diſſimili: ſ3 dici debet ꝙ agens ⁊ patiēs
vno modo ſūt ſimilia: ⁊ alio diſſimilia. igitur prioꝛes ph̄i
defectiue loquebantur ⁊ cōſiderabant ꝑtem cum deberēt
conſiderare totum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Simile eni ⁊ oīſariā ⁊ omnino indifferēs
rationabile eſt non pati a ſimili. nihil quidē
enim magis actiuū erit alterū q̄3 alterum.

¶ Manifeſtat qd̄ dixerat. dixerat. n. eos defectiue locutos
fuiſſe ⁊ conſideraſſe ꝑtem ⁊ non totum circa qd̄ duo facit
ſm ꝙ in dictis opionibus duo eſt conſiderare. v3. ꝙ dice-
bant de actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ ꝙ ponebāt de ratione agendi
⁊ patiendi. ꝓ ergo dicit eos defeciſſe q̄ntū ad actiua ⁊ paſſi
ua: qꝛ nō debebāt abſolute dicere ſiſe pati a ſili nec diſſimi
le a diſſimili: ſed dd̄3 erat agens ⁊ patiēs eſſe aliq̄ mō ſilia:
aliquo diſſilia. 2° oñdit huius defectū q̄ntū ad rōnē agēdi
⁊ patiendi. ꝑmo ḡ oñdit ꝙ nō eſt dd̄m vt antiq dicebāt ꝙ
tota rō actionis ⁊ paſſionis ſit ſilitudo vel diſſilitudo: ſed
vtrūq3 eſt aliquo modo huius rō. 2ª ibi. (Et ſm rōnē āt.) T.c.52.
Circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo ꝓbat agēs ⁊ patiens nō eſſe
oio ſilia nec oio diſſilia. 2° oñdit quō ſꝫ ſilia ⁊ quō diſſilia:
ibi. (S3 qm̄ nō.) Circa ꝑm̄ duo facit: qꝛ ꝓ oñdit agēs ⁊ pa T.c.50.
tiēs nō eē oio ſilia. 2° nō eē oino diſſilia: ibi. (Et oīſariā al T.c.49
terā.) Prima ps diuidiꝛ in tres ꝑtes ſm ꝙ tres rōes addu
cit ad propoſitū. 2ª ibi. (Sed qꝛ a ſili.) 3ª ibi. (Quāuis his
entibus.) Dicit ḡ ꝓ ꝙ ſiſe oīſariā ⁊ oino indifferens rōna-
bile eſt nō pati: ⁊ nihil ſuſtiere a ſili. ⁊ eſt rō: qꝛ h̄ poſito ꝙ
magis eſſet actm̄ alterū altero. nō ergo poſſet poni ꝙ vnū
eſſe agens ⁊ aliud patiēs ex quo oio ſilia. eo. n. ipſo ꝙ vnū
poniꝛ agens ⁊ aliud patiens ponunꝛ differre ⁊ recedere ab
ypotheſi ꝙ ſint oia ſilia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed ſi ſimile a ſimili pati aliquid poſſibi-
le: ⁊ ipſum a ſeipſo.

¶ Ponit rōnē ſcd̄am qꝛ ſi ſiſe eēt poſe aliqd pati a ſili ꝑ oē3
modū ipm̄ a ſeipo patereꝛ: qd̄ eſt icōueniēs. ¶ Dein. c. d.

¶ Quāuis his entib⁹ ita nihil vtiq3 erit neq3
icoꝛruptibile neq3 imobile: ſ3 ſiſe qd̄ ſm ꝙ
ſiſe actiuū: ipſū. n. ſeipſo mouebit omne.

¶ Ponit tertiā rōnē q̄uis rōnes ſupradicte ſufficienter cō-
cludāt ſiſe a ſili oīſariā pati nō poſſe. his tn̄ entibus ita: ⁊
hac pōne poſita ſequiꝛ aliquod incōueniēs: qꝛ nihil erit in
coꝛruptibile vel erit imobile. ſube. n. ſepate que ponunꝛ im
mobiles: vel ēt deus ipſe q ꝑ oēm modū eſt imobilis maxi
me eſt idē ſibi ſi ergo ſimile ſm ꝙ ſimile ⁊ ſm ꝙ idē eſſet
actm̄ omnino mouebit ſeipſum ſeipſo: immo prima cauſa
⁊ ſubſtantie ſeparate maxime erunt mobiles: qꝛ maxie ſūt
eedē ſibi. ¶ Notandū aūt ꝙ hec ſilitudo accipiꝛ large ꝓ Nōndū
omni idēptitate ⁊ cōuenientia. nā l3 res nō ſit ꝓprie ſilis
ſibi ipſi: eſt tamen eadē ſibi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et oīſariā alterā ⁊ nullatenus idem ſimili T.c.49.
ter: neq3. n. patieꝛ albedo a linea aut linea ab
albedine: preter q̄3 ſm accidens puta ſi acci
dat albā ſiue nigrā lineā eſſe.

¶ Probat agēs ⁊ patiens nō oio eſſe diſſilia: ⁊ duo facit ſ3
ꝙ duas rōnes adducit. 2ª ibi. (Nō exterius. n.) Dicit ḡ ꝙ
ſi patiēs ſit oīſariā alterū ⁊ nullatenus idē ſilr̄ ſupple non
patieꝛ. nō. n. qd̄libet patiꝛ a quol3: qꝛ albedo non patiꝛ a li
nea: nec linea ab albedine: niſi foꝛte ſm accn̄s: puta ſi acci
dat lineā eſſe albā aut nigrā: qꝛ plus diſtat liea ab albo cū
non ſint eiuſdē generis q̄3 albū a nigro. nō in quacūq3 ḡ
diſtantia agūt ⁊ patiuntur. ¶ Nōndū aūt ph̄m non cu- Nōndū
rare h̄ dici exēplis. ꝯſtat. n. lineā nō eē ſubm̄ albedis: ſ3 ſuꝑ
ficiē. rurſum albū ⁊ nigrū nō ꝓprie imutanꝛ realr̄: ſed in-
tētionalr̄ tn̄ ſufficit dictū exēplū ad ꝓpoſitū. vult. n. ph̄us
nō q̄tcūq3 diſtāt ad ſeinuicē agere: ſed oppoſita ⁊ ſi alia
agūt h̄ ē inq̄tū in eis reſeruaꝛ oppō. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Nō exterius. n. ipſa ſeipſa a nā faciūt que-
cūq3 neq3 ꝯria neq3 ex contrarijs ſunt.

¶ Adducit ſcd̄am rōnem que eſt quaſi expoſitiua rōnis
prime dicens: quecunq3 non ſunt contraria nec ex contra-
rijs non faciunt ſe exterius a natura ſua. i. non coꝛrumpūt
ſeipſa: ſed ſupplendum eſt: quecunq3 non coꝛrumpunt ſe-
ipſa non agūt ⁊ patiuntur ad ſeinuicē. opꝫ ergo eē ꝯria q̄
ſunt ſic actiua ⁊ paſſiua: ſed inter ꝯria eſt aliqua cōuenie-
tia: ⁊ ꝯria non per omnē modū diſtāt. ergo actiua ⁊ paſſi-

ua non sunt diſaria altera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed quoniā non quocunq̧ innatū eſt pa
ti ⁊ facere: ſed quecūq̧ aut cōtraria ſunt aut
cōtrarietatē habēt neceſſe eſt patiens ⁊ faci/
ens genere quidē ſimile eſſe ⁊ idē: ſpecie aūt
diſſimile ⁊ contrarium.

T.c.50. ¶ Poſtquam oſtendit actiua ⁊ paſſiua eſſe nō omnino al/
tera nec omnino ſimilia: declarat quomodo ſunt altera: ⁊
q̄ūo ſilia: q2 ſūt ſilia genere: ⁊ altera ſpecie: ⁊ duo facit: q2
ꝓmo premittit quod intēdit. 2° probat quod dixerat: ibi.
(¶ Innatum eſt enim.) Dicit ergo ꝙ non quodcūq̧ eſt
innatum pati ⁊ facere in quodcunq̧: ſed quecūq̧ aut ſūt
contraria aut hn̄t ꝯrietatem ſunt ſic actiua ⁊ paſſiua: cuꝫ
ergo cōtraria ſint eadē genere ⁊ diuerſa ſpē: neceſſe eſt pa/
tiens ⁊ faciens genere eſſe ſimile: ⁊ idem ſpē aut diſſimile
⁊ contrarium. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Innatum eſt eni corpus a corpore: ſaporē
aūt a ſapore: colorē aūt a colore pati: vniuer
ſaliter autē homogeneum ab homogeneo
Huius autem cauſa quoniaꝫ cōtraria in eo/
dem genere omnia: faciunt autem ⁊ patiun
tur contraria abinuicem.

¶ Probat qd̄ dixerat: ⁊ duo facit ſm̄ ꝙ dupl̄r illud ꝓbat.
primo enim probat illud inductione. 2° rōne: ibi. (Etenim
vl̄r negatio.) Circa ꝓmum duo facit: q2 primo inducit in
pluribus q̄ūo ꝯrium a ꝯrio patiꝛ. 2° cōcludit ꝯcluſionem
intentam: ibi. (Quapp̄ neceſſe.) Dicit g̃ ꝙ innatuꝫ eſt cor
p° pati a corpore. ſaporē a ſapore. colorē a colore: ⁊ vl̄r ho
mogeneū. i. eiuſdē generis. ab hōgeneo. i. ab alio eiuſdē ge
T.c.51. neris. cā autem huius eſt: q2 contraria ſunt oīa in eodē ge
nere: ⁊ talia que ſunt ꝯria faciūt ⁊ patiūꝛ abinuicē. ¶ No
tandū aūt ꝙ cū dr̄ corpus pati a corp̄e accipit ibi corpus
nāle. qd̄ eſt ꝯiunctum qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis. rur/
ſum per ſaporem ⁊ colorem intelligit qualitates actiuas ⁊
paſſiuas inherentes corp̄i nāli: per q̄s fit actio ⁊ paſſio. vel
Nōndū poſſumus dicere ꝙ color patiꝛ a colore: ⁊ ſapor a ſapore ⁊
qualitates ſcd̄e a q̄litatib° ſcd̄is: inquantū in hꝫ qualita/
tibus ſecūdis reſeruaꝛ v̄tus qualitatū primarum vt nigrū
patitur ab albo inquantuꝫ albū eſt cōiunctū frigido ⁊ ni/
grum calido. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter neceſſe eſt qualiter quidē eē
eadem faciēs ⁊ patiēs: qualiter autem alte/
ra ⁊ diſſimilia abinuicē. Quoniā aūt faciens
⁊ patiens genere quidē eadē ⁊ ſimilia ſunt:
ſpecie autem diſſimilia: talia autem contra/
ria manifeſtum quoniam actiua ⁊ paſſiua ſi
bi inuicem ſunt ⁊ contraria ⁊ media.

¶ Concludit concluſionem intētā dicēs. ꝙ ſi eſt neceſſe fa/
ciens ⁊ patiens eſſe eadē qualr̄. i. aliqualr̄ ſiue aliquo mō
⁊ eſſe aliqualiter altera ⁊ diſſimilia adinuicē. ſunt. n. faciēs
⁊ patiens ⁊ ſilia ⁊ diſſilia: q2 genere ſūt eadē ⁊ ſilia. ſpē au/
tem diſſilia: ⁊ q2 talia ſunt ꝯria: manifeſtum eſt ꝯria ⁊ me
dia eſſe actiua ⁊ paſſiua ſibiīnuicem: ⁊ dicit contraria me/
dia q2 in ipſis medijs reſeruaꝛ aliqua rō ꝯrietatis. rurſuꝫ:
q2 tam ꝯria q̄ꝫ media ſunt eadē genere ⁊ diuerſa ſpē quuꝫ
talia ſint actiua ⁊ paſſiua tā ꝯria q̄ꝫ media actiua ⁊ paſſi/
ua erunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eteni vniuerſaliter generatio ⁊ corruptio
in his: ideo rationabile iā ignē calefacere: ⁊
frigidū infrigidare: ⁊ vniuerſaliter faciens
aſſimilare ſibiįpſi patiens: faciens eni ⁊ pa/ T.c.51.
tiēs cōtraria ſunt ⁊ gn̄atio in cōtrariū: q̄propter neceſſe eſt faciens ⁊ patiens tranſmuta
ri: ſic eniꝫ generatio in ꝯtrariū erit.

¶ Quod probauerat inductione: probat per rationeꝫ: que
talis eſt. ex quibus ⁊ in quibus eſt generatio ⁊ corruptio:
ex his ⁊ in his eſt actio ⁊ paſſio: q2 actio ⁊ paſſio ad gene/
rationem ordinantur: ſed vniuerſaliter generatio ⁊ cor/
ruptio eſt in his. i. in contrarijs. ergo ſupple actio ⁊ paſſio
inter contraria habet eſſe. ¶ Et q2 ita eſt: rōnabile eſt vnū
oppoſitorum agere in aliud ⁊ trahere ipſum ad naturam
ſuam. rationabile eſt ergo igneꝫ calefacere frigidum ⁊ fri
gidū infrigidare calidū: ⁊ vl̄r faciēs aſſimilare ſibiįpſi pa
tiens: ⁊ rationabile eſt dicere ꝙ faciens ⁊ patiens ſunt con
traria cum generatio ſit in contrarium: q̄propter: q2 ita ē:
neceſſe eſt patiens tranſmutari in faciens: q2 ſic. i. illo mo/
do gn̄atio erit in cōtrariū. ſi vnum oppoſitoꝝ tranſmuteꝛ
in aliud ⁊ patiens tranſmuteꝛ in nām agentis.

SEcūdū rōnem autem non eadem
ſunt dicētes. ambos tamen eſt tan
gere naturam.

¶ Poſtq̄ꝫ pħs oſtendit. quare antiqui philo T.c.52.
ſophi diſcordabāt in loquendo de actiuis ⁊ paſſiuis: q2 vt
dicebatur nō reſpiciebant ad totū: ſed ad partem. In parte
iſta oſtendit quare diſcordabant in aſſignando rationem
agendi ⁊ patiendi. non enim eandem rationeꝫ aſſignabāt
omnes: ſed quidam dicebant huius rationem eſſe conue/
nientiā ⁊ ſimilitudinem: quidam vero diſſilitudinē: qd̄ iō
contingebat. q2 nō reſpiciebant ad totum: ſed ad ptē. nam
nec ſimilitudo nec diſſimilitudo eſt ratio agendi vel patiē
di: licet vtrunq̧ ibi concurrat. duo ergo facit: q2 primo ꝓ/
mittit qd̄ intendit. ſecūdo declarat ꝓpoſitum oſtēdens taꝫ
ſimilitudinē q̄ꝫ diſſimilitudinem ſiue tam cōuenientiā q̄ꝫ
diſconuenientiā concurrere ad actionē ⁊ paſſionem. ſcd̄a
ibi (Dicimus enim pati.) Dicit ergo. ꝙ ſecundum rōnem
ſupple agendi ⁊ patiēdi antiqui pħi nō erāt dicētes eadē:
q2 non aſſignabant eandē rōnem actionis ⁊ paſſionis: ſed
quidam dicebant huius rationem eſſe ſimilitudinem. qui
dam vero diſſimilitudinem: ambos v̄o ſic dicentes verum
eſt tangere. i. contingere tāgere naturā agendi ⁊ patiendi.
¶ Notandum autem ꝙ dicit tangere: q2 cum quelibꝫ di
ctarum opinionū deficeret: ⁊ nulla conſideraret ad totuꝫ
nulla comprehendebat naturā actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: ſed q̄
libet ſecundum partem tāgebat eā. ¶ Notandum etiam Nōndū
ꝙ dicit nām. nam natura ſm̄ pħm. ſcd̄o phyſicoꝝ dicitur
de materia ⁊ forma. quarum quelibet facit aliquo modo
ad actionem ⁊ paſſionem. quelibet ergo dictarum opinio Nōndū
num tangebat aliquo mō naturā agēdi ⁊ patiendi: aliter
tn̄ ⁊ aliter: q2 dicentes ſimilitudineꝫ ⁊ conuenientiā eē hu
ius rōnem tangebant nām materie. dicentes v̄o diſſimilitu
dinem tangebant nām forme. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicimus eniꝫ pati quādoq̧ ſubiectū qui
dem: verbi gratia: ſanari hominē ⁊ calefieri
⁊ infrigidari ⁊ alia eodē modo: quādoq̧ au
tem calefieri frigidum: ſanari aūt laborans:
ambo autem ſunt natura eodeꝫ modo ⁊ de
faciente: quandoq̧ autem calefacere hoiem
inquimus: quandoq̧ autem calidum.

¶ Manifeſtat propoſitū videlicet ꝙ nec conuenientia tm̄
nec diſcōuenientia eſt ratio agēdi ⁊ patiēdi: ſed quodāmō
ibi vtrunq̧ concurrit: ⁊ duo facit: quia primo facit quod
dictum eſt. ſcd̄o quod dixerat agens ⁊ patiens cōuenire in

T.c.53. mã oñdit quomodo hoc sit verũ. 2ª ibi. (Eodem modo su scipiendum.) Circa primum duo facit: qꝛ ꝑmo comparat agens ad patiens. 2° ex tali comparatione concludit veritatem intentam: ibi. (Est quidem. n.) Dicit ergo ꝙ quandoqꝫ dicimus pati subm. v. g. dicimus hominẽ sanari calefieri ⁊ infrigidari: ⁊ alia eodem modo: sed quandoqꝫ dicimus pati ꝯrium vt calefieri frigidũ sanari laborãs: ambo autem sunt vera. i. nãliter vera: sed vnum est veꝝ per nãz forme: aliud ꝑ nãm mãe: ⁊ quod diximus de patiente eodem modo dõm est de faciente: nam qñqꝫ dicimus agere subz: vt cũ inquimus calefacere hoiem: quod nõ est contrariuz frigido vel frigidato: qđ calefit: sed vnũ ⁊ idẽ manens põt subijci calido ⁊ frigido. qñqꝫ aũt dicimus calefacere calm quod est contrariũ frigido. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est quidem enim vt materia patiꝭ: est aũt vt contrariũ: ad id qdẽ igitur respicientes: idẽ oportere habere existimauerũt facere ⁊ pati: ad alterũ autem contrarium.

¶ Cõcludit veritatẽ intentã dicens: ꝙ qꝛ aliqđ patiꝭ: vt mã aliqđ vt ꝯrium ⁊ vt forma. respicientes ad idẽ vt ad mãm que est eadẽ sub vtroqꝫ ꝯriorum estimauerunt facere ⁊ pati oportere hr̃e idẽ ita ꝙ idẽtitas erat rõ agendi vel patiendi. respicientes aũt ad alteꝝ: vt ad formã ⁊ ꝯrium dixerũt contrarium ponentes diuersitatem ⁊ ꝯrietatem esse talem rationem. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.53. ¶ Eodem mõ suscipiendũ est de facere ⁊ pati quo ⁊ de moueri ⁊ de mouere: dupliciter enim dicitur ⁊ mouens: in quo enim est ꝑncipium motus videtur hoc mouere: principium enim prima causarum: ⁊ rursus vltimum aliquid id quod mouetur ad generationem: similiter autem ⁊ de faciente.

¶ Probat qđ supposuerat. dixerat. n. ꝙ in actione ex dr̃ia ex ꝑte forme ⁊ ꝯrij: ⁊ conuenientia ex ꝑte mãe subi. ostẽdit
Nõndũ ergo quomõ agens ⁊ patiens ꝯueniunt in mã. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiam notandum ꝙ inter agentia solum agẽs ꝓpriũ est id quod agit in passum: ⁊ cõuenit in mã cũ passo: sed ꝓpriũ vno mõ diuidiꝭ ꝯ methaphoricuz. alio mõ diuidiꝭ ꝯ vl̃e ⁊ ꝑmũ: iõ duo facit: qꝛ ꝑ oñdit ꝙ agens vl̃e ⁊ ꝑmũ nõ agit in passum: nec cõicat in mã cũ eo. 2° oñdit hoc de agẽ
T.c.55. te methaphorico. 2ª ibi. (Est aũt factiua cã vnũ ꝑncipiũ.) Circa ꝑmũ tria facit. qꝛ ꝑ narrat ⁊ oñdit ordinẽ ipsorum agentium. 2° qđ dixerat expõit in termĩs. 3° ex ordine narrato cõcludit veritatẽ intentã. 2ª ibi (Etenim medicuz.) 3ª ibi. (Quecũqꝫ aũt nõ hñt.) Dicit ğ ꝙ sicut est ordo inter mouentia ⁊ mobilia sic est ordo inter actiua ⁊ passiua: eodem ergo modo vr̃ suscipienduz esse de facere ⁊ pati: qđ de mouere ⁊ moueri: mouẽs aũt diciꝭ aliqđ duplr̃. vnũi quo est ꝑncipiũ motus. i. mouens ꝑncipale: ⁊ hoc vʒ mouere nõ motum supple: qꝛ hꝰ ꝑncipiũ est ꝑma cãꝝ. i. cã principalis nõ mota rursus. Alio mõ diciꝭ mouẽs aliqđ vltimũ. i. aliquid qđ est vltimũ ⁊ ꝓximũ: ⁊ imediate mouẽs: id est qđ cũ supple mouet ad gñationem moueꝭ. ⁊ de faciẽte eodez mõ dõm est: qꝛ sicut est deuenire ad mouẽs imobile: ita est deuenire ad agens impassum. ¶ Consequenter cũ dicit.

¶ Etenim medicũ sanare dicimus ⁊ vinum: primũ igitur mouens nihil ꝓhibet in motu quidẽ imobile esse in quibusdam autez ⁊ necessarium: vltimũ autẽ semper mouere motum: in actione autem primũ quidez impassibile: vltimũ autem ⁊ ipsum ꝑatiens.

¶ Exponit in terminis qđ dixerat dicens: qđ nos dicimus medicuz siue artem medicine sanare: ⁊ dicimus vinum sanare: sed tamen ars medicine sanat in motu: vinum autez sanat cũ assumiꝭ in alimẽtũ ⁊ alteraꝭ ⁊ transmutaꝭ. ꝑmũ ğ mouens nihil ꝓhibet eẽ imotuz ⁊ imobile: imo in qbusdã est necessariuz: qꝛ est de necessitate deuenire ad motorẽ immobilem: sed mouens alterũ. i. ꝓximũ ⁊ immediatũ necesse est sꝑ mouere motũ: ⁊ sicut in motu est: sic ⁊ in actiõe se hʒ: qꝛ primũ agẽs agit impassibile. vltimum autem cuz agit ⁊ ipsum patiꝭ siue est patiens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecũqꝫ autẽ non habent eandem materiã faciunt impassibilia entia: verbi gratia: medicina eni ipsa faciens sanitatẽ nihil patitur a sanato: cibus aũt faciens ipse patiꝭ ẽt: aut enim infrigidaꝭ aut calefit aut aliud qđ patiꝭ simul faciens: est enim medicina qdez vt principiũ: vltimũ aut cibus est ⁊ tãgens.

¶ Quecũqꝫ quidẽ igitur nõ in materia habent formã: hec quidez ĩpassibilia sunt actiuorũ quecunqꝫ in materia passiua.

¶ Cõcludit veritatẽ intẽtaz: ⁊ duo facit: qꝛ ꝑ facit quod dictũ est. 2° assignat rõnẽ dicti. 2ª ibi. (Mã quidẽ enim.) Dicit ergo ꝙ quecũqꝫ nõ hñt eãdem mãm faciunt ĩpassibilia entia. i. cũ agũt nõ patiunꝭ. v. g. ipsa medicina. i. ars medicine: qꝛ nõ cõicat in mã cũ corꝑe sanato: qꝛ nõ ẽ in mã corporali: sed in aĩa: ideo cũ facit sanitatem nihil patiꝭ a sanato: cibus aũt qꝛ cõicat in hꝰ mãm faciẽs sanitatẽ: ipse etiaz patitur: qꝛ cũ assumitur in alimentum aut calefit: aut ĩfrigidaꝭ: aut aliquid aliud patiꝭ simul patiens. i. simulꝰ agendo patiꝭ: ⁊ qꝛ sic est medicina est ꝑncipium. i. agens principale. cibus aũt est agens vltimũ ⁊ tangens. i. ꝓximum ⁊ imediatũ: pʒ ergo que cõicãt ĩ mã ⁊ que nõ: qꝛ illa que agũt passa cõicant in mã: que vero agunt impassibilia non cõicant in mã: iõ ait ꝙ quecũqꝫ in mã nõ hñt formaz sunt de numero eoꝝ actiuoꝝ q̃ sunt ĩpassibilia: quecũqꝫ autẽ hñt formã in mã agũt passiua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Materia quidẽ dicimus oẽs silr̃ eandẽ vt T.c.54
ita dicaz esse oppositorũ cuilibet ⁊ vt genus ens: potens aũt calidũ: esse presente calefaciente ⁊ approximãte necesse est calefieri.

¶ Assignat cãm dicti: ⁊ duo facit: qꝛ ꝑ facit qđ dictum est. 2° cõcludit distinctionem prius datã de actiuis ⁊ passiuis esse verã: ibi. (Ideo queãdmodũ.) Diꝭ ergo ꝙ oẽs dicimꝰ esse mãm eandẽ: vt ita dicam cuiuslibet oppositorum: dicit: vt ita dicam: qꝛ nõ est eadẽ ꝑ oẽm moduz. est. n. eadem ꝟm ẽẽntiam nõ ꝟm esse. ⁊ hꝰ mã est vt agens ens: nã sicut genus se hʒ ad dr̃ias oppositas: ⁊ ꝯhitur ad diuersas spẽs per eas: ⁊ intelligiꝭ per abnegationem eorũ: sic ⁊ mã se habet ad formas oppositas ⁊ determinaꝭ per eas: ⁊ intelligiꝭ per abnegationem eaꝝ: ⁊ qꝛ materia est sic susceptiua oppositaꝝ formaꝝ approximante ⁊ pñte calefaciente necesse est calefieri. ergo agens approximatũ: qꝛ cõicat in materia de necessitate agit passum. ¶ Notandũ aũt ꝙ non est Nõndũ
actio ⁊ passio nisi inter ꝯria: vt calidũ nõ agit nisi in ꝯriuz vt infrigidũ: ⁊ si agit in tepidũ hoc est inquantũ tepidũ cõparatũ ad calidũ hʒ rõnẽ frigidi: ⁊ qꝛ in tali actione calidum appropinquat frigido ⁊ ecõuerso. vtrunqꝫ agit ⁊ patitur: ideo agentia approximata: qꝛ cõicant in mã sunt simul actiua ⁊ passiua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ideo queãdmodũ dictũ ẽ: hec qdẽ ĩpassibilia actiuoꝝ: hec aũt passibilia: ⁊ queãdmo

dum ⁊ in motione eodẽ modo hꝫ ⁊ in actione. illic enim primitus mouẽs immobile ⁊ in effectiuis primitus faciens impossibile.

¶ Cõcludit distinctionẽ prius datã esse verã: nã si agentia principia: qꝛ cõicant in materia simul cum agunt patiuntur: non communicantia aũt nõ. ideo queadmodũ dictuꝫ est: hꝫ actiuoꝝ sunt impassibilia: hꝫ quidẽ passibilia: qꝛ quẽadmodũ se hꝫ in motione eodem modo se habet in actione. illic. n. s. in motiõe primitus mouens est immobile ⁊ in effectiuis ꝑmitus faciens est ĩpassibile. ¶ Deinde cũ dicit.

T.c.55. ¶ Est enim factio cã vt vnde ꝑncipium motus: cuius aũt gratia non actiua. Nã sanitas nõ factiua est nisi ſm methaphoram.

¶ Ut superius dicebaꝛ agens qð cõicat in mã est agens ꝓprium: put ꝓprium diuidiꝛ cõtra methaphoricũ: ostenso ergo ꝙ agentia in mã sunt propria: qꝛ non sunt vniuersalia ⁊ ꝑma: hꝫ oñdit hꝰ agentia esse ꝓpria que non sũt methaphorica: ⁊ tria facit: qꝛ ꝑ distiguit inter agens propriũ ⁊ methaphoricũ. scðo oñdit agentia propria communicare in mã ⁊ agere passiua. tertio oñdit agentia methaphorica ſm ꝙ hꝰ non cõicare in materia: qꝛ nõ agunt passa. secunda ibi. (Et enim facientes.) 3ª ibi. (Ignis igiꝛ hꝫ.) Dicit ergo ꝙ cã factiua est duplex vna vñ est ꝑnᵐ motus. i. efficiens: ⁊ alia est finis. vtrũqꝫ. n. tam finis qꝫ efficiens facit ⁊ mouet: sed efficiens ꝓprie: finis methaphorice: ideo ait. talia autem gratia. i. causa finalis non est factiua supple ꝓprie. nam sanitas non est quid factiuũ nisi ſm methaphoram. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Etenim faciens qdeꝫ qñ existit generatur aliquid patiens: abitibus autem ꝑsentibus non adhuc generaꝛ aliquid: sed est iã. Species aũt ⁊ finis habitus qdẽ: materia autem ſm ꝙ materia passiuum.

¶ Posita distinctione inter agens propriũ ⁊ methaphoricũ. Ostendit ꝙ agens proprium cõicat in mã cũ passo: qꝛ assimilat sibi ipsum: qð esse non posset nisi ageret passum ⁊ cõicaret in mã cũ passo: ideo ait ꝙ qñ faciens existit presens generaꝛ aliqd patiens. i. passiuum patiꝛ quousqꝫ introducatur forma: ⁊ assimileꝛ agenti: sed habitibus ꝑsentibus in mã. i. introducta forma non adhuc generatur aliquid nec vlterius assimilaꝛ: sed iam est completa assimilatio. nam assimilaꝛ ſm formã que est species: ⁊ habita est finis passionis patiꝛ. autem ſm mãꝫ: qꝛ mã ſm ꝙ hꝰ est qd passum. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.60. ¶ Ignis qdẽ igitur in materia habet calidũ si aliqd separatũ calidũ erit: hoc nihil pateretur: hoc quidẽ igiꝛ forsitan impossibile sepatum esse. Si aũt sũt quedã talia in illis vtiqꝫ erit verũ qð diciꝛ. Quid quidem igiꝛ facere ⁊ pati: ⁊ in quibus existit ⁊ quare ⁊ quomodo determinatum sit hoc modo.

¶ Oñdit agẽtia methaphorica non cõicare in mã: qꝛ non agunt passa: dicẽs: ꝙ qꝛ ignis hꝫ calidum. i. formam caloris in mã: ideo supple agit passum sed si esset aliqð calidũ separatũ a mã hꝫ in agẽdo nihil patieꝛ: ⁊ addit ꝙ videlicet calidũ forsitã impossibile est esse separatum. nam agentia nãlia nõ habent esse separatũ. quedaꝫ talia que hñt esse separatũ in illis vtiqꝫ erit veꝝ qð dicitur. vꝫ. qð agerent impassibilia: ergo que agunt passa cõicant in mã ⁊ econuerso: ⁊ tunc supplendum est ꝙ cũ fines ⁊ agentia methaphorice: qꝛ agunt impassibilia: ideo talia ſm ꝙ hꝰ nõ opꝫ cõicare in mã. de rõne. n. finis est ſm huius ꝙ moueat imobile: vtrũ aũt aliquod agens methaphoricũ cõicet in mã cũ passo in declarationibus patebit. ¶ Notãdũ aũt ꝙ dicit forsitã calidũ nõ põt habere esse sepatum: ⁊ dicit si aliqua sunt talia que habeãt esse sepatum: qꝛ hoc postulat negocium methaphoricum. ideo hꝫ de hac materia dubitando ⁊ sub conditione loquiꝛ: ideo ſm veritatẽ calidum nõ habet esse sepatum. sunt nihilominus aliqua agẽtia hñtia eẽ sepatũ. Ultimo epilogat ꝙ qd est de facere ⁊ pati ⁊ quibꝰ existit: vtrum similibus ⁊ dissimilibus: ⁊ quare siue que sit causa actionis ⁊ passionis: vtrũ similitudo vel dissimilitudo: ⁊ qũo se habeãt agentia ⁊ patientia: vt vtrum cõicent in mã vel nõ determinatũ sit hoc modo. ¶ Notandũ aũt intellectũ totius lectionis ꝯsistere in tribus. primum est. ꝙ agens ⁊ patiens differunt in forma: ⁊ conueniunt in mã. secundũ est. nõ oĩa agentia cõicare in mã: sed agentia ꝑticularia non vlĩa. tertium est ꝙ agentia que mouent mota ⁊ agunt passa: ⁊ cõicant in materia: ⁊ assimilãt sibi passum sunt agẽtia ꝓprie nõ agẽtia methaphorice. finis. n. ſm ꝙ hꝰ nõ assimilat sibi passum: qꝛ nõ mouet mãm. sed mouet efficientem tangentem. hꝫ aũt sic debet adaptari ad propositum. Intentio. n. pħi in tota lectione est ꝙ sicut nõ ẽ simpliciter cõcedendũ cõueniẽs pati a cõuenienti: sed debemꝰ dicere agens ⁊ patiens aliquo modo differre ⁊ aliquo modo conuenire: sic nec conuenientia est tota causa actionis ⁊ passionis nec dĩa: sed vtrũqꝫ ibi cõcurrit. nam ex ꝑte materie est ibi ꝯuenientia: ex ꝑte forme dĩa. rursuꝫ ex ꝑte agẽtium particularium est ibi conuenientia in mã. nõ autem ex ꝑte vlium. Amplius est ibi assĩlatio ex ꝑte agẽtis ꝓprie: qð mouet mãm ⁊ trãsmutat ad sui sĩlitudinẽ. nõ aũt proprie loquendo ſꝫ ꝙ hꝰ est ibi assimilatio ex ꝑte mouentis methaphorice ꝙ non mouet mãm: sed agentem. Nõndũ

Quomodo autem cõtingat hoc accidere rursus dicamus.

¶ Postqꝫ pħs determinauit de agere ⁊ pati ſm opiniones antiquorum qꝫtuꝫ ad q̃litates actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: ⁊ vtrũ sĩle patiaꝛ a sĩli: vel dissĩle a dissimili: ⁊ vtruꝫ sĩlitudo vel dissĩlitudo sit rõ actionis ⁊ passionis. In ꝑte ista determinat de agere ⁊ pati qꝫtũ ad modum agendi vel patiendi: vt vtrum actio ⁊ passio fiat per poros vel quomodo aliter: ⁊ duo facit: qꝛ primo cõtinuat se ad dicenda. 2° exequitur de intento: ibi (His quidem videtur.) continuetur autem sic dictuꝫ ẽ quale dꝫ esse agens ⁊ patiens ⁊ rursus dicamus qũo contingat accidere hꝫ fiat actio ⁊ passio. ¶ Deinde cum dicit. T.c.56.

¶ His quidẽ vꝛ pati vnũqðqꝫ per quosdam poros ingrediente faciẽte vltimo ⁊ ꝑncipali: ⁊ hoc modo videre ⁊ audire nos inquiũt ⁊ ſm alios sensus sentire omnes. T.c.56.

¶ Exequitur de intẽto: ⁊ tria facit: qꝛ ꝑ narrat opiniões antiquoꝝ circa modũ agendi ⁊ patiendi. 2° cõparat hꝰ opiones ad seiuicẽ. 3° arguit ꝯ eos. 2ª ꝑs ibi icipit. (Leucippus aũt existimatꝰ est.) 3ª ibi. (De indiuisibilibus aut planitiebus diximꝰ poribꝰ ſmonibus.) Circa ꝑmũ tria facit ſꝫ ꝙ tres opiones narrat. ꝑ. n. põit opi. Emp. 2°. Dem. 3° mellissi. 2ª ibi. (Cõpẽdiose aut maxᵉ.) 3ª ibi. (Quidã. n.) ¶ Notandũ aũt ꝙ Empedo. cuius opio. ꝑ poniꝛ posuit ꝙ actio ⁊ passio fieret ꝑ poros ꝑ quos nõ solũ saluabat agere ⁊ pati: sꝫ ẽt sensuꝫ ⁊ mixtionẽ dicẽs: mediãtibꝰ poris hr̃e eẽ sentire ⁊ misceri. duo g̃ facit: qꝛ ꝑmo dicit ꝙ Empedo. saluabat per poros actionem ⁊ sensum. 2° ꝙ saluabat mixtõeꝫ: ibi. (Hi igiꝛ in quibusdã.) Circa primũ duo facit: qꝛ ꝑ premittit qð intẽdit. scðo manifestat quod dixerat: ibi. (Am

T.c.60.
T.c.63.
T.c.57.
Nõndũ

plius videri.) Dicit ergo ꝙ his.i.empedocli ⁊ suis seq̄cib⁹ videtur pati vnūq̄dq̄ ex eo ꝙ faciēs.i.agēs taz vltimū q̄z ꝑncipale ingredit̄ per quosdam poros: ⁊ hoc mō.vz.p h⁹ poros inquiunt nos videre ⁊ audire ⁊ sentire ꝭm oēs alios sensus. ¶ Deinde cū dicit

¶ Amplius videri p aerē ⁊ aquā ⁊ ꝑtrāsparentia: q2 poros h̄nt iuisibiles qdē propter ꝑuitatem: spissos aūt ⁊ ꝭm ordinez ⁊ magis habent transparentia magis.

¶ Manifestat qđ dixerat oñdens q̄uo ampedocles saluabat talia per poros: dicebat enim ꝙ videri fit ꝑ poros ⁊ aerem ⁊ per aquam: q2 aer ⁊ aq̄ que sunt trāspentia h̄nt poros ⁊ h⁹ pori sunt inuisibiles ꝑꝑ ꝑuitatē: ⁊ sunt spissi ⁊ ordinati modo debito: ⁊ q̄to magis corpa sunt transpentia tāto magis h̄nt tales poros: ⁊ qđ dictū est de visu intelligēdum est de omni sensu: ⁊ vniuersaliter de actione ⁊ passione: q2 oīa talia per poros saluabāt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hy igitur in q̄busdā determinauerūt ita: quemadmodū ⁊ Empedocles nō solū in faciētib⁹ ⁊ patientib⁹: sed ⁊ misceri inquiūt ea quoꝝ pori adinuicē sunt cōmensurabiles.

¶ Ostēdit q̄uo per poros saluabāt mixtionē dicens ꝙ hi.s. sequentes empedoclem in quibusdam.i.in agere ⁊ pati ⁊ etiam in mixtione ita determinauerunt: quemadmodum ⁊ empedocles.nam empedocles ⁊ sui sequaces non solum in facientibus ⁊ patientibus: sed etiam in misceri determināt ꝑ poros: inquiunt.n.ea bene misceri quoꝝ pori sūt adinuicē cōmēsurabiles. ¶ Deinde cū dicit.

T.c.57. ¶ Cōpēdiose aūt maxie ⁊ de oibus vno sermone determinauerūt Leucipp⁹ ⁊ Democritus principiū faciētes ꝭm nām qđ est.

¶ Ponit viaz democriti.nam democritus ⁊ leucippus maxime cōpēdiose ⁊ vno sermone determinant de oibus: naz facientes principium corpus indiuisibile: qđ ꝭm eos ē ꝑncipiuz ꝭm nām: ꝑ tale ꝑncipiū saluabāt agere ⁊ pati ⁊ oēs motus nāles. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quidā enim antiquoꝝ opinati sunt ex necessitate esse vnū omne ⁊ immobile.

¶ Ponit opinionez mellissi qui negauit oēm motū.huic g̊ nō fuit cure dare cām actionis ⁊ passionis.q2 cuz negauit vl̄r motū negauit actionē ⁊ passionē: dixit.n.tm̄ vnuz esse ⁊ illud vnū posuit immobile ⁊ infinitū. Jn narrādo āt positionem eius duo facit: q2 p̊ ostendit q̄uo mellissus posuit
T.c.58. vnū ⁊ immobile.scđo q̄uo posuit illud infinitū: ibi. (Et infinitū quoddā.) Circa primū duo facit: q2 ꝑmo ꝑmittit positionem mellissi. 2° assignat pōnis rōnem: ibi (Vacuū.n.) Dicit ergo ꝙ quidam antiquoꝝ: vt mellissus ⁊ sui sequaces opinati sunt esse ex necessitate tantum vnum ens ⁊ immobile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vacuū quidē enim non ens: moueri aūt non posse non ente vacuo separato.

¶ Assignat rōnē dicti: ⁊ duo facit: q2 ꝑmo oñdit qua rōne mellissus negabat motū.scđo oñdit q̄ rōne negabat pluralitatez: ibi: (Neq3 rursus.) Dicit ergo ꝙ mellissus dicebat vacuū nō ens: ⁊ ponebat non posse moueri aliquod mobile non ente vacuo separato in quo recipet̄: intendebat talē ergo rōnē.si motus est vacuū est: mobile.n.cuz mouet̄ nō pōt recipi in pleno: q2 duo corpa essent in eodez.g̊ recipit̄ in vacuo.igitur ad destructionem ꝯn̄tis: cum vacuum nō sit motus nō erit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq3 rursus multa esse non segregante.

¶ Oñdit q̄re negauit multitudinē: multitudo autez tripl̄r pōt poni.p̊ ꝙ dicāt̄ esse multa q̄ nec sunt continua nec contigua. 2° ꝙ h⁹ multa ponunt̄ cōtigua. 3° si ponāt̄ ꝯtinua: iō tria facit: q2 p̊ oñdit ꝙ ꝭm opi.mellissi nō p̄nt esse multa nec ꝯtinua nec cōtigua. 2° ꝙ nō p̄nt esse multa cōtigua
3° ꝙ nō p̄nt cōtinua 2ª ibi. (Hoc.n.nihil differt.) 3ª ibi. (Diuisum fore multa.) Dicit ergo ꝙ rursus non possunt multa poni esse ita supple: q2 nec sunt cōtinua nec cōtigua: q2 talia nō p̄nt poni eē nō segregāte vacuo.si.n.multa entia essent ⁊ nō continuarentur nec contiguarentur oporteret ꝙ vacuum diuideret inter ea: sed vacuum non est.g̊ talis multitudo non est. ¶ Deinde cum dicit. T.c.58.

¶ Hoc eniz nihil differt vt si qs existimet nō continuum esse omne: sed tangere. T.c.58.

¶ Oñdit q̄uo ꝭm opinionem mellissi nō possunt poni multa cōtigua: ipse enim nō distinguebat inter continuū ⁊ cōtiguū: q2 ꝭm ip̄m nihil differt si qs existimet oē nō esse cōtinuū: sed tangere ⁊ esse cōtiguum: ⁊ q2 vt patebit non p̄nt poni multa cōtinua.g̊ nec multa cōtigua.q̄uo autē sit intelligendū ꝙ mellis.nō distinguebat inter cōtinuū ⁊ contiguum in declarationibus patebit. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Diuisum ⁊ fore multa ⁊ nō vnū esse ⁊ vacuum. Si eni vbiq3 diuisibile nihil esset vnū quapropter neq3 multa: s3 vacuū oē.si autē tum tm̄ diuisibile quidem: tū aūt nō: ficticiuz aliquod hoc vtiq3 videbitur: vsq3 quantum enim: quare hoc quidem habet ita esse ⁊ totale ⁊ plenum est: hoc autem diuisum.

¶ Oñdit q̄uo nō p̄nt esse multa ꝯtinua: ⁊ duo facit: q2 p̊ facit qđ dcm̄ est: q2 ex p̄dictis adducit sp̄alē rōnē: ꝙ oz negare motū. 2ª ibi. (Amplius aūt sic fore.) Diceret forte aliq̄s ꝙ sunt multa: q2 est dare corpus cōtinuū vel cōtiguū. ⁊ cū h⁹ corpus erit diuisum oz multa fore: cui obuiabat mellissus: q2 si ponatur tale corpus diuisibile in vna parte: poterit diuidi vbiq3: ⁊ diuiso vbiq3 nō remanebit aliquod corpus: ⁊ iō facta tali diuisione necesse est qđ remanet nō esse vnū: sed eē vacuū: nā si corpus ē vbiq3 diuisibile nihil esset vnū.i.nihil remaneret cōtinuuz diuisione cōpleta: quapꝑ nec ēt esset multa.sed vacuū eē. Si aūt dicat̄ corpus tum qdē diuisibile: tū aūt nō: videbat̄ fictitiū.nam si dicamus corpus esse diuisibile vsq3 q̄tum.i.vsq3 ad aliquid: ita ꝙ vlteri⁹ n̄ ꝓgrediat̄ diuisio: q̄ret̄: q̄re h̄ vtiq3 h3 esse totius.i. h3 eē totale ⁊ est plenum: ⁊ nō pōt vlterius diuidi: h̄ aūt est diuisum.q.d.nō est dare cām: q2 g̊ mellissus nō poterat videre ꝙ facta diuisione ꝭ3 qđcūq3 signū ꝙ remaneret corpus inane ⁊ vacuū: vt negaret vacuū negauit talē diuisionem: q2 qua rōne pōt diuidi corpus ꝭm vnū signū p̄t diuidi ꝭm qđcūq3 signū vt nō cogeret̄ ꝯcedere illud esse diuisibile ꝭm qđcūq3 signū negauit oēm diuisionē.ideo dixit nullo mō eē multa nec actu nec po⁹: cū poneret illđ vnū eē nō solū indiuisum: s3 ēt eē indiuisibile. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius autem ⁊ sic fore necessarium nō esse motionem.

¶ Ex p̄dictis adducit sp̄alem rōnem q̄uo negabat motū: ⁊ q2 ad sensuz videmus motū esse: iō duo facit: q2 p̊ ponit rationē predictaz.scđo oñdit q̄re mellissus negabat sensum ibi. (Ex his igitur.) Dicit g̊: amplius autem sic.i.ꝑꝑ predicta: vt q2 non p̄nt esse multa: necesse est motionē nō fore.i. non esse: cuz motus semper requirat multa: requirit.n.motorem ⁊ mobile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex his igit̄ vtiq3 sermonibus transcēdentes sensuz ⁊ despiciētes eum enunciant ac si

conueniẽs rationem sequi vnum ⁊ immobi
le omne esse dicunt.

¶ Et cõcludit ex dictis quõ negabat sensum dicens: ꝙ mel
lissus ⁊ sui sequaces ꝓpter sermones predictos erant tran
scendentes sensum ⁊ despicientes eum dicentes ꝙ conue-
niens est sequi rationem ⁊ nõ sensum: ideo dicebãt esse vnũ
⁊ immobile: qꝛ hoc iudicabat rõ: licet sensus diceret contra-
rium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et infinitum quoddam: finem enim fini-
re vtiqꝫ ad vacuum.

¶ Ut dicebat. Ostendit illud vnũ immobile esse infinituꝫ:
⁊ tria facit: qꝛ primo facit quod dcm̃ est. secundo epilogat
circa determinata. 3° increpat mellissum de sui dementia.
T.c.59. secũda ibi. (Hi ergo ita.) 3ª ibi. (Amplius autem in sermo
ne.) Dicit ergo ⁊ infinitũ quoddã. i. illud immobile pone-
bant esse quoddã infinitũ: finẽ. n. non dabant ei: qꝛ vt dice-
Nõndũ bant finire est ad vacuum. ¶ Notandũ autem ad euiden
tiam dicti melissum sic arguisse: si finit aliquid vel termi-
tur ad aliquid: ⁊ ad plenũ vel ad nihil: ⁊ ad vacuũ: sed si di
catur ꝙ terminat ad plenũ tunc quero de illo pleno: vtrũ
terminet ad vacuũ vel ad plenuꝫ: ⁊ qꝛ mellissus valde ab-
horruit vacuum: vt nõ cogeret ponere ipsuꝫ: maluit pone-
re processum in infinitum dicens illud vnũ immobile non
habere finem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hi vero pp cãs has enũciãt ita de veritate.

¶ Epilogat circa determinata dicẽs ꝙ hi. s. mellissus ⁊ sui
sequaces pp dictas cãs: ita enunciauerunt de veritate. i. de
eo qđ credebant esse verum. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.59. ¶ Amplius autem in sermone videtur hoc
qdẽ cõtingere: in rebus aũt dementie est si-
mile opinari ita: nullũ enim dementiũ egre
di intantũ vt ignẽ ⁊ glatiem vnum esse existi
met: sed solum bona ⁊ apparẽtia: propter as
suetudinem hec quibusdam nihil videntur
differre propter dementiam.

¶ Increpat mellissum de sua demẽtia dicẽs: ꝙ in sermone hoc
videtur contingere posse. potest. n. homo dicere ꝙ est vnũ
tm̃ immobile ⁊ infinitũ: sed opinari ita esse in rebus est sile
dementie: ⁊ dicit sile ⁊ non dicit equale: qꝛ hoc transcẽdit
oẽm demẽtiã. nullũ. n. de numero demẽtiũ videmus in tm̃
egredi a veritate: vt determinaret vnum esse ignẽ ⁊ glaciẽ
qđ exterminabat mellissus cũ diceret oĩa esse vnũ. Sed de
mentes ꝓpter cõsuetudinem male eligendi solũ videntur
deficere: qꝛ nõ discernunt inter bona simplr ⁊ apparentia
quibusdam enim pp dementiam hec. s. bona simpliciter ⁊
apparentia nihil videntur differre.

T.c.60.

Eucippus autẽ existimatus ẽ ha-
bere sermones: q ad sensum cõfes
sa dicentes: non enim destruebat
generationem neqꝫ corruptioneꝫ
neqꝫ motũ neqꝫ multitudinem entium: cõ-
fitebatur autem ea apparentibus.

¶ Narratis opinionibus antiquorum. In pte ista cõparat
eos ad seinuicẽ: ⁊ tria facit: qꝛ primo cõparat opinionẽ de
mocriti ad opinionẽ mellissi. scđo comparat dictam opio
nem ad opionem empedoclis. 3° cõparat eam ad opioneꝫ
Plato. scđa ibi. (Sꝫ vt empedocles.) 3ª ibi. (Similiter ãt
T.c.61. ⁊ alioꝝ oĩum.) Circa pmũ tria facit: qꝛ primo narrat opi
T.c.62. nionẽ democriti ⁊ leucippi. scđo narrat opinionem mellis
si. tertio ex opionibus narratis dat dr̃iam inter eas. secun-
da ibi. (Cõstituentibus aũt vnũ.) 3ª ibi. (Sed oẽ qđ tale.)
Dicit ergo ꝙ leucippus siue democritus. fuerunt. n. leu-
cippus ⁊ democritus collège ⁊ socij: ⁊ qđ dicebat vnus di-
cebat alius: dictus ergo leucippus siue democritus existi-
matus est habere sermones qui sermones erãt dicentes cõ
fessa ad sensum: qꝛ nõ destruebat nec generationẽ nec cor-
ruptioneꝫ: neqꝫ motũ: neqꝫ multitudinẽ entium: ꝯfiteba-
tur aũt oĩa ea que apparent ad sensũ. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Constituentibus aũt vnuꝫ vt nõ entẽ mo-
tionem: si nõ vacuũ facere vacuũqꝫ nõ ens:
⁊ entis nihil. non ens inquit esse pncipaliter
enim ⁊ plenum est ens.

¶ Narrat opionẽ mellissi. dicens ꝙ cõstituentibus vnuꝫ. i.
mellisso ⁊ suis sequacibus qui dicebant omnia vnuꝫ eẽ: cõ
tingit dicere non esse motionẽ: si nõ sit facere vacuum esse
non ens: ⁊ esse nihil entis. plenum aũt vt dicebãt est ens pn
cipale. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed omne qđ tale: non vnum: sed infinita
multitudine: ⁊ inuisibilia pp paruitatem tu
moris: hec aũt in vacuo ferri: vacuũ. n. esse.

¶ Narratis opionibus dat dr̃iam inter eas: ⁊ tria facit: qꝛ
primo sepat opinionẽ democriti ab opinione mellissi q̃tũ
ad pncipia. secundo q̃tum ad ea q̃ sequunt ex pncipijs. 3°
q̃tũ ad vtrũqꝫ. scđa ibi. (Et cõstãtia qdẽ.) tertia ibi. (Se-
cundũ. n. id non vnum.) Continuet sic: ita dixit mellissus:
qꝛ posuit tantũ vnũ qđ vocabat plenum: ⁊ negauit vacuũ
sꝫ democritus oẽ qđ erat tale. i. ꝙ erat plenũ non dixit esse
vnũ tm̃: sed ponendo principia rerum dixit ea esse infinita
multitudine: ⁊ dixit ea inuisibilia pp paruitateꝫ tumoris
idest magnitudinis. rursuꝫ non negauit vacuũ: sed dixit hoc
idest talia corpora fieri in vacuo: ponebat enim esse vacuũ
¶ Deinde cum dicit.

¶ Et constantia quidem generationem face
re: dissoluta autem corruptioneꝫ: facere aũt
⁊ pati sm ꝙ existunt tangentia.

¶ Separat opinionem democriti ab opinione mellissi quã
tum ad ea que sequuntur ex principijs. non enim solum
differebant in ponendo principia: quia vnus posuit infini-
ta alius vnum tantum: sed etiaꝫ democritus potuit salua
re transmutationem ⁊ motus que sequuntur ex pricipijs.
non autem mellissus: dicebat enim Democritus predicta
corpora indiuisibilia sm ꝙ erant constantia ⁊ coniuncta
generationem facere: dissoluta autem corruptiões: sm ve-
ro ꝙ existebant tangentia se causabant facere ⁊ pati.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Scđm enim id nõ vnũ esse: ⁊ composita ⁊
cõplicata generare. ¶ Et sm autem verita- T.c.61.
tẽ ex vno nõ cõtingit generari multitudineꝫ
neqꝫ ex vere multis vnũ: sꝫ eẽ hoc impoẽ.

¶ Separat dictas opiniones quantum ad principia ⁊ pn-
cipiata simul: democritus enim ponebat mixta ⁊ compo-
sita non esse simpliciter vnum: qꝛ poterant diuidi: sed indi
uisibilia corpora erant vnum simpliciter ⁊ sm veritatem
dicebat enim corpora indiuisibilia composita ⁊ complica
ta generare mixtum: ⁊ secundum id quod generabant ta
le mixtum dicebat ea non esse vnum simpliciter: qꝛ sm ve
ritatem: ⁊ simpliciter nec ex vno contingit generari multi-
tudinem nec ex vere multis vnum: sed hoc est impossibile:
saluabat ergo Democritus veritatem simpliciter quan-
tum ad principia ⁊ vnitatem quodammodo quantuꝫ ad
mixta que sunt ex principijs quod non poterat saluare
mellissus cum poneret tm̃ vnuꝫ esse. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.61. ¶ Sed vt Empedocles ⁊ aliqui alioꝝ inqūt
pati per poros: ita ⁊ oēm alteratiōnē ⁊ om-
ne pati hoc modo generari per vacuū facta
dissolutione ⁊ corruptione: similiter autē ⁊
augmentationem subintrantibus solidis.

¶ Cōparat opinionē Emdedoclis ad opinionē Democri-
ti: ⁊ duo facit: q2 primo cōparat dictas opiniones ſm con
ueniētiā. 2° quantū ad dr̃iam: ibi. (Et ad eoꝝ pōnes.) Cir-
ca ꝑmum tria facit: q2 primo ondit dictas opiniones cōue
nire in positione poroꝝ. scdo in positione corporum indi-
uisibilum. tertio epilogat circa determinata. 2ª ibi. (Fere
T.c.62. autem ⁊ empedocles.) tertia ibi. (Modi quidem igitur.)
Dicit ḡ ꝙ contingit dicere democritū vt empedoclem ⁊ vt
aliqui alioruz sui sequaces inquiūnt pati per poros: ita ꝙ
omnez alteratiōnē: ⁊ omne pati supple per poros saluabāt
⁊ hoc modo loquebatur democritus: qui dicebat genera-
ri per vacuū: ⁊ corrūpi facta dissolutione ⁊ corruptione in
vacuo: sic etiam ⁊ augmentationez dicebat fieri: q2 solida
subintrabant vacuitates quasdam: sed supple idem est po
nere poros ſm quos intrēt corpora ⁊ se contingant ⁊ agāt
qō faciebat Emped. ⁊ ponere vacuitates ꝑ quas hec fiāt:
qō faciebat Democritus: ⁊ ideo in positione poroꝝ nō dif
ferunt dicte opiniones. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.62. ¶ Fere aūt ⁊ Empedoclem necesse dicere vt
Leucippus inquit: etenim esse quedā solida
⁊ indiuisibilia: aut si nō vbiqʒ pori ⁊ cōtinui
sunt: hoc aūt īpossibile: nihil enim aliud soli
dum extra poros: sed omne vacuuz: necesse
igitur tāgentia quidē esse inuisibilia: media
autem eorū vacua quos ille dicit poros: ita
aūt ⁊ leucippus dicit de facere. ⁊ pati.

¶ Ostendit dictas opiniōes conuenire in positione corpoꝝ
indiuisibilium: dicens ꝙ Empedoclez fere necesse est dice-
re vt Leucippus inquit. necesse est eni ſm Empedoclē esse
indiuisibilia solida inter poros: q2 si hoc non ponatur po-
ri erunt vbiqʒ ⁊ continui: quod est impossibile: q2 tunc so-
lidum non esset aliud preter poros: sed esset totum vacuū:
vt ergo pori non se tangant: necesse est esse aliqua corpa in
diuisibilia siue inuisibilia tāgentia se: media aūt hoꝝ cor-
poꝝ esse vacuitates quas ille dicit esse poros: ita ⁊ Leucip-
pus dicit de facere ⁊ pati ponens corpora īdiuisibilia se cō
tingere propter quasdam vacuitates: dr̃ia ergo erat in mo
do loquendi: q2 ille dicebat esse vacuitates quas subingre
diebantur corpa indiuisibilia. Empedocles vero dicebat
esse poros. Aduertendū aūt nouā translationē in h passu
defectiuā esse: recurrendū est ergo ad veterez vt habeatur
intentio auctoris. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Modi igit̃ ſm quos: hec qdem faciunt:
hec aūt patiunt̃ fere hi dicunt̃: ⁊ de his qdē
⁊ quomodo dicunt manifestū est.

¶ Epilogat circa determinata: ꝙ modi ſm quos h corpa
faciunt: h aūt patiuntur fere hi dicunt̃ qui dicti sunt: ⁊ ad
dit ꝙ manifestum est quomodo dicuntur de his. i. de age-
re ⁊ pati. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ad eoꝝ positiones qbus vtunt̃ fere cō-
fesse vr̃ cōtingens: altijs aūt minus verbi. g.
Empedocli quomodo erat generatio ⁊ cor
ruptio ⁊ alteratio non est manifestum.

¶ Dat dr̃iam inter dictas opiniones: ⁊ duo facit: q2 primo
dat huius dr̃iam. 2° qō dixerat manifestat: ibi. (His enim
erant.) Dicit ergo ꝙ ad positiones eorum supple contigit
assignare dr̃iam q̃tum ad ea quibus vtuntur: nā ꝯtigens
aut supple ſm Democritū. i. id qō Democrit9 dicebat cō-
tingere ⁊ esse: fere vident̃ esse cōfesse: q2 sensus ⁊ apparētia
videntur confiteri illud: sed cuz Empedocles in saluando
apparentiam dixit minus alijs: ideo subdit quasi exponē
do quod dixerat ꝙ empedocles. i. ſm dicta Empedoclis
non est manifestum quomodo erat generatio ⁊ corruptio
vel etiā alteratio: q2 in loquendo de talibus non complete
saluauit cōfessa ⁊ apparentia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His enim erunt corpa īdiuisibilia prima
corpoꝝ formis dr̃ia solū: ex qbus primū cō
ponunt̃ ⁊ in que vltimo dissoluuntur.

¶ Manifestat dictaz dr̃iam: ⁊ duo facit: q2 primo ondit ꝙ
democritus saluabat plures apparentias. 2° ꝙ Empedo-
cles saluabat pauciores: ibi. (Empedocles autem.) Ostē-
dit ergo ꝙ his. s. democrito ⁊ suis sequacibus erant corpo
ra indiuisibilia prima idest principia alioruz corpoꝝ que
indiuisibilia ꝑncipaliter supple solū differebant formis ex
quibus corporibus indiuisibilibus primum componunt̃
alia corpa: ⁊ vltimo dissoluunt̃ in ea: ⁊ vt pʒ per habita ⁊
per h9 principia oēs appētias saluabat. ¶ Notādū aūt Nōndū
democritum voluisse indiuisibiliū corpora differre triplici
ter forma siue figura: pōne: ⁊ ordine: tamē q2 dr̃ia per for-
mam erat differentia principalis: ideo dicit h differre solū
formis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Empedocles aūt alia qdem manifestū: qm̄
vsqʒ ad elementa habent generationē ⁊ cor
ruptionē: ipsorum vero elementorum qūo
generatur ⁊ corrumpitur coaceruata quan
titas: neqʒ manifestū neqʒ cōtingit dicere ei
nō dicenti ⁊ ignis elementum esse.

¶ Ostendit qūo empedocles tot apparentias saluare nō po
terat dicens: ꝙ empedocli manifestū est quidē quomodo
generantur alia mixta: qm̄ ſm ipsum talia mixta vsqʒ ad
elementa hñt generationem ⁊ corruptionem: sed qūo coa
ceruata quātitas. i. qūo corpalis magnitudo hoꝝ ipsoꝝ
elementoꝝ gñat̃ ⁊ corrūpit̃: ſm dicta eius non est manifē
stum: nec contingit dicere ei non dicenti elementum ipsius
ignis esse. q. d. ꝙ exquo ignem terrā ⁊ aerem ⁊ aquā pone-
bat prima simplr̃: ⁊ ipsoꝝ non ponebat alia ꝑncipia ⁊ ele-
menta: non poterat saluare generationem ⁊ corruptionez
eoꝝ: sed democritus poterat hoc: q2 ponebat talia resolui
in corpora indiuisibilia. ¶ Notandū aūt ꝙ ignis ⁊ terra Nōndū
⁊ cetera h9 habent sua elemēta ⁊ sua principia ī que resol
uuntur: q2 habent mām ⁊ formam: iō sunt gñabilia ⁊ cor
ruptibilia: sed si quis poneret h9 corpa esse supple ꝑma ⁊
non esse resolubilia in alia: negaret eoruz generationem ⁊
corruptionem: ⁊ q2 hec posuit Empedocles talia saluare
non potuit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autē aliorum omnium vt in ti-
meo scripsit Plato.

¶ Cōparat opinionez democriti ad opinionem platonis: ⁊
duo facit: q2 ꝑͦ dat ꝯuenientiam inter eas. scdo dr̃iam: ibi.
(In tm̄ differt. n.) Cōtinuat̃ sic. empedocles non posuit ꝙ T.c.63.
ipsius ignis esset aliquod elementum ⁊ ꝑncipium: similit̃
autem ⁊ omnium alioꝝ elementorum: vt terre aque ⁊ ae-
ris: supple non posuit aliqua priora ꝑncipia: vt plato po-
suit ⁊ scripsit in timeo: vbi voluit ignem terram ⁊ talia pos-
se resolui in aliqua priora: in quo supple conueniebat cuz
Democrito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In tantū differt enim vt non eodez modo T.c.63.

Leucippho dicat. quoniã hic quidem solida
hic aũt planities dicit indiuisibilia.

¶ Dat differentiã inter Platonẽ ⁊ Democritũ: ⁊ tria facit
ſm ꝙ tres differentias assignat. 2ª ibi. (Et h quidem infini
tis.) 3ª ibi. (Leucippo quidẽ eniz.) Dicit ergo ꝙ in tm̃ dif/
fert Plato vt non eodem modo dicat ipsi Leucippo qm̃ h
quidẽ. idest Leucippus indiuisibilia in que resoluũtur oĩa
alia corpora dicit esse solida. sed h. s. Plato huiusmodi in/
diuisibilia dicit esse planities. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et hic quidẽ ĩfinitis terminari figuris in/
diuisibilium solidoꝝ vnumqdq3. hic autem
terminatis. quoniam indiuisibilia vtiq3 di/
cunt terminata figuris. ex his itaq3 genera/
tiones ⁊ segregationes ⁊ corruptiones.

¶ Dat secundam differentiã. qꝛ h. s. Democritus vnũquod
q3 indiuisibilium solido. i. omnia indiuisibilia corpora po
suit determinari infinitis figuris. hic autem. s. Plato posu
it sua indiuisibilia differre figuris terminatis. i. finitis. di/
cunt enim Platonici indiuisibilia esse terminata figuris.
ponebat enim fieri resolutionem vsq3 ad superficies trian
gulares quas appellabat indiuisibiles. ideo indiuisibilia
nõ posuit infinitarũ figurarũ. sed dixit ea esse triãgularia.
addit aũt ꝙ ex his ⁊ diuisibilibus faciebãt Platonici ge/
nerationes ⁊ corruptiones. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Leucippo quidem enim duo modi erant
vtiq3 per vacua ⁊ tactũ. hic enim indiuisibile
vnũquodq3. Platoni autez secundũ tactuz
solum vacuũ enim non esse inquit.

¶ Dat tertiam differentiam quia Leucippus duobus mo/
dis saluabat huiusmodi transmutationes naturales ꝑ va
cuum: ⁊ per tactum. nam h. i. Democritus vnumquodq3
principiorum ponebat indiuisibile. oportebat ergo eũ po/
nere inter huiusmodi solida indiuisibilia aliquas vacuita
tes vt fieret magnitudo Plato autem: qꝛ inquit nõ esse va
cuum: non potuit saluare generationem: ⁊ tales transmu
tationes naturales nisi per tactum solum. Est ergo h tri
plex differẽtia assignata. quia Democritus principia ali
rum dixit esse solida ⁊ infinitarum figurarum ⁊ posuit v
cuuz. Plato vͦo huiusmodi principia dixit esse superficie
⁊ posuit ea finitarum figurarum ⁊ negauit vacuum. Ad
uertendum autem translationem nouam etiã in hoc pas
su esse defectiuam.

De indiuisibilibus autem planitie/
bus diximus in prioribus sermo
nibus. de indiuisibilibus autez so
lidis amplius est dicere. ideo hoc
accidens relinquitur nunc.

¶ Positis opinionibus antiquoꝝ ⁊ cõparatis eis ad sein/
uicem. In parte ista improbat eas. Opiniones aũt supius
tacte fuerunt qͣtuor. s. Mellissi Democriti Empedoclis ⁊
Platonis: s3 mellissus negauit actionẽ ⁊ passionez. ideo de
eo nõ ẽ h cure. Platonis aũt opinio incidẽtalr̃ fuit addu
cta. iõ h accñtalr̃ reprobat. ꝓncipaliter igit̃ redarguuntur
Democritus ⁊ Empedocles. ꝓpter qd̃ hec pars diuidit̃ in
partes duas: qꝛ ꝓ ph̃s improbat opinionez Democriti po/
nentis actionẽ ⁊ passionẽ fieri ꝑ cõtactũ indiuisibiliũ cor/
T.c.75. porum. 2° arguit ꝯ opinionẽ Empedoclis q ponebat actio
nem ⁊ passionẽ per poros ibi. (Quicũq3 igit̃ per poroꝝ.)
Circa ꝓmum duo facit. qꝛ ꝓmo cõtinuat se ad dicenda. 2°
exeqtur de intento ibi. (Ut autem parum.) Dicit ergo ꝙ
planitiebus idest de inuisibilibus planitieb⁹ vt supplet alia
lr̃a diximus in prioribus sermonib⁹. i. in 3° d̃ celo ⁊ mũdo T.c.5.
. q. d. ꝙ cõtra opinionẽ Platonis ponẽtis supficies indiui
sibiles nõ op3 hoc principalr̃ dicere: cũ de ea alibi sufficien
ter sit dictũ: sed de idiuisibilibus solidis. i. de opinione De/
mocriti est amplius dicere: qꝛ nõ est de ea sufficiẽter d ctuz.
ideo h accidens. i. h consequens relinquatur nunc: qꝛ non
contingit dicere de eo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut autez parũ disgrediẽtes dicamus. ne/ T.c.64
cessariũ ⁊ impossibile vnũqdq3 dicere indiui/
sibiliũ. nõ eniz possibile pati nisi ꝑ vacuum
nullius actiuũ passionis. neq3 enim caliduz
nec frigidũ oportet esse indiuisibile.

¶ Exequitur de intẽto ĩprobando opinionez Democriti ⁊
duo facit: qꝛ ꝓmo improbat eã qͣ3tum ad actionẽ ⁊ passio/
nem. 2° qͣ3tum ad corpora indiuisibilia que per actionem
⁊ passionem saluabat ibi. (Amplius autẽ inconueniens.)
Circa primũ duo facit: qꝛ primo facit qd̃ dictum est. 2° ex T.c.70
his que dixerat arguit contra Platonẽ ibi. (Hec enim in
solida.) Democritus autez in loquendo de actione ⁊ pas/ T.c.69.
sione quasi contradictoria implicabat. ponebat enim cor/
pora indiuisibilia ⁊ ponebat in eis q̃litates actiuas ⁊ pas/
siuas. ponendo corpora indiuisibilia negabat actionem ⁊
passionem. ponendo qualitates actiuas ⁊ passiuas coge/
batur ponere actionem ⁊ passionem. tria ergo facit: qꝛ pri
mo ostendit Democritum nõ posse saluare actionẽ ⁊ pas/
sionem. 2° ostendit ꝙ oportebat euz talia ponere. 3° quod/
dam qd̃ supposuerat probat. 2ª ibi. (Quãuis hoc incõue/ T.c.65.
niens.) 3ª ibi. (Sed tñ inconueniens.) Dicit ergo. vt autez T.c.68.
paruz disgredientes. dicamus ꝙ necessariuz est dicere ſm
opinionem Democriti vnũquodq3 indiuisibilium corpo/
rum est impossibile. i. non posse pati: vel esse impossibile pa
ti per vacuum. Cũ ergo in diuisibili corpore nõ possit esse
vacuũ non erit tale corpus actiuum: vel ẽt susceptiuuz ali
cuius passionis. vnde nec erit durum nec frigiduz. ¶ No Noᵐ
tandum aũt ꝙ ex dictis possent formari duo media cõtra
Democritũ: vt sit primũ mediũ: qꝛ cum poneret actionem
per vacuũ. ſm indiuisibilia corpora: nec põt esse actio: qꝛ
in indiuisibili nõ põt esse vacuũ. 2ᵐ mediũ erit ꝙ corpus in
diuisibile non erit passionis actiuum: ⁊ actio ⁊ passio inter
talia corpora reseruari non poterit: qꝛ frigidum ⁊ duruz:
⁊ alie qualitates passionabiles per quas est agere ⁊ pati in
indiuisibili reseruari nõ possunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quãuis hoc incõueniens sit solũ dare cir T.c.65.
culari figure. caliduz necesse eni ⁊ cõtrariuz
frigidũ alicui alij adaptare figuraruz. incõ/
ueniens aũt si hec quidem existunt. dico au/
tem caliditas ⁊ frigiditas. grauitas aũt ⁊ le/
uitas durities ⁊ mollities non existunt.

¶ Ostenso democritũ non posse saluare actionem ⁊ passio/
nem ostendit ꝙ oportebat eũ talia ponere: ⁊ tria facit ſm
ꝙ tripliciter hoc ostendit. 2ª pars ibi. (Sed tñ grauius.) T.c.66.
3ª ibi. (Sed si duruz.) Prima ratio talis est: qꝛ si democri/ T.c.77
tus adaptabat calidũ circl̃ari figure: qꝛ dicebat athomos
rotundos esse calide nature: incõueniẽs est h: si solũ cal̃m
adaptabat tali figure: qꝛ necessariũ erat cõtrarium. s. frigi
dum alicui alij figure adaptare: qꝛ si vnũ ꝯrioꝝ ẽ in natu
ra ⁊ reliquũ. ⁊ incõueniens est si existit h. s. caliditas ⁊ fri/
giditas. ⁊ nõ existũt grauitas ⁊ leuitas durities ⁊ molliti/
es: sed supple his existibus ẽ actio ⁊ passio. ergo Democri/
to oportebat reponere actionẽ ⁊ passionez cum poneret ea
per que actio ⁊ passio h3 fieri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed tamen grauius secundũ excedentiaz T.c.66.

inquit esse Democritus vnūqđq; idiuiduū quapropter ⁊ calidius. talia aūt entia nō pati adinuicez impossibile. verbi gratia. a multum excedente calido leuiter calidum.

Ponit 2am rōnē: q2 Democritus vnūqđq; indiuisibiliuz .i. in vnoquoq; genere indiuisibiliū ponebat aliquid grauius ẜm excedētiā: ⁊ ponendo vnū grauius alio ponebat vnū leuius alio. quapropter etiam ponebat vnū calidius alio: sed talia entia nō pati adinuicē est impossibile. verbi gratia. a multū excedente calido patitur ⁊ corrumpitur id qđ est leuiter ⁊ remisse calidū. quare oportebat Democritum ponere actionē ⁊ passionē. Deinde cum dicit.

T.c.67 Sed tñ si duruz ⁊ molle: molle aūt in patiendo aliud dicit. sub actiuū eni ⁊ molle.

Ponit tertiam rationem. nam Democritus dicebat aliqua entia esse dura: sed si ponatur aliquid duruz: vt quia forte frigidum ponitur esse durum: oportet q ⁊ molle ponatur aliquid. sed molle dicitur in patiēdo aliquid aliud. subactiuum est enim molle. durum autem magis actiuū. sed ponendo actiuum ⁊ subactiuum vt ponendo duruz ⁊ mo le oportebat eum ponere actionem ⁊ passionem. ergo ⁊c̄. Deinde cum dicit.

T.c.68. Sed tamē inconueniēs si nihil existit nisi solū figura. ⁊ si existit vnū aūt solū. verbi gratia. hoc quidē frigidum. hoc aūt calidū. neq; enim vna aliqua esset natura eoꝝ.

Quoddam quod supposuerat probat. supposuerat eniz superius huiusmodi corpora inuisibilia non posse esse actiua ⁊ etiam susceptiua passionis: ⁊ nō posse esse nec calida: nec frigida: que non sunt omnino manifesta. superius eni tetigit quasi duo media simul ostendendo Democritum non posse saluare actionem ⁊ passionem: sed medium de vacuo satis fuit notum: aliud autem medium non sic notum erat. ideo supplet h rationem illam. dixerat enim auctor superius hmōi corpora indiuisibilia non eē actiua ⁊ passiua: q2 non sunt passionū susceptiua. nō enim pñt esse neq; dura neq; frigida: nec habere hꝰ passiones ẜm corpus: q2 esse passionatū potest intelligi duplr: vel q habeat vnā passionē tantuz intransmutabiliter: ita q sit tm̄ calidum: ⁊ nō possit infrigidari. vel q habeat plures qualitates successiue ⁊ transmutabiliter. ideo duo facit: q2 primo ostēdit corpora indiuisibilia nō posse habere tm̄ vnā qualitatem intransmutabilr. 2° q non possunt habere plures transmutatiuas ibi. (Similiter aūt impossibile.) Dicit ergo q inconueniens est si corporibus indiuisibilibus nihil existit nisi solū figura: q2 ẜm solam figurā non proprie est actio ⁊ passio: ⁊ si existet ei aliqua alia q̄litas quero: vtruz hoc sit vnū solum. verbigratia. q hoc sit frigidū solū: ita q non possit esse calidum. hoc autē calidum solum: quod stare non pt̄: q2 nō esset aliqua vna natura eorum. si ergo oia existentia in spera actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ conueniunt in vna natura: qđ est eoꝝ mā. opz talia esse trāsmutabilia ad

Nōndū inuicē: ⁊ q non solū cōpetat eis vna qualitas tātū. Notandū aūt q incōueniens est corporibus indiuisibilibꝰ ex quo ponuntur actiua ⁊ passiua dare eis solam figurā absq; aliqua alia qualitate: q2 ẜm solā figurationem non est actio ⁊ passio: cū mathematicis cōpetat figuratio que sūt abstracta ab actione ⁊ motu. Deinde cū dicit.

Similiter aūt impoẜe si multa vni. indiuisibile enim ens in eodē habebit passiones. q̄propter: ⁊ si patitur secundū q ifrigidatur. hoc aliquid ⁊ aliud faciet aut patietur eodez autem modo ⁊ de passionibus alijs.

Dicit q corporibus indiuisibilibus nō possunt cōpetere qualitates transmutabiliter. dicens. silr esse īpossibile multa. i. multas qualitates contrarias posse inesse vni corpori indiuisibili: vt q de vna qualitate transmutetur in aliā.

Ad cuius euidentiam notandum q sicut in motu locali mobile non simul mutat totū locuz suū: sed prius mutat ẜm vnam partem: postea ẜm aliā: ita q mobile partiz est in termino a quo: ⁊ partim in termino ad quez: ita q alteratur nō statim mutat totā qualitatez suaz. sed prius alteratur in parte propinquiori agenti: ita q cuz alteratur alterabile est quodāmodo sub diuersis qualitatibus. si ergo indiuisibile ens ponatur alterari: q2 indiuisibile nō habet partem ⁊ partem. in eodem habebit passiones contrarias. quapropter si patitur. i. si alteratur indiuisibile vt si infrigidatur hoc idez. i. ẜm aliquid sui ⁊ aliud. i. ẜm aliud sui faciet aut patietur aliqd aliud. dictum est enim alterabile dum alteratur esse sub oppositis qualitatibus: vel ergo indiuisibile habebit partē ⁊ partem: ita q ẜm. aliud ⁊ aliud patiatur: ⁊ tunc indiuisibile erit diuisibile vel idē habebit opposita: quorum vtrūq; est inconueniens. ⁊ quod dictum est de calido ⁊ frigido eodem modo intelligenduz est ⁊ de alijs passionibus. nullo ergo modo īdiuisibile trāsmutari potest de vna transmutatione in aliam. Notā- Nōndū dum autem ex his declaratum esse medium superius positum: nam si indiuisibile non habet vnam qualitatez intransmutabiliter nec potest habere qualitates successiue ⁊ transmutabiliter: patet q inter talia non est actio ⁊ passio: nec aliqđ talium est passionis actiuū vel susceptiuum: cum nullū indiuisibilium habere possit aliquam passibilem qualitatē. ɔ̄ns ē ergo q nec sit duruz nec frigiduz vt medium supponebat. Deinde cum dicit.

Hec enim ⁊ solida ⁊ planitiem dicentibus T. c. 69. indiuisibilia contingit eodez modo. neq; rariora enim neq; densiora est possibile generari vacuo nō ente in indiuisibilibus.

Adaptat hmōi inconuenientia contra Platonē. dicens. q dicentibus indiuisibilia solida ⁊ indiuisibile planitiem .i. Democrito ⁊ Platoni contingit dicere eodez modo q nullus istoꝝ poterat proprie saluare actionem ⁊ passionē. Rursum quelibet istoꝝ oportebat ponere vacuum: q2 in diuisibilibus. i. ẜm indiuisibilia non est possibile generari rariora ⁊ densiora non ente vacuo. Ad euidentiaz autem dictoꝝ notandū q si vnuz indiuisibile attingeret ali- Nōndū ud nō faceret magnitudinē. sed opz q īterponatur vacuum inter indiuisibilia. si dz magnitudo cōstitui: ⁊ tunc ẜm quandaz apparentiam saluabitur densum cuz indiuisibilia erūt propinqora: ⁊ rarū cū erunt remotiora. Notādum ēt: q si est inconueniens nō saluare actionē ⁊ passio- Nom. nem ⁊ ponere vacuū inconueniēs est omnis positio de indiuisibilibus: cū hꝰ indiuisibilia dicanẜ est planities: vt dicit Plato: siue cū dicanẜ eē solida vt posuit Democritus. in tm̄ tñ peius dixit Plato q̄z Democritus. q2 cuz oporteret eum ponere vacuū negauit ipsum: licet eniz sit incōueniens ponere vacuuz: bene tñ fecit Democritus q posuit ipsum ex quo sequebaẜ ad potentiā suam. inter cetera enim maxime est attendendū in scientia non dicere repugnans ⁊ non ignorare quanti ponderis sit vox propria.

Mplius aūt inconueniēs ⁊ parua quidē indiuisibilia esse. magna aūt nō nunc quidē magis rationabiliter maiora cōfringētur. q̄z parua qdē non dissoluūtur facilius paruis. ver T.c.70.

bi gratia magna quidez procedunt ex mul-
tis. indiuisibilia autem vniuersaliter magis
q̃z magnis existit paruis.

¶ Postq̃z philosophꝰ improbauit opinionem Democriti q̃tũ ad agere ⁊ pati. In parte ista improbat eam q̃tum ad corpora indiuisibilia: per que dicebat fieri actionem ⁊ passionem: ⁊ tria facit ſm ꝙ tripliciter improbat Democritũ in ponendo corpora indiuisibilia esse rerũ ꝑncipia ⁊ esse causas actionis ⁊ passiõis. q2 primo facit hoc accipiẽdo indiuisibilitatẽ ſm q̃titatem. 2° accipiendo indiuisibi
litatem ſm formaz. 3° accipiendo indiuisibile absolute. 2ª
T.c.71 ibi. (Amplius autem vtruz vna.) 3ª ibi. (Amplius autem
T.c.73 quidem quid est.) Dicit ergo ꝙ incõueniẽs est positio Democriti ponẽs parua esse indiuisibilia ⁊ non magna. licet enim magis rõnabiliter. i. magis prompte ⁊ agiliter manifesta constringãtur q̃z parua: q2. s. h. s. magna dissoluũtur. idest diuidunť facilius paruis. verbi gratia. quia magna offendunt ex multis partibus. hic enim corpora actiua ⁊ passiua de quibus loqmur: sicut se habent ad offendere ⁊ agere: ita se habent ad offendi: ⁊ ad pati siue ad diuidi: ideo dicit ex multis partibus offendũt ⁊ agunt: ⁊ sicut ex multis partibus offendunt ⁊ agunt: ita de facili in multas partes diuidi ⁊ pati possũt. alia autem littera vbi nos habemus. offendũt. habet. procedũt: ⁊ tũc est facilis intellectus. nam qa magna procedunt ex multis paruis. ideo sunt de facili diuisibilia. sed vniuersaliter idest absolute quare existit. i. competit. dicere. magnis q̃z paruis. q. dicat non est dare causam. nam absolute ratio diuisionis est quantitas. Cũ ergo taz corpora magna q̃z parua sint q̃ta ⁊ non sint magis q̃ta h q̃z illa: quia q̃titas non suscipit magis ⁊ minus non erant hec magis diuisibilia q̃z alia. ¶ Deĩde cum dicit.

T.c.71 ¶ Amplius autem vtrum omnium vna na
tura illorum solidorum aut differt alterum
ab alteris. queadmodũ si hec essent ignea.
hec autem terrea. secundum tumorem. siq
dẽ. n. vna natura est omniuz: quid diuidẽs:
aut quare non sunt tangentia vnum quem
admodum aqua aquam tangit. nihil enim
differt posterior aqua a priori. Si autez alia
q̃lia hec. ⁊ manifestũ ꝙ has ponendũ ꝑnci
pia ⁊ cãs contingentiũ magis q̃z figuras.

¶ Ostendit principia rerum non posse esse corpora indiuisibilia considerando indiuisibile ſm formaz siue secũdũ materiam. ⁊ duo facit: q2 primo proponit qͦ itẽdit. 2° as
T.c.72 signat cãm dicti. 2ª ibi. (Amplius autem differentia in natura.) Dicit ergo ꝙ si ponunť corpora indiuisibilia eẽ ꝑncipia rerũ: ⁊ esse causas actionis ⁊ passiõis: quereť de illis indiuisibilibus: vtrũ sit omniũ illorũ solidorũ vna natura. aut differt alterũ ab alteris: queadmodũ si h qdez ſm tumorem. i. ſm naturalem quantitatez eẽnt ignea. i. ignee nature: h autem terrea. Siquidem est vna natura omniũ illorũ quid est diuidens. i. quid est distinguẽs inter ea: aut quare tangentia non sunt vnũ queadmodũ quando aq̃ tangit aquaz. nihil eni differt aqua posterior a priori. q. d. hmõi corpora indiuisibilia non possunt poni eiusdẽ nature: qa composita ex eis non distinguentur: nec esset differentia inter entia: sed sicut tota aq̃ est eiusdez nature: cũ alia aq̃: ⁊ cum guttis ex quibus componiť sic quelibet mixta essent eiusdem nature inter se: ⁊ haberent eandẽ naturã cum athomis ex qbus procederent. non ergo põt poni hmõi indiuisibilia esse indifferentia ſm nãm: cũ in entibꝰ videamus dr̃iam naturalem: sed si ponãtur alia q̃lia. i. si ponantur habere alietatẽ ⁊ differentiã in q̃litatibus ⁊ in naturalibus formis manifestũ est ꝙ has differentias naturales est ponẽdum esse ꝑncipia ⁊ causas rerum contingentiũ magis q̃z figuras. i. magis q̃z corpora figurata. ergo ea que ponũť ꝑncipia: nec debẽt poni indiuisibilia ſm q̃titatẽ vt ꝓbat ratio ꝑma: nec ſm naturam: vt probat h ratio 2ª. ⁊ hmõi naturas diuersas: magis est ponendũ esse principia rerum: ⁊ esse causas actionis ⁊ passionis: q̃z ipsa corpora figurata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius aũt dr̃ia in natura vtiq; facient T.c.72
⁊ patientur approximantia adinuicem.

¶ Probat quod supposuerat: videlicet differentia ſm naturam esse rerum principia ⁊ causas actionis ⁊ passionis. nam illa sunt talia que agunt ⁊ patiuntur approximata ad seinuicem: sed differentia in natura facient ⁊ patiũtur ad seinuicem. ergo talia sunt ponenda ꝑncipia rerum contingentium. i. rerum mixtarum que contingit vt producantur ex athomis ⁊ ponenda sunt talia esse causas actionis ⁊ passionibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius qdem qd est quod mouetur. si T.c.73
quidem enim aliud passiuum est. si autem
ipsum seipsum vnũquodq; autem diuisibi
le erit. secundum aliud quidez mouens: se
cundum aliud autem motum: aut secũduz
idem contraria existunt. ¶ Et non solũ ma t.cõ.74
teria erit: sed ⁊ potentia vna numero.

¶ Adducit tertiam rationem contra positionez Democriti de corporibus indiuisibilibus. ponebat. n. Democritus corpora ĩdiuisibilia esse ꝑncipia rerũ: ⁊ tamẽ dicebat huiusmodi corpora moueri ⁊ ferri in vacuo. sed tunc quereť qd est qͦ moueť. i. per qͦ moueť hmõi ĩdiuisibile. si qd. n. aliqd. i. si moueť per aliud tũc est qd passiuũ: ⁊ nõ est primũ corpus. ꝑma enim corpora: qa sunt ꝑncipia rerũ: nõ mouebanť ab alio ꝑncipio extrinseco. si autem ipsum indiuisibile corpus moueť ſm seipsum: tunc vnũqͦq; tale corpus diuisibile erit: q2 ſm aliud est mouẽs: ⁊ ſm aliud
motũ. ꝓbať eni in. 7. phisicorũ ꝙ omne qͦ moueť ex se ẽ T.cõ.ꝑ.
diuisibile ⁊ in talia duo: q̃rum vnum est per se mouens ⁊ aliud per se motum: qa si nõ esset ſm aliud mouens ⁊ ſz aliud motum ſm idem existerent contraria q̊ posito materia nõ solũ esset vna potentia idest ſm potentiam essentialẽ: sed etiaz esset vna potentia supple ſm esse sub vtroq; c̃triorũ postq̃z in eodẽ simul contraria ponũtur h autẽ rõ simpliciter probat corpora q̃ ponunť rerum principia non posse esse indiuisibilia. ¶ Notandũ aũt ꝙ alia litte-
ra habet h econuerso: videlicet ꝙ mã non esset vna nume Nõndũ
ro: sed etiã vna potentia: qͦ ad eundem intellectum trahi dz: vt dicať materia vna potentia. idest mã vna ſm dispositionem: qa tunc aliquid est proprie in potentia ad aliud quando est materia propinqua ⁊ disposita respectu illiꝰ vt es absolute loq̃ndo est in potentia ad statuam: non ter
ra vt probať. 9. methaphysice. debet ergo textus alterius T.c.12.
trãslationis sic exponi ꝙ si in eodem ponunť esse contraria materia nõ solum erit eadem numero per essentiam: sed etiam est earũdem potentia. i. erit eadem vt est propinqua ⁊ disposita: ⁊ vt accipitur ſm esse qͦ falsum est.

Uicũq; quidẽ igiť per pororum T.c.75.
motionẽ inquiunt passiones cõti
gere. sed siqdẽ ⁊ plenis poris sup
fluũt pori. si eniz patitur aliqd ita
esse ⁊ si non poros habẽs patieť eodẽ mo-

do: sed ipsum continuum ens.

¶ Improbata opinioẽ de actione ⁊ passione ẜm corpora indiuisibilia que dicebaꝛ esse Democriti. In pte ista improbat opinionẽ per poros que dicit esse Empedoclis. Diuidit aũt hec pars in duas ptes. qꝛ pmo iprobat talis opio quãtũ ad agere ⁊ pati. 2° quãtũ ad modũ agendi ⁊ patiẽdi ibi. (Diuisibilibus aũt oĩno corporib⁹.) Prima pars diuidit in tres: qꝛ pmo improbat dicta opinio ẜm ꝙ contrarium agit in ꝯriũ. 2° ꝓut sensibile agit in sensum. 3° improbat vniuersaliter q̃ʒtum ad omnẽ actionem ⁊ passionẽ. 2ª ibi. (Amplius aũt quomodo contingit.) 3ª ibi. (Uniuer-

T.c.76 Nõndũ

saliter aũt poros facere.) Ad euidentiam autem pme rationis notãdum Empedoclẽ posuisse actionẽ ⁊ passionez per poros: qa agẽs ingrediebat per poros illos ⁊ replebat eos: quos replendo trãsmutabat passum. contra hoc autem arguens phs ait: ꝙ quicũqʒ inqunt contingere passionẽ per motionẽ pororũ. i. per hoc ꝙ agens mouet ⁊ ingredit poros: siqdem qa plenis poris fit passio. superfluũt pori: qa si aliqd patiet si ponaꝛ ita esse habẽdo poros: patitur ⁊ eodem modo: ⁊ si nõ sic poros habẽt sʒ si ipsuʒ ens

Nõndũ

cõtinuũ. ¶ Notãdũ aũt ꝙ ponẽtes passionẽ fieri per poros erquo ponebãt poros repleri ex ipso actiuo nõ plus faciebant ibi pori nisi: qa per eos ponebaꝛ agens iuxta passum. Cum ergo possit esse actiuũ iuxta passiuũ poris non existẽtibus superfluũt pori. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.76

¶ Amplius autem quomodo contingit de inspicere ⁊ videre vt dicunt. neqʒ enim secũdum tactum contingit trãsire per transparentia neqʒ per poros si plenus vnusquisqʒ. Quid enim differt non poros habere. omne enim sic erit plenum. sed ⁊ si vacua quidem hec. necesse autem corpora in eis habere: idem contingit rursum.

¶ Improbat specialr hãc rõnẽ prout sensibile agit in sensum. ⁊ duo facit. qa pmo pmittit rõnem. 2° remouet quandam cauillationẽ ibi. (Si aũt talia.) Dicit ergo q̃o contingit accidere de inspicere. i. de videre. q̃si dicat. q̃o fit visio: si est ita vt dicũt. ponebãt eni sic loq̃ntes trãsparentia plena poris: vt ꝑ tales poros fieret visio: vt radij visuales transirẽt ꝑ illos: ⁊ tãgerẽt rem visam: vel ẜm ipa visibilia trãsirent ꝑ eos ⁊ fieret qdam contactus rei visibilis ⁊ visus. sed tunc q̃retur de hmõi poris: aut sunt pleni aut vacui: si sunt pleni nõ poterit vere trãsire radius vel res visibilis: vt fiat cõtactus rei vise ad visuʒ. ideo ait ꝙ sensus tactus nõ ꝯtingit trãsire trãsparentia neqʒ ꝑ poros. i. ꝑꝑ poros si ponunꝛ pori pleni: qꝛ sic omne. i. totũ erit plenũ. sed si ponanꝛ pori vacui necesse est corpa hẽre in eis: tunc idẽ continget rursum: videlʒ ꝙ nõ erit ibi transitus. ⁊ ꝑ cõsequẽs: nõ erit ibi visio. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Si autem talia secundum magnitudinez suam sunt vt non suscipiãt corpus aliquod: ridiculum paruum quidem existimare vacuum: magnum autem non esse vacuum: qualecunqʒ autem vacuum aliquod existimare dicere nisi regionem corporis. Quapropter manifestum qm̃ omni corpori: scilicet secundum tumorẽ simile erit vacuum.

¶ Remouet quãdam cauillationem. diceret forte aliqs ꝙ magni pori replentur corpore non parui. contra hoc arguens: ait: ꝙ si ponãtur vacua talia. i. ita parua ẜm magnitudinẽ: vt nõ suscipiãt corpus aliqõ. ridiculum est paruum existimare vacuũ ⁊ nõ susceptiuũ corporis. imo ridiculũ est q̃lecũqʒ aliqõ vacuũ existimare dicere eẽ simplr. vacuũ enim nõ debemus dicere esse aliqd nisi regionẽ corporis: iõ lʒ possit esse vacuũ ab hoc corpore: vel ab illo. non tamen potest esse vacuũ simplr ab omni corpe: ⁊ qa in oĩ tali vacuo ⁊ in omni tali regione est aliqõ corpus: manifestũ est: quoniam omni corpi ẜm tumorem. i. ẜm magnitudinẽ est assignare equale vacuũ. i. equalem locum ⁊ eq̃lem regionem. ¶ Notãdum aũt ꝙ sicut materia absoluitur ab hac forma vel ab illa: nunq̃ʒ tamẽ absoluit a forã simplr: ita locus absoluit ab hoc corpe: vel ab illo: nunq̃ʒ tamẽ absoluit a corpe simplr. ᵹ est dare vacuuʒ ẜm qd. ⁊ hmõi vacuũ nihil est aliud nisi regio: siue locus ꝓuatus vno corpe: ⁊ plenus alio: ⁊ ideo cuilibet regioni ⁊ cuilibet vacuo est adaptabile aliquod corpus.

Nõndũ

¶ Notandũ etiaʒ ꝙ ꝑ hoc ratio prius assignata melius appet. nam si visio fit per poros vt transeat inde visus vel res visa si illi pori ponunꝛ pleni impedieꝛ visio. si autẽ ponunꝛ vacui: qa nõ possũt poni vacui simplr: sed opʒ eos ponẽ plenos aliquo corpe: qꝛ erãt in eis corpa aliqua. rursus ꝯtinget idem: qꝛ impedieꝛ actus videndi. ¶ Deinde cũ dicit.

Nõndũ

¶ Uniuersaliter autem poros facere superfluum. siquidem enim nihil facit secunduʒ tactum: neqʒ per poros transiens facit. Si autem in tangendo ⁊ poris non entib⁹. hec autem patientur: hec autem facient ad seinuicem hoc modo innatorum.

¶ Ostendit ꝙ vniuersalr non est poros ponere. ⁊ duo facit: quia pmo facit qõ dictũ est. 2° epylogat. 2ª ibi. (Quoniaʒ ergo ita.) Dicit ergo. ꝙ vniuersalr poros facere supfluuʒ est. siqdem nihil facit. i. nihil agit ẜm cõtactum: neqʒ trãsiens per poros aliquid faciens: cum pori nõ faciant nisi vt agens attingat passum. si autem in tãgẽdo vlr est actio poris nõ entibus: qꝛ sine eis potest esse cõtactus: h patientur: h facient adinuicem modo innatorũ. i. modo q̊ apta sunt nata agere ⁊ pati. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Quoniam ergo ita dicere poros vt quidã existimant aut mendaciuʒ aut inane est manifestum ex his.

¶ Epylogat dicens. ꝙ manifestũ est ex his que dicta sunt ꝙ dicere: ita esse poros: vt quidã existimãt. aut est mendacium: qõ est falsum: aut inane. s. supfluuʒ: quia sine eis potest saluari actio ⁊ passio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diuisibilibus aũt omnino corporibus entibus poros facere ridiculum est. secunduʒ id enim ꝙ diuisibilia sunt possunt separari.

¶ Improbat positionẽ pororũ q̃ʒtum ad modum agendi ⁊ patiendi. diceret forte aliquis ꝙ nõ esset necessariuʒ poros ponere ꝓpter actionem ipaʒ: sed ꝓpter modum agẽdi vt facilius fiat actio. nam actiuum ingreditur passuʒ: ideo est modicum agentis iuxta modicum passiui ꝓpter quod facilius fit actio ⁊ passio: ideo ait: ꝙ corporibus entibus omnino diuisibilibus ridiculũ est poros facere. ẜm id enim ꝙ diuisibilia sunt separi possunt: ⁊ poterit supple esse modicum vnius iuxta modicum alterius absqʒ positiõe pororũ: sicut appet in mixtiõe humidorum. omnino ergo supfluit poros ponere vt dicebatur.

Uo autem modo existit generare in entibus ⁊ facere ⁊ pati dicam⁹. t.c.77.

¶ In pte ista determinat phs de agere ⁊ pati scdm opinionem ꝓpriam. ⁊ duo facit: qa pmo cõtinuat se ad dicenda. scdo exequit de

intento ibi. (¶ Accipientes principium.) Dicit ergo ꝙ quō existit generare .i. fieri in entibus facere ⁊ pati. dicam⁹ supple ſm opinionē ꝓpriam: ex quo diximus quō fit actio ⁊ passio scđm opinionem aliorum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accipientes principium dictum multotiens. Si enim est hoc potestate hoc autem actu tale innatum est.

¶ Exequitur de intento: ⁊ duo facit: quia ꝑmo inuestigat conditiones agentis ⁊ patientis. 2° ex huius conditionib⁹ venatur defectum antiquorum ponētium poros propter actionem: ⁊ passionem ibi. (Tunc quidem existimare pa-
T.c.79 ti.) Circa ꝑmum duo facit: q꞉ ꝑmo inuestigat conditiōes agentis ⁊ patiētis ex parte ipsius actiui ⁊ passiui. 2° ex parte modi agendi ⁊ patiendi ibi. (Magis autem ⁊ min⁹.) Circa primum duo facit ſm ꝙ duas tales conditiones inuestigat. 2ª ibi. (Non tum quidem pati: tum autem non.) Dicit ergo ꝙ vna conditio actiui ⁊ passiui sumi debet accipiendo illud ꝑncipium quod est dictum multotiens: videlicet ꝙ si hoc .s. passum est potestate .i. est in potentia: ħ autem .s. agens est in actu tale est inatum agere ⁊ pati. est ergo ħ conditio ꝙ tale debet esse patiens in potentia quale est agens in actu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non tum quidem pati tum autem nō pati. Sed omnino scđm quantum est tale.

¶ Ponit scđam cōditionem ꝙ patiens debet esse passibile ſm quodlibet sui. nō tum pati .i. ſm vnam partem est passibile: tum autē nō pati .i. nō patitur. sed omnino ſm quācūq; ꝑtem debet esse tale. ¶ Deide cum dicit.

¶ Magis autem ⁊ minus. secundum ꝙ tale magis est ⁊ minus. ⁊ hac vtiq; poros aliquis dicet ⁊ magis inesse vt in metallicis: extendunt se passiue non continue.

¶ Assignat conditiones agentis ⁊ patientis ſm modum agendi ⁊ patiendi: ⁊ tria facit: ſm ꝙ tres tales cōditiōes assignat. 2ª ibi. (Continuum igitur.) 3ª ibi. (Simil'r aūt.)
T.c.78 Dicit ergo ꝙ patiens debet pati magis ⁊ minus ſm ꝙ est magis ⁊ minus tale .i. magis ⁊ minus dispositum. ⁊ addit quomō potest ex hoc verificari positio de poris dicens. ꝙ hac intentione dicet aliquis magis congrue in esse poros: vt dicamus poros nihil aliud esse q̄ꝫ partes magis passiuas: vt appet in metallis .i. in nuclis vbi fodiuntur metalla nō extēdunt se vene cōtinue passiue: ⁊ si tales vene ⁊ tales ꝑtes magis passiuas vellemus appellare poros contigit poros esse. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.78. **¶ Continuum igitur vnumquodq; ⁊ vnuꝫ ens impassibile.**

¶ Assignat secundam conditionem ꝙ passum si sit continuum ⁊ vnumquodq;: ⁊ per omnem modum quod non sit scindibile: nec suscipiat peregrinas impressiones est impassibile ens. ¶ Deide cum dicit.

¶ Similiter auteꝫ ⁊ non appropinquantia. nec sibi ipsis: neq; alijs que facere innata sunt ⁊ pati. dico autem. verbi gratia. non solum tangens calefacit ignis. Sed ⁊ si longe sit. aerem quidem ignis: aer autem corpus calefacit innatus facere ⁊ pati.

¶ Ponit tertiam conditionē ꝙ non appropinquantia neq; sibi ipsis neq; alijs que sunt apta nata facere ⁊ pati .i. quādo agens nō appropinquat passo: nec per seipm: nec per medium non fit passio ⁊ exponit quid est appropinq̄re alijs: ⁊ per medium dicens. verbi gratia. nō solum ignis tangens calefacit aliquod corpus: sed ⁊ si longe sit potest ipsum calefacere: vt si ignis calefacit aerem: aer autem calefacit corpus remotum ab igne: tunc aer est inatus facere ⁊ pati. ¶ Notādum autem has esse tres cōditiones ex modo ⁊ ordine agēdi ⁊ patiendi. q꞉ vt passum ordinatur ad agens debet esse aliquo modo dispositum: ⁊ debet esse aliquo mō scindibile: ⁊ debet esse improximatum: vel per seipsum. vel per medium. ¶ Deide cum dicit. Nōndū

¶ Tum quidem existimare pati. tum auteꝫ non: determinantes ꝙ in principio hoc dicendum. siquidem enim non vbiq; diuisibilis magnitudo. sed est corpus indiuisibile aut latitudo non vtiq; erit vbiq; passibile: sed neq; continuum nullum. T.c.79.

¶ Ex conditionibus assignatis inuestigat defectum antiquorū. ⁊ duo facit: q꞉ ꝑmo ostendit quomō passum patitur ſm q̄libet sui. 2° assignat antiquorū defectum. 2ª ibi. (Si aūt hoc mēdacium.) Dicit ergo ꝙ existimare corp⁹ tum pati tum aūt nō .i. nō pati ſm q̄libet sui vt determinemus ⁊ declaremus istud dictum resumendum est ꝙ in ꝑncipio tetigimus. dictum enim fuit in ꝑncipio cum soluebaẜ dubitatio Democriti ⁊ ostendebaẜ quomō latebat paralogiçans ꝙ magnitudo est diuisibilis in semꝑ diuisibilia. si ergo nō esset vtiq; magnitudo diuisibilis in semꝑ diuisibilia: sed supple relictum ex diuisiōe esset corpus indiuisibile: aut latitudo nō vtiq; erit corpus passibile esse quālibet sui ꝑtem: q꞉ ꝑs indiuisibilis non potest esse susceptibilis passionis: sed neq; cōtinuum nullum esset corp⁹: supple si staret diuisio ad indiuisibilia. est ergo hec ratio: q꞉ corpus patitur ſm omne sui: qa est diuisibile ſm ꝑtes omnifariam diuisibiles. lꝫ ergo indiuisibile nō sit susceptiuum passionis: q꞉ nulla pars corporis est indiuisibile ſm omne sui: est passibile corpus. ¶ Deide cum dicit.

¶ Si autem hoc mendaciū ⁊ omne corpus diuisibile nihil differt differentie diuidi. aut tāgere aut vtiq; diuisibile esse. si enim segregari potest secundum tactus: vt aiunt quidam: ⁊ si nondum est diuisum possibile erit diuisum possibile enim diuisum esse.

¶ Assignat ex hoc defectum antiquorū. ¶ Ad euidētiaꝫ cuius est notādum antiquos pħos ponētes poros in hoc defecisse: q꞉ credebant oportere corpus actu diuidi: vt fieret actio ⁊ passio: qđ nō est verū. sufficit enim corpus eē diuisibile vt ħ fiat. pōt eniꝫ aer successiue ꝑ ꝑtes calefieri absq; eo ꝙ vna pars diuidatur actu ab alia ꝑte. duo ergo facit in assignando hmōi defectum: q꞉ ꝑmo dicit ꝙ nō opꝫ ponere passum esse actualiter diuisum ad hoc ꝙ patiaẜ. 2° assignat incōueniētia que sequunẜ ħ ponētes ibi. (Uniuersal'r aūt ħ gñari.) Dicit ergo ꝙ si ħ est mendatium ꝙ corpus sit diuisibile in indiuisibilia. sed est diuisibile oē .i. ſm oēm ꝑtem nihil differt dicē corpus diuidi in actu: aut agēs tangere corpus actu diuisum: aut esse diuisibile: qa pōt fieri passio absq; hoc ꝙ diuidatur in actu. nam si corpus potest segregari ſm tactus: vt quidam aiunt: ⁊ si nō dum est diuisum actu possibile esset diuisum esse scđm tactuꝫ. Enim pro qa: q꞉ est possibile esse diuisum supple ſm quātitatem. ¶ Notandū aūt ꝙ diuidi ſm tactum est diuidi scđm actionē agentis. tūc eni aer diuidiẜ ſm tactum ignis: quādo ꝑus tangiẜ ⁊ calefit ab igne scđm vnā ꝑtem q̄ꝫ ſm aliam. Est ğ intētio pħi ꝙ ad hoc ꝙ passum diuidaẜ ꝑ tactū agentis nō opꝫ ꝙ sit actu diuisum ſm q̄ꝫtitatē: ꝫ sufficit ꝙ sit potētia diuisibile. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ Uniuersaliter autez generari hoc modo scissis corporibus est inconueniẽs. destruit enim hic sermo alterationem.

¶ Assignat inconueniẽtia que sequunt̃ ponẽtes ꝙ vt fiat passio necesse est corpus actu diuidi ƒm quãtitatem ⁊ discõtinuari. ⁊ duo facit ƒm ꝙ ad duo incõueniẽtia adducit. p̊ enim ostẽdit ꝙ hec positio destruit alteratione. 2° ꝙ
T.c. 81. destruit augmẽtũ ibi. (Amplius aũt neq₃ augmẽtatiões.) Circa p̃mũ duo facit. q2 p̊ p̃mittit qđ intendit. 2° manife-
T.c. 80. stat qđ dixerat ibi. (Uidemus enim idẽ.) Dicit ergo ꝙ dicere vniuersaliter .i. absolute ⁊ simpliciter generari h̃ modo actionem ⁊ passionẽ scissis corporibus ita ꝙ nõ possit fieri passio nisi corpora actu scindant̃. hic ƒmo est incõueniẽs: q2 destruit alterationem. ¶ Deĩde cum dicit.

T.c. 80. ¶ Uidemus enim idem corpus continuuz ens quandoq₃ quidem humidum quãdoq₃ autem coagulatum: non autem diuisione ⁊ compositione hoc patiens. neq₃ conuersione ⁊ tactu: sicut ait Democritus. neq₃ enim transductum neq₃ transpositum secundum naturam neq₃ trãsmissum coagulatum ex humido generatum.

¶ Manifestat qđ dixerat. ⁊ duo facit ƒm ꝙ dupl'r manifestat. 2° ibi. (Neq₃ aũt nunc insunt.) Dicit ergo ꝙ predicta positio repugnat apparenti alterationi. videmus eñi idez corpus continuum ens nõ scissum quandoq₃ quidem humidum quandoq₃ coagulatuz. ⁊ hic non est patiens nec diuisionem: nec compositionez: vt ꝙ athomi diuidantur vel componantur adinuicem: nec conuersione: vt q2 posteriores fiant anteriores: vel econuerso: vt dicebat Democritus. ergo corpus quod nõ est transductũ .i. extẽsum: vel trãspositũ ꝙ pars anterior fiat posterior: nec est trãsmissũ ꝙ pars superior fiat inferior .i. nullaz scissuram. nullam diuisionem est passum in partibus: ⁊ tamẽ ex humido generatum ⁊ factũ est coagulatum. potest ergo esse alteratio absq₃ actuali diuisiõe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neq₃ autem nunc insunt dura ⁊ coagulata indiuisibilia tumoribus sed similiter omne nunc humidum: quandoq₃ autem durum ⁊ coagulatum est.

¶ Manifestat hoc alio mõ. dicens. ꝙ facta tali alteratione corpori sic coagulato. nũc de nouo nõ insunt corpora dura ⁊ coagulata ⁊ indiuisibilia tumoribus .i. ƒm magnitudinẽ: sed similiter omne .i. totũ nõ habendo alias ptes: vel plures vt diuisum. quãdoq₃ quidem est humidũ: quã-
Nõdũ doq₃ autem est durum ⁊ coagulatum. ¶ Notanduz autẽ ꝙ phs ait humidum fieri coagulatũ absq₃ eo ꝙ insint ei corpa dura ⁊ coagulata. Ad remouẽdum opinionem Democriti q cũ poneret actionem ⁊ passionem fieri p corpora indiuisibilia: voluit humidũ nõ fieri coagulatũ: nisi aliqua corpa indiuisibilia dura ⁊ coagulata subingrederentur illud humidũ. ¶ Deinde cum dicit.

T.c. 81. ¶ Amplius autem neq₃ augmentationem possibile esse ⁊ diminutionem. nõ enim qđcunq₃ erit factum maius siquidem. sed erit appositio ⁊ non esse transmutans aut mixto alio aut secundum se transmutante.

¶ Ostẽdit hanc positionẽ destruere augmentũ. ponebant enim antiqui alimentũ ingredi poros aliti: ⁊ sic augmentare ipsum: sed si hoc esset nunq̃ cresceret ipsum alituz: s₃ solũ pori eius essent repleti: sicut nec cresceret murus in altum si foramina eius obturarent̃. ideo ait: ꝙ ƒm hãc positionem nõ est possibile esse augmentationẽ ⁊ diminutionẽ: q2 hoc posito quodcũq₃ .i. quelibet pars aucti nõ esset ƒcm̃ quid maius: sed solũ erit appositio ad illos poros. immo ƒm hãc positionẽ nõ ponit̃ augmẽtum: eo ꝙ alimentũ conuertat̃ in mẽbrũ. ideo hoc posito cibus nõ erit trãsmutãs ⁊ alterãs membrũ: ⁊ membruz nõ erit aliqđ aliud mixtum ꝑpter ipsum cibũ: q2 cibus nõ admiscebitur mẽbro: nec igrediet̃ ip₃ prop̃e: sed solũ subintrabit vacuitates eius: ⁊ mẽbrũ nõ erit ƒm se trãsmutãs ipm alimentũ: que oĩa requirunt̃ ad augmentationem. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Quid igitur est generare ⁊ facere ⁊ generari ⁊ pati adinuicem: ⁊ quomodo contingit ⁊ quomodo inquiunt quidam non: cõtingit autem: determinatum sit hoc modo.

¶ Epylogat dicẽs. ꝙ quid est generare ⁊ facere: ⁊ generari ⁊ pati adinuicem: ⁊ quomõ inquiũt ⁊ loquuti sunt antiqui determinatũ sit hoc modo ⁊c̃.

Reliquum autem videndũ de mixtione secundum eundem moduz methodi. hoc enim erat tertiũ propositorum a principio.

¶ Postq̃ phs determinauit de tactu ⁊ actione: ⁊ passione hic tertio determinat de mixtiõe: ⁊ duo facit: q2 p̃mo continuat dicta dicendis. scđo exequit̃ de ꝓposito ibi. (Scru-
tandũ autem quid est.) Dicit ergo ꝙ reliquũ videndũ est T.c. 82.
de mixtione secundũ eundem modũ methodi .i. secundũ eundem moduz artis superius assignate. h̃ enim .s. mixtio fuit tertiũ ꝓpositoꝝ a p̃ncipio. Executis ergo duobus: vt de actione ⁊ tactu secũdũ illum methodum: restat exequi de mixtione. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Scrutandum autem est quid mixtio: et T.c. 82.
quid miscibile: ⁊ q̃bus existit entium: ⁊ quomodo. Amplius autem vtrum ne est mixtio: an hoc mendatium.

¶ Exequit̃ de intento. ⁊ duo facit: q2 primo enumerat que sunt dicẽda de mixtione. secundo exequit̃ de illis ibi. (Impossibile est enim.) Dicit ergo ꝙ scrutandum est quid est mixtio: ⁊ qđ est miscibile: ⁊ quibus est entium .i. qualibus entibus existit mixtio: ⁊ quomodo fiat mixtio: aut est mẽdacium mixtionem esse. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Impossibile est enim alterum altero misceri quemadmodum dicunt quidam: entibus quidem adhuc mixtis ⁊ non. alteratis: non magis nunc mixta esse q̃ prius inquiunt: sed consimiliter se habere.

¶ Incipit inquirere de predictis. ¶ Ad cuius euidentiam Nõdũ
notandum ꝙ cum q̃q₃ sint ꝓposita inter ea: tñ duo sũt ex quorũ declaratione dependet veritas aliorũ. nã si sciremus: an sit mixtio: ⁊ quõ fiat mixtio: sciremus qđ est mixtio: ⁊ que sunt miscibilia: ⁊ quibus .i. qualibus entibus existat mixtio siue que entia sunt miscibilia. duo ergo facit: q2 p̃mo inquirit an sit mixtio. scđo quomodo fiat mixtio ibi. (Continuam autem his q̃onem.) Prima pars diuidi-
tur in duas: q2 primo obijcit mixtionem non esse. scđo hꝰ T.c. 85.
obiectionem soluit ibi. (Hic quidem videtur sermo.) Mi-
scibilia autem tripliciter se hẽre pñt: q2 vel ambo manẽt T.c. 83.
vel ambo sunt corrupta: vel alterum est corruptũ: ⁊ alterũ manet. tria ergo facit: q2 p̃mo ostendit mixtionez non esse: si ambo miscibilia manẽt. secundo ostẽdit nõ eẽ mix-

tionem si alterum corrumpatur. tertio ostendit hoc non esse si ambo sint corrupta. secūda ibi. (Altero autem corrupto.) tertia ibi. (Eodem autem mō.) Dicit ergo ꝙ quē admodum quidam dicūt impossibile est alterū alteri misceri: q2 mixtio ad h̄ entibus. idest ꝑmanentibus: ⁊ nō alteratis nō magis inquiūt nunc mixta esse q̄3 ꝑus. sed contingit h̄mōi miscibilia consimiliter se habere nunc ⁊ prius. si ergo ꝑus nō erat mixtio: nec nūc. nō ergo est mixtio si ambo miscibilia maneant. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Altero autem corrupto: non mixta esse. sed hoc quidem esse hoc autē non esse. mixtionem autem similiter habentium esse.

¶ Ostendit mixtionē non esse si alterum corrumpatur. dicens. ꝙ altero corrupto non contingit mixta esse. sed hoc scilꝫ manēs contingit esse: hoc autē: scꝫ corruptum nō eē: ⁊ q2 mixtio est similiter se habentiū: cū hoc posito mixta nō se habeāt similiter: sed vnum sit corruptuꝫ ⁊ aliud manēs nō erit ibi mixtio. ¶ Notandum autem ꝙ mixta debent se habere similiter: ⁊ non similiter debent se habere. similiter vt sunt in mixto: q2 nullū eorū debēt esse i actu: sed quodlibet in potentia. sed ante mixtionem: ⁊ post non debēt se habere similiter: q2 ante mixtionem debēt esse in actu. cum vero sunt in mixto debent esse in potentia. ꝑma ergo ratio ostēdebat mixtionem nō esse manētibus miscibilibus: q2 se habebūt similiter miscibilia ante mixtionem ⁊ post. Secunda vero ratio ostendit mixtionem non esse altero miscibiliuꝫ corrupto: quia non se habent similiter vt sunt mixta: ⁊ sic soluitur controuersia que videtur esse in textu cum ꝑmo probatur mixtionem non esse: q2 miscibilia se habent similiter. scđo vero ostenditur hoc nō esse. quia non se habēt similiter. ¶ Deinde cum dicit.

Nōndū

¶ Eodem modo ⁊ si ambobus conuenientibus corruptum est alterutrum mixtoruꝫ. non enim esse mixta nullatenus entia.

¶ Ostendit mixtionem nō esse si ambo miscibilia sint corrupta dicens. eodem modo mixtionem nō esse: scꝫ ambobus miscibilibus conueniētibus corruptuꝫ est alterū mixtorum. nam cum miscibilia sint corrupta: ⁊ sint nullatenus entia: mixta esse nō poterūt. ¶ Deinde cū dicit.

T.c.83. **¶ Hic quidem videtur sermo querere quid differt actu mixtio a generatiōe ⁊ corruptione. ⁊ quid miscibile a generabili ⁊ corruptibili. manifestum enim ꝙ oportuit differre si est mixtio quapropter his entibus manifestis quesita soluentur vtiq̄3.**

¶ Soluit ad obiectiōes factas. ⁊ duo facit. quia primo dat modum ⁊ viam ad soluendum predicta. secundo illā viaꝫ prosequitur ibi. (At vero neq̄3.) Dicit ergo ꝙ iste sermo videtur querere quid. idest in quo differt mixtio a generatione ⁊ corruptione: ⁊ quid differt miscibile a generabili ⁊ corruptibili. nam manifestum est ꝙ si est mixtio: oportet eam differre a talibus transmutatiōibus. ⁊ subdit quomodo hec valent ad quesita. dicens. ꝙ manifestis his entibus: videlicet quomodo differt mixtio ab aliȷs quesita soluuntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neq̄3 materiam igni misceri dicimus neq̄3 misceri cum exardet. neq̄3 ipsam ipsis particulis nec igni: sed ignem quideꝫ generari: hanc autem corrumpi.

¶ Prosequitur dictam viam. ⁊ duo facit: quia primo separat mixtionem ab huiusmodi transmutationibus. secundo ex hoc soluit obiectiones. secunda ibi. (Quoniam autem sunt hec.) Notandum autem ꝙ mixtio non solū est alia a generatione: sed etiaꝫ ab augmento: ⁊ alteratione. ad generationem autem concurrūt materia ⁊ forma. ad augmentum vero nutrimentum ⁊ nutritum ad alterationem quidem subiectū ⁊ accidens. ⁊ quia materia non miscetur forme: nec cibus corpori: nec figura cere: mixtū nec est ḡnatio: nec augmentum: nec alteratio. tria ergo facit: quia primo separat mixtionem a generatiōe. secundo ab augmento. tertio separat eam ab alteratione. secunda ibi. (Secundum autem modum.) tertia ibi. (Neq̄3 figura.) Dicit ergo ꝙ materiā non dicimus misceri igni: nec igneꝫ dicimus cōmisceri combustibili cuꝫ exardet ipsum: ita ꝙ combustibile: quod est quasi materia ignis: nec miscetur ipsi igni secūdum se totū: nec etiam ipsis particulis ignis: sed ignem. siquidem ex tali combustione dicimus generari hanc autem mām: scilicet cōbustibile dicimus corrumpi ꝑꝑ qđ differt mixtio a ḡnatione. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.84 Nōndū

¶ Secundum autem modum eundem neq̄3 corpori cibum.

¶ Separat mixtionē ab augmento. dicens. ꝙ secūduꝫ eūdem modū differt supple mixtio ab augmento: q2 cibum nō dicimus cōmisceri corꝑi cibato: q2 tale corpus manet: cibus autē corrumpitur. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Neq̄3 figuraꝫ cere mixtam neq̄3 figure tumorem neq̄3 corpus ⁊ albuꝫ: neq̄3 totaliter passiones ⁊ habitus posse esse mixta rebus. saluata enim vidētur.

¶ Separat mixtionem ab alteratione. ad alterationē enī concurrunt accidens ⁊ subiectum. ostendere ergo mixtionem ab alteratione differre est ostendere accidens ⁊ subiectum non esse miscibilia. tria autem facit. nam primo ostēdit accidens non misceri subiecto. secūdo ostendit ꝙ accidens non miscetur accidenti. tertio ex his que dixerat increpat opiniones quorūdaꝫ philosophantium. secunda ibi. (Sed tamen nec albuꝫ.) tertia ibi. (Sed hoc dicunt.) Dicit ergo ꝙ non dicimus figuraꝫ cere mixtam nec figure tumorem. idest quantitatem cere. quasi dicat. ꝙ figura ⁊ cera non sunt miscibilia quantū ad artificialia: nec corpus ⁊ album misceri possunt: quātum ad naturalia. ⁊ totaliter: idest vniuersaliter passiōes ⁊ habitus: siue sint naturales: vt albedo corpori: siue artificiales: vt figura cere non conuenit esse mixta rebus. idest substantiȷs suis. ⁊ est ratio: quia talia saluata esse videntur. nam passio manet passio ⁊ subiectum manet subiectuꝫ miscibilia autem nō manent actu in mixto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed tamen neq̄3 album ⁊ disciplinā cōtingit misceri: neq̄3 aliud nō separabiliū aliqđ.

¶ Ostendit passiones non esse miscibiles adinuicē. dicens. ꝙ si nō conuenit simul misceri disciplinam ⁊ albū: nec aliquod aliud de numero nō separabilium: quasi dicat. miscibilia ꝑnt habere ꝑ se esse: ⁊ sunt sepabilia. accidētia non sunt h̄mōi: ideo misceri non possūt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed de hoc dicunt quidem non bene omnia quandoq̄3 simul esse dicunt ⁊ mixta eē. non enim omne omni miscibile. sed oportet existere separabile vtrūq̄3 mixtorum. passionum autem nulla separabilis.

¶ Increpat ex hoc opinionem quorūdam antiquorum. dicens. ꝙ non bene dicunt quidam omnia aliquādo simul fuisse mixta. non enim omne omni est miscibile: sed oportet existere separabile vtrunq̄3 mixtorum. passionum au-

Nōndū tem nulla est separabilis. ¶ Notādūz autem ꝙ videtur fuisse opinio. Anaxagore omnia fuisse mixta: vt patet ex primo physicorum. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.84 ¶ **Quoniam autem sunt hec quidem potē- tia hec autem actu entium. contingit mixta esse qualiter ⁊ non esse actu quidem ente ali quo generato ex ipsis. potentia autē adhuc vtroqꝫ quid erant anteqꝫ miscerentur ⁊ nō partita. hic autem sermo quesiuit prius.**

¶ Ex differentia mixtionis ad alia soluit obiectiones fa- ctas. nam dicte obiectiones querunt quomodo miscibilia maneant ⁊ sint in mixto: ħ autem non manēt vt penitus corrupto: cum mixtio differat a generatione ⁊ corruptio- ne: nec manent vt saluata: cum differat mixtio ab altera- tione: quia non manent miscibilia saluata vt manent al- bedo ⁊ corpus. cū ergo queritur num est mixtio: aut nuz manent ambo miscibilia: aut neutra: aut alterum dici de- bet ꝙ ambo manent potentia ⁊ virtute: neutrum autem manet actu ⁊ secundum esse. Duo ergo facit philosophꝰ: quia primo ostendit quomodo miscibilia manent: ⁊ quo modo non manent. secūdo quod dixerat manifestat ibi. (Uidentur enim que miscentur.) Dicit ergo ꝙ entiū hec quidem sunt potentia hec autē actu. mixta vt sunt in mix to conuenit qualiter esse: quia sunt potentia: conuenit au tem qualiter non esse: quia non sunt actu. nam actu ali- quid est generatum ex ipsis. mixtuz ergo est in actu quod generatur ex miscibilibus: non autem ipsa miscibilia sūt: sed potentia: quia ad hoc vtrunqꝫ miscibilium sunt potē tia vt redeant ad naturam suam: ⁊ non sint que erant an tequam miscerētur: ⁊ cum erant partita: idest diuisa ⁊ ad- dit ꝙ hic sermo quesiuit prius: idest fuit primo quesitus. obiectiones enim prius facte solum hoc querebāt: scilicet quō miscibilia sunt in mixto. ¶ Deīde cum dicit.

¶ **Uidentur enim que miscentur prius ex se paratis ꝯuenientia ⁊ possibilia separari rur sus. neqꝫ manent igitur actu vt corpus ⁊ al bum neqꝫ corrumpuntur. neqꝫ alterum ne- qꝫ ambo. saluatur enim virtus eorum: ideo hec quidem relinquantur.**

¶ Manifestat quod dixerat: videlicet ꝙ miscibilia non manent actu: sed potentia dicens. ꝙ que miscentur ex pri us separatis fiunt conuenientia: ⁊ possibilia sunt separari rursum igitur miscibilia non manent actu vt corpus ⁊ al bum: quia tunc ex eis non fieret aliquid vnum: nec corrū- pitur supple omnino: neqꝫ alterum neqꝫ ambo. manent enim virtute ⁊ potentia. saluatur enim virtus eorum: ⁊ qꝛ de his: videlicet vtrum sit dare mixtionem sufficienter di- ctum est: ideo hec relinquantur.

T.c.85. **Ontinuam autem his questionē dicēdum vtrum ne mixtio ad sen- sum est. vt quando ita in parua di uiduntur que miscentur ⁊ ponū- tur adinuicem hoc modo vt nō manifestuz sit sensui vnumquodqꝫ tunc mixta sunt.**

¶ Postquam phylosophus venatus est vtrum sit possibi- lis mixtio. In parte ista venatur quomodo contingat mi xtionem fieri. ⁊ duo facit: quia primo ponit opinionē alio

T.c.87. rum. secūdo opinionem propriam ibi. (Sunt vtiqꝫ vt di- ximus.) Circa primum duo facit: quia primo ponit alio- rum opiniones. secundo eas improbat ibi.) Quoniā au- tem non est.) Ad euidentiam autem dicendorum notain dum omnes antiquos in hoc defecisse: quia non ponebāt mixtionem fieri per mutuam transmutationem: ita ꝙ ex miscibilibus resultaret natura vna communis ⁊ media: sed ponebant mixtionem fieri eo ꝙ minimum vnius po- nebatur iuxta minimum alterius. sed minimum tripli- citer sumi potest: videlicet secundum subiectum secunduz formam: ⁊ secundum. quantitatem. Prima ergo pars, di uiditur in tres partes: quia primo ponit opinionem po- nentium mixtionem quantum ad minima secundū subie ctum. secundo quantum ad minima secundum formaz. tertio quantum ad minima secundum quātitatem. secū- da ibi. (Aut non sunt.) tertia ibi. (Si autem est omne.) Continuetur sic. ostensum est: an sit mixtio. Sed dicendū est vlterius continuam questionem his que dicta sunt. vi delicet quomodo mixtio est: vtrum ne est mixtio ad sen- sum vt dicamus ꝙ tūc miscibilia mixta sunt quando mi- scentur in ita parua que diuiduntur ⁊ ponuntur hoc mo do adinuicem vt vnumquodqꝫ miscibilium non sit ma- nifestum sensui: ita ꝙ sit mixtio quantum ad minima se- cundū sensum. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ **Aut non sunt sed vt quecūqꝫ secus quam cunqꝫ sit particulam mixtorum dicitur illo modo. verbi gratia ordeuz mixtum frumē to quando qdcūqꝫ secus quodcūqꝫ ponet.**

¶ Ponit secundam opinionem que ponebat mixtionem quantum ad minima secundum formam dicens. aut nō sunt supple mixta quantum ad minima secundum sen- sum. sed cum quecunqꝫ particula supple secundum for- maz sit secus quācunqꝫ particulam: mixtorum illo mo- do dicitur mixtio. verbi gratia. ordeum est mixtum fru- mento quandoqꝫ granum ordei ponetur secus quodcū- qꝫ granum frumenti. ¶ Notādum autem ꝙ vnum gra num ordei vel frumenti non est minimum secundum sen sum: quia possumus sentire minus vno tali grano: nec est minimum secūdum quātitatem: quia quodlibet tale gra num quātitate est diuisibile in semper diuisibilia si est mi- nimum secūdum formam: quia diuiso vno grano frumē ti non vlterius videtur ibi reseruari talis species: ideo de mi nimo secūdum formam videtur. hanc opinionem intelli- gendam esse. ¶ Deīde cum dicit. Nōndū

¶ **Si autem est omne corpus diuisibile si est corpus corpori miscibile omiomeres quā- cūqꝫ vtiqꝫ opꝫ partē fieri secus quamcūqꝫ.**

¶ Ponit tertiam opinionem que dicit: ꝙ si corpus est diui sibile omne idest totaliter: ⁊ corpus est miscibile corpori omiomeres: idest secundum vnam ⁊ eādem rationem in toto ⁊ in partibus: oportet quodcūqꝫ: idest partem quā- cunqꝫ minimam secundum quantitatem fieri secus quā- cūqꝫ partem: ita vt sit mixtio totaliter: ⁊ secundum mini- mam quātitatem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quoniam autem non est in minima diui- di. Neqꝫ compositio idē ⁊ mixtio sed aliud. manifestum ꝙ neqꝫ secūdum parua salua- ta oportet que miscentur dicere mixta esse. cōpositio eni erit ⁊ nō praxis neqꝫ mixtio.** T.c.86.

¶ Improbat pdictas opiniōes: ⁊ tria facit: qꝛ pmo iprobat scdaz. scdo improbat pmā. tertio iprobat tertiā. 2ª ibi. (Si autē scdm parua.) tertia ibi. (Neqꝫ diuisiōe.) Prima in duas scdm ꝙ dupliciter improbat. scda ibi. (Neqꝫ habe- bit.) Dicit ergo quoniaz autem non est diuidi in minima supple scdm formam vt compositio taliū sit mixtio: quia

neqꝫ idem est compositio ⁊ mirtio: sed aliud ꝙ pro quia neqꝫ que miscentur ſm parua saluata. i. ſm minima in quibus saluatur forma ⁊ species. talia enim non contingit dicere esse mirta: erit enim ibi compositio ⁊ non praris. i. operatio ⁊ transmutatio: ⁊ per cōsequens mirtio. est ergo vis rationis: ꝙ q̄tum ad minima ſm formam non est mirtio quia: talia manent intransmutata secūduz suam speciez ⁊ saluata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqꝫ habebit eandē rationez cuz toto ps. dicimus autē oportere si mirtuz est aliquid. mirtuz omiomeres esse. vt quēadmodū aq̄ pars aqua ita ⁊ temperati.

¶ Ponit secundaz rationem. naz si sic esset mirtio: pars nō haberet eandem rationem cum toto: quia nō quelibet ps mirti esset mirta. dicimus tamen hoc oportere si mirtum est aliud. oportet enim mirtum esse omiomeres. i. eiusdem rationis in toto ⁊ in partibus: vt quēadmodum quelibet pars aque est aqua: ita ⁊ quelibet pars temperati. i. mirti debet esse mirta. non ergo est mirtio quātum ad minima secundum formam: quia ibi esset signare partem non mirtam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autem ſm parua cōpositio esset mirtio ⁊ nihil contingeret horum: sed solum ꝙ mirta ad sensum ⁊ idez huic quidem mirtuz si non videt quis acute: linceo autem non mirtum videbitur.

¶ Improbat opinionem primaz ponentem mirtionez quātum ad minima ſm sensum dicens: ꝙ si fiat mirtio. i. parua quātum ad sensum: mirtio esset idem ꝙ compositio: ⁊ hoc posito nihil contingeret horum que requiruntur ad mirtionem: sed solum diceremus ꝙ mirta essent ad sensū. In mirtione enim requiruntur ꝙ quelibet pars mirti sit mirta: ⁊ ꝙ miscibilia non maneant actu: manerent enim miscibilia: ⁊ non quelibet pars mirti mirta esset: sed si fieret mirtio ad sensum nihil horum esset: ⁊ vlterius est incōueniens hoc dicere: qꝛ idem huic esset mirtum si non videret acute. linceo autem qui acute videt: non videbitur mirtum: quia non latebit visum eius: quod potest latere visū alterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqꝫ diuisione vt quecūqꝫ secus quācūqꝫ pars. impossibile enim ita diuidi. aut igitur non erit mirtio aut dicendū est hoc quomodo contingit fieri rursus.

¶ Improbat opinionez de minimo ſm quātitatem dicens: ꝙ neqꝫ diuisione q̄titatiua supple contingit mirtionē fieri: vt quecunqꝫ pars sit secus quamcūqꝫ partem: nam impossibile est ita diuidi corpus. s. in minima ſm quātitatez: aut igitur non erit mirtio: aut dicendum est rursus ſz opinionem propriam. quomodo contingit fieri hoc. i. fieri mirtum. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.87 **¶ Sunt vtiqꝫ vt dirimus entium: hec quidem actiua: hec autem passiua ab his. hec igitur conuertuntur quorum eadem natura est actiua ⁊ passiua adinuicez. Hec autez faciunt impassibilia entia quorum non est eadem materia.**

¶ Ostendit quomodo fit mirtio ſm opinionem propriaz. ⁊ duo facit quia primo premittit quedaz necessaria ad propositum. secundo ostendit quomodo fiat mirtio: ibi (Acti
T.c.88. uorum autem ⁊ passiuorum.) Circa primum duo facit ſm ꝙ duo talia premittit. secunda ibi. (Horum quidez igitur.) Dicit ergo: ꝙ vt prius dirimus quedaz entium sunt actiua ⁊ passiua ab his idest ad seinuicem. quedam non. ⁊ addit ꝙ conuertuntur: quia quoruz est eadez materia sūt actiua ⁊ passiua adinuicem ⁊ econuerso: ⁊ que faciunt ⁊ agunt impassibilia entia. non ergo est eadez materia ⁊ ecōuerso. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Horum quidē igitur nō est mirtio ideoqꝫ neqꝫ medicina facit sanitatem: neqꝫ sanitas est mirta corporibus.

¶ Ponit preambulum dicens: ꝙ horum non habentium eandem materiam non est mirtio. ideo medicina idest ars medicine non facit sanitatem supple miscendo se ei neqꝫ sanitas est mirta corporibus. ¶ Notandum autem ꝙ Nōndū
ars medicine non communicat in materia cum sanitate: quia talis ars est in anima. sanitas vero in corpore. Rursum sanitas non communicat in materia cum corporib⁹: quia corpora habent materiam ex qua. sanitas vero ⁊ omnia accidentia non habent materiam ex qua: sed in qua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Actiuoruz autem ⁊ passiuoruz quecunqꝫ sunt facile diuisibilia multa quidez paucis ⁊ magna paruis composita nō faciūt mirtionem: sed augmentationem dominantis: trāsmutatur enim alterum in dominans: ideo gutta vini mille milliꝭ amphoris aque nō miscetur. soluitur enim species ⁊ transmutatur in omnem aquam. T.c.88.

¶ Postq̄ ostendit ꝙ cōmunicantia in materia sunt adinuicem impassibilia ⁊ miscibilia. non cōmunicantia vero nec agunt passa: nec miscentur adinuicem. In parte ista ex his preambulis ostendit quomodo fiat mirtio. ⁊ duo facit: quia primo ostendit quomodo non contingit fieri mirtionem. secundo vero quomodo contingit eam fieri. secunda ibi. (Quando autem potentiꝭ.) Dicit ergo ꝙ T.c.89.
quecunqꝫ de numero actiuorum ⁊ passiuorum adinuicez communicantia in materia sunt facile diuisibilia si in talibus multa misceantur paucis ⁊ magna paruis: si composita non faciunt mirtionez: sed augmentationem dominātis: vincunt enim magna ⁊ non miscentur cum paruis: sed augmentantur ex eis: transmutatur enim alterum: idest paruum in dominans: idest in magnum ⁊ multuz: ideo si gutta vini ponatur in mille milliꝭ amphoris aque nō miscetur: idest non est ibi mirtio. soluitur enim species vini ⁊ transmutatur. i. conuertitur in omnez: idest in totaz aquā. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Quando autem potētiꝭ adequant equaliter tunc transmutatur vtrūqꝫ in dominans ex sui ipsius natura: non generatur enim alterum sed medium cōmune. T.c.89.

¶ Ostendit quomodo fit mirtio dicens: ꝙ quādo miscibilia adequantur equaliter. i. aliqualiter potentiꝭ: tunc vtrūqꝫ ex natura sui ipsius transmutatur in dominans. i. transmutatur in naturaz mediam que dominatur in mirtione: ideo addit ꝙ non generatur ibi alteruz miscibilium: ita ꝙ vnuz totaliter dominetur ⁊ conuertat alteruz ad naturaz suaz: sed generatur ibi medium cōmune. i. aliqua natura media in qua non actu ⁊ secundum esse: sed potentia ⁊ virtute reseruatur vtrunqꝫ miscibilium. Cum ergo queritur quomodo fit mirtio debet dici ꝙ sit miscibilium cōmu-

nicantium in materia: ⁊ actiuis ⁊ passiuis adinuicem ade/quatis aliqualiter in potentia ⁊ virtute.

Anifestuz igitur quoniaz hec sunt miscibilia quecũq; contrarietatez habent facientium: hec sunt enim adinuicem passiua.

¶ Postq̃ philosophus ostendit quomodo cõtingit mirtionem fieri. In parte ista soluit alia quesita quorũ veritas dependet ex declaratione horum. ⁊ tria facit ſm ꝙ tria sunt talia quesita. Nam primo ostẽdit que sunt miscibilia. Secundo declarat quibus ⁊ qualibus entibus existit mirtio: siue qualia sunt miscibilia. Tertio manifestat quid est mi/
T.c.90. rtio. secũda ibi. (Et parua autem paruis.) tertia ibi. (Mi/xtio autem miscibilium.) Ostendit ergo primo que sunt miscibilia dicens: manifestum esse ꝙ miscibilia sunt quecunq; de numero facientium .i. agentium. habent contrarietatem: ⁊ est ratio: quia talia sunt passiua adinuicem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et pua autez paruis posita secus magis: facilius enim inuicez trãseunt: multuz autez a multo tardius hoc operatur: ideo ⁊ bene determinabilia diuisibiliũ ⁊ passiuorũ miscibilia: diuiduntur enĩ hec in pua facilius: hoc enĩ est bene determinabile esse: verbigratia: humida miscibilia maxie corpoꝝ: bene dter minabile eniz maxime humidum diuisibiluz: si non viscosuz sit. eteniz vtiq; ampliorem ⁊ maiorez soluz tumorem faciunt.

¶ Ostendit qualia sũt bene miscibilia. Siue quibus ⁊ qualibus entibus existat mirtio. ⁊ duo facit: q2 primo ostendit qualia sunt bene miscibilia. Secundo declarat qualia nõ sunt bene miscibilia: ibi. (Quando autem alterum soluz.) Dicit ergo ꝙ parua posita secus paruis magis sunt miscibilia: ⁊ est ratio: quia facilius inuicez transeunt idest facilius se transmutant: sed multum a multo tardius hoc operatur .i. tardius transmutatur. Ideo bene determinabilia: idest humida que bene terminantur termino alieno: q2 talia sunt de numero diuisibilium ⁊ passiuoruz. Ideo sunt bene miscibilia: ⁊ est ratio: q2 hec facilius diuiduntur ĩ parua. Naz hoc est esse bene determinabile termino alieno ꝙ est in parua diuisibile: ⁊ tale est bene miscibile ⁊ exponit se dicens. ver. g. humida de numero corporum sunt maxime miscibilia. Nam humidum est maxime determinabile: ⁊ maxime de numero miscibilioruz. Ita tamen ꝙ si tale humidum non sit viscosuz. Unctuosa enim non bene miscentur humidis: vnde oleuz non bene miscetur aque: sed supnatat ei. ⁊ oleum cuz aqua non facit mixtionez: sed solum facit ampliorem ⁊ maiorem tumorez .i. ampliorem ⁊ maiorez quãtitatez: quia plus occupat de loco humiduz ⁊ vnctuosuz q̃z humiduz solum: ⁊ maiorez obtinet locum: oleũ ⁊ aqua simul q̃z aqua solũ. ¶ Notandũ autẽ ꝙ oleum ⁊
Nõndũ alia vnctuosa non bene miscentur aque ⁊ aliȷs corporibus humidis triplici ratione. prima est: q2 in vnctuosis superabundat humiditas aerea. Ideo talia supernatãt aquis sicut ⁊ aer aquã excellit. Scd̃a. q2 huiusmodi vnctuosa sũt valde viscosa. Ideo non sunt bene diuisibilia: q2 partes eorum nimis conglutinãtur adinuicem: ⁊ per cõsequens nõ sunt bene miscibilia. Tertia: quia in huiusmodi vnctuosis videntur esse ampli pori. immo propter magnitudinez pororum dicunt quidam se expertos esse ꝙ si ponatur digitus in oleo bullienti: ⁊ cito extrahatur: inde lesuram non patitur. Cuz ergo in magnis poris sit receptio multi aeris quia aer naturaliter supernatat aque: oleum super aquam natat. videmus autẽ ꝙ de plumbo potest vas cõfici quod propter inclusionem aeris supernatat aquis. credo tamen ꝙ lixiuium oleo miscibile esset: quia propter sui siccitatez euaporare faceret partes aereas propter quod oleum cuz lixiuio mixtionem faceret: licet aque simplici oleum misceri non possit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quãdo autem alteruz solũ passiuum erit. aut vehementer hoc: autẽ valde paruz: aut nihil. amplius mixtuz ex ambobus: aut paꝝ quod contingit circa stagnum ⁊ es.

¶ Ostendit que non sunt bene miscibilia: ⁊ duo facit: quia primo facit quod dictum est. secũdo epilogat circa determinata: ibi. (Manifestum igitur ex his.) Circa primum tria facit: quia primo proponit que non sunt bene miscibilia. secundo quod dixerat manifestat per quoddaz simile. tertio vtrum inter talia reseruetur aliqualis mirtio. secunda ibi.) Quedam enim balbutiuntur.) tertia ibi. (Uidentur qualiter enim.) Dicit ergo. ꝙ si alterum miscibilium T.c.90.
erit solum passiuũ: aut erit vehementer passiuuz: hoc autẽ .i. aliud miscibile est valde parum passibile: tunc ex ambobus talibus aut nihil amplius .i. nihil plus erit mixtum: aut parum inter ea erit de mixtione: quod cõtingit esse stagnum ⁊ es. stagnum enim est valde passiuum: es autem est modicum passibile: ideo talia non sunt bene miscibilia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quedaz enim balbutiuntur adinuicem ⁊ epansoterizantur. T.c.90.

¶ Manifestat quod dixerat per simile vt sicut quedam vocabula ab aliquibus balbutiuntur adinuicem: ita ꝙ balbutientes vnaz litteraz bene proferunt: aliam litteram non bene proferunt: sed soluz ſm quendaz moduz sonant eam ⁊ epãsoterizant .i. anticipant: vel sunt anticipantia: vt habẽ alia littera. balbutientes enim anticipant litteras: q2 antequã bene proferant primaz: accipiunt secundam. Est ergo intentio ph̃i: q2 sicut coniunguntur littere in ore balbutiẽtis: q2 vna bene sonatur. alia autem quasi euanescit: sic cõiunguntur stagnum ⁊ es: q2 stagnũ quasi euanescit es aũt manet. ⁊ quod dictum est de stagno ⁊ ere: intelligendum est de q̃buslibet miscibilibus. quoruz vnuz est multũ passiuum. aliud autez parum. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Uidentur eniz qualiter ⁊ mixta remisse: et enim alteruz quidez susceptibile: alteruz autem species ꝙ in ipsis contingit: stagnũ enĩ vt passio aliqua eris: sine materia eris: fere euanescit mixtuz omne colorans. solum idẽ autem hoc contingit ⁊ in aliȷs.

¶ Ostendit vtruz inter talia sit aliqua mixtio dicens: ꝙ videntur qualiter .i. aliqualiter mixta supple esse talia. sed remisse: quia alterum in talibus est quasi susceptibile ⁊ subiectum. alterum autez est species ⁊ passio: quod contingit in ipsis metallis preassignatis. stagnuz enim mixtũ eri efficitur quasi ens aliqua passio eris: ⁊ efficitur quasi sine materia: quia modicuz remanet ibi de substantia stagni. mixtum autem stagnum eri pene euanescit totum .i. totuz stagnum. soluz autẽ videtur esse colorans es: ⁊ dicit pene: q2 non euanescit tota substantia stagni nec euaporat penitus materia eius: sed ex quo remanet colorans es inter poros eris aliquid remanet de substantia stagni. hoc autem idez quod dictum est in stagno ⁊ ere contingit ⁊ in aliȷs si se habeant: sicut stagnum ⁊ es: ꝙ vnũ sit multuz passiuũ. aliud autem parum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū igit̄ ex his que dicta sunt ꝙ est mixtio: ⁊ qd est mixtio: ⁊ quare est: ⁊ que sūt miscibilia entiuꝫ: quoniaꝫ sunt quedaꝫ qualia passiua adinuicē ⁊ bene determinabilia ⁊ bene diuisibilia: hec eni neqꝫ corrupta eē necessarium quādo mixta: neqꝫ adhuc simpliciter eadeꝫ esse que prius: neqꝫ cōpositioneꝫ esse mixtionē eorum neqꝫ ad sensum: sed est miscibile qōcūqꝫ bn̄ determinabile ens passiuum fuerit ⁊ actiuuꝫ: ⁊ tali miscibile est: ad omiomeron enim miscibile.

¶ Epilogat circa determinata dicens: manifestuꝫ esse ex his que dicta sunt: ꝙ est mixtio: ⁊ qd est mixtio: ⁊ quare. i. quo modo est mixtio: ⁊ que de numero entium sunt miscibilia: quoniā sunt ea que sunt quedam qualia. i. cōtraria passibilia adinuicē ⁊ bene determinabilia sicut sūt humida ⁊ bene diuisibilia sicut sunt non vnctuosa nec viscosa: ⁊ manifestum est necessarium: ꝙ h. s. miscibilia quādo sunt mixta nec esse corrupta simplr̄: neqꝫ ad hec simpliciter esse eadeꝫ eadem dico ꝙ prius: qꝛ nō manent in actu ꝫm esse: etiā manifestum est mixtioneꝫ non esse cōpositionem: neqꝫ esse ad sensum tantuꝫ: sed vt dictuꝫ est miscibile est quodcūqꝫ bene determinabile: quod est simul passiuum ⁊ actiuuꝫ: ⁊ dictuꝫ est non quodlibet esse miscibile cuilibet: sed esse miscibile tali quod est ei aliquo modo equatum in potentia ⁊ virtute ⁊ habituꝫ est ꝙ miscibile ⁊ quod ipsum mixtuꝫ est omiomeruꝫ. i. est eiusdeꝫ rationis in toto ⁊ in ptibus: ⁊ q̄libet pars mixti est mixta. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Mixtio aūt est miscibiliū alteratoꝝ vnio.

¶ Ex predictis determinat hanc qōnē quid est mixtio que in enumerando quesita fuit primo proposita: ⁊ ait ꝙ mi-
Nōndū xtio est vnio miscibilium alteratorū. ¶ Ad cuius euidentiam notandū ꝙ sicut manent miscibilia in mixto sic vniūtur in eo: non autem formaliter ⁊ in actu manent ꝫm substantiaꝫ: sed manent ꝫm virtutē: saluatur. n. virtus eorum qꝛ manent ꝫm qualitates actiuas ⁊ passiuas: mixtum eniꝫ potest esse actu frigidū vel actu calidū: nunq̄ꝫ tamē ē actu ignis vel actu aqua: formaliter ergo ⁊ in actu qualitates prime reseruantur aliquo modo in mixto: sed formaliter ⁊ in actu forme substantiales elementoruꝫ in mixto reseruari non possunt: qꝛ tunc mixtum non esset essentialiter aliquod vnuꝫ: ⁊ quelibet pars mixti non esset mixta: vtrū āt
T.c.46 tales forme aliquo modo reseruent̄ in mixto dicetur in declarationibus: ⁊ etiā hoc tanget̄ in 2° libro in illo cap°. De elementis aūt ex quibus corpora cōstituta sunt. Nulli eni dubium esse dꝫ. ꝙ magis formaliter ⁊ in actu sunt qualitates prime in mixto q̄ꝫ forme elementorum: imo dicere possumus ꝙ oēs qualitates prime reseruantur in quolibet mixto: nam mixtū qꝛ nec hꝫ humiditatem nec siccitateꝫ ꝫm excellentiā ⁊ in summo: sed habet tales qualitates fractas ⁊ remissas aliquid participat de humido ⁊ sicco: sic etiam qꝛ nec habet frigiditatē nec caliditateꝫ: ꝫꝫ excellentiā aliqd participat de calido ⁊ frigido: si ergo miscibilia non manent ꝫm substantiaꝫ: quia generatio ⁊ corruptio respiciūt ipsam substātiaꝫ: mixtio non est proprie vnio miscibilium generatoꝝ nec corruptorū: imo dicere mixtioneꝫ esse vnionem miscibiliū corruptorū est dicere oppositũ in adiecto, corrupta eniꝫ ꝫm ꝙ hmōi non manent: cuꝫ igitur mixtio non sit vnio miscibiliuꝫ nisi vt manent ⁊ vt sunt in mixto cum non sint in eo nec maneant vt sunt corrupta: non est bene dictuꝫ: ꝙ mixtio sit miscibiliuꝫ corruptoruꝫ vnio. ꝙ aūt non sit mixtio vnio miscibilium generatoruꝫ de leui pꝫ: qꝛ ex mixtione non generant̄ miscibilia: ꝫꝫ generat̄ aliquid cōe vt ipsuꝫ mixtuꝫ. bona est ergo sentētia pħi ꝙ mi- p.g.90.
xtio est miscibiliū alteratoruꝫ vnio. naꝫ cuꝫ alteratio respiciat virtutes ⁊ qualitates actiuas ⁊ passiuas: quia ꝫm talia vniuntur ⁊ manent miscibilia in mixto. ideo ꝫꝫ hoc mixtio est vnio miscibilium alteratorū. dicitur autē vnio miscibiliuꝫ alteratoꝝ: non tamē saluantur miscibilia in mixto ꝫꝫ virtutes excellentes ⁊ in sūmo: sed remisse ⁊ alterate: ideo est miscibiliuꝫ alteratoruꝫ vnio. In hac auteꝫ declaratione si est aliquid premissuꝫ forte suo loco alibi supplebit̄. ¶ Et in hoc terminatur summa primi libri de generatōe.
Ideo cōsequēter ꝫm Aggrediamur. T.cō.p.

E mixtiōe quidē igitur: ⁊ tactu ⁊ de facere ⁊ pati dictū ē qūo existāt trāsmutantib⁹ ꝫꝫ naturā. Ampli⁹ autē de generatione ⁊ corruptione aliqua: ⁊ simpliciter: ⁊ qūo est: ⁊ propter quam causam. Similiter autē ⁊ de alteratione dictū est quid est alterari: ⁊ quā hꝫ differētiam eorum. Reliquuꝫ autem considerare circa vocata elementa corporum.

¶ Post q̄ꝫ pħs determinauit in p̄mo libro de ḡnatiōe ⁊ corruptione. In hoc scōo vt dicebat̄ determinat de nā generatorū ⁊ corruptorū. Generatio auteꝫ ⁊ corruptio nāliter inest rebus pp nām elementarē: quicquid. n. ē naturaliter generabile ⁊ corruptibile vel est elm̄: vel elemētatū. Naꝫ qualitates prīe actiue ⁊ passiue sine qbus non fit transmutatio ad formā per se: ⁊ primo insunt elīs. Cum ergo pħs in hoc 2° libro determinet de generatione elemētoꝝ ⁊ elatoꝝ in q̄daꝫ vlitate: ⁊ vt exigit libri mā. qꝛ talia sūt nāliter generabilia ⁊ corruptibilia: determinat hic de nā generatoruꝫ ⁊ corruptoꝝ: qꝛ determinat de corporibus nāliter generatis ⁊ corruptis. Possumus ergo sic cōtinuare hunc libruꝫ ad p̄cedentē: qꝛ in primo libro d̄terminauit pħs de ḡnatiōe ⁊ corruptione: ⁊ de aliīs motibus simplicibus: ⁊ de mixtione ⁊ tactu: ⁊ actiōe ⁊ passione: que deseruiunt generationi ⁊ corruptioni: ⁊ corporibus ḡnatis. In parte ista determinat de ipsis corporibus nāliter ḡnatis ⁊ corruptis. Circa quod tria facit: qꝛ p̄mo cōtinuat dicta dn̄dis. secūdo assignat ra-
tionē eius qd dixerat. tertio exeqtur de intēto. 2ª ibi. (Gn̄o T.cō.2.
quideꝫ ⁊ corruptio.) 3ª ibi. (Hoꝝ aūt subiectaꝫ materiaꝫ.) Dicit ergo ꝙ de mixtione ⁊ tactu. ⁊ de facere ⁊ pati dictuꝫ est qūo existant in trāsmutationibus ꝫm nām: ⁊ hoc quātum ad ea que deseruiunt tam generationi q̄ꝫ corporibus ḡnatis. Amplius aūt dcm̄ est de generatione ⁊ corruptiōe ꝑut hꝫ esse simplr̄: ⁊ prout est aliqua ⁊ ꝫm quid: ⁊ dictū ē propter quā cām generatio ⁊ corruptio sunt in rebus: silr̄ ēt dictū est de alteratione: ⁊ etiā supple de augmento: ⁊ dictum est etiaꝫ quid est alterari: ⁊ quā dn̄aꝫ hꝫ eoꝝ. i. dictū est que est differentia inter ea. Dictum est enim qūo alteratio ⁊ augmentuꝫ ⁊ alia hmōi differunt: ⁊ h tractata sunt i primo libro. In hoc ergo secūdo est reliquuꝫ cōsiderare cir-
ca illa que sunt vocata elā de numero corporū. ¶ Notan- Nōndū
dum autem dicta in primo libro reduci ad tria. s. ad generationem ⁊ corruptionē ⁊ ad simplices motus: vt ad alterationem ⁊ augmentationem: ⁊ ad ea que seruiunt huiusmodi transmutationibus. vꝫ. mixtioni ⁊ tactui: ⁊ facere ⁊ pati. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Generatio quidem ⁊ corruptio omnibus natura subsistētibus substantijs est non sine sensibilibus corporibus.

¶ Assignat causaꝫ dicti dicens: ꝙ ḡnatio ⁊ corruptio oīb⁹

existentibus subtis.i.oībus gñalibus: vt est nā siue sensibi
libus corporibus siue elementis.cum ergo per naturaȝ ele
menti insit naturaliter generatio ⁊ corruptio rebus: qꝛ in
hoc secūdo lib.intēdimus de natura generatoruȝ ⁊ corru/
ptorum: digᵐ est vt cōsideremus de generatione eoruȝ que
vocantur elementa. ¶ Deinde cum dicit.

T.cō.2. ¶ **Hoꝝ autē subiectā materiaȝ hi quideȝ esse
inquiunt vnā: vtputa aerem ponentes: aut
igneȝ. aut aliquod medium hoꝝ aliquod ⁊
corpus ens separabile: hi autē plura per nu
meruȝ vno. Hi quideȝ ignem ⁊ terrā. Hi āt
⁊ hec ⁊ aereȝ tertium: hi auteȝ ⁊ hec ⁊ aquaȝ
quartuȝ vt Empedocles: ex quibus cōgre/
gatis ⁊ segregatis ⁊ alteratis ait contingere
generationem ⁊ corruptionem rebus.**

¶ Exeqtur de intēto: ⁊ duo facit: qꝛ in ᵒp ostēdit q̄uo gñ̄o ⁊
T.c.46 corruptio inest nāliter elis. 2ᵒ māt. q̄uo per el'a inest nāliter
Nōndū el'atis: ibi. (De elis aūt ex q̄bus corpa cōstituta sunt.) Ad
euidentiā aūt ꝑme ptis notanduȝ ꝙ el'a sunt nāliter gene/
rabilia ⁊ corruptibilia pp mām ⁊ ꝓpter ꝯrietates que sūt
principia el'oꝝ: vt sunt trāsmutata adinuicem. Tria autē
facit phs: qꝛ ꝑmo determinat de principijs el'oꝝ ꝭm ꝙ sūt
naturaliter gñabilia ⁊ trāsmutabilia adinuicē. 2ᵒ ex hmōi
T.c.16. ꝑncipijs determinatis ondit numerum el'oꝝ. ⁊ manifestat
T.c.24. quot sunt el'a. 3ᵒ determinat de nāli gñone ⁊ corruptione
ipsoꝝ el'oꝝ. 2ᵃ ibi. (Qm̄ aūt quatuor el'a.) 3ᵃ ibi. (Qm̄ aūt
determinatū est prius.) In determinādo quidem de princi
pijs el'oꝝ: vt sunt nāliter generabilia ⁊ trāsmutabilia adin
uicem. et duo facit: qꝛ ᵒp determinat de hui⁹ ꝑnᵒ māli. 2ᵒ de
T.cō.6. formali: ibi. (Determinatuȝ aūt est de his.) Prima ps diui
T.cō.6. ditur in duas: qꝛ ꝑmo determinat de ꝑnᵒ māli ꝭȝ opinionē
antiquoꝝ. scdo ꝭȝ ꝓpriā: ibi. (Nos aūt dicim⁹.) Circa pri/
mum duo facit: qꝛ ᵒp narrat q̄d senserunt antiqui de māli
ꝑncipio. scdo spālr descēdit ad opinionē plonis: ibi. (Ut āt
T.c.4. in tymeo.) Prima pars in duas qꝛ ᵒp narrat antiquorum
T.cō.3. opiniones. 2ᵒ exeqr de eis: ibi. (Qm̄ q̄dem igitur.) Dicit ᵒg.
ꝙ hi de numero hoꝝ antiquoꝝ inqunt esse vnaȝ materiā
subtaȝ. ⁊ hāc subiectā mām sunt ponētes: puta aerem aut
ignē: aut aliqꝺ meᵐ hoꝝ inter aerē ⁊ ignē. qꝺ medium di/
cebatur esse corpus ens sepabile a ꝯrietatibus. hi autem ⁊
alij posuerunt plura ꝑnᵃ materialia q̄ȝ vnū: ⁊ isti fuerūt di/
uisi: qꝛ quidaȝ posuerunt duo: vt ignē ⁊ terrā. hi aūt. s. alij
posuerūt tria: qꝛ posuerūt h. s. ignē ⁊ terrā: ⁊ addiderūt ter/
tium. s. aerē. Alij aūt posuerunt quatuor: qꝛ posuerūt h. s.
tria predicta: ⁊ addiderunt quartā. vȝ. aquā. vt Empedo/
cles qui posuit quatuor el'a esse mālia principia rerum: ex
quibus cōgregatis ⁊ alteratis dicebat contingere genera/
tionem ⁊ corruptionem rebus. ¶ Deinde cum dicit.

T.co.3. ¶ **Qm̄ quidem igitur prima principia ⁊ ele/
menta: bene hȝ dicere: ꝙ sit confessum ex q̄/
bus transmutatis aut ꝭm cōgregationē aut
segregationē vel ꝭm aliaȝ transmutationeȝ
contingit generationem esse ⁊ corruptionē.**

¶ Exeqtur de dictis opinionib⁹: ⁊ duo facit: qꝛ ᵒp exequitur
de ponētibus plura mālia ꝑnᵃ. scdo de ponētibus vnum ⁊
maxime de ponentibus illud esse mediū aliqꝺ ⁊ separabi/
le: ibi. (Sȝ facientes vnā mām.) Exequitur ergo ᵒp de ponē
tibus plura materialia principia cōmēdando eos quantuȝ
ad aliqua: dicens ꝙ ponētes plura ꝑncipia materialia: ⁊
dicentes ea esse el'a: bene hn̄t dicere ꝙ sit confessum. i. id qꝺ
cōfitenᵣ est bn̄ dictū. Cōfitebanᵣ. n. ꝙ ex hmōi elis trāsmu/
tatis ꝭm cōgregationē ⁊ segregationē: ꝙ ꝭm aliā trāsmu/
tationem contingebat generationē esse: vel hmōi phi dice/
bant confessa: qꝛ saluabant generationē ⁊ corruptionem q̄
ad sensum confessa sunt. ¶ Notandum autē hos phylo/ Nōndū
sophos male dixisse ponendo prima principia materialia
esse elementa: sed ex quo ponebant esse plura bene dixerūt:
qꝛ ex transmutatione eoꝝ saluabant generationem ⁊ cor/
ruptionē in rebus. hos aūt phos hic non increpat: quia p
ea que dicta sunt in ᵒp lib. ⁊ dicentur in hoc secūdo satis ap
paret: qꝛ opȝ esse vnam materiam oīum habentium trans/
mutationem ad seinuicem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sed faciētes vnā materiaȝ extra predicta
hanc autē separabilē ⁊ corpoream peccant:
ipossibile. n. sine ꝯtrarietate esse corpus hoc
sensibile: aut enim leue: aut graue: aut calidū
aut frigidum necesse esse infinitū hoc quod
quidam dicunt esse principium.**

¶ Exequitur de facientibus vnā mām ⁊ maxime de ponen
tibus eam separabilem increpando eos dicens. ꝙ facientes
vnam materiam extra predicta elementa: qꝛ non ponebāt
eam esse aliquod elementorum: cum poneretur hanc ma/
teriam corporeā ⁊ separabilē a ꝯrietate peccabant: qꝛ im/
possibile est corpus aliquod sensibile eē sine ꝯrietate: quia
aut leue aut graue: aut caliduȝ aut frigidū: necesse est ergo
ꝙ infinitum. i. hoc māle elementum: qꝺ dicūt primum esse
supple cum ꝯrietate: ⁊ non esse separatum a ꝯrijs. ¶ No/ Nōndū
tandū aūt ꝙ inter ceteros antiquos phos isti magis acces/
serunt ad nām materie. In fundamento eni nature nihil ē
distinctum: qꝛ materia nō est de se in actu aliquod ꝯrioꝝ
sed est in potētia ad vtrūqȝ. Ergo eo ipso ꝙ elementis in/
sunt qualitates cōtrarie: ⁊ hi non posuerūt māȝ esse aliqꝺ
elementorū: sed posuerunt eam esse aliquod medium inter
ea: vt separent ipsam a ꝯrietate: multum appropinquabāt
ad naturam materie: deficiebant tn̄ in duobus. Primo qꝛ
materia q̄ȝtum est de se non est aliquid in actu. quātūcūqȝ
ergo dicerent mām esse medium inter elementa: ex quo di/
cebant eam esse corpus dicebāt ipsam esse aliquid in actu.
Scdo deficiebant: qꝛ lȝ mā ꝭm se non sit aliq̄d in actu. tn̄
ꝭm esse qꝺ hȝ in rerū natura loquēdo de mā hoꝝ trāsmu/
tabilium nūq̄ȝ est sepabilis a ꝯrietate. peccabant ergo isti:
tum qꝛ ponebant materiā esse corpus: tum qꝛ dicebant esse
actu separabileȝ a cōtrarietate. ¶ Notādū ꝙ hic spāliter Nōndū
increpat hos phs ne aliqui crederent eoꝝ opinionem esse
veram: eo ꝙ multum accedebant ad naturam materie.
¶ Notandum etiaȝ hos posuisse materiale principium in Nōndū
finitum. i. indeterminatuȝ: qꝛ ex quo ponebāt ipsuȝ separa/
tum a ꝯrietate non dabant sibi spālem formaȝ per quā de
terminaretur. ⁊ in hoc male faciebant. Nam licet materia
de se sit quid indeterminatum: tamē vt habet esse: ⁊ vt exi/
stit in rerum natura semper determinatur per aliquaȝ for/
mam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Ut autē in timeo scriptum est nullā habet T.c.4.
determinationeȝ: non. n. dixit manifeste pan
deches si separatur ab elementis.**

¶ Spāliter descendit ad opinionē Platonis: ⁊ tria facit ꝭȝ
ꝙ tripliciter increpat ipsum in opinione sua. secunda ibi.
(Neqȝ vtitur.) 3ᵃ ibi. (Sed elementis entibus.) Increpat T.co.5.
autem ipsum primo de insufficientia: qꝛ indeterminate lo/
cutus est: dicens illud quod scriptum est a Platone in ty/
meo: nullam hȝ determinationē. i. est insufficienter: ⁊ ima/
nifeste dictū: qꝛ non dixit manifeste q̄uo pandeches. i. q̄uo
materia que est receptiua: el'oꝝ oīuȝ separaᵣ ab elis: ⁊ q̄uo
est in potentia ad ea. non. n. declarantur que sunt declarā/
da de materia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neqꝫ vtitur nihil dicẽs esse subiectũ aliqđ vocatis elementis pri⁹: vt aurũ operibus aureis: certe ⁊ hoc nõ bene dicit̃ hoc modo dictũ. Sed quorũ quidez est alteratio ita: quoꝝ autẽ est generatio ⁊ corruptio impossibile illud enunciari ex quo generatum est.

¶ Increpat Platonẽ: q2 non fuit vsus mã vt debuit. posuit enim vel oportebat eum ponere ẜm dicta sua mãm ẜm se esse aliqd in actu: ergo duo facit. q2 primo facit qđ dictũ ẽ. 2° manifestat qđ dixerat: ibi. (Sed tñ inqt.) Dicit ergo ꝙ neqꝫ vtit̃ nihil. i. ĩ nullo vtit̃ supple materia vt dz: dicit. n. mãm ita prius preexistere ⁊ esse tanqꝫ subm aliqđ vocatis elis: vt auꝝ subijcit̃ opibus aureis: sed certe ⁊ hoc qđ hoc mõ dictũ est nõ bene dixit: ẜm ea quoruz est alteratio ita se hẽat: sed de his quoꝝ est gñatio ⁊ corruptio. Impoĩe est illud enũciari. vz. ꝙ subm de quo gñatuz est fit aliqd ĩ actu ⁊ se habeat sicut aurũ ad opera aurea. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed tamen inquit longe verius est esse aurum dicere vnũquodqꝫ esse.

¶ Manifestat qđ dixerat dicẽs: ꝙ vnũqđqꝫ artificialium longe. i. multo verius est dicere esse aurũ qꝫ esse qd artificiale: ⁊ hoc pl̃o inqt. i. cõcedit ⁊ cõfitet̃. de artificialibus. n. verius. i. subalius predicat̃ mã qꝫ aliud: q2 tota suba artificialiũ est mã: ⁊ oẽs forme hoꝝ sunt accñtia: si ergo hoc Pl̃o inquit ⁊ ꝯfitet̃: opz ẜm totã subam eloꝝ esse materiã: ⁊ formas eloꝝ esse accñtia ad quas se hz mã sicut aurũ ad opera aurea. generatio ergo ⁊ alteratio ⁊ mã ẜm se erit aliquid in actu: ⁊ erit tota substantia rerum nãlium: quod est incõueniens. ¶ Deinde cum dicit.

T. cõ. 5. ¶ Sed elemẽtis entib⁹ solidis vsqꝫ ad planitiem facit dissolutionẽ: impossibile autẽ matrem ⁊ materiaz primã planam esse.

¶ Increpat tertio Platonẽ. q2 videbat̃ velle ꝙ materia eẽt ipsa supficies: dicẽs ꝙ elis entibus solidis pl̃o facit dissolutionẽ. i. dissoluit el'a vsqꝫ ad planitiẽ. ergo planities est idez ꝙ materia: cum ad eam stet vltima resolutio corporũ: sed impossibile est materiam primã quã dicimus matrẽ ⁊ nutricem receptaculoꝝ formarum esse planam. i. esse idez qđ superficies. ¶ Deinde cum dicit.

T. cõ. 6. ¶ Nos aũt dicimus esse aliquã materiã vnã corporum sensibilium: sed hanc non separabilem: sed semper cum contrarietate ex qua generantur vocata elementa.

¶ Determinat de mãli principio ẜm opinionem ꝓpriaz: dicens: ꝙ nos dicimus esse vnã aliquã mãm sensibilium corpoꝝ cõtra eos q ponebant plura mãlia pñª: ⁊ hanc mãz dicimus nõ sepabilẽ a ꝯrijs: sed semp esse cũ ꝯrietate ex qua generant̃ vocata el'a: ⁊ hoc cõtra eos qui lz ponerent vnum mãle principiũ: ponebant tñ ipsũz sepatuz a ꝯrijs. ¶ Notãdum aũt ꝙ elm vt ꝓbat̃ i. 5. metha. per se: ⁊ pmo dr̃ ꝺ mã pma: q2 elm est illud ex quo cõponit̃ res pᵒ: ⁊ est in eo ⁊ non diuidit̃ ẜm formã: vt in eodẽ. 5. dr̃ que ꝓprie non competunt nisi mãe pme. Jđ ph̃s ignẽ aquã aerem ⁊ terram dicit esse vocata el'a: q2 eis non competit nomen eli proprie ⁊ per oẽm moduz: ꝙ q̃o verum sit infra patebit: sed tñ cõi appellatione dicuntur ⁊ vocantur elementa. Nõndũ

D Eterminatuz est autẽ de his certi⁹ ⁊ in alijs: sed quoniam tamẽ huiusmodi ⁊ hoc modo sunt prima corpora determinãdum ⁊ de his.

¶ Postqꝫ ph̃s determinauit de pncipio mãli eloꝝ. In ista pte determinat de pncipijs formalib⁹: ⁊ duo facit: q2 pmo cõtinuat se ad dicẽda. 2° exeqt̃ de intẽto: ibi. (Principium ⁊ primũ.) Dicit ergo ꝙ de his. i. de elis: ⁊ de grauibus ⁊ leuibus determinatũ est certius in alijs. i. in libro celi ⁊ mũdi sed cum prima corpa. i. el'a sunt hoc mõ. s. ex mã vt ẽ subta ꝯrietati determinandum est: ⁊ de his in hoc libro. supple: q2 hoc in li. celi ⁊ mundi nõ est cõplete traditum. ¶ Notãdum aũt ꝙ dicit certius est determinãdum de elis in lib. celi ⁊ mundi qꝫ hic: q2 in mã nãli qꝫto demonstrationes sunt magis cões ⁊ vl'es: tãto sunt nobis magis certe. Juxta illđ pmi phycorũ. Sũt nobis manifesta cõfusa magis: ⁊ quia in li. celi ⁊ mundi vl'ius tractat̃ de corpe mobili qꝫ ĩ hoc li. vt. s. oñsum fuit: iđ illas demonstrationes appellat certiores. ¶ Notandũ etiã ꝙ el'a absoluto noĩe appellauit corpora pª: cũ tñ simpl'r ⁊ absolute corpa celestia sint prima corpora: q2 sermones sunt inquirendi ẜm mãm: cũ in hoc libro non intẽdat̃ de corpe mobili simpl'r: sed de corpe mobili ad formã: q2 el'a sunt pª corpa respectu corpoꝝ trãsmutabilium ad formã. Jđ ẜm exigentiam mãe huius libri pñt dici absolute pª: nõ obstante ꝙ supcelestia corpa sint priora. ¶ Notandũ etiã nõ esse incõueniens in diuersis libris determinare de eisdẽ. dum tñ nõ determinet̃ de eis in libris illis sub eadẽ rõne. Nam nõ solũ diuersi libri. sed etiam diuerse scie non pñt determinare de eadẽ: nisi sub alia ⁊ alia ratione: vt probat Cõmentator in. 12. metha. Jđ lz de corporibus pmis: ⁊ de elis sit determinatũ in li. celi ⁊ mundi: põt ⁊ de eisdẽ determinari hĩ: ⁊ hoc q2 nõ eodẽ mõ determinatur hic quo ibi: hic. n. p se intẽdit̃ de elis: vt cõstãt ex mã subta ꝯrietati: ẜm quã subiectionem sunt transmutata ad formaz: ẜm hunc aũt modũ non principaliter determinat̃ de eis in li. de celo ⁊ mundo: q2 ⁊ si ibi aliquid de gñatione eloꝝ dicit̃: tñ ibi non pncipal'r intendit̃ de motu ad formã: sed ad vbi. Quo viso appet qꝫre introducta sit illa pticula textus quam nunc sententiamus: q2 ideo introducta est vt ostendatur: q2 aliter intenditur hic tractare ꝺ elemẽtis: al'r in li. celi ⁊ mundi. ¶ Deinde cum dicit. Nõndũ T. cõ. 3. Nõndũ Nõndũ T. cõ. 5. 7. m. 9. 2. ph. 22.

¶ Principiũ quidẽ ⁊ primũ existimantes esse materiam inseparabilẽ quidem: subiectaz autez cõtrarijs: neqꝫ enim calidũ materia ẽ frigido: neqꝫ hoc calido: lz subiectũ amboꝝ.

¶ Exequit̃ de intẽto: ⁊ duo facit: q2 prio exeqt̃ de principijs formalib⁹ eloꝝ in vl'i. 2° in spãli. 2ª ibi. (Et ẽt non minus.) Principia aũt formalia eloꝝ ẜm q̃ sunt trãsmutata sunt qualitates sensibiles ⁊ ꝯrietates ipse. tria ergo facit: q2 pmo oñdit ꝙ opz dare mãm vnaz subiectaz qualitatibus sensibilibus ⁊ ꝯrietatibus que sunt pnª trãsmutationũ. secũdo dat ordinẽ hoꝝ principioꝝ adinuicẽ. 3° ex his q̃ dixerat reprehendit empedoclẽ ⁊ alios ph̃os sequẽtes ipsum: secũda ibi. (Quapp qdẽ pmũ.) 3ª ibi. (Hec qdẽ. n. transmutant̃.) Dicit ergo. ꝙ mãm insepabilem quidem a ꝯrietate ⁊ subiectaz ꝯrijs debere existimare esse id quod est pmũ ⁊ principium supple elemẽtoꝝ vt sunt trãsmutata. Qđ aũt oporteat dare mãm subiectaz vtriqꝫ cõtrarioꝝ: pz: q2 calidũ nõ est mã frigido: nec hoc. s. frigiduz est materia calido. Sed aliquod subm amboꝝ: quod aliqñ est sub forma vnius: aliquãdo sub forma alterius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter quidẽ primũ potẽtia corpus sensibile principium. secũdo autez prime cõtrarietates: dico aũt. v. g. caliditas ⁊ frigiditas: tertio autem ignis ⁊ aqua ⁊ talia.

¶ Quia dixit mãm subtam ꝯrietatibus esse pᵐ ⁊ pnᵐ respectu eloꝝ trãsmutabilium: oñdit q̃o hec principia habent

ordinē adinuicē. Nam pn^m transmutatiōis est mā que est
po^a ⁊ corpus sensibile: vel est hꝰ ꝑncipiū ipsum corpus sen
sibile: qð est po^a ad ꝯrietates. ⁊ etiā ꝑncipiū trāsmutationis
sunt ipse ꝯrietates vt calidū ⁊ frigiduȝ: ⁊ ipsa elēa: vt ignis ⁊
aqua ⁊ talia: ȝ hec principia hn̄t ordinē adinuicē: q2 ꝑmū
tale pn^m est corpus sensibile potētia. secūdo sunt ꝯrietates.
Nōndū tertio sunt elēa: vt ignis ⁊ aqua. ¶ Ad euidentiā aūt dicto
rū notandū ꝙ aliquid: vt dicebaꝭ superius: non est de rō
ne rei vno mō: qð est de rōne rei alio mō. iō qualitates iste
sensibiles ⁊ ꝯrietates: lȝ nō sint pn^a eloꝝ: vt sunt sñba: ⁊ vt
cōsideranꝭ ꝑm se. sunt tñ de rōne ipsoꝝ vt hn̄t esse nāle: ⁊ vt
sunt actiua ⁊ passiua: ⁊ vt considerantur a phico. Sunt. n.
primo modo de rōne eorū vt hn̄t esse nāle: nam vt elēa sunt
actu in reꝝ nā: nūqꝫ sepantur penitus a qualitatibus pri
mis imo si expoliareꝭ penitus nā alicuius elī a qualitati
bus primis. non vlterius saluareꝭ nā illa: vt si natura ignis
expoliaretur a calido ⁊ a sicco nō vlterius remaneret ignis
ꝙ non esset nisi caliditas ⁊ siccitas aliquo modo eēt de rō
2° ne ignis vt est in effectu: ⁊ vt hȝ esse nāle. ¶ Secūdo tales
qualitates ꝯrie sunt de rōne eloꝝ vt sunt actiua ⁊ passiua
⁊ vt trāsmutant se adinuicē: q2 nō sunt talia: nisi vt sunt cō
iuncta qualitatibus: siue vt sunt qualia: ⁊ sic qualitates es
se de ratiōe corporis qualis ꝑm ꝙ hmōi nō est incōueniēs.
3° ¶ Tertio tales qualitates sensibiles sunt de rōne elorum:
vt cōsiderantur a phyco. phycus. n. nō abstrahit a mā sen
sibili: ⁊ q2 res non sunt sensibiles si accipiantur ꝑm suā sim
plicem rationeȝ quidditatis. sed vt sunt cōiuncta qualita
tibus sensibilibus: ideo de cōsideratione phyci sunt qualia
⁊ sensibilia ꝑm ꝙ hmōi: ⁊ q2 opȝ qualitates sensibiles esse
de ratione eloruȝ vt sunt sensibilia. ideo caliditas ⁊ frigidi
tas: ⁊ tales qualitates sensibiles possunt esse de rōne elorū:
Nōndū vt cōsiderantur a phyco. ¶ Notandū etiaȝ cōsideratione
physicam habere gradus ꝑm abstractionē: ita ꝙ vnum ⁊
idē pōt cōsiderari a phyco sub esse magis abstracto ⁊ mi
nus abstracto. Scientia enim nālis ⁊ est scia ⁊ est natura
lis. rōne qua est scia ꝑm abstractionē hȝ statum in infimo.
ratione qua nālis hȝ statum in supremo. naȝ cum scientia
non sit pticulariū: q2 pticulariū non est scia neqꝫ diffinitio
T.c.53. vt dicitꝭ. 7. metha. quare scia nālis eo ꝙ scia est: hȝ statum
in infimo: ⁊ non pōt descēdere vltra spēm spālissimaȝ. Sed
q2 nālis est ꝙ nō abstrahit a mā sensibili habet statum in
supremo: ⁊ nō pōt ascendere vltra corpus sensibile. vnde ⁊
si de aliis ꝯsiderat hoc est vt cōparaꝭ ad talia corpora. Na
turalis ergo p° cōsiderat de corpe sensibili. postea cōsiderat
de tali corpe sensibili: vt ō corpe hn̄te ꝯrietates. Ultimo cō
siderat de corpe sensibili qð est speciei spālissime: vt de igne
Nōndū ⁊ terra. ¶ Notandū etiaȝ ꝙ sicut tota sciētia hȝ suos ter
minos ⁊ suū statū: ita quilibet liber ptialis suos terminos
⁊ suū statum hȝ. Nam sicut tota scia nālis ꝑ se ⁊ ꝑm ꝙ hꝰ
nō transcendit sensibile simpl̄r siue corpus transmutabile
absolute. Ita liber iste de gn̄atione qui est liber partialis ꝑ
habita: hȝ suos terminos: qui termini sunt magis ꝯtracti.
Nam non soluȝ cōsideratio debita huic libro nō transcen
dit corpus transmutabile simpl̄r. sed etiam non transcen
dit corpus trāsmutabile ad formā. Iō primū ꝑm cōsidera
tionē huius libri nō est corpus sensibile absolute: ȝ ē corpꝰ
sensibile potentia ad ꝯrietates. Erit ergo hic ordo: ꝙ priꝰ
ꝑm cōsiderationē debitā huic libro cōsiderabitur corpꝰ sen
sibile: qð est potētia ad ꝯrietates. Naȝ sicut genus est in po
tentia ad ꝑprias drīas: ⁊ pōt cōsiderari genus nō conside
ratis ꝯriis driis: ita nō abstrahēdo a mā sensibili potest cō
siderari corpus sensibile: qð est in potētia ad cōtrarietates
sensibiles: non cōsideratis hmōi q̄litatibus ꝯriis: q̄ sunt q̄si
drīe dicti corporis. Primum ergo vt pertinet ad hāc mām
erit cōsiderare corpus sensibile potentia ad tales ꝯrietates
2° erit considerare corpus sensibile vt informatur differen
tiis ꝯriis. 3° erit cōsiderare corpus sensibile nō soluȝ vt est i
potētia ad qualitates ꝯrias: vel etiā vt informatur qualita
tibus ꝯriis quocūqꝫ mō: sed vt perficitur talibus qualitati
bus ꝯriis ad quas sequitur esse ignē vel aquā vel aliquod
aliud spāle elm. ¶ Notandū aūt ꝙ si cōsideranꝭ predicta Nōndū
textus Ari. dupl̄r pōt exponi. primo vt designeꝭ ordo con
siderationum: nam ꝑm cōsiderationē physicaȝ: vt ostēsum
est: primū est corpus sensibile potētia ad ꝯrietates. 2° ē cor
pus sensibile informatū ꝯriis driis. 3° est corpus sensibile
informatū talibus ꝯriis vt ignis vel aqua. Scdō pōt expo
ni q̄ntum ad ordinē principioꝝ ad ꝑncipiatū ⁊ cōponētiuȝ
ad compositū. Nam sicut dictū est caliditas ⁊ frigiditas
⁊ tales qualitates ꝯrie: licet non sint de rōne elorū: vt consi
derantur ꝑm suā quidditatē absolute: sunt tñ de rōne eloꝝ
vt habent esse naturale: vt sunt actiua ⁊ passiua: ⁊ vt consi
derantur a phyco: ⁊ vt tales qualitates sunt de rōne elorū
⁊ sunt quasi differentie formales eoꝝ: prius intelligiꝭ mā
que est potētia: siue primo intelligitur ipsum corpus sensi
bile in potentia ad ꝯrietates. 2° ipse qualitates: vt caliditas
⁊ frigiditas intelligantur aduenire tali materie ⁊ tali cor
pori. Et 3° ex cōiunctione taliū cōtrarietatū ad tale corpꝰ
resultat inde elm: vt aqua ⁊ ignis ⁊ est sīle. Naȝ sicut quia
hō ꝯstat ex aīa ⁊ corpore: prius intelligo corpus eē in potē
tia ad aīam: ⁊ postea aīam cōiungi corpori. Et 3° intelligo
hoiem resultare ex cōiunctione aīe ad corpus: sic q2 elm: vt
est actiuū ⁊ passiuū cōstat ex corpore sensibili: qð est in po
tentia ad qualitates sensibiles: ⁊ ex ipsis qualitatibus sensi
bilibus. Ideo prīo intelligo tale corpus sensibile: ⁊ 2° intel
ligo ꝙ ei adueniant qualitates ꝯrie. ⁊ 3° ex cōiunctione ta
lium ꝯrietatuȝ ad tale corpus intelligo ꝙ resultat inde elȝ
vt aqua ⁊ ignis. Est. n. primo intellectus generis qð se hȝ
quasi mā. scdō est intellectus driaꝝ que se hn̄t sicut forma
tertio est intellectus speciei que constituiꭓ ex genere ⁊ dria
tanqꝫ ex pn° māli ⁊ formali: ⁊ q2 corpus sensibile: vt spectat
ad ꝑpositum: qð est potentia ad ꝯrietates: se hȝ quasi ge
nus ⁊ mā: ꝯrietates qualitates ipse se habēt quasi drie for
males. elēa vō ipsa vt transmutant se adinuiceȝ: ⁊ sicut acti
ua ⁊ passiua se hn̄t quasi cōstituta ex ꝑdictis. Ideo primo ē
corpus tale sensibile. scdō sunt ipse ꝯrietates. 3° sunt ignis
⁊ aqua ⁊ talia elēa que sunt actiua ⁊ passiua ⁊ constituunꭓ
ex eis. Haꝝ aūt duarum expositionum: lȝ vtraqꝫ vera sit.
secūda tñ magis concordat ad intentionē textus. Sed tñ
ideo ambe adducte sunt: q2 vna facit ad intellectum alte
rius. ¶ Notādū etiā ꝙ sicut elēa appellat phs corpora pri Nōndū
ma: cū tñ non sint prima simpl̄r: nec sunt prima vt sunt de
cōsideratione nālis absolute: ȝ sunt prima vt pertinent ad
cōsiderationē huius libri in quo consideratur de corpori
bus trāsmutabilibus ad formaȝ ⁊ inter corpa sic trāsmuta
ta elēa sunt ꝑma corpora: sic dicere possumus ꝙ corpus sen
sibile: qð est in potētia ad ꝯria: non est ꝑmo ꝑm cōsidera
tionē absolutā: nec etiā est primo ꝑm cōsideratiōe physicā:
phycus enim prius cōsiderat corpus sensibile absolute q̄ꝫ
corpus sensibile tale: qð est in potentia ad ꝯtraria: tñ vt spe
ctat ad cōsiderationē huius libri: in quo non consideratur
de corpore sensibili siue transmutabili simpl̄r: sed ō trans
mutabili ad formaȝ: q2 non est sic trāsmutabile: nisi qð est
in potentia ad cōtraria: corpus sensibile: qð est sic in poten
tia est primum ꝑm considerationem: vt spectat ad ꝑsenteȝ
materiam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec qdē trāsmutanꭓ adinuicē: ⁊ nō vt em pedocles ⁊ alij dicūt: semper. n. neqꝫ esset al teratio: cōtrarietates aūt non transmutanꭓ.

¶ Ex his que dicta sunt. Reprehendit empedoclem ⁊ suos
sequaces dicens: ꝙ hec. s. elēa transmutanꭓ adinuicem: cum
dictum sit ea esse subiecta ꝯriis: ⁊ non sunt trāsmutata: vt

Empedocles ⁊ alij sui sequaces dicunt. nam si elementa essent transmutabilia ſm subam: vt ponebat Empedocles non esset vna mã eoꝝ: ⁊ per ꝯñs neq3 esset alteratio: q2 contrarietates non transmutanẗ adinuicẽ. caliditas. n. non fit friditas: sed q2 est vna mã hoꝝ trãsmutabilium: qȯ est sub forma vnius efficiẗ postea alterius. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.6. **¶ Sed ⁊ nõ minꝰ erit corpis qualia ⁊ quanta dicẽdũ principia: alij quidẽ eni supponẽtes vtunẗ ⁊ dicũt: quare aut hec aut tanta.**

¶ Exequitur de dictis differẽtijs formalibus in spãli: ⁊ duo facit: q2 p̄ cõtinuat se ad dicenda. 2° exequiẗ de intẽto: ibi.
T.c.7. (Qm̃ igitur querimus.) Continuatur sic: nõ sufficit dicere qualitates ꝯrias esse drias formales elementoꝝ: vt sunt actiua ⁊ passiua: sed non minus. i. nullo modo dicendũ est qualia ⁊ quanta sunt principia corpis elaris. i. dicendum est quales ⁊ quot sunt tales qualitates sensibiles drie formales. Alij enim incomplete tradentes non ostendũt: quare principia hꝰ sunt hec aut tanta: sed supponentes talia pncipia esse vtunẗ eis. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.7. **¶ Qm̃ igitur querimus corporis sensibilis pncipia: hoc aũt habente est tangibile. tãgibile autez cuius est sensus tactus manifestũ: qm̃ non omnes cõtrarietates corporis spẽs ⁊ principia faciũt: sed solum que ſm tactu3: ⁊ ſm enim contrarietatem differunt: ⁊ ſm tãgibilem contrarietatem.**

¶ Exequiẗ de intento: ⁊ duo facit: q2 p̄ ostendit tales drias formales esse q̃litates tangibiles. 2° declarat quas quali-
T.c.8. tates ponendũ est esse tales drias: ibi. (Ipsoꝝ aũt tangibilium.) Circa primum tria facit: q2 p̄ oñdit q̃litates tãgibiles esse drias. 2° oñdit q̃litates alias nõ esse drias tales. tertio remouet quãdã cauillationem. 2ª ibi. (Ideo neq3 albedo.) 3ª ibi. (Quamuis prior visus.) Dicit ergo. ꝙ nos querimꝰ pnª corpis sensibilis. hoc aũt sensibile corpus: quod querimus est tãgibile: ⁊ q2 tangibile est illud cuius est sensus tactus. Ideo manifestu3 est ꝙ non omnes qualitates corporis nec oẽs qualitates sensibiles faciunt. i. faciendo sunt: vt h3 alia lr̃a ⁊ spẽs. i. forme siue formales differentie ⁊ principia elorum: sed facientes recte solum faciunt talia pncipia qualitates que sunt ſm tactũ. i. qualitates q̃ diffe-
Nõndũ runt ſm ꝯrietatem. i. ſm tangibilem. ¶ Notandum ãt ꝙ corpus sensibile tangibile est illud cuius pncipia querimꝰ q2 tale sensibile hic consideratur: a quali sensibili non abstrahit consideratio huius libri. ⁊ vt spectat ad materiam istam. dictũ est aũt ꝙ in hoc libro intendiẗ de corpe transmutabili ad formam. l3 g̊ corpus sensibile absolute posset forte abstrahi a qualitatibus tangibilibus. corpus tamen vt transmutabile ad formam nũq3 abstrahiẗ a talibus q̃litatibus: ⁊ q2 hic intendiẗ de corpe supple transmutabili. corpus hoc quesitu3 est corpus tangibile. cum ergo pncipia ⁊ formales differentie corpis tangbilis ſm ꝙ hꝰ sint contrarietates tactus: op3 tales cõtrarietates hic esse quesitas. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ideo neq3 albedo ⁊ nigredo: neq3 dulcedo ⁊ amaritudo: silr̃ aũt neq3 alioꝝ sensibilium cõtrarietatũ aliqua facit elementum.

¶ Ostendit ex hoc alias contrarietates non esse quesitas dicẽs: ꝙ neq3 albedo: neq3 nigredo: neq3 dulcedo: neq3 amaritudo: ⁊ similiter neq3 alia aliaꝝ cõtrarietatũ sensibiliu3 ab alijs sensibilibus q3 a sensu tactus: nulla. s. talium facit ela. i. pncipiu3 eloꝝ: vel est dria formalis eoꝝ: vt sunt tangibilia: vel vt sunt actiua ⁊ passiua. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Quãuis prior visus tactu: q̃propter ⁊ subiectum prius. Sed non est corporis tangilis passio ſm ꝙ tangibile: sed ſm aliud ⁊ si contingat natura prius.

¶ Remouet quandam cauillationem dicens: ꝙ l3 visus sit prior tactu: pp qȯ ⁊ obm visus prius est obõ tactus: sed tñ q2 qualitas visibilis non est passio corpis tãgibilis: ſm ꝙ tangibile: sed ſm ꝙ aliud: vt ſm ꝙ visibile: cũ nos q̃ramꝰ pncipia corpis vt est tãgibile. nõ vt est mutabile: ⁊ sic contingit visu3 esse pus nã: q2 talis porītas accidit ⁊ alienaẗ a cõsideratione nr̃a. Jõ drias visibiles nõ ẽ ponẽdũ eẽ drias formales eloꝝ vt sunt tangibilia: ⁊ sunt actiua ⁊ passiua.

¶ Ipsorum autez tangibiliũ diuidẽdu3 que prime differentie ⁊ contrarietates. Sũt aũt contrarietates secundum tactum he. calidũ ⁊ frigidum: humidum ⁊ siccum: graue ⁊ leue: durum molle: lubricum aridu3: asperum lene: grossum ⁊ subtile. T.cõ.8.

¶ Postq̃3 phs dixit q̃litates tãgibiles eẽ eloꝝ formales differentias ⁊ eẽ pnª eoꝝ. Mõ vt dcm̃ est ne laborer in equiuoco: q2 multe sunt qualitates tangibiles oñdit in pte ista quas qualitates de numero tangibiliũ ponendũ est esse tales drias ⁊ alia pnª. Jõ duo facit: q2 p̄ enumerat diuersas ꝯrietates tãgibiliũ. 2° oñdit q̃s illaꝝ ponendũ est esse talia pnª: ibi. (Hoꝝ aũt graue.) Dicit g̊. ꝙ dõm est ꝯrietates ipsorum tangibiliũ: ⁊ oñdendum est que sunt pme drie ⁊ cõtrarietates tangibiles: sũt aũt ꝯrietates ſm tactũ: hec. 7. s. pma est calidũ ⁊ frigidũ. 2ª humidũ ⁊ siccũ. 3ª graue ⁊ leue. quarta durum ⁊ molle. quinta lubricũ ⁊ aridu3. sexta asperꝫ ⁊ lene. septima grossũ ⁊ subtile. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Hoꝝ aũt graue quidez ⁊ leue neq3 actiua neq3 passiua: non enim in faciendo aliquid aliud neq3 in patiendo ab alio dicũtur. oportet aũt actiua inuicez ⁊ passiua esse elemẽta: misceñ. n. ⁊ transmutanẗ adinuicez. calidũ enim ⁊ frigidũ: humidũ ⁊ siccum: hec qdez q2 actiua sunt: hec aũt q2 passiua dicuntur.

¶ Exeqẗ de p̄dictis: ⁊ duo facit: q2 p̄ oñdit qd tenendũ sit de graui ⁊ leui. 2° qd de alijs qualitatibꝰ: ibi. (Calidũ. n. est.) Dicit g̊. ꝙ hoꝝ siue haꝝ qualitatũ tangibiliũ: graue qdẽ ⁊ leue non sunt actiua ⁊ passiua: q2 nõ dicunẗ. i. nõ describunẗ: nec diffiniunẗ graue ⁊ leue. i. faciendo aliqd aliõ neq3 in patiendo ab alio: ⁊ q2 ela vt de eis loquimur o3 eẽ actiua ⁊ passiua adinuicez. Jõ supple vt ad ppoᵐ spectat graue ⁊ leue nõ pñt eẽ eloꝝ pncipia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Calidum. n. est q2 cõgregat homogenea: segregare enim qȯ inquiunt facere ignẽ: cõgregare aũt est q̃ eiusdez tribus: cõtingit. n. extollere alienigena: frigidum autem quod coniungit ⁊ congregat: similiter ⁊ singenea ⁊ non eiusdem tribus.

¶ Dicit qd sit tenẽdũ de alijs q̃litatibus: ⁊ pbat ꝙ calidũ ⁊ frigidum: humidũ ⁊ siccu3 sunt ille qualitates q̃ st eloꝝ pncipia. vt sũt actiua ⁊ passiua. ¶ Ad cuius euidẽtiã noᵐ Nõndũ
ꝙ qualitates tãgibiles q̃ ponunẗ eloꝝ pnª non sunt transmutata adinucẽ duo in se hr̃e debent. p̄ qdem debent esse actiue ⁊ passiue: q2 sine actione ⁊ passione nõ fit transmutatio. 2° nõ debẽt reduci in alias q̃litates: q2 si in alias q̃litates reducerenẗ iã non essent pme: nec deberent dici prin-

cipia. Duo ergo facit: q2 primo ostendit calidu3 ⁊ frigidū humidum ⁊ siccum eē huius principia: qa sunt actiua ⁊ passiua. secundo q̄ nō reducunt̄ in alia: sed magis alia re
T.c.15. ducuntur in ipsa. secunda ibi. (Manifestū igitur quoniā omnes.) Circa primum duo facit: q2 p̊ ostendit cal3 ⁊ frigidum esse talia principia: q2 sunt actiua. secundo ostēdit hoc idem de humido ⁊ sicco: eo q̄ sint passiua: ibi. (Humi
T.c.9. dum enim indeterminatum.) Dicit ergo q̄ calidum ⁊ frigidu3 possunt esse huiusmodi principia: quia sunt actiua: Nam calidum est actiuum: qa congregat homogenea: ⁊ segregat etiā etherogenea. ideo sapientes inquiunt ignē facere segregare alienigena ⁊ etherogenea. congregare autē hōgenea que sunt eiusdē tribus ⁊ eiusdē prolis: sed extollit ⁊ segregat alienigena. supple etiam frigidum est actm̄. q2 cōiungit ⁊ cōgredat oīa similr̄. i. vniformiter siue fuerit singenea ōnigena. i. hōgenea ⁊ non eiusdem tribus. i. sicut
Nōndū etherogenea. ¶ Notandū autem q̄ calidū rarefacit ⁊ rarefaciendo qcqd est ibi subtile eleuatur ⁊ euaporat. Jō dr̄ cōgregare hōgenea: qa grossa ⁊ grauia relinqui deorsu3. leuia aūt ⁊ subtilia facit ascendere sursum: ⁊ qa calor coniungit leuia leuibus ⁊ grossa relinquit cum grossis. iō dicitur cōgregare hōgenea. Frigidū aūt cōstipat ⁊ constringit ⁊ h3 imobilitate3: iō siue sint hōgenea siue etherogenea p̲ frigidū cōgregant̄: frigidū. n. nō separat subtilia a grossis sed coagulat ea simul. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.9. ¶ Humidum enim indeterminatū proprio termino bene terminabile ens: siccum autē bene terminabile proprio termino difficulter terminabile alterius.

¶ Ostendit humidum ⁊ siccum esse talia principia: q2 sunt passiua: ⁊ duo fac̄: q2 primo facit qō dcm̄ ē. secūdo vt ostēdat q̄ humidū est ponendū tale principiu3 diuidit humi
T.c.14 dum ⁊ siccū. 2ª ibi. (Dicitur aūt siccū ⁊ humidum.) Circa primum duo facit: q2 pm̄um ostendit de humido ⁊ sicco: qō dcm̄ est. scdo oñdit qualitates alias tangibiles nō posse esse talia principia: q2 reducunt̄ in humidū ⁊ siccum: ibi.
T.c.10. (Subtile aūt ⁊ grossum.) Dicit ergo: q̄ humidū h3 rōnē passiui. est. n. humidū indeterminatu3 ꝓprio termino. est bene ens terminabile termino alieno. siccum autem econuerso est bene terminabile termino ꝓprio ⁊ difficile terminabile alterius termino: ⁊ q2 bene terminari siue termino proprio siue alieno sonat in passionem. ideo humidum ⁊ siccum sunt passiua. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.10. ¶ Subtile aūt ⁊ grossu3 lubricū ⁊ arridu3: ⁊ durū: ⁊ molle: ⁊ alie differentie ex his sunt.

¶ Oñdit alias qualitates tangibiles nō posse esse talia pncipia: quia nō sunt qualitates prime: sed reducunt̄ i alias: circa qō duo facit: q2 p̊ p̄mittit qō intendit. secundo exeqtur de intento: ibi. (Qm̄ enim repletiuum.) Dicit ergo q̄ subtile ⁊ grossum. lubricum ⁊ aridū. duru3 ⁊ molle: ⁊ alie dr̄ie tāgibiles nō sunt prime: sed sunt ex his. i. reducunt̄ ad has vt ad humidū ⁊ siccum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam enim repletiuum est humidū: q2 nō est terminatū quidem. bene aūt terminabile ens: ⁊ q2 sequit̄ tangentē: subtile autem repletiuum: subtilium autem partium ⁊ paruarum partium repletiuum: totū eni3 totum tangit: subtile aute3 maxime tale: manifestum quoniam subtile quidem erit humidi: grossum autem sicci.

¶ Exeqtur de intēto: ⁊ tria facit: q2 p̊ oñdit hoc de subtili ⁊ grosso. 2° de lubrico ⁊ arido. 3° de duro ⁊ molli. secūda ibi. (Et rursum lubricū.) 3ª ibi. (Amplius molle quidē.) Dicit ergo q̄ humidum est quid repletiuu3: q2 non est determinatu3 termino proprio: ⁊ est bene terminabile termino alieno. ⁊ quia humidum tangentem: q2 accipit formam ⁊ figuram eius quod tangit ideo supple est humidum repletiuum. aqua enim ⁊ quodlibet subtile repletiuum est: imo subtile est maxime tale. i. maxime repletiuum. est enim repletiuum paruarum partiu3 per poros. est. n. de ratione subtilis q̄ totum attingat: subtile. n. ꝑm q̄ huiusmodi sic subijcitur q̄ totū attingit ⁊ replete totum: ⁊ q2 replere conuenit rei per nām humidi. manifestu3 est q̄ subtile erit humidi. ⁊ si subtile est humidi: ⁊ reducitur in humidum. grossum erit sicci ⁊ reducetur in ipsu3. ¶ Notandum autem q̄ sicca ⁊ solida bene terminantur termino proprio iō nō accipiunt figurā eius in quo sunt. nec bene replent ip3. vas. n. bñ replet̄ ex aqua. non autem bene repletur ex lapidibus: qa aqua sequitur figuram vasis ⁊ coaptat se eis: nō autem lapides. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et rursus lubricū quide3 humidi. Lubricum autem aliquid humidu3 passiuū est velut oleū. Aridum quidem sicci: aridu3 eni3 qō p̲fecte siccu3: q̄propter ⁊ coagulata sunt propter defectionem proprie hūiditatis. T.c.11. T.c.12.

¶ Reducit lubricū ⁊ aridum dicens: q̄ lubricū erit humidi. i. reducet̄ in humidum. lubricum. n. est humidū passiu3 aliquid a sicco velut oleū: quod est lubricū ⁊ viscosum: qa est ibi ⁊ siccitas annexa humiditati: q2 cu3 inabundat humiditas lubricum reducitur in humidum. aridum aute3 est sicci. i. reducitur in siccum. est enim aridū qō est p̲fecte siccum: quapropter ⁊ coagulata vidētur arida ⁊ sicca pp defectū ꝓprie humiditatis. deficit. n. in talibus ꝓpria hūiditas: q2 est constricta ⁊ cōstipata propter coagulatione3. ¶ Deinde cu3 dicit.

¶ Amplius molle quidē humidū: molle. n. qō subijcitur in seipsum ⁊ nō transmutans quidē quod facit humidū: ideo enim si ē humidum molle: sed molle humidi: duru3 autem sicci: durum enim est quod coagulatu3 est: coagulatum enim siccum. T.c.13.

¶ Reducit molle ⁊ durū dicens: q̄ molle erit humidi. Nā molle est id quod subijcitur in seipsum. i. quod cedit non transmutans aut. i. ⁊ non resistit: ⁊ q2 hoc facit humidum ⁊ est ꝓprium eius cedere. s. ⁊ non resistere: ideo nō est humidū reducibile in molle: sed molle est humidi: ⁊ reducit̄ i ipsum. participat. n. molle proprietates humidi: non econuerso. addidit autē q̄ duꝝ est sicci. Nam duru3 est quasi idem quod coagulatum. coagulatum autem est siccu3. i. reducitur in siccum vt prius dicebat̄. ergo ⁊ durum in siccum reducetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicunt̄ autē siccum ⁊ humidu3 multifarie: opponitur autem sicco ⁊ humidum ⁊ vdū: ⁊ rursus humido ⁊ siccū ⁊ coagulatū: oīa aūt hec sūt sicci ⁊ hūidi pm̄oꝝ dictoru3. T.c.14.

¶ Diuidit siccum ⁊ humidum: vt oñdat q̄ humidu3 ⁊ q̄ siccum debēt poni qualitates prime. ¶ Ad cuius euidentiam notandum q̄ humidum ⁊ siccū reperiūtur in elis ⁊ elemētatis: ⁊ vt repiuntur in elemētatis hn̄t esse dupliciter. Quedā eni mixta sunt simplr̄ hūida. quedā aūt sunt talia per accñs. que. n. sunt hūida nō p̲ se: s3 p̲ accñs possunt dici humida ⁊ rorata: sicut lapides p̲fusi aq̄ humidi ⁊ rorati dici pn̄t. sic ēt queda3 sunt sicca simplr̄. quedam sunt sicca per accidens rōne frigoris cōstipantis. S3 si reductio Nōndū

nem hoꝝ scire volumus dicere possumus ⁊ humidum ⁊
roratum deducitur in humidū elatū. humidū autē elati
in humidū eli: qḋ ꝓprie ⁊ simpl'r est primū humidū. sic ēt
coagulatū in elatis reducit' in siccū elati. siccū autē elati
in siccū eli: qḋ est primū siccū. Jḋ pncipia trāsmutationū
ponēda sunt pmū siccū ⁊ pmū humidū. Duo ergo facit
q2 pmo pmittit qḋ intendit. scḋo declarat propositū ibi.
(Quoniam. n. humido.) Dicit ergo ꝙ humidum ⁊ siccū
dicit' siue dicunt' multifarie. Opponit' eniꝫ sicco humidū
⁊ vdum: ⁊ rursum humido opponitur siccum ⁊ coagula
tum: ⁊ omnia hec ꝓut sunt in elatis sunt sicci ⁊ humidi di
ctorum pmorum. i. sunt sicca ⁊ humida ꝓut sunt in elis.
sunt enim aliquo modo prime q̄litates in elatis. tamē nō
sunt in eis simpl'r. q̄a mixta ⁊ elata non hn̄t hmōi q̄litates
pmas in suis excellētijs. sed habēt eas fractas ⁊ remissas.
vt superius dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam enim humido opponitur sic-
cum ⁊ humidum quidem est quod habet
alienigenam humiditateꝫ superficietenus.
infusum autem quideꝫ quod in profundo.
siccum autem quod priuatur hac. manife-
stum quoniam humidum quod erit humi
di oppositum ⁊ siccum primi sicci.

¶ Manifestat qḋ dixerat ⁊ duo facit. q2 pmo ōndit humi
dū ⁊ vdū opponi sicco. ⁊ ꝙ siccū reducit' in pmuꝫ siccū. s.
siccū elati in siccū eli. scḋo ostēdit siccū ⁊ coagulatū oppo
ni humido. ⁊ ꝙ humidū reducit' in pmuꝫ humidū. 2ª ibi.
T.c.15. (Rursus aūt humidum.) Dicit g° ꝙ humido opponitur
siccū. nam humidū q̄dē. i. vdum est id qḋ hꝫ alienigenaꝫ
humiditatem superficieten9: sicut id qḋ roratum est. infu-
sum aūt est qḋ hēt alienigenā humiditatē in ꝓfundo. sic-
cū aūt simpl'r erit qḋ ꝑuat' hac vtraq3 humiditate. pp qḋ
manifestū est: ꝙ humidū fm superficiē erit humidi sim-
plicit'. vel vt hꝫ alia littera ⁊ planius: vdū erit humidi: sic̄
etiam siccū qḋ est oppositū humidi: est sicci pmū. i. redu-
Nōndū cit' in pmū siccū. ¶ Notandū aūt ꝙ eo ipso ꝙ vdum op
ponit' sicco. q̄a siccū est ꝓprium oppositum humidi seq-
tur ꝙ vdum sit aliquo modo humidum. ⁊ q̄a qḋ est fm
quid ⁊ quodammodo: reducitur i id qḋ est simpl'r. Jdeo
bene dictum est ꝙ vdum reducitur in humidum. q̄a op-
ponit' sicco per naturam humidi. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.15. ¶ Rursum autem humidum ⁊ coagulatuꝫ
similiter. ⁊ humidum quidem est quod ha
bet propriam humiditateꝫ in profundo. in
fusum autem quod habet alienaꝫ humidi-
tatem in profundo. coagulatum autē quod
priuatur hac. quapropter ⁊ horuꝫ erit. hoc
quidem sicci. hoc autem humidi.

¶ Ostēdit h̄ idē de sicco ⁊ coagulato dicēs. ꝙ humiduꝫ ⁊
coagulatū simil'r opponunt'. q2 humidū est qḋ hꝫ ꝓpriā
humiditatē in ꝓfundo. infusum aūt qḋ hꝫ alienā humi-
ditatē in ꝓfundo. coagulatū aūt qḋ ꝑuat' hac. s. humidi-
tate in ꝓfundo. g° coagulatū opponit' humido ꝑ nām sic
ci. nō inquātū ꝑticipat aliq̄d de humiditate sicut vdū op
ponebat' sicco ꝓut participat aliq̄d de humiditate. Qua
propter ex his q̄ dicta sunt pꝫ ꝙ hoꝝ h̄. s. coagulatuꝫ erit
Nōndū sicci. hoc. s. vdū erit humidi. ¶ Notādū aūt ꝙ nō solum
vdum: sed infusum reducit' in humidū. tam eni infusum
q̄3 vdum sunt humida per accidēs. hn̄t enim alienigenaꝫ
humiditatē. sed aliter ⁊ al'r. q2 vdum hꝫ h9 humiditateꝫ
in superficie. infusum aūt in ꝓfundo. verū q̄a vdum hēt
hoc per accidēs. cuꝫ esse ꝑ accn̄s reducatur ad per se: tam
vdū q̄3 infusum reducent' ad humidū. ¶ Deīde cū dicit

¶ Manifestum igitur quoniaꝫ omnes alie
differentie reducuntur ad primas quatuor.
he autē non amplius in minores. neq3 eni
calidum quod siccum aut ꝙ humidū. neq3
humidum quod calidū aut quod frigidū.
neq3 frigidum quod siccum. neq3 subinui-
cē. neq3 sub calido ⁊ humido sunt. quapro-
pter necesse quatuor esse has.

¶ Cōcludit ꝙ ꝑdicte q̄tuor dr̄ie. s. cal'm ⁊ frigidū humidū
⁊ siccū nō reducunt' in alias nec in seipsas sed alie reducū
tur in eas. Jdeo aut ꝙ oēs aliene. i. oēs alie dr̄ie reducunt'
ad has dr̄ias pmas. hoc aūt nō amplius i minores. q2 nec
reducunt' in alias nec in seipsas. Cal'm. n. nō est qḋ siccū:
aut ꝙ humidū. q2 actiuū nō est qḋ passiuum. neq3 humi
dū quod cal'm aut frigidū. q2 passiuū non est qḋ actiuū.
sic etiā frigidū: ⁊ siccū non sunt sub seinuicem. q̄a actiuuꝫ
nō est quod passiuuꝫ. nec econuerso. nec sunt sub calido ⁊
humido. nō ꝙ frigidū sit sub calido. ⁊ siccum sub humi-
do. q̄a oppositū nō est sub opposito. Quapropter necesse
est has q̄tuor dr̄ias esse pncipia transmutationū ⁊ nō plu
res ⁊ nec pauciores. ¶ Notandū autem ꝙ cū fuerīt assi- Nōndū
gnate. 7. contrarietates q̄litatum tangibiliuꝫ solum due
sunt ponende tanq̄3 pme dr̄ie ⁊ tanq̄3 pncipia transmuta
tionū. vꝫ. calidum ⁊ frigidū. humidū ⁊ siccū. q2 hec sunt
actiua ⁊ passiua: ⁊ nō reducūtur in alias. Alie autē. 5. cō-
trarietates nō debēt dici talia pncipia. q̄a nec sunt actiua
nec passiua. vt graue ⁊ leue. vel reducunt' in alias. vt subti
le ⁊ grossum. lubricū ⁊ aridū. durū ⁊ molle. asperum ⁊ le-
ne. asperū enim ⁊ lene reducunt' i humidū ⁊ siccū. lꝫ phs
nō reduxerit ea. lene enim reducit' in humidum. humida
enim propter sui fluxibilitatem habēt lenitatē in ꝑtibus
⁊ in eis vna pars non supereminet alteri. sicca. n. q̄a sunt
bene terminabilia termino ꝓprio possunt habē asperita-
tē in partibus. ⁊ in eis vna pars pōt alteri preeminē.

Uoniam autem quatuor elemen- T.c.16.
ta. eorum autem quatuor sex con-
iugationes sunt. contraria autem
non inata sunt coniungi. calidum
eni ⁊ frigidum esse idē: ⁊ rursus humidum
⁊ siccū impossibile. manifestū autē quoniaꝫ
quatuor erunt elementorū coniugationes.
calidū ⁊ siccū. calidum ⁊ humidū. ⁊ rursus
frigidum ⁊ humidum. ⁊ frigidum ⁊ siccū.

¶ Postq̄3 phs ostēdit q̄tuor eē qualitates pmas actiuas ⁊
passiuas. Jn ꝑte ista ex nūo illarū qualitatum ꝓbat nūm
eloꝝ. ¶ Ad cuius euidētiam notādū ꝙ ad transmuta- Nōndū
tionē ⁊ ad gn̄ationē ⁊ corruptionē nō solū req̄rit' ꝙ el'm
sit actiuū ⁊ passiuū. sed etiā ad hoc facit locus. ⁊ etiaꝫ or-
do ad hmōi q̄litates. Nam fm ꝙ el'm est in alio ⁊ alio lo
co. sic al'r ⁊ aliter se hꝫ ad gn̄ationē ⁊ corruptionē. sic etiā
ꝓut el'm hēt aliū ordinē ad q̄litates actiuas ⁊ passiuas.
al'r ⁊ al'r se hꝫ ad agēduꝫ ⁊ patiēdū. ⁊ al'r ⁊ al'r trāsmutat
⁊ transmutat'. Tria g° facit. q2 pmo ex numero q̄litatum
actiuarū ⁊ passiuarū ꝓbat nūm eloꝝ. 2° determinat de
loco eoꝝ. tertio ostēdit quē ordinē hn̄t ela ad qualitates
actiuas ⁊ passiuas. scḋa ibi. (Entibus autem quatuor.) 3ª T.c.22.
ibi. (Et tn̄ simpl'r.) Circa pmū duo facit. q2 primo fac̄ qḋ T.c.23.
dictum est. scḋo ostendit opiniones antiquorum aliq̄ mo
do cōcordare opinioni sue. scḋa ibi. (Omnes. n. q simpli- T.c.17.
cia.) Prima pars diuidit' in duas. q2 primo ꝓponit qḋ i-

tendit. scđo manifestat propositum ibi. (Et assecutum est
hoc.) Dicit ergo ꝙ sunt quatuor el'a. i. q̃tuor sunt qualita
tes actiue ⁊ passiue. el'm. n. quasi idem sonat qđ ꝑncipiuʒ.
⁊ q᷑ hmõi q̃litates ꝑme hñt aliquo mõ rõnem ꝑncipij. vt
ostẽsum est ideo el'a appellari pñt. Istarũ autẽ q̃tuor q̃li-
tatũ siue istorũ ꝑncipiorũ sunt sex coiugatões. i. combina
tiões. q᷑ sex modis cõbinare possumus. sed due combina
tiones sunt inutiles. q᷑ cõtraria nõ sunt inata ꝯiungi. q᷑ i-
posĩe est idẽ corpus esse cal'm ⁊ fridum. vel esse humidum
⁊ siccum. Manifestũ est ergo ꝙ possibiles coiugationes
el'orũ. i. q̃litatũ ꝑmarũ erũt q̃tuor. poterunt enim combi-
nari ⁊ coiungi. cal'm ⁊ siccũ. cal'm ⁊ humidũ. ⁊ frigiduʒ. ⁊
humidũ. ⁊ frigidũ ⁊ siccũ: ⁊ q᷑ ꝺm numerũ harũ combi-
nationũ est numerus primorũ corporũ. ideo contingit eẽ
Nõndũ quatuor prima corpora. ¶ Notãdum aũt ꝙ ph̃s vtitur
equoce nomĩe el'i. nam aliquãdo el'a appellat prima cor-
pora vt ignẽ ⁊ hmõi que sunt el'a respectu mixtoꝝ q̃ con
stant ex eis. aliqñ aũt appellat el'a q̃litates actiuas ⁊ passi
uas q̃ sunt el'a ⁊ ꝑncipia ꝑmorũ corporũ nõ simplr ⁊ ab-
solute. sed vt sunt actiua ⁊ passiua adinuicẽ vt superiꝰ di-
cebaẽ: ⁊ sic accipit el'a hic. quorũ combinationes sunt sex.
Nõndũ quatuor possibiles ⁊ due impossibiles. ¶ Notanduʒ etiã
ꝙ elemẽtũ qđlibet. siue qđlibet ꝑmũ corpus requirit du-
as primas qualitates. ⁊ q᷑ due prime qualitates in eodeʒ
corpore nõ possunt coiungi nisi quatuor modis. ideo sũt
quatuor prima corpora. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Et assecutum est hoc ꝺm rationẽ simplici
bus apparentibus corporibus. igni ⁊ aeri.
⁊ terre ⁊ aque. ignis enim calidus ⁊ siccus.
aer autẽ calidus ⁊ humidus. velut euapora
tio eni aer. aqua autẽ frigida ⁊ humida. ter-
ra aũt frigida ⁊ sicca. vt ergo rationabiliter
distribuanẽ d̃rie primis corporibus: ⁊ mul
titudo eorum fit ꝺm rationẽ quatuor.

¶ Hic manifestat qđ dixerat. dicens. ꝙ he. s. combinatiões
primarũ qualitatũ ꝺm rõnem. i. rõnabilr assecutũ est his
que apparent simplicia corpora. s. igni ⁊ aeri. aque ⁊ ter-
re. Nam in his quatuor corporibꝰ reperiunẽ predicte qua
tuor combinatiões. ignis enim est calidus ⁊ siccus. aer ca
lidus ⁊ humidus. Nam aer est velut euaporatio quedaʒ
que est calida ⁊ humida. aqua est frigida ⁊ humida. ter-
ra frigida ⁊ sicca. Ut ergo ratiõabiliter distribuanẽ prime
d̃rie primis corporibus ꝺm rõnem fit multitudo eorũ. vʒ.
ꝑmorũ corporũ supple ꝺm multitudinẽ ꝑmarũ q̃litatuʒ.
sunt enim quatuor ꝑma corpora que sunt q̃tuor prime q̃
Nõndũ litates. ⁊ sunt earũ q̃tuor combinatiões possibiles. ¶ No
tandũ autem ꝙ euaporatio dupliciter potest considera-
ri. vel quantũ ad id quod est: ⁊ sic est humida. vel quantũ
ad calorem incorporatũ qui facit eam ascendere. ⁊ sic est
calida. frigida. n. ꝺm ꝙ hmõi nõ ascẽdit. ⁊ ideo cõiter po-
nitur ꝙ euaporatio a mã habet humiditatem: sed ab effi
ciente. i. a sole. ⁊ a supercelestibus corporibꝰ habet caloreʒ
incorporatũ. Ideo dictũ est ꝙ aer est calidus ⁊ humidus.
Nõndũ q᷑ est quasi euaporatio quedam. ¶ Notandũ etiaʒ ph̃m
hic quasi supponere ꝙ ad qđlibet el'm req̃riẽ combinatio
duarũ q̃litatũ. ⁊ ex nũo taliũ combinationũ arguit nume
dictuʒ q̊ rũ el'orũ. Quidã aũt volẽtes hmõi rõnem assignare dixe
rundam rũt hoc esse. q᷑ opʒ actiuũ habere suũ ꝓpriũ subiectũ. pro
priũ aũt subiectũ sũmi calidi nõ potest esse humidũ. q᷑ ca
lidũ in summo facit euaporare humidũ. ignis ergo habʒ
duas q̃litates: q᷑ est calidus ⁊ siccus. sed calidũ cũ tempe
ramẽto fundaẽ in humido. ideo aer est calidus ⁊ humi-
dus. sic etiã frigidũ cum tẽperamẽto fundaẽ in humido.
vt frigidũ aqueũ frigidũ aũt cũ excessu expellit humidũ:

vt frigidũ terre. Ideo opʒ el'm habere duas qualitates ꝑ-
mas ꝺm ꝙ vna seq̃tur ad aliã ⁊ habet ordinẽ ad eã. Sed p̃ dictuʒ
hoc dupliciter nõ videẽ bene dictũ. Primo q᷑ per accidẽs ꝑ
videẽ ire ad mentẽ ph̃i. ph̃s. n. intẽdit de el'is ⁊ de numero
eorũ vt transmutant se adinuicẽ ⁊ sunt actiua ⁊ passiua.
ideo ex ipsa actione ⁊ passione magis q̃ʒ ex ordine q̃lita-
tũ debet sumi predicta ratio. Amplius supponebaẽ in il- a
la rõne ꝙ idem subiectũ haberet frigidũ in summo. ⁊ ca
lidũ in summo. vt cal'm ignis. ⁊ frigidũ terre: que dicebãt
esse talia in summo ponebãt fundari in sicco. hoc autẽ vi-
deẽ ipsis apparentibus repugnare: q᷑ subiecta ꝓpria non
pñt esse eadẽ contrariorũ maxime si accipianẽ in sua ex- 2.a. 26.
cellẽtia. cum actus actiuorũ sint in patiente ⁊ disposito.
Possumus ergo vtroqʒ modo assignare rationem: quare
ad vnũ el'm cõcurrũt due q̃litates. ꝑma erat ex ipsa actio ꝑ
ne ⁊ passione. Nam q̃cunqʒ transmutanẽ adinuicem sũt
simul actiua ⁊ passiua. vt probatũ fuit supra. capᵒ de mix
tione. ⁊ etiam in capᵒ de tactu ⁊ de actione. Si ergo hic ar
guiẽ de el'is vt sunt transmutata opʒ agere de eis vt acti-
ua ⁊ passiua. cuilibet ergo el'oꝝ dabimus duas qualita-
tes. vnam actiuã ⁊ aliam passiuã: qđ concordat apparen
tibus. Nam in igne qualitas actiua est calor. passiua sic-
cum. In aere passiua q̃litas est humidũ. actiua calidum.
⁊ sic de alijs. nullũ est enim elemẽtũ qđ non habeat vnaʒ
q̃litatẽ actiuã. ⁊ aliã passiuã. ⁊ hoc modo videẽ ire ad mẽ
tẽ ph̃i. possumꝰ tñ si volumꝰ ex ordine ipsarũ q̃litatũ ostẽ- a
dere quomodo ad quodlibet el'm cõcurrũt due q̃litates:
tenebimus tamẽ modũ aliũ a modo predicto. nõ eni dice-
mus ꝙ terra sit frigida in summo. sed ꝙ aqua. quo posi-
to de leui pʒ dicta combinatio. Naʒ ignis qui est calidus
in summo de necessitate fundatur in sicco. q᷑ summa cali
ditas facit euaporare humidũ. aqua autẽ que est frigida
in summo q̃si ei opposita req̃rit oppositũ susceptiuũ. ideo
frigidũ aque fundaẽ in humido. aer autem qui habet ca
lidũ cũ temperamento fundaẽ in humido. frigidũ auteʒ
terre oppositũ fundaẽ in sicco ita ꝙ calidũ in summo nõ
compatiẽ secũ humidũ. sed cal'm cũ tẽperamento. ⁊ frigi-
dũ in summo nõ cõpatiẽ secũ siccũ. sed frigidũ cũ tẽpera-
mento. q̃re autẽ terra nõ est frigida in summo. cũ summe
distet a celo infra patebit. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Omnes enim q̃dem qui simplicia corpo T.c.17
ra elementa faciunt. hi q̃dẽ vnuʒ. hi autem
duo. hi autẽ tria hi aũt q̃tuor faciunt.

¶ Adducit opiniones antiquorum ad confirmandum ve
ritatem p̃dictam. ⁊ duo facit. q᷑ ꝑmo narrat antiquoruʒ
opiniones. scđo exequitur de eis ibi. (Quicunqʒ quideʒ.)
Dicit ergo ꝙ non est ponenduʒ plura el'a q̃ʒ quatuor. qđ
patet ex dictis antiquorũ. Nam qui faciunt corpora sim
plicia esse el'a. hi faciunt vnum tale corpus. hi auteʒ duo.
hi tria. hi quatuor. numerum autem quaternarium nul-
lus excessit. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Quicũqʒ q̃dem igitur vnũ dicunt solum.
Deinde densitate ⁊ raritate alia generant.
his cõtingit duo facere principia. ⁊ raruʒ ⁊
densum. aut cal'm ⁊ frigidũ. hec eni actiua.
vnũ aũt supponitur queadmodũ materia.

¶ Quia fecerat mentionẽ de opinionibus antiquorũ exe-
quiẽ de eis. ⁊ duo facit. q᷑ ꝑmo exequiẽ de facientibꝰ vnũ
el'm: scđo de faciẽtibꝰ plura. ibi. (Qui autẽ mox duo.) Di- T.c.18.
cit ergo. q̃cunqʒ dicũt vnum solum esse el'm. addũt illi el'o
mãli alia ꝑncipia formalia ⁊ actiua. ideo ait ꝙ deinde ex
illo ꝑncipio mãli per raritatẽ ⁊ densitatẽ generanẽ alia. cõ
tingit aũt his facere duo ꝑncipia formalia. vt rarũ ⁊ den
sum. calidum ⁊ frigidũ. hec eni sunt ꝑncipia actiua ⁊ vnũ

ſupponitur eis tanq̄ȝ mã. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.18. ¶ Qui aũt mox duo faciunt. vt parmenides ignem ⁊ terram. mediam mixturam faciũt horum. puta aerem ⁊ aquam.

¶ Exequitur de ponentibus plura. ⁊ tria facit ſm q̄ hi tri‑ pliciter diuerſificati fuerũt. pmo ergo exeqtur de facienti‑ bus duo principia. 2° de faciẽtibus tria. 3° de faciẽtib⁹ 4or. 2a ibi. (Similr aũt ⁊ quidẽ.) 3a ibi. (Quidã ⁊ mox.) Dicit q̄ qui mox. i. ſtatim faciũt duo pncipia vt pmenides ⁊ me liſſ. qui ponũt ignẽ ⁊ terrã faciunt mediã mixturaȝ horũȝ: puta aerẽ ⁊ aquã que ſunt media iter ignẽ ⁊ terrã. dicunt eſſe mixturam terre ⁊ ignis. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.19. ¶ Similr aũt ⁊ qui tria dicũt: quẽadmoduȝ Plato in diuiſionibus. mediũ enim mixtu‑ ram facit. ⁊ fere eadẽ dicunt ⁊ qui duo ⁊ qui tria dicunt. preter q̄ȝ q̄ hi quidẽ incidunt in duo media. hi aũt vnum ſolum faciunt.

¶ Exequitur de ponẽtibus tria. dicens. q̄ ſimiliter quidaȝ dicunt eſſe tria principia. quẽadmodum Plato in diuiſio nibus. ideſt in tractatu de diuiſione principiorum poſuit tria principia. ſ. magnũ paruum: ⁊ ideam aũt ponebat me dium inter magnũ ⁊ paruuȝ. q2 influebat in materiã ma‑ gis ⁊ minus diſpoſitã. h9 ideam dicebat eſſe mixturã: q2 in fluebat formã ⁊ materiaȝ que ammiſcebaẽ ei. vel poſſum⁹ dicere ⁊ forte melius q̄ Plato poſuit duo principia mate rialia. ſ. magnũ ⁊ paruum: poſuit tamẽ nihilominus ter‑ tium pnm mãle qd̄ erat quaſi medium ⁊ mixtũ ex his. q2 ſi cut ponebat magnũ ⁊ paruũ ⁊ vnũ diſpoſitũ. ita ponebat eam diſpoſitã medio modo. ⁊ id mediũ dixit quaſi mixtu ram magni ⁊ parui. q2 illo medio reſeruabatur magnum ⁊ paruuȝ ſicut in medio reſeruanẽ extrema. Addit q̄ fere eadẽ dicũt q dicunt duo elã ⁊ qui tria. vtriq̄ȝ enim horuȝ ponunt extrema ⁊ mediũ ſed differenter. q2 hi qui ponũt duo elã incidunt. i. ſecãt ⁊ diuidũt vt hȝ alia lrã mediũ in duo. vt pȝ de poſitione parmenidis. qui ponẽdo principia duo. ſ. ignẽ ⁊ terrã ponunt duo media iter ea. aerẽ ⁊ aquã. hi aũt. ſ. antiqui qui ponũt tria pncipia faciunt vnũ ſoluȝ mediũ. vt pȝ in ſoſone Platonis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quidam auteȝ ⁊ mox quatuor dicunt. vt Empedocles. cõgregat auteȝ ⁊ hec in duo. igni enim oĩa alia contra ponit.

¶ Determinat de poſitione Empedoclis qui ponebat qua tuor elã. ⁊ duo facit. q2 pmo ponit põnem eius. ſcdo oſten dit quõ ex dictis pncipĳs ſaluabat generationẽ rerum ibi.
T.c.20. (Non eſt aũt.) Dicit ergo q̄ quidaȝ mox dicunt eſſe qua tuor pncipia. vt Empedocles. ⁊ hec q̄tuor pncipia congre
Nom. gat in duo ꝯria. q2 igni oĩa alia contraponit. ¶ Notãdũ autẽ q̄ q2 ignis erat valde actiuus ne vniuerſum cito cor‑ rumperetur poſuit oĩa alia elã hr̄e amicitiaȝ adinuicem ⁊ opponi igni. poſuit ergo q̄tuor pncipia. ſed inter ea erat ſo lum vna cõtrarietas. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.20. ¶ Non eſt aũt ignis ⁊ aer ⁊ vnumq̄dq̄ȝ pre‑ dictorum ſimplex: ſed mixtũ. ſimplicia autẽ talia quidẽ ſunt. non tñ eadem. verbi gratia qd̄ qdẽ igitur igni ſilẽ igneum non ignis. ⁊
T.c.21. qd̄ aeri aereũ. ſilr auteȝ ⁊ in alĳs. ¶ Ignis aũt eſt ſupabundantia caliditatis quẽadmo dum ⁊ glaties frigiditatis. Coagulatio qui dem ⁊ arſio ſupabũdãtie q̄dã ſunt. hec qdeȝ frigiditatis. hec aũt calitatis. ſi igiẽ glacies coagulatio fridi ⁊ hũidi: ignis erit arſio cali ⁊ ſicci. iõ nihil ex glacie gñaẽ neq̄ȝ ex igne.

¶ Oſtendit quõ ſm empedo. ex talibus elĩs fiebat gñatio. Ponebat eñi q̄ vnũq̄dq̄ȝ elorum inueniebatur eẽ duplr. vȝ. ſm eſſe purũ ⁊ ſm eſſe mixtum. Dicebat eñi q̄ ignis ⁊ aer ⁊ vnũq̄dq̄ȝ elorum non eſt ſimplex vlr. ſed poteſt eẽ mixtuȝ. ⁊ ponebat q̄ ſimplicia elã ſunt talia. i. ſunt ſĩlia mixtis elĩs. non tñ ſunt eadẽ eis. verbi gratia. ſilẽ igni dicebat eẽ igneũ ⁊ nõ ignis. ⁊ ſilẽ aeri dicebat eſſe aerem. i. aereũ vt hȝ alia lrã. ſilr aũt ⁊ in alĳs. q2 ſilẽ aque dicebatur aqueũ. ⁊ terre terreũ. Ignis autẽ purus ſm ipſum eſt ſuperabundantia caliditatis. ſicut glacies frigiditatis. nam ſicut glaties dici tur coagulatio ſic ignis dicetur arſio. q2 talia ſunt quedã ſuperabundantia. Nam h. ſ. coagulatio eſt ſuperabundã‑ tia frigiditatis. hec. ſ. arſio ſuperabundantia caliditatis. propter quod ſi glacies eſt coagulatio humidi ⁊ frigidi: ignis erit arſio calidi ⁊ ſicci. Cum ergo diſtingueret Em‑ pedocles ſic elemẽta ponebat hoc modo fieri generationeȝ ex eis: q2 ex elementis puris denominantibus ſuperabun‑ dantiaȝ nihil ponebat gñari. Dicebat eñi q̄ nihil gñatur neq̄ȝ ex glacie: neq̄ȝ ex igne. ſed ſupple fit generatio ex mix tis elĩs. ¶ Nõnm aũt opiniones antiquorum concordare cũ Nom. p
opinionibus Ari. quantum ad tria. Primo q2 oẽs poſue‑ runt plura pncipia. ſed aliqui poſuerunt illa plura eẽ mã‑ lia. aliq v̊o poſuerũt vnũ mãle ⁊ addiderũt illi mãli plura pncipia actiua ⁊ formalia. vt ſi ponebant illud mãle pnm aerem per caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ. vel per raritatem ⁊ den ſitatem generabãt alia. vt aer calefactus ⁊ rarefactus in‑ ter ea fiebat ignis. ⁊ dẽſatus ⁊ infrigidatus fiebat aq̄. Se‑ 2
cundo conueniebant cũ pho: q2 ponentes plura pna poſue runt aliquã ꝯrietatẽ inter ea. Tertio conueniunt cum eo. 3
q2 loquẽdo de ſimplicibus corporibus non exceſſerũt nu‑ merum quaternarium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Entibus aũt quatuor ſimplicibus corpo‑ T.c.22.
ribus duorum vtriq̄ȝ primorum eſſe vnũquod q̄ȝ ignis quideȝ ⁊ aer eius qui ad terminuȝ fertur. aqua autem ⁊ terra eius qui ad me‑ diuȝ ⁊ extrema quidẽ ſincera ignis. ⁊ terra. media auteȝ mixta magis aqua ⁊ aer. ⁊ vtra q̄ȝ vtriſq̄ȝ contraria. igni quideȝ enim eſt cõ trarium aqua. aeri autẽ terra. hec eniȝ ex cõ‑ trarĳs paſſionibus conſtituta ſunt.

¶ Determinat de loco elorum. dicens q̄ entibus quatuor corporibus ſimplicibus. vnũq̄dq̄ȝ duorum primorum corporum eſt locus vtriq̄ȝ. i. alĳs duobus ccorporibus. Nã ignis eſt locus aeris. ⁊ aqua eſt locus terre. iõ ignis ⁊ aer hñt vnam dr̄iam loci vt eius loci qui ad terraȝ ſurſum fertur. terra q dem ⁊ aqua ferũtur ad mediũ deorſum. lȝ ergo ſint qua‑ tuor corpora. cõpetunt tñ eis due dr̄ie locorum ſurſuȝ ⁊ deor
ſum. ⁊ ſm has dr̄ias ſaluamus in eis gnõnem ⁊ corruptio 8. ph. 32.
nem. q2 quãtũ generans dat elõ de forma. tm̃ dat ei de lo‑ 4. c. 25.
co. ¶ Aduertẽdũ tñ q̄ lȝ quatuor elĩs demus duas diffe‑ Nõndũ
rentias ſurſum ⁊ deorſum. non damus eas eis vniformi‑ ter. ſed extrema. vt ignis ⁊ terra habẽt has dr̄ias ſinceras . i. puras. media autẽ vt aqua ⁊ aer hñt ea magis mixta. ⁊ ſubdit q̄ h media. ſ. aqua ⁊ aer ſunt in contraria. i. habent
diſpõnẽ ꝯriam ad extrema. vȝ. ad ignẽ ⁊ terraȝ. Nam igni Cõtrarietas
ꝯrium eſt aqua: aeri autem terra. ſunt enim hec conſtituta int(er) elementa
ex ꝯrĳs paſſionibus. vt pȝ intuenti. ¶ Notandum aũt q̄ Nõndũ
duobus elĩs damus vnũ locuȝ. vt igni ⁊ aeri ſurſum. terre aũt ⁊ aque deorſum. Aer enim dicĩ eſſe ſurſum. non q̄ ſit ſurſum ſimplr. ſed q2 reſpectiue eſt magis ſurſum. eſt eniȝ deorſuȝ reſpectu vni⁹. vt rõne ignis. ſed eſt ſurſuȝ reſpectu

duoꝝ: ⁊ est sursuz respectu vniꝰ. ℭ Deinde cum dicit.
T.c.23. ℭ Sed tñ simplr quatuor entia. vnius vnū-
quodqꝫ est. terra quidē enim sicci magis q̄z
frigidi. aqua autem frigidi magis q̄z humi
di. aer autem humidi magis q̄z calidi. ignis
autem calidi magis q̄z sicci.

ℭ Determinat de ordine hoꝝ eloꝝ ad suas q̄litates. dicēs
ꝙ cū ela sint simplr q̄tuor entia hn̄tia binas ⁊ binas qua-
litates. vnūqđqꝫ tñ eloꝝ est magis vniꝰ q̄litatis q̄z alteri
us. vt terra est magis sicci q̄z frigidi. aqua magis frigidi
q̄z humidi. aer magis humidi q̄z calidi. ignis magis cali-
Nōndū di q̄z sicci. ℭ Notandū autem ꝙ elementū prout hꝫ ma-
gis ⁊ minus ordinē ad aliaz ⁊ aliam qualitatem: est ma-
gis ⁊ minus actiuū ⁊ passiuū. vt ignis est maxime actiuꝰ:
qꝛ hꝫ magis ordinē ad qualitatē magis actiuā. vt ad cali-
dum. aqua aūt est subactiua. qꝛ hꝫ magis ordinez ad qua
litatē subactiuā. vt ad frigidū. aer āt est maxime passiuus.
qꝛ hꝫ ordinē ad qualitatem maxime passiuā. vt ad humi-
dum. terra v̊o est subpassiua. vt ad siccum.

Dubᵐ Dubitaret forte aliquis vtruz sic se habeāt ela ad
suas qualitates vt ph̄s ait. Nam si de
igne nō est dubiū ipsum esse summe calidū. ⁊ de aere ꝙ sit
primo humidū. de terra tñ ⁊ aqua dubiū est. videtur enim
ꝙ aqua nō debeat poni p̄mo frigida. sed terra: cuz magis
distet a celo q̄z aqua. Jō dixerunt aliqui ꝙ cū dicimꝰ ignē
esse primo calidu3. ⁊ aquā esse primo frigidā li primo non
denotat ordinē elementoꝝ. sed qualitatū. Non eni est sen
sus ꝙ aqua sit primo frigida. qꝛ est frigidior ceteris elis.
sed sensus est aquā esse primo frigidā. qꝛ cum sit frigida ⁊
humida per prius ei cōpetit frigiditas q̄z humiditas. vo-
lunt enim isti essentialr terrā frigidiorē esse aqua: qđ pro-
bant per celestez distantiā. Sed istud nō videtur posse sta
3op. re. s̄m enim sniam ph̄i ille quatuor qualitates videnꝭ con
2.g.23. stituere numerū quatuor p̄moꝝ corporū. quod non esset
nisi cuilibet elementoꝝ cōpeteret aliqua istarū qualitatū
T.c.4. p̄mo. sed ꝙ est p̄mo tale est maxime tale. vt innuitur scđo
metha. Jgnis eni est maxime calidus. qꝛ est p̄mo calidus.
aqua ergo erit maxime frigida. qꝛ est p̄mo frigida. erit er-
2ᵐ go omnibus frigidior. Amplius qđ plus strigit est qꝛ hec
positio videꝭ tollere mixtionē. qꝛ eniz ignis est primo cali
dus. qđcūqꝫ mixtū est calidū est tale per nām ignis. nisi. n.
mixta participarēt naturā ignis calida esse non possent. ⁊
sicut participant mixta nām ignis qꝛ calida. sic participāt
naturā aeris: qꝛ humida. ⁊ isto modo oīa calida reseruan-
tur in mixto. qꝛ mixta participāt aliquo mō virtutes ⁊ q̄-
litates oīum elementoꝝ. nisi ergo aliqua qualitas cōpete
ret elo p̊ ⁊ per se. ita ꝙ oībus aliis elis cōpeteret per ipsam:
nō posset saluari quō ela oīa concurrūt ad cōpōnē cuiusli
bet mixti. Cū ergo aque nō possit cōpetere humiditas pri-
mo: cū cōpetat aeri. cōpeteret ei primo frigiditas. erit ergo
aqua frigida primo non solū ex ordine qualitatū. vt ꝙ sit
primo frigida q̄z humida. sed ēt ex ordine subiectoruz. qꝛ
3ᵐ aqua est frigidior oībus aliis. ℭ Amplius si assignaremꝰ
solum primo ex ordine qualitatū iremus extra mētē ph̄i.
posset enim vna ⁊ eadē qualitas inesse primo pluribus ele
mentis. vt si aer esset p̄mo humidus. nō respectu alioꝝ ele
mentoꝝ. sed soluz diceret p̊ tale respectu caloris. qꝛ magis
esset humidus q̄z calidus. non esset inconueniēs aliud ele-
mentuz esse p̄mo humidū respectu alterius qualitatis: nō
igitur esset numerus elemētoꝝ s̄m numerū quatuor q̄li-
tatū si possent esse plura ela q̄z qualitates. cum vna quali-
tas pluribus elis posset primo cōpetere. Si igiꝭ via ph̄i ne
cessitatez habere dꝫ: opꝫ ꝙ primo dicat excessum respectu
omniū alioꝝ elementoꝝ. vt aer est humidus p̄mo. i. ē hu

midior ceteris elementis. iō nulliū aliud elm̄ poterit eē hu-
miduz primo. imo semp vna qualitas erit vnius eli p̄mo.
cōgrue ergo s̄m numerū p̄marū qualitatū erit numerus
p̄moꝝ corpoꝝ. ℭ Notandū ꝙ qđlibet elm̄ hꝫ vnā quali Nōndū
tatem p̄mo. nō solū ex ordine qualitatū: vt ꝙ ei magis cō
ueniat vna qualitas q̄z alia. sed etiā ordine subiectorū. qa
elm̄ illud cui conuenit aliqua qualitas primo conuenit ei
magis ⁊ pfectius q̄z aliis elis. imo mixta ⁊ elata ex hoc p-
ticipant p̄mas q̄litates. qꝛ participant nām illoꝝ eloꝝ: q-
bus p̄mo cōpetunt q̄litates ille. Utrum aūt vnū elm̄ parti
cipet aliud. vt vtꝝ aer dicatur calidus. qꝛ participat natu
ram ignis infra diceꝭ. ad p̄ns autē sufficit scire ꝙ ignis est
primo calidus respectu aeris ⁊ respectu alioꝝ eloꝝ. qꝛ est
magis calidus oībus elis. ⁊ qđ dictū est de igne respectu ca
liditatis intelligendū est de oībus elementis respectu q̄li-
tatum q̄ cōpetunt eis p̄mo. sed si sic dicimus ꝙ credimus
bene dictū. qꝛ sic ponēdo ponimus aquā frigidiorē terra.
restat nobis dare modū ⁊ viā quō hoc sit possibile: cum ter
ra remotior sit a celo q̄z aqua. ℭ Jdeo notandū ꝙ possu- Nōndū
mus distinguere duplicē calorē. elarē. s. ⁊ celestem. hos aūt
duos calores differre ⁊ non esse eiusdē rationis pbat Cō
mentator in. 12. methaph. ⁊ adducit ad hoc auctoritatem Com.18
ph̄i in li. de aialibus dicens. ꝙ iste calor celestis receptus i
seminibus figurat mēbra ⁊ format. calor aūt elaris desic-
cat ⁊ attenuat. pterea vt ait. calor celestis generat aialia.
elaris v̊o corrumpit ⁊ destruit. ⁊ ideo subdit ꝙ hō genera-
tur ab homine ⁊ a sole: qꝛ calor ille in cuius virtute mem-
bra formanꝭ ⁊ figuranꝭ v̊tute solis efficiꝭ. Sicut ergo due
q̄litates vt calor ⁊ sapor sunt in eodē pomo. qꝛ he due q̄li-
tates nō sunt eiusdē rōnis. sic in eodē igne p̄nt esse duo ca-
lores. igneus. s. ⁊ celestis cum hꝰ calores eiusdē rōnis non
sint. Jgnis enim cū hꝫ calorem ɔ̄ntē spēm ⁊ nām propriā.
hꝫ enim calorē qui acqritur ex motu celi. ⁊ sicut distigui-
mus duplicē calorē. sic distinguere possumus duplicē fri-
giditatem. elarē ⁊ celestē. vt dicamus aliqua habere cele-
stem frigiditatē. qꝛ modice pticipant de celesti calore. ⁊ in-
quantū priuanꝭ a tali calido inductū rōnē oppositā ⁊ pa-
riter quodāmō de frigida. Dicamus ergo aquā esse frigi-
diorem terra quātū ad frigiditatē elarem ⁊ sequētē spēm
in nām propriā. siue q̄ztū ad frigiditatē de qua loquimur.
terra tñ est frigidior aqua. qꝛ magis p̄uatur calore celesti.
non est ergo sile de calore ignis rōne aeris: ⁊ de frigiditate
terre respectu aqua. Est eniz ignis calidior aere duplici ca
lore: elari ⁊ celesti. elari quidē: qꝛ talis calor p̄mo competit
igni. celesti v̊o. qꝛ ignis est celo propinquior. aqua v̊o frigi
dior est terra frigiditate elari. terra v̊o frigidior est aqua:
qꝛ plus p̄uatur calore celesti. ℭ Notandum ēt ꝙ cogni-
ta vna qualitate primo conueniente alicui elo. qualitates Nōndū
alias p̊ cōuenientes elis aliis statim cōtingit cognoscere. vt
si scimus que q̄litas cōpetit primo aeri. Cū enim aer sit ca
lidus ⁊ humidus. caliditas nō contingit ei p̊. qꝛ posita est
hic cōuenire p̊ igni. cōueniet ergo ei p̊ humiditas. quo sci-
to scimus que q̄litas cōueniat p̊ aque. Naz nō humiditas
cū hec cōueniat p̄mo aeri. frigiditas ergo p̄mo ei ɔ̄ueniet.
sic ēt cū terra sit frigida ⁊ sicca. scire possumus ꝙ frigidi-
tas nō ɔ̄ueniet p̊ terre. qꝛ ɔ̄uenit aq̄. erit ergo terra p̊ sicca.
cognita ergo p̄ma qualitate vniꝰ eli aliorum qualitates p̄
mas cōuenit cognoscere. qđ declarare volebamus.

Quoniā aūt determinatū ē p̄us ꝙ T.c.24.
ē simplicibꝰ corporibꝰ ex inicē ge-
neratio. simul aūt s̄m sensuz vidē
tur gn̄ata. nō enim esset alteratio.
scđm tactus eniz passiones alteratio est. di-
cendum quis modus adinuicē trāsmutatio

duplex e / Calor ele / mentaris / & celestis

nis. vtrũ omne ex omni generari possibile. aut hoc qdẽ possibile. hoc aũt impossibile.

¶ Quia elemẽta se trãsmutãt adinuicẽ. qꝛ hñt alias ⁊ alias qualitates. ⁊ qꝛ alr ⁊ aliter ordinantur ad qualitates illas ⁊ qꝛ hñt alias ⁊ alias dr̃ias locoꝝ. Jõ postq̃ʒ determinatũ est de q̃litatibꝰ eloꝝ. ⁊ ostensum est quõ differẽter ela ordinãtur in suis locis. ⁊ dictũ est quẽ ordinẽ hñt elemẽta ad suas qualitates: qꝛ per talia est trãsmutatio in elementis. ideo hic determinat̃ de trãsmutatione elemẽtoꝝ. ⁊ ondit quõ ela gñant̃ ⁊ corrũpunt̃ adinuicẽ. Circa qδ phs duo facit. qꝛ p̃ continuat se ad dicẽda. scδo exeqtur de intento ibi. (Quñ qdem igit̃.) Dicit ergo. determinatũ est p̃us. s. in li. celi ⁊ mũdi. q̃ gñatio est simplicibus corporibꝰ ex inuicẽ. similiter ẽt ⁊ ẽm sensum vident̃ hec elemẽta gñata ex inuicẽ. nõ eni eẽt alteratio elemẽtoꝝ nisi posset eẽ eorum gñatio. alteratio enim est ẽm passiones tactus. passio aũt tãgibilis magis facta abĩcit a sub̃a. notũ ergo est generationẽ esse possibilẽ. postq̃ʒ ad sensuʒ elemẽta videmus alterari ẽʒ tãgibiles q̃litates. supposita ergo eorũ trãsmutatione dicam quis est modus trãsmutationis elementorum adinuicẽ. vtruʒ oẽ sit poẽ gñari ex omni. aut hoc est possibile. hoc aũt impossibile. ita q̃ nõ quodlibet elemẽtũ generatur ex quolibet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam quidẽ igitur omnia ĩnata sunt adinuicẽ transmutari manifestũ est.

¶ Exequitur de intẽto ⁊ duo facit. Nam primo ostẽdit elementa esse generabilia adinuicẽ. scδo reprehendit Empedoclem qui hoc negauit ibi. (Admirabitur autez aliqs dicens.) Jn prima parte intendit talem rõnem. Jgnis terra — T.c.37.
aqua ⁊ aer gñantur ⁊ corrũpũtur adinuiceʒ. sed hec sunt prima corpora ⁊ elemẽta. ergo elemẽtoꝝ est adinuicẽ generatio. Jn hac aũt rõne sic p̃cedit. qꝛ p̃mo ostẽdit ignem aquã aerẽ ⁊ terrã adinuicẽ gñari. scδo probat talia corpora esse p̃ma ⁊ ela. ita q̃ vnũ nõ est elm̃ respectu alteriꝰ. sed oĩa debẽt dici p̃ma elemẽta. 2ᵒ ibi. (Sed tñ adhuc.) Circa — T.c.31.
primũ duo facit. qꝛ p̃mo p̃bat qδlibet tale corpus gñari ex qδlʒ. scδo dat modũ gñõnis eoꝝ ibi. (Differt aũt ⁊ i ci- — T.c.25.
tius.) Circa p̃mũ tria facit. qꝛ p̃mo premittit qδ intendit. scδo probat p̃poᵐ. tertio concludit intentum. secunda ibi. (Generatio idẽ.) 3ᵃ ibi. (Quapropter vl̃r.) Dicit ergo manifestum esse q̃ omnia alia talia corpora ĩnata sunt adinuicem transmutari. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Generatio qdem enim in cõtraria ⁊ ex ꝯ̃rijs. ela aũt oĩa hñt ꝯ̃rietatẽ adinuicẽ qꝛ differẽtie ꝯ̃rie sunt. sed his qdẽ. n. ambe ꝯ̃rie. vbi gratia. igni ⁊ aque. hoc enim calidũ ⁊ siccum. hoc aũt frigidũ ⁊ humidũ. his aũt altera solũ. vbi gr̃a. aeri ⁊ aque. hoc eniʒ calidũ ⁊ humidũ. hoc aũt frigidũ ⁊ humidũ.

¶ Probat qδ dixerat. dicens. q̃ generatio est in cõtraria ⁊ ex ꝯ̃rijs. elemẽta aũt oĩa. i. oĩa talia corpora hñt ꝯ̃rietatem adinuicẽ. qꝛ dr̃ie eoꝝ. i. p̃me qualitates ꝯ̃rie sunt. sed his. i. aliq̃bus talibus corporibꝰ sunt ambe dr̃ie ꝯ̃rie. igni igitur ⁊ aque. qꝛ hoc. s. corpus ignis ẽ siccuʒ ⁊ calidũ. h̃ aũt. s. aq̃ est qd frigidũ ⁊ humidũ. sed his. i. aliq̃bus talibus corporibus est ꝯ̃ria alia q̃litas soluʒ. verbi gratia. aeri ⁊ aque. h̃ enim. i. aer est quid calidũ ⁊ humidum. hoc autẽ. i. aq̃ est frigida ⁊ humida. est igitur in talibꝰ maior ⁊ minor ꝯ̃rietas. Jn oĩbus tñ est ꝯ̃rietas. ⁊ qꝛ oĩa sibi adinuicẽ ꝯ̃riãtur oĩa sunt adinuicẽ generabilia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapp vl̃r qdẽ manifestũ qñ oẽ ex oĩ generari ĩnatũ est. iã aũt ẽm vnũqδq̃ʒ nõ ẽ difficile videre. quõ oĩa ex oĩbus erunt.

¶ Concludit intentum. dicẽs. manifestũ esse q̃ omne est innatum gñari ex omni. qꝛ ẽm predicta iam non est difficile videre ẽm vnũquodq̃ʒ tale corpus: quõ omnia erũt ex oĩbus. qꝛ ex quo in vnoquoq̃ʒ est cõtrarietas: ẽm vnũquodq̃ʒ erit generatio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt ãt i citiꝰ. ⁊ tardiꝰ. ⁊ facilius. ⁊ difficilius. q̃cũq̃ʒ eni hñt symbolũ adinuicẽ velox hoꝝ trãsmutatio. quecũq̃ʒ aũ nõ hñt tarda. Quia facilius vnũ q̃ʒ multa transmutare. — T.c.25.

¶ Dat modũ generationis eoꝝ. ⁊ duo facit. qꝛ primo ostendit quõ vnuʒ tale corpus generatur ex vno. scδo qñ vnũ ex duobus ibi. (Si aũt vniuscuiusq̃ʒ.) Circa primuʒ duo — T.c.27
facit qꝛ p̃mo premittit qδ intendit. scδo manifestat p̃poᵐ ibi. (Uerbi gratia ex igne quidẽ.) Dicit ergo q̃ differt generatio 2ᵒʳ corpoꝝ in citius ⁊ tardius. ⁊ in facilius ⁊ difficilius. qꝛ quecũq̃ʒ hñt symbolũ ⁊ conuenientiã adinuiceʒ hoꝝ velox erit transmutatio. quecunq̃ʒ aũt non habent: tarda erit eoruʒ transmutatio: ⁊ est rõ qꝛ faciliusˋ est transmutare vnũ q̃ʒ multa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerbi gratia. ex igne qdem enim erit aer altero transmutato. hoc eniʒ erit calidum ⁊ siccũ. hoc aũt calidum ⁊ humidũ.

¶ Manifestat p̃positũ ⁊ duo facit. qꝛ p̃mo ondit quorum gñõ est facilis ⁊ velox. 2ᵒ ostẽdit quoꝝ est difficilis ⁊ tarda ibi. (Ex igne aũt aqua.) Circa primũ duo facit. qꝛ primo — T.c.26.
declarat. 2ᵒ cõcludit intentũ. 2ᵃ ibi. (Quapp maniᵐ q̃ i circuitu.) Dicit ergo q̃ ex igne erit aer altero trãsmutato. i. facta trãsmutatione in altera q̃litate. iõ erit eoꝝ trãsmutatio velox qꝛ hñt symbolũ. est eni h̃. s. ignis qd calm̃: ⁊ siccum. h̃ aũt. i. aer qd calidũ ⁊ humidũ. quapp si dñabitur siccũ ab humido aer erit. i. ignis fiet aer. rursus aũt ex aere aq̃ fiet. qꝛ dñabitur calidũ a frigido. nam aer est calidus ⁊ humidus. aq̃ frigida ⁊ humida. Jn humido ergo nõ differũt aer ⁊ aq̃. qꝛ transmutato calido ⁊ facto frigido: aer aq̃ erit. Eodẽ aũt mõ ex aq̃ terra. ⁊ ex terra ignis fieri poterit. hñt enim ambo ad ambo symbola. i. cõuenientiã. aq̃ enim cõuenit cũ terra cũ sit humida ⁊ frigida. terra autez frigida ⁊ sicca. q̃re dñante humido terra erit. i. fiet supple aqua. ⁊ rursus. qñ ignis cõuenit cũ terra. qꝛ ignis est calidus ⁊ siccus. terra frigida ⁊ sicca. si corrũpatur frigidum terre ignis erit ex terra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapp si dñabitur siccuʒ ab humido aer erit. rursus aũt ex aere aqua erit si dñabitur calidũ a frigido. hoc qdẽ enim fuerat calidũ ⁊ humidũ. hoc aũt frigidũ ⁊ humiduʒ. quapropter trãsmutato calido aqua erit. eodeʒ modo ⁊ ex aqua terra. ⁊ ex terra ignis. hñt enim ambo ad ambo symbola. aqua quidẽ humida ⁊ frigida. terra autẽ frigida ⁊ sicca. quapp dominãte hũido erit. ⁊ rursus ignis. qñ calidus ⁊ siccus. terra aũt frigida ⁊ sicca si corrũpat̃ frigiduʒ ignis erit ex terra. quapp manifestũ q̃ in circuitu erit gñatio in simplicibus corpibus. ⁊ facilis hic modus trãsmutatiõis. qꝛ symbolũ existit his q̃ deinceps.

¶ Cõcludit qδ intendit. dicens q̃ simplicibus corporibus erit gñõ ⁊ in circuitu. ⁊ erit facilis hic modus transmutationis. qꝛ existit symbolũ. i. cõueniẽtia. his que deinceps. i. elemẽtis q̃ se hñt cõueniẽter. ¶ Notadũ autez q̃ hic acci- — Nõñdũ

pitur ꝯſiter nõ abſolute. ſed ſm circuitũ. aq̃ eni eſt ꝯñs ter/
re. ⁊ aer aq̃. ⁊ ignis aeri. ⁊ ſic eſt ꝯuerſio circularis. qꝛ non
poſſumus vltra ignẽ aſcẽdere opꝫ ꝙ ex igne reuertať cir/
culariter ad terrã. ita ꝙ ignis ſm circulũ erit deiceps ⁊ cõ
ueniens terre. In oibus aũt his ẽ ſymbolũ. terra. n. hꝫ ſym
bolũ cũ aqua. aqua cũ aere. aer cũ igne. ignis cuꝫ terra. iõ
inter talia eſt facilis trãſitus. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.26. ¶ Ex igne aũt aquã. ⁊ ex aere terrã. ⁊ rurſus
ex aqua ⁊ terra aerem ⁊ ignẽ cõtingit qdeꝫ
generari. difficilius autẽ quoniã pluriuꝫ eſt
tranſmutatio. neceſſe enim ſi erit ex aq̃ ignis
coꝛrumpi frigidum ⁊ humidum. ⁊ rurſus
ſi ex terra aer coꝛrumpi ⁊ frigidum ⁊ ſiccũ.
ſimiliter auteꝫ ſi ex igne ⁊ aere aqua ⁊ terra.
neceſſe enim ambo tranſmutare. hec quidẽ
igitur generatio tardioꝛ eſt.

¶ Oſtendit in qbus eſt trãſitus. dicens ꝙ ſi ex igne fiat aq̃
ex aere terra. ⁊ rurſum ecõuerſo. ſi ex aqua ꝯuenit qdeꝫ ge
nerari ignẽ. ⁊ ex terra. aerẽ. hoc erit difficilius. qm̃ eſt trãſ/
mutatio pluriũ q̃litatũ. neceſſe eni eſt ſi ex aq̃ erit ignis coꝛ
rumpi in aqua vtraſq; q̃litates. i. frigidũ ⁊ humidũ. ⁊ rur
ſus ſi ex terra fiet aer. opꝫ coꝛrũpi i terra duas q̃litates. vꝫ.
frigidũ ⁊ ſiccũ. ſilr ẽt ſi fiat eꝯ. vt ꝙ ex igne fiat aq̃. ⁊ ex ae
re terra. neceſſe eſt trãſmutare ãbo. i. ambas q̃litates. qꝛ in
talibus nõ eſt ſymbolũ. igitur eoꝝ erit tardioꝛ gñatio.

Dub^m p^m **Dubitaret** forte aliqs vtruꝫ q̃litas ſymbola ma/
neat. videť eni ad vtrãq; partẽ rõnes
cõcurrere. qꝛ ſi nõ manet q̃litas ſymbola. vt ſi non manet
calidum aeris ſi ex aere fit ignis. coꝛrũpuntur due qualita
tes aeris. ſi ignis gñetur ex aere. cũ ergo coꝛrũpanť due q̃
litates aque cũ ignis gñatur ex aq̃ non ꝯuerteť difficilius
vel tardius aq̃ in ignẽ q̃ꝫ aer. ꝙ ſi hoc ẽ ſlm videť ꝙ ſym/
2^m bola qualitas maneat. ¶ Amplius hoc expꝛeſſe videť di/
T.c.25. cere phs in hoc ſcõo. ⁊ ẽt in cap̃ de alteratione. ¶ Sed ſi
⁊.26. hoc cõcedimus ꝯſurgit grauioꝛ dubitatio. nunq̃ꝫ enim re
manet accñs coꝛrupto ſubo. Cũ ergo coꝛrũpatur aer ſi ex
3^m eo fiat ignis nulla q̃litas eius remanebit. Amplꝰ ſi rema/
net aliqua qualitas aeris cuꝫ ex aere fit ignis. tũc remanet
ſubm ſenſatũ ⁊ totũ nõ cõuertetur in totũ. q̃re non eſſet ibi
R̃nſio generatio. ſed alteratio. ¶ Ad hoc aũt dici põt ꝙ in gene
ratione ⁊ coꝛruptione manet mã vbi manet foꝛma. ſi eniꝫ
ex aere fit ignis: nõ manet foꝛma aeris. manet tñ mã. qꝛ il/
la eadẽ mã que erat ſub foꝛma aeris. efficiť poſtea ſub foꝛ/
ma ignis. Iõ qꝛ dimenſiones indeterminate magis ſe vi/
dentur tenere ex pte materie. alia aũt vel videnť ſequi foꝛ/
mam. vel foꝛte ſequũtur mãm. vt eſt ſubiecta foꝛme. ergo
qualitates: qꝛ vel ſequũtur foꝛmaꝫ. vel ſequuntur mãm vt
eſt ſubiecta foꝛme. nõ videtur remanere eadẽ numero. Eſt
ẽt ſpãlis rõ. quare qualitates actiue ⁊ paſſiue eloꝝ nõ poſ
ſunt remanere eadẽ numero. cũ ex vno elemẽto gñatur ali
ud. vt declarari hꝫ in cap̃ de mixtione. oppoſita aũt his nõ
Ad p^m eſt difficile ſoluere. ¶ Nã cũ diciť ꝙ ſi coꝛrũperenť oẽs q̃/
litates aeris, cũ ignis generatur ex eis nõ generareť facili/
us ignis ex aere q̃ꝫ ex aq̃. dici dꝫ ꝙ difficultas gñatiõis ac
cipitur ex eo ꝙ aliquid coꝛrũpitur per ſe ⁊ a ꝯtrario. Vide
mus enim ꝙ foꝛma non hñs cõtrarium ꝙ a deo generať
faciliter ꝙ eoꝝ gñatio eſt in inſtanti. lux eni in inſtãti mul
tiplicatur in aere. qꝛ in eo ꝯrietatem nõ hꝫ. facilius igiť ex
aere fit ignis q̃ꝫ ex aq̃. qꝛ cũ ex aqua fit ignis vtraq; quali
tas aque coꝛrũpiť per ſe a ꝯrio. ſed cũ ex aere fit ignis hu/
miditas coꝛrũpiť ibi per ſe: ⁊ a cõtrario. caliditas ṽo coꝛrũ
pitur ibi per accñs vel ex icoꝛruptione ſubiecti. Qð ṽo ad
debatur de pho ꝙ videtur velle qualitatem ſymbolaꝫ re/

manere. dici debet vt cõiter poniť ꝙ remanet eadeꝫ ſpecie.
non autem opꝫ ꝙ remaneat eadem numero.

Dubitaret forte aliquis ſi remaneret eadẽ quali/ Dub^m
tas: vtrũ eſſet ibi gñatio ſimplr. ad qð
dici debet ꝙ gñatio vt ſuperius dicebať eſt ex non ente in
ens. Dupliciter ergo põt accipi gnõ ſimplr. vel qꝛ eſt i ens
ſimplr. vel qꝛ eſt ex non ente ſimplr. ꝙ ſi queratur qð iſto/
rum eſt potius. debet dici ꝙ magis eſt generatio ſimplici/
ter ex eo ꝙ eſt in ens ſimplr. q̃ꝫ ex eo ꝙ eſt ex non ente ſim/
pliciter. motus enim ⁊ mutatio recipiunt ſpẽm ex termino
ad quẽ nõ ex termino ex aliquo. vt habet declarari. 5. phi T.c.4.
ſicoꝛum. omnis ergo illa trãſmutatio per quã acquiritur 48.
foꝛma ſubalis. ⁊ ens ſimpliciter generatio ſimplr debet di
ci. eſſet igitur pluribus modis gñatio ſimplr: ſi eſſet ex en/
te ſimplr ⁊ in ens ſimplr. dato ẽ ſi ꝙ remaneret q̃litas ſym
bola ⁊ fieret trãſmutatio in foꝛmã ſubſtantialem ⁊ in ens
ſimpliciter generatio ſimpliciter poſſet dici.

Dubitaret forte aliqs vlterius ſi remaneret qua/ Dub^m
litas ſymbola cũ ex aere fit ignis. vtrũ
dici poſſet ꝙ ex toto aere fit totus ignis. Ad quod dici de/
bet ꝙ ſicut remanet mã cũ ex aere fit ignis. ⁊ tamẽ hoc nõ
obſtante ex toto aere fit totus ignis. qꝛ nõ remanet mã. vt
eſt aeris coꝛrupti: ſꝫ vt eſt ignis generati. Ita ⁊ ſi aliqd ali/
ud remaneret. qꝛ non remaneret vt eſt coꝛrupti. ſed vt eſt
generati ex toto poſſet dici fieri totum.

SI aũt vniuſcuiuſq; alteꝝ coꝛrũpeť T.c.27.
facilis qdẽ. nõ adinuicẽ ãt trãſmu
tatio. ſꝫ ex igne. qdẽ ⁊ aq̃ erit terra
⁊ aer. ⁊ ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aq̃.

¶ In parte iſta oſtẽdit phs quõ ex pluribus talibus coꝛpo/
ribus generatur vnũ. ⁊ duo facit. qꝛ p̊ pꝛemittit qð inten/
dit. ſcõo declarat pꝛopoſitũ ibi. (Qñ enim aque.) Dicit er T.c.27.
go ꝙ ſi accipiãtur duo elã quoꝝ vniuſcuiuſq; coꝛrumpa
tur alteruꝫ. i. altera qualitas. hꝰ tranſmutatio erit facilis.
ſed non erit adinuicẽ. qꝛ vnũ illoꝝ elementoꝝ nõ ꝯuerteť
i aliud. ſed ex duobus cõſtituetur 3^m. vt ex igne ⁊ aqua po
terit eſſe terra ⁊ aer. ⁊ ex aere ⁊ terra. ignis ⁊ aqua. ¶ No Nõndũ
tandum aũt ꝙ nunq̃ꝫ ex duobus elemẽtis põt fieri 3^m. niſi
illa duo habent ꝯrietatẽ adinuicem. ſm vtrãq; qualitatẽ.
Ideo ex igne ⁊ aqua poteſt gñari tertiũ. vt terra vel aer. ⁊
ex aere ⁊ terra. poterit ẽt gñari tertiũ. qꝛ talia opponuntur
ſm vtrãq; qualitatem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quando quidẽ eniꝫ aque frigiditas coꝛ/
rũpetur ignis aũt ſiccitas aer erit. relinqtur
enim huius quidẽ calidũ huius aũt humi/
dum. Qñ aũt ignis quidẽ calidũ aque. autẽ
humiduꝫ terra erit. quia relinquitur huius
quidem ſiccum. huius autẽ frigidum.

¶ Manifeſtat qð dixerat. ⁊ duo facit. qꝛ pmo oñdit ex qbꝰ
duobus põt fieri 3^m. ſcõo ex quibus non põt. 2ª ibi. (In his T.c.29.
aũt que per cõuenientiam.) Circa pmũ tria facit. qꝛ pmo
oſtẽdit ꝙ ex igne ⁊ aqua poteſt fieri 3^m. vt terra ⁊ aer. ſecũ
do ꝙ ex aere ⁊ terra poteſt ẽt fieri 3^m. vt ignis vel aqua. 3°
quod dixerat manifeſtat p quõdam ſenſibile ex^m. ſcõa ibi.
(Silr aũt ⁊ ex aere.) 3ª ibi. (Confeſſa auteꝫ ⁊ ſenſui.) Di/ T.c.28.
cit ergo ꝙ qñ aque coꝛrũpitur frigiditas ⁊ ignis ſiccitas.
aer erit. relinqtur enim calidũ huiꝰ. i. ignis. ⁊ humidũ hu/
ius. i. aque. ⁊ qa aer eſt calidum ⁊ humidũ. ex talibus duo
bus generabiť quõdam 3^m. vt aer. põt ẽt ex igne ⁊ aqua ge/
nerari aliud 3^m. vt terra. qa ſi coꝛrũpiť caliduꝫ ignis. ⁊ hu
miduꝫ aque. terra erit. qꝛ ex tali coꝛruptione relinqtur ſic/
cum hꝰ. i. ignis. frigidũ huius. ſ. aq̃. ſeqtur ergo inde gñari
terra que eſt frigida ⁊ ſicca. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similr aūt ⁊ ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aqua. qn̄ eni aeris corrūpetur calidū. terre aūt siccū. aq̄ erit relinqtur eni huius humidū. huius aūt frigidū. qn̄ aūt aeris humiduz. terre aūt fridū ignis q² relinqtur huius qdē calm huius aūt siccum que quidē erant ignis.

¶ Ostendit ꝙ ex aere ⁊ terra gn̄atur 3^{m}. sicut eni ex aqua ⁊ igne. q² opponebātur in vtrisqȝ qualitatibus. poterat ex eis generari duplr 3^{m}. vt terra vel aer. similiter aūt ex aere ⁊ terra que opponūtur in vtrisqȝ qualitatibus poterit videri gn̄ari duplr 3^{m}. vt ignis ⁊ aqua. q² qn̄ corrumpet calidum aeris: ⁊ siccuz terre. aqua erit. relinqtur enim humidum aeris ⁊ frigidū terre. que sunt qualitates aque. sed si corrūpetur aeris humidū ⁊ terre frigidū generabitur inde aliud tertiū. vt ignis. q² relinqtur calidū aeris ⁊ siccuz terre. que erāt qualitates ignis.. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.28. ¶ Confessa aūt ad sensum ignis gn̄atio. maxime enim ignis flāma. hec autez est fumus ardens. fumus aūt ex aere ⁊ terra.

¶ Manifestat qd̄ dixerat per sensibile ex^{m}. dicens. ꝙ huius gn̄atio ignis est cōfessa ⁊ manifesta sensui. ⁊ maxime cuz generat ignis flāma. hec aūt flāma est fumus ardens. fumus aūt fit ex aere ⁊ terra. Vapores. n. terrestres aut mixti aeri fumū efficiūt. si g̊ ex tali fumo gn̄atur flāma. erit generatio eius ex aere ⁊ terra. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.29. ¶ In his autē que per cōsequentiā non contingit corrupto in vtroqȝ altero elemētorū fieri transmutationē in vnum corporꝝ. q² relinquitur in ambobus aut eadē. aut ꝯtraria. ex neutro aūt cōtingit generari corpus.

¶ Ostendit ex qbus duobus nō pōt generari tertiuz. ⁊ tria facit. q² pmo pmittit qd̄ intendit. 2° declarat ppo^{m}. 3° ponit quādā cōclusionē sequentem ex dictis. scd̄a ibi. (Verbi gr̄a si ignis.) 3ª ibi. (Quapropter simul.) Dicit g̊ ꝙ in his elis que se hn̄t per ꝯn̄am nō cōuenit ex duobus talib⁹ fieri trāsmutationez in vnū corporꝝ. i. in vnū corpus. q² nō conuenit ex eis generari 3^{m}. corrupto in vtroqȝ taliū altero elementorꝝ. i. altera pmarū qualitatū. q² relinquūt in ambobus talib⁹. vt eadē q̄litatū. aut ꝯ̄ria ex neutro aūt mō contingit gn̄ari corpus elare. elm. n. nec ꝯstat ex vna qualitate tm̄: nec ex q̄litatibus ꝯ̄rijs. ¶ Notandum aūt ꝙ appellat hec ela se hr̄e per ꝯn̄az que sequunt: ⁊ se hn̄t imediate. vt terra ⁊ aqua: aqua ⁊ aer. ⁊ aer ⁊ ignis. ⁊ q² vltra ignem nō est elm. opz ex igne redire ad terraz. ita ꝙ terra ⁊ ignis se hn̄t aliquo mō ꝯn̄r non loco. sed per replicationez ⁊ per quēdā circulum. In circulo enim pmū ⁊ vltimum pn^{m} ⁊ finis ꝯn̄r se hn̄t. talia aūt ela sic ꝯn̄r se hn̄tia semp ꝯueniūt i altera q̄litate. ⁊ ex duob⁹ eorꝝ nō fit 3^{m}. ¶ Deinde cū dicit. Nōndū

¶ Verbi gr̄a. si ignis qdē corrūpetur siccuz. aeris aūt hūidū: calidū aūt i ambob⁹ relinq̄tur. Si aūt ex vtroqȝ calidū relinquētur ꝯ̄ria siccū ⁊ humidū. silr aūt ⁊ in alijs. in oīb⁹ enim his que per cōsequentiā existunt. hoc quidē idē. hoc autē contrarium.

¶ Manifestat qd̄ dixerat. Nam ex igne ⁊ aere q̄ se hn̄t ꝯn̄r nō gn̄atur 3^{m}. ignis eni ⁊ aer differūt in sicco ⁊ humido ⁊ ꝯueniūt in calido. Qz si corrūperet siccū ignis ⁊ humiduz aeris. i. si corrūperet in eis q̄litas ꝯ̄ria. nō fit ex eis 3^{m}. q² relinquit in ambob⁹ q̄litas vna ⁊ eadē. vt calm. ex vna eniz q̄litate nō fit elm. si vō ex vtroqȝ corrūpat q̄litas symbola. vt calidū. non fiet idē tertiū: q² relinqtur q̄litas ꝯ̄ria. vt siccum ⁊ humidū. ex qbus cū sint ꝯ̄ria nō pōt ꝯstare vnuz ⁊ idē elm. Nullo ergo mō ex igne ⁊ aere fiet 3^{m}. siue corrūpit in eis qualitas symbola. siue ꝯ̄ria. ⁊ qd̄ dictuz est de igne ⁊ aere. silr intelligēdū est ⁊ in alijs se hn̄tib⁹ ꝯn̄r. q² in oībus his que se hn̄t p ꝯn̄am existit h quidē. i. hec qualitas idē. i. eadē. hoc aūt ꝯ̄riū. oīa enim se hn̄tia ꝯn̄r differunt in vna qualitate ⁊ cōueniunt in alia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter simul māifestū qm̄ q̄ ex vno in vnū trāseūt vno corrupto generātur. que aūt fieri ex duobus in vnū pluribus.

¶ Cōcludit quādā cōclusionē sequētē ex dictis. dicens. manifestum esse ꝙ qn̄ ex vno fit trāsmutatio i vnū. vt cū vnū elemētū gn̄atur ex vno elemēto. talia gn̄antur ⁊ trāseunt vno corrupto. ex corruptione eni vnius q̄litatis poterit generari vnū elm ex alio. sȝ qn̄ ex duob⁹ elis fit vnū elm. semper fit talis gn̄atio pluribus q̄litatibus corruptis. ¶ Notandum aūt ꝙ gnō vni⁹ eli ex alio pōt esse in hn̄tibus symboluz. vt ex igne pōt gn̄ari aer. ⁊ q² qualitas simbola manet. iō talis gn̄atio eē pōt altera qualitate corrupta. sed ex duobus elis nunq̄ȝ fit circulū. nisi cōtrarietur sibi in vtraqȝ qualitate. iō ad talē gn̄ationez semp reqritur corruptio pluriū qualitatū. ¶ Ultimo cum dicit. Nōndū

T.c.30. ¶ Om̄ qdē ergo oīa ex oī gn̄antur. ⁊ qūo ex inuicē transmutatio generatur dictū est.

¶ Epylogat circa determinata. dicens. dictuz esse ꝙ ex omni elemento gn̄antur oīa elementa. ⁊ dictū est qūo est trāsmutatio elorꝝ ex inuicē. ⁊ qūo gn̄antur ex inuicē.

T.c.31. Sed tamē adhuc ⁊ sic aspiciemus de eis. si enim est naturaliū corporum materia vt videt qbusdaz aq̄ ⁊ aer ⁊ que talia. necesse aut vnuz esse: aut duo hec. aut plura.

¶ Postq̄ȝ phs probauit ignē ⁊ aquā ⁊ terrā trāsmutari ad inuicē. In pte ista pbat oīa talia corpa esse pª corpora trāsmutata. ⁊ si sunt pma corpa talia sunt ela. erit g̊ elorꝝ gnō ⁊ corruptio. ex quo taliū corporꝝ ē gnō ⁊ corruptio. Diuidit aūt hec ps in duas fm ꝙ duplr ostēdit talia corpa pª. scd̄a pars ibi. (Om̄ aūt que trāsmutantur.) Ad euidentiam pme partis notandū ignē ⁊ aerē ⁊ talia corpa eē corpora pª trāsmutata: q² nec reducunt in seipsa. nec in aliud corpus trāsmutabile. sicut. n. arguebat supra. calidū ⁊ frigidum. humidū ⁊ siccū eē q̄litates passiuas. q² nec reducebantur in qualitates actiuas. nec in seipsas. sicut ⁊ pdicta corpa sunt pª: q² nec reducunt in corpa alia transmutata nec in seipsa. Diuidit aūt ps pma in duas ptes. q² p̊ oñdit talia corpa nō posse reduci i seipsa. scd̄o oñdit h⁹ corpora nō esse reducibilia supple in aliqd̄ aliud corp⁹. 2ª ibi. (Neqȝ tn̄ aliqd aliud.) Circa pmuz duo facit. q² p̊ pmittit qd̄ intēdit. scd̄o manifestat ppo^{m} ibi. (Unū qdē vtiqȝ.) Cōtinuetur aūt sic. oñsum ē ignē aerē ⁊ terrā corpora esse transmutata adinuicē. sed adhuc īspicimus de eis. si mā h⁹ naliū corporꝝ supple ē aliqd̄ corpus. vt vȝ qbusdā. ꝙ sit aq̄ aut aer: ⁊ q̄ ponunt esse talia q̄ sunt aliquorꝝ mā. vel erūt vnū vel duo vel plura. ¶ Notandū aūt oēs antiq̊s phos posuisse mām esse aliqd̄ corp⁹ in actu: qd̄ qdā dixerunt esse aerē. quidā vō aquā. quidaz vō posuerunt tale corpus esse vnū. qdā vō plura. ꝙ si vnū esset. non essent quatuor pma corpora trāsmutatiua. si. n. oīa essent ex aere. ignis ⁊ aqua nō essent pª corpa. vult g̊ phs ostēdere ꝙ si hui⁹ corpora reducunt in aliqd̄ vnū ex quo sunt non reducunt in aliqd̄ corpus sensibile. sed in ipsam mām. Ideo hec corpora non sunt pª simplr. q² sunt cōposita ex mā ⁊ forma. habēt ergo

T.c.35. T.c.32. Nōndū

aliqd ꝑus se ex quo sunt vt ipsam mām: sed non hñt aliqd
corpꝰ sensibile prius se ex quo sint. pñt ḡ dici pᵒ corpa sensi
Nōndū bilia. ℂ Nōnᵐ ēt ꝙ hic loqmur de sensibili accipiendū est
sensibile ꝑm sensum tactus: qꝛ tale sensibile querimꝰ. vt su-
pra dicebaꝭ. Si enim vellemus accipe sensibile vt se exten-
dit ad oēm sensum: hec corpora non deberent dici prima
corpora sensibilia. supercelestia enim sunt priora eis q̄ sen-
tiri possunt sensu visus. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Unū vtiq̧ omnia non est possibile. verbi gratia. aerē oīa. aut aquā aut ignē. aut terrā. si trāsmutatio est in cōtraria. ꝛ hoc trāsmutat in cōtrarium. si enim erit aer siquidē permanet. alteratio erit. ꝛ non generatio.

ℂ Manifestat qd dixerat. circa qd duo facit. qꝛ ꝑmo facit
qd dictū est. scdo remouet quandā cauillationē ibi. (Sed
cū neq̧ ignis.) Circa ꝑmū duo facit ꝑm ꝙ dupl'r manife-
stat intentū. scda ibi. (Similiter aūt neq̧ videꝭ.) Dicit er-
go ꝙ non est possibile oīa talia corpora eē vnū. verbi gra-
tia. vt oīa esse aerem aut aquā. aut ignē. aut terram. qꝛ trā-
smutatio est in contraria: ꝛ si est aer hoc corpus ex quo oīa
sunt: aer ꝑmanet: sed permanente aere vel permanēte alio
corpore: qd potest esse mā aliorū: ꝛ facta transmutatione
in contrarijs qualitatibus alteratio erit. non generatio. pō
ergo illa destruit gñationez ponēs nām esse aliqd in actu.
Nōndū ℂ Notandū aūt ꝙ subm transmutationis opꝫ manere i
tota trāsmutatione. sicut ergo mā semp manet eadē ꝛ reci
pit formas ꝯrias. sic si poneret aer vel aliqd aliud corpus
esse talia subiectū semp maneret corpꝰ actu sensatū. oīs er-
go talis trāsmutatio alteratio esset. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Silr aūt neq̧ ita videtur vt ꝛ aq̄ simul sit ꝛ aer. ꝛ aut aliud qdcūq̧. erit igitur aliqua cōtrarietas ꝛ dr̄ia cuius habebit aliquid altera particula. verbi gratia. caliditatem.

ℂ Adducit scdam rōnē. dicēs. ꝙ nō videꝭ ꝙ idem corpus
sit simul aqua ꝛ aer. aut ꝙ sit aer ꝛ qdcūq̧ aliud corpus.
Qꝛ aūt sit icōueniēs ponere idē corpus esse simul aquam
vel aerē ꝛ aliud corpus. vt aerē ꝛ ignē. pꝫ qꝛ est aliqua con
trarietas ꝛ aliqua dr̄ia inter talia duo corpora: cuius cō-
trarietatis altera habebit aliquid. idest erit in aliquo illoꝝ
corpoꝝ. ꝛ alia particula erit supple erit i aliquo. verbi gra
tia. si ignis habebit ꝯrietatem caliditatē alia particula cō
trarietatis vt frigiditatis erit in aliquo corpore. si igiꝭ vnū
ꝛ idē erit plura corpora simul in eodē erunt ꝯria. qd est in
Noᵐ conueniens. ℂ Notandū autē ꝙ ponentes aerē. vel aliqd
aliud corpus esse mām alioꝝ. ex quo alia fiūt. opꝫ eos di-
cere vnum ꝛ idē esse duo simul. vt esse aerem ꝛ ignē. vel ae-
rem ꝛ aquam. ℂ Nam vt dictū est ꝑm talem positionem
opꝫ aerem manere in tota trāsmutatione. aer ergo manēs
aer. si ex eo fiat ignis. accipiet ignis formā. ꝛ erit simul aer
Noᵐ ꝛ ignis. ℂ Notandum ergo ꝙ corpus genitum ꝛ corpus
ex quo generatur hñt aliquā ꝯrietatez adinuicē. qꝛ oīs ge
neratio est ex ꝯrijs ꝛ in ꝯria. ꝛ illius cōtrarietatis vna pti-
cula erit in vno corpe ꝛ alia i alio. si ergo ex aere fit ignis
aer ad ignē cōtrarietatē habebit. q̄re si aer manēs ꝛ aer fie
ret ignis ꝛ idem esset aer ꝛ ignis. in eodem esset ꝯrietas. qd
est inconueniens. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Sed tamen neq̧ ignis aer calidus. alteratio enim tale ꝛ non videtur.

ℂ Remouet quandam cauillationem ꝛ duo facit. qꝛ ꝑmo
facit qd dictū est. scdo qꝛ ostēderat nō esse aliqd elementū
sensibile ex quo sunt oīa talia corpora cōcludit tale aliqd
in qd resoluuntur hꝰ elā esse nō corpus aliqd. sed materiā
aliquam cōem ibi. (Aliud aliquid igitur.) Circa primuꝫ
duo facit ꝑm ꝙ dupl'r remouet cauillationez illā. scda ibi.
(Similiter aūt rursus.) Cauillaret forte aliqs dicens. hoc
mō ex aere eē oīa alia. qꝛ aer infrigidaꝭ ꝛ efficitur aq̄. cale-
fit ꝛ efficiꝭ ignis. ita ꝙ ignis nihil est aliud q̄ꝫ aer calidus.
hoc remouens phs ait ꝙ ignis nō est aer calidus. qꝛ talis
alteratio esset. non videtur autē ꝙ cum fit ex aere ignis ꝙ
fit ibi alteratio solum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Similiter autē rursus si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit existet igitur aeri hoc. ꝛ erit aer frigidum aliquid. quapropter īpossibile ignē aerē calidū esse. simul enī idē calidum ꝛ frigidum erit.

ℂ Adducit aliā rōnē. dicēs. ꝙ sic dicēdo simul cū hoc incō
uenienti. ꝙ gñatio erit alteratio sequitur aliud inconueni
ens. qꝛ in eodē erunt opposita. qꝛ si rursus aer erit. i. fiet ex
igne calido. qꝛ transmutatio est in contrarium. existet igi-
tur aeri hoc. s. oppositū calidi: ꝛ erit aer aliquid frigidum
dicere ergo aerem calidum. cum aer sit quid frigidum. est
dicere frigidū calidū. quare īpossibile est ignem esse aerem
calidum. qꝛ idē simul erit calidū ꝛ frigidū. ℂ Notanduꝫ Nōndū
aūt ꝙ phs hic nō curat de exēplo. accipit enim calidum, ꝛ
frigidum pro q̄libet ꝯrietate. ꝛ cū ait ignē esse calidū. aerē
frigidum. intēdit ignē ad aerē habere aliquā oppōnē. cuꝫ
ignis fiat ex aere ꝛ gñatio fit ex oppositis. quare si aer ma
nens aer fiet ignis in eodē erunt opposita.

Dubitaret forte aliquis non oportere ꝙ si aer est Dubᵐ
quid de se frigidū. ꝛ ignis est aer cali-
dus. ꝙ ignis sit calidus ꝛ frigidus. ita ꝙ dicere aerē cal'm
nihil aliud sit dicere q̄ꝫ fridū cal'm. Uidemus enī aquā eē
de se fridā. ꝛ tñ calefit. nec ꝑꝑ hoc in eodē sunt simul oppo
sita. ℂ Sciēdū igiꝭ ꝙ si aer eēt mā alioꝝ corpoꝝ ꝛ rema Rñsio.
neret i tota trāsmutatione. ita ꝙ manēs aer fieret ignis vl'
aq̄. oporteret dr̄e ꝙ aer transmutatꝰ a q̄litatibꝰ suis recipet
q̄litates ignis cū fieret ignis. ita ꝙ sil'r eēt siccꝰ ꝛ hūidus. ꝛ
recipet q̄litates aq̄ cū fieret aq̄. ita ꝙ sil'r eēt calidus ꝛ frigi
dus. h aūt sic oꝫ. ostēsuꝫ enī fuit in declarationibꝰ ꝑoribus
cū circa ꝑnᵐ ꝑmi li. disputabaꝭ ꝯ Empe. ꝙ suo mō sic loq̄n
duꝫ est de gnōne ꝛ de alteratiōe ꝛ de trāsmutatiōe ad for-
mam subalē. vt de trāsmutatiōe ad formā accñtalē. Dice-
baꝭ. n. ꝙ trāsmutatio ad formā accñtalē ē q̄si via ad trās-
mutationez forme subalis. Jō si ē polis alteratio est polis
gnō ꝛ eꝯ. ꝛ sicut ē polis gnō. sic suo mō ē polis alteratio.
si ḡ aer eēt mā alioꝝ corpoꝝ ꝛ manēs aer efficiꝭ ignis: tūc
nō abijciendo vnā formā subalē vt formā aeris acciperet
aliā formaꝫ subalem vt ignis. ꝛ q̄ rōne erit sil'r sub diuersis
formis subalibꝰ erit sil'r sub diuersis accñtalibꝰ disponenti-
bus ad illas formas. Jmmo ex quo suo mō sic loqmur de
trāsmutatiōe ad formas accñtales. nō de trāsmutatiōe ad
subales. vt ꝑꝫ pōnē tactā. aer nō abijciens formā aeris acci
piat formā ignis sequēdo pōnē illā dicemꝰ ꝙ pari rōne aer
nō abijciēs q̄litates aeris suscipiet qualitates ignis. imo ꝙ
mā nō solū nō corrūpiꝭ. ſꝫ ēt īpole est vt corrūpaꝭ. sed si aer
hrēt rōnē māe corrūpi nō possꝫ. ꝛ qꝛ qd corrūpi ñ oꝫ ꝑꝓas
q̄litates amittere nō pōt. cū semꝑ passio magis fcā abijci-
at a suba aer hēbit simul oppositas q̄litates: ꝛ erūt i eodeꝫ
opposita: qd declare volebamꝰ. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Aliud aliqd igitur preter ambo idē erūt ꝛ aliqua alia mā cōis. eadē aūt ratio de oībus. qm̄ non est vnū horū. ex quo omnia.

ℂ Cōcludit ꝙ oē illud ex quo sunt oīa elā nō ē corpꝰ aliqd
sensibile. vt elm' aliqd. sed ē mā cōis. dicēs: ꝙ erit aliq̄ alia
mā cōis. ꝛ ignis genitus ꝛ aer ex quo gñatur erūt aliquid
idē. qꝛ hēbit eandē mām. q̄ mā erit aliqd aliud preter am-

bo.qꝛ de se non erit in actu aliquid illoꝝ.sed erit in potentia vtrunqꝫ.⁊ subdit ꝙ eadem ratio est de ambobus alijs elementis que est de igne ⁊ aere:quoniam nõ est vnum elementum vel vnũ sensibile corpus ex quo sunt omnia alia elementa:sed est vna materia communis ex qua sunt talia corpora.¶ Deinde cum dicit.

T.c.32. ¶ **Necqꝫ tñ aliqd aliud preter hec velut medium aliqd aeris ⁊ aque:⁊ aeris ⁊ ignis:illoꝝ aũt grossius:hoꝝ autẽ subtilius:erit.n. illud aer ⁊ ignis cum contrarietate.**

¶ Quia probauerat illud ex q̃ sunt el'a nõ esse aliqd̃ el'oꝝ: osñdit hic illud non esse aliqd̃ corpus qd̃ est mediũ:⁊ duo facit:qꝛ p° osñdit qd̃ dictũ est.2° epilogat circa determinata
T.c.33. ibi.(Necesse igit̃ aut.) Circa pm̃ tria facit:qꝛ p° facit quod dictum est.2° remouet quandã cauillationẽ.3° cõcludit ꝯnem intẽtã.2ª ibi.(Sꝫ puatio ꝯrioꝝ.)3ª ibi.(Silr igit̃ qd̃cũqꝫ.) Continuet̃ sic:illud ex quo sunt el'a est aliquod medium cõe:sed hꝯ mediũ est mã ⁊ nõ est mediũ corp⁹:ꝙ sit aliqd aliud preter el'a:nõ ꝙ sit mediũ aq̃ ⁊ aeris: vel aeris ⁊ ignis:ita ꝙ sit illoꝝ aut grossius horum aut subtilius: ponentes.n.tale corpus medium inter ignem ⁊ aerem dicebant illud ẽẽ igne grossius:aere subtili⁹:vel erat aere grossius:⁊ aq̃ subtilius:si erat medium inter aerem ⁊ aquam. Qd̃ aũt tale corpus non possit ẽẽ illud ex q̃ sunt el'a:pꝫ:qꝛ tale corpus cũ ꝯrietate.i.nõ admittẽs ꝯrietatẽ propriam erit.i.fiet aer ⁊ ignis:qd̃ est incõueniens. ¶ Notandũ aũt
Nõndũ ꝙ sicut ꝓbat̃:ꝙ aer nõ amittens qualitates ꝓprias suscipiebat ꝯrietates ignis ⁊ fiebat ignis:sic si tale corpus medium ponit̃ ẽẽ mã aliorum:qꝛ mãm̃ opꝫ manere nõ amittens formam ꝓpriã accipiet formas alioꝝ.ergo pari rõne non amittẽs q̃litates ⁊ ꝯrietates ꝓprias accipiet qualitates ⁊ contrarietates alioꝝ:⁊ in eodem erunt cõtraria qd̃ ẽ inconueniens.¶ Deinde cum dicit.

¶ **Sed puatio cõtrarioꝝ alterũ:quapropter nõ contingit illud solũ esse vnqꝫ vt quidam inquiunt infinitum comprehendens.**

¶ Remouet quandã cauillationeꝫ:diceret forte aliqs hoc corpus esse priuatũ ꝯrietate.Jd̃ suscipit qualitates ignis ⁊ fit ignis ⁊ fiunt in eo solũ qualitates ignis:⁊ nõ alie: quia de se nullã ꝯrietatem hꝫ:sed est priuatũ ea. Cõtra hoc arguens phs ait:ꝙ puatio est alterũ ꝯriorũ.i.ẽ annexa alteri contrarioꝝ:nũqꝫ.n.ꝓprie aliqd priuat̃ vna forma:nisi qꝛ induit̃ forma ꝯria:q̃propter illud corpus nõ cõuenit nũqꝫ esse solũ.i.esse sepatũ a cõtrarietate:imo cum ponit̃ puatũ vno ꝯrio ponit̃ indutũ alio:non est ergo vt quidã inqunt corpus aliquod medium cõprehendens alia:vt ex eo alia oĩa generentur ⁊ sic infinitum.i.indeterminatum:⁊ separatum a contrarietate.¶ Deinde cum dicit.

¶ **Similiter igitur qd̃cũqꝫ horuꝫ:aut quidẽ nihil.Si igitur vtiqꝫ nullum sensibile prius his:hec vtiqꝫ erunt omnia.**

¶ Concludit ꝯnem intentam dicens.ꝙ qd̃ctiqꝫ hoꝝ el'oꝝ est silr ponendũ pñm ⁊ el'm:qꝛ vnum ñ est el'm ⁊ pñm respectu alterius.aut ergo sũt principia ⁊ el'a aut nõ:imo si nullum corpus sensibile est prius eis:oĩa hec erũt vtiqꝫ. supple pncipia el'a:⁊ tũc cõpleat̃ rõ prius facta.vꝫ.qꝛ gñatur ⁊ corrumpit̃ adinuicẽ.ignis.aqua.aer.⁊ terra.cum oĩa talia sint principia prima corpora sensibilia ⁊ el'a omnium el'oꝝ:erit gñatio ⁊ corruptio adinuicem.

Dubiũ **Dubitaret** forte aliqs vtrum nã el'i magis conueniat istis corporibus primis:vel materie que est gñationis subm̃.¶ Ad qd̃ dixerunt qdã ꝙ nomẽ el'i magis cõpetit istis corpibus q̃ꝫ pme mãe:sed h̃ non videtur bene dictum.¶ Ad cuius euidentiam notandũ ꝙ hec prima corpora sensibilia cõi nomine elemẽta appellari possunt.est enim elementum ex quo primo componit̃ Nõndũ aliquid ⁊ est in eo:⁊ non diuiditur ẽm formam:vt dicitur in.5.metha.hec autẽ pma corpa sensibilia ex quo prima T.c.4. sunt:ex eis p° cõponit̃ aliqd:⁊ sunt in eo:qꝛ miscibilia aliq̃ modo sunt in mixto:⁊ non diuidunt̃ ẽm forma:qꝛ q̃libet ps aq̃ est aqua:⁊ q̃libet ps terre ẽ terra.tñ p° cõponi aliqd ex aliquo põt intelligi duplr̃:vel simplr̃:vel quodãmodo. mixta.n.componunt̃ ex primis corporibus sensibilibus. pmo nõ simplr̃:sed quodã mõ.Jn genere.n.corpoꝝ nõ ẽ dare aliqua alia ex qbus prius ꝯstẽt mixta q̃ꝫ vocata el'a: mixtũ enim est pus ex igne ⁊ terra:⁊ ex aere ⁊ aq̃:q̃ꝫ ex aliquibus alijs corpibus:sicut.n.corpus humanũ qd̃ est qdam mixtũ organicũ non cõponit̃ p° ex manu ⁊ pede:qꝛ manus ⁊ pes resoluunt̃ in carnes ⁊ ossa:nec cõponit̃ p° ex carnibus ⁊ ossibus:qꝛ talia resoluunt̃ in.4.el'a:sic nõ cõponit̃ p° ex.4.el'is:qꝛ talia el'a resoluunt̃ in mãm ⁊ formaꝫ mã ergo prius est de cõpõne mixti q̃ꝫ vocata el'a. ¶ Rur- 2° sus esse in aliquo põt intelligi duplr̃:vel simplr̃ ⁊ ẽm essentiã:vel quodãmõ:⁊ ꝓut saluat̃ virtus eius:mã autẽ reseruatur in mixto simplr̃:⁊ ẽm suã essentinm.vocata aũt el'a sunt in eo inq̃ꝫtum saluat̃ virtus eoꝝ.¶ Amplius nõ di- 3° uidi ẽm formã põt intelligi duplr̃:vel qꝛ non diuidit̃ in diuersas ptes formales:⁊ sic aqua non diuidit̃ ẽm formam qꝛ quelibet ps aq̃ est aqua.alio modo põt itelligi nõ diuidi ẽm formã.quelibꝫ.n.ps mãe est mã:⁊ mã ẽm se non diuidit aliqd in actu:nec aliqd distinctũ per formã:mã ergo que est generationis subm̃ magis p° est de cõpõne mixti q̃ꝫ ipsa el'a:⁊ magis simplr̃ est in eo q̃ꝫ ipsa:⁊ pluribus modis nõ diuidit̃ ẽm formam q̃ꝫ vocata el'a.Jd̃ hec diffinitio el'i que est ex quo p° cõponit̃ aliquid ⁊c̃.magis cõpetit mãe q̃ꝫ vocatis el'is:pñt enim hec p° corpa cõi noie appellari el'a:⁊ sufficit ad rõnẽ elemẽti ꝙ nõ diuidat̃ in diuersas ptes formales:⁊ si diuidat̃ in diuersas ptes q̃ꝫtitatiuas:hoc tñ nõ obstante nomẽ el'i magis cõpetit mãe q̃ꝫ pmis corpib⁹:vt pꝫ p diffinitionẽ eius:tñ de cũ re constat de noie nõ est multum curandum.Jd̃ siue sic dicat̃.dũ tñ in re nõ erret̃:non est magna vis facienda.¶ Deinde cum dicit.

T.c.33. ¶ **Necesse igit̃ aut semper manẽtia ⁊ immutabilia inuicẽ:aut transmutabilia:⁊ aut oĩa: aut hec qdẽ:hec aũt non:vt in timeo Plo scripsit.Quoniam quidem igitur transmutari inuicem necesse est:dictum est prius.**

T.c.34 ¶ Epilogat circa determinata:⁊ tria facit ẽm ꝙ tres epilogos ponit.2ª ibi.(Et qm̃ nõ silr̃.)3ª ibi.(Siquidẽ igit̃ contrarietas.) Dicit ergo.ꝙ necesse ẽ hec el'a aut esse sp manẽtia ⁊ imutabilia adinuicẽ:aut esse transmutata:hoc autẽ nõ sicut plato scripsit in timeo:qui posuit terrã intrãsmutabilem:qꝛ figura terre non erat apta ad transmutationem vt ponebat.voluit tñ plato p figurã ⁊ plãities saluare trãsmutatões nãles:sic ergo loquebant̃ antiqui de transmutatione el'oꝝ:sed qm̃ ẽm v̓itatem necesse est el'a transmutari demonstratum est prius.¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et qm̃ nõ similiter cito aliud ex alio dcm̃ ẽ pus:qm̃ hñtia qdẽ symbolũ citius generãt̃ ex adinuicem:nõ habentia aũt tardius.**

¶ Ponit 2m̃ epilogũ dicens:dictum est prius ꝙ nõ silr̃ cito nec eque velociter aliud el'm fit ex alio:qm̃ habentia symbolum ⁊ conuenientiam citius generantur adinuicem:nõ habentia autem tardius.¶ Deinde cum dicit.

¶ **Siqdẽ igitur ꝯrietas vna ẽ ẽꝫ quã trãsmutantur:necesse duo esse:materia.n.medium**

Non diuidi formã pt intelligi dupl[iciter]

insensibilis ens ⁊ insepabilis: qm̄ plura videnť entia: due vtiqꝫ erūt q minime: duabꝰ igitur entibꝰ nō possibile est esse tria: sed q̄tuor queadmodū videť: tot enim erunt coniugationes: sex enim existentibus duas impossibile est generari: que ɔ̃rie sūt adinuicē. De his quidē igitur dictum est prius.

¶ Pōit 3m epilogū dicēs: ꝙ si ɔ̃rietas ꝫ quā trāsmutāť elementa esset vna. necesse esset esse duo ɔ̃ria. Q̄libet enim oppō ɔ̃rietatis hꝫ duo extrema ɔ̃ria: ⁊ si sic eēt ad illa duo ɔ̃ria hr̄et ordinē mā: que eēt qd mediū inter ea: ⁊ de se est ens insensibilis: qꝛ est qdē in poᵃ. est tn̄ ꝑm actualē existentiam insepabilis a ɔ̃rietate. sic ergo diceremus si ɔ̃ria eēnt inde duo: sed qm̄ ɔ̃ria videnť esse plura entia ad minꝰ erūt due ɔ̃rietates. ꝑm q̄s erit transmutatio elemētoꝝ. Entibꝰ aūt duabus ɔ̃rietatibꝰ: qa minime. i. ad minꝰ opꝫ tot ponere: cū quelꝫ ɔ̃rietas hēat duo extrema ɔ̃ria tm̄: sed quatuor queadmodū vr̄. i. sicut manifeste appet. calm. n. ⁊ frigidū: humidū ⁊ siccuꝫ. sunt due oppōnes ɔ̃rietatis: ⁊ sunt vnius ɔ̃ria ꝑm ꝙ trāsmutanť ela: ⁊ quot sunt ibi ɔ̃ria: tot sunt eoꝝ cōbinatiōes possibiles: ⁊ tot sunt ela: qꝛ sex exn̄tibꝰ cōbinationibus taliū q̄litatum ꝑm duas īpoīe est gn̄ari elm: qa sunt ɔ̃ria adinuicē. calidū. n. cōbinať cū hūido: ⁊ frigidū cū sicco: vt fiat elm erunt q̄tuor elemēta tm̄: sed h modo dimittatur: qa de his dictum est prius.

T.c.35. Quoniam autem que transmutanť adinuicē impossibile est principiū aliqd̄ esse hoꝝ: aut in extremo: aut medio ex his manifestuꝫ: in extremis qdem igiť nō erit: qm̄ ignis non erunt aut terra omnia: ⁊ eadē ratio si dicamus ex igne: aut terra esse oīa. Quoniam autē neqꝫ medium vt videtur quibusdam.

¶ Postq̄ꝫ phs ꝓbauit vnū elm nō esse pn̄m alioꝝ: qꝛ nō poterat poni aliqd̄ elm eē aliqd̄ māle subꝫ: qa tūc gn̄atio eēt alteratio ⁊ ɔ̃ria essent ī eodē. In pte ista oñdit hoc idē alia ratione q̄ talis est. Si aliqd̄ eloꝝ esset alioꝝ pn̄m ⁊ hēret se ad oīa: sicut māle subm illud oporteret manere ⁊ esse intransmutabile: sed oīa ela sunt adinuiceꝫ trāsmutabilia. g̊ oīa debēt dici pᵃ corpa ⁊ nō est vnum alioꝝ pn̄m nec māle subm. Circa hoc aūt sic procedit: qa p̊ ponit rōnem. 2° cōtra rōnē adducit quādā cauillationē: ibi. (Aer qdē ⁊ etiā ignē.) Dicit g̊: qm̄ qdē transmutāť adinuicem. supple oīa elemēta: impoīe est aliquod elm esse pn̄m hoꝝ. i. alioꝝ. Nā manifestum erit ex his. i. ex dicēdis: ꝙ tale pn̄m nō p̄t poni in extrema. i. ꝙ sint aliqd̄ extremorum: nec in media ꝙ sit aliqd̄ medioꝝ. In extremis quidē nō erit qm̄ oīa non sunt ignis aut terra: ⁊ eadē rō est de medijs: qm̄ eadē ratio est si dicamus oīa eē ex aere vel ex aqua: sicut dicit oīa ex igne vel ex terra: qm̄ neqꝫ mediuꝫ est ex quo sunt oīa: lꝫ hoc videatur quibusdā. Est ergo vis rōnis ꝙ nec medium nec extremū est ex quo sunt oīa: qa tam media q̄ꝫ extrema transmutanť ⁊ nullum ipsoꝝ manet. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Aer quidē ⁊ in ignē trāsmutať ⁊ in aquā: aqua autem ⁊ in aerem ⁊ in terram: vltima autem non amplius inuicem.

¶ Ponit quādā cauillationē: ⁊ duo facit: qa p̊ ponit eā. 2° remouet cauillationē illā ibi. (Opꝫ qdem stare.) Dixerat enim. phs tā extrema q̄ꝫ media esse trāsmutabilia: cōtra h forte cauillaret aliquis dicēs ꝙ elm trāsmutať in elm ꝓximū: sed nō in remotū: vt aer transmutať in igne ⁊ in aquā: ⁊ aqua in aerē ⁊ terrā: sed vltima. i. extrema non amplius transmutanť adinuicē. ¶ Notandū aūt ꝙ h accipiūtur vltima ⁊ remota non ꝑm locum: sed ꝑm differentiam formalē. Ignis enim plus distat ab aqua q̄ꝫ a terra: nō loco: sed forma: volunt ergo isti proxima posse transmutari ad inuicem propter non magnam differentiam: extrema aūt non posse pp dr̄iam magnā. ¶ Deinde cum dicit. Nōndū

¶ Oportet quidem stare non in infinituꝫ ire hoc ī rectitudine ad vtraqꝫ: infinite enim cōtrarietates in vno erunt.

¶ Remouet cauillationem istā: circa qd̄ tria facit: qa p̊ premittit q̄ꝫdam suppōneꝫ. 2° illa suppōne supposita destruit cauillationē tactā. 3° qd̄ supposuerat ꝓbat. 2ᵃ ibi. (Terra sit igiť.) 3ᵃ ibi. (Qm̄ aūt nō infinitū.) Est aūt suppō talis: T.c.36.
qꝛ opꝫ stare in elis ad vtrāqꝫ ptem. s. ꝑm sursum ⁊ deorsuꝫ: ⁊ nō ire in infinitū ꝑm rectitudinem. Si. n. incipimus a terra deorsum ⁊ ascēdimꝰ sursū dicendo terra aqua ⁊c. inuenimus finita ela: ⁊ si incipimus a sursum: ⁊ descendimus deorsum ēt finita inuenimus. Nam si essent ela īfinita infinite qualitates essent in vnoquoqꝫ elo: qd̄ est incōueniēs: qd̄ ōnō veꝝ sit ad pn̄s supponať. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Terra sit. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. si vtiqꝫ a. trāsmutať in. p. ⁊ in. y. ɔ̃rietas erit coruꝫ aque. a. p. sit hec albedo ⁊ nigredo: rursus: qꝛ in. y. a. erit alia: non enī idē. p. ⁊. y. sit qdē siccitas ⁊ humiditas. a. quidē siccitas. y. aūt humiditas. Quapropter siquidem manet album existet aq̄ hūida ⁊ alba: sin aūt nigra erit aqua: in cōtraria enim transmutatio: necesse igiť aut albā aut nigrā eē aquā: sit itaqꝫ albū primū. Similiter igiť existit ⁊. p. y. siccitas: erit igiť ⁊. p. ignis trāsmutatio in aquā: contraria enim existit: ignis enī prius niger erat: deinde autem siccū: aqua autem humida: deinde autem alba.

¶ Ex suppositiōe facta oñdit extrema esse transmutabilia adinuicē si sunt trāsmutabilia cū medijs: sed vt dcm̄ est h accipiť extremū vltimū ꝑm dr̄iam nō ꝑm locū. ita ꝙ ignis est extremus respectu aq̄: qa p oēm modum differt ab ea: aer aūt est medius inter ea: qa ptim ɔuenit cū aqua cuꝫ sit humidus: ⁊ ptim cū igne cū sit calidus: sic ēt aer est extremus respectu terre: cuꝫ p omnē modū differat ab ea. Duo ergo facit: qa p̊ oñdit ignē ⁊ aquā que sunt extrema transmutari adinucē si trāsmutanť cū aere: qd̄ est mediū. scd̄o ex hoc oñdit aerē ⁊ terrā que sunt alia extrema adinuiceꝫ transmutabilia esse. 2ᵃ ibi. (Palam vtiqꝫ qm̄.) Noīat aūt p̊ ela ꝑm cōes terminos dicēs: sit terra. g. aq̄. y. aer. a. ignis p. Noīatis aūt elis ꝓcedit ad rōnem intentam dicēs: ꝙ si a. i. aer transmutať in. p. ⁊. y. i. in ignē ⁊ aquā ɔ̃rietas erit eoꝝ que. a. p. i. aer habebit ɔ̃rietatē: sit aūt hec cōtrarietas albedo ⁊ nigredo non curat de exemplo: accipit enim albedinē ⁊ nigredinem pro quacunqꝫ ɔ̃rietate. subdit autem ꝙ qa. a. in. y. supple mutatur. i. aer mutatur in aquā: erit alia ɔ̃rietas inter aerem ⁊ aquam supple q̄ꝫ inter ignem ⁊ aerem. Nam non est idem. p. ⁊. y. i. ignis ⁊ aqua. si ergo talia non sunt eadem non pn̄t ad vnū ⁊ idem eandem cōtrarietatem hr̄e. sic ergo inter aerem ⁊ aquā hec ɔtrarietas. i. siccitas ⁊ humiditas: ita ꝙ. a. conueniat siccitas. ⁊. y. hūiditas: aliqui autem textus habent. r. quidem siccitas: ⁊ videť esse textus corruptus: sed si vellemus ipsum exponere

dicerem⁹ q̄ variat terminos:q: intellit p.x.aerē quē p̄us intelligebat p.a.subdit aūt.q̄propter si manet albū:cū ex aq̄ fit aer cum non manet nisi qualitas symbola aqua cō/ueniat cū aere in albo.existet ergo aqua hūida ꝛ alba:sin aūt.i.si non est alba nigra erit aq̄.In cōtraria.n.ē trāsmutatio.q.d.q̄ siue dicas aquā esse albā siue nigrā opꝫ eā hr̄e cōtrarietatē ad aerem ex quo trāsmutant̄ adinuicē semp enim transmutatio est in contraria. trāsmutabilia igit̄ ad inuicē p̄nt hr̄e maiorē ꝛ minorē contrarietatē.semp tn̄ aliquā contrarietatē hēbunt:iō subdit necesse esse:aut albā aut nigrā esse aquā:si.n.erit nigra hēbit maiorē cōtrarietatem ad aerē.si.n.erit alba hēbit minorē cōtrarietatē.Congruū.n.ē ex quo aer est proximus aque q̄ nō habebit ad eā maiorem cōtrarietatē:nō q̄ differat in vtraqꝫ q̄litate sꝫ dꝫ hr̄e minorē contrarietatē.ergo ex q̄ positum est aquā differre ab aere in humido ꝛ sicco:non est cōgruum q̄ differat i albo ꝛ nigro.erit ergo alba sicut.a.vnde aliq text⁹ hn̄t ponat̄ vtiqꝫ p̄ᵐ.a.i.ponat̄ aq̄ alba sicut.a.i.sicut aer: ꝛ sic aq̄ ꝛ aer ꝯueniūt i albo:sil̄r ꝛ.p.i.ignis existet.y.siccitas.i.existet siccitas q̄ intell̄r p.y.Ita q̄ ly.y. accipit̄ equoce.vno mō vt noiat aquā.alio mō vt noiat hāc q̄litatē q̄ ē siccitas.Conueniet ergo aer cū igne in siccitate:ꝛ cum aq̄ in albedine:sed si aliam ꝛ aliā cōuenientiā:ꝛ aliam ꝛ aliā ꝯrietatē hꝫ aer cum igne ꝛ cum aqua:aqua ꝛ ignis sic cōtrariabitur:ꝛ qa in contraria est trāsmutatio vnū in aliō transmutabit̄.Iō ait:q̄ erit transmutatio.p.ignis i aquā.contraria.n.existit aqua igni.ignis.n.p̄mo dicebat̄ esse nigrū in quo differebat ab aere.Deinde aqua dicebatur alba in quo ꝯueniebat cum aere.qualitates ergo aque contrariant̄ qualitatibus ignis.ergo vnum in aliud trāsmutari potest. ¶ Notandum aūt ph̄m non noiare ꝓprias qualitates ignis.vel ꝓprias qualitates aq̄.vt oñdat se arguere in mā cōi ꝛ in terminis cōibus.hꝫ.n.hec demōstratio veritatē in q̄buslibet terminis. ¶ Notandū ēt vim rationis in hoc esse.vꝫ.q̄ si ignis ꝛ aqua transmutantur in aerē ꝛ hn̄t aliā ꝛ aliā ꝯrietatē ad ipsum sunt ꝯria inter se:ꝛ p ꝯn̄s transmutant̄ adinuicem.si ergo extrema contrariant̄ medijs ꝯriant̄ inter se.ꝛ si transmutant̄ cum medijs trāsmutant̄ inter se. ¶ Notandum ēt q̄ illatio hec que dicta est dupl̄r impediri posset.p̄ q: diceret aliq̄s non oportere si extrema hn̄t cōtrarietatē ad media q̄ hēant ꝯrietatē iter se.Iō ph̄s in rōne p̄dicta non solū oñdit extrema hr̄e cōtrarietatē ad media:sed ēt ꝓbat ea hr̄e aliā ꝛ aliā ꝯrietatem:quo posito necesse est ea inter se esse ꝯria.nunq̄ꝫ.n.aliq̄ rōne eiusdē hn̄t aliā ꝛ aliā ꝯrietatem.nisi sibi inuicem cōtrariet̄.Scd̄o posset dicta illatio impedire:q: diceret aliquis non oportere si extrema sint cōtraria q̄ sint adinuicē trāsmutabilia:q: nō trāsmutat̄ extremū in extremū:nisi possit fieri transmutatio in alia media.diceret̄ ergo.media ē̄ infinita ꝛ nō esse statum in eis.quo posito extrema nō trāsmutabunt̄ adinuicem.ꝯtra hanc obōnem valet suppositio prius facta.vꝫ.q̄ in elis ē status.quo posito pꝫ p rōnē iam dictam q̄ extrema transmutant̄ inter se si transmutātur cum medijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Palā quidē vtiqꝫ qm̄ oibus adinuicē erit trāsmutatio ꝛ in his:ꝛ qm̄ in.g.terra existūt reliqua duo symbola:nigrum ꝛ humidū: hec enim non coniunguntur vnq̄ꝫ.

¶ Concludit ex dictis omnium esse transmutationē.nō.n.solum transmutatur aqua in ignem:sed etiam terra in aerem.ideo ait palam esse:quoniam omnibus ex adinuicem erit transmutatio.non solum in medijs:sed etiam in his.i.in extremis.Nam in.g.terra existunt reliqua duo symbola.i.relique due qualitates symbole.vꝫ.nigrum ꝛ humidū erit ergo terra contraria aeri:q: h̄.s.qualitates terre nōcōiunguntur vnq̄ꝫ cum qualitatibus aeris:sed contrariant̄ eis.terra igitur transmutabitur in ipsum aerē. ¶ Notandū autem ph̄m appellare nigrum ꝛ humidū q̄litates symbolas:q: s̄m ypothesim factam aer q ponit̄ albus ꝛ sicc⁹ differt ab igne in nigro:q: ignis est niger ꝛ siccus.ab aqua v̄o differt in humido:qa aqua dicebat̄ humida ꝛ alba:he aūt due qualitates humidū ꝛ nigrum in quib⁹ differt aer ab igne ꝛ aqua cōgregāt̄ in terra.Ita q̄ terra hꝫ eas symbolas ꝛ cōuenientes cū igne ꝛ aq̄:qa cum igne cōuenit in nigro:cū aq̄ in humido:q̄re terra cōtrariat̄ aeri:q: si vellemus hoc ad mām ꝓpalem ꝯhere ꝛ noiare varias q̄litates eoꝝ:pꝫ veꝝ eē qd̄ dr̄.Ignis v̄o differt ab aere q: siccus: aqua v̄o differt ab eo q: frigida.frigidū aūt ꝛ siccū cōueniunt in terra:ꝛ terra cōuenit cū igne ꝛ aqua s̄m siccum ꝛ frigidum:quibus ignis ꝛ aqua differunt ab aere.Intētio ḡ ph̄i est ꝓbare terrā esse cōtrariā aeri:pp ꝯtrarietatē quā hn̄t ad ip̄m ignis ꝛ aq̄:ꝛ ex hac cōtrarietate vult arguere trāsmutatōem:ꝛ qa oia elā tā extrema q̄ꝫ media ꝯrietatē hn̄t:oia sūt adīuicē trāsmutabilia. ¶ Deinde cum dicit.

Nōndū

¶ Quoniam aūt non infinitum possibile est ire quod futuri ostendere ad hoc prius venimus manifestum ex his. T.c.66.

¶ Probat qd̄ supposuerat:ꝛ duo facit:q: p̄mo cōtinuat dicta dicendis.secūdo exeq̄tur de intento:ibi.(Si enim rursus ignis.)Dicit ergo.q̄ infinitum non est possibile ire qd̄ futuri eramus ostendere.superius enim hoc supposuerat tanq̄ꝫ id quod erat futurus ostendere:ideo ait q̄ prius venimus ad hoc.i.ex priori intētione ad hoc venimus vt oñderemus statum in elementis:vt manifestum est ex his.i.ex dictis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si enim rursus ignis.p.in alio trāsmutat̄ ꝛ nō reuoluit̄.v̄.g.in.x.ꝯrietas igit̄ iter.p.ꝛ.x.alia existet preter p̄dictas.nulli.n.idem supponit̄.g.y.a.p.q̄ꝫ.x.sit igit̄.p.r.ꝛ.x.f.r. aut oibus vtiqꝫ existet.g.y.a.p.transmutantur enim inuicē.Sed q̄ hoc quidē sit nōdū demonstratum est:sed illud manifestū qm̄ si rursus.x.in aliud alia erit cōtrarietas:ꝛ q̄ existet.g.ꝛ.p.similiter autem semper cū adiecto contrarietas aliqua existet his que añ: quapropter si infinita:ꝛ contrarietates infinite vni existūt.si autem hoc modo non erit diffinire neqꝫ gñare:oportebit.n.si erit aliō ex alio tot trāsire q̄litates ꝛ amplius plures.

¶ Probat hō statum oñdens numerum eoꝝ non esse infinitum.secundo ex his que dixerat concludit inconuenientia q̄ sequunt̄ ad ponentes positionē illā.2ª ibi.(Quapropter in quedam.)Dicit ergo.q̄ si rursus ignis.p.transmutatur in aliud.i.in quintum elm̄ ꝛ nō reuoluit̄.i.nō transmutat̄ in el̄nta que sunt sub eo:sed trāsmutat̄ in aliud q̄ꝫ ipsum.v̄.g.a.x.i.in q̄ntum elm̄:qd̄ intell̄r per.x.ꝯtrarietas igitur erit inter.p.ꝛ.r.ꝛ illa ꝯtrarietas existet alia preter p̄dictas.Nā cū hō q̄ntū elm̄ non sit idem cū aliquo alioꝝ quatuor:q:.x.non ponitur q̄ sit idem cum.g.i.a.p.y.cū alijs quatuor.oꝫ q̄.p.hꝫ aliā cōtrarietatē ad.x.q̄ꝫ ad aliā: sit ḡ.y.in.p.ꝛ.f.in.x.ita q̄ ignis ꝛ q̄ntum elm̄ differatur.f.y.ꝛ.f.y.vtiqꝫ existit oibus quatuor elis.vꝫ.g.y.a.p.trāsmutant enim se adinuicē.quasi diceret.q̄ posito 5° elo oꝫ dare ignem aliā hr̄e qualitatem ab his que hꝫ vt per eam cōtrarietur.q̄nto elo ꝛ trāsmutetur cum ipso:sic etiam hāc

Nōndū

Nōndū

Nōndū

qualitatez oȝ dare oībus aliȷ̄s elis: qa oia sūt adiuicē trāſmutabilia: ⁊ subdit: ꝙ si hoc quidē sit necesse. nondū mōstratum est: vȝ. ꝙ omnia sint trāſmutabilia: illud tamen manifestum est ꝙ si rursus. x. i. vᵐ elementum transmutabitur in aliud. i. in sextum alia erit cōtrarietas que existet ⁊. g. ⁊. p. in aliȷ̄s elis: semper enim cum addito. i. elō addito fit additio contrarietatis: qa aliq̄ contrarietas existet his qui ante. i. prioribus elis: vt possint differre ab elemēto addito: quapropter si infinita sunt elementa: qa infinita non possunt differre: nisi per infinita: cum vnūquodq̄ȝ elōrum oporteat differre a quolȝ aliorum vni. i. vnicuiq̄ȝ elemento vt elementoꝝ existant infinite q̄litates contrarie. Si autē hoc est ita non erit aliquid differre: qa diffinitio illa habet infinitas differentias: ⁊ ita peribit scientia. nec est aliqd generare: qa si generabitur aliquid ex alio oportebit pertrāſire tot q̄litates ⁊ amplius plures. i. oportebit pertrāſire q̄litates infinitas: ꝙ si fieri non possit non erit generatio: ⁊ p consequens nec alteratio. tollit ergo ista pō sciam ⁊ transmutatiōes nāles. ¶ Notandum aūt ꝙ q̄litates infinitas

Nōdū T.c.63. appellat tot ⁊ amplius plures: q̄ȝ īfinitū vt scribiṫ. 3. physicoꝝ est cuius accipientibus semp est aliqd extra sumere: ita ꝙ non possumus accipere tot in infinito ꝙ semper nō accipiamus amplius plures: ⁊ iō nō cōuenit infinita ptrāſire. vult ḡ phs dicere ꝙ si ponāṫ īfinite q̄litates oȝ ptrāſire tot q̄litates ⁊ amplius plures: pp qō nūq̄ȝ fieret gñatio.

Dubiuȝ T.c.36. **Dubitaret** forte aliqs ō eo. qō phs ait. vȝ. ꝙ si ponaṫ vᵐ elm oportebit q̄litatē illaȝ ꝟm quā. vᵐ. elm differt a 4ᵒ īesse oībus aliȷ̄s q̄tuor: vt si ignis differt a 5ᵒ elō: qa est: r. vt puta: qa est album oȝ huius. r. s. albedinē inesse oībus aliȷ̄s elis: vt oia ela possint differre a 5ᵒ elō sed hoc vř repugnare apparentibus: videmus. n. ꝙ aer est 3ᵐ elm: ⁊ ignis est quartū: ⁊ aer differt ab igne: qa ē humidus. ignis v̄o siccus: humiditas aūt ꝟm quaȝ differt aer ab igne nō inest oībus aliȷ̄s elis: qa non inest terre. ḡ a simili si poneret vᵐ elm q̄litas illa ꝟm quam differt 4ᵐ elm a 5ᵒ non de necessitate inesset aliȷ̄s elis. ¶ Ad hoc autem

Rᵒ dici pōt ꝙ elemētū eē 2ᵐ ab alio vel esse 3ᵐ. ⁊ sic deinceps duobus modis pōt intelligi. p ꝯrietatē formalē: vel per localē ďriam. si ḡ intelligaṫ rō phi ꝟm localē distantiaȝ p se loquēdo ⁊ gr̄a forme nō valet argᵐ. non. n. opȝ oppōnem illā quā hȝ aer qō ē 3ᵐ elm ad ignē qō est 4ᵐ hře alia ela: si intelligaṫ de distātia formali veꝝ est: aer. n. ē 2ᵐ elm ab aq̄: qa distat ab ea in vna q̄litate: ignis vero est 3ᵐ elemētū ab ea: qa differt ab ipsa in duabus q̄litatibus: pp qō aer est medius inter aquā ⁊ ignē: nō solū ꝟm locū: sȝ ēt ꝟm ꝯrias qualitates: q̄ȝ ī vna qualitate differt ab aqua: ⁊ in alia ab igne: ⁊ in vna qualitate cōuenit cum aq̄: ⁊ in alia cū igne ⁊ in tali ordine eloꝝ qui accipiṫ ꝟm ꝯrietatem formalē valet indubitanter qō dr̄: q̄litas enim illa ꝟm quā differt aer ab igne cōuenit aq̄: ⁊ si rursus daremus aliud elementū supra ignē: qō ꝟm formalē distātiā eēt 4ᵐ ab aq̄: q̄litas illa ꝟm quam differret ignis ab alio elemento cōueniret aq̄ ⁊ aeri: sic. n. se hřet illō elementū qō ab igne differret in vna q̄litate: qa esset immediatus sibi ab aere. differret in duabus: qa esset scōs ab eo: ab aq̄ in tribus: qa eēt 3ᵐ ab ipsa: oporteret. n. ꝟm hāc additionē eli supra has ꝯrietates calidū frigidū humidū siccū addere nouā ꝯrietatē: vtputa album ⁊ nigrū: ⁊ ꝟm hūc ordinē formalē differret ignis ab illo elemēto ꝟm ꝯrietatē additā: vtputa ignis eēt nigꝝ. ⁊ vt pȝ intuenti sic ordinarenṫ illa elemēta: qa aq̄ esset alba frigida ⁊ humida: aer esset albꝰ: calidus ⁊ humidꝰ: ignis eēt albus calidus ⁊ siccus: illō v̄o elm aditū eēt nigrū calidū ⁊ siccum. His cōditionibꝰ sic stātibꝰ elemētū additū eēt pmū ab igne: qa differret ab eo in vna q̄litate solū: vt in nigredine ⁊ esset 2ᵐ ab aere: qa differt ab eo in duobus in nigredine ⁊ siccitate: esset 3ᵐ ab aq̄: qa differret ab ea ī tribꝰ: in nigredie: siccitate: ⁊ calore. loq̄ndo ergo de hoc ordine ⁊ de hac distātia illā ďriam quā hřet elm additū ad igneȝ ad aerē hřet ⁊ aquā. ⁊ si iteꝝ ꝟm hūc ordinē addereṫ aliō elemētū: seq̄reṫ ꝙ oīs illa ďria quā hřet elemētū 2ᵐ additū ad elemētū qō p̊ addebaṫ hřet ēt ⁊ ad alia. Q. ō v̄o arguebaṫ de terra equocabatur in distātia. terra. n. non est q̄rta ab igne ꝟm cōtrarietatem formaleȝ: sed ꝟm locum: immo plus distat ignis ab aq̄ ꝟm talem ꝯrietatem q̄ȝ a terra: pȝ ergo rōnē phi per se loquendo gr̄a forme tenere in distantis ⁊ ordine ꝟm formalē ďriam: sed gr̄a mãe vel pp aliquā spālē cām valere posset ꝟm omnem distātiam.

Ulterius dubitaret aliqs: qa dubitatio tacta ⁊ solutio eiꝰ aliā dubōnem secū trahit: dictū est. n. terrā nō esse q̄rtam ab igne ꝟm formaleȝ differentiā: sed ꝟm localē. Si ḡ addereṫ 5ᵐ elemētū non oporteret hꝰ elm additū hře talē oppōnem ad terrā q̄lē hřet ad igneȝ: nec oporteret q̄litatē illā ꝟm quā tale elm differret ab igne inesse terre. ¶ Diceremus ḡ ꝙ addito tali elemento aq̄: q̄ est 3ᵃ ab igne loco ⁊ forma: esset q̄rta ab illo elemēto loco ⁊ forma: aer v̄o q est scōs ab igne loco ⁊ forma eēt ab illo elemēto addito tertiꝰ loco ⁊ forma: terra v̄o qa est q̄rta ab igne loco ⁊ nō forma siue nō formali ďia esset ab illo elemēto 5ᵒ nō p ďriam formalē: sed p localē distātiā: ⁊ qa in tali distātia: vt dictū est: nō hȝ locū: rō data nō oporteret terram sic differre ab elō addito sicut differt ignis. Cōtrariū tamen

huius phs dicit in lr̄a: vult. n. ꝙ ďriā quā hřet elm additū ad ignē: hřet ad oia. 4. ela. s. ad. g. y. a. p. i. ad terrā aquam aerē ⁊ ignē. ¶ Ad h aūt dici pōt ꝙ elm additū pōt itelligi 5ᵐ: nō solū ꝟm localē distātiā: sed ēt ꝟm formalē ďriam: ita ꝙ eēt 5ᵐ a terra. 4ᵐ ab aq̄. 3ᵐ ab aere: ⁊ imediate igni ꝟm formalē ďriam: vt ꝙ differat modice ab igne ⁊ multuȝ a terra: ⁊ qa semper maius includit minus: in his q̄ sūt ordinata ⁊ per se differentiam quā hřet ad ignē hřet ad terrā ⁊ ad alia. Pōt ē ⁊ alr̄ dici ꝙ gr̄a mãei valet ꝙ dictum est q̄litercunq̄ȝ ponaṫ 5ᵐ elemētū additū. Nā multiplicatis elis q̄ȝtū multiplicari pñt ꝟm calidū ⁊ frigidū hūidum ⁊ siccū addito 5ᵒ elemēto oȝ addē nouā ꝯrietatē: ⁊ ꝟȝ illaȝ ꝯrietatē additā opȝ oia q̄tuor elemēta differre ab illo q̄nto elemēto: sufficiunt. n. q̄tuor elemēta: vt differāt oī modo q̄ possunt differre secundum q̄tuor q̄litates actiuas ⁊ passiuas: a q̄nto ergo elemēto si differrent sumereṫ hꝰ ďia per alias q̄litates. addito ergo q̄nto elemēto opȝ addere circulum elemētoꝝ aliquā q̄litatē: vt p eam differāt ab ipso: ⁊ h sufficit ad saluandam intentionem phi.

Rᵒ T.c.63.

Dubiuȝ T.c.63. **Dubitaret** vlterius aliqs ⁊ hec dubitatio rōnabiliter sumeret ortū ex dictis: ait eñi phs ꝙ addito 5ᵒ elemēto: opȝ addere aliquā q̄litatem omnibꝰ quinq̄ȝ. dictuȝ est. n. hoc valere gr̄a mãe. qa. 4. ela p duas ꝯrietates multiplicanṫ oī modo q̊ multiplicari pñt: ⁊ differunt omni modo q̊ differre possunt. Sȝ si pp additionem q̄nti elemēti addereṫ noua ꝯrietas ꝟm ꝯrietateȝ additam nō differrēt. 5. elementa omni mō q̊ possent differre: qō sic pȝ. Nam sp ꝯrietas addita duplat elemēta. vna enim ꝯrietas non pōt ꝯstituere nisi duo elemēta: vt si eēt solū hec ꝯrietas humidum ⁊ siccuȝ cōstaret elemētū ex vna q̄litate ⁊ essent tm̄ duo elemēta: vtputa terra ⁊ aq̄. addita v̄o 2ᵃ ꝯrietate vt calidū ⁊ frigidū ꝯstat elemētū ex duabus q̄litatibus ⁊ sunt. 4. elementa: qa q̄tuor modis cōbinari pñt dicte qualitates. si v̄o addereṫ 3ᵃ ꝯrietas ⁊ essent tres cōtrarietates prime ꝯstitutiue elemētoꝝ: vtputa humidū siccū calidū frigidū: albū nigrū: cōstaret elm ex tribus qualitatibus: ⁊ essent octo ela: qa tales qualitates exceptis continuationibus impossibilibus octo modis ꝯtinuari possent possibiliṫ: ita ꝙ pᵐ elm esset frigidū siccuȝ album. 2ᵐ frigidum humidum albū. tertiū calidū humidū album: q̄rtuȝ calidū siccum album: quintum frigidum siccum nigrum

sextum frigidum humidū nigrum. septimum calidū hu-midum nigrū. octauum vo calidum siccū nigrum. Ex q̊ pꝫ ꝙ semper additio noue cōtrarietatis duplat elementa: ⁊ vna contrarietas facit duo. due contrarietates quatuor. tres contrarietates octo apparet etiam ꝙ omnes ille combinationes siue omnes ille continuationes sunt possibiles q2 in nulla illarum congregantur opposite qualitates. g̊ ex additione sexti elemēti: vt pꝫ per iam dicta non opꝫ addere nouā cōtrarietatē: q2 sufficiunt tres cōtrarietates nō solū ad cōstituendū sex ela: sed ēt ad cōstituendū octo cu-

R° ius oppositum innuit in textu. ¶ Ad hoc aūt dici pōt ꝙ pōt accipi sextum elm ſm indifferentiā formalē ⁊ tunc nō hꝫ dubiū qđ dr. Nā ex tribus ꝯrietatibus non possunt cōstitui octo ela: ita ꝙ vnū elm sit octauū ab alio ſm ꝯrietates ⁊ qualitates: q2 ſm hunc ordinē ⁊ ſm hanc distantiaꝫ semper a remotiori elo dꝫ plus differre ⁊ hr̄e pl9 q̄litates contrarias ad ipsum: vt si a ꝓprimo differt in vna qualitate ab alio differret in duabus: ab vlteriori in tribus: ⁊ sic deinceps: ita ꝙ nō posset aliquod elm esse octauū ab aliquo per solas tres qualitates: immo si dꝫ esse sextum ab eo ſm hunc modū distātie non sufficiunt tres contrarietates: sed requirit ibi noua ꝯrietas. Potest ēt ⁊ aliter dici: nam multa nō valēt in se considerata que valent gr̄a mãe in qua ē locutio: ⁊ multa sunt possibilia vno mō que sunt impossibilia alio phs. n. nālis: qa artifex spālis est sufficit vt veritatem dicat: ꝙ sic accipiat terminos cōes vt deseruiunt mãe ꝓprie: dicte octo ꝯrietates: ⁊ si sunt possibiles absolute accepte non tamen sunt possibiles vt spectat ad propositūꝫ: nihil. n. supra ignem: vt ad pn̄s spectat pōt esse humidum vel frigidū. si ergo quintū elm est supra ignē: dꝫ ꝙ sit calꝫ ⁊ siccū. si ergo differt ab eo: qa est nigrū. ignis vo ab oibus: erit qntum elm calidꝫ siccū nigrum. si ergo dabit sextū elm illud erit calm ⁊ siccū albū cū sit supra ignē: si esset calidꝫ siccū albū non differret ab igne: si esset calidum siccum nigrū non differret a qnto elo. Si g̊ dꝫ differre ab eis opꝫ dare nouam ꝯrietatem: vt puta dulce ⁊ amarum ⁊ si hoc sextum elm ponit dulce alia ela erunt amara: vt a tali elo ſm ꝙ h9 formalr differunt: posset etiā ⁊ aliter rn̄deri ⁊ magis ad ꝓpositum: sed hoc hic taceatur quod statim in alijs dubitationibus ostendetur.

Dubiū **Dubitaret** etiā vlterius aliqs ꝙ nō opꝫ si sunt infinita elemēta: ⁊ qōlibꝫ eloꝝ differt ab alio: ꝙ in vnoquoqꝫ elo sint qualitates per quas differat ab infinitis elīs. pōt. n. aliqđ per vnā dr̄iam differre ab infinitis rebus. si. n. essent infinite spēs bestiaꝝ hō per vnaꝫ dr̄iam: vt per hoc ꝙ est rōnale differret ab oibus alijs. poterit g̊ vnū elm differre ab infinitis elīs per vnam dr̄iam.

R° ¶ Ad h aūt dici pōt ꝙ dr̄ie formales eloꝝ de quib9 loquimur sunt qualitates ꝑme actiue ⁊ passiue: qualitates aūt ⁊ ꝯrietates ꝑme: iō sic noiate sunt: q2 sp altera ps ꝯrietatis inest alicui eloꝝ: qōlibet. n. elm vel est calidū: vel est frigidum vel est humidum: vel est siccū: ⁊ quot sunt ꝯrietates tot qualitates insunt cuilibet elo. Jō. n. quodlibet elm cōstat ex duabus q̄litatibus: q2 sunt due ꝑme ꝯrietates: vna est calidi ⁊ frigidi: alia humidi ⁊ sicci. Cum ergo infinita ela nō possint differre: nisi ꝑ infinitas ꝯrietates: si infinita essent elementa: infinite qualitates essent in vnoquoqꝫ: nō est ergo simile de dr̄ia primarum qualitatū: ⁊ de alijs differentijs vt ratio supponebat.

Dubiū **Dubitaret** ēt vlterius aliquis dicens: ꝙ nō opꝫ si sint ifinite qualitates eloꝝ ꝙ sint infinite cōtrarietates: semper. n. vna ꝯrietas est duaꝝ qualitatum: vt dulcis ⁊ amari est vna contrarietas: calidi ⁊ frigidi alia. erunt ergo duplo plures qualitates q̄ꝫ cōtrarietates. si ergo qualitates sunt infinite ꝯrietates nō erunt infinite: q2 tūc ps equaret toti: ⁊ subduplū duplo: cū ifinitum non sit maius infinito: phs aūt in lr̄a vr̄ vtrunqꝫ pari rōne cōcludere. vꝫ. ꝙ posito infinito numero eloꝝ erunt infinite q̄litates ⁊ cōtrarietates in eis. ¶ Ad hoc autēꝫ dici pōt R°

ꝙ in argumēto est falla accidentis. i numero. n. q2 crescit in infinitū non sunt plures binarij q̄ꝫ quaternarij: sicut. n. dicere possumus duo. quatuor. sex. octo. ⁊ semper sic addēdo binariꝫ in infinitum: ita possumus quatuor. octo. 12. ⁊ semper addere quaternarium in infinitum. Cū ergo infinitum non sit maius infinito: q2 in numero sunt infiniti binarij ⁊ infiniti quaternarij. ergo tot sunt ibi quaternarij q̊t sunt binarij: ⁊ qa quilibet quaternarius cōtinent duos binarios duplo plures erūt ibi biarij q̄ꝫ quaternarij. binarij g̊ numero rū sunt equales quaternarijs: ⁊ sunt duplo plures eis: quod est inconueniens: sed sic dicendo instam9 dubitationi: sed non soluimus ad formam arguēdi. ¶ No- Nōndū

tanduꝫ ergo ꝙ infinitum ſm ꝙ huiusmodi non habꝫ rō- T.c.66.

nem toti9 nec ꝑfecti: vt pōt hr̄i ex 3° phycoꝝ: ois g̊ illa argumentatio que respicit duplū ⁊ subduplū triplū ⁊ subtriplum: vel qualitercūqꝫ respiciat partem ⁊ totū accidit ⁊ ē extranea ab infinito. binarius ergo ad quaternarium pōt ꝯpari dupliciter: vel vt dicit qđ terminatū: ⁊ vt respicit numerum terminatum: ⁊ sic est ps eius: qa finito ⁊ terminato pōt cōpetere rō totius ⁊ partis: sed si ternarius ⁊ quaternarius accipiant: vt hn̄t ordinē ad infinitū numeꝝ: q2 ifinito accidit rō totius: nec se hꝫ vnū ad aliud vt totum: nec vt ps: totū. n. ⁊ ps dn̄t aliquid terminatū nō. n. essent. 4. totum ad duo: nisi hr̄et terminatas vnitates ⁊ dualitas non esset ps eius nisi vnitates dterminatas hr̄et. Infinito autē accidit terminatio ⁊ est extranea ab eo. nō ergo obstāte ꝙ binarij sūt duplo plures q̄ꝫ q̄ternarij. in numero tamen infinito tot sunt quaternarij quot binarij: sic non obstāte ꝙ qualitates sint duplo plures q̄ꝫ ꝯrietates: si tn̄ eēnt ifinite qualitates essent infinite ꝯtrarietates. Ex hoc autem meli9 patere psn̄t dubōnes ꝑmisse: si ela crescerent in infinitum cum in infinito non sint plures binarij q̄ꝫ quaternarij: vel etiaꝫ q̄ꝫ octonarij: imo in infinito tot sunt centenarij: vel ēt millenarij quot binarij: sicut enim nō deficiet numerus accipiendo infinitos binarios addendo duo. 4. in infinituꝫ: sic non deficiet accipiendo infinitos millenarios: addendo mille duo millenarij in infinitum. Si igitur ponantur infinita elementa addere nouā ꝯrietatē possumus per eaꝫ duplare ela: vt si due ꝯrietates ꝯstituunt. 4. ela: tres ꝯrietates constituant octo: ⁊ q̄tuor sexdecim: ⁊ sic deiceps qcqđ ponat: siue finita sunt ela: opꝫ dare infinitas cōtrarietates ⁊ ifinitas qualitates in eis. Nūqꝫ. n. erūt infinita ela sic multiplicando ⁊ addēdo. 4. 8. 16. ⁊ sic deinceps: nisi accipiant infinite multiplicationes. ⁊ q2 infinite multiplicationes requirunt infinitas contrarietates. Infinite aūt cōtrarietates infinitas qualitates ponendo numeꝝ eloꝝ infinitū oꝫ ponere infinitas ꝯrietates ⁊ ifinitas qualitates i eis. Cū g̊

dicit phs ꝙ addendo qntū elm opꝫ addere nouā ꝯrietatē T.c.36.

⁊ nouā qualitatē elīs prioribus: ⁊ addendo sextū opꝫ etiā addere nouā ꝯrietatē ⁊ nouā qualitateꝫ. per additionem quinti vel sexti intellexit quācūqꝫ multiplicationem eloꝝ requirentē nouā ꝯrietatē: q2 ex quo ela ponuntur infinita. infinitas tales multiplicatōes cōuenit ponere in eis. ⁊ ꝑ consequens infinitas contrarietates ⁊ qualitates: quod declarare volebamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter in quedam quideꝫ nunquā transmutatio erit. v. g. si infinita media necesse infinita elementa.

¶ Concludit tria inconuenientia. secunda pars: ibi. (Amplius aūt.) 3a ibi (Fiunt autem.) Primum inconueniens ē tale. ꝙ si sunt infinita ela in quedam eoꝝ nunq̄ꝫ erit trāsmutatio: q2 extrema nunq̄ꝫ transmutabuntur in extrema

v.g. si sunt infinita elemẽta necesse est infinitũ elm̃ ptrãsire anteq̃ȝ deueniamus ad hoc ꝙ extremũ ↄuertaᷓ in extremum.

Nōndũ ¶ Notandum aũt ꝙ non est possibilis transmutatio extremoꝝ nisi sit possibilis transmutatio oium mediorum: si ergo media sunt infinita nunquam extrema transmutabuntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autẽ neq̧ȝ ex aere in ignẽ transmutatio si infinite contrarietates generate.

¶ Ponit scd̃m inconueniens: q² non solũ extremũ trãsmutabitur in extremũ: sed qd̃ amplius est ꝑrimum nõ transmutabiᷓ in ꝑrimum: vt ex aere non erit transmutatio in ignẽ: si ꝑ q²: q² infinite sunt ↄtrarietates eloꝝ: ⁊ ꝑ ↄñs infinite qualitates sunt in vnoq̧ȝ eloꝝ. nũq̃ȝ ergo erit gñatio aliq̃: q² ↄtingeret infinita ptrãsire. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Fiunt aũt ⁊ oĩa vnũ: necesse. n. existere oẽs in inferioribus qdẽ. p. que superiorũ. his ãt que inferioꝝ: quapropter oĩa vnum erunt.

¶ Ponit 3^m inconueniens: nam ponere infinita elᷓa ⁊ infinitas qualitates ex eis: est dicere ꝙ oĩa elᷓa fiunt ⁊ sunt vnũ elm̃: q². p. ⁊ q² oẽs qualitates infinitoꝝ necesse est existere his. s. superioribus: quapropter oĩa elᷓa erunt vnum elm̃tũ.

Nōndũ ¶ Notandũ aũt ꝙ ꝑ li. p. intelligit omnes q̃litates eloꝝ: si ergo qd̃lȝ elm̃ hȝ infinitas q̃litates qd̃libȝ hẽbit omnes qualitates: cum non distinguatur ab alio: sed erũt omnia elementa vnum elementũ que sunt superiorum necesse est existere in inferioribus ⁊ qualitates que sunt inferioꝝ necesse est existere his. i. superioribus.

Dubiuȝ **Dubitaret** forte aliquis ꝙ nõ oȝ si oẽs qualitates que sunt in vno elᷓo: sunt in alio elᷓa nõ differre. poterãt. n. distingui ꝑ suas formas sub̃ales amota distinctiõe per qualitates actiuas ⁊ passiuas.

Rº ¶ Ad hoc autem dici potest ꝙ diuersitas qualitatũ in elᷓis sequiᷓ ex diuersitate nãli. si g̃ essent he qdem qualitates in vno q̃ in alio: esset eadẽ nã oium eloꝝ: ⁊ oĩa elᷓa eẽnt vnũ elm̃. lȝ. n. aliud sit forma sub̃alis ignis: ⁊ aliud qualitates ei⁹: tñ statim cuȝ elm̃ aliqd̃ adeptũ est oĩno q̃litates ignis statim fit ignis: sic si vnũ elm̃ hr̃et oĩno qualitates alterius: vnũ elm̃ fieret aliud. Ad hoc etiam idem facit: q² sicut res se hȝ ad esse: ita se hȝ ad vnitatem ⁊ distinctionem: sicut ergo ignis non remanet in suo esse nãli sine proprijs qualitatibus: ita non remanet in esse distincto sine qualitatibus distinctis. si ergo oĩa elᷓa hr̃ent easdeȝ qualitates omnino essent vnũ ⁊ idem elm̃: quod probare volebamus.

T.c.37 **Admirabiᷓ aũt aliquis aliquos dicẽtes vno corpoꝝ elᷓa plura vt nõ transmutẽt inuicẽ. sicut Empedocles inquit. q̃o cõtingit eis dicere comparabilia elementa. Sed tamẽ dicit sic: hec enim equalia esse omnia.**

¶ Quia pħs dixerat elᷓa esse adinuicẽ trãsmutabilia. Ideo hic spãliter reprehẽdit empedoclem q hoc negauit. Circa quod duo facit: q² p̊ oñdit ꝙ empedocles ɓm ea q̃ dixit nõ potuit negare eloꝝ transmutationẽ. 2º ex ħ vlterius descẽdit: ⁊ oñdit ꝙ empedo. ɓm ea q̃ posuit non potuit saluare transmutationes nãles. 2ª ibi. (Sed augmentatio.)

T.c.38. Circa primum duo facit: q² p̊ ait ꝙ oportuit empedo. ɓm ea que dixit ponere transmutationẽ eloꝝ. 2º qd̃ dixerat ꝓbat: ibi (Si ergo ɓȝ q̃tũ.) Dicit ergo ꝙ admirabiᷓ aliq̃s aliquos dicentes. i. de his q reputant se pħos ⁊ credunt se aliqd̃ dicere mirabiᷓ hoc de eis si ponant elementa corporum plura vno: ita tamen ꝙ non transmutent se adinuicem: sicut empedo. inquit ⁊ ponit: q² si sunt elementa intransmutabilia: quomodo contingit dicere eis. s. empedocli ⁊ suis sequacibus: elementa esse comparabilia. Ideo subdit ꝙ tamen empedocles cum hoc ꝙ ponit elemẽta intransmutabilia dicit sic: ꝙ hec omnia elementa contingit esse comparabilia ⁊ equalia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Si ergo ɓm quãtũ necesse ideȝ aliquid eẽ existẽs in oĩbus comparabilibus. q̃o eniȝ mensuraᷓ? v.g. si ex aque pugillo erũt pugilli aeris. x. idem aliquid erit igitur ambo sic mensurantur eodem.**

¶ Probat qd̃ dixerat. vȝ. hoc stare non posse ꝙ elᷓa sint cõparabilia ⁊ equalia: ⁊ tamen sint intransmutabilia: vt empedocles ponebat. Circa qd̃ duo facit: q² p̊ oñdit elᷓa esse transmutabilia si sunt equalia ɓm quantitatẽ. 2º ꝙ sunt transmutabilia si sunt equalia ɓm qualitatẽ. 2ª ibi. (Si ãt nõ sic ɓm q̃tũ.) Dicit g̃ ꝙ. si elᷓa sunt equalia ⁊ cõꝑabilia ɓm q̃tũ: necesse est idẽ esse exñs in oĩbus talibus comparabilibus: q² q̃o mẽsuraᷓ ⁊ adequaᷓ aliqd̃ alicui ɓm q̃titateȝ: supple si non existit aliqd̃ in eis quo mensureᷓ? q. d. nullo modo. v.g. si ex pugillo aque erunt decem pugilli aeris idẽ aliqd̃ erit in eis: q² erit in vna ⁊ eadẽ mã: ⁊ sic ambo. s. aer ⁊ aqua mensuranᷓ eodẽ: ex hoc. n. ex vno pugillo aque fiunt decẽ aeris: q² tanta mã quanta est sub vno pugillo aque est postea sub decẽ aeris: ⁊ q² hñtia eãdẽ mãm sunt adinuicem transmutabilia. si elementa sunt sic eq̃lia adinuicem transmutantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Si aũt nõ sint ɓm quãtũ comparabilia: vt quantum ex quanto: sed ɓm quãtum potest v.g. si pugillũ aque equaliter potest infrigidare ⁊. x. aeris: ⁊ sic ɓm quãtũ: nõ scd̃ȝ id ꝙ quantũ comparabilia. sed scd̃m id ꝙ possũt aliquid: erit ergo ⁊ non quanti mensurã cõparare: ⁊ scd̃m potẽtias: ⁊ scd̃ȝ ꝓportiões: verbi gratia: vt hoc calidũ: hoc auteȝ albũ: hoc autem vt hoc significat: in equali quidẽ simile in quanto autem equale.**

¶ Quia forte diceret empedocles ꝙ ipse non ponebat elᷓa equalia ɓm q̃titatẽ: sed ɓm qualitatẽ. Iõ hic pħs ostendit ꝙ si ponunᷓ equalia ɓm qualitatẽ nihilomin⁹ sũt trãsmutabilia. Circa qd̃ duo facit: q² p̊ oñdit q̃o elᷓa pñt poni eq̃lia ɓm qualitatẽ. 2º ex ħ arguit ea esse transmutabilia: ibi (Incõueniens igitur.) Dicit g̃ ꝙ si elᷓa nõ sunt sic cõparabilia ɓm q̃tũ: vt fiat q̃tum ex q̃to: sed sunt cõꝑabilia ɓm q̃tũ põt. i. ɓm v̓tutẽ ⁊ qualitatẽ. v.g. si pugillus aq̃ dicimus ꝙ põt eq̃lr̃ infridare: sic ⁊ decẽ aeris: ⁊ sic ɓm q̃tum v̓tutis nõ ɓm id qd̃ est q̃tũ molis siue ɓm v̓tuteȝ ⁊ nõ ɓm q̃titatẽ simplr̃ cõꝑabilia sũt elᷓa: vt ɓm id qd̃ aliqd̃ pñt verum: q² equalitas ɓm potentiam ⁊ v̓tutem põt intelligi: vl̃ ɓm v̓tutes diuersas: vt si diceremus tñ aquã posse infrigidare q̃tum aerem calefacere: ⁊ hoc proprie nõ est eq̃litas sed ꝓportio: nec sic videbaᷓ intelligere empedocles: vt cõmentator ait. alio mõ põt intelligi equalitas ɓm eãdẽ virtutem ⁊ qualitatẽ: ⁊ sic magis mẽsuraᷓ nomen equalitas T.c.37

Iõ ait: erit ergo nõ cõpare mẽsuraȝ q̃ti ɓm põas ⁊ v̓tutes diuersas: siue ɓm ꝓportionẽ. v.g. vt hoc calm̃: ⁊ ħ albũ: q² hoc vt ħ. i. equale in eo ꝙ equale. in quali sig̃t sil̃e in q̃to aũt sig̃t equale. ¶ Notandũ aũt ꝙ equale sil̃e ⁊ idẽ vnitatẽ importãt: vt dr̃. 5. metha. q² vnũ in sub̃a facit idẽ vnũ in qualitate sil̃e. vnũ in q̃titate equale: verum q² qualitas aliqua: vt v̓tus ⁊ potẽtia hȝ aliq̃ mõ rõnẽ q̃ti. Iõ ɓm talẽ q̃titatẽ põt attendi equalitas: sed q² equalitas vnitatẽ dicit: talis equalitas dȝ attendi ɓm vnitatem virtutis: vt di- Nōndũ T.c.15.

camus vnus pugillus aque pōt tm̄ infrigidare quātuz .x.
aeris. non autem debet attendi ſm diuerſas potētias ⁊ vir
tutes: vt ꝙ aqua poſſit tm̄ dealbare quātū aer calefacere.
Jdeo equale proprie dicit vnū in quātitate. extenſo tamen
noīe pōt dicere vnū ⁊ ſimile in qualitate. Valde tñ impro
prie diceret diuerſuz ⁊ diſſimile in qualitate. ſi ergo empe
docles ponebat elā eſſe equalia: niſi valde improprie acci
peret equalitatē: opꝫ ꝙ eſſent cōparabilia vel ſm eandem
qualitatem vel ſm eandē q̄ntitatem. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Jncōueniēs ergo videbit̄ ſi corpora imu
tabilia entia nō ꝓportiōe cōparabilia: ſꝫ mē
ſura potētiaꝝ. ⁊ ꝙ eſſe eq̄le calidū. aut ſimi
le. ignis tm̄ ⁊ aeris multiplex. idez. n. eſt plus
qꝛ homogeneos talem habebit relationez.

¶ Oſtenſo quō pōt accipi equale in q̄litate. arguit ꝯ empe
doclez dicens: ꝙ inconueniēs videbit̄ ſi corpa elōrum ſunt
entia imutabilia. ⁊ nō ſunt cōpabilia ꝓportione. i. ſm di
uerſas virtutes ⁊ potētias: qꝛ tunc nō eſſent equalia. ſed cō
parantur mēſura potētiarū qḋ eſt eſſe equale caſm aut ſilr
vt ſi diceremus ꝙ modicū ignis hꝫ vim tantam ſicut mul
tum aeris. Cum igitur id ⁊ plus dicant aliquid homoge
neos. i. aliqd eiuſdē rōnis: ſi elā ſunt ſic cōparabilia vnum
⁊ aliud hēbit talez reſolutionē. i. talē ꝓportionē qḋ cū ip
Nōndū ſo cōicabit in mā: ⁊ poterit trāſmutari in illud. ¶ Notan
T.c.37 dum aūt ꝙ ſm Cōmentatorē que hñt ſic equalitatē ⁊ par
ticipant ſm eādē rōnem vnā qualitatē ⁊ vnaꝫ virtutē ⁊ po
tētiaꝫ: ſunt eiuſdē generis: ⁊ qꝛ vnitas generis eſt quaſi vni
T.c.10. tas metha. vt dr̄. v. metha. que ſunt ſic cōparabilia habēt
vnaꝫ mām ⁊ ſunt adinuicē trāſmutabilia. ſi ergo empedo
cles ponebat elā equalia. ſiue acciperet equale ſm quātita
tem: ſiue ſm potentiā ⁊ virtutē cogebatur ad dicendū elā
eſſe adinuicē trāſmutabilia. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.38. ¶ Sed neqꝫ augmētatio vtiqꝫ erit ſm empe
doclez. ſed ſm adiectionez. igne autē auget̄
ignis. auget enim puluis propriuz genus.
ether autem ethera. hec autē adiungunt̄. vi
dentur autez non ſic augeri que augentur.

¶ Oſtendit empedoclē ſm ea que dixit nō potuiſſe ſaluare
trāſmutationes ⁊ motus quos in nā videmus. motus autē
T.co.4 large ſumptus per phm in 3° phyſicorū eſt in quatuor ge
neribus. ſ. in ſubā. vt gnō. ⁊ q̄ntitate. vt augmētatio. in qua
litate. vt alteratio. i vbi. vt loci mutatio. Quatuor ergo fa
cit: qꝛ primo oñdit ꝙ empedocles non potuit ſaluare aug
mētuꝫ. ſcḋo ꝙ nō potuit ſaluare generationē. 3° ꝙ non
motuꝫ localē. q̄rto ꝙ nō alterationē. 2ª ibi. (Multū autez
T.c.39. difficilius.) 3ª ibi. (Amplius aūt ḋ motu.) q̄rta ibi. (Jncō
T.c.42. ueniens aūt ⁊ ſi aiam.) Dicit ergo ꝙ ſm empedoclez non
erit augmentatio. Empedocles. n. nō poſuit augmentū fie
ri per alterationē ⁊ per cōuerſionem augmētatiuaꝫ in au
gmentū. ſed dicit augmentuꝫ fieri ſꝫ adiectionez. vt ignis
auget̄ igne. ⁊ vnūqḋqꝫ auget amplius ſuū propriuꝫ gen⁹:
vt ether auget ethera: ⁊ frumētuꝫ frumentum. hec autē ad
iunguntur. i. hec adiunctio ⁊ additio. que aūt augētur nō
vidētur ſic augeri. ſ. per ſolaꝫ additionē. ſed requiritur ibi
alteratio ⁊ conuerſio. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.39. ¶ Multuz aūt difficilius tradere ſꝫ naturaꝫ
de generatione. que autē generantur ſm na
turam. aut ſemper. aut vt multū. ea autē que
preter ſemper ⁊ multū ab euentu ⁊ fortuna.
Que igit̄ cauſa ex homine hominē. aut ſem
per. aut vt multuz. ⁊ ex frumento frumētū:
ſed non oliuam.

¶ Primo oñdit ꝙ empedocles ſm ea que dixit non potuit
ſaluare generationē. ſcḋo oñdit qd eſt illud qḋ dimiſit em
pedocles: qḋ facit ad gn̄ationē vniuſcuiuſqꝫ: ibi. (Hec aūt Nōndū
eſt ſuba.) Notādū aūt empedoclē poſuiſſe cās reruꝫ caſuꝫ
⁊ fortunā. litez ⁊ amicitiā. ⁊ quatuor elā. Duo ergo facit.
qꝛ p̊ oñdit euꝫ nō potuiſſe ſaluare gn̄ationē rerū cū poſue
rit principiū entium caſuꝫ ⁊ fortunā. ſcḋo oñdit ꝙ non po
tuit ſaluare gn̄ationē prout poſuit ꝑncipia entium litez ⁊
amicitiā. ⁊. 4. elā. 2ª ps ibi. (Aut ſi ita cōponant̄.) Dicit er T.c.40
go difficile fuit empedocli ſaluare augmentum: ſed multo
difficilius erit tradere. i. tractare de gn̄atione ſm naturaꝫ.
Naꝫ ſm caſum ⁊ fortunā talē gn̄ationem ſaluare non po
tuit: quia que generant̄ ſm nāꝫ: aut ſunt ſemper: aut ſunt
multū. i. frequēter. que aūt ſunt ab euentu ⁊ a fortuna pre
ter ſm ⁊ multū. que ergo eſt cā ex hoīe generari hoīez. aut
ſemper aut multū: ⁊ ex frumento frumētum ⁊ nō oliuam.
ſemper. n. aut vt frequēter ex ſimili ſimile ꝓducitur. nō fit
oliua ex frumento: ſed frumētuꝫ. fortuna ergo que ē vt ra
ro hoꝝ cā eſſe non poterit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut ſi ita cōponatur os. nō eniꝫ vt contin T.c.40
git cōuenientibus nihil generatur. queadmo
dū ille inqt. ſed rōne aliqua. que igitur horū
cauſa. non eniꝫ ignis aut terra. ¶ Sꝫ tamē T.c.41.
neqꝫ amicitia neqꝫ lis. congregationis eniꝫ
ſolum. hec autē ſegregationis cauſa.

¶ Oſtendit ꝙ empedocles non potuit ſaluare gn̄ationē po
nēdo principia litē ⁊ amicitiā. ⁊. 4. elā. ꝙ ſi cōponat̄ aut os
aut caro non fit hoc fortuitu. queadmoduꝫ ille inquit. ſꝫ
aliqua rōne. Naꝫ cōuenientibus elīs vt cōtingit. i. fortuitu
nihil generat̄. ſemp ergo fit generatio ꝑ rōnabilē vnionez
eloꝝ. q̄ igit̄ erit cā horū. vꝫ. ꝙ elā mixta fiūt rōnabiliter nō
fortuitu: vnū aliqd. hec aūt cā nō erit ignis: aut terra: aut
4. elā: qꝛ cuꝫ h̄ ſint plura: opꝫ dare vnū aliqd ꝙ vniat h̄ i
mixto: ſed tñ patet ꝙ hmōi cauſa non erit amicitia aut lis:
qꝛ amicitia eſt ſolum cā congregationis: hec aūt. ſ. lis ē cā
ſegregationis. ad hoc. n. ꝙ plura fiant vnuꝫ mixtum non
ſufficit ꝙ cōgregent̄: ſed reſultet ibi vna natura ⁊ vna for
ma vniens hmōi miſcibilia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec aūt eſt ſuba vniuſcuiuſqꝫ. ſꝫ non ſolū
⁊ mixtio ⁊ ſepatio mixtoꝝ. queadmodū ille
inquit. fortuna enim ad equale nominat̄: ſꝫ
non eſt ratio. eſt eniꝫ miſceri vt cōtingit. natu
ra igit̄ entiū cā eſt ita habere ⁊ vniuſcuiuſqꝫ
natura hec de qua nihil dicit: nihil igit̄ ḋ na
tura dicit. Sed tñ ⁊ bonū eſt hoc ⁊ optimū.

¶ Quia rōnabilē vnionē nō poſſumus ſaluare per princi
pia empedoclis. vꝫ. ꝑ litē amicitiā: ⁊. 4. elā: iō hic phs ad
dit qd eſt illud qḋ facit hanc rōnabilē vnionem: qꝛ hec eſt
nā ⁊ forma ſubalis. vez qꝛ empedocles volendo loqui de
nā reꝝ loquebat̄ ſolū ḋ mixtura: iō duo facit: qꝛ primo ait
formā ſubalem eſſe cām gn̄ationis mixti. 2° increpat empe
doclē de mixtione quā credebat eſſe nām ⁊ ſubaꝫ rerum 2ª
ibi. (Hic aūt mixtionē.) Dicit ergo ꝙ hec q̄ eſt cā gn̄onis
vniuſcuiuſqꝫ eſt ſuba. i. forma ſubalis ⁊ nā vniuſcuiuſqꝫ: ⁊
nō ſolum eſt cā hmōi mixtio ⁊ ſepatio mixtoꝝ. queadmo
dū ille empedocles inquit. Nā ⁊ fortuna que ſꝫ ipſuꝫ facie
bat ad gn̄ationē noiat̄ ad eq̄le: qꝛ nō eſt magis cā ꝙ ſit ſic
q̄ꝫ alr̄: ſꝫ nō eſt rō: ꝙ cā gn̄ationis nō ſit magis cā ꝙ ſit ſic
q̄ꝫ aliter. Opꝫ. n. ꝙ determinate generatiōis ſit determina
ta cā. vel aliter fortuna que nciat̄ ad eq̄le: ⁊ non magis eſt
cā ꝙ ſit ſicꝫ alr̄: qꝛ nullius eſt cā per ſe ⁊ determinate: iō

nõ est rõ ꝙ sit cã generationis: ⁊ q₂ ẜ₃ istã viã nõ esset miscere per se ⁊ determinate: sed vt cõtingit. Nã entium cã est ꝙ ita se hñt miscibilia i mixto: ⁊ addit ꝙ nã vniuscuiusq₃ est hec.i. cã gñationis in vnoquoq₃: de qua nã est quid bonum ⁊ optimu₃ in vnoquoq₃. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Hic aũt mixtionẽ solu₃ laudat. eteni₃ ⁊ elemẽta segregat non lis: ſ₃ amicitia que natura deo priora. dicitur aute₃ ⁊ hec.

ℭ Quia empedocles credebat nãm rerũ esse mixtionem: reprehendit ipsum de mixtione. ⁊ spãliter increpat eum de illa mixtione quã multũ laudabat dicens: ꝙ hic.s. empedocles solu₃ laudat mixtionẽ illa₃ supple. qua compositus ẽ deus. Volebat.n. empedocles ꝙ deus.i. orbis celestis esset compositus ex quatuor elis ⁊ amicitia siue lite. ideo illam mixtionem laudabat: quia per hoc dicebat celum esse incorruptibile: q₂ ad compositionem eius veniebat solũ amicitia non lis. Contra quod arguit philosophus dicens: ꝙ ela que sunt ẜm empedoclẽ natura priora deo congregat. non lite solum: sed amicitia. dicitur autẽ ⁊ h.s. amicitia segregare ela. erit igitur deus.i. orbis celestis corruptibilis.

Nõndũ ℭ Notandu₃ autem ꝙ naturaliter vnũqđq₃ habet maiorem amicitia₃ ad genus propriũ q̃₃ ad alienum. Si ergo ignis pp amicitia₃ dimittit propriam speram ⁊ congregat̃ cum aliq̃s elis. multo magis per amicitia₃ dimittet alia ela ⁊ redibit ad propria₃ sperã. pp quod si quatuor ela ⁊ amicitia siue lite cõponunt celu₃: q₂ sufficit amicitia: vt illa ela separentur ⁊ redeant ad propria loca contingit celum corrumpi. quod est omnino inconueniens.

Amplius autẽ ð motu dicit simpliciter. non eni₃ sufficit dicere quoniã amicitia ⁊ lis mouẽt: ſ₃ nõ hoc fuit amicitie esse. ꝙ motu tali. liti ãt ꝙ tali. oportebat igitur aut ðterminare: aut supponere. aut demonstrare. aut certe. aut molliter. aut aliter qualiter.

ℭ In pte ista phs reprehendit empedoclẽ: q₂ non potuit cõgrue saluare motu₃ localem: nec fuit locutus de eo vt debuit. Circa qđ tria facit: q₂ p
rio increpat empedoclẽ circa talem motum: q₂ non fuit locutus rõnabiliter. secũdo icrepat eu₃: q₂ fuit locutus cõtra rõnem. tertio: q₂ loquẽdo de motu cõtradixit sibi. 2ª ibi. (Amplius autẽ qm̃ vident̃.) 3ª

T.c.43 ibi. (Simpliciter autẽ nisi amicitia.) Dicit ergo prio ꝙ empedocles loquẽdo de motu dicit simplr.i. narrat ⁊ nõ assignat rõnẽ dicti: pp qđ non loquitur rõnabiliter. nõ.n. sufficit dicere: qm̃ amicitia ⁊ lis mouent: q₂ hoc non fuit amicitie esse.i. nõ est de rõne amicitie ꝙ moueat motu tali: vt ꝙ cõgreget ela: nec est de ratiõe litis ꝙ moueat motu locali. Oportebat ergo si volebat loqui rõnabiliter: aut determinare molliter. per rõne₃ probabilẽ. aut monstrare certe per sillm demonstratiuũ. aut supponere qualiter aliter sic erat pñcipiũ ⁊ per se notũ.

Nõndũ ℭ Notandũ aũt ꝙ petere pñm non est malũ: principia.n. sunt ponẽda ⁊ supponẽda: sed petere qđ est in principio.i. petere effectũ ⁊ cõclusionẽ que est i pñcipiĳs sicut in suis causis malũ est: q₂ non probat̃ qđ probari d₃. principiũ ⁊ per se notũ est qñ predicatũ est de ratione subiecti. si ergo esset principiũ ꝙ amicitia ⁊ lis mouerẽt: vt empedocles dicebat: esset in amicitie: esse.i. esset de ratione amicitie: vel esset de ratione litis talis motus. Ad hoc autẽ excludendũ ait phs ꝙ non est amitie esse. mouere motu tali: sed si non est de ratione amicitie sic mouere: ꝙ ipsa moueat tali motu: nec est principiũ: nec per se notum. oportebat ergo empedoclẽ non supponere hoc sicut pñcipium: si volebat rõnabiliter loqui: ſ₃ debebat assignare rõnẽ pbabilem vel demonstratiuam. ℭ Deindẽ cum dicit.

petere principium nõ ē malũ ſ₃ ẽe q̃ sunt in principio

ℭ Amplius autẽ quoniã videntur ⁊ vi ⁊ preter natura₃ moueri ⁊ corpora: ⁊ ẜm naturã: verbi gratia ignis quidẽ superius nõ vi. inferius autẽ vi. vi aute₃ ei quod h₃ naturam. contrariu₃ autẽ est quod vi. est igitur ⁊ ẜm naturã moueri. hanc igitur amicitia mouet aut non. contrariu₃ enim terrã superius ⁊ segregationi assimilatur. ⁊ magis lis est cã eiꝰ qui secundum natura₃ motus q̃₃ amicitia. qua ppter ⁊ vniuersaliter pter natura₃ amicitia erit magis. T.c.4

ℭ Ostendit fuisse locutũ cõtra rõnẽ dicẽs: ꝙ corpa videntur moueri vi.i. violenter. mouere aũt vi est ꝯriũ ei quod ẽ ẜm natura₃. Est igitur moueri qđ est vi ⁊ qđ est ẜm nãm: ⁊ q₂ est duplex motus: violentus ⁊ nãlis: hanc.s. motionem nãlem amicitia mouet: aut nõ. q.d. ꝙ nõ: pp qđ empedocles loquebat̃ cõtra rõnem: q₂ ponebat amicitia₃ mouere motu nãli. ponebat.n. amicitiã cõgregare: sed nũq̃₃ cõgregantur ela: nisi vel ignis descẽdat ad terra₃. vel terra ascẽdat ad igne₃. sed ꝯrium.i. cõtra nãm est terre superius ire. motus ergo nãlis non est cõgregationi: sed ꝯgregationi assimilatur. tũc.n. mouent̃ ela nãliter qñ segregant̃: ⁊ quodlibet vadit ad propriã spera₃. magis ergo lis cã est eiꝰ motꝰ qui est ẜm naturã q̃₃ amicitia: quapp ⁊ vlr preter natura₃ amicitia erit magis mouens q̃₃ lis.

Nõndũ ℭ Notandum ergo ꝙ empedocles fuit reprehensibilis: q₂ non loquebat̃ rõnabiliter: q₂ non assignauit sufficiente₃ rõnem dicti sui. secũdo reprehensibilis erat: q₂ loquebatur cõtra rõnem. dicebat.n. amicitia₃ magis esse cãm motus ẜm naturã q̃₃ cõtra nãm: ⁊ patet ꝙ magis econtrario debuit dicere.

Dubm **Dubitaret** forte aliq̃s dicẽs: ꝙ non op₃ ignem descendere ad terrã: vel terram ire superius ad ignem: si debeat fieri mixtio. põt.n. generari vnum elm ex alio. ergo poterit esse mixtio oĩum elo₂₂ absq₃ eo ꝙ ignis descẽdat a propria spera. sed generabit̃ circa locum mixtionis ex aliquo elo.

Rº ℭ Ad hoc autem dici potest ꝙ si hoc h₃ dubiũ apud nos qui ponimus vnũ elm generari ex alio. quod dubiũ declarari h₃ in caplo de mixtione. Ibi.n. querendum est vtrũ oportebat ignẽ descẽdere a ppria spera vt fiat mixtio. tñ apud empedoclẽ non est dubiu₃. Na₃ cum negaret trãsmutationẽ elo₂₂ si debeat fieri mixtio ipsorum oportebat ignem descendere ad terram inferius: vl terram ire superius ad ignem.

Dubm **Dubitaret** forte vlterius aliquis. vtrum si terra ascenderet supius vt misceretur igni: vel si ignis descenderet inferius vt misceretur terre. vtrum talis motus esset simpliciter violentus. Nam fluxus ⁊ refluxus maris nãlis est: q₂ a cã supiori aut a luna: ⁊ tñ videt̃ eẽ contra nãm aque: ꝙ ascendat ⁊ fluat. Cu₃ ergo mixtio fiat virtute supercelestis corporis: l₃ sit cõtra nãm particularẽ ignẽ descẽdere: tñ q₂ hoc esset a cã superiori ⁊ a natura vli. magis videret̃ eẽ nãlis talis motus q̃₃ violẽtus. ℭ Ad hoc aũt dici põt ꝙ vtrũ talis motus esset nãlis vel violentꝰ declarari h₃ in ca. de mixtione. put tñ spectat ad propositum: motus ille magis esset violẽtus q̃₃ nãlis: q₂ empedocles non posuit ignẽ descendere ⁊ intrare radices terre per aliquã nãm supiore₃: vt virtute celestis corporis: sed dixit hoc esse casu ⁊ fortuitu: vt p₃ p ea q̃ statim post de ipo dĩr.

Dubm **Dubitaret** etiam vlterius aliquis: q₂ nõ est motꝰ violentus nisi sit motus nãlis: ideo est violentum ignem descendere: q₂ est nãle ei ascendere. mo-

tus aut nãlis nunq̃ʒ esset in rerum nã nisi esset nã ⁊ forma subalis. Empedocles ergo q2 negauit nãm ⁊ subalez formã nõ potuit ponẽ: nec motũ nãlem nec violẽtũ: ergo ſm empedoclem motus ille nõ erat violẽtus. ¶ Ad hoc autẽ dici potest q̃ simpliciter nec violẽtuʒ nec nãle possum⁹ saluare ſm opinionẽ Empedoclis. q2 nõ ponebat vt debebat nãs rerum: cũ eo mõ quo de nã rerũ loquebaẽ oportebat eum ponere violẽtũ ⁊ nãle. ⁊ ideo forte signãter phs nõ dixit q̃ lis esset cã motus nãlis. sed ait q̃ magis est cã motus naturalis q̃ʒ lis. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Simpliciter autez nisi amicitia aut lis mouet. eorum corporum nullus motus est neqʒ mora. sed incõueniens. ¶ Amplius autem videntur mota. segregat enim quidez lis. ductus est autem superius ether non a lite. sed quandoqʒ ingt vt a fortuna. sic eniz constituit currens tunc. multotiens autẽ aliter. Quandoqʒ quidem inquit inatum esse ignem superius agi. ether autem ingrediebatur terre profundans radices. — T.c.44.

¶ Ostẽdit q̃ Empedo. ɔ̃dixit sibi ipsi. Circa qõ duo facit ſm q̃ dupl'r hoc oñdit. scõa ibi. (Simil'r autẽ ⁊ mũduz.) Dicit ergo q̃ Empedocles ponebat q̃ simplicit' nullus eẽt motus corporũ neqʒ mora. i. neqʒ quies nisi amicitia aut lis moueat. sed hoc est incõueniẽs. q2 amplius preter amicitiã aut litẽ ſm ipsum vĩr corpora esse mota a fortuna. Jdeo subdit q̃ segregauit qdẽ lis. i. aliqñ lis mouit sed tñ inquit q̃ qñqʒ ether ductus est superius nõ a lite: sed a fortuna. tunc currẽs superius ɔstituit illum motũ sic. s. a fortuna ⁊ a casu. multotiẽs aũt est al'r. q2 nõ est talis motus a fortuna: sed ab amicitia vel lite. sic etiã inquit ignez ĩnatũ esse supius agi. ⁊ tñ qñqʒ ipse ether vel ipe ignis ſm Empedoclem ingrediebaẽ ꝓfundas cauernas terre. videbat eni Empedocles aquã aliquã esse nãliter calam. ⁊ subtus terrã aliqñ esse ignẽ accẽsum. vt huius cãm redderet: dixit ignẽ intrare fortuitu radices ⁊ cauernas terre. ergo contradicebat sibi Empe. dicẽdo nullũ motũ esse p̃ter litẽ ⁊ amicitiã: ⁊ tñ amplius p̃ter hoc ponebat aliquãdo fieri motum a fortuna ⁊ casu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autem ⁊ mundum similiter habere inquit in lite nunc ⁊ prius in amicitia. quid igitur est quod mouet primum ⁊ causa motus. non enim amicitia ⁊ lis. sed cuiusdam hec causa. si vtiqʒ est illud principium.

¶ Ostẽdit q̃ sibi ɔ̃dicebat alio mõ. q2 inquit mundũ similiter se hẽre nũc in tẽpore litis ⁊ p̃us in tempore amicitie. volebat. n. q̃ sicut nunc qõ est tp̃s litis ignis moueret superius nãlit' ⁊ iferius a casu. Jta p̃us tp̃e amicitie qñ erat illud chaos confusum mouebaẽ sil'r. qd igit' est p̃ncipal'r cã motus nõ est amicitia ⁊ lis. sed hec. s. lis ⁊ amicitia si est illud tale p̃ncipiũ etiã causaʒ motus cuiusdã. i. motus particularis: p̃ticularis eni motus est particularit' cã motus. q2 est talis cã tp̃e amicitie. ⁊ lis tẽpore litis. sed vl'r cã mot⁹ in oĩ tp̃e nec lis: nec amicitia esse põt. ¶ Notandũ autem q̃ cõtradicebat sibi Empe. ponẽdo litẽ ⁊ amicitiaʒ vl'es ⁊ solas cãs motus. ⁊ dicẽdo esse motũ similez tẽpore litis ⁊ amicitie. q2 vt ad ꝓpositũ spectat ɔ̃rioꝝ ɔ̃rie sunt cause motuũ dissimiliũ, sunt cause dissimiles. si ergo simili modo mouetur mũdus tempore litis ⁊ amicitie. illius motus nõ erit causa nec lis nec amicitia. ¶ Deĩde cum dicit. — Nõdũ

T.c.45 ¶ Incõueniens autem ⁊ si anima ex elementis aut vnum aliquod eoꝝ. alterationes enim anime quomodo erunt. verbi gratia. musicũ esse. ⁊ rursus si nõ musica. aut memoria aut ⁊ obliuio. Palam autem quoniam siqdem ignis anima passiones erũt ⁊ quecũqʒ igni ſm q̃ ignis. si autem miscibile corporalia. harum autem nulla corpalis. sed de his alterius opus est contemplationis.

¶ Oñdit q̃ Empeocles nõ potuit saluare oẽs alteratiões aĩe. iõ ait icõueniẽs esse aĩam eẽ ex eł'is. aut eẽ aliqõ vnum eł'oꝝ. q2 hoc posito quõ eı ũt alteratões aĩe. verbi grã. musicũ eẽ. q̃si dicat. talẽ passionẽ aĩe p eł'a saluare non possumus. ⁊ rursus sine musica. i. p̃ter musicaʒ quõ saluabiẽ in aĩa aut memoria aut obliuio. Palam. n. q̃ si aĩa est ignis. erũt. i. inerũt ei quecũqʒ sunt passiões ignis ſm q̃ ignis. si aũt aĩa nõ est ignis nec est vnũ aliqõ eł'm: sed est miscibile ⁊ est aliquid cõpositũ ex eł'is: passiones que insunt aĩe erũt corpalia solum. horũ aũt. i. harũ passionũ nulla est corpalis. g̃ si aĩa est eł'm vel ex eł'is nõ poterit saluari quõ aut sit musicũ. memoria. ⁊ obliuio. q2 talia nõ sunt corpalia. addit aũt q̃ de his est opus alterius cõtẽplatiõis. spectat. n. hoc ad librũ de aĩa de memoria ⁊ remiscentia. ¶ Notandum aũt q̃ hec est rõ cõtra Empe. oportebat eni ſm Empe. memoriã musicã ⁊ tales passiões corporales ⁊ ꝓprie dictas: ex quo ponebat aĩam vel esse eł'm vel ex eł'is. pp quod cũ ex suis p̃ncipijs has alteratiões saluare non posset. dici põt q̃ saluare nõ poterat vl'r oẽs alteratiões vniuersales. — Nõdũ

De elemẽtis autẽ ex quibus corpora ɔstituta sunt. in qbus quidẽ videẽ esse aliquid cõe aut trãsmutari inuicẽ necesse eni si alterũ hoꝝ ⁊ alteruz ɔtingere. Quicũqʒ enim nõ faciũt ex inuicẽ gñationẽ neqʒ ex vnaquaqʒ nisi sicut ex pariete lateres icõueniens. quõ enim ex illis erũt carnes. ⁊ ossa. ⁊ alioꝝ qõcunqʒ. — T.c.46

¶ Ut dicebaẽ superius corpa nãliter gñabilia ⁊ corruptibilia sunt eł'a. ⁊ per nãm eł'oꝝ sunt gñabilia ⁊ corruptibilia eł'ata. Postq̃ʒ phus determinauit de gñatiõe eł'orum. in p̃te ista determinat de gñatiõe eł'atorũ. ¶ Notandum aũt q̃ ponẽtes eł'a intrãsmutabilia ipo'e est saluare generationẽ mixtoꝝ. Ponẽtes aũt eł'a trãsmutabilia non est ipo'e eos saluare gñationẽ taliuʒ. est tñ difficile. Duo ergo facit phus circa partẽ istã. q2 p̃mo p̃mittit hoc qõ dictuz est. scõo qõ dixerat manifestat. scõa ibi. (Jllis enim qui dicunt.) Circa p̃mũ duo facit ſm q̃ duo ꝓponit. Nam primo ostẽdit q̃ negantes transmutationes eł'orũ nõ pñt saluare mixtorũ gñonẽ. scõo ait q̃ cõcedẽtes eł'orũ transmutationẽ gñationẽ mixtorum de facili saluãt. scõa ibi. (Habet aũt qõ dr̃ qõnẽ.) Dicit ergo q̃ de eł'is ex qb⁹ sunt corpora cõstituta. in qbus videẽ esse aliqõ cõmune. i. q2 videtur hẽre cõem mãm. Jdeo supple necesse est dicere de talibus eł'is q̃ cõtingit trãsmutari inuicẽ. necesse est eniʒ si alterũ horũ cõtingeret ⁊ alterũ. i. necesse est si eł'a hñt vnam mãm q̃ sint trãsmutabilia inuicẽ: ⁊ ecõuerso si sunt iuiceʒ trãsmutabilia hñt vnã mãm. sic ergo loq̃ndum est de eł'is ſm veritatẽ. sed quicũqʒ hanc veritatẽ negãt ⁊ nõ faciũt gñonẽ eoꝝ ex iuicẽ: nõ pñt saluare mixtionẽ. neqʒ ex vnaquaqʒ re mixta eł'a gñabunẽ. nisi sicut ex pariete generãtur lapides. Jncõueniens est enim talis põ. q2 hoc posito quõ ex illis eł'is erunt carnes ⁊ ossa ⁊ quodcũqʒ aliorum mixtorũ q̃si dicat nõ est possibile. ¶ Deinde cum dicit. — Nõdũ

¶ Habet autem qđ dicitur questionem ⁊ ex alterutris generantibus. quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hec. dico autem. verbi gratia. ex igne est aqua. ⁊ ex hac generari ignem. est enim aliquod cōe subiectum. sed vtiq̄ ⁊ caro ex eis generatur ⁊ medulla. hec vtiq̄ generantur quomodo.

¶ Ostēdit quō ponētes trāsmutationē elemētoꝝ adinuicē de difficili saluāt gñationē mixtorū. dicens ꝙ existentib⁹ generationibus elemētorū ex alterutris: quod dicit ibi. i. gñatio mixtorum. de qua intēdimus dicē ⁊ tractare habet q̄stionem ⁊ difficultatem. qꝛ quōcūq̄ gñant elemēta ex inuicē difficile est vidē quō gñat ex eis mixtum. qđ est aliqđ aliud p̄ter hec. i. p̄ter elemēta. dico aūt. verbi grā. ex igne est aq̄. ⁊ ex hac. i. ex aq̄ contingit gñari ignem. qꝛ est eis aliqđ subiectū cōmune. sed vtiq̄ ⁊ caro ⁊ medulla generantur ex eis. ⁊ quomō vtiq̄ hec mixta generātur difficultatem habet. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Illis qdē enim q dicunt vt Empedocles qs erit modus. necesse enī est cōpositionem esse. sicut ex lapidibus ⁊ laterib⁹ paries. mixtura vtiq̄ hec ex saluatis vtiq̄ erit elemētis. scđm parua adinuicē compositis. Itaq̄ vti- t.c.47. q̄ caro ⁊ alioꝝ vnūqđq̄. Cōtigit itaq̄ n̄ ex quacūq̄ parte carnis generari ignē ⁊ aquā. queadmodū si ex cera generat vtiq̄ ex hac quidē parte spera. pyramida aūt ex aliqua alia. sed cōtingebat ex alterutro alterutrum generari. hec quidē igitur hoc generantur modo ex carne ex quolibet ambo. eis aūt q illo mō dicunt nō ꝯtingūt sꝫ vt ex pariete lapis ⁊ lateres alterutrū ex alio loco ⁊ parte.

¶ Manifestat qđ dixerat. ⁊ duo facit ƀm ꝙ duo premisit. Primo enim ostendit ꝙ negātes trāsmutationē elemētorū nō pn̄t mixtionem saluare. scđo manifestat ꝙ ponētes talē trāsmutationē de difficili mixtionē saluant. scđa ibi.
T.c.48 (Similiter aūt ⁊ facientibus.) Dicit ergo ꝙ illis q dicūt vt Emp̄. qui negabat trāsmutationē eloꝝ. qs erit modus mixtionis. veram enim mixtionem saluare nō poterant. necesse est enī ƀm eos mixturā esse cōpōnē elorū. sicut paries est cōpositus ex lapidibus ⁊ lateribus. mixtura. n. hec erit ex elis saluatis ⁊ cōpositis adinuicem ƀm parua. sic vtiq̄ dicendo caro ⁊ vnūqđq̄ aliorū mixtorū. sic ꝯtingit ita q̄ se hēre. ꝙ nō ex qualibet parte carnis cōtingit generari ignem ⁊ aquā ⁊ alia elemēta. qꝛ nō q̄libet pars mixti erit mixta. queadmodū ergo si in cera imprimatur diuerse figure. ita ꝙ ex vna parte gñatur spera ex aliq̄ autem alia parte cere gñabit pyramidalis figura. sic ergo ela erūt in mixto distincta ⁊ absq̄ confusione sicut distincte figure possunt esse in diuersis partib⁹ cere. Sed vt dicebat in ca° de mixtione ex alterutro. i. ex qualibet p̄te mixti cōtingebat gñari alterutrū. i. ex quolibet elorū. ħ igit ela ħ modo gñantur ex carne: qꝛ ex quolibet. i. ex q̄libet parte carnis gñant ambo. i. vtrūq̄ ⁊ etiam oīa miscibilia: sed eis q dicūt illo mō nō ꝯtingūt ista. sed vt ex⁹ pariete gñantur lapides ⁊ lateres: qꝛ alterutrū ex alia parte ⁊ alio loco gñant. sic gñabunt miscibilia ex mixto. qꝛ ex alia ⁊ alia p̄te mixti gñabit aliud ⁊ aliud elm. sic ergo loq̄ntes verā mixtionē saluare nō pn̄t. ¶ Notanduꝫ aūt ꝙ si miscibilia eēnt in mixto saluata mixtio nō esset qđ vnum. rursum: qꝛ nō esset ibi vna forma ꝯiungēs ⁊ retinens miscibilia: qđlibet eloꝝ tēderet in suū p̄priū locum. Si ergo ignis maneret sub p̄pria forma in mixto nō sisteret ibi: sed euolaret in regionē p̄priā. sic etiā ⁊ aer expiraret i p̄priuꝫ locū. nullū ḡ mixtū duraret nec existeret p̄ aliqđ tp̄s. ¶ Deide cū dic.

¶ Silr̄ aūt ⁊ facientib⁹ vnā eorū materiā habet aliā qōnē. quō erit aliquid ex ambobus verbi gratia ex calido ⁊ frigido aut ex igne ⁊ aqua. Si. n. est caro ex ambob⁹. ⁊ neutruꝫ eorum neq̄ rursus cōpositio saluatorū. qđ relinquitur nisi mām esse qđ ex illis. alteri⁹ enim corruptio aut alteruꝫ facit. aut mām. T.c.48.

¶ Ostēdit ꝙ cōcedētes trāsmutationē eloꝝ de difficili mixtionē saluāt. Circa qđ duo fac. qꝛ p̄mo tāgit hꝰ difficultatē. 2° tactaꝫ soluit ibi. (Quapropter qm̄.) Dicit ergo ꝙ T.c.48 silr̄ faciētib⁹ vnā mām eoꝝ elorū si volūt saluare mixtionē. hꝫ aliq̄ q̄stionē. i. difficultatē. nam quō erit aliquid ex ambobus. i. quō erit mixtio. v̄bi grā quō erit aliqđ ex calido ⁊ frigido. aut ex igne ⁊ aqua. si. n. caro est ex ambobus ⁊ est neutrū eoꝝ. qꝛ nec est ignis nec aq̄. neq̄ rursus compositio saluatorum: qꝛ non manent ela in mixto saluata sub p̄pria forma: qđ relinq̄tur ex illis elementis nisi mā. corruptio. n. alterius eli vel facit alterū elorum. vt si corrumpat vnū in aliud: aut fac̄ mām si nō corrumpat vnū elm in aliud: sed resultet ex his elis mixtis aliqđ cōe vtrisq̄: ⁊ qꝛ nō est eis qđ cōe nisi mā. ⁊ qꝛ relicta sola mā nō fit mixtum non erit mixtio ex eis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapp̄ ⁊ qm̄ est ⁊ magis ⁊ minus calm ⁊ frigidū. qn̄ qdē est simplr̄ alterū actu. potētia alterū erit. quādo autē non omnino. Sꝫ vt quidem ens calidum ⁊ frigidū. vt autem frigidū calidū: qꝛ que miscētur corrumpūt intentiōes adinuicē. tūc neq̄ mā erit. neq̄ illorū cōtrariorū actu simplr̄. sed medium.

¶ Soluit ad difficultatē tactaꝫ. circa qđ duo facit. qꝛ p̄mo facit qđ dcm̄ est. 2° ex solutione data assignat modum mixtionis. 2ª ibi. (Scđm id vero qđ est potētia.) Dicit ergo. q̄propter qm̄ ꝯtingit esse aliqđ magis ⁊ min⁹ frigiduꝫ qn̄ qdē ꝯria ꝯgregant. sed alterū est simplr̄ in potētia. alterū vero in actu. i. si alterū potētius dn̄atur nō erit mixtio: sed alterū. i. erit gñatio alteri⁹ eli. sed qn̄ alterū ꝯrioꝝ nō oīno dn̄atur sed gñatur ibi aliqđ mixtum quod est vt caliduꝫ. ⁊ frigidū. ⁊ vt frigidū ⁊ calidū. qꝛ nō est aliqđ cōtrariorū simplr̄. sed retinet aliquid de vtroq̄. qꝛ tunc miscentur et corrumpuntur intēsiones ⁊ excellētie ꝯtrariorū adinuicem ⁊ veniūt ad quoddā t̄pamentū. iō tūc nec erit mā tm̄ nec actu simplr̄ alterū illorū ꝯriorum: sed resultabit quoddā medium ex vtrisq̄. ¶ Notādum autē ꝙ vna forma vir- Nōndū tualiter continet in alia. vt forma imperfecta. in forma p̄fecta. vegetatiua enim reseruat in sensitiuo. embrio' enim p̄mo viuit vita plante: ⁊ postea sentit ⁊ viuit vita animalis. ⁊ adueniēte sensitiuo vt cōiter ponitur cedit vegetatiuū in potentia māe. vnde ipsa forma sensitiui scđo introducta pōt qcqđ poterat vegetatiuū. pp̄ qđ vegetatiuū in sensitiuo reseruat sed nō reſuatur ibi in p̄pria forma: ita ꝙ vegetatiuū plāte sit actu ⁊ formalr̄ in sensitiuo bruti. sꝫ reseruat ibi virtualr̄. qꝛ sensitiuuꝫ in bruto potest quicqđ pōt vegetatiuū in plātis ⁊ amplius. vnde pħs in 2° de ani- T.c.27 ma in illo cap°. potentiarū autē aīe. ait vegetatiuū esse in 7.31. sensitiua. sic trigonū in tetragono. triangulus enim nō est in tetragono actu: sed virtualr̄. qꝛ oēs anguli trigoni continent in tetragono ⁊ adhuc plures. nō est ergo inconue-

niens vnã formã in p se ordinatis cõtineri in alia. vel etiã plures forme virtualr pñt cõtineri in vna: si p se ordinent ad illam. vegetatiuũ enim continet in sensitiuo qꝛ p se ordinat ad ipsum. sic etiam sensitiuum ⁊ vegetatiuũ in itellectiuo continent. qꝛ habẽt p se ordinẽ ad illud. Nam ⁊si ẽm quosdã in qlibet aiali sunt plures forme: tamẽ vt credo in nullo aiali sunt plures aie. ¶ Hoc viso pʒ quõ dicẽ possumus omnes formas miscibilium reſuari in forma mixti: qꝛ p se ordinant ad illam. pʒ ergo formas elorũ reseruari in mixto nõ formalr ⁊ actu. sed potẽtia ⁊ virtute.

T.c.48.

¶ Potest etiam hoc idem alr declarari. qꝛ vt superiꝰ dicebatur. caliditas pmo cõpetit igni. humiditas aeri. frigiditas aque. siccitas terre. Sic ergo qcqd est calidũ est calm p nãm ignis. vt pbat scdo metha. qdlibet mixtuʒ est calidũ. qꝛ est ibi aliquo mõ igneũ. ⁊ est humidũ qꝛ est aereuʒ. ⁊ frigidũ: qꝛ est aqueũ. ⁊ siccũ qꝛ est terreũ. mixtũ ergo qꝛ quodãmõ hʒ in se oẽs istas qlitates põt dici igneũ. aereũ. aqueũ. ⁊ terreũ: qđ nõ eẽt nisi in eo aliquo mõ reſuaretur oia ela miscibilia. Esse ergo ela in mixto virtute duplicit põt intelligi. vel qꝛ forme subales elorũ virtualr continẽtur in forma mixti. vel qꝛ virtutes actiue ⁊ passiue elorũ aliquo mõ reſuãtur in mixto. mixtuʒ enĩ qꝛ respectu ignis ⁊ aque tenet medium. ⁊ est quodãmodo tepidũ ɔgregat in se aliquo mõ calm ⁊ frigidum. sic etiã que tenet mediũ int aerẽ ⁊ terram ⁊ est qd quodãmodo temperatũ. cõgregat in se aliquo modo humidũ ⁊ siccũ. quapp aliqualiter omnes. 4. qlitates cõgregant in mixto.

T.c.4.

T.c.48

Nõdũ

¶ Notanduʒ qꝫ calm vel aliquã aliã pmã qlitatẽ duplicit aliqd hẽre põt ex ordine pmarũ qlitatũ adinuicẽ. vel ex ordine pmaruʒ qlitatũ ad pma corpora. lʒ enĩ aer nõ sit pmo calidus: nec mixtũ sit pmo calm: sed vtrũqꝫ sit tale ex ordine ad aliđ. hmõi tñ ordo alr reſuat in aere ⁊ alr in mixto. aeri enim competit calm ex ordine ad humidũ aereũ. humidum. n. aereũ est qsi per se instrm calidi. ⁊ per se substernit calido. Ideo aer cum sit pº humidus. opʒ qꝫ deinde ⁊ qsi ex cõsequẽti sit calm. in mixto autẽ nõ sic. non enim est mixtum calm. qꝛ ⁊ per se ⁊ pmo cõpetit aliqua qlitas pma ⁊ ex ordine ad illam cõpetat ei caliditas. sed ideo est mixtum calidum: qꝫ hʒ ordinẽ ad pmum calm. vt ad ignẽ. ⁊ est humidũ: qꝛ hʒ ordinẽ ad pmũ humidũ. vt ad aerẽ. Ideo aer ex eo qꝫ dicit calm nõ dicit ꝓprie participare ignẽ: nec dʒ dici mixtus. sed elata pticipando qlitates pmas sunt mixta. qꝛ per eas pticipant nãs elorũ. cõpetit enim eis habere tales qlitates nõ solum ex ordine eorũ adinuicẽ. sed ex ordine ipsarũ qlitatum ad pma corpora. ¶ Notandũ etiã qꝫ mixtio est pmorũ corporũ ⁊ elorũ ꝓprie loquẽdo. ideo nõ quelibet participatio cuiuslibet nãe facit mixtionẽ. ꝓpter qđ si aliqua forma participat nãm aliquarũ formarũ: nõ opʒ qꝫ dicat mixta ex illis. hec aũt difficilius declarari hñt in capº de mixtione. ¶ Notanduʒ etiaʒ qꝫ nõ solũ mã põt dici qd cõe ipsis elis. sed etiã ipa forma mixtionis inquãtũ in ea virtualr reſuant oẽs forme elorũ quid cõe dici põt. Cũ ğ arguit si nõ remanet aliquod eloruʒ in actu. sed remanet aliqđ cõe. igit remanet mã. arguitur ex insufficienti ⁊ peccat rõ per fallaciã ɔñtis. nõ enim relinqtur sola materia ex mixtione. sed resultat in quedaʒ nã ʒª que potest dici quid cõe ⁊ quid medium. vt ostensum est.

Nõdũ

Nõdũ

SEcundum id vero quod est potẽtia magis calidum aut frigidum vel cõtrarie alterutrum. secunduʒ hanc rationem ⁊ ratione dupliciter calidum potentia qꝫ frigidum vel tripliciter. vel secundũ alium talem modum erũt vtiqꝫ mixta alia ex contrarijs elementis. aut ex elementis. ⁊ alia elemẽta ex illis potentia qualiter entibus. non ita vero vt materia. sʒ scdm pdictum modũ. ⁊ erit ita qdẽ mixtio. illo vero modo mã scdm qꝫ generatur.

¶ In parte ista determinat modum mixtionis. ⁊ tria fac. qꝛ pmo ostendit quis est modus mixtionis. scdo manifestat quale mediuʒ est illud quod resultat ex mixtione. qꝛ est medium diuisibile non punctale. 3º probat omnia miscibilia concurrere ad generationẽ mixti. scda ibi. (Quoniam autẽ patiunt.) 3ª ibi. (Omnia illa.) Dicit ergo qꝫ ẽʒ qꝫ vnum elemẽtorum est potẽtia magis calidũ aut frigidum. vel contrarie. qꝛ forte est vnum calidum. vel vnũ frigidũ. ẽm hanc rõnem miscibiliuʒ erit ratio ⁊ modus mixtionis. Potest ergo esse mixtum rõne. i. rõnabiliter. vel ratione ipsorum miscibilium potest esse potẽtia. i. virtute dupliciter vel tripliciter calm vel frigidũ vel ẽm alium taleʒ modum. ⁊ qꝛ sic miscibilia reſuantur in mixto. ideo erũt vtiqꝫ alia mixta ex cõtrarijs. aut ex elis contrarijs. ⁊ alia elemẽta erunt potẽtia ex illis qualiter entibus. Nam mixta generant ex elemẽtis per compositionẽ elemẽta gñantur ex eis p dissolonẽ. sunt enim potẽtia ela in mixto. non ita vero vt mã solum. sed ⁊ erit ita qdem mixtio ẽm predictũ modum. vt cũ saluat virtus miscibiliũ in mixto. Illo vero mõ qrto nõ remanet nisi mã ⁊ erit id quod generat. qꝛ tunc nõ est mixtio sed gñatio. ¶ Deide cum dicit.

T.c.48

T.c.49

¶ Quoniam autem patiunt contraria secũdum in primis determinationem. est enim actu calidum potentia frigidum. ⁊ actu frigidum potentia calidum. quapropter. si nõ coequant transmutant inuicẽ. similr autẽ ⁊ in alijs contrarijs. ⁊ prio ita elementa trãsmutantur. ex his enim fieri carnes ⁊ ossa ⁊ que talia. calido qdẽ generato frigido. frigido auteʒ calido. quãdo ad medium veniũt. hanc enim neutrum. medium enim multa ⁊ non indiuisibile. Similiter autem ⁊ siccũ ⁊ humidum ⁊ alia talia secundum medietatem faciunt carnem ⁊ os ⁊ alia.

¶ Ostendit qle est medium in mixtione. dicens. qꝫ ɔria patiunt adinuicẽ ẽm determinationẽ habitam prius. Nam actu calidum est potentia vt fiat frigidum. ⁊ actu frigidũ est potentia vt fiat calidum. Quapropter si nõ coequant miscibilia: ⁊ vnũ oĩno supat ⁊ vincit aliud: trãsmutant inuicẽ. i. vnũ ɔuertit in aliud. ⁊ mã q̃ est sub forã vniꝰ efficit sub forma alterius. ⁊ qꝛ nõ manet nisi mã soluʒ nõ est ibi mixtio sed gño. silr aũt se hʒ ⁊ in alijs ɔrijs. vt in humido ⁊ sicco. sed supple si ela fiũt aliquo mõ coequata ela ita se hñtia pº trãsmutant. ⁊ postea ex his transmutatis ⁊ adeqtis generantur carnes ⁊ ossa ⁊ ea que sunt talia mixta. Nam calido quidẽ remisso ⁊ gñato aliquo mõ frigido ⁊ frido facto calo qñ ad mediũ veniũt tũc fit mixtio. ⁊ hãc medietatẽ ɔtingit esse neutrum miscibiliũ. ⁊ hmõi mediũ est multi spatij ⁊ multum amplum. ⁊ nõ est indiuisibile. ⁊ qđ dcm̃ est de calido ⁊ frigido. silr se hʒ circa siccum ⁊ humidũ: ⁊ alie due cõtrarietates ẽm medietateʒ ⁊ quãdam adequationẽ faciũt carnẽ ⁊ os ⁊ alia talia. Patet ergo qꝫ modus mixtionis est ẽm modũ miscibilium. est enim mixtum duplo calm qꝫ frigidũ vel eɔ. ẽm qꝫ aliter ⁊ aliter cõueniũt miscibilia in ipso. ¶ Item pʒ qꝫ miscibilia adeqta faciunt mixtum qđ est quasi mediuʒ qđdam respectu miscibiliũ. ⁊ hoc mediũ nõ est pũctale sed magnitudine lati

tudinis.ſic enim imaginari debemus ꝙ ſicut ſanitas exi/
ſtit in quadam adequatione miſcibilium.ſanitas eniꝫ re/
quirit humores adequatos.nõ tamẽ ſtatim cũ vnus hu/
mor ſuperat alium tollit̃ ratio ſani. ſi enim ſic punctaliter
vellemus accipere equationeꝫ humorũ nullus forte eſſet
ſanus.habet ergo illa equalitas magnam latitudinẽ: cũ
dicit̃ quis infirmus donec humores tm̃ ſe ſupent adinui/
cem ꝙ corpus cuius humores illi exiſtunt non poſſit fa/
cere opus ſani.ſic miſcibilia equant̃ in mixto.nõ punctali
ter.qꝛ ſic ipoſſibile eſt coequari.ſed tunc dr̃ miſcibilia eq̃
ta quãdo nõ tm̃ ſe ſuperãt adinuicẽ ꝙ vnũ poſſit corrum
pere aliud ⁊ cõuertẽ ipſum in nãm ꝓpriam.hec autẽ eq̃/
tio nõ eſt punctalis.imo multis modis habet fieri.⁊ ſꝫ ꝙ
concurrit ibi plus vel minus de calido ⁊ frigido.⁊ humi/
do ⁊ ſicco.generat̃ inde caro ⁊ os.⁊ aliud ⁊ aliud mixtũ.
Jmmo etiam equatio illa que requirit qõlibet genus mix
ti nõ eſt punctalis.caro.n.poteſt generari ex maiori ⁊ mi/
nori equatione elemẽtorũ.non.n.eandem equationẽ req/
rit caro homĩs ⁊ leonis.imo in ipſa carne humana nõ eſt
eq̃tio pũctalis.ſed ſm aliam ⁊ aliã complexionẽ cõcurrit
ibi alia ⁊ alia eq̃tio miſcibilium.⁊ ꝙ plus eſt.in eadem cõ
plexione ſunt diuerſi modi equationũ prout magis ⁊ mi/
nus acceditur ad complexionẽ illam.tot ergo habet gra/
dus ⁊ tot modos hoc medium ⁊ hec equatio miſcibiliuꝫ.
ꝙ q̃ſi ſub variatione non cadit. ¶ Deinde cum dicit.

T.c. 49 ¶ Omnia enĩ mixta corpa quecũqꝫ circa lo/
cuꝫ ſunt ex oĩbus cõpoſita ſunt ſimplicibꝰ.

¶ Oſtendit ꝙ ad compoſitionẽ omnium mixtorũ concur
runt oĩa elẽa.⁊ duo facit.qꝛ pmo ꝓbat hoc per rõneꝫ. ſcõo
T.c.50. ꝓbat hoc per effectum ⁊ q̃ſi per ſignum ibi. (Teſtificari
autem videt̃.) Circa pmũ duo facit.qꝛ pmo premittit qõ
intẽdit.ſecundo probat propoſitum ibi. (Terra quidem
ineſt.) Dicit ergo ꝙ omnia mixta corpora quecũqꝫ ſunt
circa medium locũ. cõpoſita ſunt ex omnibus ſimplicibꝰ
Nõndũ corporibus.i.ex omnibus elĩs. ¶ Notãdum autem ꝙ di
xit mixta circa medium locũ ad drñiam mixtionis de q̃ de
terminat̃ in l b.methaurorũ que fit in alto. Jbi.n.non ita
proprie reſeruatur ratio mixtionis ſicut in mixtis que ſũt
circa medium locum. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Terra qdem ineſt omnibus.qꝛ vnũqđqꝫ
eſt maxime ⁊ multum in proprio loco.

¶ Probat qõ dixerat.⁊ duo facit.qꝛ primo ꝓbat ꝙ ad ge
nerationẽ mixti concurrit terra ⁊ aqua.ſcõo ꝙ concurrit
ibi aer ⁊ ignis ibi.(Qm̃ igitur gñationes.) Prima diuidi
tur in duas.qꝛ pmo oſtendit ꝙ cõcurrit ibi terra.ſcõo ꝙ
concurrit ibi aqua.ſcõa ibi.(Aqua autem qꝛ opꝫ.) Dicit
ergo ꝙ terra qdem ineſt in omnibꝰ talibus mixtꝭ:qꝛ vnũ/
quodqꝫ eſt maxime ⁊ multum.i.maxime ⁊ freq̃nter in ꝓ
prio loco.Si ergo mixta vtplurimũ ſunt in terra.proprĩꝰ
locus eorũ terra eſt.qõ nõ eſſet niſi ad mixtionẽ eoruꝫ cõ
Nõndũ curreret terra. ¶ Notandum aũt ꝙ hec rõ nõ ſolum ꝓ/
bat terrã ꝯcurrere ad oĩa mixta.ſed etiam oſtẽdit ꝙ in oĩ/
bꝰ mixtis dñat̃ terra.vnũqđqꝫ.n.mixtorũ tẽdit ad locum
ſm inclinationẽ elĩ dñantis in ipſo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aqua aũt qꝛ opꝫ terminari qđcũqꝫ cõpo
ſitũ.ſola aũt eſt ſimpliciũ bñ termiabile aq̃.

¶ Oſtendit ad generationem mixti concurrere aquam.⁊
duo facit ſm ꝙ duas ratiões ad hoc adducit.ſecũda ibi.
(Amplius autem ⁊ terra.) Dicit ergo ꝙ aqua concurrit
ibi.qꝛ opꝫ qõ eſt compoſitum ⁊ mixtum bene terminari:
opꝫ enim vnam partem eſſe bene terminataꝫ ⁊ bene com/
pactam alteri parti.ſed de numero ſimpliciũ quidem be/
ne terminabile eſt aqua. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Amplius aũt ⁊ terra ſine humido nõ põt
commorari. Sed hoc eſt quod continet.ſi
enim auferatur omnino ex ipſa humidum.
decidit vtiqꝫ.terra quidẽ igitur ⁊ aqua pro
pter has inſunt cauſas.

¶ Adducit ſcõam rõnẽ qꝛ terra ſine humido non põt mo
rari.ſed hec.ſ.aq̃ ⁊ humidũ eſt qõ continet terrã. ſi.n.om
nino auferat̃ humiduꝫ ex ipſa terra decidit ſupple terra in
puluerẽ.pp has igit̃ cãs terra ⁊ aq̃ inſunt in omni mixto.
¶ Notandum autẽ pmã rõnem de aqua ab hac ſcõa in Nõndũ
hoc differre.qa pma ſimplr̃ arguit ad gñonẽ mixti cõcur
rere aquã ad hoc ꝙ mixtuꝫ ſit bene compactũ ⁊ bene ter/
minatũ.hec aũt rõ ſcõa arguit hoc ſpãlr̃ ex parte terre q̃
ſine humido nõ põt ſubſiſtere ⁊ eſſe compacta. ¶ Notã/ Nõndũ
dũ etiam ꝙ humidum aereũ aliud mixtum terre nõ ꝯſo/
lidat eam nec facit eam cõpactam.ſed magis expirat ab
ipſa.requirit̃ ergo ibi humidũ aqueũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Aer aũt ⁊ ignis quoniã contraria ſunt ter
re ⁊ aque.terra qdẽ aeri. Jgni vo aqua con
traria eſt.vt contingit ſubſtantiam ſubſtãtie
contrariã eſſe. quoniaꝫ igitur gñationes ex
contrarijs ſunt.inſunt. altera autẽ extrema
contrarioꝝ neceſſe ⁊ altera ineſſe. q̃propter
in omni cõpoſito omnia ſimplicia erunt.

¶ Oſtendit ad generationẽ illorũ cõcurrere ignẽ ⁊ aereꝫ.
dicens.ꝙ aer ⁊ ignis cõcurrũt ad generationẽ taliuꝫ.qm̃
ſunt contraria terre ⁊ aque.terra enim eſt contraria aeri.
aq̃ vero igni.vt contingit ſubſtãtiaꝫ ſubẽ eſſe cõtrariã. Si
ergo generatiões ſunt ex ꝯrijs ⁊ inſunt in mixtis altera ex
trema cõtrariorũ vt terra ⁊ aq̃:neceſſe eſt in eis ineſſe alte/
ra extrema.vꝫ.ignẽ ⁊ aerẽ.q̃propter in oĩ compoſito erũt
oĩa ſimplicia corpora.i.oĩa elẽa. ¶ Nõndũ autem ꝙ dicit Nõndũ
ſi contingit ſubãm ſubẽ eſſe cõtrariã.qa per omnẽ modũ
nõ reperit̃ rõ ꝯrietatis in ſubã.vt põt hẽri ex.5.phyſicoꝝ. T.c.10.
eſt enim vna forma ſubãlis ꝯria alteri.ſm ꝙ in vna for/
ma claudit̃ puatio alterius.maior auteꝫ ⁊ minor ꝯrietas
taliũ formaꝝ ĩnoteſcit nobis ꝑut q̃litates ſeq̃ntes magis
⁊ minus cõtrariant̃ adinuicẽ. ¶ Nõndũ etiaꝫ ꝙ qa mix Nõndũ
tum nõ debet hẽre qualitates elemẽtorũ intẽſas ⁊ excellẽ
tes.ſed eas dꝫ hẽre mixtas ⁊ tẽperatas.iõ non ſufficiũt ele
mẽta frida ad cõpõnẽ mixti niſi cõcurrãt ibi elẽa calida cõ
tẽperantia frigiditatẽ illoꝝ.Ex ſola ergo terra ⁊ aq̃ non
fit mixtio.ſed requiritur ibi aer comtẽperãs excellẽtias ter
re cũ ꝯriet̃.requiritur etiã ibi ignis contẽperans excellen
tias aq̃ ad quã habet ꝯrietatem. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Teſtificari autem videt̃ ⁊ nutrimentum T.c.50.
vniuſcuiuſqꝫ.omnia quidem enim nutriũ/
tur eiſdem ex quibus ſunt.oĩa enĩ ex mixtis
nutriunt̃.etenĩ q̃cũqꝫ vident̃ vno ſolo nutri
ri vt aq̃ plãte.multis nutriunt̃.mixta eſt enĩ
aq̃ terra iõ ruſtici tentãt miſcentes irrigare.

¶ Probat qõ dixerat ꝑ quendã effectũ.vt ꝑ ea q̃ videmꝰ in
nutrimẽto.Jn nutrimẽto aũt eſt duo ꝯſiderare.vꝫ.alimẽ
ta ⁊ id qõ eſt rõ alẽdi.Duo g̊ facit ſm ꝙ duplr̃ ꝓbat intẽ
tũ.p̊ enĩ ꝓbat h ex ipõ alimẽto.ſcõo ex rõne alendi.2ᵃ ibi.
(Qm̃ aũt eſt nutrimẽtũ.) Dicit g̊ ꝙ nutrimẽtũ vniuſcu/ T.c.50.
iuſqꝫ vr̃ teſtificari ꝙ ad mixtionẽ ꝯcurrũt oĩa elẽa.Omnia
enĩ ex eiſdem nutriunt̃ ⁊ ſunt.ſed nutriunt̃ ex mixtis ⁊ ex
cõpoſitis ex oĩbus elĩs qõ pꝫ per locũ a miori.Nã quedaꝫ
dñr nutriri vno ſolo elõ vt plante: ⁊ q̃dam vident̃ nutriri
ſola aqua.nutriunt̃ enim multis.qꝛ nutriuntur aq̃ mixta
terre.Jõ ruſtici tentant irrigare plantas miſcentes.ſupple

fimum cum aq̄.vel vt alia lr̄a supplet: miscentes aq̄ sterc⁹
abundāter.si enim sola aq̄ nutrirenť plante frustra appo/
neretur eis fimus ⁊ stercora. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam autem est nutrimētum quidez
materie quod nutritur autem coniunctum
est materie forma ⁊ species. rationabile iam
solum simplicium corporum nutriri ignez
omnium exinuicem generatorū. quemad/
modum ⁊ priores dicunt. solus enim ⁊ ma
xime est speciei ignis quia innatus est ferri
ad terminum. vnūquodq̧ autem innatum
est ferri in sui ipsius regionem. forma enim
⁊ species in terminis omnium. quoniā qui
dem igitur omnia corpora ex omnibus cō/
stituta sunt simplicibus dictum est.

¶ Probat intentum ex parte eius quod est ratio alendi. di
cens. q̄ nutrimentum habet rationem materie. quod ve/
ro nutritur. i. ratio nutriendi est forma ⁊ species coniūcta
materie. Ratio enim nutriendi est forma que per calorez
digerentem conuertit ad se cibum. calor ergo est ratio alē
di quod concordat apparentibus. q̄a rationabile est soluz
ignem de numero simplicium corporum exinuicē gene/
ratorum nutriri. solus eniz ignis maxime nutritur. q̄a in
eo maxime abundat calor. q̄a sicut priores dicunt solus
ignis maxime est speciei. i. ē maxime formalis. q̄ patet q̄a
innatus est ferri ad terminū. i. ad circunferentiā celi. ⁊ q̄a
vnūquodq̧ inatum est ferri ad regionem sui ipsius cum
forma ⁊ species omniū insint in terminis. i. in celo. q̄a celū
maxime formale ignis qui est natus ferri ad celum mul/
tū participabit de forma. ⁊ tunc suppleatur rō. q̄ q̄a nu/
trimentū aggregat in se mām ⁊ formā: que nutriunť non
Nōndū solū constant ex elis frigidis que sunt q̄si mālia. sed etiam
constant ex calidis que sunt q̄si formalia. ¶ Notanduz
autē has duas rōnes sic se hēre. q̄a p̄ma ratio de nutrimē
to magis arguit: nutrita constare ex elis frigidis. arguit
eni plātas cōstare ex aq̄ ⁊ terra. q̄a nō nutriutur sola aq̄.
sed nutriunť aq̄ mixta terre. hec autem ratio scd̄a magis
arguit ea q̄ nutriunť constare ex elis calidis: q̄r calor ma/
xime est rō alendi. si ergo fiat nutritio non sufficit q̄ con/
currat ibi nutrimentū. sed reqritur ibi calor ⁊ species con/
uertens ipsuz. p̄pter quod corpora ita nutrita ex omnib⁹
elemētis constant. q̄a ꝯgregāt in se tā elemēta calida q̄z
frigida. Posset autē aliquo modo ex qualibet dictarū ra/
tionū concludi hec corpora nutrita constare ex omnibus
elemētis. ambe tamē simul sumpte efficacius concludunt
Nōndū intētum. ¶ Notādum etiā q̄ sicut nutrimentū plantarū
nō est terra solū nec aqua solū: sed reqritur ibi mixtio ter/
re ⁊ aque. sic ratio nutriendi nō est calor ignis solum. nec
calor aeris solum. sed reqritur ibi vterq̧ calor. calor enim
ignis ibi concurrit q̄a est maxime formalis. calor autē ae
ris q̄a est multū proportionatus vite. fundatur enim hu
iusmodi calor in quo videť vita ꝯsistere in humido. q̄a vi
ta cōsistit in calido ⁊ humido. ergo ad cōpositionē plan/
taruz concurrunt omnia elā si bn̄ respicimus nutrimētū
earū. ⁊ id q̄ð est ratio nutriēdi. ⁊ sicut plāte constāt ex om
Nōndū nibus elis. sic etiam oīa mixta ex omnibus elis constant.
¶ Notandū etiā q̄ dicit spēm ⁊ formā omniū esse in ter
minis. celū. n. q̄ð terminat sperā actiuoruz ⁊ passiuorū est
q̄si omnis forma: inquātū virtute eius efficiť omnis for/
ma hic in terminis gn̄ata. Ultimo epylogat. dicens. q̄ di
ctum est q̄ oīa corpora mixta sunt cōstituta ex omnibus
simplicibus corporibus. i. ex omnibus elementis.

Uia vero sunt quedam generabi T.c.51.
lia ⁊ corruptibilia. ⁊ generatio cō/
tingit eis que sunt circa medium
locum. dicendum de omni gene/
ratione simpliciter. quot. ⁊ que eorum prin
cipia. facilius enim sic singularia īspiciem⁹
quādo de vniuersalibus accipiemus p̄us.

¶ Ut dicebať in hoc lib. tria sunt p̄ncipaliter tractāda. vz.
de generatione ⁊ corruptiōe. de nā generatoꝝ ⁊ corrupto
rum. ⁊ de causis ⁊ de p̄ncipijs generationis ⁊ corruptiōis.
Expeditis duabus partibus. q̄r in p̄mo lib. determinatuz
fuit de generatione ⁊ corruptione. ⁊ de alijs motibus sim
plicibus. In p̄ncipio vero scd̄i libri actū fuit de natura ge
neratorum ⁊ corruptorum. vt de gn̄atiōe elorū ⁊ elatorū
que naturaliter generanť ⁊ corrumpunť. In hac vltima
parte huius operis aggrediť p̄hus tertium intētum p̄nci
pale. q̄r determinat de causis ⁊ principijs gn̄ationis ⁊ cor
ruptiōis. circa q̄ð duo facit. q̄r p̄mo ꝯtinuat se ad dicēda.
scd̄o exequiť de intēto ibi. (Sunt. n. ⁊ numero.) Dicit er/ T.c.51.
go q̄ q̄r sunt quedam corpora generabilia ⁊ corruptibi/
lia ⁊ generatio ⁊ corruptio cōtingit eis que sunt circa me
dium locū. nō his que sunt in spera actiuorum ⁊ passiuo
rum. Ideo dicendū est simplr̄ de omni gn̄atione ⁊ osten/
dēdum est que ⁊ quot sunt p̄nᵃ eorū. s. gn̄atorū: q̄a facili⁹
inspicimus singularia. si quādo: vt cum reqrit negocium
⁊ tēpus accipiemus p̄us consideratione de vlib⁹ p̄ncipijs.
¶ Notandum autē q̄ iste liber respectu liᵒ. phycorū ⁊ re Nōndū
spectu ce. ⁊ mū. vt supra dicebať quasi particularis est. In
hoc. n. lib. nō arguiť de omni mobili. nec ad hoc librū spe
ctat directe determinare de causis vniuersalr̄ oīs motus:
sed vlr̄ de causis alicuius motus ⁊ aliq̄rū mobiliuz: nō est
icōueniēs tractare in h̄ li. Ideo p̄hus signāter: ait q̄: q̄r q̄
dā corpora sunt gn̄atiua. ⁊ q̄r gn̄atio est solū ī his q̄ sunt
circa medium ⁊ que sunt in spera actiuoꝝ ⁊ passiuoruz.
Ideo in hoc libro pōt dici vlr̄ de p̄ncipijs oīum gn̄atorū.
¶ Notandū etiā q̄ licet consideratio hui⁹ libri sit q̄si p̄ti Nōndū
cularis respectu ce. ⁊ mū. ⁊ liᵒ phycoꝝ. est tn̄ q̄si vlis ⁊ cōis
respectu aliorū. Iō ait q̄ scientes has ꝯsideratōes vl̄es ha
bebimus viā ad singularia. i. ad singulares ⁊ particulares
considerationes aliorum librorū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt eniz ⁊ numero equalia. ⁊ genere ea
dem principia que in sempiternis ⁊ in pri/
mis. hoc quidem enim est vt materia hoc
autem vt forma. Oportet autem ⁊ adhuc
tertium existere. non enim sufficientia ad ge
nerandū duo. quēadmodū neq̧ in primis.

¶ Exequiť de intento. Ad cuius euidentiam notandū q̄
cāe gn̄atiōis ⁊ corruptiōis sunt mā ⁊ forma ⁊ efficiēs. sed
de materia ⁊ forma determinatum est in p̄cedentibus ca
pitulis. Iō hic p̄ncipalr̄ itendiť nō de q̄libet causa gn̄atio
nis ⁊ corruptiōis. Sz de efficiente. duo ergo facit q̄r p̄ ostē
dit tria esse p̄ncipia generationis ⁊ corruptōis. vz. mām ⁊
formā ⁊ efficiens. scd̄o spālr̄ incipit tractare de cā efficien/
te. (Sed hi q̄dē sufficiūt.) Circa p̄mū duo facit p̄m q̄ du T.c.52.
pliciter ostendit intentuz. scd̄a ibi. (Unde talia quidem.)
Prima rō talis. hec corp̄a generabilia ⁊ corruptibilia p̄m
analogiā quādā imitanť corp̄a supercelestia ⁊ prima. er/
go genere ⁊ numero sunt eadē ⁊ equalia p̄ncipia que sūt
in istis generabilibus. ⁊ in sempiternis ⁊ p̄mis. horū eniz
p̄ncipiorū. hec eni est vt mā. hec aūt vt forma. Opz aūt ad
hunc tertiuz existere. s. efficiēs. Duo. n. p̄ncipia. s. mā ⁊ for/
ma absq̧ efficiēte nō sunt sufficientes ad generandū sicut

nec in primis.i.in celestibus non sufficit ad mouendū ma
Nōndū teria: ⁊ forma sine motore. ¶ Notandū etiam ꝙ gene-
ratio ⁊ ois mot⁹ ad formā sumit originē ex motu ad vbi.
ideo ois talis motus hꝫ analogiam ad motū localem. ⁊
q̄ꝛ effectus nō est simplicior sua cā. ꝑncipia autem que cō-
currunt ad motū localē opꝫ concurrere ad gñationē. Ad
motū autē localē concurrit ibi mā. q̄ꝛ opꝫ imaginari ma
T.c.12. teriam in re mota.i.in re que mouet. vt dicit scđo metha.
scđo cōcurrit ibi forma. q̄ꝛ qđ est subm motus est aliquid
in actu. po⁹ enim pura ⁊ mā ꝑma in se cōsiderata non po-
test esse subiecta motui ⁊ transmutationi. vt supra proba
bat. 3° cōcurrit ibi efficiens. q̄ꝛ oꝫ rē motā hēre motorem.
⁊ si hec talia ꝑncipia mā forma ⁊ efficiēs cōcurrūt ad mo
tum localem. multo magis cōcurrunt ad motum genera
tiōis. cum gñatio presupponat motū ꝭm situꝫ. ⁊ oē gña-
bile sit mobile ꝭm localem motū. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Ut materia quidē in generabilib⁹ quod possibile est esse ⁊ non esse causa.

¶ Probat h̄ idē alia via. ondit.n. ꝙ ad esse gñabiliū cōcur
rit ibi mā. ⁊ pter mām ꝓbat ꝙ cōcurrit ibi forā ⁊ efficiēs.
Intēdit autē talem rōnem: qcquid pōt esse ⁊ nō esse habꝫ
materiā partem sui: ⁊ sunt mālia. generabilia pñt esse ⁊ nō
esse. ḡ sunt materialia. In hac autē rōne sic ꝓcedit. q̄ꝛ pri-
mo tangit id in quo stat vis maioris. scđo ponit quandā
diuisionem ex qua habet minor. 3° concludit intentum. se
cūda ibi. (Hec quidē.n.) 3ª ibi. (Ideoqꝫ vt materia.) Po
nit ergo vim maioris dicens. id quod se habet vt materia
est causa generabilibus. q̄ꝛ est possibile ea esse ⁊ non esse.
qcqd.n. pōt esse ⁊ nō esse hꝫ mām. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Hec qdē.n. ex necessitate sūt vt eterna. horū autē hoc quidē īpossibile nō esse: hoc autem īpossibile esse. qđ nō contingit circa necessarium aliter se habere. quedā vero possibile esse ⁊ nō esse qđ est generabile ⁊ corruptibile. quādoqꝫ qdē enim hoc est qñqꝫ aūt nō est hoc. quapp necessariū generationē ⁊ corruptionē circa poſſe esse ⁊ non esse.

¶ Ponit quādam diuisionem in qua habet minor. dicēs.
ꝙ hec quidem enim ex necessitate sunt vt eterna ⁊ horū
eternorum hoc impossibile est esse. Necessariū enim versa
tur circa id qđ impossibile est alr̄ se habere. ꝓpter qđ ne-
cessaria sunt taꝫ impossibile exñtia q̄ꝫ imutabiliter entia.
quedam vero sunt media inter illa. vt ea que est possibile
esse ⁊ nō esse. Nā hoc ꝙ est generabile ⁊ corruptibile quā
doqꝫ quidem est: quādoqꝫ autem nō est.s.h. hoc gñabile
nō est. quapropter necessarium est gñationē ⁊ corruptio-
nem esse circa possibile esse ⁊ nō esse. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Idō qꝫ vt mā qdē hec cā est gñabilibus. vt aūt cui⁹ grā forma ⁊ spēs. hec aūt est rō vniuscuiusqꝫ substātie. ¶ Opꝫ aūt adesse ⁊ tertiū. qđ oēs quidē somniāt. dicit aūt nullus.

¶ Concludit ꝯclusionem intētam. vꝫ. gñabilia eē mālia. ⁊
ꝯcludendo ꝙ eorū cā est mā. ostendit cās eoꝝ esse formā
⁊ efficiens. dicēs. Ideoqꝫ hec que se hꝫ vt mā est cā genera
bilibus: ⁊ q̄ꝛ forma ⁊ species est illud ꝓpter quā est mate
ria. ⁊ que est rō quare mā fit: erit etiā cā talium gñabiliū.
⁊ si mā ⁊ forma sunt cāe ipsorū generabiliū: opꝫ ibi adeē
tertiū ꝑn^m.s. efficiēs. qđ oēs antiqui pħi somniant. q̄ꝛ nul-
lus eorū de cā efficiēte dicit sermonē certum. vel exq̄situꝫ.
Nōndū ¶ Notandū autem ꝙ ꝑncipia ⁊ cāe gñabiliū vno mo-
do sunt duo. alio mō tria. alio mō. 4. ⁊ alio mō. 5. mā.n. ⁊
forma sunt hmōi ꝑn^a itrīseca. ⁊ ꝑ se faciūt ad esse rei. ꝑua-
tio aūt inter ꝑn^a itrīseca cōputari pōt. sed nō facit ad esse ꝑ
se sed per accñs. finis vō ⁊ efficiens sunt cause extrinsece ⁊
manētes. alr̄ tamē ⁊ alr̄: q̄ꝛ efficiēs mouet ꝓprie finis me-
taphoͨᵉ vt supra ostensum fuit. si ergo accipiamus ꝑnci-
pia intrinsea per se faci^a ad esse gñabiliū sic sunt duo ma-
teria ⁊ forma. si vō cū ꝑncipijs itrīsec ꝑ se faciētibus ad
esse cōnumerent cāe extrīsece mouētes propria. sic gñabi-
lium tria sunt ꝑncipia. materia. forma. ⁊ efficiēs. finis.n.
inter tales causas computari nō poterit. q̄ꝛ nō mouet pro
ut dictū est. Sunt etiam hec ꝑn^a alio modo tria. vꝫ. si acci
piant omnia ꝑn^a itrīseca siue sint talia ꝑ se siue per accñs.
⁊ sic mā forma ⁊ ꝑuatio sunt ꝑn^a gñabilium. Si vero ac-
cipiant ꝑn^a intrinseca faciētia ꝑ se ad esse. ⁊ extrinseca mo
uētia siue moueāt ꝓprie siue metaphorice. sic sunt. 4. duo
intrīseca vt materia ⁊ forma: ⁊ duo extrīseca. vt finis ⁊ ef-
ficiēs. si vero accipiātur ꝑncipia quocūqꝫ modo siue sint
intrīseca siue extrinseca. siue faciant ad esse per se siue per
accñs. siue moueāt ꝓprie siue metaphorice. sic sunt. 5. tria
intrinseca. mā. forma. ⁊ ꝑuatio. ⁊ duo extrīseca. finis ⁊ ef-
ficiēs. Ex hoc autem patet cōtrouersia: que consurgit ex T.c.64.
hoc loco ad ꝑmū physicorū. Ibi enim cōputant tria ꝑn^a
gñabilium. mā. forma. ⁊ ꝑuatio. hic aūt materia forma ⁊
efficiens. Nā vt dcm̄ est ꝑn^a vt sunt tria dupl̄r pñt accipi ⁊
vno mō accipiunt hic. ⁊ alio mō ibi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed hi qdē sufficiēter existimauerūt causam eē gñari specieꝝ nām queadmoduꝫ in phedrone socrates. eteni ille increpās alijs vt nihil dicētibus supponit. qm̄ sunt entiū. hec qdē spēs. hec autē pticipalia specierū. ⁊ quoniā esse qdem vnūqđqꝫ dicit scđm speciem. generari autem scđm susceptionē. ⁊ corrumpi scđm eiectionem. quapropter si hec vera sunt species existimant ex necessitate cās esse generationis ⁊ corruptionis. T.c.52.

¶ Incipit spāl̄r inquirere de cā efficiēte gñationis ⁊ corru-
ptionis. circa qđ duo facit. q̄ꝛ ꝑ determinat de hac causa
ꝭm opinionē aliorū. scđo ꝭm ꝓpriam ibi. (Nobis eē vl̄r.)
Circa ꝑ^m duo facit: q̄ꝛ ꝑ ponit alioꝝ opiones. scđo eas im T.c.56.
probat ibi. (Neutri autē dicūt bene.) Circa ꝑmū duo fac
ꝭm ꝙ circa hoc duas opiniōes ponit. scđa ibi. (Hi autem
ipsam mām.) Ponit ꝑmo opinionē pl̄onis dicens. ꝙ hi.s.
Plato ⁊ sui sequaces: existimauerūt nām spērū.i. naturaꝫ
idearum siue ideas esse sufficienter cām ad generari.i. ad
hoc vt gñatio fiat: queādmodum Socrates.i. Plato di-
xit in phedrone.i.in illo libro. ⁊ eni ille.s. Plato increpans
alijs qui nō ponebāt ideas quasi nihil dicētibus. supponit
enim pl̄o ꝙ sunt duo genera entiū. quorū hec qdeꝫ se hñt
vt spēs ⁊ forē. h̄ aūt sunt mālia ⁊ pticipabilia spērū. Naꝫ
ꝭm ipm vnūqđqꝫ dr̄ eē ꝭm spēꝫ: ⁊ dr̄ gñari ꝭm susceptio-
nem spēi: ⁊ corrūpi ꝭm eiectionē.i. ꝭm abiectioneꝫ spēi. qc
quid enim est vt dicebat est per ideam. ⁊ qcqd corrumpit
patit hoc ꝙ ideā perdit. quapp si hec est nā ideaꝝ vt esti-
māt Platonici: contigit spēs ⁊ ideas ex necessitate eē cau
sas gñationis ⁊ corruptiōis. ¶ Notāduꝫ autem Plato- Nōndū
nē credidisse ideam ⁊ mām quā dicebat pticipare ideā eē
sufficientē cām gñationis absqꝫ alia cā efficiēte. ¶ Notā Nōndū
dū etiā vt aliqd intelligamus de pōne Platonis: ꝙ ideas
ponere nō est incōueniēs. Idee enim sunt quedam exēpla
ria rerū sepata ⁊ abstracta ab omni mā. si eniꝫ omnia hec
inferiora reducunt in supercelestia corpora. ⁊ omnia sup
celestia corpora reducunt in motorē ꝑmū. opꝫ ꝙ qcqd h̄
inferius generat accipiat esse ⁊ formam ꝑ vtutē ꝑmi mo-
toris. ꝑ^s igit cum faciat ad gñationē cuiuslibet entis. ⁊ q̄ꝛ

q̄olibet agens agit ſm modum nature ſue.qꝛ deus ſūme ē
nature intellectualis agit ītelligendo.ſicut ignis qꝛ eſt na/
ture ignee agit igniendo. Non poſſet autem deus intelli/
gendo per ſe operari ad productionem cuiuſlibet entis niſi
haberet in ſe formas ⁊ ideas oīum entiū. Si ergo Plato
poſuiſſet ideas in prima cauſa.ſed non poſuiſſet per hmōi
ideas pluralitatē deorum.ſed poſuiſſet eas in vno deo ⁊ in
vno principio:quātum ad hoc non male dixiſſet. Naꝫ cō/
Com.18 mētator in.12.metaphiſice ſuper illo capitulo. Manife/
T.c.18. ſtum igitur ꝙ nullo modo indigemus ꝙ ſint idee ⁊ forme
negando ideas Platonis.poſuit ideas ⁊ formas in primo
motore.vult.n.ꝙ omnes forme hic inferius producte reci
piunt moduꝫ ⁊ menſuraꝫ ex diſpoſitionibus ſtellaruꝫ:⁊ vt
ait omnia hec proueniunt ab arce intellectuali ipſius dei:
q̄o qꝛ ſic eſt concludit ibidem.qꝛ oēs proportiōes ⁊ forme
que ſunt in potentia in pma mā ſunt actu in ipſo motore.
has pportiōes ⁊ formas ideas appellare poſſum⁹. ¶ No
Nōndū tandū:⁊ vt magis appeat error Platonis:ꝙ ſicut in decla
rationibus primi libri dicebaꝛ:Plato ⁊ Ari.mō cōtrario
philoſophati fuerunt. Ari.n.ex ſenſibilibus in intelligibi/
lia proceſſit. Plato vero incipiens ab intelligibilibus volu
it ad ſ mālia deſcendere. Jdeo ſicut videbat apud intelle/
ctum ſic credidit eſſe in natura rerū.videbat.n.ꝙ q̄ditas ⁊
vl̄e pñt intelligi non intellectis pticularibus.credidit ſic eſ
ſe in rerū nā. Jō poſuit ideas ſeparatas actu exñtes q̄s di/
xit eē vl̄ia ⁊ q̄ditas iſtoꝝ ſenſibiliū.rurſus qꝛ videbat has
rationes rōne ⁊ intellectu differre:credidit ꝙ ſic eſſet in re.
quapp dixit eas realr̄ eſſe diſtinctas. Jō cum in prima cau
ſa talis diuerſitas eſſe non poſſit cū ſit ſimplr̄ in fine ſimpli
citatis:non potuit has ideas ponere in vno motore primo
⁊ in vno deo.ſed ſm has ideas poſuit pluralitatem deorū:
⁊ poſuit ordinem eoꝝ ſm ordinem ideaꝝ.nam ſicut oēs
idee ⁊ quidditates reducūtur in quidditatē vnitatis ⁊ bo/
nitatis.ſic oēs dij ſm ipſum reducebanꝛ in vnū deū pmuꝫ.
q̄o dixit eſſe eſſentiaꝫ vnitatis ⁊ bonitatis. Patet ergo quō
Plato poſuit ideas:⁊ quare dixit eas eſſe plures:⁊ realr̄ di
ſtinctas.⁊ quē ordinē ipoſuit in diuinis. Auguſtinus enim
quodā libro qui vocaꝛ.83.qōnuꝫ.caplo de ideis.nititur ex
cuſare Platonē.dicens Platonē has ideas poſuiſſe in mē
te diuina.veruꝫ qꝛ que perueniunt ad nos de Platone ⁊ vt
Arꝫ.ei ipoſuit magis ſapiunt ꝯrium. Jdeo viam ꝯtrariaꝫ
ſumus executi.cum hic intendamus exponere phiam ab
Ari.traditam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hi enim ipſā materiā.ab hac eniꝫ motuꝫ.

¶ Ponit ſecundam opinioneꝫ.dicēs ꝙ hi.i.alij negauerūt
cauſam efficientem.poſuerūt enim ipſam materiā eſſe ſuffi
ciens principium generationis. Nam ab hac materia dixe
runt eſſe motum ⁊ tranſmutationem rerum.

T.c.52. Neutri aūt dicūt bene.ſiquideꝫ eniꝫ
ſunt cauſe ſpecies.quare nō ſemp
generant ꝯtinue.ſed quādoqꝫ qui/
dem.quādoqꝫ non:entibus ⁊ ſpe/
ciebus ſemper ⁊ participabilibus.

¶ Poſitis opinionib⁹ negantiū cām efficientē.in pte iſta im
probat eas.⁊ duo facit.qꝛ p̄ pmittit ꝙ neutri predictorum
bene dixit.ſcdo manifeſtat q̄o dixerat ibi.(Si quidem eniꝫ
ſunt cauſe.) Circa q̄o duo facit.qꝛ pmo iprobat Platoneꝫ
qui ponebat ideas eſſe ſufficiēs pncipiū effectiuuꝫ gñatio/
nis.ſcdo iprobat opinionē illorū dicentium tale pn^m effecti
T.c.53. uum eſſe mām ibi.(Si aūt mām.) Prima pars diuidiꝛ in
duas ſm ꝙ duas rōnes adducit ꝯ Platonem. ſecūda ibi.
(Amplius aūt in quibuſdam.) Dicit ergo ꝙ ſiquidē ſunt
ſpecies ⁊ idee cāe generationis.quare nō ſemper continue
generant.ſed qñqꝫ fit gñatio qñqꝫ nō. Naꝫ entibus ſpeb⁹
ſemper.⁊ entibus particip alibus ſemper.erit ſemper.gene/
ratio. Ente enim idea ignis ⁊ ente materia potētie pticipa/
re ⁊ ſuſcipere formaꝫ ignis.ſtatim erit generatio ignis erit
ergo actu ignis q̄cq̄d poterit eſſe ignis.⁊ q̄cquid poterit ge
nerari ſtatim gñabitur.videmus autē ꝯrium ad ſenſuꝫ.nō
enim ſemp oē poſſibile generari ſtatim generatur.

Dubitaret forte aliq̄s hanc rōneꝫ efficaciā nō ha/ Dubiuꝫ
bere. Nā quātūcūqꝫ ſit idea a mā po/
tens ſuſcipere idee ſil̄itudinē ⁊ pticipare ideam:non tamē
pp hoc erit generatio.qꝛ forte mā non erit diſpoſita. actus
enim actiuoꝝ ſunt in patiente ⁊ diſpoſito. Ad hoc autem
dici pōt ꝙ ſufficit hanc rōnem eſſe ꝯ Platonē. Si eni Pla
to voluit ideas ⁊ participabilia ſufficere ad generationem
negauit omnē aliam cām effectiuaꝫ. Cum.n.diſponere ſit
quoddā agere ⁊ diſpō ſeq̄ꝛ ad generationē ſic ſufficit idea
⁊ materia vt fiat gñatio vel mā ſeipſam diſponet vel ipſa
met idea que inducet formam diſponet mām.quare q̄cq̄d
poterit gñari ſtatim gñabitur. Amplius in hmōi formis
mālibus ſm phm idem eſt diſponens mām ⁊ inducēs for/
mam. Jgnis enim cū generat ignem diſponit māꝫ ad ſuſce
ptionem proprie forme.eadem ergo idea inducit formam
⁊ diſponet materiaꝫ.⁊ ſic idem quod prius.

Alterius forte dubitaret aliquis qꝛ non opꝫ ꝙ exi Dubiuꝫ.
ſtente actiuo ⁊ mā ente diſpoſita.vt requi
rit actio agentis ꝙ fiat gñatio.requiriꝛ.n.vltra hec debita
approximatio agentis ad patiens.⁊ debita proportio iter
ea:quibus non concurrentibus non fit actio:⁊ paſſio.⁊ nō
ſuſcipit formaꝫ q̄o eſt aptū natū eā ſuſcipere. ¶ Ad hoc āt Rūſio.
dici pōt ꝙ in agentibus corporalibus vt tangebatur in ar/
guendo vt fiat actio ⁊ paſſio.ſemp requiritur debita appro/
ximatio agentis ⁊ patientis.ita ꝙ ignis in hiſpania nō cō/
buret ſtupam in ſicilia.idee aūt nuſq̄ꝫ ſunt ſm ſitum loca/
lem.non ergo magis ei approximaꝛ quod eſt i vna pte or/
bis q̄ꝫ q̄o eſt in alia.vbicūqꝫ ergo erit materia potens igni/
ri ignietur per ideaꝫ ignis quicquid ergo poterit fieri ignis
eſſet ignis.cuius ꝯrium ad ſenſum patet.

Alterius etiā dubitaret aliq̄s.qꝛ ſi vr̄ Plato negaſ
ſe cām efficientē cū poneret ideas pn^m effe
ctiuū gñationis. ¶ Ad hoc aūt dici poteſt Platonē ideas Dubiuꝫ
poſuiſſe eē ſpēs ⁊ q̄ditates reꝝ.⁊ qꝛ q̄cq̄d eſt reducitur ad
cāꝫ formalē:p tāto dr̄ negaſſe cām efficientē.qꝛ non poſuit
ipſam eē aliā a q̄ditate ⁊ a forma. Nūqꝫ eni efficiens ⁊ for/
ma incidunt in idē nūo.ꝙ.n.ſ.inducit formaꝫ in hac mā
vl̄i hoc pticipabili.nequaqꝫ erit q̄ditas illi⁹ i q̄o iducit ſuā
ſil̄itudinē ⁊ formā.p̄lo tñ vt pꝫ i.7.metha^e ponebat ideas
eē q̄ditates illoꝝ pticipabiliū ad quoꝝ gñonē faciebant.

Alterius forte dubitaret aliq̄s qꝛ incredibile videꝛ
Platonem ſenſiſſe vt ponit Arꝫ. Si enim Dubiuꝫ
Plato poſuiſſet ideā cum pticipabili ſiue cū materia ſuffi/
cere ad generationē negaſſet actiones pticulariū agentiuꝫ
⁊ tunc negaſſet ſenſuꝫ.qꝛ negauiſſet ignē calefacere preſen
te calefactibili dicere aūt Platonem tm̄ phm negaſſe ſen/
ſum nō videtur cōueniens. ¶ Ad hoc autē dici pōt ꝙ idē
eſt dicere aliquid ⁊ dicere illud ad q̄o hoc ſequitur.ſi enim
idee ſunt cauſe generationis ⁊ iducunt ſuas ſil̄itudines in
iſta pticipa^a non de neceſſitate requiruntur alia agentia. Q̄o
enim agēs nō inducat ſil̄itudinē ſuam in paſſiuis:vel hoc
eſt:qꝛ non eſt approximatum ei.vel qꝛ virtus agentis non
ſupat reſiſtētiā paſſi.primū āt.ſ.approximatio ſm ſituꝫ vr̄
cōpetere actiuo ex eo ꝙ determinaꝛ ad ſpālem locū. ſꝫ vō
vt ꝙ agens ſm ꝙ hmōi nō ſupet paſſuꝫ competit agēti.qꝛ
non hꝫ oēm rōnē actiui.vt ſi calm pñte paſſiuo nō calefa/
cit ⁊ nō cōuertit paſſiuū ad ſe.hoc ē qꝛ eſt incōplete calꝫ ⁊
nō hꝫ cōem rōnē caloris.ſꝫ ſi eēt aliq̄o calefaciēs cōplectēs
in ſe cōem rationem calidi oē calefactibile ſuperaret. Jdee
ergo qꝛ ponuntur nuſq̄ꝫ eſſe non magis agent in vnam

partē vniuersi q̄ȝ in alia. Rursus qꝛ ponunť quiditates ab
stracte ꝛ sepate habebūt oēȝ rōnē caloris. vt si esset caloꝛ se
paratus haberet oēm rōneȝ caloris. Idea ergo ignis quia
est ignis sepatus hēbit oēȝ rōnē ignis. ꝛ oē ignibile supera
bit. si ergo idee sunt pn͂ effectiua gn͂ationis nō sꝛ necīa alia
agētia. qđ phs hȝ pro incōuenienti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampli⁹ aūt in quibusdaȝ videmus aliam
causam enteȝ. sanitate eniȝ medicus facit. ꝛ
doctrinā doctoꝛ. ente ꝛ sanitatē ipsa ꝛ doctri
na. ꝛ participabilibus. Similiter auteȝ ꝛ in
alijs secundum potentiam operantis.

¶ Adducit scđaȝ rōnē ꝯ p̄lonē. dicēs. ꝙ in q̄busdā videm⁹
aliā cāȝ esse entē preter formā ꝛ mām. vt in artificialibus.
Medicus. n. facit sanitatē in corpore. ꝛ doctor facit doctri
nam in aīa. Ente ergo sanitate ipsa ꝛ doctrina: ꝛ entibus
participabilibus. vt ente corpe ꝛ aīa q̄ sunt q̄si mālia respe
ctu illoꝝ. nihilomin⁹ requiriť ibi cā efficiēs: vt doctoꝛ ꝛ me
dicus. Silr ergo ꝛ in alijs preter formā ꝛ mām. siue preter
ideā ꝛ p̄ticipabile. oȝ ponere efficiēs ꝛ opans. vt fm potētiā
operantis inducať forma in materiā. ¶ Deinde cū dicit.

T.c.53. ¶ Si aūt materiā quis inquiet generare pp
motū naturali⁹ vtiq̄ȝ dicet ita dicentibus. al
terans eniȝ ꝛ trāsformās magis cā genera
tionis ꝛ in omnibus assueti sum⁹ hoc dice
re efficiens. Similiter ꝛ in his q̄ natura. ꝛ in
his que ab arte. ab arte aūt qđcūq̄ȝ mutās ē.

¶ Eregtur de 2ª opione. ꝛ duo facit. qꝛ p̄ cōpat eā ad p̄mā.
scđo iprobat ipsaȝ ibi. (Sȝ tn̄ nec hi.) Dicit ꝙ si aliquis in
quiet māȝ gn͂ari pp motū. i. pp hoc ꝙ est motui ꝛ trāsmu
tationi cōiuncta. Sic loquēs dicit vtiq̄ȝ nālius q̄ȝ dicētes:
ita sicut plo dicebat. alterās. n. ꝛ transformans magis ē cā
gn͂onis q̄ȝ idea sepata q̄ vlli trāsmutationi est cōiuncta. In
oib⁹ eni sum⁹ assueti dicere eē hoc efficiēs qđ est pn͂ᵐ motus
ꝛ trāsmutationis. Nā silr in his que a nā ꝛ in his q̄ ab ar
te qđcūq̄ȝ ē mutās hȝ rōnē effectiui. Plo ergo nec fuit lo
cut⁹ nālr nec artificialr. qꝛ posuit ideas eē cās effectiuas q̄
nec faciunt ad motū nec ad gn͂ationē. mā āt aliquomō est
pn͂ᵐ ꝛ cā mot⁹. magis g̃ nālr loquiť ponēs māȝ eē tale pn͂ᵐ
q̄ȝ ideā. ¶ Notādū āt ꝙ oē subm est aliq̄ mō cā ꝛ pn͂ᵐ re
Nōndū spectu accn͂tiū q̄ sunt i ipso. Antiq̄ g̃ phi qꝛ ponebāt mām
eē corpus. qꝛ corpus est aliquo mō cā ꝛ pn͂ᵐ oīum trāsmu
tationū que fiunt in ipso. aliquo mō loquebanť nāliter po
nendo mām esse pn͂ᵐ ꝛ cā motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed tamē nec hi iuste dicunt. materie eniȝ
pati ꝛ moueri: mouere aūt ꝛ facere alterius
potentie. manifestuȝ auteȝ ꝛ in his que arte
ꝛ natura generantur. non eni ipsa facit aqua
ex seipsa animal. neq̄ȝ lignū lectuȝ. sed ars.
quocirca ꝛ hi dicūt nō recte. pp hoc. ꝛ quo
niam derelinquūt principaliorē cām. Aufe
runt enim quod est esse ꝛ formam.

¶ Improbat hanc opinionē. ꝛ duo facit. qꝛ prio improbat
ipsam vlr prout negabant cām efficientē. scđo prout nega
bant efficiens p̄ncipale ibi. (Amplius aūt ꝛ poª.) Dicit er
T.c.54 go ꝙ nec hi dicunt iuste. i. recte. vt hȝ alia littera. qꝛ mate
rie competit pati ꝛ moueri. mouere aūt ꝛ facere est alteri⁹
potentie. qꝛ pertinet ad potētiā actiuā nō passiuā. Mani
festum est aūt hoc in his que generātur arte ꝛ natura. Ip
sa. n. aqua nō generat ex seipsa aīal. sed agens aliqđ natu
rale hoc facit. nec ipsum lignū generat ex se lectū. sed ars

opatur hoc. Cū ergo efficiens sit p̄ncipalioꝛ cā q̄ȝ materia
pp hoc hi nō dn͂t recte. derelinquūt enim ꝛ auferunt cām
p̄ncipaliorē. auferūt enim cām efficientē ꝛ potētiā actiuā.
ꝛ per ꝯn͂s auferunt formā ꝛ qđ qđ esse. qꝛ quicquid est in
actu ꝛ q̄cq̄đ agit: agit per formā ꝛ vt habet esse.

Dubitaret forte aliq̄s qꝛ āntiqui phi ponēdo mām Dubiuȝ
esse pn͂ᵐ effectiuū non negabāt formaȝ
ꝛ esse. cum ponerēt mām eē corpus ꝛ dicerent eā esse aliq̄d
in actu. ¶ Ad hoc aūt dici pōt. quātūcūq̄ȝ ponerent oēs R°
antiqui phi mām esse aliquid in actu. nō tn̄ ponebant oēs
materiā esse actu illud qđ dȝ ex ea gn͂ari. aqua enim lȝ sit
actu aqua. est tn̄ potētia piscis. Cū ergo nihil agat fȝ ꝙ ē
in poª. (Sicut lignū qđ est actu lignū ꝛ est poª lectus qđ ē
quid artificiale.) nisi per virtutē actiuā artis. Ita q̄ȝtūcūq̄ȝ
sit actu aqua. qꝛ est potētia aīal qđ est quid nāle non fit ac
tu aīal nisi per agens. i. per virtutē actiuā nature: iō nō suf
ficiebat ponere materiā esse sic in actu. nisi vltra hoc pone
rent causam efficientem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampli⁹ autē ꝛ potentias attribuūt corpo T.c.54
ri. p̄pter quas generant valde organice. au
ferentes eam que secūduȝ speciem cām. qm̄
enim innatuȝ est: vt inqunt: calidū quideȝ se
gregare. frigiduȝ autē cōgregare: ꝛ alioruȝ
vnūq̄đq̄ȝ. hoc quidē facere. hoc autē pati: ex
his dicunt ꝛ p hec oīa alia gn͂ari ꝛ corrūpi.

¶ Improbat hāc opionē p̄ut negabat cāȝ efficiētē principa
lē. ¶ Ad cuius euidentiā notādū ꝙ qꝛ oē agēs ē p̄stātius
Nōndū patiēte. ꝛ efficiēs est p̄stātioꝛ mā. vt p̄t hri ex 3° de aīa. oē ef
T.c.15. ficiēs est p̄ncipalis cā respectu māe. verūtn̄ qꝛ iter efficiētia
est ordo q̄daȝ. vnū efficiēs ē p̄ncipalius alio. vt supcelestia i
agēdo p̄ncipaliora sunt istis iferioribus. Negare g̃ cāȝ p̄n
cipalē pōt itelligi duplr. vel respectu māe: ꝛ sic ē negare oēȝ
cām efficientē: vł pōt negari cā p̄ncipalis in agēdo: ꝛ sic ne
gare p̄ncipalē cām est negare agēs p̄ncipale ꝛ nō vlr oē ef
ficiēs. ¶ Notandū ēt ꝙ ponere mām eē sufficiēs pn͂ᵐ acti
Nōndū uū gn͂ationis duplr pōt itelligi. Primo ꝙ mā faciat seip
sam i actu. vt ꝙ aq̄ ex se ipsa faciat aīal. ꝛ q̄ hoc ponit ne
gat oēm cām efficiētē: ꝛ dr̄ negare cāȝ p̄ncipalē. p̄ut oē effi
ciēs p̄ncipalis cā dr̄. hūc aūt moduȝ iprobat rō facta. quia
sic dicētes potētie passiue fm ꝙ hmōi attribuūt: ꝙ agat ꝛ
ꝙ moueat. qđ est icōueniēs. Scđo mō p̄t itelligi dicta po
sitio vt dicam⁹ mām eē tale pn͂ᵐ. qꝛ hec iferiora corpora q̄
sunt mālia respectu celi sufficiūt ad gn͂ationē absq̄ȝ v̄tute
celesti. Hūc qdē modū ponēdi. iprobat phs per rōnem se
quentē. circa quod duo facit: qꝛ primo ponit istum modū.
secūdo improbat ipsum. scđa ibi. (Videtur autē ꝛ ignis.)
Dicit ergo ꝙ amplius alio modo intelligentes pōnē pre
dictaȝ attribuūt potētias. i. virtutes actiuas ꝛ passiuas cor
pori: per quas generatur valde organice. Dicebāt. n. ꝙ cor
pora hec inferiora per virtutes actiuas ꝛ passiuas. quasi p
quedam instrumēta sufficienter causabant generationem
absq̄ȝ alio agente. p̄pter qđ auferebant eā cām que est fm
speciem ꝛ formaȝ. i. corpus celeste quod est agens principa
le ꝛ est formalius ꝛ actiuius respectu generationis rerum.
Inquiunt enim ꝙ innatū est calidum segregare ꝛ frigidū
congregare. ꝛ aliorū vnūq̄đq̄ȝ istorū inferiorū corporum.
hoc quidē facere. hoc aūt pati. Ex his ergo corporibus ꝛ p
hec. i. per has virtutes absq̄ȝ auxilio supercelestis corporis
dn͂t oīa generari ꝛ corrumpi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Videtur autem ꝛ ignis ipse motus pati.

¶ Improbat pōnem predictā. ꝛ duo facit. fm ꝙ duplr eam
iprobat. 2ª ibi. (Amplius vō silr.) Dicit ergo ꝙ ignis q ē T.c.55.
maxime actiuus vr̄ ipse pati motus a supiori agente: vt a

supcelesti corpe. Si ergo marime activa inter hec inferiora nō sufficiunt ad generandū sine supiori z principali agente:multo magis alia nō sufficient. ❡ Deinde cum dicit.

T.c.55. ❡ Amplius vero simile aliquid faciunt: vt si quis serre z vnicuiqz instrumentorum attribuit causam eorum que generantur: necesse.n.serrante diuidi z incidente coequari z in alijs similiter: quocirca siquidem marime facit z mouet ignis: sed quomodo mouet non vident quoniā deterius q̄z organa.

❡ Ponit scḋam rōnē dicēs. ꝙ sic loquentes faciunt sic ac si qd: vt si qs serre z vnicuiqz alioꝝ instrōꝝ attribuat cām eoꝝ que generanꝭ p ea. Necesse est.n. aliquo artifice secāte diuidi lignū p serrā: z aliq̄ incidente opꝫ coeq̄ri z constringi artificiale: z qḋ dicitū est in artificialibus similr intelligēdum est in alijs.i.in nālibus. Sicut.n. instra artis nō mouent seipsa vt faciāt opus artis: qa serra nō secat sine secāte: nec securis incidit sine icidēte. Sic hec inferiora qa sunt istra supcelestia corpis nō generāt nec faciūt opꝰ nāe sine v̄tute eius. Immo ignis q̄ est marie activus inter eta peior est sine v̄tute celesti q̄z instra sine arte. Ideo subdit: q̄rca si ignis q̄z mar ie facit z mouet: sed q̄uo mouet nō vr: mouet.n.in v̄tute supcelestis corpis: qm̄ sine ea mouet deterius q̄z organa: supple sine v̄tute artis. ❡ Notandū aūt ꝙ calor ignis nō sufficit ad gñonē aialiū z planta rū: vel etiā aliaꝝ reꝝ generabiliū sine calore celesti: imo talis calor magis vr̄ corrūpere res q̄z gñare eas: vt Cōmentator dicit in.7.metha. Jō ignis sine v̄tute celesti est deterior organis sine arte: qa organa sine v̄tute artis si nō generāt rem artificialē: nō tn̄ corrūpunt eā. Calor v̄o ignis sine calore celesti: cum hoc ꝙ nō gñat corrūpit: z hoc mō itelligit z erponit hunc tertium Cōmentator. Possumus tamen dicere melius ꝙ ignis sine v̄tute celesti est deterior z minꝰ actiuꝰ q̄z serra sine v̄tute artꝭ: q: ignis nō hꝫ aliquē actū nec aliquā formā quā non acq̄rit v̄tute supcelestis corpis. Ipa.n.forā subalis iducit i mā eiꝰ mediāte celo: serra aūt hꝫ aliquē actū z aliquā formā quā non hꝫ ab arte: cū ars nō inducat nisi actualē formā quā hꝫ virtute celi.

Nōndū

Co.31. 12.m.18

Co.55.

[N]obis autem z vniuersaliter prius dictum est de causis z nunc determinatum est: de materia z forma.

❡ Postq̄ phs determinauit de cā efficiente gñonis fm opionē alioꝝ. In pte ista determinat de hꝫ cā fm opionē ppriā: verū qa gñatio est ppetua fm ipsū: iō assignat cām effectiuā ppetuitatis gñonis. Diuidit aūt hec ps in duas: qa p̄ assignat hꝰ cām gñonis ppetue. 2ª ondit per quē modū gño ppetuaꝭ: ibi. (Qm̄ aūt in ꝯtinuo motis.) Ad euidētiā pme ptis nōndū ꝙ cū oē mouēs z oē agēs nāle agat pp finē: semp̄ iter agēs z actū intellr actio media: vt pōt hēri er.5.metha. In talibus ergo efficientibus tria est ꝯsiderare. s.agēs: actionē: z finē pp quē agit: ergo in motiōe est ibi mouēs motus z finis pp quem mouet. Propter qḋ in assignādo cām gñonis perpetue tria facit: qa p̄ assignat hꝫ cām er pte motus.2ª er pte finis.3ª er pte mouentis.2ªibi.(Semp v̄o vt dcm̄ est.) 3ªibi.(Qm̄ autem necesse est esse.) Circa pᵐ duo facit: qa p̄ ondit illationē celestem z motum localē esse hꝫ cām.2ª qa motꝰ celestes sunt multi: venaꝭ qs motus celestis est talis cā.2ªibi.(Qm̄ autē suppositū est.) Circa pᵐ duo facit: qa p̄ ꝯtinuat dcā dicēdis.2ª erequitur de intento.2ªibi.(Amplius v̄o.) Dic̄ ergo ꝙ nobis.i.a nobis prius in lib.phycoꝝ dictum est de cāis z pncipijs nālibus vlr: z nūc in h lib. determinatū est de mā z forma q̄ sūt pnꝰ gñabiliū. Restat ergo dicē d cā efficiēte gño nis z corruptiōis. ❡ Notādū ꝙ in lib.phycoꝝ z in h lib. determinatū est de mā z forma q̄ sūt pnꝰ gñonis z corruptiōis: s; ibi determinatū est de talibꝰ magꝭ vlr z icōi. h aūt magꝭ descēdēdo in spāli. Nō ē.n.icōueniēs diuersos determinare de eisdē sub alia z alia rōne. ❡ Deinde cum dicit.

T.c.63.

T.c.20.

T.c.58.
T.c.61

T.c.56

❡ Amplius vero quoniam allationem motus demonstratum est z quoniam ppetua: necesse est his entibus z generationem esse cōtinue. allatio.n. faciet generationē actualiter: qa adducit z abducit generans.

❡ Erequiꝭ de intēto: z duo facit qa p̄ pponit qḋ intēdit: 2ª pbat ppositū: ibi. (Simul aūt manifestum.) Dicit ergo. demōstratū est: qm̄ motus fm allationē est ppetuus: z qa ostēsum est ꝙ ppetua est talis mutatio. Necesse est entibꝰ his idest entibꝰ motibꝰ celestibꝰ q̄ sunt ppetui eē gñonē ꝯtinue idest ppetue: allatio.n.celestis z motus circularis faē generatiōē actualr: qa adducit z abducit gñonē.i.solē: sol enī cū adduciꝭ z cū accedit ad nos cāt gñonē: cū v̄o abducitꝭ.i.cum recedit cāt corruptionē. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Simul autem manifestum qm̄ z si priora bene dicta sunt transmutationem primā allationem: sed non generationem dicendū: multum enim rōnabilius ens non enti generatiōis cām eē: q̄z nō ens enti eē: qḋ ferꝭ qdē igiꝭ est: qḋ generaꝭ autē non est: ppter quod z allatio prior est generatione.

❡ Probat qḋ direrat. v;. allationē celestē esse pmā transmutationē: z esse cām gñonis: z nō eꝯ: dicēs. ꝙ simul cū dictis manifestum est: qm̄ priora bn̄ dicta sunt: qa pᵐ trāsmutatiōē dōm est esse allationē: s; nō trāsmutationē. Multū enim rōnabilius est ens esse cām nō enti gñonis.i. nō enti gñabili q̄z nō ens esse cām enti. Si qḋ sequiꝭ qdē.i.celum qḋ mouet motu locali est sine hꝫ rōnē entis cū sit semp. Qḋ aūt generaꝭ q̄si nō est pp qḋ allatio celestis est prior generatione z est causa eius z nō eꝯ. ❡ Deide cum dicit.

❡ Qm̄ aūt suppositū z demōstratum est ꝙ ꝯtinua ens rebus generatio z corruptio: dicimus autē cām esse allationē gñatiōis: manifestū qdē ꝙ vna ente allatōe nō ꝯtingit fieri ambo: qa ꝯria sunt: idē.n. z silr se habēs semp idē inatū est facere: quocirca generatio semp: erit autē corruptio: oꝫ aūt multos esse motus: z ꝯrios motus: aut allatōe: aut ineq̄litate: contrariorum.n.cōtraria causa. T.c.56.

❡ Quia direrat allationē celestē esse cām gñonis z corruptiōis inuestigat q̄ celestis allatio est talis cā. Circa qḋ duo facit: qa pmo pponit ꝙ cā generatiōis z corruptionis oꝫ hēre in se aliquā diuersitatē z aliquā ꝯrietatē. 2ª ꝯcludit er hoc allationē pmā nō eē huꝰ cām: sed allationē obliq circuli. 2ªibi. (Jōqꝫ nō pª allatio.) Dicit ergo ꝙ suppositū est h supra: z determinatū fuit pus ꝙ rebus est ens perpetua z cōtinua gñatio z corruptio. In p̄.n.lib. tractatum fuit gñonē esse ꝯtinuā z ppetuā er parte pncipij mālis: q: gñatio vnius est corruptio alterius z ecōuerso: hic autem er parte pncipij efficiētis est hoc suppositum: qa nō est ad hoc sufficiēter probatum. Dicimus enim cām gñationis esse allationē: sed manifestū qdē: qm̄ allatiōe ente vna.i. vniformi non cōtingit fieri ambo.i. generationē z corruptionē: q: talia ꝯria sunt. Idem.n. similiter se hn̄s semper idem inatū est facere: quare circa allationē silr se hn̄tem

Nōndū

aut semp̱ erit gñatio: aut semp̱ corruptio: nūq̄ʒ tamē erit
vtrūq̄ʒ. Opʒ aūt esse motus multos: ⁊ motus ꝯrios: aut
allatione: aut inequalitate: si oʒ esse gñatio ⁊ corruptio:
Nōndū qa cōtrariorum ꝯria est causa. ❡ Notādū autē q̄ dicit
motus multos aut allatiōe aut inequalitate: q̄r motus lo
calis ꝫm ꝯtrarietatē dupliciter potest poni causa gñatōis
⁊ corruptiōis. Primo q̄ sint diuerse allationes ⁊ diuersi
motus quorū vnus causat gñationē: alius ꝟo corruptio
nē. Scd̄o pōt hoc poni si sit vnus ⁊ idē motus: ⁊ tñ sit in
equalis hñs diuersitatē in ꝑtibus: eiusmodi est motus so
lis in obliquo circulo: qui rōne nostri est inequalis: qa in
vna ꝑte illius circuli accedit ad nos: in alia vero recedit.

Dubiū Dubitaret forte aliq̄s de ꝓpōne proposita. vʒ. q̄
idem manēs idē ⁊ silr̄ semp̱ facit idē.
Posset. n. eē ꝓma dubitatio vtrū ab aliquo agēte non va
riato nec transmutato possent imediate ꝓgredi plura ⁊
R° diuersa. ❡ Ad hoc aūt dici pōt q̄ agens duplex est. nāle
⁊ a ꝓposito: quid aūt tenēdū sit de hoc in agēte nāli sta
tim dicet̄: nūc aūt ostēdēdū est nō oportere qd̄libet agēs
per intellectum variari ad hoc q̄ imediate ꝓducat mul
ta: qd̄ sic declarat̄: vt. n. supra dicebat̄: qd̄libet agens agit
ꝫm modū nāe sue: vt ignis: q̄r est nāe ignee agit igniendo:
agēs ꝟo a ꝓposito: qd̄ est nāe intellectualis agit intelligē
do: ⁊ intelligēdo ꝓducit: sed per se loquēdo: qa intelligē
do ꝓducit multa sufficit q̄ multa etiā intelligat vt mul
ta ꝓducere possit. Si ergo tale agens absq̄ʒ sui variatiōe
pōt multa intelligere absq̄ʒ eo q̄ trāsmutet̄ poterit multa
ꝓducere: si vero nō potest multa intelligē nisi transmute
tur nō poterit multa ꝓducē nisi variet̄. Omne ḡ itelligēs
quod ꝑ diuersas spēs intelligit multa: qa intellectus non
pōt ꝑ se ⁊ perfecte simul informari diuersis spēbus: si tale
agēs oʒ intelligēdo ꝓducē multa: opʒ eū trāsmutari ꝫm
diuersas informatiōes spērum. Sed ꝓma causa: q̄r ꝑ vni
cam suam subam intelligit oīa: cum intelligēdo ⁊ volen
do ꝓducat poterit simul multa ꝓducē: cum simul multa
itelligat: imo q̄r qd̄libet ens ꝑ suā subaʒ absq̄ʒ alio medio
int̄ qd̄libet ens ꝑ seipsūʒ absq̄ʒ alio medio poterit ꝓducē.
❡ Notādum. n. q̄ cū intelligētie nō hēant organa: quia
nec hēant manus nec hn̄t pedes: qc̄qd agūt intelligēdo ⁊
volēdo agunt. ꝫm ḡ q̄ ꝑ itellectū sunt apte varie agē: qc
qd absq̄ʒ sui variatiōe pn̄t intelligē: pn̄t illud intelligēdo
efficē. Sʒ in intelligētijs est ordo qdāʒ: nam deus cum sit
ꝓmus ⁊ supmus agit nullo presupposito ⁊ ei vniuersa nā
est apta obedire q̄ʒtum ad motum ⁊ q̄ʒtum ad formam.
Intelligētijs vero obedit mā corpalis: q̄ʒtum ad motū lo
calē nō q̄ʒtum ad formā. Sube. n. sepate nisi ꝑ adhibitio
nē seminū cōiungēdo actiua ⁊ passiua nō possunt varias
formas inducē: sʒ hoc declarare nō est pn̄tis speculatiōis.
Sufficit autem ad pn̄s scire: q̄r q̄ deus itelligēdo agit sicut
absq̄ʒ oī variatiōe ꝑ seipsum absq̄ʒ medio oīa intelligit: sic
absq̄ʒ sui mutatiōe ꝑ se ꝓm imediate pōt omnia ꝓducē.

Dubᵐ Alterius forte dubitaret aliquis: dato q̄ aliquod
agens a ꝓposito possit imediate diuersa
ꝓducē: ꝓp quod propositio tacta in talibus agentibꝰ vni
uersalr̄ veritatē non hʒ: vtrum in omnibus agētibus nāli
bus ꝟitatem hēat. ❡ Ad hoc autē dici pōt q̄ agens nāle
agit: vt est ⁊ vt hʒ esse: sicut agēs a ꝓposito agit vt intelli
git: sicut ḡ si agēs a ꝓposito oʒ ꝑ se ⁊ imediate diuersa ꝓ
ducē opʒ q̄ diuersa intelligat: sic agēs nāle si oʒ imediate
diuersa efficē: opʒ q̄ diuersa sit: ⁊ q̄ in suo eē diuersitateʒ
habeat. Cum ergo nō sit icōueniēs aliquod agens ꝑ in
tellectum absq̄ʒ sui mutatiōe diuersa intelligē: sit tamē in
cōueniēs aliqd̄ agēs absq̄ʒ sui mutatiōe diuersa esse ⁊ hr̄e
in suo eē diuersitatē ꝓpositio dicta: q̄ idem manēs idem:
⁊ silr̄ semp̱ facit idē: lʒ nō hēat veritateʒ in omni agente a
ꝓposito: veritatem tamē hʒ in omni agēte nāli.

Dubᵐ Alterius autē dato q̄ agens aliquod manēs idē
possit multa ꝓducē dubitari potest: vtrū
cōcedēdum sit q̄ idē ꝫm idē semp̱ faciat idē. ❡ Ad hoc
autē dici pōt ꝓpositionē ꝓdictam vniuersalr̄ in omni agē
te veritatē hēre. Prima. n. causa ⁊ si manēs eadem ⁊ non
variata diuersa producat: producit ea nō ꝫm idē: q̄r non
ꝫm eandē ideam. Nam vt superius ꝑ Cōmētatorem tan
12.m.18 gebat̄: omnes forme que sunt poᵃ in mā ꝓma: sunt actu in
motore ꝓmo. has autē formas ideas appellare possumꝰ:
ꝫm ergo aliam ⁊ aliam talē formam: siue ꝫm aliā ⁊ aliaʒ
ideam deus aliud ⁊ aliud producē potest. si tamē est im
possibile ꝓmum ꝓncipium irrōnabilr̄ agē: impossibile est
ipsum ꝫm eandē rōnem ⁊ ꝫm eandē ideam ꝓducē hoīeʒ
⁊ equum. ꝓma enim causa sic ꝓducit res: vt est apta nata
imitari ab eis: omnia. n. intm̄ sunt per ipsum inquātū ꝑti
cipāt eius eē: ⁊ q̄r alr̄ ⁊ alr̄ ꝑticipant esse diuinū alia ⁊ alia
rōne sunt cōdita. Rō. n. ⁊ idea qua ꝓducunt̄ cetera entia
nihil est aliud q̄ʒ diuina suba vt est imitabilis ab eis: ⁊ qa
diuersa entia diuerso modo imitant̄ diuinum esse nō est i
telligibile diuersa entia eadem rōne eē producta. Cum ḡ
dicimus q̄ idē silr̄ se hn̄s semp̱ facit idē: silr̄ iportat vnita
tē rōnis ⁊ vnitatē ꝑ omnē modū: verū est: q̄r idē quātūcū
q̄ʒ sit agēs a proposito ꝫm eandē rōnē ⁊ ideam nunq̄ʒ fa
cit diuersa. Si ꝟo similr̄ iportat inuariabilitatē sic propo
sitio dicta non hʒ vniuersalr̄ ꝟitatē in agētibus a ꝓposi
to: q̄r aliqd̄ tale agēs non variatum pōt imediate diuersa
ꝓducē. Ex hoc ergo patē potest q̄ pluralitas cātorū aliq̄
mō reducit̄ ad pluralitatē in causa: cum isti plures effectꝰ
reducant̄ in plures rōnes: ⁊ in plures ideas quas in men
te diuina ⁊ in ipso deo esse dicimus. Ex hoc etiaʒ pʒ: q̄ ab
vno ꝫm vnam rōnem nō ꝓcedit nisi vnū: ꝓp qd̄ lʒ esse val
de abusiuus modus loq̄ndi. Ut tamē ipsis dictis pħi ali
quā veritatē accipiamus dicere possumus: q̄ idē similr̄ se
hn̄s facit idē si liceat dicē ipm̄ ꝓmum ꝓnᵐ: vt faciat plu
ra nō alr̄ se hr̄e: q̄r nō ꝑ eandē similitudinē nec per eandē
Nōndū ideā nec ꝑ eandē rōnem diuersa ꝓduxit. ❡ Notandū au
tē q̄ vt saluet̄ lr̄a pħi sufficit q̄ agēs nāle nō possit ꝓdu
cere diuersa nisi in se diuersificet̄. Intētio. n. eius est q̄ alla
tio ꝓma nō sit cā gñonis ⁊ corruptiōis: q̄r est semp̱ vnifor
mis: sed allatio obliqui circuli talis est cā: sed vt plane pʒ
in talibus agētibus nālibus ꝑ se loq̄ndo ꝓpō dicta. q̄ idē
silr̄ se hn̄s sp̱ fac̄ idē: nullā hʒ calūniā. ❡ Deīde cum dic̄.

❡ Jdq̄ʒ nō ꝓma allatio cā gñatiōis est ⁊ cor
ruptiōis: sed q̄ circa obliquū circulū: in hac
enim ⁊ ꝯtinuū inest ⁊ moueri duos motus.

❡ Concludit ex dictis allationē ꝓmam nō esse cām gñatio
nis ⁊ corruptionis: sed allationē obliqui circuli. Circa qd̄
duo facit: q̄r ꝓ facit qd̄ dcm̄ est. 2° ondit quō ꝑ talē allatio
nē saluari pōt gño ⁊ corruptio: ibi. (Necesse. n. erit.) Dicit
ergo. q̄ allatio ꝓma nō est cā gñonis ⁊ corruptiōis: cuius
rō est: q̄r allatio illa semp̱ est vniformis: sed allatio que est
circa obliquū circulū supple est talis cā: q̄r in hac allatio
ne est diuersitas: in ea. n. ꝯtinuū est: q̄r nunq̄ʒ defic̄ illa al
latio. ⁊ est in ea moueri duos motꝰ: accessiōis. s. ⁊ recessio
nis: q̄re ꝓp talē diuersitatē gñonē ⁊ corruptionē cāre po
terit. ❡ Notādū aūt q̄ si in celo distinguunt̄ duo motꝰ: Nōndū
vnus est ꝓmi mobilis q̄ est semp̱ vniformis ⁊ h̄ motus est
sup̱ polos mūdi ꝫm eq̄noctialē circuluʒ eq̄liter distantem
ab vtroq̄ʒ polorū q̄ cōi noīe circulus ꝓmi mobilis appella
tur: ⁊ iste motus est ab oriente in occidēs: ⁊ vocat̄ diurnꝰ:
q̄r in die nāli cōplet̄. Ultima. n. spera cuius est sic moueri
infra diem ⁊ noctem que faciunt vnam noctem nālem re
uoluunt̄ circa terram semel. Alius motus quasi opposi
tus huic est ab occidēte in oriens super polos ꝫodiaci qui
distant a polis mundi per. 23. gradus cum aliquibꝰ minu

tis. Circulus autē secans speram per mediuꝫ ſm equaleꝫ distantiam ab istis polis est zodiacus: qui sic se hꝫ ad istos polos sicut equinoctialis ad polos mundi: qḋ esse nō posset nisi zodiacus obliquaret̃ super eqnoctialē: ⁊ in vna pte declinaret ad septētrioneꝫ. in alia vero ad meridiē: sub hoc autem zodiaco currit sol qui ꝓpter sui magnitudineꝫ ⁊ luminositatem dr̃ esse pater planetarū ⁊ deoꝝ ⁊ virorum. i. planetaꝝ ⁊ hoīum: pater. n. sydeꝝ ⁊ planetarum est: q2 eis lumē prebet. hoīum auteꝫ pater: q2 hō generat hoīeꝫ ⁊ sol. 2m hunc autē circulū sol hꝫ duos motus accessionis ⁊ recessiōis: ita ꝙ a principio capricorni vsqꝫ ad ꝑncipiū cācri dr̃ accedere: per alia vō sex signa recedere: ita ꝙ tātus est motus accessionis q̄ꝫtus est recessiōis. Hoc viso facilius patēt dicta ⁊ dicenda. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse enim si erit semp ⁊ ꝯtinua gn̄atio ⁊ corruptio semp aliquid moueri vt nō deficiant trāsmutationes he. duo aūt vt non alterū contingat solū: ꝯtinuitatis quidē igitur totius allō cā. ꝑsentie vero ⁊ absentie cā inclinatio: ꝯtingit enim qn̄qꝫ lōge fieri: qn̄qꝫ prope: inequali. n. distantia ente: inequalis erit motus: quocirca si in accedēdo ⁊ in ppe eē generat: ⁊ in recedēdo ⁊ longe fieri idipsum corrūpit: ⁊ si in multotiēs adueniendo generat: in multotiens recedendo corrūpit: cōtrariorū. n. cōtraria est cā. Et inequali tpe generatio ⁊ corruptio que ſm naturam.

¶ Ostendit qn̄o per motū obliqui circuli causatur gn̄atio ⁊ corruptio. Circa qḋ duo facit: q2 p̊ facit qḋ dictuꝫ est. 2°
T.c.58. quod dixerat ꝓbat ꝑ ea que appent sensui: ibi. (Apparēt aūt ⁊ ſm sensum.) Circa primuꝫ duo facit: q2 ꝑmo ostēdit qn̄o talis motus circularis generationē ⁊ corruptionē cāt. scḋo ex hoc cōcludit tēpus ⁊ vitā vniuscuiusqꝫ mensurari
T.c.57. quodam circulo ⁊ quodaꝫ ꝑiodo: scḋa ibi. (Ideoqꝫ tp̄s ⁊ vita.) Dicit ergo. ꝙ si semper erit cōtinua generatio ⁊ corruptio necesse est aliquid moueri vt nō deficiant trāsmutationes he. s. generatio ⁊ corruptio. In illo aūt motu esse oꝫ duo. i. dualitatem ⁊ difformitatē sicut accessionē ⁊ recessionē vt non contingat alterū soluꝫ: q2 si esset motus vniformis non cāret vtrūqꝫ: sed cāret alterū solū: q2 vel soluꝫ generaret: vel solū corrumperet: ergo in illo motu obliqui circuli est continuitas ⁊ est diuersitas ipsius: ergo totius continuitatis causa est allatio ⁊ motus: q2 ille motus cōtinu9 est: sed difformitatis vt presentie ⁊ absentie siue accessus ⁊ recessus cā est inclinatio ⁊ obliquitas illius circuli. Cōtingit. n. solem ꝑꝑ obliquitatē circuli in quo mouet̃ qn̄qꝫ esse longe: vt cum recedit: qn̄qꝫ prope: vt cum accedit. Ipso vēro solo ente in distantia inequali inequalis erit mot9. i. inequaliter mouebit ⁊ alterabit nos: cum ſm diuersa tēpora inequaliter distet a nobis. Quocirca si sol in adueniēdo ⁊ in prope esse generat: in recedendo ⁊ in longe fieri idipsum solem opꝫ ꝙ corrumpat. Et si in multotiens adueniendo generat: in multotiens recedendo corrumpit. Contrarioꝝ enim contraria est cā. Addit ꝙ generatio ⁊ corruptio que sunt ſm naturaꝫ cōem non ſm naturā celestis corporis sūt in tempore equali: q2 tēpus accessionis cui attribuitur generatio dictum est equale esse tempori recessionis cui attribuitur corruptio. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.57. ¶ Ideoqꝫ ⁊ tp̄s ⁊ vita vniuscuiusqꝫ habꝫ numerū ⁊ hec determinant̃: oīuꝫ eni est ordo: ⁊ omne tp̄s ⁊ vita mēsurat̃ periodo: sed tn̄ non eadē oēs: sed hi qdē minori: hi aūt maiori: his annus quideꝫ enim: his autem maior: alijs aūt minor ꝑiodus est mensura.

¶ Concludit ex dictis omnia mensurari quadaꝫ circulatione dicens: quia hec inferiora reducuntur in motum celi: iō tempus ⁊ vita vniuscuiusqꝫ habet numerum ⁊ mensuraꝫ ex reuolutionibus celi. Quodlibet enim generale determinatur hoc: idest certo numero reuolutionū: q2 omniuꝫ est ordo ⁊ omne tempus: ⁊ vita mensuratur ꝑiodo. i. circulari mensura. Dicitur. n. ꝑiodus a ꝑi: quod ē circuꝫ: ⁊ ideus quod est modulatio siue consonantia: q2 omnia mensurantur quadam circulari consonantia: sed tn̄ non oēs res mensurantur eadem mensura ⁊ eadem periodo: sed hi quidem minori: hi autem maiori: his quidem mensura est annus: his autem maior q̄ꝫ annus: alijs autem est mensura minor ꝑiodus q̄ꝫ annus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Apparent aūt ⁊ ſm sensum confessa his q̄ a nobis dicta sunt: videmus eni ꝙ aduenientē quidem sole generatio est: recedēte aūt diminutio: ⁊ inequali tpe alterutrū: equale. n. tp̄s generationis ⁊ corruptionis que ſm naturā: sꝫ ꝯtingit multotiēs in minori corrūpi ꝑꝑ adinuicē confusionē: inequali enim ente materia ⁊ non vbiqꝫ eadeꝫ: necesse ⁊ generationes ineq̄les esse: ⁊ has qdeꝫ citiores: has aūt tardiores: quocirca accidit ꝑꝑ hoꝝ generationem alijs generari corruptionem. T.c.58.

¶ Manifestat quod dixerat per ea que sensui apparent dicens. ꝙ que dicta sunt a nobis sunt confessa ⁊ cōcordia his que apparent ſm sensum. Uidemus. n. ꝙ adueniente sole est generatio. recedente auteꝫ ꝙ est diminutio ⁊ corruptio. In tempore. n. equali est alterutrum. i. vtrūqꝫ. vꝫ. generatio ⁊ corruptio: quia motus accessionis equalis est motui recessionis. Ideo tempus generationis est totum illud tēpus in quo res proficit ⁊ tendit ad perfectiorem statum. Illud vero in quo deficit ⁊ tendit ad corruptionē donec fit corruptum vocatur tēpus corruptionis. Hec autē duo tēpora si sint equalia ſm naturaꝫ celestis circuli: possunt tn̄ fieri inequalia propter aliam ⁊ aliaꝫ dispositionē materie. Ideo subdit ꝙ propter cōfusionem eꝛorum adinuicē. i. ꝑꝑ aliam ⁊ aliam mixtionem contingit multotiens in minori tēpore corrumpi: ita ꝙ tēpus corruptionis minus est tpe gn̄ationis. Mā enim ente inequali ⁊ non existente mā eadē ⁊ equal̃r disposita vbiqꝫ: necesse est ⁊ generationes inequales esse: ⁊ has opꝫ esse citiores. his autem tardiores. Et q2 gn̄atio vnius est corruptio alterius accidit ꝑꝑ gn̄ationeꝫ horū: alijs generari corruptionē: sunt. n. alia corrupta q2 sunt alia generata. ¶ Notāduꝫ aūt nō oēs cōstellationes nec oēs aspectus sydeꝛuꝫ equal̃r demonstrare: ⁊ ꝑ eq̄le tp̄s habere influētiaꝫ. imo talem aspectum hꝫ iuppiter cōiunctus cū saturno: quē non hꝫ coniunctus cum luna: ⁊ q2 velocius dissoluitur ꝯiunctio illa quā hꝫ iuppiter ad lunā: eo ꝙ luna oīum planetaꝝ sit velocissima: q̄ꝫ dissoluat̃ coniunctio iouis ad saturnuꝫ: q2 quilibet eoꝝ tarde mouetur. Et appellamus tarde moueri: qḋ tardius cursuꝫ complet. Possibile. n. est saturnum moueri velocius q̄ꝫ luna: cū luna cōpleat suū cursuꝫ i mēse: saturnus vero in. 30. ānis: q2 forte plus superat circulus saturni circuluꝫ lune q̄ꝫ. 30. anni vnum mensem. Si enim duo motores ꝑgunt inequales vias in temporibus inequalibus: si via plus superat viam q̄ꝫ tp̄s tp̄s: qḋ mouetur per viā maiorē velocius moueri cōtingit: sic hec diuersificāt propositum nostrum. Planete. n.

Nōndū

ꝰm ꝙ velocius ⁊ tardius pficiunt motus: sic etiã cõiungun-
tur velocius ⁊ tardius separantur. Si ergo cõiunctiões sy
derum ⁊ aspectus eorũ non equalez dominationẽ habẽt:
q2 in alia ⁊ alia mixtione dñatur alius ⁊ alius aspectus: nõ
oĩa mixta equaliter durabunt nec mensurabuntur eadem
piodo. ¶ Amplius mixta pp aspectum syderuz nõ solum
magis ⁊ minus permanent: q2 hmõi aspectus magis ⁊ mi
nus durãt. Sed etiã contingere põt: q2 vnus aspectus est
alio fortior: erit ergo vnũ mixtũ permanentius alio ꝰm ꝙ
in eo dominabitur fortior ⁊ illis debilior aspectus. Quicũ
q3 ergo sciret durationem oĩum aspectuũ ⁊ oĩum ꝯiunctio
nũ: ⁊ sciret vires oĩum syderuz existiuz in circulo celesti: qñ
res generantur de duratione ipsius rei genite aliqua ꝓno-
sticari posset: sed oĩmodaz veritatẽ non haberet. q2 vt cõi-
ter ponitur ĩpediri posset ex libero arbi. vel ex alia ⁊ alia di
spositione materie. Jdeo q̃tuz est ex natura celi oĩa men-
surant sua piodo ⁊ sua circulatione: ⁊ alia piodus non est
equalis: sed aliquaꝝ est maior: aliquaꝝ ẽ minor. potest tñ
hmõi piodus siue sit magna siue sit pua vocari vnus annꝰ
⁊ diuidi p quartas ⁊ p verẽ: estatẽ: autũnũ: ⁊ hyemẽ. S3 si
sit magna piodus magnũ hẽbit autũnũ ⁊ magnaz estatẽ.
Jn vna. n. die illa. 4. tpa distinguere possumus: quia diuisa
die in. 4. quartas vna quarta assimilabiẗ magis hyemi ⁊
erit frigida ⁊ humida: ⁊ alia assimilabiẗ magis veri ⁊ erit
calida ⁊ hũida: alia magis estati: ⁊ erit calida ⁊ sicca. Jta
ꝙ si aliqđ aĩal hñet vitã determinataz per vnam diem: qđ
dr̃ a multis contingere de quodã pisce: qui in eadẽ die mo
riẗ ⁊ oriẗ: vñ ⁊ piscis ille vocaẗ dies: q2 vita eius q̃tuz est ex
celesti corpore vna die mensuraẗ. Nihilominus tñ h̃ piscis
posset dici viuere per annũ: sed ille annus esset valde puus
⁊ haberet puuz autũnũ ⁊ paruum verez. Sic etiam si du-
ratio rerũ esset per centũ annos: oẽs illi. c. anni possent dici
vnus annus ⁊ vna piodus: ⁊ autũnus vel hyẽs illius anni
esset. 25. annoꝝ solariũ: q2. 25. est quarta ps centenarij: vn-
de ⁊ ph̃s in lib. methauroꝝ cãm assignans: quare vna ps
terre vno tpe abundat aqs: ⁊ alio tpe abũdat ps aª: ait ter
ram ꝰm aliũ ⁊ aliũ aspectũ supercelestiũ corporuz in parte
vna senescere ⁊ effici siccã. i alia vo iuuenescere ⁊ effici humi
dam: sed ista iuuentus: ⁊ ista senectus mensuratur magno
anno: ⁊ est in illo ãno assignare magnuz autũnũ ⁊ magnã
estatez. Transit. n. aliquãdo spatiũ mille ãnoꝝ vel pluriũ
anteq̃3 terra iuuenis senescat ⁊ fiat sicca: totuz tñ illud tp̃s
vnus magnus ãnus dici potest. Sicut ergo in eodem ãno
solari per. 6. signa sol accedit: ita ꝙ tp̃s accessionis est equa
le tpi remissionis. Sic q2 vita ⁊ pmanẽtia cuiuslibet rei an
nus dici potest: in illo ãno tp̃s accessionis qđ põt dici tem-
pus generationis est equalis tpi remissionis: qđ põt dici tẽ
pus corruptionis: vt si res esset apta nata viuere ex celesti
circulo per. c. ãnos per. l. ãnos diceretur ꝓficere ⁊ gñari: ⁊
p alios diceret deficere ⁊ corrũpi. Ex hoc autẽ appet q2 si-
cut in motibus syderũ nõ est assignare ꝓprie statum: q2 sy
dera cõtinue mouenẗ: pp qđ si assignaẗ ibi status hoc ẽ ꝰ3
quid sicut dr̃ planeta stationarius: nõ q2 ꝰm veritatẽ: sed
post retrogradũ anteq̃3 fiat directus ꝰm quãdaz similitu-
dinẽ dr̃ stationarius: q2 retrogradatio vr̃ esse ꝯ̃ria directio
ni: ⁊ inter duos motus ꝯ̃rios est dare quietẽ mediã. Sic ẽt
sol in cancro ⁊ capricorno diciẗ stationarius: vnde ⁊ cõiter
dr̃ ꝙ hec duo solstitia faciunt cancer ⁊ capricornus: ꝰm ve
ritatem tñ sol nũq̃3 stat: sed q2 vsq3 ad cãcruz dr̃ ad nos ac
cedere: a cãcro ⁊ vltra dr̃ a nobis recedeř. Cũ ergo accessus
videatur esse ꝯ̃rius recessioni: in pñº cancri per q̃3daz simitu
dinez dr̃ stare: q2 inter duos motus ꝯ̃rios est dare quietem
mediaz: sic etiaz in capricorno stat: q2 vsq3 ad capricornuz
sol a nobis recedit: a capricorno vltra dr̃ ad nos accedere:
⁊ sic sydera nũq̃3 stant: sed ad nos accedũt vel recedunt ⁊
tp̃s accessionis est eq̃le tpi recessionis. Sic q̃tum est ex ce-
lesti corpore: ⁊ ex motu syderũ in vita vel duratione alicu-
ius gñabilis nõ est dare statuz ꝓprie loquendo. Sed ꝰm
nãm celestez medietas totius illius tpis dr̃ esse tp̃s gñatio
nis. ⁊ alia medietas dr̃ esse tp̃s corruptionis: ꝙ si ita nõ sit
⁊ aliter cõtingat hoc est ex remedijs adhibitis ex libero ar.
vel ex alia ⁊ alia dispõne materie: ⁊ hinc est forte ꝙ cuz tp̃s
iuuentutis hoĩuz sit vsq3 ad. 35. ãnũ: vt Cõmẽtator ait: pp T.c.58.
qđ vita nãlis humana in. 80. ãnis determinari debeat: pp
aliaz ⁊ aliã dispõnez mãe aliq magis ⁊ minus viuũt. Jm-
mo ex eo ꝙ hoĩes per liberũ arbi. adhibent magnaz diligen
tiam circa ꝓpriũ corpus dato ꝙ tp̃s iuuẽtutis duret vsq3
ad. 35. ãnos: viuunt tñ aliqñ hoĩes per. c. annos ⁊ vltra. Cõ
tingit. n. hoc per diligentiaz adhibitam ex humana indu-
stria: q2 sapiens dñabitur astris: vt vult Ptolo. in cẽtilogo
suo: vel hoc contingit ex alia ⁊ alia dispõne mãe. Est autez
diligenter notandũ ꝙ ꝰm intẽtionem ph̃orũ: hoĩes quia
sunt vnũ in nã ⁊ in spẽ q̃tuz est ex pte spẽi cõpetit eis vnuz
tp̃s gñationis ⁊ corruptiõis: ⁊ tñ q2 spẽs humana saluaẗ i
diuersis cõplexionibꝰ ꝰm diuersas cõplexiones nãr aliqui ma-
gis ⁊ minus viuunt. Sic absolute loquendo q̃tum est ex
pte celestis circuli cuiuslibet spẽi cõpetit vna piodus: tamẽ
ꝰm ꝙ indiuidua illius spẽi sub alia ⁊ alia cõstellatiõe oriũ
tur sic mẽsuranẗ alia ⁊ alia piodo: pp qđ patere põt quõ di
uersificaẗ piodus in rebus ⁊ quõ nõ: ⁊ h̃ ad ista sufficiant.

Semp vero vt dictũ est cõtinua erit
generatio ⁊ corruptio ⁊ nũq̃3 defi
ciet ꝓpter quã diximꝰ cãm. Hoc
autẽ rõnabiliter contingit. Oĩn. n. T.c.59.
in omnibus ingmus ꝙ melius desiderare
naturaz semp: melius autez esse q̃3 non esse:
quot esse aũt modis dicimus in alijs dictuz
est: hoc aũt in oĩbus impossibile existere pp
longe a principio distare: reliquo modo cõ
pleuit esse deus faciẽs cõtinuã generationẽ:
ita. n. maxime cõtinuabitur esse: q2 proxime
est sub̃e fieri semper per generationem.

¶ Jn ista pte vt dicebaẗ assignat ph̃s cãm ppetuitatis gene
rationis ex cã finali: circa qđ tria facit: q2 primo facit qđ di
ctũ est. scđo q2 dixerat oĩa hec inferiora suscipere mẽsuraz
ex motu celi reducit oĩa talia in motũ celestem. 3º ex his q̃
dicta sunt assignat solutionẽ cuiusdã dubitabilis questio-
nis. 2ª ps ibi. (Jđ ⁊ alia quecũq3.) 3ª ibi. (Simul autẽ ma- T.c.60.
nifestũ ex his.) Dicit ergo. ꝙ semp vt dictuz est ꝯtinua erit
gñatio ⁊ corruptio: ⁊ pp quã cãm nunq̃3 deficiet: diximus
q̃tũ est ex parte motus obliq circuli. Sed hoc rõnabiliter
cõtingit nõ solũ ex pte motus: sed etiam ex pte finis: qm̃ in
oĩbus ingmus nãm desiderare sp qđ melius est: melius ãt
est esse q̃3 non esse. Quot autẽ modis dicimus esse ⁊ quot
modis accipiẗ esse dictũ est in alijs: vt in. 5. metha. Cum er T.c.13.
go h̃. s. esse ĩpoꝛe sit existere ⁊ continuari in oĩbus pp longe
distare a pñº. Quedam. n. intñ distant ⁊ deficiunt ab esse
primi principij ꝙ in suo esse continuari non possunt. Jdeo
reliquo modo. i. alio mõ deus compleuit. i. cõtinuauit esse
gñabilium cõtinuam faciens generationẽ eoꝝ. Naz ita. i.
per generationem cõtinuaz maxime continuabiẗ tale esse:
q2 semp fieri per gñationez est proxime. i. propinquuz ipsi
sub̃e. ¶ Notanduz autem ꝙ generatio est via in esse ⁊ in Nõndũ
sub̃az: ⁊ q2 via est proxima termino: gñatio est propinqua
ipsi esse ⁊ ipsi sub̃e: cum ergo generabilia non possint conti
nuari in suo esse cõtinuat ea deus alio modo. v3. per gene-
rationem: que est ꝓpinqua ipsi esse: ergo ex parte finis ⁊ ex
parte ipsius esse: quod finaliter in nã intenditur continua

bitur generatio. Bonũ est.n.cum aliqs nõ põt obtinere ipsum finẽ ẜm se ꝙ accipiat aliqd ꝓpinquũ fini ⁊ ꝯstituat sibi finẽ qꝺ est fini ꝓpinquũ: que aũt ꝑpetuũ esse accipe non pñt accipiant ꝑpetuã gñationẽ: q̃ gñatio ꝓpinqua ẽ ipsi esse.

Nõndũ ¶ Notandũ aũt ꝙ spẽs ꝓpinqua est ipsi indiuiduo: totum.n.esse ⁊ tota nã indiuidui est spẽs. Indiuiduũ.n. supra speciem adducit significationẽ mãe. Cũ ergo gñabilia in esse indiuiduali ꝑpetuari non possint cõpleuit deus ꝑpetuitatez ipsius esse mõ relicto.i.mõ alio: q̃ ꝑpetuant ea in esse specifico que ꝑpetuari nõ poterãt i esse significato. Nã semper fieri ꝑ gñationẽ ⁊ ꝑpetuari ẜm spẽm est ꝓpe ipsi subẽ indiuidue: q̃ tota suba indiuidui ⁊ ipsius eẽ reseruatur in spẽ. Põt ergo lr̃a ꝑhabita legi dupl̃r.vz.ꝓut gñatio est ꝓpinqua ipsi esse: ⁊ ꝓut spẽs est ꝓpinqua ipsi subei diuidue. Utroqz.n.mõ.vz.ẜm gñationẽ ⁊ ẜm esse specificũ perpetuantur hec generabilia ẜm philosophum.

Dub^m **Dubitaret** forte aliqs de eo ꝙ pħus in lr̃a innuit: videlicet ꝙ deus intẽdẽs ꝙ melius est ⁊ intendens ipsuz esse ꝑpetuauit gñationẽ generabiliuz. Cũ ergo esse gñabiliũ sit aliud ab esse diuino: si deus tale esse intẽderet sequeret̃ ipsum intẽdere aliquid extra se: ⁊ q̃ finis.⁊ id ꝙ intendit̃ mouet agentẽ ⁊ facit efficientẽ: deus cõstitueret sibi aliquẽ finẽ ꝑter se: ⁊ aliqꝺ bonũ aliꝺ a deo moueret deũ vt ageret: qꝺ est absurdũ. ¶ Ad hoc autem dici põt ꝙ deus vnũ effectũ ordinat ad aliũ effectũ. deum ergo agere pp finẽ aliũ põt itelligi dupl̃r: vel q̃ ille finis ⁊ finis dei efficiẽtis. vel ꝙ sit finis ipsius effectus diuini. Primo mõ locutio est ĩpossibilis: nihil.n.aliud a deo põt esse finis ipsius dei. Deus.n.pp seipsuz nõ pp aliũ finẽ operatus est vniuersa. Sz scꝺo mõ ꝓpõ põt esse vera: deus.n.potest operari pp finẽ aliuz: sz ille finis nõ erit finis dei opantis: sed diuini operis: q̃ nõ est icõueniẽs vnũ diuinũ opus ordinari ad aliud diuinũ opus: ⁊ sic deus mouet ⁊ cõtinuat gñationẽ pp esse gñabiliũ: q̃ motus ⁊ gñõ que sunt quoddaz opus diuinuz ordinant̃. Sic.n. imaginari ꝺbemus ꝙ finis ⁊ bonuz sunt obm volũtatis: vt sunt apprehensa ab intellectu. Nullũ autẽ bonũ voluntatem mouet nisi sit ab intellectu apprehẽsum. Iõ modus volẽdi quodãmõ sequitur modũ intelligendi. Sicut ergo deus nihil aliud extra se intelligit tãq̃ ꝑncipale obm: sz ꝑ per se intelligit seipsum ⁊ intelligẽdo se intelligit oĩa: sic tanq̃ principale volũtũ vult suaz bonitatem ⁊ seipsum: ⁊ volendo seipsum vult alia.

Dubiuz **Alterius** forte dubitat et aliqs: q̃ nõ solũ est incõueniẽs esse gñabiliũ esse finem dei: sed est incõueniens tale esse finẽ ipsius motus: si.n.corpa supcelestia mouerẽtur pp gñationẽ istoꝝ ⁊ pp eoꝝ eẽ: g̃ hec sunt nobiliora illis: cũ semper finis sit nobilior his que sunt ad finẽ: nec sufficeret si quis cõcederet hoc verum esse: q̃ inter hec inferiora clauditur hõ qui est celo nobilior: q̃ hõ non est celo nobilior ex ea pte ex qua est corruptibilis: sz si hoc verũ est: veritatẽ hz pp intellectũ: q̃ alterũ genus est ⁊ separatur ab aliĩs sicut ꝑpetuũ a corruptibili: ⁊ q̃ ꝑ se directe celum est cã istorũ inferiorũ vt sunt gñabilia ⁊ corruptibilia: q̃ ẜm ꝙ talia non sunt nobiliora celo ꝑ se loquẽdo vr̃ sequi ꝙ nobile ad ignobile ordinet̃ si motus celi sit pp ordinationẽ istoꝝ. ¶ Amplius cũ celum nõ soluz faciat ad generationẽ hoĩs: sed ẽt ad gñationẽ aliorũ semper vr̃ seq ꝙ nobile sit pp ignobile: si motus celi sit pp gñationẽ quã causat. Ad hoc aũt dici potest ꝙ finis ⁊ illud ad qꝺ ordinatur aliqd nõ est qꝺlibet intẽtum: sed intẽtũ ꝑncipale: sz enĩ pħorũ sñiam intẽdit celuz per suũ motũ gñationẽ istorum inferiorũ: nõ tñ intendit eaz principaliter: sz q̃ gñando hec inferiora existit eoꝝ causa ⁊ assimilatur cause ꝑme q̃ est maxime cã: intendit gñationem hoꝝ vt per esse cõsequatur similitudinẽ cãe prime. Nõ.n. ꝺbemus arguere ꝙ nobile sit pp ignobile: nec ꝙ celũ sit pp generationẽ eloꝝ: q̃ nõ intendit talẽ gñationẽ ꝑncipaliter vt dictũ est.

Dub^m **Alterius** ãt cõsurgit dubitatio quõ celuz ⁊ alia pñt intẽdere aliquid: ⁊ si forte de celo possemus hoc cõcedere: q̃ ẜm quosdaz celi sunt aĩati. Iuxta illꝺ Aui.in methaphi.sua. Elemẽtũ est aĩal obediens deo: qꝺ vtrũ veritatez habeat: ⁊ qualiter intelligẽduz sit celos aĩatos esse nõ est pñtis speculationis. Uerũtñ qcqd sit de celo de natura tñ: cum cognitione careat: dicere qꝺ intẽdit: ⁊ ꝙ sit aliquid de intentiõe eius vr̃ oĩno absurdũ: male ergo dicit pħs ꝙ natura desiderat vel intẽdit qꝺ meliꝰ est.

R^o ¶ Ad hoc aũt dici põt ꝙ desideriũ ⁊ appetitus ⁊ intentio dñt inclinationẽ quãdaz cognitionẽ ꝑcedens: q̃ desideriuz ⁊ talia mentẽ ⁊ cognitionez vñr ꝑsupponere. Nã ergo si desiderat ⁊ appetit: hmõi appetitus aliquod cognitioni ꝑsupponit: q̃ si inclinaretur nã in aliquid: ⁊ illa iclinatio a cognitione: nõ procederet: non mereret̃ nomẽ appetitus. Nã ergo appetit ⁊ ꝑ cognitionẽ appetit: nõ per cognitionez que sit in ipsa: sz per cognitionẽ que est in alio. Sicut.n. voluntas appetit: ⁊ tñ volũtas non cognoscit. dicitur tñ desiderare: q̃ a cognoscẽte dirigitur. Cum.n. videamus nãm indirecte agere: q̃ vtplm cõsequit̃ finẽ debitũ: debemus arguere: ꝙ natura ab aliquo intelligente dirigit̃: in cuius virtute cõsequit̃ finẽ intẽtuz. casualr̃.n.qs cõsequit̃ finẽ intentum nisi ipse sit in se cognoscẽs vel dirigat̃ ab aliquo cognoscẽte: ⁊ oĩno opus nãe dicit̃ esse opus itelligẽtie: q̃ natura nõ agit nisi ꝑ intelligentiã sit directa. Sic ergo pro tãto dr̃ nã intẽdere ⁊ desiderare: nõ q̃ ipsa: vt dictum est: in se cognoscat: sed q̃ a cognoscẽte ⁊ intelligẽte dirigit̃: ⁊ ista est sñia. Cõmẽtatoris sup.12.metaphi. vbi dr̃ ꝙ ẜm hoc est intelligendũ ꝙ natura facit aliqd perfecte ⁊ ordinate: ⁊ quãuis nã nõ intendat nisi rememorata ex virtutibus agẽtibꝰ nobilibus: que dñr intelligentie. ¶ Deinde cum dicit. Co.18.

¶ **Huius aũt cã vt dictũ ẽ multotiẽs i circuitu allatio: sola.n.continua: ideo ⁊ alia q̃cũq̃ trãsmutant̃ adinuicẽ ẜm passiones ⁊ potentias. V.g. simplicia corpora imitant̃ i circuitu allationem. qñ enim ex aqua aer generat̃: ⁊ ex aere ignis: ⁊ rursus ex igne aqua in circuitu. dicimus enim circuire generationez: q̃ rursus reuertitur: quocirca ⁊ recta allatio assequens eam que in circuitu cõtinua est.** T.c.59.

¶ Redit ad oñdenduz quõ oẽs isti motus inferiores reducuntur in motũ celestẽ ⁊ perpetuant̃ per ipsum: dicens ꝙ hmõi cã.vz.ꝙ semꝑ fiat gñatio est allatio que est i circuitu vt multotiens dictũ est. Naz q̃ sola circularis allatio ẽ cõtinua: iõ ⁊ alia quecũq̃ trãsmutant̃ adinuicẽ ẜm passiões ⁊ ẜm potentias.i.ẜm virtutes actiuas ⁊ passiuas. v.g. cuiusmodi sunt simplicia corpa: talia quidẽ in suis trãsmutationibus imitant̃ allationem in circuitu. Naz qñ ex aqua generatur aer: ⁊ ex aere ignis rursus fit ibi quidam circulus: q̃ ex igne postea regenerat̃ aq̃. Dicemus.n.gñationẽ circuire i circuitu: q̃ rursus reuertitur gñatio. Quocirca cũ quedã circulatio fit in istis elis: recta allatio que est eloruz assequens est eam allationem que est cõtinua in circuitu. Nam si res assequit̃ rem ⁊ motus motum: ex quo ela aliquo modo assequũtur circulum: motus ipsoꝝ ⁊ imitabit̃ ⁊ assequet̃ circulationẽ quandaz.

Nõndũ ¶ Notanduz aũt ꝙ nõ solum gñatio eloꝝ: sed etiã motus eoꝝ qui ẽ rectus imitatur aliquo modo circulũ: q̃ sole exñte in signis calidis vincunt ela supiora ⁊ cõuertunt aliquã partẽ ad se de elis inferioribus: vt vincẽte igne super aerem est ignis generatus vbi prius fuerat aer corruptus. sole autem recedente ab illis signis fit eõ: q̃ ela inferiora hñt victoriaz super elis su

periorib9: ⁊ q2 circulariter est motus solum circularis est trāsmutatio. Ignis ergo aliq̄n extēdit se ad inferius capiendo aliqd de spa aeris: ⁊ aer extēdit se ad superius capiēdo aliqd de spera ignis: ⁊ q2 hoc fit circulariter: vt dictum est motus ad superius ⁊ inferius imitanꝰ quodāmō circuluz ⁊ q2 tales motus sunt recti: recta allatio quodāmodo imitatur circulationem. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.60. ¶ Simul aūt manifestū ex his ꝙ quidā querunt: quare vnoquoq3 corpoꝝ in ꝓpriā allato regionē in īfinito tpe nō distant corpora: cā eni hui9 est que adinuicē transitio: si enim vnūquodq3 maneret in sua ipsi9 regiōe ⁊ nō trāsmutareꝰ ab eo qd̄ proprie iā vtiq3 destitissent: trāsmutanꝰ quidē igiꝰ ꝑꝑ allationez duplicē entem: q2 trāsmutant aūt nō ꝯtingit manere nulluz eoꝝ in nulla regione ordinatū. Qd̄ quidē igiꝰ est generatio ⁊ corruptio ⁊ ꝑꝑ quā cām: ⁊ quid generabile ⁊ corruptibile: manifestū est ex his que dicta sunt.

¶ Ex his q̄ dixerat soluit quādā dubitabilē q̄ōnem dicens: ꝙ sīꝰ mani^m est ex his dictis id qd̄ q̄dam querunt. vz. quare vnoquoq3 corpoꝝ elꝛoꝝ i ꝓpriā allato regionē in infinito tpe corpa eloꝝ nō distāt. i. q̄re iaz ꝑ infinitū tps. ⁊ ab eterno corpa eloꝝ nō sꝑ hn̄t disticta loca: ita ꝙ absq3 cōfusione ⁊ absq3 ꝯmixtione q̄dlz maneat in sua regione ⁊ in sua spa. Cā. n. huius est trāsmutatio q̄ ē eloꝝ adinuicē. Si. n. vnūqd̄q3 el3 maneret ī sua ipsi9 regiōe sine ꝯfusiōe ⁊ absq3 ꝯmixtione: ⁊ nō trāsmuteꝰ ab eo elo qd̄ est ꝓpe ipsuz: iam vtiq3 destitissent trāsmutatiōes eoꝝ. s3 nūq̄3 desistūt transmutari: s3 trāsmutanꝰ ꝑꝑ duplicē entē allationē. i. ꝑꝑ allationē solis q̄ est duplex: ⁊ difformis ꝑꝑ obliq̄tatē zodiaci: ⁊ q2 cōtinue ela se trāsmutāt: iō nō cōtingit vllū eoꝝ elorum manere in nulla regione ordinata: sꝑ. n. est ibi cōmixtio ⁊ inordinatio q̄daz.

Nōndū ¶ Notandū aūt ꝙ q2 circulariter celum moueꝰ ⁊ continue in vna ꝑte vincunt signa calīa: ⁊ in alia v̓o frigida: q2 ex tali victoria cōsurgit cōfusio eloꝝ: ⁊ vnū elm̄ accipit de spera alterius: ideo hec elemēta nō possunt stare ordinate in speris suis. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.61. ¶ Quoniā aūt necesse est esse aliqd mouēs si motus erit vt dictū est prius ī alījs: ⁊ si semꝑ ꝙ op3 aliquid eē semꝑ ⁊ si ꝯtinue vnū: ⁊ idē ⁊ imobile: ⁊ inalterabile: ⁊ ingenerabile: ⁊ si multi qui ī circuitu motus multa quidē: oia aūt qualiter eē hoc necesse sub vno ꝑ̄ncipio.

¶ Assignat cām cōtinuitatis. ⁊ duo facit: q2 ꝑ̄mo facit qd̄ dictū est. 2° quoddā qd̄ supposuerat ꝓbat: ibi: (Cōtinuo āt ente.) Dicit ergo. ꝙ vt dcm̄ est prius in alījs. s. in. 8. phycorū. Si motus erit necesse est aliquid esse mouēs: ⁊ si semꝑ erit motus: o3 semꝑ aliqd esse mouens: ⁊ si continue aliqd moueꝰ o3 dare vnū ⁊ idez imobile ⁊ inalterabile ⁊ ingn̄abile: qd̄ continue moueat. Et si multi sunt mot9 qui sunt in circuitu: multa q̄dē o3 esse mouētia: ⁊ oia hec mouētia o3 qualꝛ. i. aliqualiter esse sub vno ꝑ̄ncipio. ⁊ tunc suppleatur rō: ꝙ q2 oēs motores celestes sunt sub vno motore semper mouente cū ex ordine illoꝝ motoꝝ causeꝰ generatio ⁊ corruptio in istis inferioribus: ꝑpetua erit hec generatio: quia perpetuus est ordo talium motoꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Continuo aūt ente tpe necesse motū esse cōtinuū si impossibile tp̄s sine motu eē: cōtingit igiꝰ alicuius tp̄s numerus: eius q̄dē q̄ in circuitu: ergo quēadmodū in his que a principio determinatum est.

¶ Quia supposuerat motū ꝑ̄^m esse cōtinuū ⁊ ꝑpetuuz: ⁊ ex ꝑpetuitate illius motus arguebat ꝑpetuitatem motoris ⁊ ꝑpetuā trāsmutationē in istis inferiorib9: ideo probat motum illū esse cōtinuū ⁊ ꝑpetuū: qd̄ fuerat in ꝑ̄cedenti rōne suppositū: ⁊ duo facit: q2 ꝑ̄ ꝓbat hmōi motū eē cōtinuuz. 2° inquirit a quo h3 cōtinuitatē: ibi. (Continuus aūt motus.) Dicit ergo. cōtinuo aūt ente supple tpe necesse ē motū cōtinuū esse: q2 impoīe est esse tp̄s sine motu. Est igitur tp̄s numerus eius motus cōtinui q̄ est in circuitu. i. q̄ est circularis. q. d. ꝙ q2 tp̄s est ꝑpetuū ⁊ cōtinuū: o3 motū illū circularez ⁊ per motū ipsuz tp̄s cuius est numerus eē ꝑpetuū ⁊ cōtinuū. Nōndū ¶ Notandū aūt phm̄ hr̄e. q. pro ꝑ̄n°. ꝙ q̄cq̄d incipit vel desinit de necessitate ē tpale. oē aūt tpale clauditur tpe: sicut eē locale claudiꝰ loco. Si ergo tp̄s nō eēt eternum ⁊ ꝑpetuū: sed vel incepisset vel desineret tp̄s esse: tpale claudereꝰ tpe: qd̄ est incōueniēs: q2 si claudereꝰ tpe esset tēpus anq̄3 inciperet tp̄s: vel eēt tp̄s postq̄3 desineret eē tēp9: hec aūt rō ⁊ alie rōnes facte in hoc lib. ad probanduz ꝑpetuitatē generationis: quātā vim hn̄t in sequentibus apparebit. Nōndū ¶ Notandū ēt ꝙ dicit tp̄s esse numerum motus: tp̄s enim q̄ntum est de se numerus est: est. n. numerus numeratus: ipsa eni ꝑ̄us ⁊ posterius in motu vt sunt numerata ab aīa cōplēt rōnē tpis. Est ḡ tp̄s q̄d cōtinuū nō de se: s3 rōne motus in quo fundaꝰ: sicut. x. palmi in ligno q̄d ꝯtinuum dr̄. Na3 l3. x. palmi hēant rōnē numeri: ⁊ dicant q̄ntitatē discretā: rōne tn̄ ligni cōtinui in quo fundanꝰ tales. x. palmi quid continuū esse pōt. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.62. ¶ Continu9 aūt motus vtrū: q2 quod mouetur continuuz est. aut in quo mouetur velut locum: dico autem passiones.

¶ Inq̄rit vn̄ motus h3 cōtinuitatē: ⁊ duo facit: q2 ꝑ̄ ꝑ̄mittit q̄ōnem. 2° declarat veritatē quesiti: ibi. (Manifestum vtiq3.) Dicit ergo. inquirendū eē hic vtrū motus sit cōtinuus q2 est cōtinuū id qd̄ moueꝰ. i. mobile: aut ē cōtinuus: q2 diximus esse cōtinuū illud in quo moueꝰ: puta locū aut passionē. Nōndū ¶ Notandū aūt ꝙ motū esse in aliquo potest intelligi duplꝛ. vel sicut in subō: ⁊ sic est in eo qd̄ moueꝰ siue in mobili: vel potest motus dici esse in aliquo tanq̄3 in genere: vel tāq̄3 in spē: ⁊ sic motus est in rebus ad q̄s est motus: vt motus ad passionē vel ad qualitatē est in genere qualitatis: motus ergo est in illa re q̄ ꝑ motū acq̄ritur inquātuz ꝑ ea reponiꝰ in gn̄e vel in spē: vt motus ad q̄litatē ē in q̄litate: q2 est in gn̄e q̄litatis: est ḡ rōnabilis qō: cū mot9 dicaꝰ eē in subō ⁊ ī termīo: vtrū hēat cōtinuitatē a subō vt a mobili: vel a termīo vt a loco si mot9 ille terminaꝰ ad locū: vel a passione si terminaꝰ ad passionē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestum vtiq3 quia eo quidem ꝙ id quod mouetur: quomodo enim passio continua est: nisi quia res cui accidit cōtinua est: si autem ⁊ hoc eo ꝙ in quo solo loco existit: magnitudinez enim aliquā habet: hui9 aūt ꝙ circulo solum continuum: quocirca idem sibi ipsi semper continuū: hoc igitur est qd̄ facit continuum motuz ꝙ in circuitu corp9 fertur: motus autem tempus.

¶ Declarat veritatem quesiti: dicens. manifestum esse motum eo q̄dez esse cōtinuū: q2 id qd̄ moueꝰ supple est continuuz. a passione. n. cōtinuitatez hr̄e non pōt: q2 q̄uō passio est cōtinua: nisi q2 res cui accidit passio cōtinua est. Op3 ergo a continuitate subiecti esse talē cōtinuitatem: s3 si hec. i.

si cõtinuitas eo q̄ existit i solo loco quo est mot⁹: q̄ꝛ loc⁹
aliquã magnitudinẽ h̄ꝫ: ꝓp hoc supple non possumus vl̄r
ponere motũ esse cõtinuũ rõne loci: q̄ꝛ solũ dicimus eẽ con
tinuũ motũ huius corpis q̄d mouet̄ in circulo. Cuꝫ ḡ tale
corpus nõ sit in loco motui maxime continuo nõ possum⁹
dare cõtinuitatẽ a loco: quocirca idẽ mobile q̄d sibi ipsi. i.
ſm seipsuꝫ est sp̄ cõtinuũ dat cõtinuitatẽ motui: hoc igitur
corp⁹ q̄d fert̄ in circuitu facit motũ ↄtinuũ: mot⁹ autẽ facit
cõtinuũ tp̄s: ita q̄ tp̄s h̄ꝫ cõtinuitatẽ a motũ: motus autẽ
Nõndũ a mobili. ¶ Notandũ ergo q̄ mot⁹ vl̄r h̄ꝫ cõtinuitateꝫ a
mobili: non a termino: q̄ꝛ si deberet h̄re cõtinuitateꝫ a ter-
mino: maxime videret̄ h̄re cõtinuitatẽ a loco. Cũ ḡ primũ
corpus nõ moueat̄ in loco nec a loco: ſꝫ circa aliq̄d: q̄ꝛ mo
tus talis corpis est maxime cõtinuus: pꝫ q̄ vl̄r motus non
habet continuitatem a loco cum locus maxime continu⁹
motus ab eo continuitatem habere non possit.

T.c. 63. Uoniam autem in cõtinue motis
ſm generationẽ: aut alterationem
aut vl̄r trãsmutationẽ h̄mõi. vide-
mus demum ens ⁊ generatũ hoc
post hoc: vt non deficiat: videnduꝫ est vtruꝫ
aliquid quod erit ex necessitate aut nihil: sed
omnia contingit non fieri.

¶ Post q̄ꝫ ph̄s ꝓbauit ꝑpetuitatẽ gñatiõis ⁊ assignauit cãꝫ
hui⁹ ꝑpetuitatis. In pte ista ondit qualis sit ꝑpetuitas pro
bans hãc ꝑpetuitatẽ esse ſm circuluꝫ non ſm rectũ: ⁊ duo
facit: q̄ꝛ prio ondit h̄mõi necessitatẽ esse circularẽ. 2° redu-
T.c. 69. cit h̄mõi ꝑpetuitatẽ ⁊ necessitatẽ i celestẽ motũ. 2ª ibi. (Hoc
vtiq̄ꝫ quidẽ.) Circa p̄ᵐ duo facit: q̄ꝛ p̊ ostẽdit gñationẽ esse
T.c. 69. necessariã in circuitu. 2° manifestat q̄ nõ est necessaria ſm
Nõndũ rectũ: ibi. (Siq̄deꝫ igit̄ in infinitũ.) ¶ Ad euidẽtiã autem
p̄me ptis notandũ q̄ gñatio iõ est circularis: q̄ꝛ eadẽ mã
q̄ prius fuit sub forma aeris iterũ reuertit̄ ⁊ fit postea sub
forma aeris: ⁊ mã q̄ fuit sub forma nubis vel pluuie iterũ
reuertitur ⁊ efficit̄ sub forma pluuie vel nubis. Et quod di
ctum est de elis: vt de aere vel aqua: ⁊ de nube vel pluuia
intelligenduꝫ est etiã de aĩalibus: ⁊ de aliĳs que gñant̄ nãl̄r
Mã. n. q̄ fuit sub forma muris vel sub forma leonis circu
lariter reuertitur ⁊ efficitur sub forma muris vel leonis.
Opꝫ. n. sic dicere sequẽdo põnẽ ph̄i. Si. n. mundus fuit ab
eterno p̄cesserunt infiniti mures ⁊ infiniti leones: ⁊ fuerũt
infinite generationes aeris ⁊ nubis ⁊ pluuie: ⁊ cetera talia
infinita: ⁊ sicut infinita p̄cesserũt de quolibꝫ talium ſm tp̄s
p̄teritũ: ita infinita erũt ſm futurũ. Cũ ergo mã sit finita ⁊
ex mã finita nõ p̄nt gñari infinita nisi ſm circulũ: opꝫ ean-
dem mãm infinities reiterari sub eadeꝫ forma. Si. n. tota
mã corpalis esset sub forma muris nõ sufficeret ad gñatio
nem tot muriũ quot fuerũt: imo q̄ꝛ q̄dlꝫ finitũ quãtũcũq̄ꝫ
maxie q̄ꝫtitatis cõtineret̄ in ĩfinito infinities: oꝫ eãdẽ mãm
ĩfinities reiterari sub eadẽ forma muriũ: si d̄bẽt ex materia
finita gñari infiniti mures. Et q̄d dictũ est de gñatiõe mu-
Nõndũ ris intelligendũ est de oĩb⁹ aliĳs nãl̄r generatis. ¶ Notan-
duꝫ ẽt q̄ lꝫ de oĩb⁹ talibus nãl̄r gñatis veritateꝫ habeat: q̄ꝛ
oꝫ mãm circulariter reuerti sub eadẽ forma. Ista tñ reuer-
sio in aliquibus est imediate vel quasi imediate: in aliqui-
bus v̊o p multa meª. Naꝫ si ex aere fit aq̄ statim ⁊ imedia-
te ex aq̄ põt fieri aer: ſꝫ si ex mure viuo gñatur mus mor-
tuus nõ statim ex mure mortuo fit viuus mus: ⁊ maxime
loquendo d̄ muribus per ꝓpagationẽ ⁊ p coitũ gñatis: q̄ꝛ
in talibus mortuũ nõ redit viuũ nisi p multa media: vt h̄ꝫ
T.c. 14 declarari. 8. metha. Utrũ aũt i gñatis p putrefactionẽ pos
sit esse imediata cõuersio nõ est p̄ntis speculationis: sufficit
autẽ ad p̄ns scire q̄ in oĩbus generatis nãliter est q̄daꝫ cir-
latio: ⁊ mã de necessitate reuertitur sub eadem forma: sed

h̄mõi circulatio in aliq̄bus est imediata: in aliq̄bus p mul- Nõndũ
ta media: in aliq̄bus v̊o per pauca. ¶ Notandũ q̄ q̄ꝛ gñã
tio h̄ꝫ ꝑpetuitatẽ ſm circulũ: iõ nõ oĩum gñatio p oẽꝫ mo
duꝫ est ↄtigẽs: ſꝫ aliquo mõ ẽ necessaria. Nã si mã que fuit
sub forma muris de necessitate iterũ erit sub forma muris
possumus arguere q̄ mus de necessitate gñabitur. In his
ergo que sunt a proposito: sp̄ est gñatio ↄtigẽs: ſꝫ in his q̄
sunt a nã gñatio est necessaria: ⁊ si nõ ẽ necessaria ſꝫ idiui-
duũ: est tñ necessaria ſm sp̄ẽm: q̄ꝛ si nõ d̄ necessitate gñabi
tur h̄ leo vel hic aer: q̄ꝛ forte talis gñatio posset impediri.
¶ De necessitate tñ gñabit̄ leo ⁊ aer: q̄ꝛ vl̄r gñatio leonis
vel aeris vel alteri⁹ rei nãlis ĩpediri nõ põt. Idem est ḡ q̄rere
vtrũ gñatio ꝑpetuet̄ circulariter: ⁊ vtrũ gñatio aliquoruꝫ
sit necessaria: q̄ꝛ si ꝑpetuabit̄ gñatio ſm circulũ d̄ necessita
te gñabunt̄ h̄mõi reꝝ gña: q̄ꝛ mã que fuit sub forma vni⁹
iteꝝ erit sub forma eiusdẽ: vt gñatio circulariter ꝑpetuari
possit. Ph̄s ḡ volẽs q̄rere vtrũ gñatio ꝑpetuet̄ circulari-
ter: querit hãc q̄õnẽ sub hac forma: vtrũ gñatio aliquorũ
sit necessaria: vt si mõ corruptus est aer: vtrũ dicere possu-
mus q̄ de necessitate gñabit̄ aer. Circa hoc autẽ duo facit
q̄ꝛ p̊ p̄mittit q̄õnẽ. 2° soluit: ibi. (Qm̄. n. q̄dẽ.) Dic̄ ḡ q̄ i cõ T.c. 64.
tinue motis ſm gñationẽ aut alterationẽ: aut vl̄r ſm trã-
mutationẽ alicui⁹. Uidemus demũ vel deĩceps: vt h̄ꝫ alia
l̄ra: q̄d est aliq̄d ens ⁊ gñatũ hoc post hoc vt nõ deficiat ge
neratio: ⁊ q̄ꝛ gñatio ꝑpetuat̄ videndum est: vtrũ aliq̄d q̄d
erit ex necessitate generabit̄ aut nõ: sed oĩa contingit non
fieri ⁊ generantur contingẽter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm̄. n. q̄deꝫ quedã manifestuꝫ ⁊ mox erũt T.c. 64.
⁊ futuꝝ aliud: ꝓp hoc q̄ verum est dicere: q̄ꝛ
erit opꝫ hoc esse: q̄ñq̄ꝫ verũ q̄ꝛ est hoc: q̄ aũt
nũc veꝝ dicere: q̄ꝛ futurũ est: nihil ꝓhibꝫ nõ
fieri: futurus eniꝫ incidere quis nõ incedet.

¶ Soluit: ⁊ duo facit: q̄ꝛ p̊ facit q̄d dictũ est. 2° manifestat
q̄d dixerat: ibi. (Ul̄r aũt cõtigit.) Dicit ergo. manĩᵐ esse qm̄ T.c. 65.
mox cũ q̄daꝫ erunt ꝓp hoc. i. ꝓp esse illoꝝ erit aliud futu-
rũ: q̄ pro q̄ꝛ verũ est dicere: q̄ꝛ hoc erit oꝫ hoc esse: qm̄ verũ
q̄ꝛ hoc. i. h̄mõi sunt gñata circulariter ⁊ vl̄r: vt si erit plu-
uia veꝝ erit dicere q̄ ẽ vapor: ⁊ si erit vapor q̄ erit nubes:
⁊ si erit nubes q̄ erit pluuia: q̄re si erit pluuia erit pluuia.
In talibus ḡ q̄ sunt futura nõ vl̄r ĩpediri p̄nt: sed i his que
sunt a ꝓposito futura non sunt necessaria. In talib⁹. n. q̄
nũc veꝝ est dicere: q̄ꝛ futurũ est nihil ꝓhibet nõ fieri: quia
futurus quis incedere non incedet. Incessus. n. ⁊ iter nr̄m
ex libero ar. ꝓcedunt: iõ cũ disponim⁹ incedere ⁊ est futur⁹
incessus põt ĩpediri tale iter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuersaliter qm̄ cõtingit q̄dã entiũ ⁊ nõ T.c. 65.
esse manifestũ: qm̄ ⁊ que generãtur ita habe
bunt ⁊ nõ ex necessitate hec erũt: vtruꝫ igit̄
omnia talia: aut nõ. Sed quedã necesse sim-
pliciter fieri. Et est queadmodũ in esse: hoc T.c. 66.
impossibile non esse: hoc auteꝫ possibile: ita
⁊ circa generationem.

¶ Manifestat q̄d dixerat: ⁊ duo facit: q̄ꝛ p̊ manifestat id cõ
parando generationẽ ad eẽ. 2° q̄d dixerat exponit i termĩs.
2ª ibi. (Uerbi grã cõuersiões igit̄.) Dicit ḡ. q̄ vl̄r supple vr̄
esse sil̄r circa esse ⁊ circa gñationẽ: vt qm̄ ↄtingit q̄dã ẽtiuꝫ
non ex necessitate esse: ⁊ q̄ꝛ que generantur ita se habebũt
non ex necessitate erit hoc. i. gñatio taliũ. Sꝫ vtrũ sũt oĩa
talia q̄ gñatio eoꝝ sit ↄtingẽs aut nõ oĩuꝫ gñatio ẽ ↄtin-
gẽs: ſꝫ quedã simpl̄r necesse est fieri. Dicere possumus q̄ ẽ
in generatione queadmodum ⁊ in esse: quia sicut h̄ entia
sunt impossibilia non esse. i. sunt necessaria: hec autem sunt

possibilia.i.contingentia. Jta ⁊ circa generationē se hꝫ: qꝛ
Nõndū quedā generatio ē necessaria: q̄dā vͦ ꝯtingēs. ❡ Notādū
aūt ꝙ esse est terminus gñationis: iō vr̄ esse iudicandū de
gñatione sicut de esse: si ḡ aliquoꝝ esse est necessarium: ali
quoꝝ vͦ est contingēs: generatio aliquoꝝ est necessaria:
aliquoꝝ vero contingens. ❡ Deinde cum dicit.

T.c.66. T.c.67 ❡ Verbi gratia ꝯuersiones igitur necesse fie
ri ⁊ nō possibile nō contingere. ❡ Si igitur
qđ prius necesse ē fieri si quod posteri⁹ erit:
verbigratia si dom⁹ fundamētū. si vero hoc.
lutū prius. ergo si fundamētū factuꝫ est: ne
cesse ⁊ domū fieri: aut non esse adhuc: si aūt
⁊ id necesse generari simpliciter: si aūt ⁊ hoc
posito necesse generari domū. si eniꝫ fuit qđ
prius habēs se ad posterius: q̄re si illud erit
necesse illud prius generari. Si igiꝉ necesse
generari ⁊ qđ postea: ⁊ qđ prius necesse: ⁊ si
prius: ⁊ qđ posterius igiꝉ est necesse: sꝫ hoc
non est ꝓꝑ istud: sed q̄m subiectū est ex neces
sitate futurū. Jn quibus igitur ꝙ postea ne
cesse est esse in his conuertitur: ⁊ semꝑ priori
generato necesse generari quod postea.

❡ Exponit qđ dixerat i terminis dicēs: ꝙ cōuersiōes neces
se est fieri: ⁊ nō poꝭe est nō contingere: ⁊ qꝛ generata nālīter
generantur ſm cōuersionē: vt ex aqua fit aer ⁊ ecōuerso. ⁊
ex nube pluuia. ⁊ eͦ. iō gñatio ē necessaria: sꝫ si nō fit ibi cō
uersio: vt se hꝫ in his q̄ gñanꝉ a ꝓposito: gñatio nō erit ne
cessaria simpliciter: sꝫ ex suppōne. Jn talib⁹.n. si qđ posteri⁹
erit: necesse est fieri qđ prius: si nō ecōuerso. Verbi gr̄a do
mus ⁊ fūdamētū ⁊ talia artificialia hn̄t p̄dictū ordinē: qꝛ
si dom⁹ est fundamētū fuit ꝑus. si vͦ est hoc. s. fūdamētū
lutū ⁊ cemētū fuit prius: sꝫ si fundamētū factū est nūq̄d ne
cesse est domū fieri: aut nō necesse ē eē adhuc: qꝛ si ex fun
damēto nō possumus simplr̄ inferre domū. sꝫ ex suppōne
poterit esse talis illatio: vt si supponaꝉ gñationē dom⁹ esse
necessariā simplr̄. Jō subdit ꝙ si hoc.i. si domus sit necesse
generari domū. Naꝫ ꝙ prius sic fuit se hn̄s ad posteri⁹ ꝙ
si est illud.i. si est posterius necesse est gñari illud qđ ē ꝑus:
⁊ qꝛ posterius insunt ꝑus ex necessitate. ꝑus aūt insunt po
sterius ea suppōne. Jō cōcludit ꝙ si necesse ē gñari qđ po
stea necesse est gñari qđ ꝑus ⁊ ecōuerso: si necesse est gñari
qđ ꝑus ⁊ qđ posteri⁹: sꝫ hoc posterius nō est ꝓꝑ illud.i. ꝓꝑ
hoc ꝙ ponit est prius esse. si talis illatio. vꝫ. ex suppōne. vꝫ.
si sub̄m posterius sit de necessitate futuꝝ: nō.n. qꝛ fūdamē
tuꝫ est iō dom⁹ erit. ❡ Sꝫ si supponaꝉ domū esse de neces
sitate futura: ex tali suppōne possumus arguere si est fūda
mentū ꝙ erit domus: igitur in q̄bus ꝙ est postea necesse ē
esse ⁊ eundē ordinē hꝫ prius: ad posterius ꝙ posterius ad
prius in his cōuertitur gñatio: ⁊ semꝑ ꝑori gñato: necesse
est generari ꝙ postea: sicut posteriori gñato: necesse fuit ge
nerari ꝙ prius: ⁊ qꝛ hūc ordinē aspicimus in gñatōe nāliū
ideo taliuꝫ generatio est necessaria ſm circulum.

Dubitaret forte aliq̄s: qꝛ vr̄ esse circulū in his que
sunt a ꝓposito: sicut in nālibus. Nam
si mundus nec cepit nec desinet: sicut fuerūt ifinite pluuie
in tꝑe preterito ⁊ erūt infinite in futuro: sic fuerunt infinite
domus in tꝑe preterito ⁊ erunt infinite in tēpore futuro: ⁊
qꝛ ad gñationē infinitoꝝ nō sufficit mā̄ finita nisi ſꝫ circu
lum de necessitate: materia que est forma dom⁹ infinities
fuit sub forma domus ⁊ infinities erit sub forma dom⁹: qꝛ
non eēt nisi in talibus eēt circulatio ⁊ nisi gñatio dom⁹ essꝫ
necessaria. ❡ Ad hoc aūt dici pōt ꝙ inter ꝑus ⁊ posterius R°
est ordo necessarius ſm rectū: vt qꝛ si est qđ posterius d̄ ne
cessitate fuit qđ prius: sꝫ nō est ibi cōuersio in circulū abso
lute loquendo: qꝛ lꝫ posterius inferat ꝑus. prius tñ non ab
solute infert posterius hꝫ.n. posterius ſm se necessariuꝫ or
dinē ad prius: sed nō ecōuerso. Jō si posito priori possum⁹
inferre posterius: hoc non est rōne qua prius: sed necessitas
cōuersionis in talibus est ex sua cā: vt si cā sit necessaria ſꝫ
circulum ⁊ cāta erunt necessaria ſm dictū modū. Natura
lia ergo habebunt necessitateꝫ circularē: qꝛ reducunꝉ i mo
tum celi qui est necessarius ⁊ circularis: artificialia vero ta
lem necessitatē habere nō pn̄t. Et qđ dr̄ de infinitis domi
bus dici dꝫ ꝙ accidit ꝙ mā̄ que est sub forma dom⁹ iteruꝫ
redeat sub forma domus. Sed ꝙ mā̄ que fuit sub el̄is fri
gidis: ꝙ iterū redeat ⁊ fiat sub forma taliū el̄oꝝ non est ꝑ
accidēs: sꝫ per se. Naꝫ ꝙ el̄a frigida ⁊ calida in aliq̄ ꝑte or
bis victoriaꝫ habeāt hoc est ꝓꝑ aspectū signoꝝ frigidoꝝ
vel caloꝝ: ⁊ qꝛ celū circulariter vertiꝉ ⁊ signa frigida hn̄t
aspectū vbi prius habebāt calida ⁊ ecōuerso. iō per se est ꝙ
redeuntibus talibus signis materia que fuit sub el̄is frigi
dis fiat sub cal̄is ⁊ ecōuerso. Si.n. dñantibus signis cal̄is
nō essꝫ gñatio caloꝝ hoc essꝫ ꝑ accñs: ⁊ qꝛ nullū ꝑ accñs ē
semꝑ ⁊ ꝑpetuū: ipoꝭe est redeūtib⁹ signis calidis ꝙ nō fiat
gñatio caloꝝ. Jō in talibus vꝫ cōuersio: vt si sit mā̄ prius
sub el̄is cal̄is arguere possum⁹ ꝙ postea erit sub frigidis ⁊
ecōuerso. Jmmo si hec gñatio ipediaꝉ ꝓꝑ impedimētū ali
quod: vt ꝓꝑ indispōnem mā̄e: reduciꝉ in motū celi aliquo
mō in huius ipedimēto est aliq̄ circulatio: ita ꝙ illa nālia
Nõndū necessitatē quādā vn̄r hr̄e circularē. ❡ Notanduꝫ ergo ꝙ
hec artificialia pn̄t impediri in sua cā per se: qꝛ potest aliq̄s
desistere a ꝓposito ne faciat qđ ꝓposuit: sed nālia nō redu
cunꝉ in motuꝫ celi: qꝛ talis motus est necessarius ꝑ se ſꝫ ꝙ
hmōi cām ipedire nō pōt. Reducunꝉ.n. naturalia i motuꝫ
celi per se: artificialia vͦ reducunꝉ in ipsuꝫ quodāmodo ꝑ
accñs. Jntellectus.n. cū nō sit corpus nec inter corpa per
se nō depēdet a motu celi. reducunꝉ tñ artificialia aliquo
mō in motū celi: qꝛ artifices obseruant talem motū vt me
lius cōsequanꝉ intentū: vt aratores arant terrā deplutam:
qꝛ facilius scindiꝉ: ⁊ fabri lignarij nō quolꝫ tꝑe abscindūt
ligna: qꝛ ligna abscisa vno tꝑe sunt magis putrefactibilia
q̄ꝫ alio. Ex quo pꝫ ꝙ in nālibus est circulus per se: in artifi
Nõndū cialibus vͦ pōt esse circulus ꝑ accñs. ❡ Notandū ēt ꝙ in
recto pōt dari prius ⁊ posterius precise: sed in circulo quili
bet punctus eq̄li mō est finis ⁊ ꝑnᵐ: ⁊ qꝛ nālia hn̄t necessita
tem circularē: qđlibet pōt dici prius ⁊ posterius. Non.n. se
hꝫ nubes ad pluuiā sicut fundamētū ad domū: fundamē
tum.n. respectu domus solū hꝫ rōnē prioris. domus vero
posterioris. Sꝫ pluuia est prior ⁊ posterior nube ⁊ ecōuer
so. nubes.n. ordinanꝉ ad pluuiā ⁊ eͦ. nube.n. facta fit plu
uia: ⁊ pluuia facta vapor. quo facto gñatur nubes: ⁊ quia
posterior infert prius: ⁊ ꝑus inferꝉ ab ipso. Jō in talib⁹ qđ
libet infert ⁊ inferꝉ: cū qđlibet sit prius ⁊ posterius: vt si nu
bes est fuit pluuia ⁊ erit pluuia. ⁊ si. est pluuia fuit nubes:
talia ergo: qꝛ pari mō vn̄r esse priora ⁊ posteriora pari mō
se videntur inferre fundamētum vͦ ⁊ domus nō sic sim
pliciter se inferunt: sed ex suppositione vt dictum est.

Jquidē enim in ifinitū tendit ⁊ ad T.c.68.
inferi⁹: nō erit necesse eoꝝ que po
stea. hec generari simplr̄. sed neq̄ꝫ
ex suppositiōe. semper eniꝫ alterū
anterius necesse esse: iō ⁊ necesse illud gene
rari. quocirca si nō ē principiū infiniti. neqꝫ
ꝑmū erit nihil: ꝓꝑ qđ necesse erit generari.
❡ Postq̄ꝫ pħs ofidit gñationē esse necessariā ſm circuluꝫ.

¶ In pte ista pbat hõ gnõnẽ nõ esse neciã ꝭm rectũ: ꝛ duo
facit: qꝛ p̄ facit qõ dictũ est. 2° recolligit que dixerat vt ↄcon
cludat intentũ. ibi. (Necesse. n. aut finẽ hẽre.) Circa p̄mũ
duo facit: qꝛ p̄ ostẽdit gnõnem nõ esse neciã ꝭm rectuꝫ. si
ponaꝛ pcedere in infinitũ. 2° ostẽdit hoc si dicaꝛ hõ proces
sum hẽre finẽ. ibi. (At vo neqꝫ in fineꝫ hñtib.) Dicit ḡ ꝙ
siqdẽ igiꝛ gnõ tendit in ĩfinitũ ꝛ ad inferius nõ est nec̃e ge
nerari simplr̃ hec de numero eoꝝ que sunt postea: ꝛ nõ so
lum posito pcessu gnõnis in ĩfinitũ nõ est neciũ gñari ali
quid simplr̃: sed ẽt ex suppõne supple nõ poterit ↄcludi ge
neratiõnẽ eẽ neciam. Nã siue sit gnõ necia simplr̃ siue ex
suppõne: semp̄ nec̃e est eẽ aliqd anterius ꝛ p̄us: ꝛ iõ eo exi
stente nec̃e est gñari id qõ est posteri⁹. Quocirca si infiniti
nõ est p̄n^m: nec p̄^m erit ibidẽ: ppter qõ nihil nec̃e erit gñari.
Est ergo vis rõnis: ꝙ qꝛ nunq̄ꝫ gnõ est necia: nec simplici
ter: nec ex suppõne: nisi sit ibi dare prius ꝛ posterius in infi
nito qõ caret p̄n° ꝛ fine non est ibi dare prius ꝛ posterius:
ppter qõ supposita infinitate ꝭm rectũ nihil de necessita
Nõndũ te gñabiꝛ. ¶ Nõn^m aũt ꝙ pcessus gnõnis in ĩfinituꝫ ꝭm
supius accipiꝛ respectu gñatoꝝ: ꝛ qꝛ phs ĩtẽdit ꝙ si sit ĩfi
nitas in gnõne ꝭm rectũ ꝙ nihil de necitate gñabiꝛ. Ideo
spãlẽ mẽtionẽ facit de pcessu ad ĩferi⁹ q accipitur respectu
gñando in futuro: deĩde de pcessu ad supius q accipitur
respectu gñatoꝝ in p̄terito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo neqꝫ in finẽ hñtib⁹ hoc ẽ dicere ve
re: qm̃ necesse simplr̃ gñari. Uerbi gr̃a. do
mum qñ fundamẽtũ generatur. qñ eniꝫ ge
neratur si necesse generari semp̄ hoc accide
rit semper esse. cõtingens semp̄ nõ esse.

¶ Ostendit gñationẽ nõ esse neciam ꝭm rectũ si ponantur
hõ gñabilia esse finita. Circa qõ duo facit: qꝛ p̄ facit quod
dictum est. 2° declarat qõ supposuerat. ibi. (Si opꝫ semper
gñationem esse.) Dicit ergo ꝙ neqꝫ in finẽ hñtibus. i. neqꝫ
si ponãtur generabilia finita est vere dicere hoc. s. necesse ẽ
gñari aliqd simplr̃. Uerbi gratia. si dicamus ꝙ necesse est
gñari domũ: aut gñatur fundamentũ: qꝛ cuꝫ gñatur ali
quid si necesse est gñari. gñabitur semp̄. Si igiꝛ gnõ est ne
cessaria ꝭm rectũ ꝛ gñabilia sunt finita hoc incõueniẽs cõ
Nõndũ tingit: qꝛ accidit semp̄ esse cõtingẽs ꝙ semp̄ nõ est. ¶ No
tandũ aũt ꝙ si gñabilia sunt finita ꝛ nõ reiteratur gnõ ꝭꝫ
circulũ: qꝛ ↄtingit finita pertrãsiri: cum deuentũ erit ad vl
timuꝫ gñabile gnõ deficiet nõ erit necessaria. Nã cũ oẽ ne
cessariũ sit semp̄ ponere gnõnem deficiẽtẽ esse: neciũ est po
nere eẽ semp̄ qõ nõ est semp̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed opꝫ semp̄ generationẽ esse. si ex neces
sitate est ei⁹ gñatio. ex necessitate enĩ ꝛ semp̄
simul. qõ. n. ẽ necesse: nõ poẽ nõ eẽ. quocir
ca si est ex necessitate sempiternũ ẽ: ꝛ si sem
piternũ ex necessitate. ꝛ si gnõ igiꝛ ex necessi
tate. perpetua ꝛ generatio huius. ꝛ si sempi
terna ex necessitate. si igiꝛ alicui⁹ ex necessita
te generatio simplr̃. nec̃e circuire ꝛ reuerti.

¶ Declarat qõ supposuerat. vꝫ. ꝙ opꝫ gnõneꝫ alicui⁹ semp̄
esse si eius gnõ est necia. Naꝫ esse ex necessitate ꝛ esse semp̄
sunt simul ꝛ sese ↄcomitanꝛ. nã qõ nec̃e est esse nõ poẽ est
nõ esse: ppter qõ est sempiternũ. iõ subdit ꝙ si aliquid ẽ ex
necessitate ẽ sempiternũ: ꝛ eꝯ. si est sempiternũ ex necessita
te est. Si igiꝛ est gnõ hui⁹. i. alic⁹ ex necitate. gnõ eius erit
perpetua ꝛ sempiterna: ꝛ eꝯ. si est sempiterna erit ex neces
sitate. Declaratũ igitur est qõ posuerat. vꝫ. qõ est neciũ
est sempiternũ. Supposita ergo finitate gñabiliũ gnõ ꝭm
rectũ non erit necia: qꝛ tũc deficiẽtia ꝛ q̄ nõ sunt semp̄ con
tingent esse semp̄. Si igiꝛ gnõ alicui⁹ est simplr̃ ex necessi
tate nec̃e est circuire ꝛ reiterare. i. hec necitas accipienda ẽ
ꝭm circulum nõ ꝭm rectũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Necesse igiꝛ aut finẽ hr̃e gnõnẽ. aut nõ. ꝛ
si nõ. aut ĩ rectũ. aut ĩ circuitu. hoꝝ aũt si erit
sempiterna. nõ in rectũ possibile: qꝛ neq̄quã
est principiũ: neqꝫ si ĩferius vt ad futura acci
piamus: neqꝫ si supius vt ad gñata. nec̃e aũt
p̄cipiũ neqꝫ finito ente ꝛ sempiternũ eẽ. iõ
nec̃e in circuitu esse. ↄuerti igiꝛ necesse erit.

¶ Recolligit que dixerat. 2° exponit ꝛ manifestat intentio
nem suam. 3° cõcludit intẽtum. 2ª ibi. (Uerbi gratia. si h̄ ex
necessitate.) 3ª ibi. (In circuitu igitur.) Dicit ergo ꝙ ne
cesse est gñationẽ aut habere finẽ aut nõ: ꝛ si non hꝫ finem
aut hec erit in rectũ aut in circuitu. hoꝝ aũt. i. predictoꝝ
si gñatio est sempiterna non est poẽ hoc ꝭm rectũ: qꝛ si sit
generatio necessaria ꝭm rectũ hoc non erit si ponaꝛ pces
sus in infinitũ: qꝛ in infinito nequaq̄ꝫ est aliqd se hñs vt p̄
us vel vt p̄n^m: qꝛ nec sic gnõ procedit in ĩfinitũ ĩferi⁹ vt ad
futura gñanda: neqꝫ si accipiamus hõ processuꝫ in ĩfinitũ
ad supius. vt ad p̄terita gñata supple non erit ibi dare p̄^m
p̄n^m: ꝛ vt p̄^m in gñatione si est necessaria. Iõ posito pcessu
in infinitũ nõ est ibi assignare necessitateꝫ gnõnis neqꝫ hõ
necitatẽ assignare possumus ente hõ pcessu finito: qꝛ vtrũ
qꝫ opꝫ sempiternũ esse: ꝛ nõ deficere. gnõ aũt ꝭm rectuꝫ si
non vadit in infinituꝫ deficiet ꝛ nõ erit necessaria: nullo er
go mõ gnõ est necessaria ꝭm rectuꝫ. Iõ si est necia necesse
est eã esse in circuitu. necesse ergo erit gñationẽ conuerti ꝛ
habere in se quandã conuersionẽ ꝛ quendam circulum si
debet esse necessaria. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerbi gr̃a. si ex hoc necitate ẽ. qõ p̄us ḡ: sꝫ
si hoc qõ posteri⁹ nec̃e gñari: ꝛ hoc semp̄ iaꝫ
ↄtinue. nihil. n. differt diceꝛ p̄ duo aut mlt̃a.

¶ Exponit intẽtionẽ suã oñdẽs quõ gnõ ẽ necia ꝭꝫ circulũ
dicens: ꝙ hoc mõ gnõ est necia. vꝫ. ꝭm circulũ: qꝛ si inest h̄
. i. si est posterius ex necitate ergo est qõ p̄us: ꝛ eꝯ: qꝛ si est
hoc qõ est prius nec̃e est gñari qõ est posterius: ꝛ hec sunt
iam cõtinue: ita ꝙ nunq̄ꝫ deficiet gnõ: ꝛ addit ꝙ nihil dif
fert dicere hoc ꝙ gnõ sit circularis per duo nec per multa
media. Oñsum. n. fuit supra mãm reuerti circulariter sub
eadẽ forma: sꝫ aliqñ hoc cõtingit ĩmediate: aliqñ per pau
ca media: aliqñ vo per multa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In circuitu igiꝛ motu ꝛ gnõne ẽ qõ ex ne
cessitate simplr̃: ꝛ si in circuitu nec̃e gñari ꝛ
generata eẽ: ꝛ si nec̃e. hoꝝ gnõ in circuitu.

¶ Cõcludit ↄnẽ intentã. vꝫ. ꝙ si gnõ est necia. opꝫ eam esse
circularẽ: ꝛ eꝯ. Iõ ait ꝙ ente motu ꝛ gnõne in circuitu: est
ex necessitate simplr̃: qꝛ si gñatio est in circuitu nec̃e ẽ ali
quid gñari: qꝛ necesse est gñata esse: quoꝝ generatio ẽ cir
cularis: ꝛ nõ solũ si gnõ est circularis ꝙ est necessaria: sed
etiã valet ecõuerso: qꝛ si gnõ hoꝝ. i. aliquoꝝ est necessaria
in circuitu opꝫ eam esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc vtiqꝫ qdẽ ẽ qm̃ in circuitu motus ꝛ q T.c.69.
celi: qm̃ ex necitate hec generanꝛ ꝛ erũt: que
cũqꝫ hm̃õi motus. ꝛ quecũqꝫ propter hũc:
si. n. qdẽ qõ ĩ circuitu mouet semp̄ aliqd mo
uet: necesse ꝛ hoꝝ in circuitu esse motũ.

¶ Reducit h̄ necitatẽ circularẽ in motũ celi tanq̄ꝫ in cãm
efficiẽtẽ: ꝛ duo facit: qꝛ p̄ facit qõ dictũ ẽ. 2° mouet quãdaꝫ
dubõneꝫ circa determinata. ibi. (Quare ḡ hoc qdẽ.) Cir T.c.70.
ca p̄^m duo faĉ: qꝛ p̄ ppõit qõ ĩtẽdit. 2° mãifestat ppo^m. ibi.

(Uerbi grã. sup̄iori allatione) Dicit ergo q̄ h̄ vtiq̄ꝫ qdeꝫ supple rōnabil̄r accidit q̄ gnō sit circularis: q̄ꝛ ⁊ mot⁹ q̄ē celi est in circuitu: ⁊ qm̄ sic est ex nec̄itate h̄ iferiora gn̄antur circulariter: ⁊ erūt circularia q̄cunq̄ꝫ sunt effectus huius mot⁹: ⁊ q̄cūq̄ꝫ sunt pp̄ hūc motū. Si eni q̄dē celū supple est qd̄ mouet̄ in circuitu: ipsuꝫ celū sic motū semp mouet aliq̄d: q̄ꝛ semp mouet h̄ iferiora circulariter: nec̄e est ḡ ⁊ motū hoꝝ iferioꝝ esse in circuitu. ¶ Deinde cū dicit:

¶ Uerbi gratia. sup̄iori allatione ente in circuitu. sol sic: qm̄ autem fit hoc hoꝛe propter hoc in circuitu generantur ⁊ reiterātur. his aūt generatis ita. iterū ⁊ que ab his.

¶ Manifestat ⁊ exponit qd̄ dixerat di. q̄ ente superiori allatione in circuitu sol sic mouet̄ sup. Nā ideo astra mouētur circulariter: q̄ꝛ orbes deferētes ea hn̄t circularē motū: ⁊ qm̄ sic mouent̄ planete hoꝛe ⁊ tp̄a hic inferi⁹ pp̄ h̄ gn̄antur ⁊ reiterātur in circuitu: ⁊ his tp̄ibus ita gn̄atis circulariter res que sunt ab his iterum reuertūtur s̄m circulum: s̄m enim q̄ tempora circulariter redeunt sic ⁊ res circulariter generantur. ¶ Deinde cum dicit.

T.c.70. ¶ Quare ergo hec quidē ita videntur. verbi gratia. aer ⁊ aqua in circuitu generātur: ⁊ si quidē nubes erunt opꝫ ⁊ pluere. ⁊ si pluet oportet ⁊ nubē esse. homines v̄o ⁊ animalia non reiterantur in seipsos. vt rursus gn̄etur idē. non enim necesse est si pater tuus generatus est. te regenerari: sed si tu illum: in rectū itaq̄ꝫ videtur hec generatio esse.

¶ Mouet q̄ꝫdā q̄ōnē circa determinata: ⁊ duo facit: q̄ꝛ p̄ p̄mittit q̄ōnem. 2° eā soluit. 2ª ibi (Principiū aūt intentiōis.) Est autē q̄ō. q̄re h̄ vid̄r gn̄ari ita. s. circulariter. v̄bi grā. aq̄ ⁊ aer i circuitu gn̄ant̄: q̄ꝛ dn̄antibus signis fridis ex aere fit aqua. reuoluto autē tp̄e ⁊ dn̄antibus signis calidis aq̄ euaporat ⁊ cōuertitur i aerē. sic ēt ⁊ nubes ⁊ pluuia circulariter gn̄antur. q̄ꝛ si nubes erit opꝫ pluere: ⁊ si pluet opꝫ nubem esse. Hoies v̄o ⁊ animalia non reiterātur in seipsos. vt rursus generet̄ idem. nō enim si pater tuus gn̄atus ē necesse est te gn̄ari: sed eꝯ. si tu gn̄atus es illū. s. patrē tuū supple opꝫ p̄us gn̄atum esse. Hec itaq̄ꝫ gnō vꝫ esse in rectū nō in circulū. rōnabil̄r ergo q̄rit̄ cā q̄re gnō pluuie arguit ⁊ infert gnōnē nubis: ⁊ eꝯ. ita q̄ est ibi circulus. Gnō aūt filij arguit ⁊ ifert gnōnē p̄ris: sed nō eꝯ: pp̄ qd̄ nō est ibi circulatio. ¶ Nōn^m āt ad euidētiaꝫ q̄ōnis q̄site q̄ q̄ referuntur ad cām suā p oēm mo^m sunt ꝯtigētia. ⁊ h⁹ sūt oia artificialia: ⁊ q̄cūq̄ꝫ sic simpl̄r depēdūt a volūtate: ⁊ ab itellcū nr̄o q̄ s̄m q̄ h⁹ sunt simpl̄r ꝯtigētia. Jō futur⁹ q̄s icedere nō incedet: ⁊ futurā domū nō opꝫ fieri. nālia v̄o s̄m q̄ h⁹ vt referunt̄ ad motū celi q̄ꝫdā nec̄itatē hn̄t: ⁊ dico q̄ꝫdā necessitatē: q̄ꝛ s̄m eē indiuiduale qd̄libet gn̄abile pōt non gn̄ari. Pōt. n. ꝯtingere q̄ facta ꝯiūctione sydeꝝ s̄m quā hꝫ pluuia gn̄ari pluuia nō gn̄abit̄ pp̄ aliqd̄ ipedimētū ꝯtingēs: veꝝ q̄ꝛ nullū p accn̄s ē sempiternuꝫ: ⁊ q̄ꝛ p accn̄s est astris ꝯcurrētibus ad gnōnē pluuie: pluuiā nō fieri. iō pōt impediri h̄ pluuia vel illa: sed q̄ vl̄r pluuia impediatur non est possibile. sic enim ph̄s tactā q̄ōnem. vꝫ. vtrū generatio aliquoꝝ sit necessaria. soluit q̄ sicut aliqd̄ esse est necessariū: aliqd̄ v̄o cōtingens. sic gn̄atio aliquoꝝ est nec̄ia. aliquorum v̄o ꝯtingēs. ḡ h⁹ gn̄abilia: q̄ꝛ nō p̄petuant̄ i eē indiuiduali sed in eē spēi. possumus dicere q̄ astris motis de necessitate gn̄abit̄ pluuia s̄m nō gn̄abit̄ h̄ pluuia v̄l illa. nō eni vꝫ esse nec̄iū cū possit ipediri. Cū ḡ gnō hoꝝ inferiorū sic sit circularis vt est nec̄ia: ⁊ eꝯ. si est nec̄ia s̄m spēm erit circularis s̄m spēm: ⁊ fiet reiteratio non s̄m numerū sꝫ s̄m esse specificū. ¶ His visis appet solō q̄ōnis proposite. naꝫ quodāmodo ita est circulus in aīalib⁹ sicut in nube ⁊ pluuia. Nubes. n. est p̄or ⁊ posterior pluuia: ⁊ pluuia est prior ⁊ posterior nube: q̄ꝛ ex pluuia fit nubes: ⁊ eꝯ: sed nō est eadem pluuia numero q̄ ē cā nubis ⁊ q̄ cātur ab ea. Sic etiā quodāmō circulariter ex puero fit vir: ⁊ ex viro puer. Sꝫ ex puero fit vir: q̄ꝛ puer crescēs attigit etatē virilem: sed ex viro fit puer: q̄ꝛ nascit̄ ⁊ gn̄atur ab ipso. Nō est ergo idem puer q̄ p̄cedit viꝝ ⁊ q sequitur ip̄m. Jmmo ē q̄si p oēm modum siue de p̄re ⁊ filio siue de viro ⁊ puero ⁊ de pluuia ⁊ nube. nō. n. ex q̄libet pluuia fit nubes. posset. n. tātus esse estus q̄ vapor ille exalans a terra depluta ita rarefieret q̄ conuerteretur in aerē ⁊ nō faceret nubē. Uliter ergo nō ipedit̄ gnō nubis ex pluuia: pōt tn̄ impediri in hac pluuia vel in illa. sic etiā vl̄iter nō ipedit̄ gnō hois ex hoie. pōt tn̄ impediri in hoc hoie vel in illo. Possumus ergo arguere quasi circulariter. si puer est de necessitate vir erit: q̄ꝛ crescet ⁊ fiet vir: ⁊ si vir est de necessitate erit puer: q̄ꝛ puer nascetur ex illo. pōt ergo ꝯtingere q̄ h̄ puer vel ille nō crescat ⁊ nō fiat vir: sed vl̄r puer nō impedit̄ qn attingat etatē virileꝫ: sic ēt ab hoc viro vel ab illo poterit nō gn̄ari puer: sed vniuersaliter vir nō priuabit̄ filijs. est igit̄ circulatio in aīalibus sicut in pluuia ⁊ nube: ⁊ impedit̄ hic circulus tam hic q̄ꝫ ibi s̄m indiuiduuꝫ hoc vel indiuiduum illud: sed nec hic nec ibi vniuersaliter impeditur. Si ergo accipiatur circulus ⁊ ⁊ reiteratio s̄m speciem ⁊ nō impeditur questio proposita nō hꝫ difficultatem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Principium aūt intentionis rursus hec vtrū similiter omnia reiterantur aut nō: sed hec quidē numero: hec autem specie soluꝫ. quoꝝ quidē igitur incorruptibilis substātia mota. manifestū: quoniam ⁊ numero eadeꝫ erunt. motus eni sequitur qd̄ mouetur. quorum aūt nō: sed corruptibile necesse specie. numero aūt nō reiterari. Jdeo aqua ex aere: ⁊ aer ex aqua specie idē nō numero. Si aūt ⁊ hec numero. Sed nō. quoꝝ substantia generatur ens tale quale cōtingit non esse.

¶ Soluit ad q̄ōnē quesitā ostēdēs h⁹ circulationē accipiēdam esse s̄m spēm dicēs: q̄ p̄n^m intentionis sue. s. sua intentio ad soluendā principal̄r ⁊ simpl̄r q̄ōnem tactaꝫ est rursus iuestigare. i. iterū vtrū h̄ oia similiter reuertant̄ aut nō: ⁊ subdit q̄ h̄ q̄deꝫ reuertūtur eadē numero. hec aūt specie solum. Nā illa mota siue illa mobilia. quoꝝ suba est incorporalis manifestū est q̄ erunt ⁊ redibunt eadeꝫ numero. Nā mot⁹ sequr illud qd̄ mouetur: sol ergo ⁊ ceteri planete cū redeunt de pūcto ad punctū. vt de oriente ad oriens: q̄ꝛ nō corrūpuntur s̄m subam. iō redeunt eadē numero: ⁊ motus eoꝝ est vnus ⁊ cōtinuus: q̄ꝛ mobile est vnū ⁊ cōtinuum: ea v̄o quoꝝ suba nō manet s̄m esse corpis necesse ē iterare spē ⁊ nō numero. Jdeo cū ex aere fit aq̄ si rursus ex aq̄ fit aer redibit idem aer spē non numero. Nā si hoc rediret idē numero suba eius supple nō corrūperetur: sed non sunt talia. quoꝝ suba generatur. ens eniꝫ generabile est talis res q̄lis ꝯtingit nō esse. Jdeo q̄ꝛ corrūpuntur talia ⁊ desinunt esse nō redeūt eadē numero: p̄pter qd̄ gnō circularis eoꝝ accipienda est s̄m spēm: s̄m quē mo^m quodāmō simile est in animalibus ⁊ in nube ⁊ pluuia vt superius est ōn̄sum. ¶ Nōndū aūt q̄ q̄ꝛ gnō est terminus mot⁹ ⁊ motus interruptus nō possit esse idē numero agētia nālia: q̄ prodeūt res in esse p trāsmutationē ⁊ motū. iō que corrūpuntur per talia agentia eadē numero redire nō pn̄t: sꝫ si

Nōndū

Nōndū

esset tale agens ꝙ absq; transmutatione ⁊ motu res in esse producere posset. Utrum a tali agente corrupta restaurari possent eadem numero nō est presentis speculationis.

Dubm. **Dubitaret** forte aliquis. quia videtur ꝙ generatio hominum sit simpliciter cōtingēs. Nam cum ad actum generandi concurrat velle ⁊ appetitus: quia talia sunt contingentia generatio erit simpliciter contingens. sicut eniȝ probauimus artificialia esse simpliciter contingentia: quia fiebant a proposito sic: ⁊ huiusmodi generatio: quia a proposito fit videtur esse omnino contingens. ¶ Ad hoc autem dici potest: ꝙ appetitus naturalis non ita iuuat in factionem artificialiuȝ sicut in generationem filiorū: ⁊ quia quod est naturale non vniuersaliter potest frustrari: cum nihil sit ociosuȝ in natura vniuersaliter totum genus humanum non priuatur generatione filiorum. Generatio autem hominum non soluȝ est a proposito: sed etiam naturalis quodammodo: ⁊ vt est naturalis habet quandam necessitatem circularem modo quo satis dictum est.

Nota q generatio hominis est naturalis quodam modo

Ad intelligentiam autem dictoruȝ ne aliqui sumant occasionem errandi ex dictis philosophi credentes rationem eius simpliciter concludere generationem esse perpetuā ⁊ non deficere. Ideo in summa resumamus rationes eius ⁊ ostendemus eas esse sophisticas ⁊ non de necessitate arguere. ¶ Prima via ad ostendendum perpetuitatem generationis sumitur ex parte materie. Materia enim nunquam amittit vnam formaȝ nisi inducatur alia: propter quod generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ econuerso. Hoc posito leue est ostendere ꝙ generatio nunquam incepit. nam si aliquid est generatuȝ: oportet ꝙ aliquid sit corruptum: ⁊ illud corruptum prius fuit generatum: ⁊ cum esset generatum: aliquid aliud fuit corruptum: non enim esset corruptum nisi prius fuisset generatum. Oportet ergo secundum infinitum processum: ꝙ ante generationeȝ sit corruptio: ⁊ ante corruptionē generatio. ergo talia nunquam inceperunt. sic ⁊ nunquam desinent: quia cum aliquid generatur de necessitate corrumpitur: quia omne corruptibile de necessitate corrumpetur: ⁊ cum corrumpetur aliquid generabitur ex ipso: quia corruptio vnius est generatio alterius: et illud generatum de necessitate postea corrumpetur: propter quod post generationem erit corruptio: ⁊ post corruptionem generatio. nunquam ergo deficiet generatio ⁊ corruptio. ¶ Hoc quidem potest sic ostendi: quia si generatio incepit. tunc est aliquid primo genitum. Sit illud a. sed a. non est genitum: nisi aliquid aliud sit corruptum: sed nihil corrumpitur: nisi sit prius generatum. ergo ante a. est aliquid prius generatum ex cuius corruptione a. generatum est. Sicut si a. poneretur primo genitum ante primam generationem erit generatio: quod est inconueniens. sic etiam si generatio deficeret erit aliquid vltimo generatum: sed vltimo generatum de necessitate corrumpetur: quia omne generabile est corruptibile: ⁊ omne corruptibile de necessitate corrumpetur: sed eo corrupto aliud generabitur ex ipso. ergo post vltimam generationem erit generatio. qd̄ est inconueniens. ¶ Secunda via sumitur ex parte cause efficiētis. vt ex parte motus celestis. Nam motus solis in obliquo circulo est causa generationis ⁊ corruptionis in istis inferioribus: cum ergo ille sit continuus: ⁊ nunquam deficiat nunquam cessabit generatio ⁊ corruptio istorum inferiorum. ¶ Tertia via sumitur ex parte finis. natura eniȝ desiderat quod melius est. Cum ergo esse sit melius q̄ȝ non esse. hec generabilia: quia non possunt perpetuari in se suppleuit deus defectum eorum faciens ipsorum generationem continuaȝ ⁊ perpetuam: secundum quam habent esse perpetuum in suo simili: vel ergo deus irrationabiliter ageret: vel perpetuabit generationem istorum: cum ex hoc consurgat inde esse ⁊ bonum. ¶ Quarta via sumitur ex parte durationis: siue ex parte temporis: quia si semper fuit tempus semper fuit motus. si semper fuit motus semper fuit generatio ⁊ corruptio: cum motus faciat distare ⁊ faciat ad corruptionem rerum. faciendo autem ad corruptionem facit ad generationem: quia non est corruptio vnius sine generatione alterius. Qꝫ autem tempus semper fuerit ⁊ nunquam ceperit vel desinat supra fuit ostensum. Dicebatur enim ꝙ si tempus inciperet vel desineret tempus esset temporale: quo posito vt ostendebatur esset tempus antequā inciperet tempus: vel esset tempus postquaȝ desineret esse tempus: quorum vtrunq; est inconueniēs. ¶ Possent autem ⁊ alie rationes adduci ad hanc materiam: sed q2 rationes predicte sufficienter tangunt que in hoc libro difficultatem faciunt circa questionem quesitam: cum huius libri expositioni intendamus sufficit soluere rationes tactas. ¶ Notandum autem philosophum fuisse sustentatum super duab° propositionibus nō simpliciter veris: ex quarum suppositione arguit generationem non posse incipere nec desinere.

p. via
2a via
3a via
4a via
Nōndū

Prima propositio talis: quia nihil est in noua dispositione in qua primo non fuerat nisi per motum aliquem precedentem: ita ꝙ omnis nouitas aliquem motum precedentem arguit: motus ergo vniuersaliter non est nouus: quia cuȝ omnis nouitas contingat propter motum aliquem precedentem. si vniuersaliter motus inciperet ⁊ esset nouus: vniuersaliter ante omnem motuȝ esset aliquis motus ꝙ est inconueniens. ergo est aliquis motus eternus ⁊ huius motus est motus celi: ⁊ si motus celi nunq̄ȝ incepit: gnō ⁊ corruptio qui sunt effectus talis motus nunquam inceperūt. Uidetur enim esse contra rationem ꝙ celum moueatur: ⁊ tamen non contingat generatio ⁊ corruptio in istis inferioribus. Ex dicta ergo propositione sequitur generationem nunquam incepisse. ¶ Est autem ⁊ alia propositio super quam sustentabatur. videlicet ꝙ intelligētie sunt in optima dispositione cum mouent: ⁊ quia secundum ipsuȝ non est ponere intelligentiam nisi. in optima dispositione non est ponere eam nisi motricem vnde in. 12. metaphysi. ex numero orbium ⁊ ex numero motum celestium arguit numerum intelligentiarum. Ex hac autem propositione sequitur ꝙ motus nunquam desinat: quia semper intelligentie mouebunt vt semper fuit in optima dispositione: ⁊ si non cessabit motus celestis: non cessabit sol generare plātas ⁊ animalia: nunquam ergo deficiet generatio ⁊ corruptio. ¶ Qꝫ autem nulla dictarum propositionum sit simpliciter vera de leui patet. ostensum enim fuit in declarationibus primi libri: ꝙ quanto agens est superius: tanto pauciora presupponit. Agens ergo supremum ⁊ vniuersale potest agere nullo presupposito. Dicere eniȝ agens primum de necessitate presupponere subiectum ⁊ materiam est dicere ꝙ non possit in productione totius rei. caliditas enim primi agentis cum non se extendat vsq; ad materiā: nec materia erit effectus eius. nullum enim agens de necessitate presupponit id quod potest efficere. Cum ergo de ratione primi agentis sit ꝙ eius caliditas se extendat ad omnia: quia primum secundum ꝙ huiusmodi est causa omnium aliorum: dicere primum agens de necessitate agere aliquo presupposito: est dicere primum non esse primum. Si vero prima causa potest agere nullo presupposito: agere poterit absq; motu ⁊ transmutatione precedente. Mo

p. ppō
2a ppō
T. c. 48.

tus enim ⁊ transmutatio semper requirunt materiam et
subiectum in qua suscipiantur. Jmmo dicere primũ agẽs
nihil efficere nisi per motum ⁊ transmutationem: est dice-
re ipsum esse instrumentum alicuius agentis. De ratione
enim instrumenti est ꝙ agat motum ⁊ ꝙ mediante mo-
tu ⁊ transmutatione efficiat quod efficit. Deus ergo quia
est agens primum poterit agere nullo presupposito: ⁊ qa
non est instrumentum alicuius agentis: agere poterit abs-
qꝫ motu ⁊ transmutatione precedente. Alia ergo agentia
que non sunt prima agent ex suppositione materie: que ve
ro sunt instrumenta agentis primi agent mediante motu
⁊ transmutatione: qualis autem sit ille motus qui de neces
sitate concurrit ad actionem secundorum agentium non
est presentis speculationis. sufficit autem ad presens scire
ꝙ prima causa absqꝫ suppositione materie potest res in e
se producere: ⁊ absqꝫ motu precedẽte potest noua efficere
cum non oporteat ipsum agere per transmutationem et
motum vt ostensum est. ¶ Hoc viso patet non esse incon-
ueniens generationem incepisse: quia si sine materia preia
cente aliquid efficitur: est ibi factio vnius absqꝫ corruptio
ne alterius: propter quod illam factionẽ non precessit alia
factio. Jmmo ostenso propositionem illam Aristo. quod
non erit dare nouitatem sine motu precedente nõ esse sim
pliciter veram: quia potest aliqua causa noua producere
absqꝫ precedente motu. patet non solum non esse inconue
niens generationem incepisse: sed etiam non esse inconue-
niens motum vniuersaliter esse nouum ⁊ vniuersaliter in-
cepisse. Non enĩ oportet si motus vniuersaliter est nouus:
ꝙ vniuersaliter ante omnem motum sit motus: cum non
sit impossibile esse nouitatem absqꝫ transmutatione prece-
dente. ¶ Uiso non esse inconueniens generationem ince-
pisse: quia vniuersaliter motus potuit incipere ⁊ secundũ
veritatem incepit. Restat ostendere non esse inconueniẽs
generationem desinere: quia non oportet motum celi per-
petuari: quo cessante generatio ⁊ corruptio cessabit: non
est enim vera propositio Aristote. intelligẽtias in optima
dispositione esse cum mouent: ⁊ ꝙ si non mouent ociose es
b sent. ¶ Jsta enim propositio primo repugnat ordini intel
ligentiarum. Secundo ordini actionum. Tertio ordini fi
nium. Sic enim imaginari debemus ꝙ semper supprema
infimorum attingunt vltima suppremorũ: vt suppremã
in corporibus attingunt vltima in substantijs separatis.
Dicere ergo intelligentias esse in optima dispositione cũ
mouent: ⁊ non esse intelligentias nisi mouentes: est dicere
non esse intelligentias nisi in gradu infimo: ⁊ ꝙ tunc sunt
in optima dispositione cum infimum gradum attingunt.
Jpse enim ordo corporum deberet nos sufficienter instrue
re ꝙ de intelligentijs sentiremus. Sicut enim sunt quedã
corpora infima: ⁊ quedam supprema: ⁊ sola supprema at-
tingunt intelligentias ⁊ non infima: sic quedam intelligẽ
tie sunt superiores. Repugnat ergo dicta propositio ordi
2 ni intelligentiarum. ¶ Secundo repugnat ordini actio-
num: est enim in intelligẽtijs duplex actio vna interior: vt
itelligere: ⁊ alia exterior: vt mouere hec corpora. Optima
enim dispositio ⁊ felicitas alicuius nõ potest poni in actio
ne exteriori. Jmpossibile enim esset ponere felicitatem ho-
minis ⁊ optimam dispositionẽ eius in exteriori bono: im
mo est felicitas aliqua operatio interior: vt opatio anime
secundum virtutem perfectã. Optima ergo dispositio in
telligentie non erit in motu nec in aliqua actione exterio-
rum: non ergo erunt ociose intelligentie si non moueant.
habebunt enim actiones interiores vt intelligere ⁊ velle.
Jntelligendo enim ⁊ volendo esse poterunt in optima dis
positione. ¶ Tertio dicta propositio repugnat ordini fi-
3 nium: semper enim finis posterior est his que sunt ad finẽ:
motus ergo corporalis: nec aliquid corporale esse poterit
finis intelligentie. Jmaginabatur ergo philosophus quũ
dicebat intelligentias semper in infinitum mouere: ⁊ esse
in optima dispositione quum mouent: ꝙ motus ille esset
finis intelligentiarum. Finis enim est illud quod est appe
tibile in infinitum. vt dicitur primo politicorum: ⁊ tunc est
aliquid in optima dispositione cum finem attingit. Pote
runt ergo intelligentie desistere a mouere: ⁊ non mouere p
infinitum tempus: cum motus non sit finis earum: ⁊ si di-
ceretur ꝙ hoc modo finem acquirunt: quia per motũ as-
similantur prime cause: quia mouendo sunt causa vt ipsa
est: in qua assimilatione consistit eorum felicitas: mirabile
est si mentem sapientis hoc querat. Jlla enim assimilatio
adeo modica est ꝙ in ea non potest consistere eorum feli-
citas. Sic enim ⁊ ignis felix esset cum calefacit: quia cale-
faciendo habet rationem cause: propter quod aliquo mo-
do assequitur similitudinem cause prime. Negandũ enĩ
non est intelligentias felices esse in eo ꝙ assimilantur pri-
mo principio: per quam assimilationem efficiuntur quasi
deiformes: sed huiusmodi assimilatio in qua consistit ea-
rum felicitas est prout assimilantur ei intelligendo ⁊ dili-
gendo ipsum: non autem prout ei assimilantur corpora
mouendo. Debemus enim arguere ꝙ semper deum intel-
ligent ⁊ diligent: non ꝙ semper corpora mouebuntur: po-
terit ergo cessare motus celestium corporum: ⁊ secundum
veritatem aliquando cessabit. ¶ Patet ergo non eẽ incon
ueniens intelligentias aliquando cessare a mouere: cũ tri-
plici via ostensum fuerit optimam dispositionem earum
non esse in mouendo. Si ergo philosophus dixisset ꝙ se-
cundum agentia naturalia que agunt mota non possu-
mus ponere generationem incipere vel desinere tolerabi-
lis sententia esset: sed simpliciter assumere ꝙ generatio nõ
incepit: nec desinet tolerari nõ potest. vt est per habita ma
nifestum.

Opposita autem his non est difficile soluere. nam Ad pm
rationes ex parte materialis principij p
iam habita sunt solute. Nam cum dicitur ꝙ nihil est ge-
neratum nisi aliud sit corruptum: ⁊ nihil est corruptũ ni-
si fuerit antea generatum: ⁊ ꝙ non est dare aliquid primo
genitum. patet has rationes procedere supponendo ꝙ ni
hil fiat nisi ex materia preiacente: sed vt habitum est: de-
us potest res producere nullo presupposito: ⁊ potest noua
facere absqꝫ motu ⁊ transmutatione precedente: quo po-
sito non est inconueniens aliquid esse generatum ⁊ factũ:
⁊ tamen aliud non erit corruptum. Si enim non ex mate
ria preiacente aliquid fieret esset factio vnius absqꝫ corru-
ptione alterius. ¶ Secunda autem via sumpta ex parte Ad 2m
cause efficientis non ex parte motus celestis. vt patet p ha-
bita de facili solui potest. Nam cum illa propositio: ꝙ no
uitas semper presupponit motum precedentẽ: non sit sim
pliciter vera. vt ostensum est: non est inconueniens vniuer
saliter motum esse nouum: propter quod non oportet ge-
nerationem semper fuisse in preterito. Nam secundum ve
ritatem vniuersaliter omnis creatura noua est: ⁊ etiam in
cepit. Rursus quia etiam alia propositio non est vera: ꝙ
optima dispositio intelligentie sit ꝙ moueat: immo potest
desistere a motu. vt ostensum est. Jdeo non est inconueni-
ens generationem istorum inferiorum deficere. Non est er
go irrationalis positio fidei ꝙ generatio istorum inferio-
rum incepit ⁊ desinet. ¶ Tertia autẽ via sumpta ex par-
te finis non est difficilis ad soluendum. Nam quum dici- Ad 3m
tur naturam semper desiderare ⁊ intendere quod melius
est: dici debet ꝙ natura non intendit per cognitionẽ que
sit in ipsa: sed per cognitionem que est in alio. Pro tanto
enim natura intendit: quia intelligentia mouens naturã

intendit: ⁊ quia vniuersaliter naturam mouens est ipse deus: ideo contingit naturam intendere: quia deus mouet ⁊ inclinat naturaꝫ: q̄ꝺ satis dedit intelligere philosophus: qui cum prius dixisset naturam semper desiderare q̄ꝺ melius est. statim subdit: ⁊ quia melius est esse q̄ꝫ non esse. iō reliquo modo compleuit deus faciens continuam generationem rerum. ¶ Hoc viso ratio difficultateꝫ non habet. nam deus vt principale volitum ex necessitate vult suā bonitatem. Bonum autem creatum quum nihil augeat ad bonum diuinum: ⁊ quum deus suam bonitatem non conseqūtur per creaturas: sed sit perfectissimus in se nulla creatura existente: Simpliciter ⁊ absolute loquendo: deus nō vult ex necessitate aliquod bonum creatum. Nam si sine potione possem esse perfecte sanus. si de necessitate vellem esse sanus: non oporteret me ex necessitate velle potionem. Uult ergo deus omnia creata propter bonitatem suaꝫ. volendo enim se alia vult: potest tamen alia non velle nō obstante ꝙ se de necessitate vult: quia id quod est in se ⁊ perfectionem quam habet per alia non cōsequitur. vt dictuꝫ est. Si ergo aliquod bonum creatum est necessarium hoc non est absolute: sed ex ordine ⁊ dispositione diuina. Tantum ergo ex necessitate durabit generatio quantum deus ordinauit ⁊ disposuit. Est ergo ratio tacta rethorica ⁊ simpliciter non concludit. ¶ Quarta vero ratio de tempore

Ad 4m

concludit ⁊ pro tanto veritatem habet: quia si aliquid incepit ergo aliquando non fuit. Si ergo inciperet verum esset dicere ꝙ fuit aliquando ꝙ tempus erat: sed est dicere aliquando esse. ergo si erat aliquando ⁊ non erat tempus erat differentia temporis cum non esset tempus: sed differentia temporis non est sine tempore. ergo erat tēpus quū non esset tempus. sic etiam quum tempus deficeret esset aliquando ꝙ non esset tempus postquam desineret esse tēpus quum non sit aliquando ⁊ differentia temporis sine tempore: tempus ergo semper fuit ⁊ semper erit: sed si hec ratio bona esset ostenderetur mundum ⁊ vniuersuꝫ esse infinitum. Nam si totus mundus ⁊ vniuersa corporalis substantia finita ⁊ terminata est. ergo extra ambitum vniuersi corporis nihil est: sed extra est differentia loci. ergo vltra omne corpus est alia differentia loci: sed differentia loci nō est sine loco. locus nō est sine corpore. ergo vltra omne corpus est aliquod corpus: vel ergo mundus protenditur in infinitum: vel si est dare in mundo terminum aliquem extra quem non protenditur erit dare differentiaꝫ loci: ⁊ per consequens locus ⁊ corpus extra omne corpus. Cōstat autem hanc rationem esse sophisticam. Nam quum dicitur ꝙ extra vniuersum nihil est ly extra dicit differentiam loci non simpliciter sed imaginatam solum. Uniuersum ergo finitum ⁊ terminatum secundum imaginationem ⁊ intelligentiam nostram non contingit finire ⁊ terminare. Imaginamur enim extra celum esse locum ⁊ spacium infinitum. Unde ⁊ philosophus. tertio phisicoꝝ: volens ostēdere infinitum non esse: ait ꝙ conueniens est credere intelligentie: idest imaginationem: innuens ꝙ secundum imaginationem protenditur aliquid in infinitum: sed illi imaginationei non respondet fundamentum ex parte rei: ⁊ sicut ipse soluit de infinitate magnitudinis: sic nos possumus soluere de infinitate temporis. Nam vt conuenienter soluitur ⁊ bene dicitur. si tempus incepit ergo aliquando fuit ꝙ non erat tempus. ly aliquando dicit differentiā temporis imaginatam. tempus ergo secundum imaginationem semper fuit et semper erit. sicut spacium imaginatum in infinitum vadit: secundum tamen veritatē tempus quod est passio motus incepit ⁊ deficiet siue desinet: quia motus supercelestium corporum nō semper fuit: nec in perpetuum durabit: sed aliquando desinet quod ponere non est irrationabile. vt ostensum est. Possent auteꝫ circa tempus ⁊ circa perpetuitateꝫ generationis alie difficultates tangi: sed hec deo dante alibi difficilius tractabūtur. Ad presens auteꝫ hec que sunt dicta super libro de generatione sufficiāt. Laus sit ipsi Christo filio dei vnigenito: cuius inenarrabilis generatio oīs generationis ⁊ principium causa ⁊ ratio: qui cuꝫ patre ⁊ spiritu sancto est vnus deus benedictus in secula seculorum. Amen. FINIS.

¶ Explicit textus Aristotelis de generatione ⁊ corruptione vna cum expositionibus Egidij de Roma ordinis Heremitarū nuperrime emendata per Uenerabilem sacre theologie bachalarium fratrem Paulum de Geneçano ordinis fratrum Heremitarū Sancti Augustini.

¶ Incipiunt qões super primo de gñatio-
ne fundatissimi doctoris dñi Egidij ordinis
fratrum Heremitarum sancti Augustini.

Nota cādidissime lector has qões egidianas eē ⁊ super illo capite. vlr ita qȝ de generatione ⁊c. T.c.4. fuisse primo motas.

Niuersaliter itaqȝ de generatiōe ⁊c.
Hic ad euidentiā textus declaranda
sunt quattuor. pmo qr vl̄ phs distin-
guere inter motū ad subam ⁊ ad qua
litatem ⁊ ad quātitatē: qr motum ad
subam appellat gñationē simplicez.
alterationē vō ⁊ augmentū appellat
motus simplices. ¶ Declabit ḡ vtrū
hoc sit proprie dictū. ¶ Scdo decla-
rabitur vtrū sit vera positio Democriti: qp verū cōsistat in
apparentia: ita qp quicqd sensui apparet est verū. ¶ Ter-
tio poterit declarari vtrū aliud dictum Democriti habeat
veritatem. videlȝ qp color non est aliquid fixuȝ in natura:
sed sola conuersione aliqd coloratur. ¶ Quarto cōpara
bitur Platonis positio ad positionem Democriti: ⁊ decla-
rabitur vtrū positio Democriti sit melior positione Plato
nis. vt philosophus videtur dicere.

p^m ¶ Mouetur hec qō. Textu cōmē. 5. Questio. i.

Jrca primum sic pcedit. videt qp altera
tio ⁊ augmentū. sicut nō sunt gene
ratio simplex: ita non sunt motus simplices.
T.c.10. generatio aūt sube ɓm phm dicit gñatio sim
plex pper vnitatē actus siue pper vnitatē
forme. est. n. vnuȝ aliqd qō gñatur in tali gñatione vt leo
vel bos: sed in gñatione accñtis non sic. nā non gnātur ho
mo nec gñat albus: sed gñatur totū cōpositū. videlȝ ho-
mo albus. sic ēt nō gñatur cuprū nec rotundū: sed gñatur
T.c.58. cuprū rotundū. vt ostēsum est in primo phisicoꝝ: ⁊ in. 7.
T.c.27. metaphysice: sed cuprū rotundū ⁊ homo albus nō dñt ali
quid vnū simplex: nec dñt vnā formam. Ideo gñatio ta-
liuȝ nō est generatio simplex: sed gñatio composita. Sed
qua ratione gñatio taliū pper pluralitatē actuum est ge
neratio cōposita ⁊ nō simplex. pari etiaȝ ratione motus ad
formas accidētales nō debēt dici motus simplices sed cō
positi. Alteratio ergo ⁊ augmentū nō sunt motus simpli-
2^m ces vt in lr̄a dicitur. ¶ Amplius si trāsmutatio ad subaȝ
nō dicit motus simplr videt qp non debeat dici generatio
simplr: gñatio enim est quedā spēs motus. vt dicit in post
predicamentis: sed qōlibet genus simplex reseruatur in q̄
libet sua specie simplr. In omni ergo gñatiōe simplr reser
uatur ratio motus simpliciter. si ergo trāsmutatio ad sub
stantiā est gnō simplr: erit motus simplr. Nō est ergo dr̄ia
inter transmutationē ad substantiā ⁊ alterationem ⁊ aug
mentū: qr hec est generatio simplex ⁊ non illa: alteratio ⁊
augmentū sunt motus simplices ⁊ non iste.

Ad euidentiam aūt dictoꝝ duo intendimus
declarare. pmo eniȝ ostende
mus non esse inconueniēs alicui cōpetere rōnē motus sim
pliciter absqȝ eo qp ei cōpetat ratio gnōnis simplr: ⁊ econ-
uerso. Aliqd pōt eē gñatio simplr. qō tñ motus simplr di
ci nō dȝ. 2° descēdemus magis ad ppositū ⁊ ostēdemus al
terationem ⁊ augmētū respectu trāsmutationis in subam
posse dici motus simplices: nō aūt gñatio simplex. trāsmu
tatio vō in subam econtrario pōt dici gñatio simplex: ⁊ tñ
motus simplr dici nō dȝ. Primū sic ondit. motus enim qd
cōius est gñatione: ⁊ aliquo mō de gñatione pdicat: acci-
T.cō.6. piendo motū. vt de eo loqtur phs in 3° physicorum. ponen
do ipsum in quatuor gñibus. Ita qp ɓm eundē ibidē trās-
mutatio in subam motus dicit: ⁊ lȝ motus aliquo modo
sit genus ad gñationē: nō tñ est pprie genus ad ipsaȝ. ge-
neratio enim nō pprie est motus: sed magis est mutatio q̄
dam ⁊ terminus eius. Cū ergo omne spāle addat aliquid
supra suū cōe: nō est incōueniens totū id quod pertinet ad
rōnem cōis reseruari in aliquo: ⁊ tñ non reseruari in eo to-
tum id qō spectat ad rationeȝ spālem: cum spāle hēat ali-
quid qō est preter rōnem cōis: abundat eniȝ spāle a cōi: vt
spēs abūdat a genere in dr̄ia aliqua cōstitutiua. ipsa ergo
quantuȝ ad id in quo spāle abundat a cōi: non opȝ in quo
re eruatur cōe reseruari spāle. poterit ergo tota motus ra-
tio reseruari in aliquo in quo nō reseruabit tota ratio ge-
nerationis: cū gñatio sit qd spālius motu. rursum si gñā-
tio esset simplr spēs motus non restaret via ad euadendū
quin qō esset gñatio simplr: nō esset ēt motus simplr. Cū
tota ratio generis reseruet in qualibet eius spē: sed qr vt di
ctum est: opȝ extendere nomē motus: vt gñatio mot⁹ dici
possit: nō est incōueniens aliqd esse gñationem simplr: qō
tamē motus simplr dici non pōt. ¶ Declaratū est ergo p-
mum. videlȝ qp aliquid est gñatio simplr qō mot⁹ simpli-
citer dici nō dȝ: ⁊ ecōuerso. aliquid est motus simplr quod
gñatio simplr dici non pōt. ¶ Restat ergo declarare 2^m. s.
alterationē ⁊ augmētū respectu transmutationis in suba
dici motus simplices: non aūt gñatio simplr. trāsmutatio
vō in suba econtrario: meret eniȝ nomē gñationis simpli-
citer: lȝ motus simplr dici non possit. hoc aūt sic declarat:
ex hoc enim dicit aliquid tale simplr: qr conuenit ei quic-
quid ptinet ad rōnem eius. ille enim est iustus simplr q ha
bet totum id qō ptinet ad rōnem iustitie. Si ergo h̄ vide-
re volum⁹ qd dȝ dici gñatio simplr: quid aūt mot⁹ simplr:
vidēdū est qd ptinet ad rōnē motus: quid aūt ad rationē
gñationis ⁊ quomodo motus ⁊ gñatio distinguunt. gña
tio enim magis respicit eē: motus vō fieri magis respicit q̄ȝ
esse: est eniȝ gñatio respectu eē: sicut corruptio respectu nō
esse. motus vō: qr qd successiuum est magis respicit fieri q̄ȝ
esse: ex ista aūt differentia pma inter gñationē ⁊ motū: vt
qr gñatio respicit esse: motus vō fieri: ostēditur dr̄ia scda. s.
qp motus dicat viā: generatio vō terminū. omne eniȝ fieri
⁊ omnis factio ordinat ad aliqd esse: ex prima autē ⁊ scda
oritur dr̄ia tertia vt qp subiectū gñationis est ens in poten-
tia. subm vō motus est ens in actu: quādiu eniȝ aliqd est i
fieri non expoliat illud ex quo fit a suo eē simplr: sed semp
remanet ens in actu: sed qñ est in facto esse: ⁊ est in termino
gnōnis. tūc illud qō gnōni subijcitur expoliat ab vno eē
simplr. ⁊ accipit aliud esse. Jō qp manet in toto fieri ⁊ sub-
iectum ipsius fieri siue ipsius motus est ens in actu: sed qp
manet gñatio completa ɓm phm est ens in potētia: ⁊ quia
transmutatio in suba est trāsmutatio ad esse simpliciter: ⁊
habet rōnem termini non fieri: qr alie factiones ordinātur
ad ipsam subam: in tali transmutatione est ens in potētia.
Ideo talis transmutatio dicitur gñatio simplr: qūo auteȝ
h⁹ transmutatio est respectu eē simplr infra dicet: ad pñs
dictū sit trāsmutationē in subam esse gñationeȝ simplr: ⁊
qr simplr dȝ dici gñatio: nō pōt dici simplr motus: cuȝ di-
ctum sit qp nisi extēdat nomē motus: gñatio motus dici
non dȝ: augmētū vō ⁊ alteratio: qr eoꝝ subiectū est ens in
actu ⁊ magis respiciūt fieri ⁊ eē quoddā q̄ȝ esse simplr re-
spectu gñationis: motus simplices dici pñt: qr magis repe
riuntur in eis q̄ sunt de rōne motus q̄ȝ in gñatione.

Opposita aūt his nō erit difficile soluere. Nam cū Ad p^m
dicitur alterationē ⁊ augmētū non esse
motus simplices: sed cōpositos. pȝ qp non dñr motus sim-
plices: qr subm eoꝝ nō sit quid cōpositū: sed dñr mot⁹ sim-
plices respectu gñationis: qr plus hñt de his que pertinēt Ad 2^m
ad rōnē motus q̄ȝ gñatio. ¶ Qz vō vlterius addebat qp si
est generatio simplr est motus simplr: nō opȝ: imo econtra
rio si cōsiderātur phabita. Nam cum gñatio nō sit mot⁹
simplr: sed opȝ extēdere nomē motus vt gñationi compe-

tat transmutatio in subam que est gñatio simplr motus
simplr dici nõ dꝫ. Sꝫ de his succincte locuti sumus: inseri-
us enĩ vbi erit de hoc spãlis mã. hoc clariꝰ tractabitur.
¶ Moueť hec qõ. Textu cõmẽ. 5. Questio. ij.

pm Secundo declarandũ restat. vtrũ quicquid apparet sensui sit ve-
rum. ⁊ videť ꝙ sic. quicqd eniꝫ agit aliquid:
agit vt est in actu ⁊ per formã suaꝫ. sensibilia
ergo imutãdo sensus nr̃os imutãt eos vt sunt
in actu: ⁊ vt habẽt formã: siue vt hñt esse: ⁊ qꝛ ideꝫ est actꝰ
sensibilis ⁊ sensus. vt dĩ in scõo de anima. sicut sensibile i-
T.c.138 mutat sensum: sic sensus imutať ab eo: ⁊ qꝛ sicut imutatur
a sensibilibus sic iudicat: ⁊ sic apparet ei. ergo sic apparet
sensui: ⁊ sic iudicat de sensibilibus vt sensibilia sunt: ſꝫ iu-
dicando de eis vt sunt nõ decipiť: ⁊ iudicat verũ. ergo om-
ne iudiciũ sensus: ⁊ quicqd apparet sensui est veꝝ. ¶ Am-
2m plius. cũ nostra cognitio incipiat a sensu: ⁊ quicqd cogno-
scimus ex sensibus oriatur: ponere apparentiaꝫ sensui esse
falsam: est ponere scientiã nostrã verã esse erroneã ⁊ vanã:
quod est incõueniens. ¶ Amplius si cõtingit circa sensuꝫ
3m errare vel possumus illuꝫ errorẽ cognoscere ⁊ corrigere vel
non: ꝙ si circa sensum erratur incorrigibiliter plane patet
ꝙ nõ cõtingit scire: cũ erreť incorrigibiliter circa id quod
est initiũ nostre sciẽtie. Si aũt erratur corrigibiliter. tunc
quero de eo quod est erroris correctiuum. vtrũ habeat or-
tum ex sensu vel nõ. ꝙ si nõ habet ortuꝫ ex sensu: ergo non
oĩs nostra cognitio incipit a sensu. qõ est falsum. si autem
id correctiuũ ex sensu oritur: in ipsa regula ⁊ in ipso corre-
ctiuo poterit esse deceptio: cum apparentibus sensui possit
subesse falsitas: vel ergo opꝫ dicere quicquid apparet esse
verum: vel ꝙ nihil sit scibile in sciẽtia nostra.

Notandum ergo apparẽtia sensui nõ semꝑ esse vera. Nã cũ impõe sit ꝯria verifica
ri: cũ sensibus appareãt ꝯria: qꝛ qõ tactus iudicat vnuꝫ eẽ:
oculus iudicat esse duo: ⁊ qõ vni apparet dulce alteri vide
tur amarũ: opꝫ circa sensum aliq̃ꝫ deceptionẽ cadere: ⁊ nõ
quicqd apparet esse verũ. si ergo sit questio de ipsa re obie
cta sensui plus apparet sensus aliqñ decipi circa talia. Nã
si baculus cuius ps sit in aqua videať ab oculo iudicabit
oculus ipsum esse fractũ: cum tñ sit integer: ⁊ si vnus digi
toruꝫ supponať alteri oculoꝝ ⁊ eleuetur oculus a situ suo
videbiť vna res due res: ⁊ si cãcellẽtur digiti: ⁊ ĩfra eos ali-
quis lapillus ponať iudicabit tactus vnũ lapillũ eẽ duos
lapillos: que absq̃ꝫ deceptiõe sensus eẽ nõ pñt. sensus ergo
vt iudicat de re imutãte põt decipi: sed vt iudicat de ipsa i-
mutatione forte nunq̃ꝫ decipiť. nam cũ oculus dicit vnaꝫ
rẽ esse duas: lꝫ respectu rei imutãtis decipiať: tñ circa imu-
tationẽ nõ decipiť. vere eniꝫ sic imutať tũc ac si imutareť a
duabus rebus: ⁊ talem imutationẽ facit tunc vna res: qua
lem ꝯsueuerunt facere due: ⁊ cũ baculum in aqua iudicat
fractũ: lꝫ in re imutãte nõ sit ita: in ipsa tñ imutatione sic ẽ:
qꝛ võ sic imutatur oculus a baculo integro exñte in aqua
vt imutari ꝯsueuit a baculo fracto. pꝫ ergo circa quã appa
rentiã: ⁊ circa qõ iudi^m sensus decipiť: ⁊ circa qõ nõ: qꝛ cir-
ca iudicium de re imutante decipitur. Judicãdo aũt de im
mutatione ipsa nõ decipiť. vtrũ aũt sensus ꝑprie imutatio
nem ꝑcipere possit: ⁊ qs sensus quã imutationem percipit
nõ est pñtis speculationis. alibi forte h̃ tractare poterimꝰ.
Ad presens autẽ tm̃ dictum sit ꝙ nõ est deceptio circa im-
mutationem: sed circa rem imutantẽ: causa aũt quare cir-
ca rem imutantẽ ꝯ^it deceptio: ⁊ non quicqd apparet est ve
rum. triplr sumi põt vna ex parte organi imutati. alia ex
parte mediȷ̃. per qõ fit imutatio. tertia ex parte rei imutan-
tis. prima via sic pꝫ. Nam lꝫ quicquid agit: agat vt est in
actu: tñ qꝛ omne qõ recipiť: recipitur ſm modum rei reci-
pientis: ⁊ nõ ſm modum rei recepte: ⁊ ex varietate passiui
variatur actio agentis. Jdeo si oculus sit infectus vel sit a
situ suo eleuatus: vel aliquo alio modo sit indispositus re
spectu cõgrue imutationis sensibilis fallitur in iudicando
de re obiecta. ¶ Secunda via sumitur ex parte mediȷ̃. naꝫ 2a via
mediũ debet esse cõforme organo: qꝛ sicut pupilla debet es
se abscolor vt oẽs colores percipiat. aliter eniꝫ proprius co
lor iudiciũ de aliȷ̃s coloribus impediret. sic ⁊ mediũ absco
lor debet esse. vt per ipsum fiat imutatio cuiuslibet sensibi-
lis ſm modũ propriũ: propter qõ si videremus per mediũ
coloratum nõ haberemus rectũ iudi^m de re visa: ⁊ inde est a
ꝙ si per vitrum coloratũ aliqua videremus color vitri re-
ctum iudiciũ impediret: ⁊ omnia sic apparentia videren-
tur nobis illius coloris qui est in vitro. nam sicut febricitã
tes habentes linguã infectam humore amaro iudicant de
omnibus ſm infectionẽ illam: ⁊ omnia eis amara videnť:
sic sentientes per medium infectũ iudicant de omnibus ſꝫ
infectionem illam. est enim quodã modo silis ratio de in-
fectione organi ⁊ mediȷ̃. ¶ Tertia causa sumitur ex parte 3a via
rei obiecte. obiectũ eniꝫ circa qõ ſꝫ ꝙ huius nõ cadit dece-
ptio: debet esse per se ⁊ propriũ ⁊ debito modo ꝓportiona-
tum. nã circa obiecta cõia: ⁊ per accñs plurima accidit de
ceptio: sic etiã ⁊ circa obiecta ꝓpria deceptio accidit: si nõ
sint proportionata debite. vt rubeus color nimis a remo-
tis apparet niger. ¶ Dicamus ergo ꝙ circa imutationem
sensus non cadit deceptio: nec etiã circa rem imutantem: si
omnia cõcurrunt ibi debito modo: nec si organuꝫ sit bene
dispositum: ⁊ mediũ non sit difforme: nec infectum: ⁊ ob-
iectum sit per se ⁊ propriũ ⁊ medio modo proportionatũ:
sed si aliqõ istoꝝ deficiat potest error ⁊ deceptio continge
re. Sed tunc per sensum bñ dispositũ corrigere possumus
errorem sensus male dispositi: ⁊ per vnum sensum corrige
re errorem alterius sensus: vt per ea circa que nõ potest ca
dere deceptio. corrigere possumus huiusmodi deceptiões.
supponere enim opꝫ hmõi cõia pnª que ſm Cõmẽ. sunt: si-
cut locus ianue in domo quem nullus ignorat vt ꝙ cre-
dendum est magis sensui sano q̃ꝫ infirmo vel infecto: ⁊ ꝙ
credendum est magis sensui vt iudicat de obiectis per se
q̃ꝫ de his que sunt per accidens: ⁊ cetera talia per que erro
res sensuum corrigere possumus.

Opposita aũt his non est difficile soluere. Nã cuꝫ Ad pm
dicitur ꝙ sensibilia agunt in sensum vt
sunt in actu ⁊ vt hñt esse. ergo semper iudicamus de eis vt
sunt. dici potest: ꝙ qꝛ vt dicebať actio agentis diuersificať
ꝓpter diuersitatẽ passiui: ꝯtingere põt vt obliqueť tale iu
diciũ propter indispositionẽ organi: vel ꝓpter infectioneꝫ
mediȷ̃. ¶ Amplius semper requiritur ordo debitus inter
agens ⁊ patiens: ⁊ ordo si tollať vel impediatur agens nõ Ad 2m
imutat vt ẽ aptũ natũ imutare. ¶ Q; võ obȷ̃ciebatur de
scia pꝫ: ꝙ error sensus vt est impeditiuus sciẽtie corrigi po
test: propter qõ scõa ratio ⁊ tertia sunt solute.
¶ Moueť hec questio. Textu cõmẽ. 7. Q. õ. iij.

Tertio restat declarandũ vtrũ color sit aliquid fixũ in nã: siue vtrum ei
competat aliqua entitas ſm veritatẽ. põt au
tem ostendi triplici via ꝙ color nõ dicit enti-
tatẽ ⁊ nãm aliquã. ꝑma aũt via sumiť ex pte
cuiuslibet accñtis. scõa võ sumitur ex parte ipsius nãe colo
ris. tertia aũt accipitur ex parte ipsius gñationis coloris.
¶ Primũ sic pꝫ. vnitas enim entis non est vnitas ꝑ predi pm
cationẽ: sed ꝑ attributionẽ. vt vult phs. 4. metaphy. est au T. cõ. 2.
tem dr̃ia inter vnitatẽ attributionis ⁊ predicationis: quia Dr̃ia inter
vnitas per ꝑ̃dicationẽ dicit nãm aliquã reptã in omnibus vnitatẽ at-
qbus competit tale nomẽ. vt qꝛ vnitas animalis ẽ vnitas tributionis
per ꝑ̃dicationem: in omni eo qõ est aĩal ĩuenïť nã aĩalis: ſꝫ ⁊ ꝑ̃dicatio-
qꝛ vnitas sani est vnitas ſm attributionẽ: vt dicuntur ali- nis.
qua sana: qꝛ attribuuntur vni sano, vrina enim diciť sana

per attributionem ad aliud: vt per attributionem ad sanitatem que est in aiali. Dicit enim sana: qꝛ designat illaz sanitatem: ⁊ cibus dr̄ sanus: qꝛ ꝯseruat eā: ⁊ medicina: qꝛ efficit eā: aial dicit sanū: qꝛ hȝ sanitatē sanitas. ergo est solū in aiali: ⁊ per illā oīa alia dr̄r sana: nō ꝙ in se habeant aliq̄z sanitatem. Cū ergo vnitas entis sit vnitas per attributio-
T.cō.2. nem: ⁊ ſm phm.4.metaph. oīa dr̄r entia ꝑ attributionez ad vnuz: vt per attributionē ad subam. suba ergo erit ens: qꝛ in se habebit entitatē. cetera vo non erūt entia propter aliq̄z entitatem q̄ sit in eis: sed solū propter entitatem q̄ est in suba. Dicere ergo ꝙ natura entitatis repit in omni ente est ignorare nām analogie: ⁊ est dicere ꝙ vnitas entis sit vnitas predicationis nō vnitas attributionis. Si ergo h̄ ē falsuz: ⁊ vnitas entis est vnitas attributiōis: in alijs a substantia nō reperietur formaliter aliq̄ entitas. sicut in alijs ab animali nō reperitur alia sanitas: ꝙ si sic est: nec color: nec aliquod accidēs habet aliqd esse reale vel esse fixum.
2m Color Cū in se nō habeat nām vel entitatē aliquaz. ¶ Scda via ad ostēdendū hoc idē sumitur ex ipsa natura coloris. Color enim ſm phm. in de sensu ⁊ sen. est extremitas ꝑspicui i corpore terminato: ⁊ ly perspicui cōstruitur intransitiue. est enim sensus: ꝙ color sit quedā perspicuitas extrema in corpore terminato: quedā eni hn̄t ꝑspicuitatē in ꝓfundo: vt corpora dyaphana: ⁊ talia si vere dyaphana sunt nō terminant visum: nec ſm se colorata sunt. Quedā vo hn̄t ꝑspicuitatem solū in extremo. nō enim apparēt q̄lia sunt in ꝓfundo: sed solū q̄lia sunt in superficie ⁊ in extremo: ⁊ illa talis appentia siue illa talis ꝑspicuitas extrema ē id qd est esse nāliter color. ergo color ſm nām suā nihil est aliud nisi apparētia q̄dā: sed ꝙ est tale non vr̄ hr̄e esse fixū in nā.
3m ergo idē qd ꝑus. ¶ Tertia via videt sumi ex gnōne coloris. quādiu. n. aliqd corpus terminatū integrū ē nō hȝ colorem in medio sui cū sit de rōne coloris ꝙ sit in extremo. Diuiso aūt illo corpore apparet ibi color. videt ergo color nō esse nā: cum ex sola diuisione corporis gn̄etur.

Notandum ergo ꝙ cum qualitates ⁊ colores subam afficiāt: ⁊ cū animal quod nō est res aliqua: nō possit substantiā afficere ⁊ disponere: cogimur ad dicendū colores ⁊ vniuersaliter qualitates res aliq̄s esse. color ergo esse tale reale hȝ. est eni essentialr̄ dyaphanitas quedaz: ⁊ qꝛ dyaphanitas est de nā lucis lux est hypostasis ⁊ suba coloris: nō autem lux quelibet. nā cum lux veniens ad cōpositionē coloris sit lux in corpore opaco ⁊ terminata: qꝛ omne qd recipitur in aliquo recipit ſm modum rei recipiētis: oportet lucē venientē ad cōpōnē coloris ⁊ existentē eius hypostasim ⁊ substantiaz non esse in sua claritate: sed esse quasi lucem obscuratam.

Rationes aūt in oppom facte non arguūt colorez qd reale: sed petunt sibi q̄liter difficultates solui. ¶ Ad dissolutionem aūt ꝑme rōnis: q̄ plus dif-
Ad ꝑm Duplex est vnitas attributiōis. ficultatis ꝯtinere vr̄: nōn̄m vnitatē attributionis duplicem esse posse. primo cum in vno est nā aliq̄: in alijs vo nihil est formalr̄ de nā illa. sicut sanitas est solū in aiali formaliter. Alia aūt vt tāgebat in arguēdo in tm̄ dr̄r sana: inquātuz attribuunt isti sanitati. 2o aūt mō pōt cōtingere ista analogia: ⁊ vnitas attributionis cū natura talis repitur formaliter in omni tali: tn̄ in vno repitur cōplete in alijs diminute. ⁊ qꝛ de eo qd est incompletuz ⁊ diminutū ⁊ quodā mō ſm qd non fit denominatio. Ideo illud idē in quo ꝑncipaliter existit nā illa: dicit simplr̄ tale. cetera vo intm̄ sunt talia inquātum attribuūtur illi vni: ⁊ sic est in ꝓposito. natura enim entitatis repit in quolibet ente: sed tn̄ in suba repitur ꝑncipalr̄: in alijs vo diminute. suba ergo ē ens simplr̄: alia vo nō sunt entia nisi qꝛ sunt entis: nō ꝙ in se nullā entitatē hēant: sed qꝛ illa entitas est diminuta: ⁊. q. ſm quid magis dicunt entia inquātū sunt aliqd sube q̄z inquantū in se entitatē hēant aliquā: accidētia itaq̄z nō dicuntur entia propter entitatē que si in eis: sed propter entitat que ē in suba: non ꝙ nullaz entitatem in se habeant: sed qꝛ illa est incompleta ⁊ ab ea denominatio fieri nō debet. Nō ergo arguitur accidētia nō esse quid reale: nec habere aliqd esse fixum: sed solū ostenditur ea nō habere entitatē completam ⁊ perfectā vt substantia: qd cōcedimus. ¶ Qꝛ aūt Ad 2m
addebatur scdo ꝙ color est apparentia quedā: ly apparentia nō sumitur vt denominat quid fantasticuz: sed qd reale. Sed si potest dici apparētia quedā hoc est inquantum ipsa dyaphanitas ⁊ perspicuitas: quedā apparētia nominatur: ⁊ qꝛ per picuitas est de natura lucis: color est aliqd reale: ex quo lux que est suba: ⁊ hypostasis eius quid reale noīat. ¶ Qꝛ autē tertio addebat ꝙ ex sola diuisione vide- Ad 3m
tur generari color. dōm est hoc esse per accidēs: ex diuisione enim corporis per se efficitur superficies: ⁊ qꝛ proprium est superficiei primo loco colorari ex generatione superficiei habet esse generatio coloris: tamē forma arguendi nō valet. Nam vt corpus realiter diuidatur: ⁊ ipsa diuisio qd reale existat. si ex reali diuisione aliquod reale inducitur: nullum inconueniens sequitur.

¶ Mouet hec qō. Textu cō.7.⁊.8. Questio.iiij.

Quarto declarandū restat vtrū positio platonis fuerit melior positiōe Democriti: vel ecōuerso: ⁊ videt platonē melius opinatū democrito. Nā quāto aliqd est ꝑm
simplicius tāto magis hȝ rōnez ꝑncipij: cū g superficies sit simplicior corpore ꝯgruētius videtur ponere superficiem ꝑncipia rerum vt ponebat plato q̄z ponere corpora indiuisibilia: vt ponebat Democri. ¶ Amplius 2m
principia generabiliū ⁊ corruptibilium que ſm veritatem sunt materia forma ⁊ ꝑuatio: nec per se existunt: nec per se gn̄antur: lȝ ergo tam plato q̄z democritus defecerint a vera positione ꝑncipiorū: magis tn̄ videt defecisse democritꝰ ponendo corpora: q̄z plato ponendo superficies: cuȝ corpora possint per se existere: non aūt superficies.

Notandum ergo platonem inter ceteros phos fuisse q̄si singularē in venando ꝑna phie sue. vtplm eniȝ alij phi ex sensibilibus in itelligibilia ascēdebant: ⁊ ille est modus rectus traditus a pho. primo posteriorū: cū ait: oēm nostram cognitionē incipere a sensu. hoc ideȝ etiā habetur posteri. 2o in caplo illo. De principijs aūt. ibi eniȝ tradit ex sensibus fieri memoriā. ex memorijs experientiam. ex experientijs fieri vle qd est ꝑnm artis ⁊ scientie. plato vo ex intelligibilibus voluit ad sensibilia descendere: voluit enim preter humanū modum humanam habere notitiam: ⁊ qꝛ voluit de sensibilibus: ⁊ vliter de rebus per modū intelligibilium iudicare: tradidit sic penitꝰ esse in re vt videbat in opatione intellectus: ⁊ qꝛ per actionem intelligibilium separamus vle a particularibus: vt ꝑ actionem intellectus separamus leonē a suis indiuiduis ⁊ participatione spēi vnius ſm intellectū nostrum: ⁊ omnes leones sunt quodāmō vt vnus leo: ⁊ qꝛ sic credidit esse in re vt intelligimus in omni genere rerū posuit vnuz abstractum separatū. vt vnū leonē. vnū lapidē: ⁊ sic de singulis: que appellabat ideas: quas dicebat esse rerū causas ⁊ principia: ⁊ qꝛ rerum sensibiliū ⁊ corruptibilium venabat ꝑncipia per modū abstractū: qꝛ mathematica ⁊ ideas ponebat de genere abstractoruȝ. Ideo ea posuit aliorū ꝑncipia. volebat eniȝ mathematica abstracta eē: sed nō in tantā abstractionē vt idee: erant eniȝ ſm eū media inter sensibilia ⁊ ideas. vt narrat Arist. primo metaphy. ⁊ qꝛ superiora ⁊ abstracta. vt dictū est: posuit aliorū ꝑna: dixit ꝑna corporū T.c.6.
esse superficies. In hac aūt positione in quattuor defecit a positione democriti. primo in podo ꝑncipia: melius est. n. ⁊ rōnabilius ponere ꝑna sensibiliuȝ: que habēt esse naturale

⁊ sunt in sensibus q̄z que habent esse mathematicum: vel
etiaꝫ ydeale ⁊ sunt a sensibilibus separata. melius ergo fu-
it ponere corpora indiuisibilia. qḋ fecit Democ. q̄z superfi
2° cies indiuisibiles. vt posuit plato. ¶ Secundo defecit po
sitio platonis q̄ꝫtū ad ea que sequutur ex ꝑncipijs. nā si ex
huiꝰ sensibilibus: que habēt esse nāle ⁊ phicū: si possumus
saluare transmutationes phycas: nō videtur incōueniēs:
sed ex mathematicis: que sunt separata a motu ⁊ mā: sal-
uare trāsmutationes naturales est oīno absurdum. Ideo
ex principijs a platone positis saluare non possumus: q̄uo
fit alteratio ⁊ quomodo generātur qualitates ⁊ passiōes:
cum dicta pricipia a talibus sint abstracta. Ideo in textu
dr̄ ꝙ platonici non suscipiunt passionē aliquā generari ex
3° ipsis. ¶ Tertio defecit dicta positio q̄ꝫtum ad viam ⁊ mo
dum quo acqruntur ꝑnª. nam vt dictū est: ex experientijs
fiūt nobis vl̄es propositiones: que sunt ꝑnª sciētiarum ⁊ ar
tium: experiētia aūt cum sit particulariū est respectu mul
toruꝫ: plato aūt qꝛ noluit procedere modo sensibili: noluit
respicere ad multa vt ad singularia: sed vt voluit respicere
ad pauca vt ad abstracta: ⁊ vl̄ia que posuit mathematica
⁊ ydeas. ¶ Dixit ergo vt inexpertus ⁊ abhorrens sensibi-
4° lia. Democritus vō vt expertus. ¶ Quarto vō melior fu-
it positio Democriti quantum ad rationes per quas ful-
ciebatur. Ex sensibus enim sumunt ortū proprie rationes
sensibiliū. plato ergo qui talia desperit non potuit argue-
re ex proprijs: sed arguebat logice. i. extranee. Democritus
vō quasi phyce: ⁊ vl̄iter arguebat. vel ad litterā plato quo
dāmodo arguebat logice. vl̄ia enim dicunt nām subiectā
intētioni: ⁊ rōne illius intētionis: qꝛ logice potissime de in
tentionibus esse dr̄. ex quo posuit ea que sunt quid rōnis es
se rerū ꝑnª. logicus enim artifex rōnalis dr̄: nec Democri-
tus: nec plato recte posuit: tñ vt positionē Platonis Arist.
tradidit simpliciter peius dicit plato Democrito.

Ad ꝑm ar. sunt ꝑnciª Quod autem arguit̄ ꝙ q̄ꝫto simpliciora sunt
magis hn̄t rationē principij. er-
go magis hn̄t rōnem principij supficies q̄z corpora. dōm
ꝙ nos nō querimus ꝑnª quocūqꝫ mō: sed ꝑnª naturalia: ⁊
qꝛ superficies ⁊ mathematica nō possunt esse ꝑnª natura-
Ad 2m lia. Ideo rō nō cōgruit. ¶ Per hoc enim soluit̄ 2m. Naꝫ si
ꝑnª per se nō existūt. querenda tñ sunt talia nālia non ma-
thematica: ⁊ qꝛ hoc dꝫ esse ꝑncipale in consideratione ꝑn-
cipiorū simpl̄r melius dixit platone democritus.

T. cō. 8.
Habet enim questionem si quis ⁊c.
Hic sunt declanda tria
circa positionem democriti. Primo enim vi-
dendꝫ est si esset dare corpora indiuisibilia.
vtrum essent principia simpliciter generabili
um ⁊ corruptibilium. Secundo dato ꝙ talia corpora nō
possent dici principia eorum simpliciter. declarabitur vtrū
debeāt dici ꝑnª generabiliū vel corruptibilium aliquo mo
do. Tertio dato talia corpora non esse principia eorū sim-
pliciter: nec esse principia aliquo modo declarabitur vtrū
possent dici ꝑnª huius generabilis ⁊ corruptibilis.
¶ Mouet̄ hec qō. Textu cōmē. 8. Questio. v.

ꝑm
Circa primum sic procedit̄. videt̄ ꝙ si es-
set dare corruptibilia indiuisibilia
illa simpliciter abˡᵗᵉ deberent dici ꝑnª. illa eniꝫ
ad que stat vltima resolō reꝝ: debēt dici sim-
pliciter reꝝ ꝑnª: sed si esset dare simpl̄r corpo
ra indiuisibilia ad ea staret vltima resolō reruꝫ: qꝛ si talia
corpora resoluerētur in alia: iā nō essent indiuisibilia. erūt
ergo simpl̄r ꝑnª ex quo in alia resolui nō possunt. ¶ Am-
2m plius ꝑnª vt dr̄ in fine elēchorum sunt maxima potestate: ⁊
magnitudine puissima: sed talia essent hꝰ corpora. paruis
sima. n. eēnt magnitudine: cū essent indiuisibilia. maxima
aūt essent vtute ⁊ ptāte: qꝛ ex eis cetera alia corpora essent

cōposita. simpl̄r ergo ⁊ abˡᵗᵉ talia dēbēt dici ꝑnª. ¶ Ampli 3m
us qḋ est alioꝝ mensura videt̄ hēre rōnem ꝑncipij respe-
ctu eoꝝ: quoꝝ est mensura. nā cū ea que nullā causalita-
tem hn̄t respectu alioꝝ: modū ⁊ mēsurā: vt videt̄: eis non
pn̄t iponere: qꝛ ergo oīa mēsurant̄ minimo sui gn̄is: vt dr̄
10° metaphy. si esset dare corpora indiuisibilia: qꝛ talia i ge T. cō. 2.
nere corpoꝝ essent simpl̄r minima: simpl̄r deberēt dici ꝑn
cipia: cū eis cōpeteret simpl̄r ratio mensure.

Notandum ergo tria esse de rōne ꝑncipij ꝓpter Tria sūt de rōe ꝑn cipij.
que si esset dare corpora indiuisibi-
lia simpl̄r ꝑnª esse nō possunt. de rōne enim ꝑncipij simpl̄r
est ꝙ in alia resolui nō possit: qꝛ si in alia resolui posset iam
nō esset ꝑnm simpl̄r: sed illa in que resoluerent̄ magis habe
rent rōnem principij. Ex isto ꝑmo sequitur 2m. nam qꝛ ꝑnª
non sunt in alia resolubilia ꝑ se loquēdo: nec sunt genera-
bilia: nec corruptibilia: imo opꝫ ea manere. vt dicitur pri-
mo physicoꝝ. Idē enim qḋ est in alia gn̄abile ⁊ corrupti- T. c. 50.
bile est in aliā resolubile. Ideo nec generatur: nec corrum-
pitur mā vel forma: sed cōpositū. non enim generat̄ spera:
neqꝫ rotūda: sed spera rotūda. si eniꝫ generaret̄ mā: mate- 7. m. 17.
rie esset materia: imo mā esset cōposita ex mā ⁊ forma. ha-
beret enim aliq̄ in qua resolueret̄ mā si per se corrūperetur
mā. sic ⁊ forma si per se corruptibilis eēt forme eēt forma:
⁊ eēt cōposita forma ex materia ⁊ forma. opꝫ ergo ꝙ que
in alia resolui nō pn̄t q̄ꝫtum est de se semp manere ⁊ per se
loquendo gn̄abilia ⁊ corruptibilia nō esse. ¶ Ex his aūt
seqtur 3m. videlꝫ ꝑnª ⁊ per se nō esse in genere. genus eni nō
dicit potentiaꝫ primā vt materiā: nec dicit actū primū: sꝫ di
cit formā meᵈⁱᵘᵐ inter potētiam ⁊ actū. vt vult Cōmē. ꝑ me T. c. 17.
taphy. Ubi dat dr̄iam inter genus ⁊ mām: imo cū de ratio
ne generis sit ꝙ p̄dicetur de suis inferioribus essentialr̄: qꝛ
ꝯ rōnem partis est essentialr̄ predicari. Nā ſm p̄hm 4. to
pico. nullo mō pars de toto p̄dicat̄: qḋ essentialr̄ intelligē-
do: simpl̄r verū est. homo enim nullo mō est manus: lꝫ pos
sit dici manutatus. Cū ergo mā ⁊ forma sint simpl̄r gene
rabiliū ⁊ corruptibilium ꝑnª: ⁊ habeant rōnem ptis: i eis
rō gn̄is reseruari non poterit. suba ergo que est gd cōe ad
mām formā ⁊ cōpositā: non est suba que est genus: sed sub-
stantia q̄ est analogū. ¶ His visis pꝫ: ꝙ si eēt dare corpo-
ra idiuisibilia talia gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū simpl̄r ꝑnª eē
nō possent. ꝑ. qꝛ ad ea non staret vltima resolō: imo si es- ꝑ
set deuenire ad talia corpora adhuc huiusmodi corpa cō-
posita essent ex mā ⁊ forma: ⁊ qꝛ vnūquodqꝫ resoluit̄ i sua
cōponibilia: nō staret vltima resolō ad corpora p̄dicta: sed
ad mām ⁊ formā illoꝝ corpoꝝ. 2° talia corpora non pn̄t 2°
dici ꝑnª simpl̄r: qꝛ per se loquendo non oporteret ea mane-
re: essent enim per se gn̄abilia ⁊ corruptibilia: cuꝫ essent cō
posita ex mā ⁊ forma: imo qꝛ quāto aliquid est in minora
diuisuꝫ tāto facilius corruptioni obedit: talia corpora nō
solū ꝑ se loquēdo nō manerēt: imo facilius alij corrūperen
tur. 3° qꝛ talia essent directe in genere: qꝛ totū id qḋ est de 3°
ratione corporis reseruaretur in eis quātūcunqꝫ esset dare
talia corpora simpl̄r ꝑnª esse non possent.

Opposita aūt his nō est difficile soluere. nam cum Ad ꝑm.
dr̄ ꝙ hꝰ corpora sunt ea ad q̄ stat vltia
resolō pꝫ esse falsuꝫ. nā si hꝰ corpora indiuisibilia nō essent
resolubilia in alia i eo ꝙ q̄ꝫta: essent tñ resolubilia in eo ꝙ
corpora. nos aūt nō q̄rimus ꝑnª q̄ꝫti ſm qḋ hꝰ: sed corpo-
ris. ¶ Ad vō scdō addebatur: qꝛ ꝑncipia sunt minima ma Ad 2m
gnitudine ⁊ maxima vtute pꝫ hꝰ corpora nō eē vtute ma-
xima: cū nō essent de cōpōne oīum: imo mãe ⁊ forme essent
vlterius de cōpōne ipsoꝝ. ¶ Ad aūt 3° addebat̄: qꝛ essent Ad 3m
simpl̄r ꝑnª corpoꝝ: Cū simpl̄r sint eoꝝ mēsura: dici pōt ħ
hēre suū dubiū ⁊ esset ꝑ se disputabile vtrū semp hēat rōnē
ꝑncipij qḋ hꝫ rōnē mensure. Nā si oīa entia essent colores
albū esset mēsura eoꝝ: ⁊ tñ albū nō vr̄ esse cā oīum colorū

cū cā sit qd̄ facit ad esse alterius: albū aūt nō vr̄ facere ad
eē nigri: cū vnū ꝯrioꝝ aliud nō ꝯstruat: sed potiꝰ destruat:
tn̄ hoc ꝯcesso nō haberet intētū. nā si corpora idiuisibilia
sunt mēsura alioꝝ corpoꝝ hoc nō erit nisi ꝓut hn̄t rōnez
minimi respectu alioꝝ corpoꝝ. nō. n. sunt minima ī eo ꝙ
corpora. Ita. n. minimū corpus est cōpoitū ex mā ꝛ forma:
ꝛ ꝯtinet ī se oīa q̄ sunt de rōne corpis sicut ꝛ maximū: eē ḡ
qd minimū cōpetit solū eis in eo qd̄ sunt q̄ta. nos autē. vt
dictū est q̄rimus pnª corporis fm ꝙ hꝰ: nō aūt q̄ti.
❡ Mouet hec qō. Texto cōmē. 8.   Questio. vj.

Ecundo restat declarare vtrū si esset dare corpa idiuisibilia pos-
pm sent dici aliq̄ mō pnª gn̄abilium ꝛ corruptibi
lium: ꝛ vr̄ h nō eē icōueniēs. pn̄t. n. eē aliq̄ ali-
quoꝝ pnª aliquo mō: q̄ tn̄ nō sunt illoꝝ pnª:
vt paries aliquo mō hꝫ rōnez principij respectu domus: lꝫ
vltīa resolō domus nō stet ad pariete. Sꝫ vlterius resolui-
tur paries in lapides. poterūt ergo corpora idiuisibilia eē
pnª gn̄abiliū: lꝫ vltima resolō eoꝝ nō stet ad talia corpora.
2m sed vlterius resoluant in mām ꝛ formā. ❡ Amplius non
solū hoc videt posse: sed ēt necessariū. Nā ex eisdē aliqd cō-
ponitur in que resoluit: qꝛ ergo in que resoluit res: ea sunt
rei pncipia: sed si hoc est per se: in que resoluit simplr erunt
pncipia simplr: in que aūt aliquo mō: erūt pnª aliquo mo
do: sed si est dare corpora indiuisibilia gn̄abilia resoluētur
in ea aliquo mō: lꝫ nō simplr: essent ergo talia pncipia ali
3m quo mō: nō aūt simplr. ❡ Amplius simplicia videnf hēre
rōnē pncipij respectu cōpositoꝝ: q̄ ergo sunt simplicia sim
pliciter erūt pnª simplr: q̄ aūt aliquo mō: aliquo mō. Cū er
go indiuisibilia corpora sunt aliquo modo simplicia respe
ctu alioꝝ: huiꝰ corpora debent poni aliorum pncipia ali-
quo mō: lꝫ nō simplr cū nō sint simplicia simplr.

Notandum aūt ꝙ ꝛ si eēt resoluere gn̄abilia ꝛ corruptibilia vsq3 ad indiuisibilia
corpora hꝰ corpora p se loquēdo: nec simplr: nec aliq̄ mō
deberēt pncipia dici gn̄abiliū corpoꝝ: qd̄ triplici via decla
rari pōt. pma sumit ex pte ipsoꝝ corpoꝝ. scda ex pte ipsa-
pa via rum partiū. tertia ex pte ipsoꝝ pncipioꝝ. ❡ Prima sic pꝫ.
nā corpora: quoruꝫ nos q̄rimus pncipia sunt in gn̄e sube.
Nā corpus suba est id qd̄ gn̄atur. augmētatur. n. corpꝰ in
eo qd̄ q̄tū: motus. n. ad subam dr̄ gn̄atio. motus aūt ad
q̄titatē simplr ꝛ abᵒ noie nō dr̄ gnō: sed augmētū. si ḡ q̄re
mus pncipia corpoꝝ vt sunt augmētabilia hēret ꝓbabilē
rōnē ꝙ in eo ꝙ taliū q̄remꝰ pnª fm genus q̄titatis: sed qꝛ
corpoꝝ gn̄abiliū pncipia q̄rimus nō quātitatis: sꝫ sube de
bemus pncipia iuenire. Corpa aūt idiuisibilia fm ꝙ hꝰ in
nullo hn̄t rōnē simplicis corpis respectu alioꝝ corpoꝝ ni
si in eo ꝙ quāta: nō aūt ī eo ꝙ corpora. vt supra dicebat.
eēnt eniꝫ minoris quātitatis illa q̄ꝫ alia. Sꝫ nō essent sim-
plicioris sube. hērent. n. in se mām ꝛ formaꝫ: ꝛ ea q̄ sunt de
rōne corpoꝝ. nullo mō talia debēt poni pncipia corpoꝝ:
cū nulloꝰ corpora resoluātur in ea in eo ꝙ corpora: sed so-
2a via lum in eo ꝙ q̄ta. ❡ Scda via. ad inuestigādū hoc idem
T.c.37. sumit rōne ipsaꝝ partiū. Nā fꝫ phm. 7. metaph. Quedā
sunt ptes formales ꝛ ptinētes ad spēm: quedā vō mālēs ꝛ
quātitatiue: ptes aūt formales ꝛ pertinētes ad spēm sunt
priores suo toto. Iō cū diffinit totū tales partes ingrediū-
tur diffōnez: cū littere ingrediant diffōnem syllabe. carnes
aūt ꝛ ossa diffōnem hois. partes vō mālēs ꝛ q̄titatiue non
ingrediunt diffōnē totius. Cuprū. n. qd̄ ē pars materialis
circuli nō est ps ꝯstitutiua diffōns eius. semicirculus ēt qꝛ
vr̄ eē pars q̄titatiua circuli nō igredit diffōnem circuli: sed
magis eꝯ circulus vr̄ ingredi diffōnem semicirculi. diffini
tur eni semicirculus: ꝙ est ps circuli secata dyametro. Cū
ergo posteriora fm qd̄ huiꝰ nullo mō hēant rōnem pnci-
pij respectu hoꝝ pars q̄titatiua corporis: nec simpliciter
nec aliquo mō hꝫ rōnem pncipia. vtꝝ aūt hēat rōnē pnci
pij respectu hꝰ corpis in alia declaratione patebit. Ad p̄sens
aūt vt spectat ad hāc viā scdo tactā intm̄ dictū sit ꝙ si eēt
dare idiuisibilia corpora ꝙ talia eēnt ptes corporū solum
q̄titatiue cū nō resoluerent corpora in ea: nisi ī eo ꝙ q̄ta:
pnª corpoꝝ eē nō possent: imo ꝙ corpꝰ: vt h de corpe loqui
mur: vr̄ magis signare subam ipsā: corpꝰ vō idiuisibile: vt
h de idiuisibili loqmur: noiat corpꝰ q̄tū: qꝛ corpꝰ quantuꝫ
est posteriꝰ corpe simplr: ꝛ non est pnm corpis: sed magis eꝯ
magis vr̄ eē ꝓpe dictū corpora eē pncipia corpoꝝ indiui-
sibilium q̄ꝫ eꝯ. ❡ 3a via sumit ex pte ipsoꝝ pnoꝝ. naꝫ inter 3a via
pncipia aliquo mō ꝛ pncipia simplr vr̄ esse dr̄ia. sicut inter
pncipia proxima ꝛ principia remota vt carnes ꝛ ossa sunt
pncipia aliq̄ mō: mā pma vr̄ eē pnm simplr. vn̄ ꝛ pdicte rō-
nes p quas nitebamur ondere indiuisibilia corpora eē cor
poꝝ pncipia aliquo mō solū sup hoc se videbātur funda-
re: qꝛ corpora aliquo mō resoluūtur in corpora indiuisibi
lia: lꝫ nō vltimata resolutione resoluātur in illa. arguebat
ergo esse pncipia ꝓxima nō remota. Cū ḡ in pncipijs ꝓxi
mis: vt h de pncipijs loqmur: essentialr debeat reseruari rō
pnoꝝ remotoꝝ. si pncipia remota sunt in vno gn̄e. ꝓxima
nō debēt eē fm aliud genus. Cū ḡ mā ꝛ forma sint in gene
re sube: corpora indiuisibilia: qꝛ sunt talia pncipia fm q̄-
titatem hꝰ pncipia esse nō poterūt. nā ꝛ si in accn̄tibus to-
lerari pōt hoc ꝙ pncipia ꝓxima sunt in vno gn̄e. remota
vō in alio. in substātijs aūt nō est verum. cū enim accn̄s sit
posteriꝰ suba cognitione diffōne ꝛ tpe. vt dicit 7ᵒ meta. p se
loquendo pnm sube esse non poterit: qꝛ ergo corpus indiui T.c.4.
sibile fm ꝙ huius nominat aliquid vt est quantum prin
cipium corporis per se loquendo esse nō poterit.

Opposita aūt his nō ē difficile soluere. oīa. n. defi- Ad pm
ciunt per fallaciā accn̄tis. Nā cū dr̄ pn̄t
eē pncipia aliq̄ mō corpoꝝ q̄ nō sunt pncipia eoꝝ simplr.
sicut pn̄t eē aliq̄ mō pncipia domꝰ: q̄ nō sunt pncipia eius
simpr. si ꝓp h volumꝰ ꝯcedere corpa idiuisibilia eē hꝰ pec-
camus p fallaciā ꝯn̄tis: ꝛ qꝛ ꝯn̄s accidit ꝛ est ps accn̄tis. vt
dr̄ in libᵒ elēch. Decipimur p illā fallaciā. ❡ Cū vō vlteriꝰ Ad 2m
addit corpa idiuisibilia eē aliquo mō pncipia corporū: qꝛ
in ea aliquo mō corpora resoluunt: lꝫ ad ea nō stet vltima
resolō. pꝫ: ꝙ ꝯsiderat ibi qd̄ est p accn̄s. corpora. n. in eo ꝙ
corpora. nullo mō resoluūtur in corpora indiuisibilia: sed
in eo ꝙ q̄ta. ❡ Qꝫ autē 3ᵒ addebat corpora indiuisibilia Ad 3m
simpliciora eē corpibꝰ alijs: ꝛ ita eē eoruꝫ pncipia. pꝫ ēt id
ꝯsiderari qd̄ ē p accn̄s. nā si corpora indiuisibilia sunt sim
pliciora alijs corporibꝰ hoc nō est in eo ꝙ corpora: lꝫ forte
hoc esse possit in eo ꝙ q̄ta. ergo fm rei veritatē corpora i-
diuisibilia ceteris paribꝰ fm ꝙ hꝰ non sunt aliquo modo
pncipia corporū. vtrū autē possint esse aliquo mō pncipia
fm pōnē democriti in sequēti q̄stione tāgetur.
❡ Mouet hec qō. Textu cō. 8.   Questio. vij.

Ertio declaranduꝫ restat dato corpora indiuisibilia nō posse eē pncipia
pm corpoꝝ p se loꝰ nec simplr nec aliq̄ mō. vtrū
possint eē pncipia hꝰ corpis. vr̄ aūt ꝙ sic. diui
di. n. in ptes quantitatiuas vr̄ esse de rōne cor
poris idiuidui: lꝫ nō sit de rōne corpis simplr. Corpora er-
go idiuisibilia poterūt eē pncipia hꝰ corporis singularis: lꝫ
nō sint pncipia corpis simpr. ❡ Ampliꝰ fꝫ phm. Cū dico 2m
celū dico formā: cū dico h celū dico mām. vr̄ ergo ꝙ signatio
pᵒ p.c.82. se teneat ex pte māe: ꝛ qꝛ idiuiduū dic qd signtū ptes q̄ti-
tatiue q̄ se tenēt ex pte māe erūt de rōne eiꝰ: ꝛ p ꝯn̄s eiꝰ pnci
pia. ❡ Ad h idē vr̄ facere: qꝛ pticularia q̄tū est de se sunt
3m infinita: vel eis fm ꝙ hꝰ nō vr̄ infinitas repugnare. eorū ḡ
pncipia magis debēt poni ifinita q̄ꝫ finita. nihil est aūt in
indiuiduis ꝙ ad ifinitatē vergat pter ptes q̄titatiuas. ta
lia ergo potissime debēt poni indiuiduoꝝ pncipia.

T.c.34. & 35. **Notandum** aūt hāc q̄ōnem pro tāto ītroductā
eē: q̄ sm phm. 7. metaph. nō ē icō
ueniens: qd̄ est māle vni esse formale alteri: & ecōtra. Cupzū.n.
est ps mālis circuli: nec est de rōne ei⁹: est tñ pars formalis
circuli cuprei. vñ & si diffiniret circulus cupreus cuprū in
grederetur diffōnē hui⁹ circuli: lz nō ingrederet diffōnem
circuli simplr. Lz ergo partes quantitatiue nō sint de rōne
corporis simplr: & sint partes māles eius merito tñ dubita
tur vtrū pertineat ad rōnez corporis hui⁹. videnf.n. talia:
vt dubi⁰ tangebatur: respicere mām vt est sig̃ta: que vr̄ es
se de ratione corpis simplr singularis. nā lz particulariū
nō sit scia: neqz diffō: tñ si diffiniretur in īdiuidua: materia
sig̃ta ingrederetur diffōnem eius. Hāc aūt difficultatē for
te aliq vitare vellent. distinguendo inter sig̃tionem mate
rie & sig̃tionem quātitatis: & inter māe partes & ptes q̄ti
tatis. Rñdeo q̄ lz mā habeat partes p q̄titatē: & sit sig̃ta
per eam: alie tñ sunt ptes māe & alie q̄titatis: & alia sig̃tio
materie & alia quantitatis. sicut qui diuideret superficiez
albā non solum diuideret supficiē: sed & albedinē & alie es
sent partes albedinis & supficiei nō obstāte q̄ albedo non
habet ptes nisi per supficiē. Diceret ergo aliqs sig̃nē māe
& ptialitatē q̄ sunt de rōne īdiuidui nō eē talia vt sunt q̄ti
tatis: sed vt sunt māe: pp qd̄ corpus idiuisibile: q2 vt est h⁹
vr̄ ptinere ad genus q̄ti: tale corpus p se loquēdo non so
lum nō est pn^m corporis simplr: sed ēt nec corporis h⁹: sz h
dictū: cū hoc q̄ magnā difficultatē assumit: q2 dubiū est
quā assignationē & quā partialitatē includit indiuiduū:
difficultatē tñ quesiti nō euacuat. diuisibilitas eni & īdiui
sibilitas vt h de eis loquimur pro tāto ptinet ad genus q̄
ti: q2 non nisi p quātitatē esse possent. si ergo partialitatez
& indiuisibilitatē velles accipere nō vt respiciunt q̄titatez
sm se: sed vt respiciunt materiā hñtez talia per quātitatē.
sic corpus indiuisibile posset sumi non vt dicit q̄titatē: sed
vt noīat nām aliquam cui cōpetat talis adiacētia median
te quantitate. ¶ Aduertendū q̄ si qd̄libet singulare cor
pus possit diuidi in partes quātitatiuas: tales tñ ptes non
sunt de ratione corporis singularis. vt est qd̄dam totū: sz
magis ipsum totū est de rōne talium partiū: mā eni est de
rōne rei vt stat sub forma: nec in h differt singulare ab vni
uersali: sed dr̄ia eorū in hoc consistit: q2 cū ad esse rei sim
pliciter faciat forma simplr. Ad esse rei singularis faciat
forma sig̃ta: mā simplr erit de rōne corporis gn̄alis sim
pliciter. mā vō sig̃ta erit d rōne hui⁹ corpis gn̄alis: nunq̄
ergo ab hoc soluit mā: q̄n sit de rōe rei vt stat sub forma:
& q2 vt stat sub forma hz q̄dā vnitatem mā est de rōne rei
T.c.19. nō vt est diuisa per partes: sed vt est vna. Ideo phs. 5. meta
phy. caplo de qualitate ait: q̄ suba cuiuslibet est in semel.
vbi grā. vt ipse ait sex non est bis tres: sed semel sex: q̄tū cū
q̄ ergo corpus aliqd̄ singulare posset diuidi in partes q̄
titatiuas: vel ēt in corpora indiuisibilia: q2 mā vt est diui
sa per partes nō est de rōne eius h⁹ corpora indiuisibilia p
prie nō eēnt pncipia corporis singularis: imo q2 tales par
tes nō sunt nisi potentia in toto: & si diffiniret totū non in
grederent diffōnē eius: sed magis econuerso: nō ergo sunt
pprie pncipia totius: sed magis ecōuerso. ergo secundū ve
ritatē nō est ponēdū talia esse pncipia: dato q̄ corpora re
solui possent vsqz ad corpa indiuisibilia. tamen q2 Demo
critus loquebat de generatione rerū sm congregationē: &
loquebatur de generatione nālium ad modum artificiali
um: q2 in artificialib⁹ partes sunt magis in actu q̄ in po
tentia: lz in nālibus sit ecōuerso: si esset resoluere generabi
lia vsqz ad indiuisibilia corpora: & esset vera positio demo
criti: gn̄abilia corpora cōgregari per solā congregationez
illorum corporū: q2 illa corpora in suis totis & in corpori
bus quorum ponerentur partes essent magis in actu q̄ in
potentia: nisi esset incōueniēs ea esse aliquo modo princi
pia: lz simpliciter principia esse non possent.

Opposita aūt his nō est difficile soluere. Nā & si Ad pm
qd̄lz corpus indiuiduū ē resolu^le in par
tes q̄titatiuas: nec esset indiuiduū si tales partes hr̄e non
posset. tñ q2 dicte partes non sunt actu in toto: sed in poten
tia. vt dictū est. si diffiniret totū non ingrederent diffōnem
eius: sed magis ecōuerso. nō debēt dici pprie pn^a totius: sz
magis ecōuerso. ¶ Qz vō addebat tales partes eē māles: Ad 2m
& mām esse de rōne indiuidui. pz: mām nō eē de rōne indiui
dui vt est diuisa per partes: cū suba cuiuslibet sit in semel. 5. me. 19.
¶ Qz aūt addebat 3° de infinitate dici dz q̄ & si infinitorū Ad 3m
indiuiduorū aliquo modo querēda sunt īfinita pn^a ppter
īfinitas sig̃nes. vnius tñ eiusdē singularis & indiuidui non
sunt q̄rēda pncipia īfinita: sed finita: querere aūt quodam
mō īfinita pn^a vnius indiuidui singularis si resolueremus
ipsū in corpa indiuidua q̄ diceremus eius esse pn^a.

Esse autem simul ptāte &c. T.c.ō.9.
Hic declanda st
quattuor. Prio.n. declandū est vtrū
linea sit ex tactib⁹: siue ex pūctis. Se
cūdo dato lineā nō eē cōpositā ex pū
ctis. declabit vtrū possit cōcedi pūctū
eē vbiqz in linea. Tertio si pūct⁹ nō ē
vbiqz ī linea vt nō sit diuisibilis linea
nisi vbi est pūctus. dubitabit vtrū sit
pole lineā diuidi posse in īfinitū vt nō
videat cōcedēdū ipsam esse vbiqz diuisibilē. Quarto & vl
timo dato ipsam esse diuisibilē in infinitū manifestabitur
vtrū tale pole possit poni inesse: vel oporteat nos negare il
lud pn^m: q̄ possibili posito in esse nullū incōueniēs sequtur:
& q̄ dicet de punctis respectu linee intelligēdū erit de line
is respectu superficierū & de superficiebus respectu corpo
rum. his aūt visis & declaratis apparebit quō soluunt rō
nes democriti: & quō solo phi soluit rōnes eius.
¶ Mouet hec qō. Textu cōmē. 9. Questio. viij.

Circa pmū sic pcedit. vr̄ lineā esse cōposi pm
tam ex pūctis. Nā sm phm p̄ po
ste. de p se est q̄ suba triāguli ē ex lineis. suba
linee est ex pūctis: sz ex his cōponit res ex qui
bus est suba sua. linea ergo erit composita ex
pūctis cū ex eis sit suba eius. ¶ Ampli⁹ sicut suba p^a facie 2m
diuidit in subam corporeā & incorporeā. Ita quātitas p^a fa
cie diuidit in ptinuū & discretū: & sicut sube corpee dam⁹
pncipia sua in mām & formaz: & incorporee sua pncipia vt
forte potētiaz & actū. sic q̄titati discrete dam⁹ pncipia sua
vt vnitates & pti^e sua vt puncta. Cū ergo sicut vnūqd̄qz re
soluitur in sua principia sic cōponat ex eis: vel opz nos ne
gare pūcta eē pncipia q̄titatis pti^e: qd̄ est absurdū dicere:
vel opz dicere q̄ sicut suba corporea cōponit ex mā & for
ma: incorporea vō ex potētia & actu. discreta aūt quātitas
ex vnitatibus: ppter hoc q̄ dicta sunt dictorū pncipia: sic
q̄titatē ptinuā cōponi ex punctis: cū talia habeant rōnez
pncipij respectu eius. ¶ Amplius h sensibilr mōstratur. 3m
nā si ponat spericū sup planū tanget eū in puncto. Est eni
de rōne recti sm q̄ rectū. vt vr̄ dicere phs in plogo de ani T.c.13.
ma: tāgere sperā in puncto: sed spera illa p suū motū cau
sabit lineā. erit g̃ illa linea ex pūctis. cū ex fluxu pūcti & ex
tactu pūcti sit pstituta. hinc aūt forte mathematicorū. po
sitio sumpsit originē q̄ fluxus puncti causat lineaz: linea
fluens supficiē. fluens superficies corpus facit.

Notandum ergo nūq̄ īdiui^le: qd̄ ergo ē diui^le p
oēm modū semp diuidit in partes
diuisibiles p oēm modū: & qd̄ est īdiuisibile p oēm modū
nullo mō diuisibile cōponit. sicut g̃ aliqd ē diuisibile sic in
diuisibilia diuidit: & sic est īdiuisibile sic diuisibile nō cōsti
tuit. pūcta ergo q2 vndiqz & per oēm modū sunt īdiuisibi

lia nullo modo ꝯstituūt magnitudinez.corpa vō qꝛ sunt
diuisibilia per oēm modū nō resoluunt nisi in partes oīno
diuisibiles:loquēdo de resolōne q̄ꝫtitatiua. Ideo corpora
q̄ꝫtitatiue solū in corpora diuiduntur:⁊ dico quantitatiue
ad excludendū diuisionē essentialē per quā resoluūtur in
materiā ⁊ formā:de qua cōstituere sermonē presens propo
situm nō admittit.supꝑficies vō ⁊ linea:qꝛ sunt aliquo mō
diuisibilia:aliquo mō indiuisibilia:vt sunt diuisibilia pos/
sunt esse partes diuisibilis ⁊ diuisibile constituere.vt autez
sunt indiuisibilia diuisibile non cōponunt. Ideo si linea li
nee addatur ꝭm longitudinez efficit aliquid maius:qꝛ ex
ea parte linea diuisionez habet:sed si fiat talis additio ꝭm
latitudinē vel ꝭm profunditatem nullā maioritatem faci
et:sic etiam superficies per additionem superficiei in lōgū
⁊ latum crescit:sed si ꝭm profundū omnes superficies cō/
ponantur nullam faciūt magnitudinē:ratio aūt q̄re indi/
uisibile ꝭm ꝙ huius nihil auget dupl̄r sumi potest.primo
ex parte cōpōnis.2° ex parte diuisionis. ¶ Prima via sic pꝫ.
p.ª via — Nā ꝙ aliquid additū alicui faciat augmentū: ⁊ reddat
magnitudinem maiorē:ideo ꝯ.ᵗ qꝛ huius additū ab eo cui
additur non attingitur totū.ideo enīz lapis supra lapidē
positus reddit magnitudinē maiorē:⁊ per cōtinuaz appo
sitionem lapidū completur edificiū:qꝛ vnus lapis non at
tingit aliū ꝭm se totū:sed solū ꝭm supꝑficiē eius.si eni vnus
lapis supra aliū positus ingrederet̄ ipsum ⁊ attingeretur
ab eo ꝭm se totū:ita ꝙ de lapide apposito nihil supesset ex/
tra lapidem cui apponitur:talis appositio nō faceret ma/
iorem magnitudinē.opꝫ autē si appositū augere debet ꝙ
nō attingatur ꝭm se totū:⁊ qꝛ indiuisibile ꝭm ꝙ huius ca
ret parte ⁊ parte ⁊ cuꝫ attingitur:ideo additio īdiuisibilis
in eo ꝙ huius nihil auget. Cū ergo pūcta.vt dictū est vn/
diqꝫ sint indiuisibilia nullam magnitudinem efficere pote
runt. Linea ergo que est magnitudo quedā ex punctis cō
stare non pōt.sic nec linee cū non augmentēt ī latū nō red
dent superficiē:nec superficies corpus cū augeant in pro/
T.c.2. — fundū. Hāc aūt viam inuit phs 6° physi. ¶ Secunda via
2ª via — ad inuestigandū hoc idez sumitur ex parte diuisionis.nā
ex diuisione indiuidui fiunt plura indiuidua in actu q̄ꝫ eo
manente ꝯtinuo vt in vna ⁊ eadē linea continua non pos/
sunt esse nisi duo puncta in actu.si aūt dicta linea diuida/
tur in partes:qꝛ cuilibet parti est assignare pūcta terminā
tia ipsam:sunt ibi plura pūcta in actu q̄ꝫ prius:⁊ qꝛ ab eo
quod est in actu aliquid dicitur esse simpl̄r:in linea inter/
cisa simpl̄r sunt plura pūcta q̄ꝫ in ꝯtiª.si ergo puncta ali/
quid augerēt nisi essent plura pūcta simpliciter:ꝭm ꝙ hu
ius esset maior magnitudo simpliciter.oēs ergo partes li/
nee simul sumpte eēnt maior magnitudo q̄ꝫ in linea tota:
quod est cōtra cōem animi cōceptionez.est enim cōmunis
animi cōceptio totum equari oībus partibus simul sum/
ptis:⁊ ecōuerso:⁊ qđ est dictū de linea respectu pūctorū in
telligitur de lineis respectu superficiei ⁊ de superficiebꝰ re/
spectu corporis.plures enim sunt linee actu:⁊ ꝑ ꝯñs plures
simpliciter in superficie diuisa q̄ꝫ in cōtinua:⁊ plures sup/
ficies in corpore diuiso q̄ꝫ in continuo.hec aūt via habita
fuit in lectione ꝑterita cū dicebatur puncta non facere ali
quid maius in magnitudine in qua sunt:qꝛ si diuidat̄ ali/
quod ꝯtinuuz in duo frusta vel in plura:frusta illa simul
sumpta nō sunt minus neqꝫ maius toto ꝑori cōtinuo:cum
tñ in illis ꝑticularibus sint plura īdiuisibilia in actu q̄ꝫ in
ipso ꝯtinuo. Jō merito ibi ꝯcluditur ꝙ si oēs puncti simul
cōponant̄ nullā faciūt magnitudinē:⁊ qđ dr̄ de pūctis in
telligendū est de oībus īdiuisibilibus ꝭm ꝙ huius.

Ad p.ᵐ — Oppositorum aūt his:lꝫ due prime rōnes de
facili solui possint. Tertia ta/
men rō plus difficultatis cōtinet q̄ꝫ tota ꝑposita qđ. Jō so
lutionē eius diffusius ꝑtractabimus. Cū ḡ arguit̄ ꝑ suba

linee esse ex punctis:⁊ subam trianguli ex lineis:posset ad
hoc esse vna cōis solō phi in lib.prioꝝ:qꝛ exempla ponimꝰ
nō vt ita sit:sed vt sentiat q discit:⁊ qꝛ phs.exempli grā.di
cit lineam esse ex punctis.ideo quantum ex vi auctoritatis
phi ratio parum cogit. ¶ Possumus tñ aliter respondere — alia rñō
dicendo ꝙ suba accīʳ pro suba.i.diffōne.vult enim phs ibi
exemplificare de ꝑ̊ mō dicendi per se:ꝭm quem modū par
tes diffinitionis cōpetunt per se diffinito:⁊ qꝛ linee ingredi/
untur essentialē diffōnē trianguli. Cū triāgulus sit figura
plana tribus rectis lineis cōtenta ⁊ puncta ingrediunt̄ sub
stantialem ⁊ q̄ditatiuā diffōnem linee. Cum linea sit lon/
gitudo sine latitudine:cuius extremitates sunt duo pun/
cta. Constat ergo suba superficiei triangularis ex lineis: ⁊
linee ex punctis:non quātitatiue:vt hic loqui intendimus:
sed magis.q.essentialiter ⁊ quiditatiue:cum talia ingredi
antur eorum diffinitiones. ¶ Ex hoc aūt soluitur 2ᵐ. Nā — Ad 2ᵐ
puncta sunt principia linee nō ꝙ componantur ex eis quā
titatiue:sed qꝛ complent rationē ⁊ diffinitionē linee:⁊ hoc
sufficit vt sint eius principia. ¶ Tertiū autez de motu spe — Ad 3ᵐ
rici supra planum quidaꝫ soluerunt negando spericum tā
gere planum ⁊ punctū:nisi tactu mathematico. Dicebāt — p.ª solō.
enim ꝙ si esset dare vere spericū in naturalibus ⁊ vere pla
num inter ea non esset contactus punctalis. Sed hoc est
ridiculum dicere.nam cū non attingat planuꝫ nisi quod
est planū.si corpus spericuꝫ poneretur in superficie plana
⁊ attingeret eam non in parte punctali:sed in parte haben
te magnitudinem.illa pars ꝭm quā esset talis cōtactus es/
set simul sperica ⁊ plana.sperica enim esset:qꝛ quelibet ps
sperici est sperica:plana autem esset.qꝛ quicquid applicat̄
plano planum est.sic etiam pars illa plani est plana:speri/
ca autem ⁊ curua esset:qꝛ nihil applicari potest curuo nisi
curuum. Si ergo nihil cōmēsurabile ⁊ vniuocū est in pla/
no ⁊ curuo:cū omnia plani sint plana:⁊ omnia curui cur
ua.excepto puncto:qui nec est planus:nec est curuus:cum
nullius sit magnitudinis:in solo puncto poterit esse conta
ctus. ¶ Et ideo dixerunt aliȷ̄ ꝙ si esset dare vere spericum — alia rñō
⁊ vere planum in naturalibus contactus punctalis esset:
tamen qꝛ impossibile est in natura dare talia:ideo per mo
tum sperici supra planuꝫ velle arguere est incedere ex sup/
positione impossibilis:⁊ sic conantur effugere difficultatē — ꝯ. rñonē
tactam. ¶ Sed id non est sufficienter dictum. Nam forte
lꝫ habet rationabilem questionem.vtrum in naturalibus
sit dare vere spericum ⁊ vere planum:supposito tamen ꝙ
talia non esset dare:decipiūtur tamē per fallaciam accidē
tis.omnes enim difficultates circa istam materiam tacte:
vel etiam tangēde referende sunt ad ipsum cōtinuū ꝭm ꝙ
huius.nō enim intēdimus loqui de diuisione corporis ꝭm
ꝙ est quid naturale:qꝛ talis diuisio non vadit in infinitū:
sed de diuisione corporis:in eo ꝙ est quid continuū. Cuꝫ
ergo propter continua sint talia introducta:qꝛ non repu/
gnat ꝯtinuo ꝭm ꝙ huius vera planities ⁊ vera spericitas.
ideo negare talia est considerare que sunt per accidēs:pro
pter hoc dicitur cōiter lineam cōstare ex punctis est vt sic:
est vt non.ꝯstat eni linea ex punctis in potētia:in actu aūt
non. Ideo si moueret̄ spericum supra planū constitueret li
neam:sed ex hoc nihil icōueniēs:qꝛ pūcta illa essent in poª
⁊ actu ⁊ nō ī actu. Istud āt lꝫ sit cōe dictuꝫ plenam verita/
tem nō habet qđ dupl̄r pōt ostendi. ¶ Prima via talis pū — p.ª via
ctum in potentia ⁊ punctum in actu vt referūtur ad lineā
sic videntur differre.sicut punctus terminatiuus ⁊ conti/
nuatiuus. Punctus enīz vt est in actu distinguit ⁊ diuidit
⁊ terminat lineam.actus enim est qui distinguit.vt dici/ — T.c.47.
tur 7° metaphy.punctus vō in potentia est cōtinuatiuus
⁊ vnitiuus linee. Dicere ergo lineā cōstare ex pūctis in po/
tentia est dicere eam constare ex punctis cōtinuatiuis: sed
ea ex quibus cōponitur aliqđ totuꝫ opꝫ ꝙ se tāgāt.si ergo

puncta in potentia ⁊ continuatiua lineam cmoponerent.
tunc essent plura talia puncta simul ⁊ se attingerent ⁊ cō-
tingerent huiusmodi puncta: quod est cōtra demōstratio-
T.c.2. nem philosophi. in sexto. physicorum. Qui loquēs de pū-
⁊.26. ctis existentibus in eodem continuo. probat ꝙ non est da
re talia duo puncta simul: sed semper inter duo puncta ca
dit linea media: ⁊ qꝛ in continuo nō sunt nisi puncta con-
tinua ⁊ in potentia: in talibus non poterit componi linea:
2a via cum non sint simul: nec se possint contingere. ¶ Secūda
via ad ostendendum hoc idem sic accipitur. pūctus enim
dicitur esse tactus ⁊ continuatio que est ratio tangendi ⁊
ꝯti^oi: non tamen propter quod tangitur ⁊ ꝯtinuatur. sem
per enim aliquid est quod continuatur ⁊ quo continuatᷣ.
Cum ergo punctus vt est continuatiuus non cōiuget pū
ctum puncto: sed vnam partem linee cum alia parte linee.
si sufficerent puncta continuatiua ⁊ in potentia lineam cō
ponere. sicut sufficiūt propria componibilia ad componē-
dum suum totum. tunc illa puncta nihil ꝯtinuarent. Cū
ergo linea sit id quod continuatur: linea non cōstabit ni-
si ex lineis: cum talia sint que continuantur: puncta autē
in potentia ⁊ continuatiua non requirentur tanquam cō-
ponentia lineam: sed tanquam continuātia eam. vnde in
preterita locutione habuimus ꝙ tactus idest pūctus. sem
per est vnus duorum quorūdam se tangentium: quia id
quod tangitur est aliud preter tactum diuisionem ⁊ pun-
ctum: que verba ⁊ si in persona Democriti dicebantur: ve-
ra tamen sunt. semper enim pūctus qui potest dici tactus
⁊ diuisio est aliud ⁊ differens a partibus linee: que tangū-
tur ⁊ continuantur per ipsum. ¶ Notandum ergo ꝙ cō
cedendo vere spericum ⁊ vere planum ⁊ cōcedendo tactū
eorum in puncto ⁊ concedendo ex motu sperici supra pla-
num constitui lineam: non tamen debemus concedere li-
neam constare ex punctis: sed semper linea cōstat ex lineis
quod sic ostenditur. spera enim considerari potest dupli-
ter vel vt quiescit in plano: vel mouetur. vt quiescit semper
tangit planum in puncto: sed qꝛ quiescendo non consti-
tuit lineam: non habetur ex hoc nec apparenter nec existē
ter lineam constitui ex punctis. Sed cum mouetur in in-
stanti tangit in puncto. In tempore vero tāgit in linea. Et
quia motus non mensuratur instanti sed tempore: cum
mouendo faciat lineam: spera mota non causabit lineam
vt attingit planum in pūcto: sed vt attingit ipsū in linea:
compōetur ergo illa linea ex lineis: nō ex pūctis. ¶ Sꝫ qꝛ
Dubiūꝫ intellectus humanus nō quiescit. dicet aliquis ꝙ si moue-
retur spera vertendo se haberet veritatem quod dicitur. vi
delicet ꝙ in tempore tangeret in linea. in instanti vero in
puncto: sed ponatur ꝙ spera super vno ⁊ eodem puncto
manens non vertendo se: moueatur supra planum cōstat
ꝙ semper attinget planum in puncto: ⁊ nullum est dubiū
quod ex tali motu constituet lineam. erit ergo illa linea cō
posita ex punctis. ¶ Ad quod dici potest: ꝙ licet indiuisi-
R° bile non sit quid diuisibile: fluxus tamen indiuisibilis qd
diuisibile esse potest. Instans enim quid indiuisibile est: ⁊
suo fluxu causat tempus: quod constat esse quid diuisibi-
le. sicut ergo de tempore non est nisi instans. nec est sigᷣe
aliud ꝙꝫ instans: ⁊ est vnum instans in toto tempore: nec
tamen tempus ex instantibus: nec est dare duo instantia
in tempore continua vel contigua: vel consequenter se ha-
bentia: ⁊ semper inter duo talia cadit tempus mediū: sic si
spera super vno ⁊ eodem puncto existens non vertendo se
moueretur supra planum semper tangeret planum in pū-
cto: linea tamen non componeretur ex punctis: sed causa-
retur ex fluxu puncti: ⁊ esset vnus ⁊ idem punctus ex cui^o
fluxu causaretur. sicut est vnum ⁊ idem instans ex cui^o flu
xu causatur tempus: propter quod in illa linea non essent
duo puncta nec continua: nec contigua: nec consequenter
se habentia: sed semper inter duo puncta caderet linea me-
dia. In illo ergo motu esset considerare punctum ⁊ fluxū
eius. secundum punctum attenderetur mutatū esse. secū
dum fluxum attenderetur moueri: ⁊ mutatum esse mensu
raretur instāti: moueri vero tempore. Linea ergo illa non
esset constituta ex mutatis esse: sed ex moueri. Ideo nō eēt
composita ex indiuisibilibus: sed ex diuisibilibus vt moue
ri quid diuisibile nominat. Qꝛ autem ab hac vera imagi-
natione deficimus: ideo contingit ꝙ imaginamur ꝙ spe-
ra sic mota semper attingat: in puncto: ⁊ quia attingen-
do causat lineam: non acquiescimus dictis: sed dicimus li-
neam causari ex punctis: ab hac autem sophi^ca imagina-
tione. vt patet per philosophum: sic possumus euadere:
nam de tempore non est nisi instans: nec tamen propter h̄
tollitur natura temporis: ⁊ simul cum hoc ꝙ non sit dare
nisi instans distinguimus tempus ab instanti: ⁊ qꝛ vt dice
batur: mutatum esse mensuratur instanti: flui vero ⁊ mo-
ueri tempore. sicut semper est verum dicere ꝙ est instans:
ita semper quādiu spera mouetur est verū dicere ꝙ est mu
tatum esse: ⁊ ꝙ attingit in pūcto: siue in indiuisibili: nec ta
men propter hoc tollitur ipsum moueri quod est quid di
uisibile: ⁊ quia spera per suum moueri facit lineaꝫ per sua
mutata esse facit puncta: quia moueri quid diuisibile i mo
tu sperici super planum: siue vertatur spera: siue non: sem-
per constituitur linea ex diuisibilibus: non ex indiuisibili-
bus: ex lineis: non ex punctis: ⁊ hec sufficiant vbi si aliqua
sunt dimissa in declaratione alia supplebuntur.

¶ Mouetur hec questio. Textu cōmē. 9. Qō. IX.

SEcundo dato lineam nō esse compo- pm
sitam ex pūctis restat decla-
rare vtrum punctus sit vbiqꝫ in linea: ⁊ vide-
tur ꝙ sic. Punctus enim est continuatiuus li
nee. Cum ergo linea sit vbiqꝫ cōtinua: ⁊ non
sit signare aliquid discontinuum in linea continua: vbiqꝫ
erit in ea dare punctum. ¶ Amplius tota causa. quare
negamus punctum esse vbiqꝫ in līea est: quia timemus cō 2m
cedere punctum esse iuxta punctum: si ergo poterimus
ostendere hoc esse concedendum: ⁊ concedendum erit
vbiqꝫ punctum esse: quod autem cogamur ponere pun-
ctum esse iuxta punctum sic persuadetur: cum enim diui-
ditur linea in duas partes: qꝛ semper linea est inter aliqua
duo pūcta: ⁊ ex omni capite linee est dare aliquod punctū
terminatiuum: si ille due partes linee sint intercise: ⁊ conti
guentur: que prius erant continue: inter eas erit signare
duo puncta: quibus se tangunt. tunc quero vtrum pri-
us quando erant continue erant duo puncta inter eas: vel
non. ꝙ si dicatur ibi fuisse vnum punctum tantum: ⁊ illū
fuisse diuisum inter duo puncta. tunc hoc stare non po-
test. Nam indiuisibile sm̄ ꝙ huius non diuiditur. punct^9
ergo qui per omnem modum est quid indiuisibile. nullo
modo poterit diuidi. ergo prius linea existente continua
erant ibi illa puncta simul: ⁊ ita erat punctus iuxta pun
ctum: quod probare volebamus. ¶ Amplius quādo ali
quid cōmēsuratᷣ per aliud: ⁊ sunt in eo plura talia cōmēsu 3m
rantia: est dare vnū cōmensurās iuxta aliud: vt si pannus
commensuratur per vlnam: si sunt in panno plures vlne:
est dare vnam vlnam panni iuxta aliam: sic quia mobile
cum mouetur se commensurat spacio: si spacium sit lōgū
⁊ contineat plures quantitates mobilis: erit dare in illo
spacio vnam quantitatem equalem mobili iuxta aliā. Cū
ergo si spera tangens planum in puncto mota constituat
lineam: qꝛ sm̄ punctū se commensurabit linee: in linea sic
cōstituta oportebit dare punctum iuxta punctū: ⁊ ita idē
quod prius. ¶ Amplius omne mobile prius transit spa-
cium equale sibi: ⁊ postea spacium maius se. Cuꝫ ergo ex 4m
fluxu pūcti cōstituatur linea facta per motum sperici su-

per planum in illo fluxu prius transibitur spaciuz equale
pũcto ꝙ̃ maius pũcto. ergo in illa linea iuxta pũctum in
quo incipit motus erit dare pũctum. ꝑmo pertrãsitum: ⁊
ita pũctum iuxta pũctũ. quod ꝓbare volebamus. ꝓbare
enim pũctum esse iuxta punctuz est ꝓbare simpľr cõcedẽ
dum esse ꝙ in linea sit pũctus vbiqꝫ.

Notandum ergo ꝙ cum queritur vtrum pun-
ctus sit vbiqꝫ in linea: si ly vbiqꝫ re-
spiciat partes linee: vera est: per comparationem enim ad
partes linee punctus est vbiqꝫ. nulla est enim pars linee in
qua nõ sit pũctus: ⁊ iuxta quamlꝫ partem linee: ⁊ semper
inter duas partes linee existit pũctus: sed si ly vbiqꝫ nõ re-
spiciat partes linee: sed pũcta sic pũctus nõ est vbiqꝫ. nõ ẽ
enim pũctus per comparationem ad pũctum vbiqꝫ: cum
T.c.9. nõ sit punctus iuxta pũctum: ⁊ ita est sermo philosophi in
littera: qui cõcedit pũctum esse vbiqꝫ: ⁊ nõ esse vbiqꝫ: eẽ ãt
vbiqꝫ inq̃ꝫtũ tota linea pariter ⁊ equaliter est vna ⁊ con-
tinua: ⁊ qa quelibet pars linee vbiqꝫ alteri parti cõtinuaẗ
per comparationem ad partes linee est dare pũctum: non
autem est vbiqꝫ pũctus. vt in littera dicitur: qa plures pũ
cti nõ sunt simul vel cõsequẽter: cum nõ sit punctus iuxta
pũctum. ¶ Ad hãc autem veritatem probãdam. videle-
cet nõ esse pũctum vbiqꝫ per comparatiõem ad pũctum: ⁊
nõ esse vnum pũctum iuxta alium triplici via possumus
ostẽdere ducẽdo ad tria icõueniẽtia. primo eniꝫ si hoc eẽt
linea nõ esset quid cõtinuum. secundo aliquid esset separa
bile a proprio susceptiuo. tertio esset linea composita ex ta
ꝑa via ctibus siue ex pũctis. ¶ Primum autem sic ostẽdiẗ. Dif-
Cõtinu-um ferentia est enim inter cõtinuum ⁊ cõtiguum: qa cõtinua
sunt quorum vltima idem. cõtigua vero quorum vltima
Cõtigu-um simul. nũqꝫ enim due ptes linee ꝯtinuarentur nisi copula
rẽtur ad aliquem vnum communem terminũ. si ergo po-
nerẽtur plura pũcta simul in linea. tũc ille partes linee: in-
ter quas essent illa plura pũcta: nõ copularẽtur ad aliquẽ
vnum terminum communem. ergo nõ essent cõtinue. qa
vbicũqꝫ est cõtinuatio in linea nõ est ibi dare plura pũcta:
sed vnum pũctum. ⁊ qa tota linea ponitur cõtinua. in nul
la parte linee cõti° est dare plura pũcta simul nõ autem est
2a via pũctus vbiqꝫ per comparatiõem ad pũctum. ¶ Secũda
via sic patet. nam semper super puncta potest fieri diuisio.
Ideo vna pars liee potest diuidi ab alia parte: qa itervnaꝫ
partem ⁊ aliam est punctus medius super quo pũcto diui
siõe facta separatur vna pars ab alia. si ergo essent plures
pũcti simul: ⁊ inter lineam ⁊ pũctum esset aliquis pũctus.
sicut est inter lineam ⁊ lineam. tũc facta diuisiõe super illo
pũcto medio separaretũr punctus a linea. sicut separatur
linea a linea: ⁊ ita separaretur aliqd a ꝓprio susceptiuo. vi
detur. n. linea eẽ ꝓꝑe susceptiuum quid pũcti. he aũt due
rõnes sic se vñr habere. nã ⁊ si quelibet ꝓbat ꝙ nõ sit dare
pũctum vbiqꝫ per comparationem ad pũctũ: qa nõ est da
re plura pũcta simul: ꝑma tñ rõ magis improbat plurali-
tatem pũctoꝶ simul in ipso cõtinuo: qa tũc ipsum ꝯtinuũ
esset discõtinuũ. secũda autem magis improbat hꝰ plu-
ralitatẽ in ꝑn° vel in fine cõtinui: qꝛ tũc a liea ꝯtinua possꝫ
separi pũctus: ⁊ eẽt pũctus aliqd tũc per se exñs absqꝫ liea
3a via quod est proprium susceptiuum eius. ¶ Tertia via vr̃ eẽ
cõis vtriqꝫ. simpľr. n. negãdum est in cõtinuo plura pũcta
esse simul: qꝛ tũc cõtinuũ esset ex punctis. linea. n. est ex his
que cõtinuãtur in ea. si plura pũcta essent simul ⁊ cõtinua
rẽtur in linea: cum hoc ꝙ est impo͞ie pũctũ cõtinuari pun
cto: sequereẗ ẽt hꝫ icõueniẽs lineam cõstare ex punctis.

Ad ꝑm Opposita͞ꝝ aũt rõnum q̃dã faciles sũt ad soluẽ-
dum: q̃dam ṽo difficultates cõtinẽt
¶ Cũ g° dr̃ pũctũ vbiqꝫ esse: qꝛ linea est vbiqꝫ cõtinua: bñ
arguitur ꝙ respectu partium linee est pũctus vbiqꝫ. Cum
quelibet pars linee cuilibet parti cõtinuetur: nõ tñ ꝓbatur
pũctũ esse vbiqꝫ respectu pũcti: vt ꝙ pũctus sit iuxta pun-
ctum: qa hoc nõ faceret ad linee cõtinuationem: sed ad di-
scõtinuationem. Si ergo hoc vellet ꝓbare rõ nõ argueret
ꝓpo^m: sed oppo^m. ¶ Q̃ ṽo dicebaẗ secũdo plura pũcta eẽ Ad 2m
simul in linea: qꝫ oñdebaẗ per lineam itercisam. dici dꝫ: ꝙ
ꝭm pħm. 4. physicoꝶ. Cum linea diuiditur vnus pũctus T.c.106
fit duo pũcta. In linea ergo cõtinua inter duas ptes linee ⁊.107.
nõ est nisi vnus pũctus. sed intercidatur ⁊ ptes ꝯtiguẽtur:
erunt ibi duo pũcta. Q̃ si dicatur impossibile esse pũctum
diuidi in duo pũcta: ꝓpter quod respõderi potest pũctum
per se nõ posse diuidi: nec est ꝓprie dictum ꝙ pũctus diui-
datur in duo pũcta: sed ꝓ tanto verum est ꝙ dicitur ꝙ fa
cta diuisione linee in duas partes: qꝛ nõ est dare lineam si-
ne ꝓprio cõtinuatiuo: ex cõsequenti apparent ibi duo pũ-
cta per se. ergo fit diuisio partium linee. ex cõsequenti autẽ
⁊ quasi per accidens est generatio punctorum: ⁊ qꝛ illa di
uisio fit super vno puncto. Ideo dictum est: ꝙ vnus pũct°
fit duo pũcta: ⁊ est quodã modo simile de generatione pũ
ctorum ad diuisionem linee: quod est de generatione colo
ruꝫ ad diuisionem corporis. In medio eniꝫ corpore nõ est
color: sed i supficie. Si ergo diuidatur corpus: qꝛ est ibi ge
neratio supficierum ad generatiõem supficierum sequitur
ibi generatio colorum. nõ ergo arguebat ratio in linea cõ
tinua plura pũcta esse simul: sed volebat sibi hanc difficul
tatem dissolui: quomodo ad diuisionem linee fiebat ibi ge
neratio plurium punctorum: ⁊ quomodo punctus diui-
debatur in duo pũcta: quod patet esse verum ꝑ accidens.
Inquantum in pũcto fit sepatio ptium linee ad quas seq-
tur pluralitas ⁊ generatio punctorum. ¶ Q̃ tertio adde Ad 3m
batur ꝙ linee constitute ex motu sperici supra planũ com
mensurat se punctus. dicẽdum falsum esse. Et ꝙ dicebaẗ
ꝙ sicut se vlna cõmensurat panno ⁊ mobile spacio. sic pũ
ctus illi linee. dicẽdum ꝙ nõ est simile. mobile enim quod
cõmẽsurat se spacio est mobile per se: quod vero ꝑ accidẽs
mouetur: nõ oportet ꝙ se spacio commensuret. pũctus. n.
ille non mouetur ꝑ se: sed spera ꝑ se mouetur. ꝑ accidẽs ṽo
mouetur ille punctus: ⁊ alia que sunt in spera. motis eni
nobis mouentur omnia que in nobis sunt. Ex hoc autem
melius declaratur ꝓpositum in ꝑma qõne. Nã cũ motus 4.ph.20
ille q constituiẗ in linea illa ꝑ se respiciat speram: ⁊ ꝑ accñs
respiciat punctum ꝑ se respicit diuisibile: ꝑ accidẽs quid i
diuisibile. Si ergo est diuisibilis ille motus non est incon-
ueniẽs: ⁊ qꝛ ꝑ ipm motum cõstituitur linea ⁊ non ꝑ muta
tum esse linea cõstituiẗ ex diuisibili: nõ ex idiuisibili. Sed
tamẽ decipimur in imaginatione: qꝛ cum semꝑ spericum
tangat planum in puncto: credimus punctum se cõmẽsu
rare linee: sed hoc nõ sequiẗ. est. n. de tpe semꝑ instans ⁊ so-
lum instãs: ⁊ tñ instãs se nõ cõmẽsurat tpi. Et si vlterius di
ceretur ꝙ si punctus esset separatus per suum fluxum fa-
ceret lineã. g° ex indiuisibilibus ꝑ se loquẽdo linea cõstitue
reẗ: cũ fieret ex puncto moto ꝑ se nõ in alio. dici dꝫ ꝙ si pun
ctus per se existeret ꝭm veritatem moueri non posset: quia
nullum impartibile moueẗ. si auteꝫ competeret ei motus
hoc esset ꝭm quandã fantasticã imaginationẽ: ⁊ sicut tali
imaginatione moueret motus ⁊ fluxus ille ꝭm imagina-
tionẽ qd diuisibile esset: linea ergo illa lꝫ esset qd imagina
tum: nõ tñ ꝯstitueret ex indiuisibilib°: sꝫ ex diuisibilib°: qꝛ
cõstitueret ex moueri ⁊ fluxu que quid diuisibile dicunt.
nam lꝫ ꝭm veritatẽ puncto per se non possit cõpetere mo-
tus diuisibilis ꝭm predictam imaginationẽ ei competeret
talis motus. ⁊ sicut ei competeret mot° diuisibilis sic cau-
saret diuisibile. ergo lineam imaginatam nõ ꝭm veritatẽ.
¶ Q̃ ṽo addebaẗ 4° mobile ꝑus pertrãsit spacium equa Ad 4m
le sibi ꝙ̃ mai° se itelligẽdũ ẽ illud de mobili ꝑ se nõ de mo
bili ꝑ accñs cuiusmodi ẽ pũct°: imo qꝛ de ratiõe motus est
ꝙ nõ sit ibi dare primum mutatũ esse: ⁊ etiam cuꝫ de rõne

motus sit ꝙ ante omne mutatum esse precedat moueri. si
spericum per suum motum supra planum constitueret li/
neam: pũcto illi qui esset in principio motus siue in princi
pio linee cõstitute per motum non esset assignare punctū
immediatum ⁊ contiguū: q2 si hoc fieri posset. tunc esset
in illo motu reperire primo mutatum esse: quod dictum ẽ
esse cõtra ratõem motus: vlterius illud mutatum esse nõ
precederet aliquod moueri. Nam in primo pũcto illius li
nee: nec erat moueri: nec mutatum esse. Si ergo per huius
modi motum acquireretur pũctus immediatus illi pũcto
acquireretur mutatũ esse quod nõ precederet moueri: im/
mo cum motus sit quoddã moueri: ⁊ acquirere mutatū
esse ꝑ motũ. sic ipm acqrere ꝑ moueri est dicere posse acqri
ĩmediatũ pũctum primo pũcto per motum spere: q2 illud
mutatum esse nõ precederet moueri: ⁊ per ꝯñs neqȝ mot⁹
acqrereť per motũ: q2 nõ precederet mot⁹: quod est absur
dum. Nõ ergo in linea illa sic cõstituta per motũ spere est
dare pũctũ ĩmediatũ ꝑmo pũcto. ⁊ per ꝯñs: nec alıȷ̃ pũcto
ex quo melius declaratur veritas prime qõnis. videlȝ lineã
illam nõ esse constitutam ex punctis: cum nõ sint in illa li/
nea plura pũcta simul: ⁊ ẽt apparet veritas scdi quesiti. vi
delicet nõ esse vbiqȝ pũctũ ꝑ ꝯpatione ad pũctū: cũ nõ sit
pũctus iuxta pũctum. Ex hoc etiam apparet ridiculosum
esse dictum idʼ qõ diciť lineam illã cõstare ex pũctis in po.
nã cũ in oĩ motuʼ oĩa mutata esse sint in potẽtia excepto vl/
timo: sic nullus motus cõstituiť ex mutatis eẽ: sed semper
inter duo mutata esse est dare moueri medium: cũ muta/
ta esse in potentia respiciãt pũcta illius linee in potẽtia. sic
moueri respicit lineã sic illa mutata esse que sunt in poten
tia: ⁊ tñ nõ cõstituunt motũ: sic illa pũcta q̃ztũcũqȝ sumã/
tur. vt sunt in potentia non constituunt lineam.

¶ Mouetur hec qõ. Textu cõmẽ. 9. Qõ. X.

2m T. c. 38. al. sim
TErtio restat declarare vtrũ corpus cõti
nuũ sit diuisibile ĩ infinitũ: ⁊ vř ꝙ
nõ: q2 qõlȝ ĩfinitũ ꝑ abscisionẽ finiti ab ipso fi
niť ⁊ ꝯsumať. vt vult phs in ꝑ phy. Cũ ğ cõti
nuũ de quo loqui intẽdimus sit qd ꝯtinuũ ꝑ
ꝯtinuã abscisionẽ ptis finite ab eo finieť ⁊ cõsumabiť. nõ ğ
2m ibit illa diuisio in infinitũ. ¶ P̃. si cõtinuũ eẽt diuisibile in
infinitũ: tũc essent in eo infinite ptes q̃ztitatiue: sȝ infinite ꝑ
tes q̃ztitatiue q̃ztũcũqȝ mĩme reddũt totũ infinitũ. ꝯtinuũ
ğ illud sic diuisibile eẽt infinito: non finitum.

Nõ dupľr posse intelligi corp⁹ cõtinuũ eẽ diuisibile in infinitum.
Notandum ğ corpus ꝯtim eẽ diuisibile ĩ ĩfinitũ
põt ĩtelligi dupľr: vel ĩ eo ꝙ corp⁹
nãle: vel ĩ eo ꝙ ꝯtim. si ĩtelligať in eo ꝙ corpus nãle sic nõ
vadit diuisio in ĩfinitũ: imo est deuenire ad aliqd quod ẜȝ
ꝙ hõ nõ est vlterius diuisibile: ⁊ si cõtingeret ipm vlterius
diuidi expoliareť a nã sua. Est. n. dare minimã carnẽ ⁊ mi
nimã aquaȝ. vt supius dicebať. si võ loqmur de diuisione
corpis cõtinui: nõ in eo ꝙ corp⁹ nãle: sed ĩ eo ꝙ ꝯtinuũ. sic
est distiguẽdũ de pte: q2 ptes ille in quas diuidiť totuȝ vel
accipiunť ẜm eandẽ q̃ztitatẽ vel ẜm eãdẽ ꝑportionẽ. si ac/
cipiuntur ꝑ mõ: sic diuisio cõtinui nõ vadit in infinitũ a tã
to. n. corpore q̃ztum est totum vniuersum totiẽs posset ac/
ꝑ ph. 38. cipi q̃ztitas vnius grani milıȷ̃ ꝙ ad vltimũ ꝯsumereť ⁊ fi/
nireť. ⁊ ẜm hoc ꝑcedit auctoritas allegata phi. vȝ. qõlȝ fi
nitũ ꝑ abscisionẽ ꝯsumari ⁊ finiri. Si aũt loquamur secũ/
do mõ vt accipiãtur partes nõ ẜm eãdẽ q̃ztitatẽ: sed ẜm eã
dem ꝑportionem ꝯtinuũ ẜm ꝙ hõ diuisibile est in ĩfinitũ
potest enim diuidi cõtinuum in duas medietates: ⁊ vna il
larum medietatum in duas medietates: ⁊ sic in infinituȝ:
sic etiam potest diuidi in tres tertias vel in quatuor quar/
tas: ⁊ vna illarum tertiarum in alias tres tertias: vel vna
illarum quartarum in quatuor alias quartas. ⁊ sic in infi
nitum: ⁊ vt sit ad vnum dicere qualitercũqȝ ⁊ quomodo/
cũqȝ accipiãtur ptes ẜm eãdem ꝑportionem vadit omni/
no in ĩfinitũ: qõ totũ ex hoc ꝯit ꝙ diuisibile in partes indi
uisibiles diuidi nõ potest. hoc ergo est fundamẽtum quesi Linea vľ qõlȝ aliud continuũ nunq̃ȝ põt diuidi nisi ĩ ptes diuisibiles
ti vt ostendamus lineam: vel quodlȝ aliud cõtinuũ nũq̃ȝ
posse diuidi nisi ĩ partes diuisibiles: q2 ẜ ostẽso nõ hȝ du/
bium qõ dř: q2 si totũ diuidiť in partes diuisibiles: ⁊ pars
diuisa in partes diuisibiles. si nunq̃ȝ deueniť ad indiuisibi
lia: in infinitum ibit diuisio. hoc auteȝ sic declaratur. si. n.
linea debet diuidi diuideť super aliquo puncto. Naȝ sicut
pũctus ẽ ꝯtinuatiuus linee. sic est id super quo fit diuisio li
nee. bene dictum est: ⁊ in lectione habetur: ꝙ pũctus est cõ
positio ⁊ diuisio. opposita enim nata sunt fieri circa idem.
sicut ergo in pũcto fit cõtinuatio: sic in eo ⁊ super eo fit di/
uisio: sed si linea diuidatur super pũcto: vľ hoc erit sup pũ
cto qõ eam termiat vt super eo qõ est in capite vel in fine li
nee: vel super puncto quod eam cõtinuat quod est infra li
neã ⁊ ĩ linea: super pũcto aũt qõ est in capite vel ĩ fine linee
nõ põt diuidi linea. nã cũ extra illũ pũctum nihil sit de liea
⁊ per talem diuisionem nihil absciнdereť de linea: rursuȝ:
q2 per diuisionem sepať ps a pte: nõ põt fieri diuisio nisi in
puncto: quod cõtinuat partẽ pti: ⁊ q2 pũctũ in ꝑncipio vel
in fine linee nullius est cõtinuatiuũ: sed solũ est terminati/
uum: sup eo diuisio fieri nõ poterit. fiet ergo in alio pũcto:
sed iuxta illum pũctũ q est ĩ ꝑn⁰ vel in capite nõ est alius
pũctus cõtinuus nec cõtiguus: q2 pũctus non est iuxta pũ
ctum. vt ostensum est: sed semp ĩter duo pũcta cadit linea
media: in quocũqȝ alio pũcto fiat diuisio: inter punctum
illum in quo fit diuisio ⁊ pũctum quod est in ꝑn⁰ vel in fi/
ne linee cadit linea media: ꝑpter qõ a linea nõ põt abscin/
di nisi linea: ⁊ qa linea ẽ qd cõtinuũ ⁊ diuisibile: a diuisibili
nõ absciнdiť nisi ps diuisibilis: imo ꝙ dcm̃ est de tota liea
diceť etiam de eius parte. nam ⁊ pars illa sic diuideť ꝙ nõ
diuideť in pũcto quod est in ꝑn⁰ vel in fine eius: sed ĩ quo/
cũqȝ alio pũcto diuidiť q2 nõ est pũctum ꝯtiguum pũcto.
tũc inter illum pũctum in quo fiet diuisio: ⁊ pũctuȝ quod
est in ꝑn⁰ vel in fine cadet linea media. ergo illa linea diui/
sa diuidetur in lineas ⁊ pari rõne alia linea in lineas: ⁊ sic
in ĩfinitum. Immo eo ipso ꝙ in pũcto existẽte in ꝑn⁰ ⁊ in fi
ne linee nõ potest fieri diuisio: ⁊ sic in alio pũcto: q2 inter il/
lum pũctum ⁊ pũctum: quod est in principio vel in fine ca
dit linea media: ⁊ ĩ qualibet linea sunt ĩfinita pũcta. Ideo
ista pars linee est diuisibilis in ĩfinitum: sicut ⁊ tota linea:
nũquã ergo per diuisionẽ põt ꝯsumi linea. tũ q2 semp diui
ditur in lineas ⁊ in partes diuisibiles. tum q2 ita est infini
tum diuisibilis pars linee. sicut tota linea. Et quod dcm̃ ẽ
de linea respectu pũcti: intelligendum est de superficie re/
spectu liee: ⁊ de corpoȝ respectu superficiei quodlibet ergo
cõtinuum est diuisibile in infinitum.

Opposita aũt his nõ est difficile soluere. Nã cũ dř
qõlȝ finitũ finiri per abscisionem finiti.
vt dictũ est. ĩtelligẽdum est de abscisione finiti ẜm eãdem Ad ꝑm
quãtitatem ẜm quã nõ vadit diuisio in infinitũ. nos ãt de
tali diuisiõe nõ loquimur. ¶ Q, ãt addebať 2⁰ si ꝯtinuũ
eẽt diuisibile in infinituȝ eẽnt in eo infinite ptes: ⁊ ita esset Ad 2m
ininfinitũ. dõm illas ptes nõ esse in actu: sed potentia: nõ ğ
arguis continuum esse infinitum simpľr: sed esse infinituȝ
potestate ⁊ diuisione: quod concedimus.

¶ Moneť hec qõ. Textu cõmẽ. 9. Qõ. XI.

QUarto restat declarare dato ꝙ conti/ ꝑm
tinuum sit poẽ diuidi in ĩfini/
tũ. vtrũ tale poẽ possit poni in esse: ⁊ videť ꝙ
sic: q2 possibili posito in esse nullum seqť ipos
sibile. vt ꝑbat phs. ꝑ priorum. si ğ est poẽ ꝯti/
nuũ in infinitũ diuidi: ⁊ ponať actu diuisum nõ accidit scõue/
niens. ¶ Amplius quã rõne pt diuidi ẜm vnũ signũ pari
ratiõe pt diuidi ⁊ ẜm quodlȝ signum: sed si ponatur diuisuȝ 2m
actu ẜm vnũ signũ non sequitur inconueniens: ğ ⁊ si po/

natur ſꝫ quodlꝫ ſignū actu diuiſum non ſequitur incōue
3ᵐ niens. ¶ Amplius ſi aliqua cauſa eſt. quare non pōt poni
actu diuiſum in infinitum hoc eſt ꝙ non contingit infini
ta pertranſire: ſed infinita eſſe pertranſita eſt inconueniens
in tempore finito. In tempore autem infinito infinita per
tranſire non eſt inconueniens: immo eſt neceſſarium.
Non enim poſſet mobile eſſe ita tardum ꝙ ſi moueretur
per infinitum tempus quin tranſiret in infinitum ſpaciuꝫ.
Nam quātumcūqꝫ mobile moueretur in hora vel in die
vel in anno. vtputa ſi per totaꝫ diem non iret niſi per vnū
palmum: vel etiam per mille annos non iret plus in tēpo
re infinito ſunt infiniti dies infiniti anni infinita millia an
norum. tranſiret ergo in īfinito tp̄e infinitos palmos: ⁊ ita
infinitum ſpacium. per ſe ergo eſt ꝙ per tempus infinituꝫ
pertranſeuntur infinita: ſed in his que ſunt per ſe opor
tet loqui de vno vt loquimur de alio. ſicut ergo eſt infini
tum id quod ponitur pertranſitum ita ſufficit ponere infi
nitum tempus in quo pertranſeatur. Continuum autem
nō ponit̄ infinitum extenſione ſed diuiſione. Cū ḡ q̄ōlibꝫ
tempus ſit diuiſione infinitū in quolibet tempore poterit
pertranſiri tota diuiſio continui.

Notandum aūt de hoc apud quoſdā opiniones
eſſe. q̄dam. n. dixerunt ꝙ nō q̄ōlibꝫ
poſſe dꝫ poni in eſſe ſiue in actu. eſt. n. aliq̄ð poſſe ꝙ ſi pone
retur in eſſe ſequeretur inde ipoſſe: ⁊ huiuſmodi poſſe vt di
cūt eſt iſtud. videlꝫ ꝙ cōtinuū eſt diuiſibile in īfinitū. ſi. n.
ꝯ rōnē poneret̄ in eſſe ſequeret̄ inde inconueniens. ¶ Sed hoc di
cere eſt negare id quod eſt quaſi per ſe notum. ſ. ꝙ poſſibi
li poſito in eſſe nō ſequit̄ impoſſe. illud. n. ſequit̄ ad aliquid
ꝙ aliquo modo claudit̄ in ipō. ſi ergo ad poſſe ſequeretur
impoſſe in ipſo poſſibili clauderet̄ ⁊ contineret̄ impoſſibili
tas: quod eſt inconueniens. Ideo intendendum eſt aliter
Rᵒ p̄hā T. c. 17 ¶ Sciendū ergo ꝙ potentia ſemper ſumit̄ reſpectu actꝰ.
vt vult p̄hus. 5. metaphy. ſi ḡ de rōne potētie eſt ꝙ ſit in or
dine ad actum. ſicut fruſtra eſt illud quod nō cōſequit̄ fi
nem: ⁊ id ad q̄ð ordinat̄: ita fruſtra eſt potentia que nō eſt
reducibilis ad actum. Sed cū magna diligentia attendē
dū eſt que potentia ad quē actū ordinat̄: ꝯⁱᵗ. n. nos nega
re poſſe poſſe poni in eſſe: q̄ꝛ decipimur per fallaciam acci
dentis. nō. n. comparamus potentiā ad actū ad quē ordi
nat̄: ſꝫ ad eū ad quē nō ordinatur: ⁊ q̄ꝛ accidit potētie ⁊ ex
al̄. ꝯpari traneū eſt ab ipſa cōpata ad talē actum. ſi ponat̄ in eſſe re
ſpectu illius actus: ⁊ ſequat̄ inde impoſſe: non mirabit̄ vir
intelligens. Ut aūt facit ad propoſitū dicamus ꝙ duplex
eſt actus. in fieri. ⁊ in facto eſſe: poſſibilitati autē diuidi in
infinitū accidit: ⁊ extraneum eſt ab ea comparari ad actū
in facto eſſe: per ſe aūt eſt tali potentie comparari ad actū
T. c. 58. in fieri. Iō p̄hs 3ᵒ phy. loq̄ns de infinito ait: ꝙ infinitum
non opꝫ accipe. ſicut aliq̄d exiſtens in actu ⁊ in facto eē vt
hoiem: aut hō: ſed eſſe infiniti eſt. ſicut dies ⁊ agon: quibꝰ
eſſe nō eſt vt ſuba quedā facta: ſed ſemp in eo quod aliq̄d
fit. ſi ergo de rōne infiniti eſt eſſe in fieri ⁊ nō in facto eē: po
tētia reſpectu infiniti pōt poni in actu: q̄ꝛ aīr eſſet fruſtra il
la potentia: ſed dꝫ poni in actu in fieri: nō in facto eſſe: ⁊ ſi
ſic ponatur in actu poſſibilitas diuiſionis cōtinui vt ꝙ po
natur nō in diuiſo eſſe: ſed in ſemper diuidi in nullū ſequit̄
incōueniēs: poſſe eſt ergo cōtinuū diuidi in infinitū ēt ſi nō
diuidat̄ tn̄ ſi diuideret̄ in infinitū ſm actū in fieri ex parte
cōtinui: nulluꝫ oriret̄ impoſſibile. ¶ Ex hoc aūt ſoluitur
Solō rō nū demͫ. oēs rōnes democriti. oēs aūt rōnes ille p̄cedebant ac ſi di
uiſio continui reſpiceret actum in facto eſſe. Nam rōnes p̄
me ſumpte ex parte ſigni diuiſiui: q̄ꝛ poterat diuidi ſecun
dum quodcunqꝫ ſignuꝫ diuiſiui: ſupponebāt ꝙ poneret̄
ſic in actu diuiſuꝫ: ⁊ hoc poſito arguebat̄ reliquū diuiſio
nis eſſe corpa indiuiſibilia: non magnitudines diuiſibiles:
non ſuperficies: non aliquid aliud. ſic etiam rōnes ſumpte
ex parte ſigni cōtinuatiui ex hac ſuppoſitiōe procedebāt.
nam q̄ꝛ nō videbatur democrito cōueniens eſſe continuuꝫ
poſſe diuidi ſꝫ quodlꝫ ſignū cōtinuatiuū: niſi talis diuiſio
poſſet compleri ⁊ terminari: ⁊ poſſet pōi in facto eſſe. ideo
arguebat ꝙ ſi eſſet hoc poſſibile fieri: poſſet ergo cōpus eē
actu diuiſum ſm q̄ðcūqꝫ ſignū cōtinuatiuū: qua diuiſio
ne facta reſolueret̄ corpus in icōtinua: ſiue quod idē eſt in
icorporea: p̄pter quod volebat Democritus hr̄e eē aliqua
cōtinuatiua in corporibus que non erant diſiua: propter
quod completa diuiſione ſm quodlibet ſignum diuiſiuū
remanentibus ſignis continuatiuis remanebant corpora
continua indiuiſiᵃ. ¶ Poſſet autem dici contra rationes
democriti: ⁊ cōtra id quod opꝫ ſupponere in rationibꝰ eius
id quod ait p̄hs: ꝙ idem eſt compoſitio ⁊ diuiſio. idem eſt T. c. 9.
ſignum continuatiuum ⁊ diuiſiuū: in hoc tamē p̄hus nō
multū inſiſtit: q̄ꝛ vera ſolō rōnum eius eſt oſtendere diui
ſionem continui nō reſpicere actuꝫ in facto eſſe vt ipſe ſup
ponebat: ſed in fieri. oſtendere auteꝫ diuiſionem cōtinui re
ſpicere actum in fieri ⁊ in diuidi: nō indiuiſo eſſe: eſt oſten
dere ipſum didi in infinitū. Cū ergo p̄hus in littera oſten
dat punctum nō eſſe vbiqꝫ: q̄ꝛ non eſt punctus iuxta pun
ctum: nec ſunt plures puncti ſimul: ⁊ conſequenter nec eſt
diuiſibilis linea in puncto contiguo alij puncto: ſed in
pūcto medio inter duas lineas ſemper linea diuidetur in li
neas: ⁊ diuiſibile ſemper diuidetur i partes diuiſibiles: ibit
ergo diuiſio continui in infinitum: ⁊ talis poſſibilitas re
ſpiciet actum in fieri: non in facto eſſe. latet ergo democritꝰ
paralogiçans arguens de diuiſione continui ac ſi reſpice
ret actuꝫ in facto eſſe: quo ſublato ⁊ oſtēſo ꝙ reſpicit actū
in fieri: rōnes eius non concludunt.

Oppoſita aūt his ſunt ſolubilia. Naꝫ cum argui Ad p̄ᵐ
tur ꝙ poſſibili poſito in eſſe nō ſequit̄
inconueniens. verum eſt ſi ponat̄ eſſe actu ſm ꝙ dr̄ poſſi
bile. habitū eſt aūt hōꝰ poſſibilitatem nō ordinari ad actū
in facto eſſe: ſed in fieri. ¶ Qꝫ aūt addebat̄ ſecūdo ꝙ qua Ad 2ᵐ
rōne pōt diuidi ſm vnū ſignū pari ratione ⁊ ſm omnes. di
ci poteſt ꝙ nō eſt ſimile: q̄ꝛ diuiſio ſm omne ſignum: cum
talia ſigna ſint infinita: ⁊ infinitum nō ſit vt res facta ſed
vt in fieri: de neceſſitate reſpicit actum in fieri non in facto
eſſe: ſed quodlibet ſignum in ſe finitum eſt: propter quod
non repugnat talem diuiſionem reſpicere actum in facto
eſſe. poteſt ergo eſſe actu diuiſum ſm quodlibet ſignum Dubiuꝫ
in ſe: nō ſecūduꝫ omnia ſigna ſimul. ¶ Sed forte per hoc
non quieſcit intellectus. Sed dicet poſitionem illam oīa
ſigna ſimul reſpicere. qua ratione ergo poteſt poni actu di
uiſum in vno ſigno: pari ratione etiam in alio ⁊ i quolibꝫ.
¶ Ideo notādum ꝙ vt communiter ponitur cōtra rōem Rᵒ
ſucceſſiuorum eſt ſimultas. de ratiōe enim motus eſt par
tes eius nō eſſe ſimul. quicquid ergo reſpicit actuꝫ in fieri
quātumcūqꝫ potētia reſpiciat totum actum: actus tamen
ille non poteſt poni ſimul: ⁊ ea que ſucceſſiue reſpiciuntur
ſimul eſſe non poſſunt. nam ſi poneretur materia nuda in
potentia ad omnes formas: ⁊ ꝙ non magis reſpiceret vnā
formam q̄ꝫ aliam: tamē q̄ꝛ ordinem habet ad omnes for
mas: lꝫ ſeparatiꝫ poſſet poni ſub qualibet forma: nō tamē
poſſet poni ſimul ſub omni forma: oſtenſo ergo poſſibili
tatē diuiſionis continui reſpicere actuꝫ i fieri: q̄ꝛ de rōne ta
lis actus eſt ꝙ nō ſit ſimul: quātūcūqꝫ ponatur poſſe eſſe
actu diuiſum ſm q̄ōlibet ſignū ſepatum ſm omnia ſigna
ſimul nō poteſt eſſe diuiſum. ¶ Aduertendum autē hāc
eſſe differentiam inter hunc actum ſucceſſiuū ⁊ alios ſuc
ceſſiuos: q̄a licet de rōne cuiuſlbet actus ſucceſſiui ſit non
habere partes ſimul: tamen ſi ille actus ſit finitus ꝯⁱᵗ oēs
partes eius eſſe aceptas. Diuiſio autē continui rōne ſucceſ
ſionis nō pōt ſil̄ fieri rōe īfinitatis quā implicat nunq̄ꝫ pōt
terminari illa diuiſio: immo q̄ꝛ formale ī tali diuiſiōe ē in

finitas:cum non sit ibi infinitas propter successionem:sed
successio propter infinitatem. Cum de ratiōe infiniti sit nō
Ad 4m pertransiri nunquam erit completa illa diuisio. ¶ Qz au
tem addebatur de infinitate diuisionis temporis.dicēdū
illam rationem implicare difficultatem.nam velox equus
nunquam iungeret formicam si essent in motu mutata eē
in actu.vt si equus moueretur per medietatē palmi ⁊ ibi
sisteret:⁊ postea per medietatē medietatis ⁊ ibi sisteret:qꝛ
contim est diuisibile in infinitum:nunquā per motum suū
compleret totum palmum:sic qꝛ quando diuidit contim:
qꝛ quelibet pars habet esse per se ⁊ separatum:⁊ sunt ibi di
uisa esse in actu:ideo nunquā completur diuisio eius:nō
est ergo simile qđ inducitur pro simili:qꝛ quodlꝫ tempus
est diuisibile in infinitum:sed partes eius sunt in potentia.
tunc ergo esset simile si signarentur in tempore partes infini
te in actu:⁊ tunc bene possent in illis infinitis partibus tē
poris abscindi infinite partes a continuo. Sed qꝛ pmum
est impossile:⁊ 2m deficiebat ergo arm:qꝛ accipiebat infini
tatem tpis ſm ptes in potentia:⁊ volebat arguere infinitā
diuisionem continui ſm partes in actu.

T.c.11. Eterminatis autē his pmo ⁊c.
hic declaranda sūt
tria.primo enim declarandum est.vtrum ali
quid possit generari ex nō ente simpr siue ex
non ente vniuersaliter.secundo dato ꝙ non
declarandum erit.vtrum possit aliquid corrumpi in non
ens simpliciter.tertio:qꝛ ens in potētia videtur esse simpli
citer non ens per comparationem ad actum : declarabit.
vtrum tale ens possit habere eē separatum ab omni actu.
¶ Mouetur hec questio. Textu cōmē.11. Qō.XII.

Irca primum sic proceditur:videtur ꝙ
ex non ente simpliciter possit aliqd
pm generari.Cū enim generatur leo quero vtrū
forma eius erat in materia ante generationē
leonis vel non:non potest dici formam leonis
fuisse in materia ante generationem ipsius : qꝛ si erat ibi:
vel hoc erat ſm esse vel ſm eēntiam.ſm esse non:qꝛ cuꝫ ge
neratio terminet ad esse:⁊ genitum acquirat esse per ge
nerationē:si fuisset esse leonis in materia ante sui genera
tionem:habuisset leo esse antequam esset genitus.si autē
erat ibi forma ſm essentiam:cuꝫ essentia immediate respi
ciat esse.si esset ibi forma leonis ſm essentiam : esset ibi ſm
esse:esset ergo leo genitus añ suam gñationē:quod eēt in
2m conueniens. ¶ Amplius minus de entitate hꝫ mā ꝙꝫ for
ma. Cum semper actus sit potior potētia. Sed agens na
turale pōt in ꝓductionē forme. Cum tñ forma non sit fa
cta de aliquo.ꝗ multo magis poterit in productionē ma
terie:non obstante ꝙ mā ſm ꝙ hꝰ non sit ex alia. Cum in
mā non adeo referuetur ratio entitatis vt in forma.

Notandum ꝗ modum Arist.fuisse determina
re de mouentibus ⁊ de ordine mo
uētiū ſm motus ⁊ ordinē motuū.sic ergo motus aliq sūt
priores aliqui posteriores:aliq vles aliqui quasi pticlares.
Ita posuit mouentia pma vt vniuersalia posse in motus
al.⁊.q. vles ⁊ primos.mouētia vo scđa.⁊.q.particularia posse in
motus secūdos.⁊.q.particulares.Inter motus autē mo
tus ad vbi sunt quasi motus primi:⁊ vles:vniuersales sūt:
qꝛ competunt omnibus corporibus physicis.nullum ē.n.
corpus de consideratione nālis qđ nō sit mobile.Jō pba
T.c.2. tur.7.physicorū.ꝙ omne corpus mobile ⁊ omne mobile
corpus.vtrū aūt sit corpus aliqđ dare immobile nō est p
sentis inquisitionis. Rursus motus ad vbi est motus pri
mus:qꝛ est ratio ⁊ causa omnium alioꝝ motuū.posuerūt
ergo peripathetici mouentia prima ⁊ vlia mouere solum
ſm motū ad vbi.vlterius vo:qꝛ inter ipsos motꝰ ad vbi sūt
aliq priores aliq posteriores:nō posuerunt dicta mouētia
mouere īmediate ſm quēlibet motum ad vbi : sed solum
mouere ſm illum motū ad vbi ſm quē mouentur supcele
stia corpora:qꝛ ille motus est vlior ⁊ pmus.vtrū aūt hͦ sit
verū : ꝙ mouētia vlia alio motu moueri non possint nisi
motu quo mouentur supercelestia corpora:⁊ vtrum inter
illos motores sit motor alius:in quo tota resideat auctori
tas ⁊ potestas vt possit sine secundis causis quēlꝫ motum
tam ad vbi ꝙꝫ ad formam efficere non est pñtis speculatio
nis:sed si vita comes ⁊ facultas aderit : frangemus hanc
cathenā:ostendentes in primo pncipio plenā residere potē
tiam:⁊ nō indigere secundis causis ad ꝓductionē alicuꝰ
effectus. Ad pñs tñ in tm̄ dcm̄ sit ꝙ qcqd sit de possibilita
te ſm ordinem quē videmus:nunꝙꝫ producit aliqđ gña
bile nisi ad generationē eius concurrat actio alicuius cor
poris ⁊ alicuius rei mālis:ꝓpter qđ ſm ordinē qui innote
scit nobis ex sensibus loquendo de motu:ad formam vera
est illa ꝓpositio Cōmē.in.7.ꝙ nullū immāle māle trans Com.38
mutat. Uiso ꝙ ſm istū ordinem quē videmus ad gñatio
nē cuiuslibet gñabilis concurrit actio alicuius corporis ⁊
agentis particularis.ostendere possumus triplici via ꝙ ex
nō ente simplr:⁊ vniuersaliter nō pōt aliquid gñari:nō so
lū mālr.vt ꝙ ipsum nihil sit mā alicuius:sed ꝙ nec ordina
biliter:vt ꝙ post ipsum nihil fiat aliquid:sed he vie quas
dicemus nō ostendent istud eē impole simplr:qꝛ genera
tiones que innotescunt nobis ex sensibus ad quas concur
rit actio secundoꝝ agentiū:⁊ qa nō spectat ad naturale se
cūdū ꝙ hꝰ alias gñationes ponere:qꝛ nos de naturalibꝰ
intendimus sermonē facere:sufficit modo quod dictū est:
tales generationes improbare. pma aūt via sumitur ex or
dine agentiū.secūda vero ex ipso motu p quē agentia par
ticularia transmutant ⁊ agunt.tertia qdē accipit ex ipso
modo agendi secundorum agentiuꝫ. ¶ Prima via sic pa
tet. Nam quanto agens est superior.tanto pauciora psup pa via
ponit:⁊ quanto inferior plura.hec aūt agentia se habent
per ordinem.ars.natura.⁊ prima causa.ars.n.est inferior
natura:⁊ imitat naturaꝫ in quibus pōt:⁊ sicut ars imitat
naturā:sic natura imitat diuinū ordinē ⁊ diuinā disposi
tionem.vnde Commē.12.metaphysi.super illo capitulo.
Manifestuꝫ ꝙ nullo mō indigemus ꝙ sint forme:vel ꝙ Com.18
sint ydee.vult ꝙ calores:⁊ alia que in istis inferioribus ge T.c.18.
nerantur habent mensuras proprias ex quātitatibus mo
tum stellarum:⁊ ex dispositionibus illaruꝫ adinuicem in
propinquitate ⁊ remotione:⁊ subdit ꝙ ista mensura pro
uenit ab arte diuina ⁊ intellectuali.ars ergo secundum or
dinem agentium plura presupponit ꝙꝫ natura : ⁊ natura
plura ꝙꝫ primum principium. Et ideo videmus artem pre
supponere materiam ⁊ formā substantialē.non potest enī
ars nisi in trāsmutatiōe accidētalis forme. Jdeo dicit Cō
menta secundo physicorum:ꝙ omnes forme artificiales Com.7.
sunt accidentia.natura vero presupponit materiam non
formam.possunt enim actione nature ipse forme substan
tiales cedere in potentiam materie:ꝙ si diceretur naturaꝫ
nihil presupponere:neqꝫ mām:neqꝫ formam in sui actio
ne:nō esset aliud dicere ꝙꝫ naturam esse agens pmum.lo
quendo ergo de generatiōe naturali ad quā ptingit actio
nature:semper talis generatio nō est ex nō ente vniuersali
ter:sed ex presuppositione materie. Cum natura non sit
agens pmum:sed agit aliquo presupposito. ¶ Secunda 2a via
via sumit ex ipso motu ſm quē fit transmutatio natural.
Cum.n.natura non agat nisi per motum ⁊ trāsmutatio
nem:⁊ cum motus sit id quod opꝫ supponere naturalem
phm.vt innuit primo physicorum:qꝛ motus semper req
rit mobile:cum sit actus mobilis:nunquā natura pōt age
re nullo presupposito:cum agat per trāsmutationē ⁊ mo
tum:sed semp reqrit mām ⁊ subm:in que suscipiat motus
ille. ¶ Tertia via sumitur ex modo agendi. Nam cum 3a via

agens naturale non sit sua virtus:sed virtus eius sit:sicut
aliquid superadditum essentie huiusmodi agens per suaz
substantialē formam non immediate attingit passum:sed
forma substantialis eius attingit ipsū me^te virtute:ꝛ me^te
aliqua forma accidentali.sicut ignis non attingit calefa-
ctibile imme^te per formam substantialem eius : sed forma
substantialis ignis attingit huiusmodi passum me^te calo
re:cū non sit in igne aliqua virtus actiua nisi calor.vt vult
Com.23 Commenta.7.metaphysi.ꝛ qꝛ sicut agens attingit passū
ꝛ.31.ꝛ. sic sibi ipsum assimilat.sicut agens naturale imediate atti
12.m.18. git passum ꝺm formam accidentalez q̃z ꝺm substantialē:
per prius assimilat sibi ipsum in accidentalibus q̃z in sub
stantialibus:ꝛ qꝛ accidentia sine subiecto esse nō possunt.
Ideo agens naturale in omni sua actiōe p̄supponit mām
ꝛ subiectuz.nulla ergo factio nālis erit ex non ente vl'r:cuz
omnis talis factio fiat aliquo presupposito.

Opposita

aūt his nō est difficile soluere. Nā cum
Ad p^m arguit.forma fit ex nihilo quia nihil ꝺ
forma erit in mā ante factionez eius:procedit ratio ex fal
sa imaginatione.non enim imaginari debemus ꝙ fiat for
ma nec materia:sed fit compositum per se loquendo : qui
enim sustiere vellet formam per se fieri:oportet eum dicere
formam esse ex nihilo:tamē vt aliquo mō intellectus quie
scat:sufficit presupponere materiam:de cuius potētia edu
citur forma:ad hoc ꝙ non fiat vniuersaliter ex nihilo:sed
Ad 2^m de hoc alibi diffusius differemus.¶ Q: autem vlteri⁹ad-
debatur:qꝛ potest agens naturale in productionem mate
rie:cum possit in productionē forme:qꝛ forma plus hꝫ de
entitate q̃z mā.dici dꝫ nō eē ꝑꝑ maiorem vel minorem enti
tatem ꝙ agens nāle pōt in ꝓductionē forme:nō aūt mate
rie:sed qꝛ de ratione eius est agere aliquo presupposito ꝙ
sit susceptiuū trāsmutationis ꝛ motus:ꝛ in eductione for-
me de potentia māe p̄supponit aliqd vt mā.In ꝓductione
vero māe non pōt aliquid presupponi.ideo repugnat agē
ti naturali agere sine presuppositione māe:non autem re-
pugnat ei de potentia educere formam.Ad formā arguē
di dici pōt ꝙ ꝺm ꝙ spectat ad propositum plus est produ
cere mām q̃z educere formam de potentia eius.Cum vnū
excedat virtutem nature:aliud vero non.

¶ Mouet hec qō. Textu cōmē.11. Qō. XIII.

Secundo

dato gñationē nō posse fie-
ri nālr ex vl'i non ente siue ex
nihilo.Restat declarare vtrum aliquid pos-
p^m sit corrūpi in nihil:ꝛ vꝛ qōlꝫ agēs posse redi-
gere in nihil.omne agens vel est agens ꝑmū
vel scōm.Agens aūt ꝑmū vt ꝓbabit pōt aliqd in nihil're
digere.dictum est enim ꝙ est ordo subtoꝝ ꝺm ordinē agē
tium:ꝛ ecōuerso.quanto.n.agens est minus ꝑmū tāto in
agendo plura p̄supponit.agens ergo oio ꝑmū agit nullo
p̄supposito.pōt ergo aliqd ex nihilo ꝓduci:sed qȯ pōt ali
quid ex nihilo ꝓducere:pōt ipsum in nihilum redigere.ḡ
agens p^m pōt aliquid cōuertere in pure nihil. ¶ Ampli⁹
2^m hoc pōt agens scōm:qꝛ redigere aliquid in nihil nō est effi-
cere sed deficere:quāto ḡ agentia sunt magis defectiua tā
to magis hoc poterūt:agentia ḡ scōa:in qbus repit aliqd
defectus poterūt:quod dictū est. ¶ Amplius nō est simi-
3^m le in faciēdo aliqd ex nihilo ꝛ in reducēdo aliqd in nihil:
qꝛ cū fit aliqd ex nihilo hꝰ factio non p̄supponit aliquod
subm:sed pōt aliqd corrumpi in nihil:ꝛ tñ illa actio p̄sup-
ponit aliqȯ susceptiuū.si.n.omnis forma ꝛ omnis actus q
est in materia redigeret in potentiam materie, semper illa
factio p̄supponeret mām tanq̃z subm:ꝛ tamen h̄ facto nō
redigeret aliqd in nihil:qꝛ mā nō posset existere sine omni
actu.si ḡ tota cā.q̄re agentia nālia non possunt aliqd face
re ex nihilo ē:qꝛ presupponūt mām ꝛ subm : poterit aliqd
redigere in nihil.Cum ōnsum sit hoc fieri posse presuppo-
nendo mām. ¶ Amplius agens naturale : lꝫ p̄supponat 4^m
mām nō p̄supponit formam:qꝛ si p̄supponeret mām ꝛ for
mam nāliter nulla esset gñatio ꝛ corruptio.Hꝫ ergo agēs
nālem potentiaz tollendi formā:sed ꝙ pōt tollere formaz
pōt ꝛ mām tollere.Cū mā absq̃z forma nāliter esse nō pos-
sit:sed si tolleret mām ꝛ formam redigitur aliquid in pu-
re nihil.talis ergo redactio non est impossibilis.

Notandum

ergo ꝙ vt tāgebat in arguendo or
do subiectoꝝ est ꝺm ordinem agen
tium.ꝛ agētis pmi est agere nullo p̄supposito.si.n.agens
ꝑmū in sua actione aliqd p̄supponeret:cū causalitas agē-
tis se non extēdat ad id qȯ p̄suppōit:eēt aliquid in effectu
ad qȯ se non extēderet causalitas agentis primi:qꝛ de ra-
tione agentis ꝑmi est esse vlem cām oium.Cum semper ꝑ
mum sit causa totius.vt ꝓbat.2° metaphy.dicere primuz T.c.4
agēs agere aliquo p̄supposito:ꝛ esse aliquid in effectu:ad
qȯ se nō extendat cālitas agentis primi:est dicere primuz
nō esse primū.ꝯcederet ḡ phs.ex quo pōt ꝑmū cām totius
entis:ꝙ actio eius ꝺm ꝙ hꝰ nihil presupponit:ꝛ tñ nō cō-
cederet ꝙ ex nihilo posset aliquid facere vel ꝙ posset ali- 28.55.
quid redigere in nihil:sed diceret ꝙ idē manens idē semꝑ
facit idem.Ideo ab agente ꝑ nō ꝑt imediate aliquod no-
uum ꝓcederet.Si ergo aliquod nouuz ꝓcedit ab eo hoc
erit mediantibus secundis:quibus pōt cōtingere nouitas
ꝛ transmutatio.si ergo nō requireret actio secundoꝝ agē
tiū ad nouitatē effectus:diceret phs:ꝙ posset aliqd de no
uo ex nihilo ꝓduci vel in nihiluz redigi.Cum actio primi
agentis sit totius entis causa:ꝛ nihil p̄supponat:sed qꝛ ad
oēm talem nouitatē cōcurrit actio secundoꝝ agētiū:qꝛ ta
liuz causaꝝ est agere aliquo p̄suppsito.ideo ex nihilo fieri
potest:propter qȯ concludit dictus phs simpl'r esse impoſe
ex nihilo aliquid fieri vel in nihilum redigi:ex quo est im-
possibile secundis agētibus: qꝛ talia absq̃z motu ꝛ trans-
mutatione fieri nō possunt.Q:ūo aūt actio ꝑmi agētis se
parari possit ab actione agētium secundoꝝ nō patit phs
ꝺmo:cū loquamur de nālibus:ꝛ talia nō innotescāt nobis
per sensum siue per sensibilia:a quibus non abstrahit na-
turalis.Iō philosophus nō po^oo aliquid ꝓduci ex nihilo
ꝛ nō po^oo posse procedē nouum a ꝑ agente absq̃z actione
scōarum causarum nō peccauit:immo tenebat non ponē
ga h̄ erat p̄ter ꝑn^a nālis phie.In qua sic ponit tāq̃z ꝑmuz
motus ꝛ transmutatio.ḡ q̄ absq̃z trāsmutatione ꝛ motu
producunt in esse.talia nō dꝫ ponē philosophus nālis.Sꝫ
lꝫ nō peccauerit phs in non po^oo p̄dicta:peccauit tñ in ne
gādo ea.Nam ꝛ si non spectat ad qualꝫ sciam ponē qualꝫ
ꝟitatē:spectat tamē ad oēm sciētiam nō ponē aliquaz fal-
sitatē:ꝑꝑ quod si naturalis phs nō dēbat ponē deum pos
se de nouo aliquid ex nihilo producere vel in nihilum re-
digere:qꝛ hoc erat p̄ter naturalis philosophie ꝑncipia:tñ
non debuit hoc negare.ḡ cum de naturalibus differam⁹:
non est nobis ponendum posse fieri aliqd ex nihilo vel in
nihilū redigi:cū h̄ fieri non valeat ꝑ trāsmutationē ꝛ mo
tū:ꝛ ad hoc se non extēdat causalitas naturaliuz ꝑncipio-
rum.verum qꝛ qūo agētia scōa ꝛ nāles cause non possunt
aliquid ex nihilo ꝓducē aperiebat questio antecedēs:reli
quum est vt quomodo dicte cause non possunt aliquid in
nihil redigē presens questio manifestet:quod triplici via
venari possumus. ¶ Prima sumit ex parte forme.secun-
da ex parte māe tertia ex parte mot⁹. ¶ Prima via sic pꝫ. p^a via
Nam licet tempore sint simul remotio vnius forme ꝛ itro
ductio alterius:ex ꝑte tamē agētis prius est introducē for
mam ꝓpositam q̃z remouere oppositam.nō enim remo-
uet nisi introducēdo.de ratione enim agentis est assimila
re sibi passum vt de ratione calefactiui est calefacere:de in
tentione enim calefactiui est inducere calorem . verum
quia cum calore non stat frigiditas inducendo calorē re-

mouet frigiditatem. Cuȝ ergo non sit posterius absq̃ pͥo/
ri: nec sit quod ex consequenti absq̃ principali: nunquam
erit remotio vnius forme sine introductione alterius. Nō
ergo erit corruptio sine generatione. Et q2 agens natura/
le semper in sui actione supponit subiectum si posset aliqd
semper redigere in nihil: hoc solum contingeret inquantū
posset expoliare materiam ab omni forma. vt in arguēdo
tangebatur: que sic expoliata cederet in nihil: q2 non possȝ
subsistere: cum sit ostensum naturale agens non posse ex/
poliare mām vna forma: nisi eam induat aliā q2 qđ semel
2ª via est aliqđ nō nihil esse pōt. ¶ Scđa via ad ostendenduȝ hoc
idem sumit ex pte māe: mā. n. oīo pura absq̃ omni forma
nō pōt esse subiecta motui ꝛ transmutationi. vt vult Com
Cō. 4. men. 8° phy. si ergo poneret mām hꝫ habere ꝑ se esse: actio
nālium causarum: quaꝝ est agere ꝑ trāsmutationē ꝛ mo/
tū nō se extēderet ad eā. Cū ḡ ꝑ actionē nāliū pͥncipioꝛuȝ
trāsmutabile nō possit fieri intrāsmutabile: q2 tunc illa pͥnᵃ
ageret vltra suā spēm: fieri nō pōt. vt ꝑ actionē secūdoꝛum
agentiū ꝛ nālium caꝝ absoluat mā ab oī forma ꝛ effugi/
at transmutationeȝ ꝛ motū: ꝛ q2 vt tactū est nō pōt aliqđ
in nihil redigi nisi ꝑ hꝫ expoliationē. seqͥ ḡ idē qđ prius.
3ª via ¶ 3ª via sumit ex pte motus: motus enim semper respicit
T. c. 4. spēm ex termino ad quē: nō ex termino a quo. iō vult phs
ꝛ. 48. 5. phy. ꝙ motus ex nigredine ad albedinē debet dici deni/
gratio: nō dealbatio. si ḡ agens nāle cū agat per motum ꝛ
transmutationem expelleret vnam formaȝ absq̃ introdu
ctione alterius: motus ille per quem hoc efficeret: q2 solu/
tus esset a forma nō ad formā nō esset in gn̄e: cuȝ determi/
nat motus ad genus ꝛ ad spēm: nō vt est a forma ꝛ a prin
cipio a quo: sed vt est ad formā ꝛ ad terminū ad quē. ḡ ab
agente nāli qđ est quid determinatū in genere procederet
motus non determinatus ad aliquod genus: qđ incōue/
niēs. Impossibile est ergo ꝙ sit motus a forma nisi sit ad
formā: ꝛ ꝙ sit corruptio vnius nisi sit gn̄atio alteriᵒ. Nū/
q̃ ḡ expoliabit mā vl̄r ab oī forma: ꝑꝑ qđ nunq̃ rediget
aliqđ in nihil: qđ ꝓbare volebamus.

Ad pͥm **Opposita** aūt his nō est difficile soluere. Nam cū
dicit ꝙ agēs pͥm pōt hoc efficere: q2 pōt
agere nullo presupposito. dici pōt ꝙ ꝯm ea que nobis in/
notescunt sensui: nō ꝓcedit aliquid nouum ab agēte pͥ ni
si mediantibus agētibus secūdis. sufficit ergo h̄ repugna/
re agentibus secundis ad hoc ꝙ nālis phs non debeat illō
ponere: cū illud nāl̄r fieri nō possit. vtrū aūt al̄r fieri valeat
Ad 2m nō est presentis speculationis. ¶ Qꝫ aūt addebat secūdo
ꝙ agētia secūda h̄ poterāt: q2 redigere est deficere: ꝛ talia
agētia sūt quodāmō defectiua. dōm ꝙ si totus effectus ꝯm
sui totalitatem debet cessare esse: ꝛ redigi in nihil per defe/
ctuȝ alicuius cause efficientis: hoc non erit nisi per causaȝ
illam que sit causa totius entis: ꝛ q2 hoc non cōpetit agē/
tibus naturalibus. Ideo per defectum talium causaꝝ nō
Ad 3m pōt aliquid in pure nihil redigi. ¶ Qꝫ autem addebat ter
tio agēs naturale posse redigere in nihil: quia pōt h̄ effici
supponendo mām in quam agat. dici pōt ꝙ sicut agens
naturale supponit mām: ita supponit debitum modū agē
di. sicut enim nō pōt agere nisi supponendo hoc subiectuȝ:
ita nō pōt agere nisi modo ꝛ ordine quo est aptum natuȝ
agere: ꝛ q2 modus vniuersalium principioꝛum est nunq̃
spoliare mām ab vna forma nisi induat eam alia: nunquā
erit per actionem talium causaruȝ expoliata mā vl̄r ab oī
forma: ꝓpter qđ possit in nihilū redigi vt ratio arguebat.
Ad 4m ¶ Qꝫ autem addebatur quarto: ꝙ q2 agēs naturale po
test tollere formam potest tollere materiam: pꝫ ꝙ pōt tol/
lere hanc formam ꝛ illam: nō tn̄ pōt tollere oēm formam.
Cum non tollat vnam formam nisi aliā introducat: ꝛ q2
non tollitur materia nisi tollatur omnis forma: pꝫ ꝙ nun
q̃ tollet nec redigetur in pure nihil.

¶ Mouetur hec qō. Textu cōmē. 12. Qō. XIII.

Tertio restat declarare vtrū mā possit ha pͥm
bere esse separatū ab omni actu:
ꝛ vr̄ ꝙ sic: q2 pͥus pōt eē absq̃ posteriori: ꝛ res
potest esse absq̃ eo ꝙ nō est de rōe eius: sed cū
essentiale sit materie eē in potētia. vt dicit Cō
menta. in de substātia orbis. actus nō erit de rōne māe. po/
terit ḡ eē mā sepata ab omni actu. ¶ Amplius cetere for/ 2m
me comparate ad mām habēt quēdā modū accn̄tis: cum
mā mō sit sub ista forma mō sub illa. sicut subiectū mō est
sub h̄ accn̄te mō sub illo. Cū ḡ suba ꝯm phm. 7. metaph. T. c. 4.
sit prior accidente cognitione diffinitiōe ꝛ tpe: poterit hr̄e
esse separatum ab omni eo quod respectu eius videtur ha
bere rationem accidentis: sed omnes forme videntur esse
hꝫ respectu materie. ergo ꝛc̄.

Ut autem spectat ad veritatem q̃siti dicere possu/
mus mām non posse hr̄e esse sepatū ab Distō de
oī actu vl̄r: lȝ separi possit ab hoc actu ꝛ ab illo. ¶ Ad hu actu ꝛ se
ius aūt euidētiam distinguēdū est de actu ꝛ de sepatione: paratōe
actus aūt tripl̄r distingui pōt. videlicet. forma. eē. ꝛ agere.
forma. n. qdā actus ē: q2 est actus ꝛ perfectio māe: esse aūt
hꝫ rōnem actus: q2 est actus forme. agere aūt hr̄e rationē
actus qđ suū nomē ostdit. hi aūt tres actus sic se hn̄t ꝑ or/
dinem: q2 agere presupponit esse: ꝛ esse formā: agere enim
presupponit esse: q2 res sicut se hꝫ ad esse: ita se hꝫ ad ager.
vnumquodq̃. n. agens sic agit vt est in actu: esse aūt p̄sup
ponit formā sicut actus id cuius est actus. hunc autem or
dinē exēplariter videre possumus. alium. n. actū designat
calor ꝛ esse calidū ꝛ calefacere. Calefacere. n. designat ꝛ di
cit actum q est agere esse calidū qui est esse. Calor enim im
portat actū q est forma: ꝛ cōstat ꝙ vniuoce ꝛ per se loquē
do calefacere p̄supponit calidū esse: esse vͦ calidū p̄suppo
nit formā caloris. possūt aūt hi actus sic nominari: q2 for/
ma dꝫ dici actus oīno pͥmus. agere vͦ est actus oīno secū/
dus. esse vͦ est aliquo mō primus: aliquo mō secūdus: q2
respectu forme est actus secūdus. respectu agere est actus
primus. Inter hos vͦ actus h̄ repit cōnexio. nā ꝯm itellcm̄
inter nullos eoꝝ est ꝯnexio ꝯuertibilis. nā ꝛ si ꝯm intelle/
ctuȝ agere infert esse: esse vͦ non infert agere. pōt. n. intelli
gi res esse absq̃ eo ꝙ itelligat agere. sic ēt si esse infert for/
mā. vt q2 nō possumus intelligere rē esse nō intellecto eaȝ
hr̄e formā: possū tn̄ intelligere mām ꝛ formā rei: nō intel/
lecto eius esse. sic ēt per intellectū sepat. vt iter nullos eoꝝ
sit cōnexio ꝯuertibilis ꝯm tn̄ actualē essentiam inter aliqͦs
eorum reperitur ꝯuersa cōnexio: Naȝ licet forte inter agē
ꝛ esse: nec ꝯm intellectuȝ: nec ꝯm eēntiaȝ sit cōuersa ꝯnexio:
q2 pōt res eē absq̃ eo ꝙ agat: tn̄ inter esse ꝛ formā ꝯȝ essen
tiaȝ nō inuenit sepatio. si. n. est hꝫ formā ꝛ si habet formā
hꝫ esse. hr̄et aūt bonā cām cuȝ agere p̄supponat esse sicut
esse formam: quare nō est ꝯnexio inter esse ꝛ agere sicut in
ter formā ꝛ esse: sed hoc ostendere nō est p̄ntis speculatio/
nis. Attendendū tn̄ maiorē cōnexionē esse inter esse ꝛ for
maȝ q̃ inter agere ꝛ esse. ¶ Uiso quot modis dicitur actᵒ
ꝛ quē ordinē ꝛ quā ꝯnexionē hn̄t adinuiceȝ: restat videre
quot modis dr̄ aliquid separari: hoc aūt vt ad presens spe
ctat cōtingit dupliciter: essentia: ꝛ intellectu. Cū ḡ queris
vtrum materia possit separari ab omni actu. ab actu omni
no pͥ vt a forma nō pōt separari: nec existentia: nec intelle/
ctu: ab actu tn̄ oīno scđo vt ab agere separari potest ꝛ exi
stētia ꝛ intellectu: ab actu quidem medio vt ab esse qđ est
mediū inter formaȝ ꝛ agere separari pōt medio modo. vꝫ.
intellectu non existentia. Qꝫ auteȝ ab agere possit vtroq̃
modo separari sic patet. Nos enim hic loquimur de age/
re vt est actus transiens in aliquod exterius: non existen/
te ergo exteriori materia preparata. potest res esse absq̃
eo ꝙ agat: quia non presente calefactibili potest esse res

calida absq3 eo q calefaciat: et sic potest materia secundum existentiam separari a tali actu: quia que sunt separabilia existentia sunt separabilia in intellectu: ab actu vero qui est esse existentia separari non potest. nam licet esse non sit de ratione rei secundum se accepte: cum sit preter rationem quiditatis: est tamen de ratione eius vt existit et vt habet esse in effectu. In hoc enim conueniunt omnes cause in dando esse: quod ergo separaretur ab omni esse separaretur ab ordine cuiuslibet cause. si ergo posset materia existere sine omni esse: esset materia absq3 eo q esset effectus alicuius cause: quod est inconueniens: immo cum ipsum existere sit quoddam esse dicere materiam existere sine esse: est dicere eam esse sine esse: quod est absurdum. ergo existentia: et vt materia est aliquid in effectu: non potest separari ab omni esse: intellectu autem separari potest. Cum dictum sit q esse sit preter quiditatis rationem ab actu vero qui est forma nec intellectu: nec existentia separari potest. Intellectu non: quia cum sit de se potentia pura: non poterit facere motum in intellectu nisi vt est actu coniuncta.
T.c.66. Ideo primo physicorum dicit: q materia non intelligitur nisi per analogiam ad formam. Immo: quia quod quid est: est obiectum intellectus: et materia non videtur pertinere ad quiditatem nisi vt est coniuncta forme. Cum omnes partes diffinitionis et quiditatis sint quodammodo forme: non poterimus per intellectum percipere materiam nisi vt est sub forma vel vt habet analogiam ad formam: q autem existentia non possit vltra separi a forma patet: cum non possit vltra separi ab esse: et esse absq3 forma esse non possit. vtrum autem hoc miraculo fieri posset non est presentis speculationis. potest ergo materia et existentia et intellectu separari ab omni agere siue ab omni actu transeunte in aliquid extra: ab omni autem esse separari potest intellectu: sed non existentia: sed separari possit ab hoc esse vel ab illo: ab omni autem forma nec separari potest intellectu: nec existentia: sed separari possit ab hac forma vel ab illa: et appello non separari a forma intellectu: quia non nisi per analogiam ad formam potest intelligi.

Ad primum **Opposita** autem his non est difficile soluere. Nam cum dicitur actum non esse de ratione materie per se. Dicendum est q actus qui est esse: sed non sit de ratione materie secundum se: est tamen de ratione eius vt existit: et vt est aliquid in effectu: actus vero qui est forma non solum est de ratione eius vt existit: sed etiam vt est aliquid ab intellectu apprehensum: et hoc sufficit ad hoc q nec existentia: nec intellectu possit materia separari ab omni actu. ¶ Quod vero vlterius addebatur ceteras formas habere motum accidentalem respectu materie.
Ad 2m dici potest: q sed per comparationem ad materiam secundum se cetere forme videantur habere quendam motum accidentalem: tamen per comparationem ad materiam vt existit: et vt est aliquid in effectu omnis forma vero non habet accidentalem motum. Cum de ratione materie sic accepte sit habere aliquod esse et esse sub aliqua forma. vt ostensum est:

T.c.13.
E his ergo quantum contingit etc. Hic tria sunt declaranda. Primo enim videndum est vtrum de motoribus immobilibus considerare debeat philosophus naturalis: cum contrarium huius habeatur in littera. Secundo videndum erit de subiecto generationis. vtrum causa perpetuitatis generationis possit poni materiale principium. vt in littera dicitur. Tertio etiam de ipso subiecto generationis dubitabitur. vtrum sit ens in potentia: et vtrum sit proprie dictum genitata fieri ex ente in potentia.

¶ Mouetur hec questio. Textu commento. 14. Questio XIIII.

primum
Irca primum sic proceditur videtur q de motoribus immobilibus considerare possit philosophus naturalis: quia cuius est considerare propria mobilia: eius est considerare proprios motores: sed philosophi naturalis est considerare de corporibus supercelestibus: quorum motores appropriati dicuntur motores immobiles. ergo etc. ¶ Amplius qui considerat aliquem effectum per se: eius est considerare maxime causam illius effectus: sed philosophi naturalis est per se considerare de motu. ergo et eius considerare erit de primo motore immobili: qui est maxime causa motus. ¶ Amplius in. 8. physicorum probatur q est deuenire ad vnum motorem immobilem per se et per accidens et ab intra. 2m 3m T.c.37

Notandum ergo vt communiter dicitur: motores immobiles esse de consideratione scientie naturalis est quare vt sic: et quare vt non. Nam considerare de eis secundum substantiam non est naturalis philosophi sed metaphysici: considerare autem de ipsis vt motores sunt spectat ad philosophum naturalem. hoc autem quod dictum est si verum est: non manifestum est. oportet enim nos dicere sequendo doctrinam philosophi: considerare de dictis motoribus vel simpliciter: vel saltem non pertinere aliquo modo ad naturalem philosophum. Cum hoc habeatur q non habet considerare de motore immobili naturalis philosophus sed primus: et in 2° phisico. dicatur q quod amplius non mota mouent: non amplius sunt physice considerationis: sed vt soluatur controuersia distinguendo de consideratione talium motorum secundum substantiam: et in eo q motores sunt: et adaptare has considerationes ad physicum et ad metaphysicum: non videtur inconueniens. nam si physicus considerare potest de dictis motoribus vt motores sunt: vt videtur: consideratio metaphysice non extollit considerationem naturalem. videtur enim non plus se extendere consideratione metaphysicam nisi considerare de eis vt motores sunt nostra enim cognitio incipit a sensu: propter quod quicquid de talibus motoribus consideramus hoc est per effectus: et vt innotescunt nobis per sensum: et quia hic effectus est potissime motus: tota humana cognitio non videtur se posse vltra extendere nisi vt consideretur de talibus motoribus ratione motus. vnde philosophus. 12. metaphysice. cum inuestigat de eis per motum: inuestigat ponens tot motores. quot sunt mobilia. ¶ Sciendum tamen q non pertinere aliquid ad considerationem humane scientie potest intelligi dupliciter: vel ratione scientie et per se: vel ratione modi quo participatur a nobis: et quasi per accidens: naturalis autem philosophus: quia non considerat de talibus motoribus secundum substantiam suam: sed solum ratione motus hoc est ex parte ipsius scientie secundum se: si enim humana cognitio posset se extendere ad considerandum de intelligentijs vltra id quod apparet nobis per motum: hoc tamen in eo q physicus et secundum scientiam naturalem de ipsis considerare non posset nisi per viam motus. scientia enim naturalis non abstrahit a materia quali: et a virtutibus actiuis et passiuis: per quas fit motus et transmutatio. Ideo in ea supponitur motus: et est considerata in ipsa introducuntur ratione motus: et inde est q in natura nihil est ociosum neq3 frustra. frustra enim dicitur aliquid inquantum non consequitur finem proprium. naturalia ergo quia secundum quod huiusmodi sunt mota et transmutata: et quia sunt talia consequuntur fines suos. ideo in ipsis est finis et bonum: et non est in eis aliquod ociosum. vnde in 3° metaphysice. scribitur q finis est illud: propter quod aliud fit: et quia vt ibi subditur omnes actiones fiunt per motum. Ideo concluditur ibidem q impossibile est q ista causa sic sit in rebus que non mouentur. in mathematicis forte possit dici multa ociosa: quia considerata ibi dem considerantur vt imobilia. vnde in eis. vt. 3. metaphysice. scribitur: non est finis neq3 boni acquisitum. scilicet per motum. Cum ergo consideratio naturalis sic sit cum motu et transmutatione: ex parte ipsius scientie est vt consideret de rebus per viam motus. vnde et cum diffinit naturam describit eam vt est principium motus: et cum aliqua tradit de principijs nature vt de intelligentijs: et prima causa: tradit ea per modum motus. metaphysicus enim si non considerat de motoribus immobilibus nisi per viam motus. hoc non est per se: sed ex parte ipsius scientie: sed hoc est quasi per accidens: et ratione modi quo dicta scientia participatur a nobis. si enim humana cognitio se posset extendere ad considerandum de substantijs separatis secundum T.c.26. T.c.48. al. quod T.c.3. T.c.3.

substantiam preter viam motus. hoc secundum ꝙ me-
taphysicus sic consideraret de eis. Ideo merito in probe-
mio metaphysi. inter scientias humanas metaphysica de-
scribitur libera: quia ratione scientie ⁊ secundum se consi-
derare habet de substantia rerum non subiectarum mo-
tibus ⁊ transmutationibus ⁊ cognitionibus materie. Q3
si nos habentes metaphysicam non possum⁹ de dictis sub
stantijs separatis considerare secundum substantiam nisi
ratione effectuum ⁊ per viam motus. hoc est quia imper-
fecte possidetur a nobis. Ideo in primo metaphysi. dicitur
ꝙ iuste metaphysica ponitur humana possessio: est eniz li
bera ab istis sensibilibus: vel potest considerare de rebus li
beris: ⁊ nō subiectis sensibus: quib⁹ sensibus humana co-
gnitio multipliciter ancillatur.

Ad p^m **Opposita** autem his soluere non est difficile. nam
cuz dicitur. naturalis philosophi est cō-
siderare de motoribus immobilibus cum consideret mo-
bilia eis appropriata. patet ꝙ nō arguit ratio ꝙ de eis cō-
siderari possit secundum substantiam: sed solum in eo ꝙ
Ad 2^m sunt motores appropriati dictis mo^{b9}. Quod vlterius ad
debatur ad naturalem pertinere considerare de dictis mo
toribus qui sunt maxime causa motus: de quo motu po-
tissime considerat naturalis. dici potest qd̓ bene arguitur
debere considerare naturalem de eis vt sunt causa motus
⁊ vt sunt motores: non tamen habetur ꝙ de eis considera
Ad 3^m ri possit secundum substantiā. ¶ Q3 vero addebatur. ter-
T.c.37. tio probatur in. 8. physico. ꝙ est deuenire ad motorez im-
mobilem. non arguitur ꝙ de illo motore consideret natu-
ralis nisi in eo ꝙ motor: non autem ꝙ consideret de eo in
eo ꝙ est ens ⁊ ſm subām: qd̓ spectat ad primum pbm.

¶ Mouet͂ hec qd̓. Textu cōmē. 15. Qō. XV.

SEcundo restat declarare vtrum cau
sa perpetuitatis generatio-
nis possit poni materiale principium: ⁊ vide-
tur ꝙ non. tota enim causa: q̄re philosophus
attribuit materie generationis perpetuitatē.
vt patet in littera. et hoc sumitur: quia generatio vnius ē
corruptio alterius: ⁊ econuerso. improbando ergo dictuz
T.c.17: philosophi hoc ordine incedemus: quia primo ostēdem⁹
ꝙ potest esse generatio accidentiuz sine corruptione. secū-
do probabitur ꝙ potest esse corruptio accidentiuz sine ge
neratione. tertio manifestabitur ꝙ si talia reperiuntur in
accidentibus ꝙ reperiri possunt in substantijs. poterit er-
go separari materia a formis substantialibus ⁊ accidenti
bus: ⁊ quia sic separata non poterunt sic subsistere cedet
p^m in nihil ⁊ generationem continuare nō poterit. ¶ Primū
videlicet esse generationem vnius accidētis sine corruptio
ne alterius sic ostenditur: quia si diuidatur corpus termi-
natuz in medio eius apparebit color ⁊ tamen ibi non erat
aliquis color: cum color absq3 superficie esse non pos-
sit: ⁊ cum in medio corporis ante sui diuisionem nulla sit
superficies in actu. ergo per diuisionem corporis termina
ti: vt si diuidatur lapis vel argentuz generabitur ibi color
2^m absq3 corruptione coloris. ¶ Q3 autem possit esse corrup
tio accidentis absq3 generatione alterius sic ostenditur.
Nam mixta habent aliquas qualitates: cuiusmodi sunt
color ⁊ sapor: quibus carere videntur miscibilia ⁊ elemen
ta. si ergo resoluatur elementatum in sua elementa erit
corruptio coloris absq3 generatione alterius coloris: ⁊ cor
ruptio vnius saporis absq3 generatiōe alterius. ¶ Q3 au-
3^m tē sic dēat esse in substantijs: vt ꝙ possit esse corruptio vni⁹
substātie absq3 generatione alterius: vt in tertio propone-
batur sic ostenditur. ostensum enī fuit supra agens sic assi-
milare sibi passum vt attingit ipsum: ⁊ quia immediatius
attingit ipsum per formam accidentalem q̄3 per substan-
tialem per prius transmutat ipsum in accidentalibus q̄3
in substantialibus. si ergo non fit transmutatio ad substā-
tiam nisi preuia alteratione: ⁊ mediante transmutatione
accidentali. si potest esse corruptio accidentis sine genera-
tione: ⁊ econuerso: esse poterit corruptio substantie absq3
generatione: ⁊ econuerso. poterit ergo expoliari materia
ab omni forma: tam accidentali q̄3 substātiali absq3 eo ꝙ
induat͂ aliq̄ forma. ⁊ q2 sic separata non poterit subsister̄
vt cōcludebat͂: ⁊ bene: gn̄ationem cōtinuare non poterit.

Notandum ergo quosdam assignasse duas ra-
tiones. quare materia generatiōez
perpetuat. prima talis est. materia de se est in potentia ad p^a ratio
omnes formas: ⁊ essentiale est materie esse in potētia: ma-
teria ergo semper est in potentia ad formas: ⁊ semper de ea
poterunt educi forme: ⁊ per eductionem formarum conti
nuatur generatio: materia ergo quantum est de se semper
est continuatiua generationis. ¶ Secunda ratio talis est 2^a ratio
materia de se est igenerabilis ⁊ incorruptibilis. si enim ma
teria esset generabilis: haberet materiam de qua fieret: ⁊ si
esset corruptibilis haberet materiam in quam cederet. eēt
ergo materie materia: ⁊ ratio materie iret in infinitum: qd̓
est inconueniens: sed si materia esse ingenerabilis ⁊ incor-
ruptibilis: quia nunquam deficit: poterit continuare gene
rationem ⁊ corruptionem. ¶ He autem rationes vel non 3 rōnes
sufficiunt vel petunt quod est incontrariū: arguentes ma
gis oppositum q̄3 propositum. Naz cum dicitur: essentia-
le esse materie: esse in potentia ad formaz ⁊ ad actum: ⁊ nō
competere ei aliquem actum. si vim rationis attendimus:
quia quodlibet vt videtur separari potest ab eo ꝙ non est
de ratione eius: videtur argui materiam separari posse ab
omni actu: ⁊ quia sic separata non potest subsistere vide-
tur concludi ꝙ gn̄ationem perpetuare nō possit. ¶ Qd̓
vero addebatur secundo ꝙ materia est ingenerabilis ⁊ in
corruptibilis: ratio seipsam impedit. Naz si poneretur ge-
nerabilis ⁊ corruptibilis: nihilominus perpetuationez cō-
tinuaret. Nam si materia generaretur haberet materiaz:
⁊ illa materia aliam materiam: ⁊ sic in infinituz nunquā
deficeret generatio: sic etiam si corrumperetur: corrumpe
retur: in materiam: ⁊ illa materia in aliam materiam: sic g̃
nunquam cessaret corruptio: friuola ē eniz ipsa ratio ⁊ se-
ipsam impedit: cuius dato opposito euidentius cōcludit͂
intentū. ¶ Respondēdum est g̃ ad viaz phi: ⁊ dōm ē ſm
viā nature: gn̄ationē perpetuari posse: q2 corruptio vni⁹ ē Rn̄sio
gn̄atio alterius: ⁊ ecōuerso: p̄dicte aūt rationes: si aliquid
bonitatis hn̄t: hoc est prout sunt reducibiles ad hanc viā.
si ergo ex parte mãe ostēdere poterimus non posse esse sine
gn̄atione corruptionē: nec ecōuerso: q2 propter hoc perpe-
tuari pōt gn̄atio: vt ōn̄sum erit ex pte materialis p̄ncipij
esse hāc possibilitatē perpetuitatis. Inquantum mã est p̄-
dictoꝝ cā. ¶ Q3 aūt mã sit causa nō esse corruptionem si- p^a via
ne generatione duplici via ostendi pōt. mã. n. duplr tendit
in formā. p̄mo per appetitū: q2 appetendo formā q̄ est pri- p
uata naturaliter tēdit in ipam. scōo per motum. q2 vt mo 2
tui ⁊ trāsmutationi subijcit͂ sic tendit in formā quā p mo-
tū ⁊ p trāsmutationē acq̄rit: vtroq3 aūt modo potest sumi
rō ex parte mãe: ꝙ nō sit corruptio absq3 gn̄atione. mã. n.
per se non pōt appetituz expoliari a forma sub qua existit
q2 priuatio ⁊ non ens non possunt habere rationem boni
⁊ appetibilis. si ergo appetit expoliari a forma sub q̄ exi-
stit hoc est per accidens: ⁊ ex consequenti: vt quia appetit
esse sub alia forma sub qua esse non potest nisi expolietur
ab ea sub qua est: ⁊ quia quod est ex ꝯ^{ti} sine eo quod sequi
tur esse non pōt: non erit corruptio absq3 generatione: nec
expoliabitur vna forma nisi induatur alia. ¶ Secunda 2^a via
via sumitur ex parte motus. nam sicut ex parte efficientis
arguebat͂: vt q2 motus: quē efficiens naturale efficit oz eē
quid determinatum ad genus: eo ꝙ ipsuz agens naturale

est determinati generis: ita ꝙ omne receptum in materia est quid particulare: ⁊ hoc aliquid oportet omne tale esse determinati generis: ex parte ergo materie arguere possumus motum quo transmutatur materia eo ipso ꝙ in materia recipitur esse determinati generis: ⁊ quia motus non terminatur ad genus nec ad speciez respectu forme a qua incipit: sed respectu forme ad quaz vadit. Cum motus sit in eodem genere: cuz rebus ad quas est motus. vt dicitur

T.c.4.

tertio physicorum: nunquam materia per motum aliquē expoliabitur ab vna forma nisi per motum illuz tendat in aliam formam. vtroqz ergo modo naturaliter loquendo: tam ex parte efficientis ꝙꝫ ex parte materie non potest aliquid tendere in nihil: ⁊ quia ex hoc sequitur continuatio generationis: materia ⁊ efficiens sunt causa continuationis generationis: non materia quelibet nec efficiens quilibet: quia non materia quelibet semper manet: nec efficiēs quodlz semper manet: sed materia prima ⁊ principia efficientia ⁊ corruptibilia sunt generationis ꝯtinuatiua. Naz si propter hoc continuatur generatio: quia corruptio vnius est generatio alterius. vt dictum est: illa materia erit generationis continuatiua: que manet eadem in omni generato ⁊ corrupto: hec autem non est materia disposita ⁊ proxima: sed prima ⁊ remota. vt superius dicebatur.

Opposita autem his non est difficile soluere. Ad quorum euidentiam notandum: ꝙ a qualitatibus secundis vt a qualitatibus que non insunt elementis: materia potest expoliari simpliciter: a qualitatibus vero primis ⁊ a formis substantialibus nunquaz expoliatur materia simpliciter. potest enim expoliari ab hac forma substātiali vel ab illa ⁊ a qualitate ista vel illa. Sed non ab omni tali simpliciter: ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ continuetur generatio. ¶ Rationes autem procedebant de qualitatibus secundis cum arguebant ꝙ poterat esse generatio coloris absqz corruptione ⁊ corruptio coloris ⁊ saporis absqz generatione. Color enim ⁊ sapor dicunt qualitates secundas non primas. Cum ergo arguebant rationes materiam separari ab omni forma tam accidentali ꝙꝫ substantiali: quia poterat separari a dictis qualitatibus supponebant falsum cum arguerent de qualitatibus secundis: mediantibus quibus non inducitur per se loquendo substantia vel forma. peccabant etiam nihilominus rationes per fallaciam accidentis: cum enim diuiditur corpus terminatum non generatur ibi color per se sed per accidens: per se enim ex tali diuisione efficiuntur diuerse partes corporis: ⁊ diuersis partibus corporis effectis ex consequenti fiunt ibi diuerse superficies: ⁊ quia superficies in corpore terminato non est sine colore: per accidēs est ibi generatio coloris. sic etiam cum mixta resoluuntur in elementa per se corrumpuntur qualitates mixtorum. vt habent repugnantiam ad qualitates elementoruz. per accidens vero corrumpuntur color ⁊ sapor ⁊ alie qualitates secunde sequentes ad qualitates illas.

¶ Mouetur hec qō. Textu cōmē. 16. Qō. XVI.

Tertio queritur vtrum ens in potentia sit illud ex quo fit generatio. oritur autem hec questio propter hoc. ¶ Nam semper generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ e conuerso. vt ex aqua corrupta generatur ignis. In aqua ergo ex qua generatur ignis est tria considerare. actus. potentia. ⁊ priuatio. est enim aqua ex qua generatur ignis actu aqua: ⁊ est potentia ignis: ⁊ est priuata forma ignis. Cum ergo dicimus ignem generari ex aqua ꝙ est magis proprie ⁊ per se dictuz: vel ꝙ generetur ex aq̄ vt est quid in actu vel vt est quid in potentia: vel non est quid in priuatione existens: videtur autem illud ex quo fit aliquid: ⁊ secundum ꝙ huiusmodi esse ens in actu. Nā

pm
T.c.17.

semper generatio fit ex corruptis. Corruptio autem incipit ab esse ⁊ ab actu ⁊ terminatur ad non esse. ergo generatio secundum se videtur semper esse existens in actu. ¶ Amplius secunduz Commenta. 8. physicorum: si materia esset absoluta ab omni forma nō posset esse subiecta motui ⁊ transmutationi: sed qō non potest esse subiectuz motui ⁊ transmutationi: non potest esse generationis subiectum: cum generatio fiat per motum ⁊ transmutationez. ergo gñatio fit ex aliquo vt est in actu: nō vt est in poª.

2m
Cō. ꝯ. 4

Notandum igitur non esse intentionis nostre ad presens determinare vtrum in generatione fiat resolutio vsqz ad materiam primam. qa de hoc infra queretur. Rursum questio quesita non soluz habet locum in substantialibus: sed etiam in accidentalibus. Nam cum ex frigido fit calidum: id ex quo generatur calidum est actu frigidum ⁊ est potentia calidum: ⁊ est priuatum forma caloris. Cum ergo ex omnibus istis fiat calidum ex ente in actu: ex ente in potentia: ⁊ ex priuatione: etiam in tali generatione haberet locum quod queritur ex quo istorum trium esset generatio calidi. ¶ Dixerunt quidam generationem posse sumi dupliciter: secūdum se: ⁊ vt est mutatio quedam: vel vt includit motum. Dicunt ergo quod si accipiatur generatio secundum se: ⁊ vt est mutatio quedam: sic est ex ente in potentia: quia ens in potentia est generationis subiectum. si vero accipiatur vt includit motum sic est ex ente in actu: quia tale ens est subiectum motus. ¶ Sed istud non videtur sufficienter dictum. Nam siue accipiatur generatio vt est mutatio: siue vt includit motum: semper est ista per accidens quod aliquid generetur ex ente in actu: motus enim dupliciter potest accipi. vel secundum rationem generalem: ⁊ vt habet rationem accidentis: vel secundum rationem specialem vt est tale accidēs quod est motus ⁊ sic̄ dupliciter pōt accipi motus: sic subiectum motus duo in se continet: actum ⁊ potentiam: quod enim motui subijcitur actu est: qr si non esset aliquo modo in actu: sed esset potentia pura: vt patuit p Commen. motui ⁊ transmutationi non poterit esse subiectum: sic etiam quod motui subijcitur in potentia est: quia nihil mouetur nisi ad id quod est in potentia: motus ergo requirit subiectum aliquo modo in actu: ⁊ aliquo modo in potentia: sed quod requirit subiectum in actu competit ei secūdū quandā rationem generalem: quod autem requirit subiectum ens in potentia competit ei magis per se: ⁊ secūdum rationem specialē: ⁊ in eo ꝙ motus. Ideo motus dicitur esse actus entis in potentia. ratione qua est actus entis requirit subiectum ens in actu. ratione qua subditur in potentia oportet illi actui potentialitatem esse ammixtam. Licet ergo motus vtrunqz requirat: magis tamen quod subijcitur motui secundum ꝙ huiusmodi est in potentia ꝙꝫ in actu. Ideo motus non est actus entis in potētia: in eo quod entis: sed in eo quod in potentia: vt potest haberi ex tertio physicorum: ⁊ quia generatio non includit motum nisi vt per ipsum introducitur forma. Cum motus non inducat formam secundum rationem generalem: ⁊ in eo quod accidens: sed secundum rationem specialem: ⁊ in eo quod motus: cum secundum talem rationem etiam per se requirat ens in potentia: generatio etiam vt includit motum per se loquendo non debet duci ex ente in actu: sed ex ente in potentia: accidit eniz motui vt motus est ⁊ vt est inductiuus forme: ꝙ fundetur in ente in actu: subijcitur enim ens actu motui: sed non vt est in actu: sed vt est in potentia. Dicimus ergo generationem vt mutationem importat siue ipsam rem genitam nō esse ex ente in actu: nec ex priuatione: sed ex ente in potētia. Nam id ex quo est aliquid per se loquendo manet in eo quod est ex illo: licet enim aqua ex qua generatur ignis

Rñsio aliqrum

ꝯ illos

8. ph. 4.

T.c.6.

sit actū aq̄ ratiōe forme posse esse sub forma ignis: ⁊ sic non minus ratione priuationis forme ignis inseparabiliter annexe forme aque: tamen cum ex aqua fit ignis completa generatione non manet forma aque: per quā aqua erat quid in actu: nec manet priuatio forme ignis: p quā aqua dicebatur non ignis: sed manet materia: per quam erat potentia illud. accidit ergo igni fieri ex aqua: ⁊ ex ente in actu: ⁊ fieri ex igne ⁊ priuatione: cum talia non maneant: sed per se cōpetit fieri ex ente in potentia ⁊ ex materia que completa generatione manet sub forma ignis. Jō
T.c.66. philosophus in primo physicorum. vult ꝙ per se generatio non fiat ex ente. i. ex actu: nec ex ente. i. priuatiōe: sed ex ente in potentia. si vero generatio concludat motū adhuc non est per se ⁊ proprie dictum ꝙ fiat ex ente in actu. vt ōnsum est. vtrum autem fiat ex priuatione vt ꝙ priuatio sit per se principium fieri: licet sit principium rei facte per accidens non est presentis speculationis: sed pertinet ad librū physicorum: super quo si nos contingeret scribere ostenderemus priuationem esse aliquo modo principiū fieri ⁊ nō esse. oīno per accidens. vt quidam volunt.

Ad pᵐ. **Opposita** autem his non est difficile soluere. Nā cum dicitur ꝙ semper generatio est ex corruptis ⁊ ex ente i actu. dici potest ꝙ causa sine qua nō: non est causa per se sed per accidens: licet ergo non fiat generatio nisi ex ente in actu: non oportet hoc esse per se sed
Ad 2ᵐ. per accidens. ¶ Qd vero vlterius addebatur ꝙ si materia esset sepata ab omni actu non est subiecta motui ⁊ trāsmutationi. dici potest ꝙ vt patet per habita: licet subiectū motus sit in actu ⁊ in potentia: per se tamen subijcitur motui vt est in potentia non in actu. Cum motus vt dictū est sit actus entis in potentia. ſm ꝙ in potētia. deficit ergo ratio: quia considerat ꝙ est per accidens. deficit etiam quia quodammodo non est ad propositum: cum nos loq̄mur de generatione que est mutatio ⁊ non motus.

¶ Mouetur hec questio. Textu cōmē. 18.

Ropter quid autem hec quidem ⁊c. Hic declaranda sunt tria. primo enim videndum est. vtrum substantia suscipiat magis ⁊ minus. vt videtur auctor dicere in littera. Secundo dato substantijs nō competere magis ⁊ minus proprie sed large restabit declarare. vtrum in accidentibus inueniri possit magis ⁊ minꝰ proprie sumptum. Tertio videndum erit vtrum calidum ⁊ frigidum sint differentie substantiales ignis ⁊ terre. Cū habeat in littera terrā ⁊ ignem illis differentijs differre.

pᵐ. **Jrca** primum sic proceditur. videtur ꝙ substantijs nullo modo competat suscipere magis ⁊ minus forme autem suscipientes magis ⁊ minus intenduntur ⁊ remittuntur: sed intensione ⁊ remissione forme considerantur quidam motus. ex hoc enim forma intēditur ⁊ remittitur inquantum successiue tendit ad esse completum ⁊ incompletum: ⁊ quia successio non est sine motu vbicūq̄ talia reperiuntur ibi est inuenire veram rationē motus: sed cum in substantia non sit motus. vt probat. 5ᵒ
T.c.10. physicoꝝ. intensio ⁊ remissio in formis substantialibus reperiri nō poterit. ¶ Amplius ſm phm in predicamē. substantijs nō cōpetit suscipe magis ⁊ minus.

2ᵐ. **Notandum** ergo ꝙ magis ⁊ minus cōparationē importat: quotienscūq̄ aūt aliqua cōparantur adinuicem respectu alicuius vnius fit cōparatio. sicut ergo in substantijs reperitur vnitas. sic in eis comparatio esse potest: ⁊ q2 vna vnitas non reperitur nisi
T.c.24. 29 in specie specialissima. quecunq̄ sunt comparabilia ꝓprie adinuicem sunt alia ſm vnam formam specificam. Jdeo probatur. 7. physicoꝝ. non esse comparabilia nisi que sūt eiusdem speciei: sed licet proprie vnitas sit in specie specialissima: aliqua tamen vnitas est in formas generis: ⁊ i his que per analogiam dicuntur: ⁊ sicut est in talibus aliqualis vnitas: ita est in eis aliqualis comparatio: est ergo proprie comparatio ſm formam specificam: large tamen ⁊ ſꝫ genus ⁊ ſm analogiam comparatio sumi pōt. ¶ Hoc viso cum queritur vtrum in substantijs reperiatur magis ⁊ minus ꝓprie. Si accipiaꝛ comparatio ſm magis ⁊ minꝰ proprie ⁊ vt respicit eandem formam specificam non. si autem suscipiatur large comparatio: ſꝫ ꝙ habet esse in gñe: vel ēt in analogo sic. ¶ Duo ergo sunt declaranda. primo ꝙ in substantijs nō repitur magis ⁊ minus ꝓprie. scd̄o ꝙ repitur ħ in eis large. pmū sic ostenditur. Nam si ſm formā specificam repiretur in substantijs magis ⁊ minus: vel
pᵐ hoc esset ſm gradū essentie vel ſm gradus ipsius esse. ſm gradus essentie non. nā cū essentia pertineat ad diffinitionē: q2 diffinitio est sermo expressiuus quiditatis ⁊ essentie: per variationem cuiuslibet talis gradus variabitur diffinitio rei: ⁊ per cōsequens variabiꝛ natura ⁊ species eius. Jsti aūt sunt illi gradus de quibus loquēs phs. 8. metaphy. ait formas ⁊ diffinitiones esse sicut nūeros. Nā sicut quali- T.c.4.
bet vnitate addita vel remota variatur species numeri: ita quolibet tali gradu variato variatur species rei. ergo secūdū gradū essentie non potest esse cōparatio ſm magis ⁊ minus in eadē specie: cū variatio talium graduum semper inducat diuersitatē specificā. Si vero dicatur talem cōparationē attendi ſm gradū ipsius esse: non autē ſm gradus essentie: hoc stare etiā nō potest. Nā cū nos loquamur de formis substantialibus: ſm quas datur esse specificū: nō poterit esse variatio in tali esse nisi tollatur species ⁊ esse specificū: sed variata specie non vlterius est cōparatio proprie. ergo magis ⁊ minus loquēdo proprie vt respiciunt eandē formā specificā in substantijs reperiri non poterunt. ¶ Qd autē ſm formā generis ⁊ ſm analogiā quādā reperiantur magis ⁊ minus in substantijs: hoc non so- 2ᵐ.
lū non est inconueniens: sed ⁊ necessariū. Nam cum oīa sint essentialiter a pᵒio ente: quecūq̄ essentialiter differūt: ſm quandā essentialē analogiā habent ordinē ad pmū ens: sicut ergo nūeri: quia ab eadē procedūt vnitate: ordinate ab vnitate distant: ita ꝙ non sunt duo numeri diuersarū specierū equaliter ab vnitate distātes: ⁊ in quibus equales vnitates reperiantur: ita ꝙ omnia entia sunt ab vno ente deriuata ⁊ sunt quasi quidā numeri ⁊ quedam cōpositiones respectu primi entis: in quo reperitur pura simplicitas: oportet huiusmodi producta ſm quādā analogiā distare a pᵒio ente: ⁊ q2 vt ab eo distant: ⁊ vt ad ipm ordinantur sic reperitur in eis ratio entitatis. Entitas in rebus creatis vniuoce reperiri non poterit: sed analogice. Jmmo non erunt due species essentialiter differentes: i quibus equaliter reperiatur entitas. Cum species vt ostensū est: ⁊ inuitur a philosopho. 8. methaphisi. sicut sunt nume- T.c.10.
ri: in quibus ſꝫ diuersas species non reperiuntur equales dignitates. illa ergo species que magis distabit a pmo ente erit imperfectior ⁊ minus habebit de entitate: que vero magis appropinquabit enti pᵒio perfectior erit ⁊ plus de entitate habebit: est ergo substātia vna magis ens q̄ alia sed quod est perfectior ⁊ plus participat de entitate primi principij: ⁊ si i eodē genere reperitur hic ordo ⁊ ħ cōparatio secundū magis ⁊ minus non est dubiū ꝙ in analogo reperitur: cū vnitas analogie sit amplior vnitate generis ⁊ aliqua vniantur in analogo que in genere vniri non possunt: ħ autem in speciali sic declarantur. substantia enim est analogum ⁊ est genus: vt autē analogum predicatur de pncipijs sube vt de materia ⁊ forma. vt aūt est genus pdicaꝛ de ipsis cōpositis. Cum. n. dicimus mām esse subā ⁊ formā eē subā: suba q̄ dr̄ de vtraq̄ nō pōt esse suba q̄ est

genus: q̄a ea de quibus essentialiter predicatur genus sūt
in genere directe: mā autē ⁊ forma non sunt in genere per
se ⁊ ſm rectam lineā: sed per reductionē: ⁊ sicut principia.
vtrum autem sint principia in toto genere substātie vel nō:
non spectat ad propositum. sufficit autē ꝙ sint principia
subē sensibilis de q̄ intendimus perscrutari: ⁊ propter quā
est questio introducta. forma enim est magis ens ⁊ magis
subā q̄ꝫ materia: cū materia maxime distet a primo ente:
⁊ sit omnino quasi prope nihil. videtur enim esse media in
Cō.7. ter nihil ⁊ aliquid: vt innuit Cōmentator primo physico-
rum. ergo in subā vt est analogum reperitur magis ⁊ mi-
nus: ex quo forma plus de entitate participat q̄ꝫ materia: ⁊
sicut in subā vt est analogum magis ⁊ minus reperiṫ sic
in ea reperiuntur talia vt est genus: quod triplici via vena
ri possumus. p̄mo ex intentione nature. secundo ex victo-
pª via ria forme. 3° ex perfectione speciei. ex intentione nature ac-
cipitur magis ⁊ minus in substantijs ſm completum ⁊ in-
completum in viā generationis: ⁊ sic animal est magis sbā
⁊ magis ens q̄ꝫ embrio. q̄a intentio nature non finiṫ in em
brione: sed in animali nec est perfecta generatio cum per-
uenitur ad embrionem: sed cum peruenitur ad animal.
2ª via ¶ Magis vero ⁊ min⁹ victoria forme reperitur in elemē
tis. Nam tunc forma habet victoriam supra materiā cuꝫ
eā extendit ⁊ rarefacit. si ergo forma est magis ens q̄ꝫ ma
teria: formalia ⁊ rara sunt magis entia ⁊ magis substātia
q̄ꝫ materialia ⁊ entia: ⁊ isto modo ignis est magis substan
tia q̄ꝫ terra. ¶ Magis autem ex ꝑfectione spēi repiṫ in re-
bus mixtis in q̄bus vltimaṫ gn̄ationis motus. Nam ⁊ si
cum peruentū est ad asinū cessat generatio: ⁊ etiam cū per
ueniṫ ad leonem generatio cesset: tn̄ q̄a in leone perfectius
reseruaṫ ratio aīalis ⁊ dignitas specifica q̄ꝫ in asino: ⁊ in
animali ꝑfecto q̄ꝫ in imperfecto: aīalia perfecta sunt ma-
gis entia ⁊ magis subā q̄ꝫ imperfecta: ⁊ q̄ omnis substan
tia generabilis ⁊ corruptibilis: q̄a ꝓpter talia est questio
ītroducta: vel est elm̄tū vl̄ ē elm̄tatū: ⁊ si est elementatū vel
ad eā est intētio nature: ⁊ vltimaṫ in ea gn̄atio vt animal:
vel non vt embrio: ⁊ q̄ in omnibus istis ōn̄sum est q̄uo ac-
cipitur magis ⁊ minus: vt spectat ad propositum de q̄ōne
est sufficienter inquisitum. ¶ Aduertenduꝫ tn̄ ꝙ sicut in
substantijs generabilibus ⁊ corruptibilib⁹ reperiṫ magis
⁊ minus: sic et in incorruptibilibus repiri hꝫ: cum incorru
ptibiles subē non equaliter distent a p̄mo ente: sꝫ qualiter
hoc sit in aliud tempus apponatur.

Ad pᵐ **Opposita** aūt his nō est difficile soluere. Nā cū di
citur ꝙ si in subā esset magis ⁊ minus
esset in ea motus. dici dꝫ ꝙ accipiṫ ibi magis ⁊ minus pro
prie ꝓut dicit intensionem ⁊ remissionē in esse manente ea
dem forma specifica: quod ōn̄dim⁹ nō cōuenire substātijs.
Ad 2ᵐ ¶ Qꝫ aūt secūdo addebaṫ phm̄ dicere nō cōpetere substā
tijs suscipere magis ⁊ minus. Intelligēdū est proprie: ⁊ vt
respiciunt formam specificam: sed si accipiaṫ magis ⁊ mi
nus large vt respiciunt genus ⁊ analogum substantie cō-
petere possunt. vt dictum est.

¶ Mouetur hec questio. textu cōmē. 8.

Ecundo restat declarare vtrū magis
⁊ min⁹ repiri pꝭit in accidē-
tibus ꝓprie: cū ōn̄sum sit in substantijs repiri
pᵐ solum large sumpta. Et videṫ ꝙ non. Nā sic
arguebamus ſm gradus eēntie ⁊ eē in substā
tijs sic ⁊ in accn̄tibus arguere possumus. si. n. accidentib⁹
competit suscipe magis ⁊ minus: vel hoc erit ſm graduꝫ
essentie vel ſm gradū ipsius esse. ſm gradus essentie non.
Nā cū ſm gradus tales forme sint sicut numeri: non pote
rit esse magis ⁊ minus ſm tales gradus nisi varieṫ species:
sicut non pōt eē magis ⁊ minus ſm vnitates in nūeris nisi
varieṫ spēs numerorꝫ: sed variata spē nō est ꝓprie compa
ratio. ḡ ⁊c. ¶ Amplius nec ſm gradus inesse pōt atten- 2ᵐ
di comparatio talis. esse. n. fluit ab eēntia imediate. Cū er-
go essentia forme manente in eadem specie ſm gradus va
riari nō possit: nec esse quod immediate ab ea fluit talē va
riationeꝫ suscipere poterit. ¶ Amplius q̄n aliquid fluit a 3ᵐ
duobus ab vno p̄ncipaliṫ ab alio ex ꝯn̄ti. vr̄ ꝙ si dꝫ esse va
riatio in effectu debeat esse variatio in cā p̄ncipali. ipsius
aūt esse p̄ncipalis causa est forma. si ergo manet eadē for-
ma non variata manebit ⁊ idem esse.

Notandum ergo ꝙ sicut virt⁹ cōparaṫ ad age-
re sic forma cōparaṫ ad esse. sicut
ergo vna ⁊ eadeꝫ virt⁹ ſꝫ maiorē ⁊ minorē dispōnē passiui
magis ⁊ minus agit: vel est rō ꝙ passum magis ⁊ minus
transmuteṫ. sic vna ⁊ eadē forma ſm maiorem ⁊ minoreꝫ
dispōnem māe dat magis ⁊ minus esse. videm⁹. n. ꝙ calor
est q̄dam v̄tus actiua: ⁊ est rō agendi ⁊ est q̄dam forma: ⁊
est rō essendi: vt. n. ꝯparaṫ ad passum ⁊ ad calefactibile ex-
terius rō agēdi: sed vt cōparaṫ ad subm̄. ⁊ ad mām in q̄ ē:
est ratio essendi. sic ḡ vnus ⁊ idem calor si inueniat calefa
ctibile exteri⁹ magis ⁊ min⁹ dispositū est ratio quare ma-
gis ⁊ minus calefiat: sic si inueniat subiectuꝫ in quo existit
magis ⁊ min⁹ dispositum: reddet ipm̄ magis ⁊ minus ca-
lidum. Ex hoc ēt magis apparet v̄itas q̄ōnis p̄misse. Naꝫ
lꝫ forma sit simplici essentia consistens: tamen vt compaṫ
ad subiectum inueniendo ipsum magis ⁊ minus disposi-
tū dat ei magis ⁊ min⁹ esse: q̄ forma subalis imediate ē ꝑ-
fectio māe: cū mā ipa ſm se est in potētia pura ⁊ ſm ꝙ hꝫ
nō sit magis ⁊ minus disposita: forma subalis non poterit
dare magis ⁊ minus eē: cū ꝑficiat imediate ipaꝫ mām: que
ſm se magis ⁊ minus disposita oīa nō pōt: forma v̄o accn̄
talis q̄ ꝑficit ens in actu ⁊ mām q̄ est sub forma: q̄ sic cō
siderata mā pōt esse magis ⁊ minus disposita: nō est incō-
ueniens eā intendi ⁊ remitti ⁊ dare magis ⁊ minus eē: non
rōne sui ſm se: sed ꝑꝑ maiorē ⁊ minorē dispōnem materie.
¶ Sed si sic dicimus: q̄ credimus bn̄ dcm̄ occurrit nob
grauis dubitatio. Nā si forma ſm se manet simplici eēn- Dubiuꝫ
tia: intēdiṫ aūt ⁊ remittiṫ q̄ꝫ tū ad esse: ꝓut iuenit māꝫ ma
gis ⁊ min⁹ dispositā: cōstat illā dispōneꝫ māe: mediate qua
forma accn̄talis dr̄ intendi ⁊ remitti: nominare aliquā for
mā supadditā māe: q̄ si dicta dispō nullā formaꝫ noiaret:
cū mā ſm se non possit dici magis ⁊ minus disposita: non
possemus saluare intensioneꝫ ⁊ remissionem. Sꝫ tūc q̄ro
de illa forma q̄ reddit mām magis ⁊ minus dispositam:
aut noiat formā accn̄talē aut subalē. Nō āt pōt dici ꝙ no
minet subalē formā: q̄ cū talis forma nō intendaṫ nec re-
mittaṫ: nō poterit reddere mām magis ⁊ minus dispositā:
sed si nominet accn̄talē formaꝫ: vt dicaṫ vna forma acci-
dētalis recipi in mā mediate alia accn̄tali forma. tūc q̄ro
de illa accn̄tali forma mediate q̄ recipiṫ: aut intēdiṫ ⁊ re-
mittaṫ: aut nō: ꝙ si nec intēdiṫ nec remittiṫ: nō poterit red
dere magis ⁊ minus dispositā. si v̄o cōpetit ei intensio ⁊ re-
missio recipieṫ in mā meᵗᵉ alia dispōne: cū intēsio ⁊ remis-
sio respiciant mām dispositaꝫ: ⁊ illa dispō: q̄ opꝫ ꝙ inten-
datur ⁊ remittaṫ recipieṫ mediate alia dispōne. Cuꝫ ergo
non sit intēsio ⁊ remissio in forma: nisi forma alia p̄cedēs
ipsam intendaṫ ⁊ remittaṫ: q̄ in formis nō est abire in infi
nitū. standum est in p̄mis: ⁊ videṫ esse dōm nullā formam
posse intendi vel remitti. Hec aūt vt pateant sciendū: ꝙ lꝫ
possit contingere formā intendi ⁊ remitti: q̄ recipiṫ mediā
te alia forma que intēditur ⁊ remittiṫ: vt si albedo inesset
meᵗᵉ frigido constringēte partes perspicui: intēdi ⁊ remit-
ti posset albedo per intensionem ⁊ remissionem frigidita-
tis magis ⁊ minus cōstringentis dictas partes: non tamē
est hꝫ necessariū. pōt. n. aliq̄ forma intendi ⁊ remitti absq̄ꝫ
eo ꝙ forma alia precedens ipam intendaṫ vel remittaṫ. ⁊
tn̄ nunq̄ꝫ intendiṫ vel remittiṫ forma. nisi q̄ inuenit mām

magis ⁊ minus dispositā. hoc aūt sic est videre: nō. n. est icōueniēs aliqua esse in se distincta formaſr q̄ cōparata ad aliud faciūt mālē distōnē. sicut albū ⁊ nigrū in se formaſr distiguunt: ⁊ tñ respectu visus sunt māles dñe: cū vna virtus sit cognscitiua albi ⁊ nigri: poterit ꝯtingē vnā ⁊ eandē formā recipi in mā mediantibus pluribꝰ formis: ita ꝙ ille forme: lꝫ in se eēnt formaſr disticte: cōparate tñ ad formā q̄ mediātibꝰ illis recipit: mālē hñt distōnem: ⁊ qꝛ forma recepta mediātibus dictis formis posset hr̄e maiorē conueniētiā cū vna q̄ȝ cum alia: qñ reciperet me^{te} forma cum qua magis ꝯ^{it}: diceret inuenire mām magis dispositā: qñ vero mediāte alia iueniret mām minꝰ dispositā: vt si calor reciperet in mā me^{te} humido ⁊ sicco: qꝛ plus ꝯ^{it} calor cū sicco q̄ȝ cū humido: cū sicca possint eē calā i sūmo ⁊ nō hūida: dato ꝙ nec siccitas: nec hūiditas itenderet vel remitteret posset calor intendi ⁊ remitti ꝓut est coniunctus siccitati vel hūiditati. Dupſr ḡ pōt eē itēsio ⁊ remissio in forā accidētali: vel qꝛ talis forā recipit mediātibus pluribꝰ formis: cū q̄rū vna hꝫ maiorē ꝯueniētiā q̄ȝ cū alia. semꝑ ḡ est intēsio ⁊ remissio in forā me^{te} maiori vel minori dispōne māe: nec tamē est ꝓcessus in formis in infinitū. vt pꝫ per hita.

Ad p^m **Opposita** aūt his nō est difficile soluē. nā cū dr̄ si est itēsio ⁊ remissio in forā accn̄tali: vel h̄ est ſm ḡdus in eēntia: vel ſm ḡdus in eē: ⁊ cū arguit eē respicē eēntiā ꝯcedat p^a rō. videlꝫ talē itēsionē vel remissionē nō eē ſm ḡdus in eēntia: cū ois forā q̄tūcūq; accn̄talis possit dici simplici eēntia ꝯsistens: sed h̄ est ſm gradus in eē: ⁊ cū arguit eē respicē eēntiā ⁊ nō esse intēsionē in esse nisi sit itēsio in eēntia. vt pꝫ ꝑ hita eē respicit eēntiā forē: vt hꝫ ordinē ad mām. ḡ eadē eēntia forme poterit dare magis ⁊ minus esse si inueniat mām magis ⁊ minꝰ dispositā.

Ad 2^m ❡ Qꝫ aūt addebat vlterius de effectu ꝓcedēte a duabus cāis rō peccabat in mā assumēdo fſa. Naȝ cū q̄libet cā faciat ad eē effectus: cū de rōne cāe sit ꝙ ad esse eius sequat aliud: per variationē cuiuslibet cāe poterit esse variatio in effectu. Si ḡ eē respicit formā vt hꝫ ordinē ad mām q̄ȝtūcūq; forma sit simplici eēntia ꝯsistēs poterit esse variatio in ipo eē ꝓp variationē māe: vt qa iuenit eā alr ⁊ aliter dispositā: posset etiā aliter dici: qꝛ lꝫ in subalibꝰ eē sit ꝑncipalius a forma q̄ȝ a mā. In accn̄tibus forte est eꝯ. nā cū accn̄tia nō sint entia nisi qꝛ sunt entis: forte eē in talibꝰ est ꝑncipaliꝰ a suba q̄ȝ a forā: sꝫ vtrū h̄ sit veꝝ ⁊ vtrū eē i accn̄tibꝰ ꝑcedat formas accn̄tales: vel eꝯ nō est p̄n̄tis inq̄sitiōis: sꝫ spectat ad pħiam ꝑmā. ad p̄n̄s aūt in tm̄ dcm̄ sit ꝙ vna ⁊ eadē eēntia forme accn̄talis iueniēdo mām magis ⁊ minus dispositaȝ magis ⁊ minus radicat in ipsa ⁊ magis ⁊ minus inest: ⁊ itēdit ⁊ remittit ſm esse quod habet in ea.

❡ Mouet hec qō. Textu cōmē. 19. Qō. XIX.

p^m Cō. 53.

Ertio restat declarare vtꝝ calm ⁊ frigidū sint forme subales igni ⁊ terre: ⁊ videt ꝙ sic: qꝛ ſm Cōmē. in ꝑmo de anima. Mēbra leonis ⁊ mēbra cerui nō drn̄t nisi: qꝛ aīe differūt. Dn̄a ḡ reꝝ est ex substātialibus formis: vt dn̄a aīalium ex aīabus: alia ꝟo magis esse signa vr̄r distōnis q̄ȝ distiguāt. Cū ḡ pħus in lr̄a absolute lo^{do} noīet dn̄as ignis ⁊ terre calidū ⁊ fridū videt velle p̄dicta ꝑtinē ad subales formas ignis ⁊ terre.

2^m ❡ Ampliꝰ ꝑus nō tollit ꝑ ablationē posterioꝝ. si ḡ calor esset forma accidētalis in igne esset posterior q̄ȝ nā ignis: nō ergo tolletur nā ignis per ablationē caloris ꝙ videmus esse fſm. nō enim manet ignis nisi sit coniunctus calori.

Alexā. **Notandū** ḡ circa hoc fuisse deceptuȝ Alexādꝝ: credidit. n. formā subalē ignis esse calorē. mouebat autē h̄ motiuo. videbat. n. ꝙ in igne nulla erat ꝟtus actiua nisi calor: ⁊ qꝛ qōlibꝫ agēs agēdo assimilat sibi passum: ⁊ ꝑ actōeȝ suā induc̄ suā formā in mām: si in igne nō est virtus actiua nisi calor: ⁊ nō agit nisi calefaciēdo: opꝫ ꝙ ꝑ calorē igniat ⁊ gn̄et ignē in mā. si ergo calor nō esset forma subalis in igne: sequeret hoc icōueniēs: ꝙ ageret vltra suam spēm: qꝛ per virtutē caloris iducere- tur forma subalis: cum tamē calor ponat accn̄talis forma: sed dicē calorē esse formā subalē in igne non est veꝝ: qō q̄druplicit ꝓbari potest.

Calor si ē forᵃ sbstātialis ignis. ❡ Pria rō assignat talis: qa qō est accn̄s in vno nunq̄ȝ est forma subalis in alio. nā ſm pħm ꝑmo physi. Qō vere est nulli accidit. pōt. n. cōtingē quod est accn̄s in se esse eēntiale vt hic. vt color est eēntialis albedini: lꝫ in se sit accn̄s quoddā: sed qō in alio est accidēs eē formā subalē ⁊ veram subam in alio nullo mō pōt ꝯtigē. Calor ḡ qui est accidēs in corporibus mixtis nō poterit eē suba in aliquo elꝫoꝝ: ⁊ maxime cū ignis ⁊ terra ⁊ hmōi elꝫa sint noia subaꝝ. si. n. nominarēt accn̄tia: qꝛ accidētia eēnt eēntialia accn̄tibus: nō videret absurdū qō ē accn̄s in mixtis eē eēntiale in igne: si noie ignis accn̄s nominaret. p^a ratio T. c. 37.

2^a ratio ❡ Scōa rō talis: qꝛ nulla forma subalis est sensibilis lo^{do} ꝺ sensibilibꝰ exterioribꝰ cū taliū sensuū obta sint passibiles q̄litates. vtrū aūt sit aliquis sensus iterior cōprehēdens subales formas sub eē idiuiduali nō est p̄n̄tis speculatiōis: cum ḡ calor per se sentiat a tactu qui iter sensus exteriores computat. forma subalis eē nō poterit.

3° ❡ Ad hoc etiam adduci pōt: qꝛ calor itēdit ⁊ remittitur forma subalis vt oñsuꝫ ē: nec itēsionē: nec remissionē pōt suscipe.

4° ❡ Ulterius ꝟo qꝛ agētia nālia nō sunt sua ꝟtus ⁊ agūt ꝑ aliq̄ȝ ꝟtutē supadditā sue eēntie ⁊ nāe forma subalis i eis erit solum imediatū ꝑn^m eēndi ⁊ nō agēdi. Calor ḡ qꝛ est imediate rō agēdi forma subalis eē nō poterit. Alexāder autē ꝑalogiçabat ꝑ rōnē suam. Nā cum dicebat nullum agēs agē vltra suam spēm verū est lo^{do} ꝑ se ⁊ in ꝟtute propria. Nā cum oē agēs vt est in actu: cum nō sit in actu nisi ꝑ formā. si agēt vltra formā ꝓpriaȝ ageret ꝓut nō est in actu: qō est icōueniēs. In ꝟtute tñ alterius ⁊ vt instrumētū agē aliqd vltra suā ꝟtutē ⁊ vltra suam spēm nō est irrōnabile. sic serra in ꝟtute artis iducit formam arche quā in virtute propria nō posset iducē. si ḡ calor in virtute ꝓpria iduceret formam subalis ignis: ageret vltra suā spēȝ: ⁊ eēt icōueniēs: sed qꝛ omnes qualitates actiue elemētoꝝ sunt istrumēta subaliū formaꝝ exn̄tium in eis: ⁊ multo magis sunt istrumēta ⁊ organa supercelestis corporis: calor nō in ꝟtute ꝓpria: sed in ꝟtute subalis ignis: ⁊ in virtute supercelestis corporis habet iducere formam substātialem.

Ad p^m **Opposita** aūt his nō est difficile soluē. Nā cuȝ dicit dn̄as eē ꝑ forās subales nō ꝑ accn̄tales. dōm est ꝙ ꝑ vtrasq; formas res drn̄t. non. n. ōis differētia facit aliud: sed est q̄dam dn̄a q̄ ſm ꝙ hmōi facit alteratū. Dicit tñ eē dn̄a ꝑ formas subales: ꝑ accn̄tales ꝟo eē magis signū distōnis: nō qꝛ nulla dn̄a sit ꝑ accidētales formas: sed qꝛ ꝑncipalis dn̄a est per subales formas: nō ꝑ accn̄tales: possunt ḡ calm ⁊ fridū dici dn̄tie ignis ⁊ terre absq; eo ꝙ sint dictorum elemētoꝝ subales forme: qdaȝ tñ voluerūt ꝙ ꝑ calm ⁊ fridū vellet pħs circūloq formas ⁊ dn̄as subales ignis ⁊ terre: sed de hoc tāgetur in declarationibus sequētis lectiōis: ad p̄sens autē sufficiat scire calorē ⁊ friditatem esse accn̄tia nō substātias.

Ad 2^m ❡ Qꝫ autem addebat vlteriꝰ ꝙ per ablationē posterioris nō auferet prius: verū est ꝑ se loquēdo: ꝑ accn̄s tñ hoc pōt ꝯtigē. Naȝ si a mā in q̄ est ignis remoueat calor: reddit mā indisposita quo facto ex ꝯn̄ti cedit forma ignis. Ex hoc autē meliꝰ pꝫ solꝰ Alexā. nam sicut ꝑ amotionē caloris remouet forā ignis: nō per se ⁊ directe: sed quasi ex ꝯn̄ti: inquātū reddit mā indisposita ad talem formā: ita calefacere per se ⁊ directe ordinat ad introductionem caloris: sed qꝛ mā calefacta efficit disposita ad susceptionē forme ignis per huiusmodi calefacere potest gn̄ari ignis. Ex q̄ apparet formaȝ

accidentalem nõ esse directe rationem ⁊ pncipium agendi vltra suam spẽm vt conabaꝛ ostẽdere rõ alexandri.

T.c.20. Dicuntur autem hic quidem simpliciť ⁊c. Hic declarãda sunt tria. Primo declarãduʒ est vtrum sit possibile gñationẽ esse. Secundo dato ꝙ sit possibile esse generationẽ: dubitabiꝛ de gñatione simplici: vtrum in substãtijs possit eẽ gñatio simplex. Tertio dato ꝙ in substantijs reperiaꝛ generatio simplex ostendetur vtrum in accidentibus contigat generationem simplicem reperiri.

Mouetur hec qõ. Textu cõmẽ.20. Qõ. XX.

p^m Circa pmum sic pcediꝛ. si contingit generationem esse. ergo potest mã expoliari illa forma ⁊ idui alia. poterit ergo ex aqua fieri aer. tunc arguo. deꝛ instãs in quo vltimo est aqua: ⁊ instãs in quo pͦ est aer: aut est vnum ⁊ idem instãs: aut nõ: nõ potest dici esse idem instãs: qꝛ tũc simul esset aer ⁊ aqua: erit ergo aliud ⁊ aliud instãs: sed inter quelibet duo instãtia cadit me^m tps. ğ erit dare me^m tẽpus in quo mã nec erit sub forma a qua recedit nec sub illa quã iduit. poterit ergo expoliari omni forma: quod est incõueniẽs. Hoc autẽ lʒ sit arg^m valde cõe: h
2^m tamẽ introductũ est: qꝛ cõis solo nõ videꝛ sufficẽ. Amplius si est posis gñatio põt aliqd de nouo gñari: ⁊ si põt aliquid de nouo generari: opʒ ꝙ gñatio incipiat esse: sed omne qõ incipit esse põt dici fcm ⁊ gñatuʒ. si generatio incipet esse gñatio esset genita. ğ gñonis esset gño: qõ est in
3^m cõueniẽs. Amplꝰ gño est pcessus ex nõ esse ad esse. vt i
T.c.8.7 nuit phus.5.physico. Est ergo gñatio media inť esse ⁊ nõ eẽ: qꝛ q̃libet erit media inter suos terminos. si ğ eẽt possibilis gñatio posset eẽ aliquid mediuʒ inter eẽ ⁊ nõ eẽ: quod est incõueniẽs: cum cõtradictoria sint illa: quorum nõ est medium ꝑm se. vt habetur primo posteriorum.

Notandum autem ꝙ gñonem esse duplici via iuestigare possumus. pmo ex parte mãe. 2ͦ ex parte actionum nãlium. mã. n. qꝛ est apta nata perfici per omnes formas: ⁊ nãliter qõlibet appetit suaʒ pfectionẽ: appetit esse mã sub omnibus formis: ⁊ qꝛ nõ potest sub omnibus eẽ simul: appetit successiue eẽ sub illis. si ergo dʒ appetitus mãe compleri opʒ gñonẽ ⁊ corruptiõeʒ
T.c.80. esse. hec autẽ via tangitur circa finẽ pmi physicorum. vbi diciꝛ mãm machinari ad maleficium ppter puationẽ cui est annexa: ⁊ appetit corruptõnẽ: nõ per se. vnũquodqʒ. n. semp appetit nãliꝛ quod melius est: per se ğ mã appetit generationẽ ⁊ eẽ sub forma: p accñs. n. appetit corruptionẽ:
T.c.24 ista etiã via tãgitur.7. metaphy. vbi diciꝛ mãm eẽ id p qõ
⁊.28. res põt eẽ ⁊ nõ eẽ. Scõa via ad inuestigãdum hoc idẽ sumiꝛ ex parte actuum nãlium. agentia. n. nãlia: qꝛ sunt q̃dam deriuatiões pmi agẽtis intẽdunt saluare in rebꝰ participationẽ diuini eẽ. Ideo data est virtus gñatiua rebus: vt qõ nõ possũt saluare in se saluẽt i suo simili: ⁊ quod nõ possũt saluare in eodẽ numero saluẽt in eisdẽ spẽ. vtrũ autem sit alia ratio. q̃re sit data virtus gñatiua vt p has rõnes cõcludaꝛ ppetuitas gñationis nõ est pñtis speculationis. sufficit autẽ ad pñs scire possibile esse gñationem esse. Rursus in hoc ope nõ loquimur vt theologus: ʒ vt expositor pħie. hãc autẽ scõam viam quã tãgimus inuit phy
T.c.34 losophus. 2ͦ de anima. vbi vult omnia appetẽ diuinũ esse: ⁊ qꝛ nihil corruptibilium põt pmanẽ ideʒ numero: innuit gñationem esse datam rebus: vt quod nõ possũt ꝑm idẽtitatem numeralẽ ptiʳᵉ pticipent ꝑm idẽtitatem specificam. hec aũt ratio ⁊ si irrefragabiliter non arguit gñationis ppetuitatem: qꝛ falsa per rõnes insolubiles ostendi non valent: generationis autẽ possibilitatem sufficienter arguit: ⁊ hoc sufficit ad propositum ostendẽdum.

Opposita aũt his quãdã difficultatẽ hñt. Cuʒ. n. p^m
drꝛ si ex aq̈ fit aer deꝛ instans in quo est
vltimo aq̈: ⁊ instãs in quo est pmo aer. inuit pħus.8. phy T.c.6
sicorum: ꝙ nõ est dãdũ instãs in q̃ res corrupta est: qꝛ vltimo est verum dicẽ eam eẽ: sed est dãdum istans in quo primo est res gñata. si. n. ex aq̈ fit aer p totũ tps corruptionis debemus dicẽ ꝙ est aqua: ⁊ in istanti qõ copulaꝛ ad illud tpꝰ debemus dicẽ ꝙ est aer: ⁊ qꝛ inť tẽpus ⁊ instans nõ est aliquid medium: ideo nõ est dare tẽpus medium: in q̃ nec sit aqua: nec sit aer. Ista aũt solo: lʒ vera sit: multuʒ tñ
hʒ calũniã. Nã ꝑm pħm.4. physico. tẽpus mensurat mo T.c.96.
tũ nũc vero mẽsurat mobile. est. n. vnũ nũc in toto tpe. sicẽ vnũ mobile in toto motu. Cũ ğ aq̈ tẽdit ad corruptionẽ: aq̈ se hʒ in rõne mobilis: ipm aũt corrũpi ⁊ alterari se hʒ i rõne motus: aq̈ ğ dũ moueꝛ ad corruptionẽ mensurabiꝛ nũc tpis: motus ṽo ille quo ad corruptionẽ vadit: mensurabiꝛ tẽpore: ⁊ qꝛ nõ est absoluẽ rem a ppria mẽsura: quãdiu durabit aqua: tãdiu est dare nũc ⁊ istãs q̃ mẽsurabiꝛ. Dandum est ergo nũc in quo veruʒ est dicẽ ꝙ est vltimo aqua. vlterius dicẽ ꝙ per totuʒ tẽpus est aqua ⁊ in instãti ad quod copulaꝛ illud tempus incipit eẽ aer: est non distinguẽ inter mensuram motus ⁊ mobilis: ⁊ est considerare ea que sunt per accñs: qꝛ cõsideraꝛ ac si mobile vt ppriam mensuram respiceret tẽpus: Cum habitum sit ipsum mẽsurari ipso nũc: siue ipso instãti tẽporis. Sciendum
ergo nõ esse nostre intẽtionis ad pñs hanc questionẽ radi Nõ pul
citus inquirere: qꝛ transcẽderet susceptum negocium: ta chrã so
mẽ vt spectat ad ppositum: motui debeꝛ duplex duratio. lutionẽ.
vna intrĩseca ⁊ alia extrinseca. duratio extrinseca est ipm
tps. ⁊ qꝛ h duratio nõ depẽdet ex ipis motibus mẽsuratis. Motui
Ideo manẽs vna mẽsurat omnes motus: ⁊ est vnum tps debeꝛ du
mẽsura omnium tẽporalium. sicut qꝛ vlna est mẽsura ex plex du
trĩseca respectu pãnorũ: posset vna vlna mẽsurare omnes ratio.
pãnos: sed pter hanc durationẽ extrinsecam competit ipsis motibus mensuratis quedam duratio ĩtrinseca. sicut pter quãtitatem vlne que est extrĩseca quãtitas pãni. Cui applicata quãtitas vlne mensurat pãnuʒ: pãnus ab vlna mẽsurari nõ posset. sic nisi esset duratio ⁊ successio intrinseca cuilibet motui: que relata ad tempus mẽsuratur ab eo: motus a tẽpore mẽsurari nõ posset: ⁊ qꝛ ille durationes sunt ĩtrinsece ipis motibus particularibus. Ideo dõm est de eis. sicut dicimus de ipsis motibus. opʒ ğ has durationes intrĩsecas esse plures ⁊ eẽ intercisas. sicut motus particulares sunt plures ⁊ intercisi. tẽpus aũt ꝙ fundaꝛ in primo motu est vnũ ⁊ continuũ. sicut motus pmus est vnus ⁊ cõtinuus: ⁊ qꝛ in magnitudine cõtinua nõ est dare duo indiuisibilia: inter que nõ cadit magnitudo media: in magnitudine autẽ intercisa est dare duo idiuisibilia sine magnitudine media vt si due linee ĩtercise cõtiguenꝛ: erũt ibi duo pũcta sine linea media. In tẽpore ğ qꝛ est vnũ ⁊ cõtinuũ nõ est dare duo instãtia sine tpe medio: sed in alijs durationibus intercisis est dare duo instãtia sine duratiõe media. Cũ. n. ex aq̈ fit aer est aliq̈ duratio ĩtrinseca ipsi aq̈: ⁊ aliq̈ duratio intrĩseca ipsi aeri: ⁊ ille due durationes nõ pꝑe cõtinuanꝛ: sed cõtiguanꝛ ⁊ cõparanꝛ ad tẽpus. sicut si due linee ĩtercise applicarenꝛ vni linee cõtinue. Cũ ğ q̃ris vtruʒ sit dare instãs in quo vltimo est aq̈. si ex q̃ fiat aer. si q̃ris de instãti duratiõis intrinsece sic. si ṽo de instãti tpis nõ: ⁊ qꝛ durationes extrinsece nõ sunt cõtinue: ⁊ lʒ sit dare ꝑm talem durationẽ instãs in quo vltimo est aqua: ⁊ instans in quo pmo est aer: nõ est tñ dare durationẽ mediã: in qua nec sit aqua: nec sit aer. vera ğ erat solutio pħi. Et ratio in cõtrarium aliquã veritatẽ cõcludebat: cõcludẽdo vnum eẽ instãs in quo vltimo est aqua: sed nõ opʒ hoc instãs eẽ temporis instãs: sed instãs ipsius duratiõis intrĩsece. vtrũ hec duratio ĩtrinseca cuilibet motui mensurato possit dici qñ:

ita q sicut quilibet motus habet esse ex ordine quē habz ad motum pmum: ita quelibet duratio cuiuslibet motus relinquatur ex adiacētia tēporis. quod fundatur in motu primo: et sic ipsum quādo quod ex tali adiacētia relinquetur: et vtrum sit vnum quādo omnium quādo datum. sicut est vnum tēpus oium tēporalium: et vtrum sic accipiātur instātia in ipso quādo. sicut accipiunt in tēpore nō est pñtis speculatiōis. ad pñs autē in tm̄ dcm̄ est q p iā dicta hēri potest solutio rationis ptacte.

Ad 2m ¶ Q3 autē secūdo addebatur q si gñatio inciperet esse: generatio gñaretur. ergo nihil pōt generari de nouo: qz si genitum incipit eē: opz q gñatio esse incipiat. dici potest q nō quicquid incipit esse est ppie genitū: nisi forte genitū acciperemus large: nec valet ratio facta arguendi. generatio terminātur ad eē. ergo quicqd accipit esse: accipit esse p generationē. Nam tactus et motus quātūcunqz incipiat esse post non esse: sunt tamē ingenita: qz nō accipiūt eē per generatiōez. sic et generatio est ingenita: qz non accipit esse per generationem. potest ergo dici q solum compositam habet esse per se: ppie etiam generaf et accipit esse per gñationem et nō alia.

Ad 3m ¶ Q3 autem addebaf tertio generationē esse medium iter esse et non eē. ergo est media inter extrema contradictionis: dici debet gñationē non eē mediam inter eē et nō esse simplicit: sed inter eē et nō esse actu: et sic acceptuz esse et nō eē nō sunt contradictoria: sed habēt mediuz ens in potētia: quod incipit a nō esse in actu: et terminaf ad eē in actu: vel possumus dicere q sicut materia nūq absoluitur simpliciter ab omni esse. sic nunq est generatio: nec aliquis motus qui non sit coniunctus alicui actui. Nō refert autem vt spectat ad propositum: vtrum hoc sit per se vel per accidens. verbi gratia. si ex aqua debet fieri aer generatio incipit a nō aere et terminaf ad aerem: sed non aer a quo incipit generatio habet esse coniunctū alicui actui. pōtur enim id nō aer esse aqua.

¶ Mouef hec qstio. Textu cōmē. 20. Q. ō. XXI.

pmū
Secundo restat declarare vtrū in substātijs possit esse generatio simplicit. videf q nō. Nam ens simplicit tripliciter potest dici. Uno modo dicif ens simpliciter. i. vniuersaliter: et sic simpl'r diuiditur contra ens contractuz. Alio modo pōt accipi simplicit. i. pncipaliter: et sic simpliciter cōtra sm qd: et hoc modo substātia est ens simpliciter. Tertio modo pōt dici simplicit idest ens in actu et sic simpl'r diuiditur contra ens in potētia. q eniz est potētia tale nō est simpliciter tale: et qz quotiēscūqz multiplicaf vnū oppositorum totiēs multiplicatur reliquū. et sicut ens simpliciter dicitur ens triplicit: ita et nō ens simpl'r tripl'r dici pōt: vel nō ens vniuersal'r: vel nō ens suba: vel non ens aliquo mō in actu. si ergo generatio fit ex nō ente simpl'r: gñatio erit ex nō ente simpl'r: sed nullo pdictorum modorū sm q dr aliquid nō ens simplicit potest dici generatio sube fieri ex nō ente. ergo in substantijs: de quibus ad pñs intēdimus qrere: nulla erit generatio simpl'r. Q3 aūt ex nō ente simpl'r non possit esse gñatio sube pz: qz agēs naturale: per cui9 actionē fit gñatio semper psupponit aliqd in qō agat. Ideo habef in lra: q omnes phantes pterruit concedē aliquid esse ex nihilo: et vniuersal'r ex nō ente.

2m ¶ Amplius q ex nō ente simpl'r scdo modo. i. ex nō suba nō sit possibile fieri gñationem substā

T. c. 25. tie. patet per phm. pmo physicoruz. qui ait: q ex nō substantia non fit substātia.

3m ¶ Et amplius ex non ente simpliciter 3° modo. i. ex nō ente aliquo modo in actu nō potest esse generatio: quia sm Cōmenta. 8. physicorum. Si

Com. 4 esset materia soluta ab omni actu non posset esse subiecta motui et transmutationi: sed sine motu et transmutatione non fit generatio. ergo etc.

Notandum ergo gñationem simpliciter dupliciter sumi posse ab'te et comparatiue. tūc. n. aliquid dicif ab'te tale: quādo est sm se tale: et sm sua pricipia tale. Sed tūc est comparatiue tale: quādo est respectu alterius tale: generari ergo aliquid simplicif potest accipi ab'te et sm se: et comparatiue: vt cōparādo vnuz generatum ad aliud gñatum: vtroqz autē modo in substātia reperitur gñatio simplicif. tūc quidem accipitur generatio simpliciter et ab'te sm se quādo gñaf penes ea que sunt per se pncipia gñationis. hec autem sunt mā forma. potentia. et actus. gñatio enim icipit a mā et ab ente in potētia et terminatur ad formaz et ad ens in actu. Incipit autem a nō ente et terminaf ad ene: quando ergo est gñatio ex ente i potētia simpliciter: et terminaf in ens simplicif: et terminatur simpliciter in ens ab'to nomie: pōt dici gñatio simpliciter: talis autez gñatio est sube. ex illo. n. ente in potētia per se loquēdo est generatio aliqua que subijcif forme que per illam gñationez acquiritur. Cum ergo forma subalis que acquiritur per gñationem sube sit in ipsa materia: que de se est pura potētia: oportet ipsam materiā eē id quod subijcitur in tali gñatione. Ideo scribitur primo huius. caplo de alteratione: q yle est maxime subm gñationis. si. n. ipsa forma substātialis imediate perficit ipsaz māim: qz nulla forma accidētalis precedit ipsam per se loquēdo: ipsa mā et ipsum yle erit id ex quo est gñatio sube. si enim alia occurrūt hoc est per accńs vt supra ostēdebatur. ex ente. n. in actu et ex puatione vt dicebaf generaf aliquid per accńs. ex ente vero in potētia per se: et ex tali ente in potentia fit generatio: quale est illud ens quod subijcif forme per generationem acquisite: est ergo generatio substantie gñatio simpl'r: qz est ex non ente simpl'r: cum sit ex ente simpliciter in potētia: rursum gñatio sube est generatio simpliciter: qz terminatur ad ens simpliciter. terminatur. n. ad substātiam: que simpl'r dz dici ens. Utrum autē pdicta duo pter que ab'te accipif gñatio simpliciter inseparabiliter sint cōnexa: vt quotiēscūqz terminaf generatio ad ens simpl'r: quod gñaf nō fiat ex non ente simpl'r: et ecōuerso: et quod illorū plus faciat ad gñationem simpliciter: et vtrum magis debeat dici gñatio simplicit: vel qa est ex nō ente simpl'r: vel qz terminaf ad ens simplicif: infra patebit. Nam in caplo de augmēto vbi disputabim9 de dimensionibus indeterminatis quomō pcedūt formā substantialē in mā. ibi. n. de hoc aliquid dicetur: et deo dāte quod ibi fuerit dim ssuz supplebif in sectido: vbi disputabitur: vtrum oporteat qualitatem sim'lam remanere. ad presens autē intm̄ dcm̄ sit gñationez substantie dici generationem simplicit. tum qz est ex nō ente simpliciter: cum yle. i. mā pma sit maxime gñationis subiectum. tum etiaz qz talis gñatio terminaf ad ens simpl'r. i. ad substantiaz: que ens simpl'r dici pōt. Uiso quō in substantijs reperitur generatio simpl'r et ab'te: restat videre quō in eis reperitur hō generatio cōparatiue. hec autem cōparatio dupliciter sumi pōt: vel respectu accidentiū: vt comparando subam ad accńs: vel respectu subarū comparando substantiam ad substantiā. vtroqz aūt modo in substantijs reperif generatio simpl'r. nam respectu accńtis quelibet substantia generaf simpl'r: cū quelibet substātia plus habeat de entitate qz accidēs comparādo etiā subam ad substantiā: inuenimus in substātijs generationē simpl'r: et sic nō quelibet substātia generaf simpl'r: sed substantia perfectior respectu substātie imperfecte dicif generari simpliciter. hec autem perfectio vt superius dicebaf tripliciter potest accipi. Nam huiusmodi generabilia et corruptibilia vel sunt elemēta vel sunt mixta: et si sunt mixta vel sunt ea in qb9 non vltimatur gñatio nāe: vt in gñatione embrionis: vel sunt talia ad que cū peruētum est: finif intētio gñationis

Gñatio simpliciter pt sumi 2r. ab solute et cōpatie.

ar. consideratur.

T. c. 24

nāliſ:cū.n.peruenit ad embrionē nō ceſſat:ſed cum perue nitur ad aľ.vel ergo comparabiť gnatio vnius elti ad generationē alterius:vt gnatio ignis ad gnationē terre:vel comparabiť gnatio eius in quo nō finitur gnatio nāe ad gnationem eius in quo finitur:vt gnatio embriōis ad generationē aīalis.vel comparabitur ad ſeinuicē mixta ad que cum puētum eſt ceſſat gnatio nālis: vt ſi compararet gnatio vnius aīalis ad gnationē alterius.ſm pmum modū accipiť gnatio ſimplr ex victoria foze:qa gnatio ignis eſt gnatio ſimplr reſpectu gnōnis terre.ſm 2ᵐ modū accipiť gnatio ſimplr ex intentiōe nāe:qa gnatio animalis eſt gnō ſimplr reſpectu gnōnis embrionis.ſm tertiū modū accipiť gnatio ſimplr ex perfectione ſpēi:qꝛ gnatio aīalis pfecti eſt gnatio ſimplr reſpectu gnationis animalis imperfecti:⁊ gnatio vniuerſalr aīalis eſt gnatio ſimpliciť reſpectu gnatiōis plāte:⁊ gnatio plāte reſpectu gnatiōis lapidis:quomodo aūt ſm dictos modos accipitur gnatio ſimpliciť pꝫ p dicta in qōne illa.vtrum in ſubſtātijs reperiatur magis ⁊ minus.ibi.n.oſtēſuꝫ fuit ɋ ex victoria forme ex intētiōe nāe:⁊ ex perfectione ſpēi reperiebať plus de entitate in vna ſubſtātia q̄ꝫ in alia:⁊ qꝛ gnō ſubſtātie plus hñtis de entitate eſt gnatio ſimpliciter reſpectu ſube deficiētis a perfectione entitatis illius:oportet ſm omnes dictos reperire in ſubſtātijs gnōnem ſimpliciter accipiendo ſimpliciter nō abſolute:ſed comparatiue.vt dictum eſt.

Ad pᵐ **Oppoſita** autē his nō eſt difficile ſoluē. Nam cuꝫ diciť ɋ in ſubſtātijs reperiť gnatio ſimpliciť.ḡ gnabiť ſuba ex nō ente ſimpliciter. Dici poteſt ɋ nō ſolum diciť gnatio ſimplr:qa eſt ex nō ente ſimplr:ſed etiā qꝛ terminať ad ens ſimpliciter:dato ḡ ɋ nō eſſet gnō ex nō ente ſimpliciter:adhuc eēt in ſubſtātijs gnō ſimpliciter:qa terminareť talis gnatio ad ſubaꝫ que ens ſimplr dici dꝫ.deficit ergo argᵐ:qa nō ſyllogiçat:ſꝫ peccat in forma.deficit etiā in aſſumēdo ſtam formā ⁊ peccādo in mā. Nam vt oñſum eſt:gnatio ſube eſt ex nō ente ſimplr.i.ex nō ente vlr vt ex nihilo:nec ex nō ente ſimplr.i.ex nō ente pncipalr vt ex nō ſuba:qa vt dicebať:⁊ hñ:ex nō ſubſtantijs nō fit ſubſtātia:ſed ex non ente ſimpliciter.i.ex nō ente in actu:⁊ ex ente in poᵃ.Et ɋ arguebať materiam nunq̄ꝫ ſeparari ab actu:qa ſi ſic ſeparata eēt:motui ⁊ tranſmutationi nō poſſet eē ſuba.dici pōt ɋ accidit gnationi ſube ſꝫ ɋ hmōi vt poteſt patere p iam habita:⁊ de his que ſunt p accidēs nihil eſt cure arti.vt diciť.5.ethicorum.

5.phy.6 ¶ Moueť hec qō. Textu cōmē.20. Q.ō. XXII.

pᵐ **Tertio** reſtat declarare.vtrū in accidentibus repiať gnatio ſimpliciť:⁊ videť ɋ nō:qa ſm qd ⁊ ſimpliciť opponunť:oppoſita aūt in eodē eē nō poſſūt:qcqd ḡ generať ſm qd nō dꝫ dici gnari ſimpliciter:ſed gnatio cuiuſꝫ accñtis eſt ſm qd.ḡ nulla talis gnō dr̄ ſimplr. ¶ Amplꝰ gnatio reſpicit ens ⁊ eē tanq̄ꝫ terminū ad quē:ſed accñtia nō ſunt entia:ſed ſolū ſūt entis:cū ḡ gnatur accñs:nō dꝫ dici gnari ens:ſed nūq̄ꝫ eſt ſimplr gnō:niſi ſit gnō entis:nulla ḡ accñtis gnō ſimpliciť dꝫ dici.

2ᵐ 7.m.4

Notandū aūt ɋ vt in pmiſſa queſtiōe dicebatur gnō duplr ſumi pōt.abſolute ⁊ comparatiue.Cum ḡ q̄riť vtrum in accñtibus ſit gnō ſimpliciť. ſi itelligať abſolute ⁊ ſm ſe nō:ſed comparatiue ſic:ɋ autē in accñtibus nō ſit gnō ſimplr abſolute:ſi cōſideretur pdicta de leui pꝫ.dicebať.n.ɋ qa gnō ſm ſe erat ex nō eē ad eē.vt pōt patere in.5.phyſico. Tūc erit gnatio ſimpliciter ſi ſit ex nō ente ſimplr vel ſi ſit ad eſſe ſimpliciť.neutro autē iſtorū modorū gnatio accñtis pōt dici gnō ſimpliciť.nō enim talis generatio meretur nomen gnationis ſimpliciter:quia ſit ex non ente ſimpliciter in actu:ſed ex ente in potētia.verum eſt enim ɋ per ſe loquendo genera

T.cō.9. ⁊.7.

tio nō eſt ex ente in actu nec ex priuatiōe:ſed ex ente in potentia.per ſe enim calidum non generatur ex frigido:nec ex priuatione calidi:ſed ex eo ɋ eſt in potētia calidū:ſed tamē tale ens in potētia eſt quod per ſe gnatiōi ſubijcitur quale eſt illud ens in potētia:quod eſt ſubm forme per generationē acquiſite.ideo tale ens in potentia ſubijcitur in gnōne ſube:quale eſt id quod ſubijciť forme ſubali:⁊ tale ens in potētia ſubijciť in gnatione accñtiū q̄le eſt ſubꝫ forme accñtali:forma aūt ſubalis vt dicebať imediate pficit ipſam mām.vtrum aūt oīs forma ſubſtātialis imediate pficit mām nō eſt pñtis ſpeculatiōis:nō.n.intēdimus q̄rere de forma humana quomodo ſe hēat ad mām quam pficit:⁊ quomodo in homie ſaluať gnatio ſimplr:qa hoc ſapit aliam ſciaꝫ:ibi.n.deo dāte ſuo loco talia dicemus. In hoc autēꝫ ope volumus ſemp verba noſtra referre ad alia gnabilia in quibus ſaluamus gnōnē ſimpliciť:qa forma ſubſtātialis in ipſis per ſe loquēdo imediate perficit ipſaꝫ mām:forma vero accñtalis:que per alterationeꝫ induciť nō imediate perficit ipſam mām:⁊ qa huius forme ſic p alterationē inducte aliquo modo cauſa eſt totum compoſitum ex mā ⁊ forma. Ideo talis forma in toto compoſito fundať ſicut in ſubiecto.fit ḡ per ſe loq̄ndo gnatio calidi ex potētia calido:⁊ gnō cuiuſlibet accidētis ex eo qō eſt in potētia tale.ſic etiā gnoꝰ ſube fit ex potentia ſuba:ſed potētia calidū nō eſt potētia ſimplr.eſt.n.ſubſtātia actu quod eſt poᵃ calidum. Cum ſuba in actu ſit ſubiecta forme calidi:ſꝫ quod eſt potētia ſubſtātia:⁊ id quod ſubijciť forme ſubſtātiali eſt poᵃ ſimpliciť: Ideo gnō ſube eſt gnatio ſimplex:qa eſt ex nō ente ſimplr in actu:ex ente autem ſimplr in potētia.gnatio autē calidi eſt gnatio hmōi:qa poᵃ calidum ſimplr eſt actu:cum ſit actuꝰ ſuba.nō eſt ḡ potētia ſimplr:ſed eſt ſolum poᵃ hic:qa poniť eē potētia calidum.pꝫ ergo ɋ ex parte termini a quo ſm qō gnatio dr̄ eē ex nō ente:nō poſſumus ɔcedē abſolute loquēdo gnōnē accidētis eē gnōnē ſimplr:cum gnō eius nō ſit ex non ente ſimplr:ſed ſolum ex nō ente aliquo mō. vt oñſum ē. ¶ Ulterius nō poſſumus dicē gnōnē accñtis eē gnōneꝫ ſimplr ex parte termini ad quē:vt dicať gnō ſimplr:quia terminať ad ens ſimplr.habitum.n.eſt accñtia non eē entia ſimplr.nō.n.ſunt entia niſi qa ſunt entis.vt pbatur in pluribus locis phie pme.Declarata eſt ḡ pma pars q̄ſiti. videlꝫ ɋ in accñtibus nō reperiť gnatio ſimplr abſolute. ¶ Reſtat ḡ declarare 2ᵐ ɋ.ſ.ibi repiať gnatio ſimplr cōparatiue.hoc aūt tripliciter iueniť.pōt.n.accñs ad tria cōparari.ad propriaꝫ eēntiā per quā reponiť in ſpē:⁊ ad ſubſtātiam in qua fundatur:⁊ ad eē ſub quo exiſtit:omnibꝰ enī his modis poſſumus venari vnuꝫ accñs plus hēre de entitate q̄ꝫ aliud. ¶ Prima via ſumiť ex parte ſue eēntie. alteratio enim ſemper fit ab oppoſito in oppoſitū ſuum. oīs.n.motus ad formā eſt aliquo modo inter duo oppoſita:⁊ maxime alteratio iter duo oppoſita hꝫ eē.hmōi aūt oppoſita:vt pꝫ p Cōmē.in pᵒ ce.⁊ mūdi:ſemp ſic ſe habēt ɋ vnū hꝫ rōnē habitus:aliud vō puatiōis.Cū ḡ gnať id accñs qō hꝫ rōnē habitus eſt gnō ſimplr nō abſolute ſed cōpatiue:vt reſpectu eiꝰ qō hꝫ rōnē puatiōis:qꝛ tale accñs deficit ab entitate eiꝰ qō hꝫ rōnē hitus. Si ḡ vera eēt opio illorū:ɋ accñtia in ſe nullā entitatē hērēt:ſꝫ ita ſūt entia in cōparatiōe ad ſubam:ſicut vrina ſana dr̄ q̄ in ſe formaliter nullā ſanitatē hꝫ:ſꝫ ſolū noīať ſic:qꝛ repñtat ſanitatē q̄ eſt in aīali:h̄ poſito ex ppa eēntia nō poſſumꝰ iueſtigare vnū accidēs hr̄e plus de entitate q̄ꝫ aliud:cum nulluꝫ accñs ſm hāc opionē ponať hēre formalr aliq̄ꝫ eſſentiaꝫ vel nām:ſed oñſum fuit hoc ſupra eē falſum.declarabať enī accidētia aliq̄ꝫ entitatē in ſe hēre:tñ hmōi entitas erat entitas diminuta:ppterea nō dicebať eſſentia:ſed ppter entitatem que eſt in ſuba:qꝛ entitas ſube debꝫ dici entitas

2ᵐ Q̄ꝫ vnū accidēs plꝰ hēat d̄ ētitat q̄ꝫ aliud pᵃ via.

5.phy.7 Nō cō

simplicit. vt dicebat ibidē. si ḡ accidētia aliquā entitatem
in se habēt: ex parte eēntie eorū inuestigare possumus ge-
nerationē vnius eē gnōnē simplr respectu alterius: inquā
tum entitas vnius est pfectior ⁊ minus ámixta puationi
2 via q̄ entitas alterius. ¶ Scda via ad inuestigādum hoc idē
sumit ex pte sube in qua accntia ipsa fundant. nam si vna
suba plus hȝ de entitate q̄ alia: ⁊ vnam subam dicimus
gnari simplr respectu alterius: q: accntia ab ipsa suba di-
cūtur entia: etiam accns illud qd est aptuȝ natum funda
ri in subam plus hntē de entitate fm q hmōi eē videbit
magis ens: ⁊ gnō eius p se loquendo dicet gnō simplr re-
spectu accntis: qd est aptum natuȝ fundatum in suba mi
3 via nus hnte de entitate. ¶ Tertia via sumit ex parte ipsius
eē: q: accns qd hȝ eē magis actm videt eē magis ens: ⁊ ge-
neratio eius dicet gnō simplr respectu accntis habētis eē
minus actiuum: ⁊ q: de his tribus modis inuestigat gnō
simplr in accntibus: bonum fuit exēplum phi dicētis ge-
nerationē calidi eē gnōnē simpliciter respcū gnōnis frigi
p di. calm. n. excellit fridum. In pdictis tribus. pmo eni cali
dum magis sigt spēm ⁊ formā. fridum vo puōnē: non q
friditas sit puatio pura: sȝ q: plus hȝ de impfectione am-
2 mixta q̄ caliditas. 2° calm est aptum natū fundari in sub
stātia magis ente: q: in igne. Fridum vo in suba minus en
3 te: q: in aq̄ vel in terra. 3° calidum hȝ eē magis actiuuȝ q̄
fridū. fridum. n. respcū calidi nō dȝ dici actiuū: sȝ subacti-
uū. Sȝ si vlterius qreret q̄ pdictarum viarum sit potior:
⁊ ppter qd debeamus magis dicē gnōnē accntis eē gna-
tionē simplr: vel rōne sube in qua fundat: vel rōne proprie
nāe: vel rōne sui eē. Dici pōt: q: ⁊ si oēs ille consideratiōes
bone sint: psideratio tamē rōne sube in q̄ fundat: si sit per
se ⁊ fm q huiº: potior eē videt: q: accntia lȝ in se entitateȝ
aliquā hēant: ⁊ eis aliqd eē pueniat: magis tn̄ dicūtur ētia
pp entitatē que est in suba: q̄ pp eorū nām vel pp eorum
eē. Et q: gnō simplr ex ipsa entitate sumit: exēplum phi
cum hoc q fuit cōpetēs exēplificādo de calido ⁊ frido: in
quibus oēs pdicte cāe pgregant: aliquid pgruit: ⁊ q: illis
drntijs. videlȝ calo ⁊ frigido differūt ignis ⁊ terra: q: vt di
ctum est gnō simplr accntium potissime accipiēda est re-
spectu sube in qua fundat: vt accns quod fundat in pfe-
ctiori suba: fm q pfectior est: dicat simplr gnatum. qdaȝ
enim p calidum ⁊ fridum intelligē dant drntias subales
ignis ⁊ terre dntes: q lȝ calidum ⁊ friduȝ sint accntia: ta-
mē pnt circūloqui drie substātiales: q: ille sūt nobis igno
te. exponūt ḡ p gnōnē calidi ⁊ frigidi de substātiarū gnō
ne: nō accidētium: sed hoc vt dr est ire pter intētionē Ari.
q: fm eū in oibus gnibus repit gnō simplr: ⁊ q: exēplifi-
cauerat in igne: dicimus gnōnē ignis eē gnōnē simplicit
respcū terre: nisi velimus dicē h caᵐ eē defectiuuȝ: opȝ dicē
exēpluȝ de calido ⁊ frido defuire gnōni accntiū. Ampliº
calidum ⁊ fridū p se dicūt formas accntales. forte p circū
locutionē possūt dicē subales. frustra autē itur ad circū-
locutionē: cuȝ ex textu pōt hēri bona ⁊ melior snia fm q
vba sonāt. pȝ ḡ quō ⁊ qliter in accidētibus reperit genera
tio simplicit: q: nō absolute sed comparatiue.

Ad pᵐ **Opposita** autē his nō est difficile soluē. Nā cū dr
simplicit ⁊ fm aliqd opponūtur: ⁊ op-
posita in eodē pgregari nō pnt. dici pōt q veruȝ est abso-
lute sȝ cōpatiue pgregare opposita nihil phibet. idē eniȝ
pōt eē magnū ⁊ puū ad aliud ⁊ ad aliud relatuȝ: ⁊ qd est
fm qd in se psideratū pōt eē simpliciter respectu alterius.
Ad 2ᵐ ¶ Qȝ vo addebat accntia nō sunt entia nisi q: sūt entis.
bn̄ arguit: q: nō sūt entia simplr ⁊ q gnatio eorū non est
gnatio simpliciter ⁊ absolute loquēdo: pōt tamē eē gene-
ratio simpliciter comparatiue: ⁊ q: lȝ accidentia in se sint
ens aliqd comparatiue: tn̄ vnum accns est ens respectu al
terius vt respectu eius qd magis ab entitate deficit.

De generatione ⁊ altatiōe ⁊c. T. c. 23.
hoc capl'm. q.
tres partes hȝ. nā in pª pte dat dria inter gna
tionē ⁊ alterationē: q: in alteratione subijci-
tur ens in actu: in gnōnē vo nō: ⁊ q: in alte-
ratiōe subijcit ens in actu: q: alteratio est quidā motus: ⁊
motus est actus entis ⁊ habētis actualitateȝ aliquā. Ideo
circa pmam partē est dubitādum de alteratione per com
paratione ad motuȝ: ⁊ q: de rōne motus vr eē q in eo nō
sit dare pmum mutatum eē: ⁊ motus vr eē qd continuū.
Ideo circa hoc tria declarabimus. pº declarabit vtruȝ al-
teratio sit motus. 2° vtrum in ea sit pmū mutatum eē. 3°
vtrum sit motus cōtinuus. scda pars huiº capli est. q ma
nēte passione simbola pueniat fieri gnationē ⁊ corruptio-
nē. Circa hoc aūt duo eēnt dubitāda. pº vtrum remanēte
passione simbola tollat ratio gnōnis. 2° declarandum eēt
quomodo cōuenit passionē simbolā remanē. tertia ps ca
pituli est q yle est maxime pprie subm gnōnis: in alijs au
tē transmutationibus aliquo modo. Circa hoc autē du-
bitandū eēt: quomodo ⁊ qualiter hoc sit verum: q: dubi-
tāda circa tertiā ptē huius capli declarabunt in caplo de
augmēto. ⁊ in scdo: vbi de passiōe simbola disputabit: de-
clarabūtur dubitāda circa pteȝ scdam. in h ideo capitulo
solum sunt declarāda dubitanda circa ptē pmam.
¶ Mouet hec qō. Textu cōmē. 23. Qō. XXIII.

Circa pmū sic pcedit. vr q alteratio nō pᵐ
sit motus. si. n. est motus vel est mo
tus ad vbi vel ad formā: nō est motus ad vbi:
q: in omni motu tali de necessitate mutatur
locus: quod. n. alterat nō de necessitate mu-
tat locum. vt dicit in caplo de augmēto. erit ḡ motus ad
formam: sed omnis forma est simplici eēntia cōsistēs. nul
la ergo forma inducit in mām successiue: cum nō habeat
ptē: sed sit simplex eēntia: q: ḡ de ratione motus est eē qd
successiuū: nulla transmutatio ad formam dȝ dici motº:
cum in tali transmutatione non possit saluare successio.
¶ Ampliº scdm Boetium. accidētia sunt indignātis na- 2ᵐ Boᵐ
ture. corrumpi. n. possūt: alterari vero minime: quelibet ḡ
variatio tollit formam accntalē: ⁊ nulla accntalis forma
tollit successiue: sȝ sine successione nō est motus. ergo ⁊c.

Notandum ḡ difficultatē qsiti in h eē. Nā cuȝ
omne qd mouet sit ptim in termio
a quo ⁊ ptim in termio ad quē. vt pbat in. 6. physi. opȝ in
oi motu saluare successionē aliquā. si ḡ forma accntalis i T. c. 32.
simplici eēntia psistit: ⁊ nō pt iduci successiue: rōnabilr du ⁊. 33.
bitat quō i trāsmutatōe ad talē formaȝ pt saluari rō motº.
¶ Sciēdū ḡ q in hmōi trāsmutatiōe tria sunt psideran-
da. eēntia ipsius forme: q̄ p talē trāsmutationē iducitur:
⁊ subm qd tali forme subijcit: ⁊ eē sub quo talis forma existit.
¶ Cū ḡ qrit vtrū in alteratōe resuet rō motus. si cōpare
mus hmōi trāsmutationē ad ipam formā fm se q̄ p taleȝ pᵐ
trāsmutationē inducit: nō pōt in ea resuari ratio motus:
q: vt arguebat ⁊ bn̄: ipa forma fm se: cum nō hēat ptem
⁊ partē: vel simul tota expellit: vl simul tota inducit: ⁊ qa
simultas repugnat motui in ea fm q hmōi nō resuatur
ratio motus: sed si referrimus hmōi trāsmutationē ad ip
sum subm: in q̄ forma recipit: ⁊ ad eē qd hȝ forma in tali
subo: ibi pōt aliq modo resuari ratio motus. dico aliquo
mō: q: in nulla trāsmutatiōe ad formā: ita complete reser
uat ratio motus sicut in trāsmutatione ad vbi. Qȝ auteȝ
tam rōne subiecti q̄ etiā rōne ipsius eē qd hȝ accidētalis
forma in subiecto possit in alteratione resuari aliquo mo
do rō motus sic pȝ. Nam lȝ forma ipa nō hēat partem ⁊
partē: subm tamē in quo recipit: partē ⁊ ptem habet: ⁊ ra
tione partium subiecti potest assignari successio in intro-
ductiōe talis forme: vt si ignis debeat calefacere aerē suc-

cessiue poterit calefacere ipsum calefaciendo: ꝑus vnam partem q̄z aliam. Ex quo apparere potest: cum forma ipa per accidēs diuidatur diuisione subiecti: qa albedo multa est si superficies multa fuerit: ⁊ calor multus est si eius subm multum fuerit in ipsa forma accidētali: sm quā est alteratio nō per se ⁊ ꝑmo: sed per accidēs ⁊ ratione subiecti partem ⁊ partem assignare possumus. ⁊ ꝓut in ea assignamus partem ⁊ partem: ⁊ dicimus ipsum successiue induci: possumus in transmutatione ad talem formam sal-
2m uare aliquo modo rationem motus. ¶ Scdo hoc saluare possumus ex parte ipsius esse. Nam lz quelibet forma quātuncūq; accidentalis non habeat gradus sz essentiā: potest tamen habere gradus q̄ztum ad esse: ita ꝙ sm esse quod habet talis forma in subiecto: potest intēdi ⁊ remitti: ⁊ qz vbicūq; est assignare gradus ⁊ intēsionem ⁊ remissionem: ibi potest assignari successio motus in forma accidētali sm esse: quod habet in subiecto motus: ⁊ successio esse potest. sic. n. imaginari debemus ꝙ si ex frigido debeat fieri calidū remittitur frigidū sm esse quod habet in subiecto: ⁊ qz sm tale eē est assignare gradus in ipso frigido: per continuam remissionem est deuenire ad talem gradū in huiusmodi esse: ꝙ si infra illum gradū fiat descensus ita reddetur materia īdisposita respectu forme frigidi: ꝙ in ea frigiditas reseruari nō poterit: ⁊ tunc in illo instanti in quo efficitur materia sic indisposita: cedet forma frigidi in positionē materie ⁊ inducetur in eam forma calidi. forma ergo sm se vel tota expellitur vel tota inducitur: qz sm suam essentiam per se loquēdo nō habet partē ⁊ partem nisi tm̄ per accidēs: vt rōne partium subiecti: ⁊ qz cū
al. in ipsa in suo esse habet gradus rōne talium partium: ⁊ propter tale esse aliquo modo saluat simplicit ratio motus. Cum ergo querit vtrum alteratio sit motus. dici debet ꝙ alteratio pōt accipi vt est motus ⁊ vt est mutatio: qz respectu ipsius essentie forme sm se. que per alterationem inducitur: est ibi mutatio solum. respectu vero ipsius subti: in qō successiue induci pōt: ⁊ respectu ipsius eē sm qō pōt intendi ⁊ remitti seruat in ea rō motus. Qō vero est magis ꝓprie dictū: vel ꝙ alteratio sit motus: vel ꝙ sit mutatio: vel ꝙ idem est. vtrū inductio ipsius eēntie forme que est mutatio tm̄ vel vtrū successiua trāsmutatio sm partes subie-
als mutatio. cti ⁊ sm intēsionem ⁊ remissionē ipsius esse debeat appellari alteratio: nō est p̄ntis speculatiōis: qz de hoc deo dante tanget aliquid in scdo. vbi disputabit de alteratione elementorū. Ad presens autem sufficiat scire alterationē sic posse accipi ꝙ in ea saluatur ratio motus.

Ad pm **Opposita** autē his nō est difficile soluē. Nam cū dicit. forma est simplici eēntia cōsistēs nō hn̄s partē ⁊ partē. dici pōt: ꝙ lz sm se ꝑtē ⁊ partem nō hēat ipa forma accn̄talis: hz tamē partē ⁊ ꝑtē rōne subiecti: tamē cū extēdat extensione eius ⁊ rōne talium ꝑtiū: ⁊ ꝓpter ipm esse sm ꝙ intēdit ⁊ remittit pōt in ea vt osten-
Ad 2m sum est saluari rō mot9. ¶ Qz vo vlterius addebat accidētia esse indignātis nāe: qz corrūpi possunt: non alterari possunt. ↄsueuit cōiter dici ꝙ accn̄tia nō possunt alterari: possunt tamē esse termini alteratiōis. Sed hoc videt deuiare ab ītentiōe auctoritatis mote. Nam sicut accidētia nō possunt alterari. sed possunt esse termini alteratiōis: ita nō vident posse corrumpi: sed possunt esse termini corruptionis. compositū. n. est idē qō per se generat ⁊ corrūpit nō forma. ideo dici pōt ꝙ circa accn̄tia nō conuenit alteratio sm ꝙ alteratio dicit motū ⁊ successionē sm se: ⁊ q̄ztū ad eēntiā eorū: sed rōne partium subiecti: ⁊ ꝓpter intēsionē ⁊ remissionē ipsius esse potest ibi contingere successio ⁊ mot9. Qō aūt in soluēdo tangebat ꝙ omne qō mouet partim est in termino a q̄ ⁊ partim in termino ad quē. vt pz ex hmōi auctē nō habet ꝙ ipsa fōa ad quā est motus sm se sit diuisibilis: sed ꝙ ipm subm sit qd diule ꝙ concedimus. nihil. n. ꝓprie alterat nisi sit q̄ztum ⁊ diule: ꝙ autem intelligēda sit auctoritas non de forma sm se: sed de proprio subiecto: vel de forma vt diuidit diuisiōe subiecti pz. dicit. n. ibi. omne quod mouet est partibile: qz partim est in termino a quo ⁊ partim in termino ad quem. forma autem vt pz nō mouetur: sed est terminus motus: sed magis ꝙ subijcitur ei: mouetur ad ipsam.

¶ Mouet h q̄stio. Textu cōmē. 23. Qō. XXIIII.

Ecundo restat declarare. vtrū in alteratione sit dare ꝑmū mutatum esse: ⁊ videt ꝙ nō: qz de ratiōe motus est ꝙ in eo nō sit dare ꝑmum mutatum esse. vt ꝓbatur. 6. physicorum. Si ergo in altera- pm
tiōe suat ratio motus: in ea nō erit dare ꝑmū mutatū esse. T.c.52.
¶ Amplius ⁊ si in alteratiōe vel in aliquo alio motu eēt dare ꝑmum mutatū esse vel ꝑmum alteratū esse: motus 2m
ille esset compositus ex indiuisibilibus. sem ꝑ. n. mobile ꝑus mouet in spatio minori q̄z in maiori. Cum ergo in ꝑncipio spatij ⁊ in ꝑncipio motus nō sit moueri nec mutatū esse. si eēt ibi dare ꝑmū mutatum esse: illud vel esset diule vel indiuisibile. nō diuisibile. ergo ipsi ꝑncipio spatij: qz nō esset primo mutatum esse: tamē in parte eius esset. ꝑmo mutatum esse q̄z in toto. si autem dicatur hmōi mutatū esse: esse indiuisibile. g̃ ipi ꝑncipio spatij: quod nō potest nominari per aliquid indiuisibile: erit indiuisibile illud in quo est ꝑmo mutatum esse continuū vel contiguum vel consequēter se habēs: sed pone in eadē magnitudine indiuisibilia esse continua vel contigua vel ↄn̄r se habentia est dicere magnitudinē esse compositam ex indiuisibilibus vt on̄dimus cū dissoluimus paralogismos democriti. g̃ ⁊c.
¶ Amplius ante omne mutatum esse ꝑcedit moueri. vt 3m
ꝓbatur in eodē. 6. Sed in omni moueri sunt infinita mutata eē. sicut in omni linea sunt infinita puncta. ergo ante T.c.58.
oēm mutatū esse sunt infinita mutata esse. ⁊ per cōsequēs ante omne alteratū esse ꝑcedit alterari in quo sunt infinita alterata esse: nō est ergo dare primo alteratum esse.

Notandum autē quosdā credidisse in alteratione nō esse dare ꝑo alteratū esse. credebant. n. ꝙ sicut in motu locali non est dare ꝑmo mutatum esse. sic nec in alteratiōe: sed hoc stare nō pōt. In motu. n. locali. ideo nō est dare ꝑo mutatū esse: qz mobile nullā partē spatij acquirit simul: sed successiue acquirit partē post partē ⁊ motu suo ꝑus acquirit partē minorē q̄z maiorē: qz ꝑus mouet ꝑ medietatē palmi q̄z per palmum totū: ⁊ ꝑ medietatē medietatis q̄z per medietatē: ⁊ qz ↄtinuū est diuisibile in īfinitū nō est ibi dare ꝑmo mutatū esse: nec est ibi dare partē spatij quā ꝑ mobile acquisierit: qz cū q̄libet pars spatij sit diuisibilis: nō pōt ibi dari pars ꝑmo acquisita per motū: qz pars illius partis ꝑmo acq̄sita esset: sed in alteratione nō sic. opz. n. ibi dare ꝑmo partē in qua est ꝑmo alteratū esse. est. n. ibi signare partem: que tota simul alterat: nec est in alteratione: sicut in motu locali: ꝙ semper pars minor prius alteret. sicut in motu locali semper minor pars ꝑus ꝑ motū acquirit: in alteratione. n. acq̄rit forma ⁊ qualitas aliqua nālis. forma aūt ⁊ hmōi q̄litas nō pōt reseruari in mā quātūcunq; minima: qz in tm̄ posset diuidi ꝙ forma ⁊ qualitas nālis que per alteratione acquiritur: in eo reseruari nō posset. Ideo ad minus opz tantā partem simul alterari in qua reseruari possit forma per alterationē inducta. si. n. aqua debeat calefieri nō inducetur calor in partē aque quātuncunq; minimam: sed ad minus tāta pars aque simul calefiet in qua possit reseruari forma caloris. ¶ Et vt appareāt melius ꝑdicta sciēdum: ꝙ lz sm rem ⁊ sm esse nō separet in huiusmodi generabilibus ⁊ corruptibilibus cōtinuū a passiōibus: nec

passiones a continuo: ipsi tñ rei gñabili aliqua videntur cõ-
petẽ magis rõne continui. aliqua vero magis ꝓpter pas-
siones ipsas. motus. n. localis vt ad propositũ spectat ma-
gis videtur respicere ipsum cõtinuũ: alteratio vero magis ip-
sas passiones ꝛ qualitates: per motũ. n. localẽ acquiritur
ipse locus: sed vt dicetur infra. in caplo de tactu in mathema-
T.cõ.6. ticis debetur tactus ꝛ locus. In. 4. enim physicorũ. probatur
ꝙ ipsis dimẽsionibus per se debetur occupatio loci. Ideo
contra ponẽtes vacuũ ostẽditur ꝙ si essent dimensiones
per se separate ab omni corpore ꝛ ab omnibus passionibus
occuparent locũ: ꝛ si poneretur cum eis aliquod corpus po
nerentur duo corpora in eodem loco. Si ergo mathemati-
cis ꝛ dimensionibus separatis debetur locus: quia talia viden
tur recipere ipsum cõtinuũ ſm se: motus localis: per quẽ
acquiritur locus: videtur respicere ipsum continuum: ꝛ quia
continuum est diuisibile in infinitum: ꝛ in qualibet parte
continui quãtuncũqꝫ minima reseruatur ratio continui:
in qualibet parte spatij: quãtuncũqꝫ minima reseruabitur
ratio motus localis. Ideo in tali motu non est dare pmo
mutatum esse: quia mobile nullam partem spatij acquirit si-
mul: sed prius acquirit partem minorẽ ꝙ̃ maiorem. altera
tio vero: quia per eam per se loquẽdo non acquiritur locus: sed
qualitas: ꝛ forma nõ respicit mobile in eo ꝙ est quid con
tinuũ ſm se: sed in eo ꝙ habet eẽ naturale: ꝛ est coniunctum
qualitatibus ꝛ formis: que nõ possunt reseruari in parte
quãtuncũqꝫ minima. Ideo nõ semper prius alteratur pars
minor ꝙ̃ maior: sed vt dicebatur: saltẽ tanta pars altera-
bilis alteratur: ꝙ in ea reseruari possit rõ qualitatis ꝛ forme
per alterationẽ acquisita: ꝛ illud sic alteratum simul põt
dici pmo alteratum esse. vtrum autem possit accipi altera
tio: ꝙ in ea nõ sit dare pmũ mutatũ esse: in sequẽti decla-
al. alte- ratione patebit. Ad pñs autem in tm̃ dictum sit ꝙ in alte-
ratum. ratione dari potest primum alteratũ esse.

Ad pm **Opposita** autẽ his nõ est difficile soluẽ. Nam cum dicitur ꝙ cõtra rõnem motus est ꝙ in eo
sit dare pmo mutatum eẽ. Dõm est ꝙ simpl'r hoc est con
tra rõnem motus localis: sed nõ est simpliciter contra rõ-
nẽ alterationis. vtrum autem in alteratiõe aliquo modo
hoc saluari possit: ꝙ in eo nõ sit dare pmo alteratum esse:
in sequẽti declaratiõe dicetur. ¶ Quod autẽ addebatur secundo
Ad 2m ꝙ si esset dare pmo alteratum esse: motus siue mobile esset
quid compositũ ex indiuisibilibus: ꝛ ita quãtum esset ex
nõ q̃ntis. dici potest ꝙ indiuisibile dupliciter potest accipi
vel ſm qõ continuũ respicit: vel ſm ꝙ respicit corpus na-
turale. indiuisibile. n. respectu continui est quantum ꝛ est
indiuisibile simpl'r: sed indiuisibile respectu corporis natu
ralis nõ est indiuisibile simpl'r: sed est quid quantum. opꝫ
enim dare partẽ aliquã quantam: que si vlterius diuidatur
expoliabitur a forma ꝛ a natura ꝓpria: ꝛ ex huiusmodi indiui
sibilibus ꝯstare corpus ꝛ continuum nõ est inconueniens.
Ad 3m ¶ Quod vero addebatur tertio ꝙ ante omne mutatũ esse pce-
dit moueri ꝛ ante omne alteratum esse alterari: quomodo
autem hoc sit intelligendũ in sequenti declaratione dice-
tur. vbi supplebuntur si qua hic omissa fuerunt.

¶ Mouetur hic qõ. Textu cõmẽ. 24. Qõ. XXV.

pmũ **Ertio** restat declarare vtrum alteratio sit motus cõtinuus: ꝛ videtur ꝙ
sic: quia de rõne motus est ꝙ sit quid cõtinuum.
Si ergo in alteratione reseruatur ratio motus
ipsa erit quid continuũ. ¶ Amplius ſm phi
2m losophum tempus habet continuitatem a motu. motus
vero a magnitudine. Cum ergo magnitudo alterabilis sit
quid continuum: alteratio erit quid continuum.

Notandum autẽ quosdam dixisse in alteratiõe nullo modo reseruari continuita-
tẽ: sed hoc nõ videtur bene dcm̃. est enim aliquo modo al-
teratio continua: licet simpl'r quid continuũ dici nõ debeat.
Et si dicatur ꝙ alterante approximato ipsi alterabili nõ cõ
tinue fit alteratio: sed in toto tempore fit continua disposi
tio alterabilis: ꝛ instanti ad qõ copulatur illud tẽpus ha-
bet esse alteratum esse: ꝛ vna parte alterabilis sic alterata
disponitur alia pars eius: ꝛ post dispositionem sequitur alte
ratum esse illius partis: ꝛ ex talibus alteratis esse diuersa-
rum partium completur alteratio totius mobilis: ꝛ quia hu-
iusmodi alterata esse nõ sunt cõtinua: ideo motus altera-
tionis nõ est quid continuũ. Istud non videtur sufficere ad
ostẽdendum nullo modo alterationẽ esse quid continuũ:
quia in illo tempore: in quo disponitur alterabile: aut aliq̃ va-
riatio fit in ipso alterabili: aut non. si nulla variatio fit in
eo. sicut in pncipio illius temporis: quo durabat disposi-
tio nõ fiebat introductio forme: ſm ꝙ contingebat altera
tũ esse: ita nec in fine illius temporis continget huiusmodi itro
ductio: ex quo nulla variatio fit i ipso alterabili per huiusmodi
dispõnẽ. si vero opꝫ aliquam variationem fieri in ipso alte-
rabili: cum variatio illa non sit sine alteratione. sicut pre-
sente actiuo passiuum continue disponitur ꝛ variatur: ita
continue alteratur. videtur. n. repugnare ipsis apparenti
bus dicere alterationẽ ex nulla parte cõtinuitatem hẽre.
¶ Sciendũ ergo ꝙ alteratio vt tactum est ad tria com-
parari põt. ad subm quod alteratur. ad formã que per alte-
rationẽ inducitur. ad esse sub quo talis forma existit. Cõ-
parata ergo alteratio ad formã: nec est motus: nec conti-
nua: comparata autem ad alterabilem: ꝛ si debet dici mo
tus: nõ tamẽ est ꝓprie quid continuũ: respectu autẽ ipsius
esse motus ꝛ continuũ dici potest. pmum sic ostenditur. for
ma: vt dcm̃ est: simplici essentia cõsistit: nec per partes suc
cessiue inducitur. Ideo in ea non reseruatur per se ratio mo-
tus: ꝛ si ſm ꝙ huiusmodi nõ est motus: sed mutatio solum: non
debet dici motus continuus. Nam motus continuus ꝓsup-
ponit motum. ¶ Scdm autẽ sic ostẽditur. dcm̃ est ꝙ nõ 2m
q̃tacũqꝫ pars mobilis alteratur successiue: sed opꝫ dare ali-
quã partem mobilis simul alteratam: sed reseruari põt ibi
rõ motus ꝓut in eodem subiecto alterabili est dare diuer
sas partes successiue alteratas esse: licet. n. oporteat dare ali-
quã partem simul alteratã: nõ tamẽ opꝫ totũ alterabile si
mul alteratum esse: sed sufficit tantã partẽ simul esse alte-
ratam: in qua possit reseruari ratio forme per alterationẽ
iducte: ꝛ quia in eodẽ alterabili est signare plures tales par-
tes: alterabile potest successiue alterari: ꝛ quia in illis altera-
tis esse nõ reseruatur continuitas: sed successio: ꝛ si ratiõe
successionis debet dici motus: non tamen debet dici quid
continuum. nisi forte per accidens. vt patebit in soluendo
rõnes oppositas. ¶ Tertium autẽ sic ostenditur: quia si ex fri 3m
gido debet fieri calidum: continue successiue remittitur fri-
gidum in suo esse: nec est signare tempus in quo remitta-
tur: donec sit friditas cõmota: ꝛ inducta caliditas: ꝛ sicut
continue remittitur frigidũ: sic continue põt intendi calidũ
introductum per corruptionẽ frigidi. ergo quãtum ad in-
tensionẽ ꝛ remissionẽ ſm esse ꝛ motus ꝛ cõtinuatio salue
ri põt. sic itaqꝫ imaginari debemus ꝙ presente actiuo con
tinue disponitur passum: ꝛ ista continua dispositio nihil est
aliud nisi intẽsio vel remissio ipsius forme ſm esse qõ ha-
bet in subo: ꝛ facta sufficienti dispositione forma ad quam
disponit actiuũ inducitur simul saltem in tanta parte passi:
q̃ta sit sufficiens ad susceptionem illius forme: ꝛ illa par
te passi sic alterata disponitur pars alia: ita ꝙ alterationem
vnius partis nõ opꝫ continuari alteratiõi alterius partis:
sed cadit ibi tẽpus medium quo fit dispositio: ꝛ illa dispo
sitio est illud alterari quod precedit alteratum esse: ꝛ quia
huiusmodi alterari ꝛ disponi respicit gradus ipsius eẽ sub quo
est forma. illa vero alterata esse respiciũt partes ipsius al-
terabilis: quia he partes ꝛ illi gradus nõ videntur eiusdem

esse rōnis: nec videnť pertinere ad idē genus: non est pro/
prie vnus motus continue ex omnibus illis dispositioni/
bus: ⁊ ex omnibus illis alteratis esse. pz ergo q̄uo nō sim/
plicit̄ alteratio est motus ꝯtinuus: aliq̄ tñ cōtinuatio sal/
uaľ ibi ꝑꝑ continuam intēsionē vel remissionē ipsius esse
sub q° est forma: siue: qđ idē est: ꝑꝑ ꝯtinuā dispōnē passi.

Ad p^m **Cum ergo** dicit̄ ꝙ de ratione motus est ꝙ sit qd
continuū. dici dz hoc esse de ratione
motus localis: in alijs autem motibus possumus aliquo
Ad 2^m modo saluare continuitatem: sed nō simplicit̄. ¶ Q2 au/
tem addebaľ scđo: ꝙ mobile est quid continuū. ergo ⁊ al
teratio. vt pz: alteratio magis conuenit mobili ⁊ alterabi
li ratione qua est coniunctum passiōibus ⁊ qualitatibus
actiuis ⁊ passiuis q̄ꝫ vt est quid continuum. continuatur
autem vna pars alterata ipsius alterabilis cum alia par/
te alterata: sed non in eo ꝙ alterata: imo discontinuantur
alterata esse per tempus medium disponēs. Ideo si dicū/
tur talia alterata esse continua propter continuitatem al
terabilis est valde per accidens vt dicebatur. non est eniz
continuitas in ipsis alteratis esse: sed magis est cōtinuitas
in ipsa dispositione vt ostensum est.

T.c.25.
E augmentatione autē re
liquū ⁊c̄. Q2 phylosophus in p̄nti lectione distin/
guit augmentationē ab omnibus alijs mo/
tibus. Ideo querendum est de differētia mo
tus augmēti ad omnes alios motus. tria ergo declarabi
tur. p̄mo ergo declarabitur differētia augmenti ad gene
rationem. secundo ostendetur differētia eius ad alteratio
nem. tertio ad motum localē.

¶ Mouet̄ hec qō. Textu cōmē. 25. Qō. XXVI.

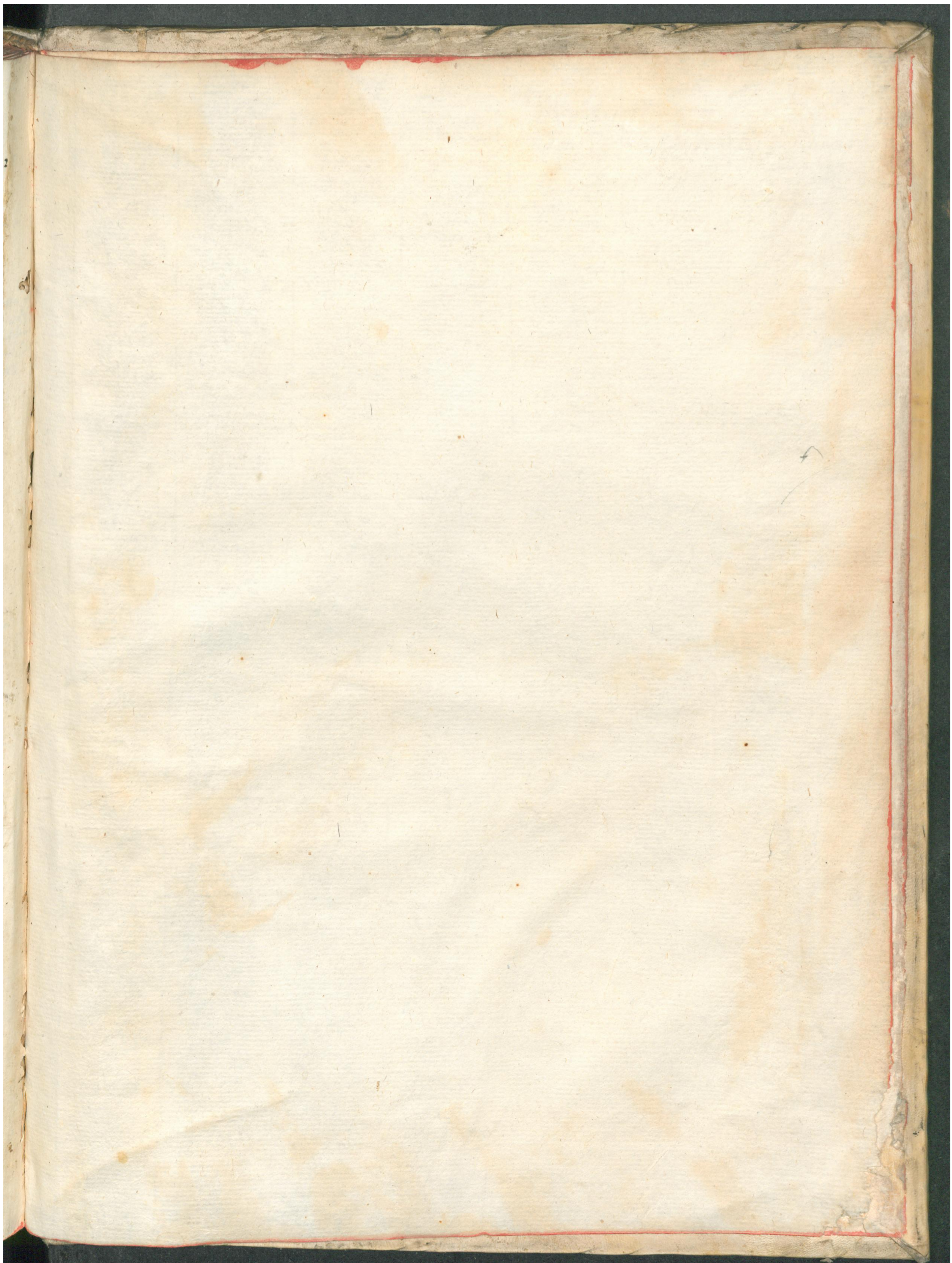
p^m
Irca p̄mū sic procedit̄. videtur ꝙ mot°
augmēti nō sit realiter distinctus
a gn̄atione. Nam ꝑm phylosophum circa fi
nem huius capituli ꝑ idem est augmētum ⁊
alimētum: sed alimētum non alit: nec nutrit
nisi vt est quod ⁊ vt est substātia: ꝫ vt est substātia cōuerti
tur in substātiam mēbri: ⁊ est ibi gn̄atio ⁊ corruptio. si er/
go idem est alere ⁊ augere: idē erit gn̄atio ⁊ augmētum.
2^m ¶ Ampli° quādo ad aliquid cōcurrūt plura: denomina/
tio dz fieri a p̄ncipali: nō ab annexo: sed in augmēto con/
currit ibi trāsmutatio ad substātiam inquātum substātia
cibi cōuertit̄ in substātiam mēbri: ⁊ trāsmutatio ad quā/
titatē: inquātum quātitas alimēti superadditur quātita/
ti aliti: sed cum transmutatio ad substantiam sit p̄ncipa/
lior transmutatione ad quātitatem: debet fieri denomina
tio: ⁊ debet dici illa transmutatio gn̄o: non augmentum.
3^m T.c.25. ¶ Ampli° videt̄ velle phylosophus: ꝙ si alimentum per
se accipet formam carnis eēt ibi gn̄atio: tamen quia acci/
pit huiusmodi formam nō per se: sed vt est coniunctū mē
bro. ideo est ibi augmētum: sed hoc nō videt̄ sufficē: quia
sicut gn̄atio est motus ad substātiam: ita augmētum est
motus ad q̄ꝫtitatē. sicut g̅ nō est ibi gn̄o proprie: quia ali/
mētum nō accipit formam carnis in se: sed vt est coniun/
ctū alij. sic nō est ibi augmētum: q̄a nō trāsmutat̄ ad quā
titatē. vt est aliqd in se: sed vt est cōiunctū alij: vel ergo nec
erit ibi gn̄atio nec augmētum: vel erit ibi vtrūq̄ꝫ.

Notandum aūt viā ph̄i bonā eē. iō. n. ē ibi aug/
mētuz ⁊ nō gn̄o proprie loquēdo:
vel q2 alimētum nō accipit formā carnis: vt aliquid ꝑ se
existēs: sed vt alteri coniunctum. Duo ergo sunt declarā/
da. p̄mo ꝙ nō est ibi proprie loquēdo gn̄atio. secundo ꝙ
est ibi augmentū. p̄mum duplici via venari possumus. vi
p°via. delicet ex parte ipsius esse ⁊ ex parte forme. ¶ Prima qui
T.c.7. dem via sic pz. Nam si gn̄atio est processus a nō esse ad eē.
⁊8. vt dicit̄. 5. physi. sic loquēdū est de gn̄atione vt loquimur
de ipso eē: que g̅ habēt eē per se: ꝑ se gn̄ari possūt: q̄ habēt
eē in alio eis per se gn̄o competē non pōt. vñ phylosoph°.
T.c. 7. metaph. ostēdit solius compositi est ꝑ se gn̄o ⁊ nō mãe
⁊ forme: cuius veritatis: ⁊ si plures cause assignari possūt:
inter alias autē h̄ satis est bona. vt dicat̄ compositū ꝑ se
gn̄ari: q2 per se habet eē: mã autē ⁊ forma: q2 ꝑ se non exi/
stunt: per se gn̄ari nō possūt. Cum ergo cibus nō trāsmu/
tet̄ ad formam carnis vt aliquid ꝑ se existēs: sed vt coniū
ctus alij: proprie ⁊ per se loquendo non erit ibi generatio.
2°via ¶ Scđa via sumit̄ ex parte ipsius forme. Dictū est. n. ꝙ
augmētum manet ꝑm spēm: sed fluit ⁊ refluit ꝑm mãm.
sic. n. docet nos imaginari phylosophus. vt cum aliquis
eadē mēsura vt corœo vel vtre mēsurat aquam si ab illo
vtre egrediat̄ ⁊ ingrediat̄ aqua semꝑ manebit idem vter:
sed aliquādo erit in pluri aqua aliquando in pauciori: ⁊
q2 forma continet mãm magis q̄ꝫ contineat̄ ab ipsa: quā
diu alitur animal: tādiu manet forma eius continēs eius
mãm ⁊ eius corpus: sed huiusmodi forma aliquādo est in
pluri mã: vt cum restauratio est plusq̄ꝫ deꝑditio: aliquan
do autē in pauciori mã est: vt cum deꝑditio p̄ualet restau
rationi. mã ergo fluit ⁊ refluit: sed forma semꝑ manet: q̄ꝫ/
diu manet animal. ergo per cōuersionē alimēti nō ꝑprie
ibi acquirit̄ forma noua substātialis: sed fit ꝙ illa forma
habeat eē in pluri mã: ⁊ q̄a noua gn̄atio recipit nouā for
mam: nō proprie est ibi gn̄atio: cum non proprie acquirat̄
ibi noua forma. Viso ꝙ nō sit ibi proprie gn̄atio. restat vi
dere ꝙ sit ibi proprie augmentum: quod de leui pz: q̄a si/
cut gn̄atio respicit aliquādo formam substātialē: ita aug
mentum respicit maiorem quantitatem: ꝫ ergo animal
per alimētum nō sit sub alia forma substantiali: tamē est
sub maiori q̄ꝫtitate. ideo est ibi augmētum non ꝑꝑe gn̄o.

Ad p^m **Opposita** autē his nō est difficile soluē. Nam cuz
dicit̄ idē eē nutrimētum ⁊ augmētū:
q2 idē cibus nutrit ⁊ auget. dici dz ꝙ est idem subiecto: ꝫ
non eodem modo est ⁊ quod ⁊ q̄ꝫtum: sed tamen non est
idē simpliciter: cibus. n. non eodem mō alit ⁊ auget: sed
auget ꝑm ꝙ est q̄ꝫtū: alit autē vt est aīal ⁊ in substātia: vt
dicit̄ in 2° de anima: ⁊ etiam vt īnuitur circa finem huius
p° ge.4. capituli: ⁊ hoc sufficit vt augmētum sit aliud a gn̄atione.
Ad 2^m ¶ Q2 autem addebatur scđo ꝙ denominatio debet fieri
a digniori parte. ex quo plura concurrūt ibi. dici posset ꝙ
hoc forte verum esset. si eque per se ⁊ proprie cōcurreret ibi
vtrūq̄ꝫ: sed vt dictū est in dicta transmutatiōe: nō est ibi ꝑ
prie gn̄atio: sed augmentum. ¶ Q2 vō addebat̄ 3°: q̄a si/
Ad 3^m cut cibus accipit formā carnis vt in alio. Ita quātitas ei°
hz eē vt alij cōiūcta: dici dz ꝙ hoc argumētū petit quod
est in contrario. arguit. n. oppositū: non propositum. Nā
cum cibus accipiat formā carnis in alio non est ibi gn̄atio
ex parte alimēti: q̄a nō transmutat̄ ad formā substantialē
vt aliquod ꝑ se existēs: nec est ibi gn̄o aliti: q̄a alitū nō ac/
cipit nouā formā: sed de augmēto nō sic. Nam ꝫ nō sit ibi
augmētum ipsius cibi: q̄a eius sub̃a nō manet: est tamen
ibi augmentū animalis: q̄a aīal est sub minori q̄ꝫtitate q̄ꝫ
p̄us. g̅ eo ipso ꝙ cib° accipit formā carnis vt ꝯiunctū me/
bro: q̄a ꝑ talē trāsmutationem aīal nō est sub alia forma
sub̃ali: est tñ sub alia q̄ꝫtitate īquātū est sub q̄ꝫtitate maio
ri. arguit̄ ꝑ h° rōnē ꝙ nō est ibi gn̄o: ꝫ augmentum.

¶ Explicit opus questionum.

¶ Nota cādidissime lector: has Egidij qōnes nō eē incom
pletas: vt multi existimāt: q̄a sunt qōnes q̄ ab ipso fuerūt
dimisse in expōne l̄re: ne tedio afficeret auditores: vt potes
colligē ex v̄bis suis in expōne textus cōmē. 8. Alie autē q̄
mouent̄ ab eo in reliq̄s partibus libri sunt cum expōne l̄re
cōnexe. Voluimus itaq̄ꝫ h̄ te nō latē. Vale.

V

9-10-926